

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ

เฉพาะทาง: การศึกษาแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN LANGUAGE AND IDEOLOGIES IN THE DISCOURSE OF
PARENTING BY MEDICAL SPECIALISTS: A CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS

Miss Niticharya Chaiyen

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Thai

Department of Thai

FACULTY OF ARTS

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรม แนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง: การศึกษาแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
โดย	น.ส.นิธิชญา ใจเย็น
สาขาวิชา	ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภัคดีผาสุข

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
.....	
(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภัคดีผาสุข)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาส โปธิแพทย์)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประไพพรรณ พึ่งฉิม)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์)	

นิชญา ไจเย็น : ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง: การศึกษาแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์. (THE RELATIONSHIP BETWEEN LANGUAGE AND IDEOLOGIES IN THE DISCOURSE OF PARENTING BY MEDICAL SPECIALISTS: A CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ศิริพร ภักดีผาสุข

วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้รับการนำเสนอจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางว่าเป็นวิธีการเลี้ยงลูก “ที่ดีที่สุดเหมาะสม” ในสังคมปัจจุบันและการเผยแพร่ไปในวงกว้าง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เผยแพร่ในเพจเฟซบุ๊ก ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2558 – 31 ธันวาคม พ.ศ. 2560 โดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995)

ผลการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำเสนออุดมการณ์ 3 อุดมการณ์ ได้แก่ อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย อุดมการณ์ทั้งสามสอดคล้องและสัมพันธ์กัน

กลวิธีทางภาษาที่สื่ออุดมการณ์มีทั้งสิ้น 35 กลวิธี แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) การแสดงความมีหลักวิชาการและเหตุผล มี 14 กลวิธี เช่น การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ การใช้คำศัพท์ทางกฎหมาย การใช้ข้อความแสดงเหตุผล 2) การใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจ มี 19 กลวิธี เช่น การใช้คำดูตรงข้ามที่แสดงการประเมินค่า การใช้คำที่มีผลในการประเมินคุณค่า การใช้คำแสดงผลลัพธ์ และ 3) การใช้วาทกรรมแห่งมิตร มี 2 กลวิธี ได้แก่ การใช้สัพพ และการใช้วลีลลาเป็นกันเอง กลวิธีทั้งหมดทำให้เห็นว่าวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำเสนอความคิดของตนเองในด้านบวกและนำเสนอความคิดของผู้อื่นในด้านลบ

ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมพบว่า ตัวบทผลิตโดยกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และต้องการให้ผู้รับสารนำไปปฏิบัติ ด้วยทฤษฎีผ่านพื้นที่เสมือนในสื่อสังคมออนไลน์ เอื้อต่อการผลิตซ้ำและกระจายไปสู่กลุ่มผู้รับสารในวงกว้าง ด้วยทฤษฎีใช้น้ำเสียงจริงจังในเชิงสั่งสอนหรือออกคำสั่งเป็นหลักแต่ผสมผสานวลีลลาเป็นกันเองทำให้ตัวบทมีลักษณะเป็นวาทกรรมแห่งมิตร ผู้รับสารตีความได้ว่า วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นแหล่งความรู้ที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ และสารนั้นถูกถ่ายทอดมาจากความหวังดี ผู้รับสารมีหน้าที่เรียนรู้และนำไปปฏิบัติตาม ด้วยทฤษฎีจัดระเบียบวาทกรรมที่ซับซ้อน คือ ใช้ “วาทกรรมการอบรมสั่งสอนเรื่องการเลี้ยงลูก” ผสมผสานกับ “วาทกรรมการแพทย์” บ่งชี้ให้เห็นสถานการณ์ทางสังคมที่แพทย์ก้าวล้ำเข้ามาในพื้นที่ของครอบครัว เกิดการเชื่อมโยงระหว่างวิถีปฏิบัติทางสังคมของวาทกรรมครอบครัวเข้ากับวาทกรรมการแพทย์ อุดมการณ์ที่นำเสนอผ่านวาทกรรมจึงมีแนวโน้มว่าจะมีอิทธิพลต่อความคิด การกระทำของกลุ่มเป้าหมายหลัก ซึ่งก็คือพ่อแม่ในสังคมปัจจุบัน

ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมพบว่า สถานการณ์หรือปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการผลิตและบริโภคตัวบทเกิดจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 5 ประการ ได้แก่ 1) การรับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จากสังคมตะวันตก 2) แนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทย 3) สภาพพื้นฐานของสังคมไทย 4) แนวคิดเรื่องปัจเจกนิยม 5) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทย ผลทางอุดมการณ์ที่อาจมีต่อผู้รับสารและสังคมไทยมี 4 ประการ ได้แก่ 1) การนำเสนอแนวทางการเลี้ยงลูกที่ “พึงประสงค์” สู่กลุ่มผู้อ่านในสังคมไทย 2) การกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว 3) การประกอบสร้างภาพสมาชิกที่ “พึงประสงค์” ของสังคมไทย 4) การนำเสนอภาพการใช้อำนาจและความรุนแรงที่มีผลกระทบต่อเด็กเพื่อนำเสนอแนวทางการปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ในสังคมไทย

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการประกอบสร้างและสื่ออุดมการณ์การเลี้ยงลูกและเห็นบทบาทของวาทกรรมที่พยายามเข้ามากำหนดความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ผลการศึกษานี้ช่วยสร้างความ “รู้เท่าทัน” วาทกรรมของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในการตัดสินประเมินค่าว่าการเลี้ยงลูกแบบใดเป็น “เชิงบวก” หรือ “เชิงลบ” นั้นเป็นการมองแบบรวบยอดและแฝงอคติ ที่จริงแล้วแนวทางการเลี้ยงลูกทุกแนวทางน่าจะมีทั้ง “ด้านบวก” และ “ด้านลบ” ในการเลือกแนวทางการเลี้ยงลูกพ่อแม่ควรพิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบด้านเพื่อไม่ให้ถูกครอบงำด้วยการตัดสินเชิงประเมินค่า

สาขาวิชา ภาษาไทย
ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5880506522 : MAJOR THAI

KEYWORD: DISCOURSE OF PARENTING /CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS/ IDEOLOGIES

Niticharya Chaiyen : THE RELATIONSHIP BETWEEN LANGUAGE AND IDEOLOGIES IN THE DISCOURSE OF PARENTING BY MEDICAL SPECIALISTS: A CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS . Advisor: Assoc. Prof. SIRIPORN PHAKDEEPHASOOK, Ph.D.

The discourses of parenting by medical specialists have been presented by the specialists as “appropriate” way for child raising and publicized to a range of audience. This research aims at analyzing the relationship between language and ideologies in discourse of parenting by medical specialists that were presented in Facebook page during October 4, 2018 and December 31, 2017. Critical Discourse Analysis (Fairclough 1995) is adopted as analytical framework.

The analysis reveals that the discourses of parenting by medical specialists represent three ideologies namely the ideology of “positive” parenting, the ideology on relationship between family members, and the ideology on violence in Thai society. These three ideologies are interrelated. It is found that thirty-five linguistic devices are adopted for representing these ideologies. These devices can be categorized into three groups namely 1) devices for demonstrating scientific ground and principles, 2) devices for expressing an authoritative voice, and 3) devices for expressing a discourse of friendship. The first group comprises fourteen devices; for instance, using of scientific terms, using of legislative terms, and using of cause and effect semantic structure of statements. The second group comprises nineteen devices; for example, the use of contrastive terms of appraisal, the use of lexical terms with appraising implication, and the use of lexical terms signifying effective results. The last group consists of two devices including the use of intertextuality and the use of a casual language style. Overall, these devices demonstrate that in the parenting discourse, the medical specialists tend to positively present their ideas while negatively present others’ ideas.

The analysis of discursive practice reveals that the texts of parenting discourse aims at proposing the ideas of “positive” parenting and persuading the readers to take the advices. The texts were publicized in virtual space via online social media which made them easier to be reproduced and distributed to a wide audience. The authoritative voice aiming for instructing and guiding the audience is mainly adopted in the texts. However, the casual speech style is also adopted making the texts to appear more appealing as a discourse of friendship. The use of these strategies leads to the perception that the parenting discourse by the medical specialists is reliable and trustworthy resources created with good intentions for the audience. Therefore, the readers should take and follow the advices. In terms of order of discourse, the texts demonstrate a combination between child raising discourse and scientific discourse. This blending indicates how the medical specialists are crossing the line into the household domain in Thai society. This leads to the combination between discursive practices of the child raising and the medical advising. Thus, it is highly possible that the ideologies represented in this new discourse can have certain influences upon parents in Thai society who are the main target audience.

In terms of analysis of socio-cultural practices, it is found that there are five socio-cultural situations and factors affecting the text production and text consumption including 1) the advent of positive parenting ideology from the western culture; 2) original ways of child raising in Thai society; 3) fundamental conditions of Thai society; 4) the concept of individualism and 5) the problems caused by the use of force and violence in Thai society. The analysis reveals that ideological effects that may be caused by this discourse include 1) an introduction of “desirable” ways of child raising to readers in Thai society; 2) an attempt to redefine the relationship patterns among family members; 3) the construction of the representation of “desirable” members of Thai society and 4) the representation of the impact caused by the use of force and violence in Thai society in order to legitimize and call for an adjustment of child raising in Thai society.

In conclusion, the findings of this study reveal how the medical specialists adopt language as devices for constructing and representing the ideologies on child raising and demonstrate the roles of the “positive” parenting discourse in shaping the ideas of the relationship among family members. It is anticipated that the findings of this research may help raising the readers’ awareness of the biased and stereotypical judgement of the parenting discourse by the medical specialists upon the ways of child raising in Thai society. In fact, every pattern of child raising tend to have both “positive” or “negative” aspects. Thus, parents should consider them carefully in order to select an appropriate way for raising their children. In so doing, they will not be manipulated by the biased judgement by certain discourse.

Field of Study: Thai

Student's Signature .....

Academic Year: 2020

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสะดวกจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภักดีผาสุข ประเด็นการศึกษานี้เกิดจากการเรียนในรายวิชา 2201867 ภาษาไทยกับสังคมไทยซึ่งมีครูเป็นผู้สอน ครูได้กรุณาแนะนำให้นำมาพัฒนาต่อยอดเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์ อีกทั้งยังเมตตารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้แก่ศิษย์ ครูเป็นผู้ให้ความรู้ ให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ และให้ความกรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความทุ่มเท เอาใจใส่ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ คุณค่าใด ๆ ที่ผู้อ่านจะได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ศิษย์ขอเทิดไวับูชาพระคุณของครู นอกจากนี้ครูยังเมตตาแสดงความห่วงใย ถามไถ่การดำเนินชีวิตของศิษย์คอยให้กำลังใจทำให้ศิษย์รู้สึกว่าการเดินทางนี้ศิษย์ไม่ได้เดินอยู่เพียงลำพังแต่มีครูร่วมเดินทางไปด้วย และพร้อมที่จะช่วยเหลือศิษย์ให้เดินถึงจุดหมายปลายทาง การได้มีโอกาสเป็นลูกศิษย์ของครูนับว่าเป็นสิ่งที่มีค่ามากในชีวิต ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณครูด้วยใจที่เคารพและศรัทธายิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความเมตตา รับเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ ครูเป็นผู้เปิดโลกวิชาการด้านวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ให้แก่ศิษย์ อีกทั้งกรุณาให้คำแนะนำที่ทำให้เห็นมุมมองเชิงวิพากษ์ที่ชัดเจนและรอบด้านทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ครูยังคอยให้กำลังใจแก่ศิษย์เสมอ ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ได้มีโอกาสมาเป็นลูกศิษย์ของครู

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาส โพธิ์แพทย์ ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ครูกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัย และให้ความเมตตาช่วยเหลือศิษย์ในทุก ๆ อย่าง รอยยิ้มของครูเป็นเหมือนน้ำเย็นที่ช่วยเติมใจให้สดชื่นอยู่เสมอ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประไพพรรณ พึ่งฉิม ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัย อีกทั้งยังคอยช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ศิษย์อยู่เสมอ ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ได้มีโอกาสมาเป็นลูกศิษย์ของครูทั้งสองท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์ ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรุณาให้คำแนะนำในมุมมองเชิงวิพากษ์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่สนับสนุนทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากร ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกคนที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจซึ่งกันและกันเสมอมา

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวที่คอยดูแล ให้กำลังใจ พร้อมอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอในทุกย่างก้าวของชีวิต สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ที่เป็น “ลมใต้ปีก” แแรงลมจากความรักที่มาจากหัวใจของพ่อแม่ นั่นส่งผลให้ลูกได้มีโอกาสที่ดีในชีวิตจนพบกับความสำเร็จนี้

นิธิชญา ใจเย็น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....ค	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....ง	ง
กิตติกรรมประกาศ.....จ	จ
สารบัญ.....ฉ	ฉ
สารบัญตาราง.....ฐ	ฐ
สารบัญภาพ.....ฒ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ..... 1	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย..... 14	14
1.3 สมมติฐานของงานวิจัย..... 14	14
1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 15	15
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ..... 17	17
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย..... 18	18
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 20	20
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 21	21
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง..... 21	21
2.1.1 ความหมายของวาทกรรม อำนาจ อุดมการณ์ และการครอบงำทางความคิด..... 22	22
2.1.2 แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis)..... 32	32
2.2 ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of Communication)..... 38	38
2.2.1 ปริบทการสื่อสาร มี 4 ระดับ..... 40	40
2.2.2 องค์ประกอบของถ้อยคำที่สื่อสาร (Components of speech)..... 40	40

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
2.3.1 งานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในการศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรม สถาบัน ครอบครัว การเลี้ยงลูก หรือบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่	42
2.3.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสถาบัน วาทกรรมวิทยาศาสตร์ ความรู้ภูมิปัญญาด้วยมุมมอง เชิงวิพากษ์.....	62
2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการกับสถาบัน ครอบครัว การเลี้ยงลูก หรือบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ ในสาขาอื่น	67
2.3.4 งานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ศึกษาในประเทศอื่น.....	80
บทที่ 3 กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับอุดมการณ์.....	89
3.1 อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก”.....	91
3.1.1 ความคิดย่อยที่ 1 การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้การสร้างสัมพันธ์ภาพ ที่ดี รับฟังใช้ความเข้าใจ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ไม่ใช่อำนาจและความรุนแรง เน้น การพัฒนาตนเอง ส่วนการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้อำนาจและความ รุนแรง พ่อแม่ไม่เคารพสิทธิของลูก ไม่ใช่ความรู้ทางวิชาการ ใช้วิธีการเลี้ยงแบบเน้นให้ เชื่อฟัง	91
1) การเลือกใช้คำที่ปรากฏร่วม	91
2) การกล่าวซ้ำ	93
3.1.2 ความคิดย่อยที่ 2 การเลี้ยงลูกโดยอาศัยหลักความรู้ทางวิชาการเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ส่วนการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” และการ เลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก”เชิงลบ”	95
1) การเลือกใช้คำศัพท์	96
1.1) การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ.....	96
1.2) การใช้คำคู่ตรงข้ามที่แสดงการประเมินค่า.....	102
1.3) การใช้คำ/กลุ่มคำที่มีผลในการประเมินคุณค่า.....	106
1.4) การใช้คำ/กลุ่มคำแสดงผลลัพธ์.....	110
2) การเชื่อมโยงระหว่างประโยค	114

2.1) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล	114
2.2) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์เหตุผล	117
2.3) การใช้ข้อความแสดงความขัดแย้ง	118
3) การใช้สหบท.....	120
3.1) การอ้างอิงวิจัย หลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” (positive parenting)	120
3.2) การยกคำสอนมาตีความใหม่.....	122
3.3) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง	124
4) การใช้ทัศนภาวะ	127
5) การใช้มูลบท.....	129
6) การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง	130
3.1.3 ความคิดย่อยที่ 3 พ่อแม่ที่พึงประสงค์ คือ พ่อแม่ที่รู้จักเลี้ยงลูก “เชิงบวก”	133
1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏร่วม	134
1.1) การใช้คำแสดงการสั่ง/แนะนำ ร่วมกับ “คำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูก”	134
1.2) การใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับคำ “เป็น คือ มี”	139
1.3) การใช้ “คำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูก” ร่วมกับ “คำแสดงการประเมิน คำ”	143
2) การเชื่อมโยงระหว่างประโยค	145
2.1) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข.....	145
2.2) การใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล.....	155
2.3) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล	158
3) การกล่าวซ้ำ.....	160
4) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์	161
5) การใช้สหบท.....	164

6) การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง	170
3.1.4 ความคิดย่อยที่ 4 แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ฟังที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่	172
1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำ.....	173
1.1) การใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายว่าเป็นความรู้พิเศษ	173
1.2) การใช้คำเรียกแทนตนเอง “หมอ” ร่วมกับคำกริยา	174
1.3) การใช้คำ “ผู้ช่วย” ร่วมกับคำเรียกญาติ.....	176
2) การใช้ข้อความแสดงการสั่ง.....	178
3) การอ้างสถานภาพความเป็นแพทย์.....	179
4) การใช้สหบท.....	181
4.1) การใช้คำถามจากผู้อ่าน	181
4.2) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง	184
3.2 อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว.....	193
3.2.1 ความคิดย่อยที่ 1 ลูกเป็นบุคคลทางกฎหมายที่มีสิทธิและเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง.....	193
1) การใช้คำ/กลุ่มคำ	194
1.1) การใช้กลุ่มคำศัพท์ทางกฎหมาย	194
1.2) การใช้คำที่ปรากฏรวม.....	195
2) การใช้สหบท.....	197
3) การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง	203
3.2.2 ความคิดย่อยที่ 2 พ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน.....	204
1) การใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏรวม	205
2) การใช้ข้อความแสดงการสั่ง.....	206
3.3 อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย.....	209

3.3.1 ความคิดย่อยที่ 1 สังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรงและทำให้เด็กไม่มีความสุข	210
1) การใช้ข้อมูลบท.....	210
2) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล	212
3) การใช้อุปลักษณ์.....	213
4) การใช้สหบท.....	214
4.1) การอ้างอิงงานวิจัย.....	214
4.2) การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม.....	216
3.3.2 ความคิดย่อยที่ 2 โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง เป็นสถานที่ที่ บั่นทอน ความสุขของนักเรียน.....	219
1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำ.....	219
2) การใช้อุปลักษณ์.....	220
3) การใช้สหบท.....	221
3.3.3 ความคิดย่อยที่ 3 ครู มักเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับ เด็ก.....	224
1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏรวม.....	225
1.1) การเลือกใช้คำประเมินค่าเชิงลบร่วมกับคำนาม “ครู”	225
1.2) การใช้คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำนาม “ครู”	226
2) การใช้ข้อมูลบท.....	227
3) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข.....	229
4) การใช้สหบท.....	230
บทที่ 4 วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง	244
4.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร	244
4.1.1 ฉาก (Situation)	245

4.1.2	ผู้ร่วมการสื่อสาร (Participants).....	247
4.1.3	จุดมุ่งหมาย (Ends).....	257
4.1.4	ลำดับวัจนกรรม (Act sequence).....	258
4.1.5	น้ำเสียง (Key).....	272
4.1.6	เครื่องมือสื่อสาร (Instrumentalities).....	275
4.1.7	บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norm of Interaction and Interpretation).....	278
4.1.8	ประเภทของตัวบท (Genres).....	279
4.2	การวิเคราะห์ระเบียบวาทกรรม (order of discourse) และความสัมพันธ์เชิงสหบท (intertextuality).....	284
บทที่ 5	วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง.....	287
5.1	สถานการณ์หรือปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการผลิตและบริโภควาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง.....	287
5.1.1	การรับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จากสังคมตะวันตก.....	289
5.1.2	แนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทย.....	292
5.1.3	สภาพพื้นฐานของสังคมไทย.....	294
5.1.3.1	การเปลี่ยนแปลงของครอบครัวไทย.....	297
5.1.3.2	ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร.....	298
5.1.4	แนวคิดเรื่องปัจเจกนิยม.....	299
5.1.5	ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทย.....	302
5.2	ผลทางอุดมการณ์การเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่อาจมีต่อผู้รับสารและสังคมไทย.....	303
5.2.1	การนำเสนอแนวทางการเลี้ยงลูกที่ “พึงประสงค์” สู่กลุ่มผู้อ่านในสังคมไทย.....	304
5.2.2	การกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและคนในสังคม.....	306

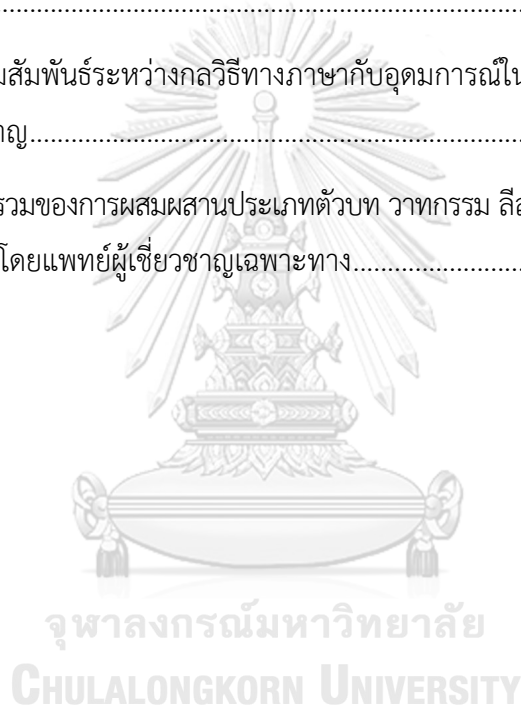
5.2.3 การประกอบสร้างภาพสมาชิกที่ “พึงประสงค์” ของสังคมไทย	307
5.2.4 การนำเสนอภาพการใช้อำนาจและความรุนแรงที่มีผลกระทบต่อเด็กเพื่อนำเสนอการ ปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ในสังคมไทย.....	308
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	312
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	312
6.1.1 อุดมการณ์ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษา.....	312
6.1.2 กลวิธีทางภาษาที่สื่ออุดมการณ์.....	314
6.1.3 วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ทาง.....	316
6.1.4 วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง.....	318
6.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	323
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	327
บรรณานุกรม.....	328
ประวัติผู้เขียน.....	343

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดข้อมูลของเพจที่ได้รับความนิยม 3 อันดับแรก.....	15
ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลงานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	50
ตารางที่ 3 แสดงภาพรวมของงานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	60
ตารางที่ 4 แสดงภาพรวมของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสถาบัน วาทกรรมวิทยาศาสตร์ ความรู้ ภูมิปัญญาด้วยมุมมองเชิงวิพากษ์.....	66
ตารางที่ 5 แสดงภาพรวมของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกับสถาบัน ครอบครัว การเลี้ยงลูก หรือ บทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในสาขาอื่น.....	77
ตารางที่ 6 แสดงภาพรวมของงานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ศึกษาในประเด็นอื่น ...	86
ตารางที่ 7 แสดงการใช้คำศัพท์ทางวิชาการที่ปรากฏในตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดย ..	97
ตารางที่ 8 แสดงการใช้คำคู่ตรงข้ามที่แสดงการประเมินค่าที่ปรากฏในตัวบทวาทกรรมแนะนำ.....	103
ตารางที่ 9 แสดงการใช้คำ/กลุ่มคำแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏในตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง.....	110
ตารางที่ 10 แสดงการใช้การใช้คำแสดงการสั่ง/แนะนำ ร่วมกับ “คำบรรยายพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูก”	134
ตารางที่ 11 แสดงการใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับคำ “เป็น คือ มี” ที่ปรากฏในตัวบทวาทกรรม	139
ตารางที่ 12 แสดงการใช้ “คำบรรยายพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูก” ร่วมกับ “คำแสดงการประเมินค่า”	143
ตารางที่ 13 การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข แบบที่ 1 ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง + ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ	146
ตารางที่ 14 การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข แบบที่ 2 ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง + ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ + ส่วนที่ (3) แสดงเหตุผล.....	148
ตารางที่ 15 การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข แบบที่ 3 ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง + ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ + ส่วนที่ (3) แสดงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์	150
ตารางที่ 16 การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข แบบที่ 4 ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง + ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ + ส่วนที่ (3) แสดงการเน้นย้ำเจตนา	151

ตารางที่ 17 แสดงการใช้คำที่ปรากฏร่วมที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง.....	175
ตารางที่ 18 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับความคิดย่อยในอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก”	189
ตารางที่ 19 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับความคิดย่อยในอุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว.....	208
ตารางที่ 20 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับความคิดย่อยในอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย.....	235
ตารางที่ 21 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ.....	239
ตารางที่ 22 สรุปภาพรวมของการผสมผสานประเภทตัวบท วาทกรรม ลีลา และกิจกรรม ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง.....	285

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงกรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมตามแนวคิดของแฟร์คลัฟ.....	34
ภาพที่ 2 แสดงสามเหลี่ยมความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรม-ปริชาน-สังคม ของฟาน ไคก์.....	36
ภาพที่ 3 แสดงข้อความการแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามอ่านบทความ จากเพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน.....	253
ภาพที่ 4 แสดงข้อความการแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามอ่านบทความ จากเพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน.....	255
ภาพที่ 5 บทสัมภาษณ์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในนิตยสารขวัญเรือน	256
ภาพที่ 6 หนังสือคู่มือการเลี้ยงลูกที่เขียนโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง	256
ภาพที่ 7 พาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ออนไลน์.....	257

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ แต่ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรคนซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าหลาย ๆ ประเทศสร้างชาติขึ้นมาจากการพัฒนาคุณภาพของคน การพัฒนาคุณภาพของคนนั้นเริ่มจากสถาบันครอบครัวเพราะครอบครัวเป็นหน่วยสร้างสมาชิกที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวจะมีผลหล่อหลอมขัดเกลาให้เด็กเติบโตมาามีคุณลักษณะที่แตกต่างกันไป ดังนั้น เด็กในสังคมจะมีคุณลักษณะแบบใด ทศนคติและพฤติกรรมในการเลี้ยงดูของพ่อแม่จึงมีส่วนสำคัญที่จะหล่อหลอมขัดเกลาลูกให้เป็นไปตามแนวทางการเลี้ยงลูกที่พ่อแม่ตั้งเป้าหมายไว้

สังคมไทยมีวิธีการเลี้ยงลูกปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย การเลี้ยงลูกในอดีตเป็นการเลี้ยงดูที่ทำต่อ ๆ กันมาจากความเชื่อ วัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งไม่ได้มีการบันทึกเป็นตำรา หรือบันทึกเป็นหลักความรู้ที่ให้แนวทางการปฏิบัติแก่พ่อแม่อย่างชัดเจน และวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงดูอบรมเด็กสมัยก่อนจะเน้นให้เด็กว่านอนสอนง่าย สාරรวมกาย วาจาใจ ให้กตัญญู เติบโตเป็นเจ้าคนนายคน เด็กผู้ชายจะถูกสอนให้มีความกล้าหาญ ส่วนเด็กผู้หญิงจะถูกสอนให้เป็นกุลสตรีและให้เป็นผู้มีวิชาความรู้ (ทศนา แคมมณี, และคณะ, 2536: 3)

ในอดีตแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกจะถ่ายทอดผ่านคำสอนจากประสบการณ์ของผู้ใหญ่ จากวรรณกรรมคำสอน สุภาษิต สำนวน เช่น เรื่องทุกตะสอนบุตร, เรื่องพ่อสอนลูก ฉบับวัดบางสะพาน พิษณุโลก, เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน, จดหมายจางวางหรั้ง, กลอนสุภาพพ่อแม่รังแกฉัน, สุภาษิตสอนหญิง ฯลฯ ดังตัวอย่างใน “กลอนสุภาพ พ่อแม่รังแกฉัน” ของพระยาอุปกิตศิลปสาร ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เลี้ยงลูกโดยตามใจลูกทุกอย่าง ลูกไม่ยอมเรียนก็เปลี่ยนครู ไม่สอนให้ทำกิจการงานใด ๆ พ่อพ่อแม่เสียชีวิตลูกก็กลายเป็นขอทาน ไปขอทานบ้านจีนแสบ ลูกก็กล่าวโทษพ่อแม่ว่าพ่อแม่รังแกตนเองทำให้ต้องมาเป็นขอทาน จีนแสบจึงช่วยเหลือโดยสอนให้รู้จักทำงาน ค่าขาย สุดท้ายก็พ้นจากการเป็นขอทาน ดังคำกลอนที่ว่า

“...ท่านเจ้าข้า! พ่อแม่รังแกฉัน	เขาไฟฝันพุ่มพักฉันอักษุ
ฉันทำผิดคิดระยำกลับคำชู้	จะว่าผู้รักลูกถูกหรือไร
ท่านทนายฉันนั้นถูกลูกเศรษฐี	ผู้กลีเลกว่าบรรดาไพร่
ซึ่งยังรู้ประกอบการงานใด ๆ	เลี้ยงชีพได้เพียงพอไม่ขอทาน...”

(พระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชิวะ), 2542: 17-19)

กลอนสุภาพพ่อแม่รังแกฉันนี้ สะท้อนให้เห็นแนวคิดที่ว่าพ่อแม่ที่ตามใจลูกมากเกินไปจะทำให้ลูกไม่ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิต พ่อแม่จะได้เรียนรู้วิธีการเลี้ยงลูกจากพฤติกรรมของตัวละคร

ส่วนอีกตัวอย่างเป็นสำนวนที่ว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” ซึ่งเป็นการกล่าวถึงวิธีการเลี้ยงลูกสั้น ๆ ว่าถ้าพ่อแม่รักลูกก็ต้องเขียนตีสั่งสอนให้หลานจำ ถ้าไม่เขียนตีสั่งสอน ลูกก็จะเหิมใจได้ไม่อยู่ในโอวาทลงท้ายก็เลยจะเสียคน (ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์), 2541: 472) ถ้าเป็นวิธีการปฏิบัติเลี้ยงดู พ่อแม่ก็จะได้เรียนรู้จากญาติผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์การเลี้ยงลูกมาก่อน เช่น “อย่าอุ้มบ่อยเดี่ยวลูกติดมือ” “ลูกผู้ชายต้องไม่ร้องไห้” “เป็นที่ต้องเสียสละให้หน่อย” ฯลฯ

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกในสังคมไทยยังไม่มีกรอบไว้เป็นหลักการความรู้ที่ชัดเจน การเลี้ยงดูลูกในสังคมไทยจึงแตกต่างกันไปตามค่านิยม ความเชื่อของแต่ละครอบครัว เช่น บางครอบครัวยึดหลักสังคมนิยมว่าสิ่งใดดีก็จะอบรมตามนั้น บางครอบครัวยึดหลักความรักและอิสรภาพเหนือสิ่งอื่นใด บางครอบครัวยึดหลักเหตุผลแต่ชอบบังคับเด็ก บางครอบครัวยึดหลักปู่ย่าตายายเลี้ยงดูมาอย่างไรก็ใช้เกณฑ์นั้นเป็นมาตรฐาน และบางครอบครัวยึดหลักการของนักจิตวิทยาอย่างเคร่งครัด ส่วนเป้าหมายของการเลี้ยงลูกในอดีตเมื่อ 30 ปีก่อน จะเน้นให้เด็กมีสุขภาพกายที่แข็งแรง กินได้ นอนหลับ เรียนดี (ชนิกา ตูจินดา, 2552: 80)

ต่อมาเมื่อสภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไป ความเจริญทางการแพทย์มีมากขึ้น กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้เข้ามามีบทบาทต่อสถาบันครอบครัวในฐานะของการเป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” ที่คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูก” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณิ เครือพึ้ง (2552: 161) ที่พบว่า สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ผู้ที่เป็นพ่อแม่มีความจำเป็นต้องเลี้ยงลูกเอง นอกจากจะเรียนรู้วิธีการเลี้ยงลูกโดยการถามจากญาติที่มีประสบการณ์แล้ว พ่อแม่ในปัจจุบันยังสืบค้นข้อมูลการเลี้ยงลูกจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และเลือกที่จะเชื่อถือคำแนะนำที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่า ส่วนเป้าหมายของการเลี้ยงลูกก็มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นให้ความสำคัญของพัฒนาการทางกาย พัฒนาการทางสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทาง

อารมณ์ (EQ) เพื่อให้ลูกสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วจากสภาวะที่ทำให้เกิดทุกข์ และอยู่รอดปลอดภัยในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (ชนิกา ตูจินดา, 2552)

ปัจจุบันแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางยังนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ในสังคมไทย เช่น การเลี้ยงลูกให้มี EF ซึ่งมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Executive Function หมายถึง การเลี้ยงลูกให้สามารถควบคุมความคิด การกระทำและอารมณ์เพื่อไปให้ถึงเป้าหมาย (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2560: 209) แนวทางการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่นำเสนอว่าเป็นวิธีการที่อธิบายได้ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ไม่ใช่ความเชื่อ เน้นการพัฒนาสมองส่วนคิดวิเคราะห์และการควบคุมอารมณ์ ให้เด็กเติบโตไปเป็นเด็กที่ “คิดเป็น” เป็นการเลี้ยงดูที่จะสร้างความเข้มแข็งทางใจ และสร้างสัมพันธภาพที่ดี (จิราภรณ์ อรุณากูร, 2560: คำนำ) แนวทางดังกล่าวเป็นความรู้ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้รับการถ่ายทอดความรู้จากแนวคิดของตะวันตกอีกต่อหนึ่ง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

“หมอไม่ได้เทอววัฒนธรรมฝรั่งนะคะ แต่หมอยอมรับค่ะว่า ความเข้าใจพื้นฐานการพัฒนามนุษย์และวัฒนธรรมการเลี้ยงดูเด็กแบบที่ประเทศพัฒนาแล้ว มีหลายครั้งทำให้เกิดผลลัพธ์ของประชากรที่มีความเป็นผู้ใหญ่และมีการรู้จักตัวเองที่ดีกว่าเด็กไทยมันมีอยู่จริง...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 21 มีนาคม 2560)

จากตัวอย่าง แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเลือกใช้คำกริยา “ยอมรับ” เพื่อสื่อความคิดและความรู้สึกที่ผู้เขียนยอมรับในแนวคิดการเลี้ยงดูของฝรั่ง (ชาวตะวันตก) และการเลือกใช้คำว่า “ประเทศพัฒนาแล้ว” ยังสื่อถึงน้ำเสียงที่ชื่นชมว่าแนวคิดการเลี้ยงดูที่ผู้เขียนนำเสนอ นั้นมาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนี้ผู้เขียนยังเลือกใช้คำที่แสดงผลลัพธ์ คือ “เกิดผลลัพธ์” ร่วมกับคำตัดสินค่า “ที่ดีกว่า” และใช้ถ้อยคำที่สื่อมูลบท “มีอยู่จริง” เพื่อสื่อความให้ผู้อ่านเห็นว่าแนวทางการเลี้ยงดูของชาวตะวันตกเป็นวิธีการที่ดี มีประสิทธิภาพ

ประมาณช่วงปี พ.ศ. 2520 การถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลี้ยงดูของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมักถ่ายทอดผ่านหนังสือ เช่น *คู่มือเลี้ยงลูก*, *หมอชนิกาตอบปัญหาเด็กวัยแรกเกิด-1 ปี* นิตยสาร เช่น *นิตยสารรักลูก*, *นิตยสารแม่และเด็ก* รายการโทรทัศน์ เช่น *รักลูกให้ถูกทาง* (ชนิกา ตูจินดา, 2552) แต่ปัจจุบันสังคมมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้น ผู้รับสารนิยมใช้การสืบค้นข้อมูลผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มพ่อแม่ที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกมาก่อนมัก

นิยมใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลถึงร้อยละ 86 และจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมีบัญชีเฟซบุ๊กถึงร้อยละ 99 (คมชัดลึก, 2558) เมื่อปี 2555 กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเริ่มใช้สื่อออนไลน์เฟซบุ๊กในการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่มากขึ้น จากการสำรวจข้อมูลพบว่า มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและวัยรุ่น ได้เขียนเพจเฟซบุ๊กและมีจำนวนผู้ติดตามอ่านหลายแสนคน เรียงลำดับตามความนิยมสูงสุดไปหาน้อยที่สุด¹ 5 อันดับแรก ดังนี้

1. เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน ก่อตั้งเมื่อ 4 มีนาคม 2558 มีผู้ติดตามอ่านจำนวน 479,089 คน
  2. เพจหมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก ก่อตั้งเมื่อ 2556 มีผู้ติดตามอ่านจำนวน 380,520 คน
  3. เพจเข็นเด็กขึ้นภูเขา ก่อตั้งเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2555 มีผู้ติดตามอ่านจำนวน 331,990 คน
  4. เพจนายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ ก่อตั้งเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2558 มีผู้ติดตามอ่านจำนวน 230,419 คน
  5. เพจเลี้ยงลูกให้เป็นคนปกติ ก่อตั้งเมื่อ 30 มีนาคม 2557 มีผู้ติดตามอ่านจำนวน 177,836 คน
- เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ติดตามเพจ จะเห็นว่าเพจของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ เพจอื่น ๆ บางเพจยังได้นำบทความของแพทย์ไปเผยแพร่ต่อยุ่ด้วย เช่น เพจนิตยสาร mother and care ได้แบ่งปันบทความของเพจเข็นเด็กขึ้นภูเขา เรื่อง “ผ่านไประยะไหนในชีวิตที่ผมถูกแก้ง” , เพจสำนักพิมพ์ Happy Parenting ได้แบ่งปันบทความของหมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก ตอนที่ 582 “เลี้ยงลูก อย่ายึด” ฯลฯ และจากกระแสความนิยมของผู้อ่านทำให้แพทย์ที่เป็นผู้เขียนเพจต่าง ๆ ได้รับเชิญจากผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ให้ไปออกรายการเพื่อแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกตามสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ เช่น ช่อง Thai PBS รายการ I hear you ฟังอยู่รู้ยัง, และรายการคนสู้โรค, ช่อง MCOT family 14 รายการ Mom Club, ช่อง RAMA CHANNEL รายการ Happy Parenting ฯลฯ นอกจากนี้แพทย์ผู้เขียนเพจยังได้รวบรวมบทความที่เผยแพร่ผ่านเพจนำมาจัดพิมพ์เป็นหนังสือเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้อ่าน เช่น เพจเลี้ยงลูกนอกบ้านได้รวบรวมบทความพิมพ์เป็นหนังสือ “เลี้ยงลูกถูกถูก” ออกจำหน่าย และมีผู้อ่านเข้ามาแสดงความความคิดเห็นในเพจ ดังนี้

¹ สืบค้นข้อมูลล่าสุดเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2561 ผู้วิจัยพบว่าจำนวนผู้ติดตามเพจมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นับจากวันก่อตั้งเพจ

ความคิดเห็นที่ 1

อ่านเข้าใจง่ายสมกับที่ตั้งหน้าตั้งตารอคอยจริง ๆ ค่ะ อยากแนะนำคุณพ่อคุณแม่ให้อ่านกันเยอะ ๆ นะคะเหมือนได้นั่งฟังหมอโอบรรยายอีกครั้งหนึ่งเลยคะ อ่านแล้วจะพยายามนำไปประยุกต์ใช้จะอ่านซ้ำบ่อย ๆ จะได้เลี้ยงลูกบวกได้ตั้งตั้งใจคะ ชอบคุณหนังสือดี ๆ จากหมอโอบี้อีกครั้งนะคะ

(เพ็ญ Phatthranit Puttichaiwit, 27 มิถุนายน 2560)

ความคิดเห็นที่ 2

ราคาปก 250 บาทคะ อ่านจบไปสองรอบแล้ว เนื้อหาอ่านง่าย สนุก อยากให้คุณพ่อคุณแม่ (และปู่ย่าตายาย) ยุคใหม่ได้อ่านจะได้ช่วยกันสร้างเด็กดีมีคุณภาพและมีความสุขด้วยวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวก

(เนาวรัตน์ จารุวัฒน์, 27 มิถุนายน 2560)

จากตัวอย่าง สื่อให้เห็นว่ากลุ่มผู้อ่านเพจของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางคือ กลุ่มพ่อแม่ ในการแสดงความคิดเห็นมีการใช้คำกริยาที่สื่อถึงความคิดความรู้สึกยอมรับแนวคิดการเลี้ยงลูกแบบที่แพทย์นำเสนอ ได้แก่ “อยากแนะนำ” “พยายามนำไปประยุกต์ใช้” นอกจากนี้มีการใช้คำเรียก “พ่อแม่ยุคใหม่” ซึ่งสะท้อนให้เห็นความหมายแฝงว่าชุดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูกแบบแพทย์มีความเหมาะสม หรือเจาะจงไปที่กลุ่มผู้อ่านซึ่งเป็นพ่อแม่ในยุคปัจจุบัน

การแสดงความคิดเห็นในลักษณะนี้อาจเป็นผลมาจากการยอมรับในวาทกรรมที่ผลิตขึ้นจากกลุ่มคนที่มีอำนาจในการเข้าถึงความรู้ และใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้นั้นเพื่อควบคุมความคิด หรือกำหนดการกระทำของคนในสังคมให้ปฏิบัติตามอุดมการณ์ที่ได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นอุดมการณ์ที่มาจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งมีความน่าเชื่อถือมากกว่าความรู้ที่มาจากกลุ่มที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ วาทกรรมการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญนี้จึงสอดคล้องกับแนวคิดของฟูโกต์ (Foucault, 1980) ที่กล่าวว่า อำนาจและความรู้เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น กลุ่มผู้มีอำนาจในสังคมเท่านั้นที่สามารถสร้าง “ความรู้” และใช้ “ความรู้” นั้นเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมจิตใจ การกระทำของผู้มีสถานภาพด้อยกว่าได้ นอกจากนี้ “ความรู้” ตามแนวคิดของฟานไดก์ (van Dijk, 1998) ยังจัดเป็น “อุดมการณ์” หรือชุดของความคิดที่ได้รับการยอมรับและมีสถานภาพพิเศษ

ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลพบว่าหนังสือของแพทย์ที่เขียนเพจเหล่านี้ติดอันดับหนังสือขายดีทุกเล่ม² อีกทั้งเพจของแพทย์ได้ประชาสัมพันธ์การอบรม สัมมนา ตามสถานที่ต่าง ๆ อีกด้วย จะเห็นได้ว่าตัวบทที่นำเสนอแนวทางการเลี้ยงลูกของกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้ถูกเผยแพร่ออกไปอย่างแพร่หลาย ประกอบกับการเผยแพร่ความรู้ได้ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อออนไลน์เพชบุ๊กที่เอื้อต่อการผลิตซ้ำแนวคิดดังกล่าว และเมื่อพิจารณาว่าทหกรรมการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในด้านเนื้อหาและกลวิธีการใช้ภาษาแล้ว ผู้วิจัยพบว่า วาทกรรมการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีความน่าสนใจศึกษาวิเคราะห์หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ในเชิงวิพากษ์ ดังตัวอย่าง

ผู้เขียนได้นำเสนอความคิดว่าการเลี้ยงลูกของคนในสังคมไทยเป็นการเลี้ยงลูก “แบบเดิม” ที่ใช้ไม่ได้ผลกับการเลี้ยงลูกในปัจจุบัน ดังตัวอย่างที่ 2-3

ตัวอย่างที่ 2

“เมื่อลูกโตขึ้น เขาก็ควรต้องพัฒนาความคิดด้วย หากพ่อแม่ยังติดวิธีการสั่ง ๆ ๆ แบบเดิม ๆ ย่อมขัดขวางพัฒนาการของลูก ทำให้เกิดการต่อต้านและหูทวนลม”

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 13 พฤศจิกายน 2559)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนเลือกใช้คำที่สื่อลบท “ยังติดวิธีการสั่ง ๆ ๆ” เพื่อสร้างการรับรู้ร่วมกับผู้อ่านว่าการสั่งเป็นวิธีการเลี้ยงลูกที่มีอยู่ในสังคมไทย และใช้คำเรียก “แบบเดิม ๆ” เพื่อสื่อให้เห็นว่าเป็นวิธีการที่เก่า นอกจากนี้ผู้เขียนยังใช้วลีที่ใช้ซ้ำ “สั่ง ๆ ๆ” “เดิม ๆ” เพื่อสื่อน้ำเสียงในเชิงลบต่อวิธีการดังกล่าวว่าเป็นวิธีการที่เก่า ไม่ดี และในตอนท้ายผู้เขียนเลือกใช้ชุดคำศัพท์ที่แสดงถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ “ขัดขวาง” “ต่อต้าน” “หูทวนลม” เพื่อตอกย้ำให้เห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบเดิม ๆ ที่ผู้เขียนกล่าวถึงนั้นเป็นวิธีการที่อาจจะส่งผลให้ลูกมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ตัวอย่างที่ 3

“มีคนเรียกเด็กยุคนี้ว่า เด็กยุคอัลฟ่า ซึ่งเติบโตมาท่ามกลางเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต ได้รับความสะดวกสบายที่มีอย่างเต็มที่ เด็กค่อนข้างดีสบาย เด็กสมัยนี้เรียนเป็นหลัก แลคมแข่งกันเรียน ไม่ค่อยเห็นอกเห็นใจคนรอบข้าง ทำให้เมื่อเด็กโตขึ้นมามากจะ

² สํารวจข้อมูลจาก SE-ED หนังสือขายดีราย 7 วันล่าสุด (ซี-เอ็ด, 2560)

เป็นคนที่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ไม่ค่อยฟังเหตุผล ไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ การจะใช้วิธีการเลี้ยงแบบเดิม ๆ ที่ใช้ได้ ก็กลายเป็นไม่ได้ผล”

(เซ็นเด็กชั้นอนุฯ, 15 กันยายน 2559)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนเลือกใช้คำเรียก “แบบเดิม ๆ” ร่วมกับคำตัดสินค่า “ไม่ได้ผล” เพื่อสื่อให้เห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกที่เคยปฏิบัติกันมาใช้ไม่ได้ผลกับเด็กในปัจจุบัน การใช้คำเรียกดังกล่าวเป็นการเหมารวมว่าวิธีการเลี้ยงลูกของคนในสังคมไทยทั้งหมดว่าเป็นวิธีการที่ไม่ได้ผล

จากตัวอย่างข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าผู้เขียนนำเสนอความคิดเรื่องการเลี้ยงลูกให้ผู้อ่านเข้าใจว่ามี “แบบเก่า” “แบบใหม่” โดยการเลือกใช้คำเรียก “แบบเดิม ๆ” และเมื่อใช้ร่วมกับคำตัดสินค่าในเชิงลบจึงอาจจะส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความคิด ความเข้าใจคล้อยตามผู้เขียนได้ว่าวิธีการ “แบบเดิม ๆ” ที่ผู้เขียนอ้างถึงนั้นเป็นวิธีที่เก่า และใช้ไม่ได้ผลในปัจจุบัน

ผู้เขียนได้นำเสนอความคิดว่าการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” เพื่อเปรียบเทียบกับแนวทางการเลี้ยงลูกที่แพทย์ได้รับการถ่ายทอดมาจากตะวันตก ซึ่งเรียกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ดังตัวอย่างที่ 4-5

ตัวอย่างที่ 4

ตอนที่ 709 “อยู่เชิงลบ หรือ พุดเชิงบวก เพื่อไม่ให้เลือกกิน!”

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 24 ตุลาคม 2560)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องโดยใช้คำเรียกที่ตรงข้ามว่า “เชิงลบ” “เชิงบวก” สื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการเลี้ยงลูกให้ผู้อ่านรับรู้ว่า มี 2 รูปแบบ ได้แก่ “อยู่เชิงลบ” กับ “พุดเชิงบวก” และใช้คำเชื่อมว่า “หรือ” เป็นการตีกรอบความคิดของผู้อ่านให้เลือกริธีใดวิธีหนึ่งในการจัดการแก้ไขปัญหา

ตัวอย่างที่ 5

สิ่งที่เกิดขึ้นหมอนั่นใจว่าไม่ได้เกิดจาก การลงโทษ ชมเชย ตีให้หลาบจำ หรือการพร่ำบ่นแต่เกิดจากการมีสัมพันธภาพที่ดี และการใช้วิธีดี ๆ ที่เรียกว่า “วินัยเชิงบวก” (เขียนอยู่เสมอๆในเพจ) “การเลี้ยงดูเชิงบวก” ที่ทำให้หมอและลูกเชื่อมถึงกันได้ด้วยความเข้าใจ และหมอเชื่อสุดใจว่าเป็นวิธีที่ช่วยพัฒนา “สมองส่วนคิด” ของลูก “ให้เติบโต”

(เลี้ยงลูกนอกร้าน, 30 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนใช้คำตัดสินค่า “วิธีดี ๆ” ร่วมกับคำเรียกวิธีการเลี้ยงลูกแบบแพทย์ คือ “วินัยเชิงบวก” “การเลี้ยงลูกเชิงบวก” ซึ่งสื่อให้เห็นว่าผู้เขียนได้แสดงท่าที และตัดสินค่าว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบแพทย์เป็นวิธีการที่ดี มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังใช้คำแสดงทัศนภาวะ “เชื่อสุดใจ” ร่วมกับคำว่า “หมอ” เพื่อสื่อให้เห็นว่าผู้เขียนยึดมั่นกับแนวทางการเลี้ยงลูกดังกล่าว การใช้คำแสดงทัศนภาวะนี้จึงมีส่วนช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตามในสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอได้มากขึ้น

ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น สื่อให้เห็นว่าวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้นำเสนอว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบเดิมเป็น “การเลี้ยงลูกเชิงลบ” ซึ่งการนิยามความหมายหรือคุณค่าดังกล่าวจะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าวิธีการแบบเดิมเป็นวิธีการที่ไม่ดี ส่วนวิธีการเลี้ยงลูกแนวใหม่ของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เรียกว่า “การเลี้ยงลูกเชิงบวก” เป็นวิธีการที่ให้คุณค่าด้านบวก การนิยามวิธีการเลี้ยงลูกว่าเป็น “เชิงลบ” หรือ “เชิงบวก” เป็นการประกอบสร้างความหมายให้แก่วิธีการทั้งสองในลักษณะที่ตรงข้ามกัน นอกจากนี้ “วิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวก” ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำเสนอยังเป็นการประกอบสร้างความรู้ใหม่และนำมาเผยแพร่ให้แก่สังคมไทยว่ามีวิธีการเลี้ยงลูกในแบบอื่น ๆ ที่ให้ผลดีกว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบเดิม ซึ่งแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเชื่อว่าเป็นวิธีเลี้ยงลูกที่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน

นอกจากนี้ผู้เขียนได้นำเสนอให้เห็นแนวคิดว่าการเลี้ยงลูกเชิงบวก คือ การเลี้ยงลูกโดยอาศัยหลักความรู้ทางวิชาการ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ 6

ตัวอย่างที่ 6

“มีหลายคนสงสัยว่าหมอก็คือเติบโตมากับการถูกตี หมอก็คือเห็นได้ดี ทำไมหมอไม่ตีลูก? คำตอบง่ายมากเลยคะ

1. หมอมีความเข้าใจในวิทยาศาสตร์ ว่า "สมองที่มีอารมณ์" ไม่ใช่สมองที่เรียนรู้ได้ดี "สมองที่สูง" จะเรียนรู้เหตุและผลได้ดีกว่า และตลอดการเลี้ยงลูกมาก็พบว่ามันพิสูจน์ได้

2. มีงานวิจัยออกมามากมายว่า เด็กที่ถูกเลี้ยงดูด้วยความรุนแรง ส่งผลกับสมองส่วน (gray matter) ซึ่งเป็นสมองส่วนเซลล์ประสาท และมีผลกับสมองส่วนหน้า ซึ่งมีผลต่อไอคิว ความจำ การคิดวิเคราะห์ อารมณ์ และบุคลิกภาพ”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 20 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนเกริ่นนำด้วยการใช้คำถาม ก่อนจะเริ่มให้ความรู้ผู้เขียนใช้คำแสดง การประเมินค่า “ง่ายมาก” เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกว่าจะอ่านต่อไปผู้เขียนเข้าใจเรื่องนั้นอย่างถ่องแท้ จากนั้นมีการอ้างความรู้ทางวิทยาศาสตร์และงานวิจัย เพื่อให้ตัวบทความมีความน่าเชื่อถือ โดยใช้ลีลา ของแพทย์ในการถ่ายทอดความรู้และใช้วัจนลีลาแบบเป็นกันเองกับผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าจะอ่านที่ ยากกลับเป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายด้วยเหตุผล โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้สรุปความรู้มาให้ มีการใช้คำเรียก อาชีพเพื่ออ้างถึงตนเองคือ “หมอ” และใช้คำกริยา “เข้าใจ” สื่อให้เห็นว่า ผู้เขียนมีสถานภาพเป็น ผู้เชี่ยวชาญ รู้เรื่องหลักการทางวิทยาศาสตร์เป็นอย่างดี มีการใช้คำประเมินค่า “ดีกว่า” และใช้ คำกริยา “พิสูจน์ได้” เพื่อโน้มน้าวให้ผู้อ่านเชื่อว่าสมองที่สงบจะเรียนรู้ได้ดีกว่าสมองที่มีอารมณ์ จากนั้นอ้างอิงงานวิจัย แม้ไม่ระบุแหล่งที่มาแต่ผู้เขียนใช้คำแสดงการประเมินค่า “มากมาย” เพื่อให้ ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่ามีปริมาณที่มากพอจะเชื่อถือได้ มีการใช้คำกริยา “ส่งผล” “มีผล” เพื่อแสดงให้เห็นว่าความรุนแรงมีผลต่อการทำงานของสมองและจิตใจ จะเห็นได้ว่าวาทกรรมดังกล่าวนี้มีการจัดเรียง ตัวบทที่ซับซ้อนเพื่อมุ่งถ่ายทอดอุดมการณ์ของผู้เขียนให้ดูน่าเชื่อถือ

ส่วนแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกผู้เขียนนำเสนอให้เห็นว่า “ลูก” ในทัศนะของ ผู้เขียนเป็นบุคคลทางกฎหมายที่มีสิทธิและเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง อีกทั้งพ่อแม่ ลูกยังมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ 7-9

ตัวอย่างที่ 7

“...การใช้อำนาจ ไม่ทำให้เกิดวินัย เพราะไม่ได้ทำให้เด็กคนไหนเรียนรู้ด้วยการ ใช้สมองส่วนคิด น่าเศร้าที่หลายครั้งผู้ใหญ่ชอบ "ใช้อำนาจ" ด้วยการบอกตัวเองว่ามันคือ การ "ฝึกวินัย" และจบลงท้ายด้วยการ ละเมิดสิทธิของเด็ก...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 พฤศจิกายน 2559)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนเลือกใช้คำว่า “ละเมิดสิทธิ” ซึ่งเป็นวงศัพท์ทางกฎหมายเพื่อบ่งบอกลูก เป็นบุคคลทางกฎหมาย ลูกมีสิทธิซึ่งผู้ใดจะละเมิดไม่ได้รวมทั้งพ่อแม่ พ่อแม่ต้องเคารพในสิทธินั้น การ กล่าวเช่นนี้สื่อความคิดว่าพ่อแม่และลูกต่างก็มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ไม่สามารถล่วงละเมิดกันได้ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่-เด็กนี้เป็นความสัมพันธ์ที่แตกต่างจากสังคมไทยแบบเดิมที่พ่อแม่ จะมีสิทธิในการชี้นำสั่งสอนลูก

ตัวอย่างที่ 8

ชีวิต... “เป็นของลูก” จงวางแผนจิตวิญญาณการใช้ชีวิตของตัวเอง อย่าเชื่อใคร
ที่บอกให้ขายความสุขหรือความฝันของทั้งชีวิต...ให้กับ “ความมั่งคั่ง” ใช้ชีวิตด้วยจิต
วิญญาณที่เป็นอิสระเถอะนะลูก

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนเลือกใช้คำศัพท์ “ชีวิต” “อิสระ” ร่วมกับ “ลูก” เพื่อแนะนำความให้แก่
ผู้อ่านว่าพ่อแม่ต้องให้สิทธิเสรีภาพในการใช้ชีวิตแก่ลูก ซึ่งสื่อให้เห็นแนวคิดของผู้เขียนว่ามอง
ความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ ลูก ในลักษณะที่เป็นปัจเจก กล่าวคือ ลูกก็มีสิทธิที่จะตัดสินใจและทำ
อะไรได้ตามความคิดของตน พ่อแม่ไม่ควรคาดหวังให้ลูกเป็นแบบที่ตนต้องการ

ตัวอย่างที่ 9

“หมอเชื่อว่าเมื่อเราแสดงความนับถือในตัวลูก ลูกก็จะนับถือในตัวเรา เมื่อเรา
เคารพในตัวตนของลูก ลูกก็จะเคารพในตัวตนของเรา และเค้าก็จะ “นับถือและเคารพ
ตัวเอง”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 มีนาคม 2558)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนใช้คำว่า “แสดงความนับถือ” “เคารพ” ร่วมกับ “ลูก” และใช้ร่วมกับ
คำสันธาน “เมื่อ...ก็” เชื่อมประโยคที่มีใจความคล้ายคลึงกันเพื่อแนะนำความว่ามีลักษณะความสัมพันธ์
ระหว่างพ่อแม่ลูกแบบที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่-เด็ก ที่แตกต่างกันไป
จากอุดมการณ์เดิมในสังคมไทยที่เด็กจะมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ใหญ่ (วิสันต์ สุขวิสิทธิ์, 2554: 326)

นอกจากนี้ผู้เขียนได้นำเสนอแนวคิดในเรื่องบุญคุณที่ต่างไปจากค่านิยมดั้งเดิมในสังคมไทย ดัง
ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 10

“ถ้าเชื่อตามพุทธศาสนาว่า “การเกิดเป็นทุกข์”
แม่ทำให้หนูต้องเกิดมาอยู่กับการว่ยนกับสุขทุกข์ เพียงเพื่อเป็น “ความสุข
ของแม่”
แม่ซะอีก...ที่อาจจะเป็นหนี้บุญคุณของหนู”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนได้นำเสนอแนวความคิดที่แปลกใหม่ในเรื่อง “บุญคุณ” โดยผ่านบทบรรยายความคิดของตนเองที่เขียนความรู้สึกถึงลูก มีการเลือกใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับ “การเลี้ยงดู” เพื่อสื่อความว่า การเลี้ยงดูลูกเป็นหน้าที่ที่คนเป็นพ่อแม่ต้องกระทำ ดังนั้น การเลี้ยงดูในทัศนะของผู้เขียนจึงไม่ใช่บุญคุณ ตามความเชื่อของคนในสังคมไทย การใช้สหบทเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา นี้ เพื่อแนะนำความแก่ผู้อ่านว่า หากมองตามความเชื่อเรื่องการเกิดเป็นทุกข์ คนที่จะเป็นหนี้บุญคุณลูก อาจจะเป็นพ่อแม่เพราะพ่อแม่ได้ประโยชน์จากลูก คือ ความสุข ดังนั้นการใช้สหบทนี้จึงสื่อความคิดเรื่อง “บุญคุณ” ที่ตรงข้ามกับความคิดความเชื่อเดิมของคนในสังคมที่ว่า “ลูกเป็นหนี้บุญคุณพ่อแม่” การนำเสนอแนวคิดนี้จึงสื่อให้เห็นถึงวิธีคิดในการเตรียมสมาชิกใหม่ของสังคมไทย และบทความนี้ได้มีผู้อ่านกดแบ่งปันบทความออกไปถึง 18,399 ครั้ง

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น สื่อให้เห็นว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้ใช้อำนาจในฐานะผู้เชี่ยวชาญประกอบสร้างชุดความคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มาแข่งขันกับชุดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูกของคนในสังคมไทยที่มีมาแต่เดิม ซึ่งการใช้อำนาจดังกล่าวอาจส่งผลให้ชุดความคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกของคนในสังคมไทยที่มีมาแต่เดิมถูกจัดวางให้อยู่ในสถานะทางความรู้ที่ด้อยกว่าความรู้ของแพทย์ เป็นเพียงความเชื่อที่มีต่อ ๆ กันมาตามสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี กลายเป็นความรู้ที่ไม่น่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ว่าทฤษฎีการแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทใหม่ของแพทย์ คือ แพทย์เข้ามาอยู่ในพื้นที่ของครอบครัวไทยในฐานะผู้เชี่ยวชาญที่จะเป็น “ที่พึ่ง” คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกแทนบทบาทหน้าที่ของญาติผู้ใหญ่ ทั้งนี้ หากว่าทฤษฎีแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้ถูกผลิตซ้ำออกไป ว่าทฤษฎีดังกล่าวนี้จึงน่าจะมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อของคนในสังคมมากขึ้นตามไปด้วย และอาจจะส่งผลให้แนวโน้มของการเตรียมสมาชิกใหม่ของสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบตะวันตกมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรศึกษาวิเคราะห์ชุดความคิดที่ปรากฏในว่าทฤษฎีแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง โดยใช้กรอบว่าทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ (Fairclough 1989, 1995, van Dijk, 2003) เพื่อเผยให้เห็นว่าชุดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูกที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางประกอบสร้างขึ้นมานั้น อาจเกิดจากการนิยามและประเมินค่าในลักษณะเหมารวม หรืออาจแฝงอคติต่อการเลี้ยงลูกบางอย่างของสังคมไทย และเพื่อให้เกิดความ “ตระหนักรู้” และ “รู้เท่าทัน” ว่าทฤษฎีเพื่อไม่ให้ถูกชี้นำหรือครอบงำด้วยการใช้ถ้อยคำตัดสินเชิงประเมินค่าดังกล่าว

จากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ ต่อการเลี้ยงดูลูก ได้แก่ งานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ของขวัญชนก เกสรบัว และอุไรवास อารงอรธ (2561) ศึกษาเกี่ยวกับ “รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่เจนเนอเรชันวายในเขต กรุงเทพมหานคร”, งานวิจัยของสุธรรม นันทมงคลชัย, ถวัลย์ เนียมทรัพย์, และระวีวรรณ ชุ่มพฤษ (2547) ศึกษาเกี่ยวกับ “การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย”, งานวิจัยสาขาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนของลัดดา ประสาร (2544) ศึกษาเกี่ยวกับ “บทบาทของบิดากับการเลี้ยงดูบุตร” งานวิจัยกลุ่มนี้เน้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหา แต่ไม่ได้ศึกษาภาษาในฐานะที่ใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อสื่ออุดมการณ์การเลี้ยงดูในสังคมไทย

งานวิจัยของไทยในสาขาสังคมศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรม ได้แก่ งานวิจัยของบุษกร กาศมณี (2552) ที่ศึกษา “วาทกรรมแม่เลี้ยงเดี่ยวในสังคมไทย”, งานวิจัยของเสนาะ เจริญพร (2552) ที่ศึกษา “วาทกรรมว่าด้วยความเป็นพ่อในสังคมไทย” งานวิจัยทั้งสองเรื่องนี้เน้นศึกษาวิเคราะห์ ข้อความที่เชื่อมโยงกับอำนาจ อุดมการณ์ และกรอบความรู้ของแต่ละยุคสมัย แต่ไม่ได้ศึกษากลวิธีทาง ภาษาที่สัมพันธ์กับอุดมการณ์ และศึกษาจากกลุ่มข้อมูลงานเขียนเชิงวิชาการ นิตยสาร และภาพยนตร์ ไทย

ส่วนงานวิจัยของสาขาภาษาไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดู ได้แก่ งานวิจัยของ สุวรรณิ เครือพอง (2552) ได้ศึกษา “วาทกรรมการถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเด็ก” ในนิตยสารรักลูก, งานวิจัยของสุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี (2552) ได้ศึกษา “การนำเสนออุดมการณ์ ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว”, งานวิจัยของพิชญญา เชี่ยวภาษา (2559) ได้ศึกษา “ความเป็นเด็ก” ในวาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการในนิตยสารครอบครัว, และ งานวิจัยของเพ็ญนภา คล้ายสิงโต (2558) ได้ศึกษา “ภาษากับอุดมการณ์: วาทกรรมนมแม่ในสังคม ออนไลน์” งานวิจัยกลุ่มนี้เน้นศึกษากลวิธีทางภาษาที่มีผลต่อการกำหนดความคิดของผู้อ่าน ข้อมูล จากผลการวิจัยทำให้เห็นว่า ในสังคมปัจจุบันแพทย์เข้ามามีบทบาทต่อการชี้แนะความคิดในวิธีการเลี้ยง ลูก และแม่ในยุคปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะเชื่อถือคำแนะนำนั้นค่อนข้างสูง แต่งานวิจัยกลุ่มนี้ยังไม่ได้ ศึกษาอุดมการณ์ที่ปรากฏในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงดูของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจาก แหล่งความรู้ออนไลน์

งานวิจัยของต่างประเทศผู้วิจัยพบว่า มีงานที่ศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมความเป็นพ่อแม่ โดยใช้ กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมของแอฟคลีฟเป็นกรอบการวิเคราะห์ ได้แก่ งานวิจัยของสไมท์

(Smythe, 2006) ศึกษาเรื่อง “The Good Mother: A Critical Discourse Analysis of Literacy Advice to Mothers in The 20th Century”, งานวิจัยของอินะเนงะ (Inenaga, 2012) ศึกษาเรื่อง “A Critical Discourse Analysis of the Representations of Part-time Fathers and Full-time Mothers in a Japanese Parenting Magazine”, งานวิจัยของชาลอตต์, มาร์เตน, อานเลน (Charlotte, Maarten, and Anneleen, 2014) ศึกษาเรื่อง “Parents are not born, they are made: a critical discourse analysis of an educational magazine in Flanders (Belgium)”, งานวิจัยของเออร์มานน์, พอนส์ฟอร์ด, สเปนซ์และไรท์ (Ermann, Ponsford, Spence, and Wright, 2014) ศึกษาเรื่อง “The discourse of benevolent paternalism in the introduction to The Baby Book”, งานวิจัยของเฟรเซอร์และลูเวลเลน (Fraser, and Llewellyn, 2015) ศึกษาเรื่อง “Good, Bad or Absent: Discourses of Parents with Disabilities in Australian News Media”, และงานวิจัยของแลน (Ylänne, 2015) ศึกษาเรื่อง “Too old to parent? Discursive representations of late parenting in the British press” งานวิจัยกลุ่มนี้ได้ศึกษาวาทกรรมที่ปรากฏในนิตยสาร และคู่มือการเลี้ยงลูก ทำให้เห็นว่าการใช้ภาษามีผลต่อการควบคุม กำหนดแบบแผนพฤติกรรมพ่อแม่ การจัดวางบทบาทความสัมพันธ์ของพ่อและแม่มีความแตกต่างกัน แต่งานวิจัยกลุ่มนี้ยังไม่ได้ศึกษาชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูกที่ปรากฏในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญเพราะตัวบทผลิตจากกลุ่มคนที่เป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” ของไทย ซึ่งได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกมาจากตะวันตก และนำความรู้นั้นมาถ่ายทอดให้แก่พ่อแม่ที่อยู่ในสังคมไทยที่มีบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง โดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เพื่ออธิบายว่าตัวบทถ่ายทอดอุดมการณ์ หรือชุดความคิดประการใด ผู้ผลิตตัวบทเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบใดในการสื่ออุดมการณ์หรือชุดความคิดเหล่านั้น วาทกรรมดังกล่าวประกอบสร้างสังคมและถูกกำหนดโดยสังคมอย่างไร และมีปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมประการใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อวาทกรรมดังกล่าว ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์จะทำให้เห็นบทบาทสำคัญของภาษาไทยในการประกอบสร้าง กำหนดนิยาม ชุดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูกที่นำเสนอโดยกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่อาจจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับการเตรียมสมาชิกใหม่ของ

สังคมไทย นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความ “ตระหนักรู้” และ “รู้เท่าทัน” วาทกรรมเพื่อไม่ให้ถูกครอบงำทางความคิดจากกลุ่มผู้มีอำนาจโดยขาดการพิจารณาให้ถี่ถ้วนรอบด้านอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของสังคมไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

1.2.2 เพื่อศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

1.3 สมมติฐานของงานวิจัย

1.3.1 กลวิธีทางภาษาที่สื่ออุดมการณ์ในตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีหลายกลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ทางการแพทย์ การใช้คำคู่ตรงข้าม การใช้คำเรียกที่มีผลในการประเมินคุณค่า การใช้คำแสดงการประเมินค่า การใช้ประโยคแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล การใช้สัทพ

1.3.2 อุดมการณ์ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ได้แก่

1) อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ซึ่งประกอบด้วยความคิดย่อย ดังนี้

(1) การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” คือ การเลี้ยงลูกโดยอาศัยหลักความรู้ทางวิชาการ ส่วนการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ”

(2) พ่อแม่ที่พึงประสงค์ คือ พ่อแม่ที่รู้จักเลี้ยงลูก “เชิงบวก”

(3) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่พึ่งที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูก

2) อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก ซึ่งประกอบด้วยความคิดย่อย คือ

(1) ลูกเป็นบุคคลทางกฎหมายที่มีสิทธิและเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง

(2) พ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

1.3.3 สถานภาพของผู้เขียนและช่องทางการสื่อสารมีส่วนส่งผลให้วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีอิทธิพลต่อกลุ่มผู้อ่าน ส่วนปัจจัยหลักทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการผลิตและการบริโภคตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ได้แก่ 1) แนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกในสังคมไทย 2) แนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกในสังคมตะวันตก 3) สภาพครอบครัวในสังคมเมืองปัจจุบัน 4) แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ข้อมูลที่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ คือ วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกที่เขียนโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง (สาขากุมารแพทย์ เวชศาสตร์วัยรุ่น จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น กุมารแพทย์พัฒนาการและพฤติกรรม จิตแพทย์ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น) และเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก โดยเก็บข้อมูลจากเพจที่ได้รับความนิยมสูงสุด 3 อันดับแรกจากทั้งหมด 10 เพจ ได้แก่ เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน, เพจหมอสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, และเพจเข็นเด็กขึ้นภูเขา เก็บข้อมูลที่เผยแพร่ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2558 (เพจเลี้ยงลูกนอกบ้านที่ได้รับความนิยมสูงสุดเริ่มก่อตั้ง) – 31 ธันวาคม พ.ศ. 2560 ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดข้อมูลของเพจที่ได้รับความนิยม 3 อันดับแรก

ลำดับ	ชื่อเพจเฟซบุ๊ก ³	ผู้เขียน	จำนวนผู้ที่กดถูกใจ ⁴	จำนวนผู้ที่กดติดตาม ⁵
1.	เลี้ยงลูกนอกบ้าน ก่อตั้งเมื่อ 4 มีนาคม 2558	พญ.จิราภรณ์ อรุณากูร (หมอไอ้) กุมารแพทย์ เวชศาสตร์วัยรุ่น	474,507 คน	479,089 คน
2.	หมอสาวภา เลี้ยงลูก เชิงบวก ก่อตั้งเมื่อ 2556	พญ.เสาวภา พรจินดารักษ์ กุมารแพทย์พัฒนาการและ พฤติกรรม	375,704 คน	380,520 คน

³ ข้อมูลการก่อตั้งเพจสำรวจจากที่ระบุไว้ในเพจ

⁴ สืบจากข้อมูลล่าสุด วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2561 พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่วันก่อตั้งเพจ

⁵ สืบจากข้อมูลล่าสุด 28 กุมภาพันธ์ 2561 การกดติดตามผู้อ่านจะสามารถเห็นโพสต์หรือข้อมูลบทความได้

ลำดับ	ชื่อเพจเฟซบุ๊ก ³	ผู้เขียน	จำนวน ผู้ที่กดถูกใจ ⁴	จำนวน ผู้ที่กดติดตาม ⁵
3.	เข็นเด็กขึ้นภูเขา ก่อตั้งเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2555	พญ.เบญจพร ตันตสูติ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น	329,021 คน	331,990 คน

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากเพจ 3 อันดับแรกที่ได้รับคามนิยมสูงสุดนั้น เนื่องจากเป็นเพจที่มีการนำเสนอบทความอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีผู้อ่านสนใจกดติดตามเพจเป็นจำนวนมาก และบทความที่นำเสนอมีการเผยแพร่ซ้ำด้วยการกดแบ่งปันบทความต่อไปอีกเป็นจำนวนมากในระดับหลักพันถึงหลักหมื่น ส่วนเพจอันดับ 4 เพจ “นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์” มีการนำเสนอบทความอย่างต่อเนื่องแต่จำนวนผู้ที่กดแบ่งปันข้อมูลมีน้อยซึ่งส่วนใหญ่มีเพียงหลักสิบถึงหลักร้อยเท่านั้น ส่วนเพจอันดับ 5 เพจ “เลี้ยงลูกให้เป็นคนปกติ” นั้นมีการนำเสนอบทความไม่สม่ำเสมอและจำนวนผู้ที่กดแบ่งปันข้อมูลมีน้อยเช่นกัน

1.4.2 ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลบทความที่มีผู้อ่านบทความกดเผยแพร่เป็นจำนวน 1,500 ครั้งขึ้นไป เนื่องจากผู้วิจัยได้สำรวจผลตอบรับการอ่านบทความของแต่ละเพจพบว่า หากผู้อ่านพึงพอใจในบทความใดจะนิยมกดแบ่งปันข้อมูล การกดแบ่งปันข้อมูลนี้จะช่วยให้ผู้อื่นเข้าถึงความรู้ ความคิดที่ผู้เขียนนำเสนอได้มากขึ้น จำนวนบทความที่จะใช้วิเคราะห์ทั้งหมดรวม 254 บทความ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน มีจำนวน 117 บทความ
- 2) เพจหมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก มีจำนวน 80 บทความ
- 3) เพจเข็นเด็กขึ้นภูเขา มีจำนวน 57 บทความ

1.4.3 ศึกษาเฉพาะบทความ ไม่รวมการวิเคราะห์บทสนทนาโต้ตอบในช่องแสดงความคิดเห็นทางหน้าเพจเฟซบุ๊ก

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

วาทกรรม (Discourse)	หมายถึง การใช้ภาษาพูด/เขียนประกอบสร้างความหมายให้แก่สิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ วาทกรรมจะถูกกำหนดโดยสถานการณ์ สถาบันและโครงสร้างทางสังคมแต่ในขณะเดียวกันวาทกรรมจะกำหนดสิ่งเหล่านี้ด้วย
วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis – CDA)	หมายถึง แนวทางการศึกษาภาษาในฐานะวิถีปฏิบัติทางสังคมที่เน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์และอำนาจ
ชุดความคิด/อุดมการณ์ (Ideology)	หมายถึง ความคิดความเชื่อที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบมักจะเป็นความคิด ความเชื่อที่ผู้มีอำนาจมากกว่าใช้ควบคุมคนกลุ่มอื่นเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตน อย่างไรก็ตามอุดมการณ์ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งไม่ดีเสมอไป
กลวิธีทางภาษา (linguistic device)	หมายถึง การใช้ภาษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางประการ
การเลียงลูก “เชิงบวก”	เป็นถ้อยคำที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางใช้เรียกวิธีการเลียงลูกตามแนวทางที่แพทย์เสนอในตัวบท ซึ่งอาจใช้หลายคำสลับกัน เช่น การเลียงลูก “เชิงบวก” “การเลียงลูกสมัยใหม่” “การเลียงลูกแบบประเทศที่พัฒนาแล้ว” “การเลียงบวก”
การเลียงลูก “เชิงลบ”	เป็นถ้อยคำที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางใช้เรียกวิธีการเลียงลูกของคนในสังคมไทยที่แพทย์เสนอในตัวบท ซึ่งอาจใช้หลายคำสลับกัน เช่น “วิธีการเลียงแบบเดิม ๆ” “วิธีเชิงลบ” “การเลียงดูแบบถูกกดให้ต่ำ”

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) โดยใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ มีวิธีดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1.6.1 ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) แนวคิดเรื่องวาทกรรม อุดมการณ์ อำนาจ การครอบงำ และแนวคิดเรื่องวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

2) ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of Communication)

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

1.6.2 ประชากร

กลุ่มประชากรที่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ คือวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก โดยเลือกเก็บข้อมูลเพจเฟซบุ๊กที่ได้รับความนิยมสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน 2) เพจหมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก และ 3) เพจเข็นเด็กขึ้นภูเขา

1.6.3 การเก็บและรวบรวมข้อมูล

1) เก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2558 (เพจที่ได้รับความนิยมสูงสุดเริ่มก่อตั้ง) ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เลือกเก็บข้อมูลแบบเจาะจง (purposive sampling) คือ คัดเลือกบทความที่มีผู้อ่านกดเผยแพร่เป็นจำนวน 1,500 ครั้งขึ้นไป

2) ข้อมูลที่คัดเลือกมีจำนวนทั้งสิ้น 254 บทความ มีรายละเอียด ดังนี้

- เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน มีจำนวน 117 บทความ
- เพจหมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก มีจำนวน 80 บทความ
- เพจเข็นเด็กขึ้นภูเขา มีจำนวน 57 บทความ

1.6.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (CDA) ของแฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995) โดยแยกระดับของการวิเคราะห์ออกเป็น 3 มิติ คือ

1) การวิเคราะห์ตัวบท (text) จะพิจารณาการเลือกใช้รูปภาษาในระดับคำศัพท์ ระดับประโยค การเชื่อมโยงระหว่างประโยค กลวิธีทางวาทศิลป์ กลวิธีการนำเสนอความคิดโดยรวม (การนำเสนอตนเองในด้านบวกและการนำเสนอผู้อื่นในด้านลบ) และสหบท (intertextuality) เพื่อ

นำเสนอให้เห็นว่าวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสื่ออุดมการณ์ใดบ้าง และอุดมการณ์เหล่านั้นนำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษาใดบ้าง การวิเคราะห์นี้มุ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 (ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง) ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับอุดมการณ์ไว้ในบทที่ 3

2) การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (discursive practice) จะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารของไฮม์ส์ (Hymes, 1974) เพื่อให้เข้าใจกระบวนการการผลิต/กระจายตัวบท และการบริโภค/ตีความตัวบท จากนั้นจะวิเคราะห์ระเบียบวาทกรรม (order of discourse) และความสัมพันธ์เชิงสหบท (intertextuality) เพื่อนำเสนอให้เห็นว่าประเภทตัวบทและวาทกรรมใดบ้างที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำมาผสมผสานกัน และระเบียบวาทกรรมนั้นบ่งชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างไร การวิเคราะห์นี้มุ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 (ศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง) ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมไว้ในบทที่ 4

3) การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (socio-cultural practice) จะวิเคราะห์ปริบทแวดล้อมหรือเหตุการณ์สื่อสารที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทั้งในระดับสถาบันที่เกิดเหตุการณ์สื่อสารนั้น ๆ และกรอบสังคมวัฒนธรรม เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์แบบวิภาษระหว่างตัวบทกับสังคม และอภิปรายผลทางอุดมการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น การวิเคราะห์นี้มุ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 (ศึกษาวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง) ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมไว้ในบทที่ 5

1.6.5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล เพื่อนำเสนอภาพรวมผลการวิเคราะห์ และอภิปรายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ที่ได้จากผลการวิจัย จากนั้นจะเสนอประเด็นที่น่าสนใจศึกษาไว้ในข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้ไว้ในบทที่ 6

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ทำให้ทราบบทบาทของภาษาในการประกอบสร้างและสื่ออุดมการณ์ในวาทกรรม
แนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

1.7.2 ทำให้เกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์การเลี้ยงลูกในวาทกรรมแนะนำวิธีการ
เลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางซึ่งน่าจะมีผลกระทบต่อเตรียมสมาชิกใหม่ของสังคมไทย

1.7.3 สะท้อนให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยง
ลูกของคนในสังคมไทย

1.7.4 เป็นการขยายขอบเขตการศึกษาแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1.1 ความหมายของวาทกรรม อำนาจ อุดมการณ์ และการครอบงำทางความคิด

2.1.2 แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

2.2 ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.3.1 งานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในการศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมสถาบัน ครอบครัว การเลี้ยงลูก หรือบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่

1) งานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาไทย

2) งานวิจัยของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาต่างประเทศ

2.3.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสถาบัน วาทกรรมวิทยาศาสตร์ ความรู้ภูมิปัญญาด้วยมุมมองเชิงวิพากษ์

2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการกับสถาบัน ครอบครัว การเลี้ยงลูก หรือบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในสาขาอื่น

2.3.4 งานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ศึกษาในประเด็นอื่น

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลโดยใช้กรอบการวิเคราะห์วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง วาทกรรม อุดมการณ์ และอำนาจ ดังนั้น ผู้ศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจความหมายของคำว่า วาทกรรม อุดมการณ์ อำนาจ และการครอบงำทางความคิด เพื่อจะได้เข้าใจแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ได้ดียิ่งขึ้น

2.1.1 ความหมายของวาทกรรม อำนาจ อุดมการณ์ และการครอบงำทางความคิด

1) วาทกรรม (Discourse)

คำว่า “วาทกรรม” ตรงกับคำว่า “discourse” นักภาษาศาสตร์ของไทยได้แปลศัพท์คำว่า “discourse” ต่างกันออกไป ได้แก่ “ข้อความต่อเนื่อง” (วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์, 2521) “ปริจเฉท” (เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์, 2530) “วจนะ” (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2537) “สัมพันธสาร” (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541) และ “วาทกรรม” (กฤษฎาภรณ์ หงส์ดารมภ์, 2543; สมเกียรติ วันทนะ อ่างถึงใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2542) คำศัพท์เหล่านี้เน้นมิติที่ต่างกัน กล่าวคือ ข้อความต่อเนื่อง ปริจเฉท วจนะ สัมพันธสาร เน้นมิติด้านภาษา จะใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษว่า discourse ส่วนวาทกรรมนั้นเน้นมิติด้านสังคม จะใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Discourse (ศิริพร รักดีผาสุข, 2553: 11) นิยามของวาทกรรมมีความความแตกต่างและมีความเกี่ยวข้องกับปริจเฉท ดังนี้

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 2-5) กล่าวถึง ปริจเฉท ใน 2 มุมมอง ตามแนวโครงสร้างนิยม และตามกลุ่มหน้าที่นิยม สรุปได้ดังนี้

1. ปริจเฉทตามแนวโครงสร้างนิยม คือ ภาษาระดับที่สูงกว่าประโยค ปริจเฉทต้องมีโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน คือมีเอกภาพและสัมพันธภาพ แนวคิดนี้มองว่าแม้ภาษาจะมีหน้าที่ทางสังคม แต่หน้าที่ทางสังคมไม่มีผลต่อภาษา จึงมุ่งศึกษาปริจเฉทในลักษณะโครงสร้างของหน่วยภาษา คือ ศึกษาว่าปริจเฉทนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบใด มีการจัดเรียงอย่างไร และทำหน้าที่ใดทางไวยากรณ์

2. ปริจเฉทตามแนวหน้าที่นิยม คือ ภาษาในบริบทการใช้ เน้นศึกษาปริจเฉททั้งหน้าที่และบริบทการใช้ เนื่องจากเชื่อว่า “ภาษาเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมและหน้าที่ทางสังคมของภาษามีส่วนกำหนดระบบภายในภาษา” เวลาศึกษาจึงต้องพิจารณาว่าใครเป็นผู้ส่งสาร ผู้รับสาร และมีเจตนาอย่างไรในการส่งสาร ปัจจัยใดมีผลให้ผู้ส่งสารผลิตปริจเฉทที่มีโครงสร้างเช่นนั้น

นิยามของคำว่า ปริจเฉท ตามแนวคิดหน้าที่นิยม จึงสอดคล้องกับแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เนื่องจากมุ่งศึกษารูปภาษาที่สื่อความหมายเพื่อให้บรรลุเจตนาบางประการ ส่วนนิยามคำว่า วาทกรรม (Discourse) ที่นำมาใช้อ้างอิงกันอย่างกว้างขวางเป็นนิยามที่นำเสนอโดย มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 6) มีนักวิชาการให้ความหมายคำว่า วาทกรรม ไว้ดังนี้

ไซริตัน เจริญสินโอฬาร (2557: 90) ได้นิยามวาทกรรมตามแนวคิดของฟูโกต์ ไว้ว่า วาทกรรม คือ ระบบและกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (constitute) เอกลักษณ์ (identity) และความหมาย (significance) ให้กับสรรพสิ่งต่าง ๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง นอกจากนี้ วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง (valorize) กลายสภาพเป็นสิ่งที่ผู้เขียนเรียกในงานศึกษานี้ว่า “วาทกรรมหลัก” (dominant discourse) หรือที่ฟูโกต์เรียกว่า “episteme”

ศิริพร ภักดีผาสุข (2561: 97) ได้สรุปนิยาม วาทกรรม ตามแนวคิดของฟูโกต์เพิ่มเติมไว้ว่า

วาทกรรมประกอบด้วยตัวบทวาทกรรมและภาคปฏิบัติการของวาทกรรมซึ่งร่วมกันนิยามความหมายให้แก่สิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ตัวอย่างหนึ่งก็คือการสร้างวาทกรรมในรูปของ “ความรู้” เกี่ยวกับ “คนบ้า” เพื่อนิยามและอธิบายลักษณะ “คนบ้า” และเพื่อจำแนกแยกแยะ “คนบ้า” ออกจากคน “ปรกติ” ส่วนภาคปฏิบัติการของวาทกรรมคือ สิ่งที่ทำให้วาทกรรมนั้นมีผลในทางปฏิบัติ กล่าวคือมีสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เข้ามาควบคุม กำกับให้สิ่งที่วาทกรรมกล่าวถึงนั้นเกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นจริงขึ้นมา ในกรณีของ “คนบ้า” ก็มีจิตแพทย์ สถานบำบัด ฯลฯ เข้ามามีบทบาทในการคัดแยก ควบคุม และรักษาบุคคลผู้ถูกจำแนกว่าเป็น “คนบ้า”

อานันท์ กาญจนพันธ์ (2555: 60) นิยามคำว่า วาทกรรม ตามแนวคิดของฟูโกต์ไว้ว่า

วาทกรรมเป็นความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ถูกนิยามว่าเป็นความจริง ภายใต้กรอบความรู้แบบหนึ่ง ด้วยการปฏิบัติการของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการนิยามความหมาย

จากนิยามข้างต้นจะเห็นว่า วาทกรรม ตามแนวคิดของฟูโกต์ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการกำกับ ความคิดและกำหนดวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ของคนในสังคม แนวคิดของฟูโกต์ทำให้นักภาษาศาสตร์

สนใจศึกษาวาทกรรมในมุมมองเชิงวิพากษ์มากขึ้น นิยามที่นักภาษานำไปใช้อ้างอิงอย่างกว้างขวาง คือ นิยามวาทกรรมของแฟร์คลัฟ (Fairclough) และ ฟาน ไดจ์ (van Dijk)

แฟร์คลัฟ (Fairclough 1995: 131) กล่าวถึง วาทกรรม ไว้ว่า

“I shall use discourse to refer primarily to spoken or written language use, though I would also wish to extend it to include semiotic practice in other semiotic modalities such as photography and non-verbal (e.g. gestural) communication. But in referring to language use as discourse, I am signaling a wish to investigate it in a social-theoretically informed way, as a form of social practice.

วาทกรรม คือ การใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน และยังรวมถึงการสื่อความหมายในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ภาพถ่าย และการสื่อสารไร้ถ้อยคำ (ท่าทาง) การกล่าวถึงภาษาในฐานะวาทกรรมมุ่งที่จะสื่อความมุ่งหวังในการวิเคราะห์ภาษาตามแนวทฤษฎีทางสังคม กล่าวคือ พิจารณาว่าภาษาเป็นวิถีปฏิบัติทางสังคมรูปแบบหนึ่ง

ฟาน ไดจ์ (van Dijk 2000: 193-194) กล่าวถึง วาทกรรม ไว้ว่า

The primary meaning of the term ‘discourse’ as it is used here, and as it is now generally used in more socially oriented discourse analysis, is that of a specific *communicative event*. Such a communicative event is itself rather complex, and at least involves a number of social actors, typically in speaker/writer and hearer/reader roles (but also in other roles, such as observer or overhearer), taking part in a communicative act, in a specific setting (time, place, circumstances) and based on other context features. This communicative act may be written or spoken, and, especially in spoken interaction, usually combines verbal and non-verbal dimensions (gestures, face-work, etc.) Typical examples are an everyday

conversation with friends during dinner, a dialogue between doctor and patient, or writing/reading a news report in the newspaper. ...

...That is, in this sense 'discourse' is rather being used to refer to the accomplished or ongoing 'product' of the communicative act, namely, its written or auditory result as it is made socially available for recipients to interpret. 'Discourse' in that case is the general term that refer to a spoken or written *verbal product* of the communicative act.

วาทกรรม คือ เหตุการณ์การสื่อสารที่เฉพาะเจาะจงซึ่งมักจะซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับ ผู้กระทำทางสังคมต่าง ๆ เช่น ผู้พูด/ผู้เขียน ผู้ฟัง/ผู้อ่าน (รวมถึงผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย เช่น ผู้สังเกตการณ์ หรือผู้ที่ได้ยินโดยบังเอิญ) ผู้กระทำทางสังคมเหล่านี้มีบทบาทในการแสดงวัจนกรรมการสื่อสารในฉาก (เวลา, สถานที่, สภาพแวดล้อม) เฉพาะ และเกี่ยวข้องกับลักษณะต่าง ๆ ของบริบทแวดล้อม การสื่อสารนี้อาจเขียนหรือพูดก็ได้ การสนทนาโต้ตอบและรวมถึง วัจนภาษาและการสื่อสารไร้ถ้อยคำ (ท่าทาง สีหน้า ฯลฯ) ตัวอย่างที่พบได้ทั่วไปคือ การสนทนาในชีวิตประจำวันกับเพื่อน ๆ ในระหว่างอาหารค่ำ การสนทนาระหว่างแพทย์และผู้ป่วย หรือการอ่านและการเขียนข่าวในหนังสือพิมพ์

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 6) นิยามคำว่า วาทกรรม ไว้ว่า

วาทกรรม คือ วิธีปฏิบัติหรือกระบวนการสร้างความหมายให้แก่สิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เราคิดหรือมองสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างไรส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากวาทกรรม

สรณี วงศ์เปี้ยส์จัจ, หัตยา จันทรมังกร, และศตวรรษต์ เปียงบุญญา (2547: 23) กล่าวว่า วาทกรรมในแง่ภาษาศาสตร์เชิงวิพากษ์ หมายถึง กระบวนการและปฏิบัติการทั้งหมดทั้งสิ้นที่สังคม ภาษาและสื่อซึ่งเป็นบริบทของภาษามีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบและตอบโต้ซึ่งกันและกันในเชิงสะท้อนภาพ สร้างความหมาย และกำหนด ควบคุมความรู้ ความคิด ความเชื่อ ผ่านการเลือกใช้กระบวนการทัศน์ (paradigmatic choice) และการสัมพันธ์จัดรวม (syntagmatic combination) องค์ประกอบของ ภาษา ตลอดจนการผลิตซ้ำ ต่อยำ

จากนิยามข้างต้น สรุปนิยามของคำว่า วาทกรรม ตามแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ได้ว่า วาทกรรม หมายถึง การใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการประกอบสร้างความหมายให้แก่สิ่ง

ต่าง ๆ อย่างมีระบบ วาทกรรมจะถูกประกอบสร้างจากสังคม และในขณะเดียวกันวาทกรรมก็ไปมีอิทธิพลต่อการกำหนด แบบแผนความคิด การกระทำของคนในสังคมด้วย

2) อำนาจ (Power)

อำนาจ เป็นแนวคิดสำคัญของการศึกษาทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ซึ่งมุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียม มีนักวิชาการให้นิยามคำว่า อำนาจ ไว้ดังนี้

มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault, 1980) กล่าวถึง “อำนาจ” ไว้ว่า อำนาจมีอยู่ทั่วไปในทุกบริบททางสังคม ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงแวดวงการเมืองการปกครองเท่านั้น “อำนาจ” ที่เป็นของเจ้าหน้าที่หรือผู้ปกครองบ้านเมือง อาทิ ทหาร ตำรวจ เรียกว่า authority อำนาจจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งที่เรียกว่า คู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (power relation) คือ คู่ความสัมพันธ์ที่ฝ่ายหนึ่งสามารถควบคุม (control) ให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำตามฝ่ายที่มีอำนาจเหนือกว่าปรารถนา คู่ความสัมพันธ์จะมีลักษณะไม่สมมาตร (asymmetrical) กล่าวคือจะมีฝ่ายหนึ่งมีอำนาจเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง และไม่มีลักษณะกลับทางกัน อำนาจและความรู้ (power/knowledge) เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น กล่าวคือ มักจะเป็นกลุ่มผู้มีอำนาจในสังคมเท่านั้นที่สามารถสร้าง “ความรู้” และใช้ “ความรู้” เป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมจิตใจและการกระทำของกลุ่มผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าได้

แฟร์คลัฟ (Fairclough 1989 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 20) กล่าวถึงอำนาจ ไว้ 2 แบบ คือ อำนาจที่มาจากการใช้กำลัง (power by coercion) และอำนาจที่มาจากกรยินยอมพร้อมใจ (power by consent) อำนาจในสังคมประชาธิปไตยปัจจุบันมาจากการยินยอมพร้อมใจมากกว่าการบังคับหรือใช้กำลัง โดยใช้วาทกรรมเป็นเครื่องมือในการครอบงำทางความคิด ซึ่งนำไปสู่การยินยอมพร้อมใจ

อำนาจในสังคมมาจากการควบคุมทางอ้อม คือ การควบคุมความคิดคนโดยการเข้าถึงวาทกรรมสาธารณะ ดังนั้น ถ้าต้องการใช้อำนาจหรือรักษาอำนาจต้องควบคุมอำนาจต้องควบคุมวาทกรรมเป็นลำดับแรก โดยเริ่มจากการควบคุมบริบท (context control) คือตัดสินว่าใครจะมีส่วนร่วมในวาทกรรมนั้น เมื่อไร ที่ไหนและมีจุดหมายใด จากนั้นจึงทำการควบคุมวาทกรรมโดยดูเนื้อหาที่จะสื่อกลวิธีการนำเสนอ การเรียบเรียงวัจนกรรม (ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 21)

พาน ไดก์ (van Dijk, 2008: 65-66) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. อำนาจ เป็นสมบัติของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทางสังคม สถาบันหรือองค์กร
ดังนั้น อำนาจในที่นี้จึงเป็นอำนาจทางสังคมเท่านั้นและไม่ใช่อำนาจของแต่ละบุคคล
2. อำนาจทางสังคมเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือองค์กรใช้ควบคุมการกระทำและ/หรือจิตใจของ
(สมาชิก) กลุ่มอื่น โดยการจำกัดขอบเขตของการกระทำ ความรู้ ทัศนคติหรือเจตนาของสมาชิก
กลุ่มอื่น
3. อำนาจของกลุ่มหรือสถาบันต่าง ๆ อาจส่งผลต่อสังคมในด้านที่ต่างกัน เช่น
สถาบันทางการเมืองก็จะมีอำนาจทางการเมือง สถาบันสื่อก็มีอำนาจของสื่อ สถาบันกฎหมายก็มี
อำนาจทางกฎหมาย สถาบันการศึกษาก็มีอำนาจทางการศึกษา หรือสถาบันธุรกิจก็มีอำนาจทางความ
ร่วมมือทางธุรกิจ
4. กลุ่มผู้มีอำนาจ คือ รูปแบบหนึ่งของการใช้อำนาจทางสังคมเพื่อควบคุมผู้อื่น ซึ่ง
นำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม
5. อำนาจขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงทรัพยากรทางสังคมที่มีคุณค่า เช่น ความร่ำรวย
ตำแหน่งหน้าที่การงาน สถานภาพ หรือการได้อภิสิทธิ์ในการเข้าถึงวาทกรรมและการสื่อสารที่เป็น
สาธารณะ
6. อำนาจทางสังคมและการครอบงำมักถูกทำให้สามารถควบคุมผู้อื่นให้ได้มากขึ้นและ
ทำให้เกิดการผลิตซ้ำของอำนาจอย่างเป็นกิจวัตร
7. อำนาจทางสังคมเป็นสิ่งที่ไม่คงที่หรือถาวร มักถูกท้าทายหรือถูกต่อต้านอยู่เสมอ

จากนิยามข้างต้นสรุปได้ว่า อำนาจ (power) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มคนสอง
ฝ่ายมาปฏิสัมพันธ์กัน และเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน อำนาจอยู่ในการปฏิบัติที่อีกฝ่ายกระทำ
ต่ออีกฝ่าย ฝ่ายใดที่ควบคุมได้ถือว่ามีอำนาจ อำนาจบางอย่างได้มาจาก 1) การใช้กำลังบังคับ ซึ่ง
อำนาจชนิดนี้อาจทำให้เกิดการต่อต้านหรือเกิดการตั้งคำถามได้ 2) อำนาจบางอย่างได้มาด้วยกฎ
ระเบียบ หรือสิทธิทางสังคมทำให้คนนั้นมีความชอบธรรม อำนาจที่งานวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
กล่าวถึง คือ อำนาจที่ทำให้เกิดการยอมรับโดยการยินยอมพร้อมใจ (power by consense = soft
power) อำนาจนี้ได้มาโดยใช้การประกอบสร้างความหมาย การกำหนดคุณค่าเชิงบวกลบ เพื่อเปลี่ยน
มุมมอง ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ ผ่านวาทกรรม กระบวนการทางสังคมต่าง ๆ ที่มีผลต่อ
ความคิดความเชื่อของคน คุณค่า ค่านิยมที่อยู่ข้างใน ระเบียบวิธีคิด ผู้ผลิตผลิตหรือสื่อวาทกรรม

ออกไป โดยอีกฝ่ายไม่รู้สึกรู้ว่าถูกบังคับ เปลี่ยนผ่านวาทกรรมที่สื่อผ่านระบบ/กระบวนการสถาบัน หัวใจของการอำนาจ คือ การไปเปลี่ยนวิธีคิดของคนเพื่อเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มตนเอง

นอกจากนี้ อำนาจ ยังเป็นสิ่งที่เชื่อมโยง “ความรู้” กับ “การกระทำ” เช่น วาทกรรม การแพทย์ทำให้มนุษย์กลายเป็นประธานผู้ถูกกระทำ (subjects) กล่าวคือ มนุษย์เป็นผลผลิตของ วาทกรรมความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ และตัวตนของมนุษย์ถูกผลิตโดยโลกทางสังคมวัฒนธรรมรอบตัว ที่มากระทำกับมนุษย์และมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตัวตนของมนุษย์จึงปราศจากเอกภาพ ดังเช่น การศึกษาวาทกรรมทางการแพทย์และรูปแบบในการกักขังสอดส่องตรวจตราเรือนร่างและครอบงำ ความคิดมนุษย์ (รัตนา โตสกุล, 2548: 37) พูโกต์เชื่อว่าความรู้แบบวิทยาศาสตร์และ/หรือความรู้ เฉพาะด้านมีอำนาจเหนือความรู้ทั่วไปในชีวิตประจำวันของผู้คน เนื่องจากแพทย์เป็นผู้เชี่ยวชาญจึงมี อำนาจและได้รับความชอบธรรมที่จะพูดถึงความเจ็บป่วยและสุขภาพของคนในสังคมและสามารถ กำหนดว่าใครเป็นผู้ที่เจ็บป่วยหรือมีร่างกายผิดปกติ นอกจากนี้แพทย์ยังมีอำนาจอันชอบธรรมในการ ตีความหมายพฤติกรรมทางสังคมให้เป็นปัญหาทางการแพทย์ได้ (medicalization) ซึ่งเป็นการ กระทำผ่านความรู้ทางการแพทย์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ตรวจรักษาโรค เช่น การวินิจฉัยโรค เครียด โรคจิต ว่าเป็นปัญหาสุขภาพต้องได้รับการรักษาจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ วาทกรรมทาง การแพทย์จึงเป็นวาทกรรมหลักที่ครอบครองความเป็นเจ้าทางความคิด (Hegemony) ในการอธิบาย เรื่องสุขภาพและการรักษาโรคภัยไข้เจ็บและสามารถครอบงำความคิดของคนในสังคมโดยเป็น ตัวกำหนดว่าอะไรถูก อะไรผิด โดยที่คนในสังคมไม่ตั้งข้อสงสัย (ปวีณา แปลงประวัตติ, 2551: 20-21)

3) อุดมการณ์ (Ideology)

นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส เดอ เทรซี (de Tracy) เป็นผู้ที่เสนอคำว่า ideology เพื่อเรียก ศาสตร์ที่ว่าด้วยความคิด (science of ideas) ศาสตร์ที่ว่าด้วยความคิดนี้ จะทำให้คนตระหนักถึงอคติ หรือความลำเอียงต่าง ๆ ที่มีในสังคม ความตระหนักดังกล่าวนำพาสังคมไปสู่ความยุติธรรมและ ความก้าวหน้า (ศิริพร ภักดีผาสุข, 2553: 11-12)

มาร์ก (Marx) และเอนเงิลส์ (Engles) นิยามอุดมการณ์โดยเชื่อมโยงกับอำนาจที่เหนือกว่าในสังคม เป็นวิธีที่ผู้มีอำนาจมากกว่าใช้ควบคุมผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าหรือชนชั้นแรงงาน อุดมการณ์หลักจะเกี่ยวข้องกับชนชั้นปกครอง เนื่องจากคนกลุ่มนี้สามารถผลิตอุดมการณ์เพื่อเอื้อ ประโยชน์แก่ฝ่ายตนให้กลุ่มคนที่มีอำนาจน้อยกว่ายอมรับโดยปราศจากข้อโต้แย้ง นิยามของมาร์กนี้จะ

เกี่ยวข้องกับเรื่องของอำนาจที่เหนือกว่าของกลุ่มคนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการเป็นเจ้าทางความคิด (hegemony) ของ กรอมสกี (Gramsci) ว่าคนชั้นกลางไม่เพียงแต่ควบคุมคนกลุ่มอื่นในด้านเศรษฐกิจและการเมืองเท่านั้นแต่ยังควบคุมวัฒนธรรมและความคิดด้วย คนกลุ่มอื่นในสังคมจะค่อย ๆ ถูกควบคุมทางความคิดโดยการชักจูงใจให้เห็นชอบกับอุดมการณ์นั้น ๆ (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 13)

นิยามของคำว่า อุดมการณ์ ในมุมมองของนักทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ แยกเป็น 2 แนวทาง คือ

แฟร์คลัฟ (Fairclough, 2003: 218) นิยามคำว่า อุดมการณ์ ไว้ว่า

Ideologies are representations of aspects of the world which contribute to establishing and maintaining relations of power, domination and exploitation. They may be enacted in ways of interaction (and therefore in genres) and inculcated in ways of being identities (and therefore styles).

อุดมการณ์ คือ ภาพตัวแทนบางแง่มุมของโลก ซึ่งมีผลต่อการสร้างและธำรงความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การครอบงำ และการใช้ประโยชน์ อุดมการณ์อาจจะแสดงให้เห็นในวิธีการปฏิบัติสัมพันธ์และในค่านิยมประเภทต่าง ๆ และอาจจะปลูกฝังในการสร้างอัตลักษณ์

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 14-15) อธิบายว่า แฟร์คลัฟ นิยามคำว่าอุดมการณ์ในความหมายเชิงลบ อุดมการณ์ ไม่ใช่ระบบความคิดของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม แต่คือ ระบบความคิดความเชื่อ ที่ผู้มีอำนาจมากกว่าใช้ควบคุมคนกลุ่มอื่นเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายตน อุดมการณ์ในมุมมองของแฟร์คลัฟจึงเป็นสำนึกที่ผิด ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน และการมีอำนาจที่เหนือกว่า

ส่วน ฟาน ไดก์ (van Dijk 2000: 8-9) กล่าวถึง อุดมการณ์ ไว้ว่า อุดมการณ์ คือ ระบบความคิด ความเชื่อที่มีร่วมกันของแต่ละกลุ่มสมาชิกในสังคม อุดมการณ์ตามนิยามของ ฟานไดก์ อาจจะเป็นความคิด ความเชื่อที่ดี/ไม่ดี ถูก/ผิด แต่จะมีบทบาทในการควบคุมวิถีปฏิบัติทางสังคมของกลุ่มเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม นิยามของฟานไดก์ ให้ความหมายที่เป็นกลาง

บลอมมาร์ท (Blommaert 2005 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 19) อธิบายแนวคิดของพานโดร์ก์เพิ่มเติมว่า อุดมการณ์มีความเป็นนามธรรมมากกว่าและเป็นพื้นฐานของความคิดที่เราแสดงออกมา ไม่มีความคิดใดมีคุณสมบัติเป็นอุดมการณ์ในตนเอง ความคิดต่าง ๆ จะกลายเป็นอุดมการณ์ได้ต่อเมื่อสถาบันที่มีอำนาจในสังคมนำความคิดนั้นเข้าสู่กระบวนการผลิตและสื่ออุดมการณ์ นอกจากนี้พลังของอุดมการณ์ยังมิได้ขึ้นอยู่กับตัวสารเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับวิถีที่สารนั้นถูกสร้าง ควบคุม ปรับเปลี่ยน และสื่อโดยสถาบันในสังคมด้วย

โวแดกและเมเยอร์ (Wodak and Meyer, 2009: 8) กล่าวถึง อุดมการณ์ตามแนวคิดของกรัมซี ไว้ว่า อุดมการณ์ที่สัมพันธ์กับอำนาจจะถูกนำเสนออย่างเป็น “ธรรมชาติ” โดยไม่มีใครทักท้วง องค์กรที่แสวงหาอำนาจจะพยายามใช้อุดมการณ์โน้มน้าวกลุ่มของสังคมให้ใกล้ชิดกับสิ่งที่องค์กรนั้นต้องการให้เป็นมากขึ้น เมื่อคนส่วนใหญ่ในสังคมคิดเหมือนกันกับเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนลืมนึกไปว่ามีทางเลือกอื่นนอกจากสถานภาพที่เป็นอยู่ อุดมการณ์นั้นจึงมีผลต่อการครอบงำทางความคิด

สรณี วงศ์เบ็ญสัจจ์, หทัยา จันทรมังกร, และศตวรรษต์ เปียงบุญทา (2547: 28-29) ได้กล่าวถึง อุดมการณ์ อำนาจกับภาษาไว้ได้น่าสนใจว่า อุดมการณ์ที่ปรากฏอยู่ในสังคมมิได้มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้าง ปั้นแต่ง ทำให้เกิดขึ้นและดูเหมือนเป็นธรรมชาติ อุดมการณ์ส่วนใหญ่จะประกอบสร้างโดยกลุ่มผู้มีอำนาจผ่านการใช้ภาษา ผ่านการใช้สื่อ เพื่อนำเสนอและผลิตซ้ำจนสิ่งที่ถูกปั้นแต่งกลายเป็น “ความจริง” เป็นที่ยอมรับว่าเป็นเรื่องธรรมดาโดยสมาชิกในสังคม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ถูกปกครองและไร้สื่อในมือจึงเท่ากับเป็นผู้ด้อยอำนาจ ทั้งนี้ผู้ปั้นแต่งอุดมการณ์มีเจตนาแฝงอยู่ ส่วนใหญ่เป็นเจตนาเพื่อธำรงรักษาอำนาจของตนเอง อุดมการณ์และความสัมพันธ์เชิงอำนาจจึงมักปรากฏอยู่คู่กัน ในทำนองเดียวกัน อำนาจก็มีใช้สิ่งที่เกิดโดยธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น และถูกทำให้ยอมรับราวกับเป็นเรื่อง “ธรรมดา” เพื่อผลประโยชน์ของคนบางกลุ่ม โดยผ่านการใช้ภาษาและสื่อเช่นกัน โดยนัยนี้ภาษาจึงมีอำนาจอยู่ในตัวของมันเอง อำนาจส่วนหนึ่งของภาษาอยู่ที่ความสามารถในการสื่อสะท้อนสภาพการณ์ความเป็นไป ความคิดความเชื่อต่าง ๆ ในสังคมที่มันปฏิบัติอยู่ แต่ยิ่งไปกว่านั้นภาษามีอำนาจในการกำหนดควบคุมการมองเห็น ความรับรู้ ซึ่งนำไปสู่ความคิดความเชื่อของคนในสังคมด้วย

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า อุดมการณ์ คือ สิ่งที่อยู่ในความคิดของคน และมีผลกำกับความเข้าใจ การมองโลก ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ไม่ได้เป็นอุดมการณ์โดยตัวของ

มันเอง ต้องมีการถ่ายทอดปลูกฝังค่านิยม ผ่านกระบวนการหรือผ่านสถาบันทางสังคม อุดมการณ์ทำให้แต่ละสังคมแตกต่างกัน ช่วงสมัยก็มีผลทำให้อุดมการณ์แตกต่างกัน อุดมการณ์สามารถเข้าถึงระบบความคิดของคนในสังคมได้เป็นเพราะอุดมการณ์นั้นถูกสื่อผ่านวาทกรรม

ในงานวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ จะมุ่งศึกษาอุดมการณ์เพื่อเผยให้เห็นถึงอุดมการณ์ที่เอื้อประโยชน์แก่กลุ่มผู้มีอำนาจในสังคม ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่เกิดจากความมีอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน และอุดมการณ์นั้นกระทำผ่านการใช้วาทกรรมเพื่อสื่ออุดมการณ์

4) การครอบงำ (Manipulation)

เมื่อคู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจปฏิบัติต่อกันในลักษณะที่ฝ่ายมีอำนาจมากกว่าควบคุมอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มตน การกระทำนี้จึงทำให้เกิดการครอบงำ ดังนิยามต่อไปนี้

พาน ไค้ (van Dijk 2006: 212-213) กล่าวถึง การครอบงำ (manipulation) ไว้ว่า

Manipulation not only involves power but specifically *abuse* of power. that is, *domination*. ... manipulators make others believe or do things that are in the interests of the manipulator and against the best interests of the manipulated ...

Without the negative associations, manipulation could be form of (legitimate) persuasion. The crucial difference in this case is that in persuasion the interlocutors are free to believe or act as they please depending on whether or not they accept the arguments of the persuader whereas in manipulation recipients are typically assigned a more passive role: they are *victims* of manipulation. ...

พานไค้ กล่าวว่า การครอบงำเป็นการใช้อำนาจในทางมิชอบ (abuse of power) ของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เพื่อควบคุมความคิดหรือการกระทำของผู้อื่นโดยใช้วาทกรรมเป็นเครื่องมือ การครอบงำต่างจาก “การโน้มน้าวใจ” คือ การโน้มน้าวใจนั้นผู้รับสารมีอิสระในการเลือกที่จะเชื่อหรือกระทำในสิ่งที่ตนต้องการ แต่การครอบงำจะทำให้ผู้รับสารเชื่อตามโดยไม่คิดพิจารณา

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 24) กล่าวถึง การครอบงำ ตามแนวคิดของพาน ไค้ ไว้ว่า การครอบงำทางความคิดจะเกิดขึ้นเมื่อผู้รับสารไม่มีข้อมูลหรือความรู้มากพอที่จะรู้เท่าทันและ

ต่อต้านการครอบงำ เส้นแบ่งระหว่างการชักจูงใจและการครอบงำทางความคิดอาจไม่ชัดเจนนัก ผู้วิเคราะห์ต้องพิจารณาปริบท และตอบคำถามสำคัญว่าการกระทำดังกล่าวทำให้มีผู้เสียประโยชน์หรือไม่ นำไปสู่ความไม่ยุติธรรมหรือความไม่เท่าเทียมกันในสังคมหรือไม่ ผู้รับสารไม่มีโอกาสรับข้อมูลเรื่องนั้น ๆ จากแหล่งอื่นใช่หรือไม่ หากตอบว่าใช่ก็จัดเป็นการครอบงำทางความคิด

กล่าวโดยสรุป การครอบงำ คือ การใช้อำนาจในทางมิชอบผ่านวาทกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้รับสารเชื่อตามโดยขาดการคิดพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ทำให้ผู้รับสารเสียประโยชน์หรือนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม กลุ่มผู้มีอิทธิพลในสังคมมักจะรักษาความเหนือกว่าของตนและควบคุมผู้อื่นในสังคมได้ผ่านการครอบงำ โดยการสร้างวาทกรรมที่แฝงอุดมการณ์หรือชุดความคิดบางอย่างที่เอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มตน งานวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์จึงมุ่งศึกษาวาทกรรมเพื่อเผยให้สังคมได้เห็นว่าวาทกรรมดังกล่าวมีการครอบงำทางความคิดคนในสังคมอย่างไร เพื่อให้คนในสังคมตระหนักรู้และอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

จากนิยามของคำว่า วาทกรรม อำนาจ อุดมการณ์ และการครอบงำทางความคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีคุณสมบัติคล้องกับงานวิจัยนี้ เนื่องจาก วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้ศึกษา ตัวบทถูกผลิตสร้างโดยกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งจัดว่าเป็นกลุ่มที่มี “อำนาจ” ในสังคม ที่สามารถเข้าถึงการผลิต “ความรู้/อุดมการณ์” บางอย่างให้แก่สังคมในฐานะผู้เชี่ยวชาญ และ “ความรู้/อุดมการณ์” อาจจะไปมีผลทำให้เกิด “การครอบงำทางความคิด” ของคนในสังคมปัจจุบันด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.1.2 แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis)

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 38) กล่าวถึงความเป็นมาของแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ไว้ว่า วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เริ่มจากแนวการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงวิพากษ์ คือ การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาเพื่อเผยให้เห็นความหมายเชิงอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ ทฤษฎีที่ใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์คือ ไวยากรณ์ระบบและหน้าที่ของฮัลลิเดย์ ต่อมางานเชิงวิพากษ์ได้นำแนวคิดเรื่องวาทกรรมของฟูโกต์ อุดมการณ์ของอัลตุสแซร์ และการเป็นเจ้าทางความคิดของกรอมซี มาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรม อุดมการณ์ กับอำนาจ ทางสังคม หลังจากนั้นการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เริ่มชัดเจนมากขึ้นเมื่อมีวารสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยด้านนี้ เช่น Discourse and Society, Critical Discourse Studies, The Journal of Language and Politics ซึ่งมีฟานไดร์ก,

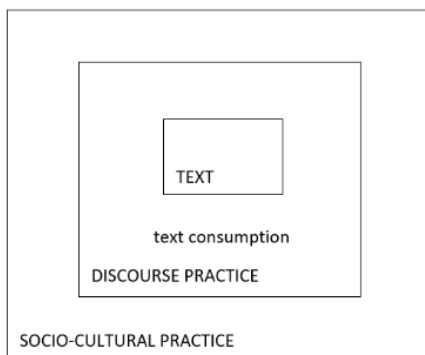
แฟร์คลัฟ, โวแดกและซิลตันเป็นบรรณาธิการตามลำดับ ส่วนหนังสือที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ คือ Language and Power ของแฟร์คลัฟ

ปัจจุบันมีผู้เสนอแนวทางการศึกษาวาทกรรมเชิงวิพากษ์หลากหลายแนวทาง แต่ โวแดกและเมเยอร์ (Wodak and Meyer, 2009 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 39) ให้ความเห็นถึงสถานภาพของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ไว้ว่า วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ไม่ใช่ “ศาสตร์” แต่อาจเรียกว่าเป็น “มุมมอง” “สำนัก” หรือ “แนวทาง” เพราะวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ไม่ได้เป็นทฤษฎีที่สมบูรณ์ในตัวเอง นักวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ยังคงเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ ที่เหมาะแก่การวิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาเสมอ

ผู้นำแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ที่ผู้ศึกษาภาษานิยมนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดของแฟร์คลัฟ (Fairclough) และแนวคิดของพาน ไดจ์ (van dijk) อธิบายได้ดังนี้

1) แนวคิดเรื่องวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ (Fairclough)

แฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995a, 1995b, Fairclough and Wodak, 1997, Fairclough and Chouliaraki, 1999, Fairclough, 2000, 2001, 2003 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 40) ได้เสนอแนวคิดสำคัญของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ไว้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับคำสามคำ คือ “ความสัมพันธ์แบบวิภาษ” “มิติทั้งสามของวาทกรรม” และ “ไวยากรณ์ระบบและหน้าที่” กล่าวคือ วาทกรรมเป็นรูปแบบหนึ่งของวิถีปฏิบัติทางสังคม วาทกรรมกับสังคมเป็น **ความสัมพันธ์แบบวิภาษ** กล่าวคือ วาทกรรมประกอบสร้างสังคม (ความรู้ อัตลักษณ์ ความสัมพันธ์ของคนในสังคม) ขณะเดียวกันวาทกรรมก็ถูกกำหนดโดยสังคม ในการวิเคราะห์วาทกรรม แฟร์คลัฟ (Fairclough 1995: 98) เสนอ **กรอบมิติทั้ง 3 ของวาทกรรม** (the three dimensional framework) ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ **ตัวบท (text)** **วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practice)** และ **วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (socio-cultural practice)** ดังแผนภูมิ

ภาพที่ 1 แสดงกรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมตามแนวคิดของแฟร์คลัฟ
ที่มาจาก Fairclough (1995b: 59)

มิติที่ 1 ตัวบท (text) แฟร์คลัฟเน้นแนวคิดที่ว่า ตัวบทประกอบสร้างความหมายได้แก่ ระบบความรู้ ความเชื่อ อัตลักษณ์ และความสัมพันธ์ทางสังคม แนวคิดนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องหน้าที่ทางสังคมของภาษาใน **ไวยากรณ์ระบบและหน้าที่** ของฮัลลiday (Halliday, 1978 cited in Fairclough, 1995 p. 6) ที่กล่าวว่า ภาษามีหน้าที่ 3 ด้าน ได้แก่

- หน้าที่ถ่ายทอดความคิดจากประสบการณ์และการสื่อมุมมองต่าง ๆ เกี่ยวกับโลก
- หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ของผู้ที่มีส่วนร่วมในวาทกรรม
- หน้าที่ด้านการเรียบเรียงความให้เกิดตัวบทที่มีอรรถเอกภาพและสัมพันธ์ภาพ

แฟร์คลัฟ เห็นพ้องกับความคิดเรื่องหน้าที่ทางสังคมของภาษา แต่เสนอให้ใช้คำว่า “แบบของความหมาย” แทนคำว่า “หน้าที่” นอกจากนี้ ตัวบทจะมีลักษณะเป็นชุดของตัวเลือก กล่าวคือ ตัวบทจะเลือกรูปภาษาจากชุดตัวเลือกที่มีอยู่ในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับคำศัพท์ ระดับโครงสร้างประโยค ฯลฯ เพื่อสื่อเหตุการณ์หรือสภาพจากมุมมองหนึ่ง (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 42)

มิติที่ 2 วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practice) แฟร์คลัฟอธิบายว่า หมายถึง การผลิต/กระจายตัวบท และการบริโภค/ตีความตัวบท วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมเป็นสื่อกลางระหว่างสังคมกับตัวบท กล่าวคือ สังคมกำหนดวิธีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิธีปฏิบัติทางวาทกรรมไปกำหนดตัวบทอีกต่อหนึ่ง วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมยังมีผลต่อระเบียบวาทกรรมด้วย กล่าวคือ วิธีปฏิบัติทาง วาทกรรมที่ไม่เป็นไปตามขนบเดิมมักสัมพันธ์กับวาทกรรมที่ซับซ้อน การวิเคราะห์วิธี

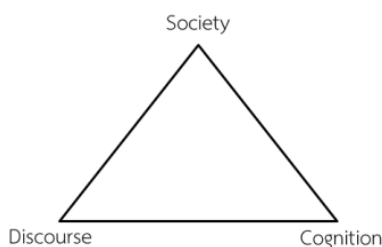
ปฏิบัติทางวาทกรรมมุ่งตอบคำถามว่า ประเภทตัวบทและวาทกรรมใดบ้างที่นำมาผสมผสานกัน และระเบียบวาทกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับสังคมอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงหรือสร้างสรรค์ใหม่ แฟร์คลัฟจัดให้การวิเคราะห์ระเบียบวาทกรรมเป็นการวิเคราะห์สหบท (intertextual) (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 43-44)

มิติที่ 3 วิธีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม (socio-cultural practice) ในมิตินี้ แฟร์คลัฟแบ่งเป็น 3 ระดับ เริ่มจากระดับสถานการณ์ (situation) คือ บริบทแวดล้อมเหตุการณ์สื่อสารนั้น ระดับถัดไปคือ ระดับสถาบัน (institution) คือ สถาบันที่เกิดเหตุการณ์การสื่อสารนั้น ๆ และระดับที่กว้างที่สุด คือ กรอบสังคมวัฒนธรรม การวิเคราะห์มิตินี้จะทำให้เห็นความสัมพันธ์แบบวิภาษระหว่างตัวบทกับสังคม

สรุปได้ว่า วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวทางของ นอร์แมน แฟร์คลัฟ เน้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับสังคม โดยมีกรอบการวิเคราะห์ 3 มิติ คือ **ตัวบท** ซึ่งมีลักษณะเป็นชุดของตัวเลือกเพื่อประกอบสร้างความหมาย การวิเคราะห์จึงควรวิเคราะห์ภาษาระดับเสียงถึงระดับประโยค โครงสร้าง และการจัดเรียงของตัวบท **วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม** ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและบริโภคตัวบท และควรวิเคราะห์ระเบียบวาทกรรมควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ตัวบท ส่วนมิติสุดท้ายคือ **วิธีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม** การวิเคราะห์ในมิตินี้ ผู้วิเคราะห์ต้องอธิบายว่าอุดมการณ์สื่อผ่านตัวบทได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบส่วนใดของบริบททางสังคมวัฒนธรรม และตัวบทส่งผลหรือมีอิทธิพลในการประกอบสร้างความหมายหรือกำหนดอัตลักษณ์ให้แก่สิ่งใดในบริบททางสังคมวัฒนธรรมอย่างไร การวิเคราะห์ในมิตินี้จะนำไปสู่ประเด็นเรื่องอุดมการณ์และความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม

2) แนวคิดเรื่องวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ เทียน เอ ฟาน ไดก์ (Teun A. van Dijk)

เทียน เอ ฟาน ไดก์ (Teun A. van Dijk 2008, 2009 อ้างถึงใน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 46-49) เสนอแนวคิดสำคัญของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ไว้ว่า สังคมกับวาทกรรมมิได้สัมพันธ์กันโดยตรง แต่มีกระบวนการปริชานเป็นสื่อกลางระหว่างวาทกรรมกับสังคม ดังแผนภาพ

ภาพที่ 2 แสดงสามเหลี่ยมความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรม-ปริชาน-สังคม ของฟาน ไดก์
ที่มา ฌ็อง-ฌัก ฟานโพธิ์ทอง (2556: 46)

กระบวนการปริชาน (cognition) เป็นสื่อกลางระหว่างวาทกรรมกับสังคม เนื่องจากฟาน ไดก์ มองว่ากระบวนการปริชานจะทำให้เกิด **ภาพในความคิด (mental models)** ที่ประมวลขึ้นจากความรู้ ความเชื่อ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากความทรงจำในตัวบุคคล และความทรงจำร่วมในระดับสังคม ซึ่งแต่ละคนจะมีไม่เท่ากัน และเมื่อบุคคลต้องผลิตหรือทำความเข้าใจวาทกรรมในแต่ละครั้ง บุคคลนั้นจะเลือกภาพในความคิดเพียงบางส่วนที่สอดคล้องกับบริบทของวาทกรรม (ภาพบริบทในความคิด context models) ทำให้แต่ละบุคคลตีความเหตุการณ์วาทกรรมเดียวกันแตกต่างกันออกไป ดังนั้น ภาพในความคิดจึงเป็นสื่อกลางระหว่างวาทกรรมกับสังคมเพราะบุคคลไม่ได้เชื่อวาทกรรมจากภาษาที่สื่อผ่านตัวบทโดยตรง แต่บุคคลจะเชื่อจากการสร้างภาพในความคิดที่เป็นผลมาจากการประมวลความรู้ ประสบการณ์ความเชื่อของตนเองและความเชื่อร่วมกันทางสังคม

การครอบงำทางความคิด คือ การทำให้ผู้รับสาร (ผู้ถูกครอบงำ) สร้างภาพในความคิดแบบที่ผู้ครอบงำต้องการ กลวิธีที่ใช้ คือ กลวิธีการแบ่งขั้ว เรา-เขา (us/them polarization) หรือก็คือ การนำเสนอตนเองในด้านบวกและนำเสนอผู้อื่นในด้านลบ (positive self-presentation and negative other-presentation) ดังนั้น ภาพในความคิดจึงมีผลทำให้แต่ละบุคคลถูกครอบงำทางความคิดในระดับที่ต่างกันไปด้วย

วาทกรรม (discourse) เป็นการวิเคราะห์สิ่งที่เป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่ประเด็นปัญหาทางสังคมที่เป็นนามธรรม การวิเคราะห์วาทกรรมจะทำให้เห็นการเลือกใช้ภาษาที่สัมพันธ์กับอุดมการณ์เพื่อแสดงหรือปิดบังบางอย่างที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่ม สามารถทำได้โดยการ

วิเคราะห์โครงสร้างความหมายระดับตัวบท หรือการวิเคราะห์ใจความสำคัญ ต่อด้วยการวิเคราะห์ความหมายระดับถ้อยคำ ความหมายแฝงลักษณะต่าง ๆ เช่น มูลบท ความหมายเป็นนัย และพิจารณากลวิธีทางภาษาในระดับอื่น ๆ เช่น การใช้ทำนองเสียง โครงสร้างประโยค ฯลฯ

สังคม (society) เป็นการพิจารณาโครงสร้างสังคมซึ่งมีผลต่อวาทกรรม

สรุปได้ว่าแนวคิดของ ฟาน ไดก์ ให้ความสำคัญกับกระบวนการปริชาน วาทกรรมสังคม และเน้นที่บทบาทของวาทกรรมกับการครอบงำความคิด แนวคิดนี้เสนอว่าภาษาไม่ได้สัมพันธ์กับสังคมโดยตรงแต่ผ่านกระบวนการปริชาน กลุ่มที่มีอำนาจในสังคมจะเข้าควบคุมการนำเสนอภาพแทน อุดมการณ์ (ซึ่งบางอย่างที่นำเสนออาจจะไม่ถูกต้องทั้งหมด) เพื่อทำให้กลุ่มที่มีอำนาจน้อยกว่าเกิดภาพในความคิดขึ้นอยู่ในความทรงจำระยะสั้น (short term memory) แต่ถ้าภาพในความคิดนั้นถูกต้องบ้างน้อย ๆ มันก็จะย้ายมาอยู่ในส่วนของความทรงจำระยะยาว (long term memory) ทำให้ผู้รับสาร (ผู้ถูกครอบงำ) เห็นราวกับว่าเป็นสิ่งปกติธรรมดา ซึ่งนำไปสู่การควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมทำให้ผู้มีอำนาจยังคงรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่มตนได้อยู่

นอกจากนี้ ฟาน ไดก์ (Van Dijk, 2008: 86) ได้เสนอแนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ไว้ในหนังสือ Discourse and Power ใน 5 ประเด็นด้วยกัน คือ

1. วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เน้นศึกษากลุ่มชายขอบ โดยผลการวิจัยจะช่วยให้กลุ่มชายขอบมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นและได้รับการยอมรับ
2. วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เน้นศึกษาประเด็นปัญหาทางสังคมและปัญหาทางการเมืองมากกว่างานในแบบฉบับสมัยปัจจุบัน
3. วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ต้องสื่อให้เห็นถึงปัญหาของสังคมที่อาจดูว่าเป็นปกติธรรมดา
4. วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มิใช่มุ่งอธิบายแต่โครงสร้างวาทกรรมเพียงอย่างเดียว แต่ต้องพยายามอธิบายในแง่ของคุณสมบัติของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและโครงสร้างทางสังคมด้วย
5. งานวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มุ่งเน้นไปที่รูปแบบโครงสร้างวาทกรรมที่ถูกนำมาใช้และผลิตซ้ำหรือทำลายความสัมพันธ์ของอำนาจและการครอบงำในสังคม

จากแนวคิดของผู้นำศาสตร์ทั้งสองข้างต้น จะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันเล็กน้อยในเรื่องของสื่อกลางระหว่างสังคมและวาทกรรม กล่าวคือ แฟร์คลัฟ มีแนวคิดว่ามีปฏิสัมพันธ์ทางวาทกรรม

เป็นสื่อกลางระหว่างตัวบทกับวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ส่วน ฟาน ไค้ มีแนวคิดว่าการบวนการปริชานเป็นสื่อกลางระหว่างวาทกรรมกับสังคม แต่อย่างไรก็ตามการศึกษางานวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวทางของแฟร์คลัฟ และฟาน ไค้ ผู้ศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ภาษาในตัวบทควบคู่กับบริบททางสังคม เพื่ออธิบายว่าภาษาสัมพันธ์กับอำนาจ อุดมการณ์อย่างไร และเผยให้เห็นว่าอุดมการณ์ที่ถูกนำเสนอให้ดูเหมือนเป็นเรื่องปรกติธรรมดาที่แท้จริงแล้วเกิดจากการประกอบสร้าง ซึ่งอาจแฝงอคติเพื่อครอบงำความคิดเป็นการใช้อำนาจในทางมิชอบและก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน

แม้แนวการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์จะมีความหลากหลาย แต่แนวการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มีสาระสำคัญ ดังที่ แฟร์คลัฟและโวกแดก (Fairclough and Vodak 1997: 271-80 cited in Van Dijk, 2008: 86) ได้นำเสนอไว้ 8 ข้อ ดังนี้

1. วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ศึกษาประเด็นปัญหาทางสังคม
2. วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ
3. วาทกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรม
4. วาทกรรมมีหน้าที่ทางอุดมการณ์
5. วาทกรรมเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์
6. ความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรม (ตัวบท) การเชื่อมโยงระหว่างข้อความกับสังคม

เป็นสื่อกลาง

7. วาทกรรมมีลักษณะเป็นการตีความและการอธิบาย
8. วาทกรรมเป็นรูปแบบหนึ่งของการกระทำทางสังคม

ด้านระเบียบวิธีวิจัย งานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับประเด็นทางสังคมที่เลือกศึกษา ลักษณะข้อมูล และความเชี่ยวชาญของนักวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยอาจใช้กรอบเดียวหรือหลายกรอบร่วมกันก็ได้ (Blommaert 2005: 28-29 อ้างถึงใน ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2553: 17)

2.2 ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of Communication)

ผู้เสนอทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร คือ เดล ไฮม์ส์ (Dell Hymes, 1962 อ้างถึงใน ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2553: 17; อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556: 181) ช่วงแรกเริ่ม เดล ไฮม์ส์ เสนอ

แนวคิดชื่อ “ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการพูด” (Ethnography of Speaking) เนื่องจาก Hymes และ นักวิชาการด้านนี้สนใจศึกษาชุมชนหรือวัฒนธรรมที่ส่วนใหญ่ยังไม่มีภาษาเขียนใช้ ต่อมาเห็นว่าทฤษฎีนี้สามารถประยุกต์ใช้ในข้อมูลที่เป็นการสื่อสารได้ทุกรูปแบบ ไม่จำกัดเพียงภาษาพูดเท่านั้น จึงเปลี่ยนชื่อเป็น ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of Communication) ไว้ในหนังสือเรื่อง Foundations in Sociolinguistic: An Ethnographic Approach

จุดมุ่งหมายของการศึกษาทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร คือ มุ่งศึกษาภาษาที่สื่อสารในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ โดยเน้นที่ความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาษาและบริบททางการสื่อสารในวัฒนธรรมต่าง ๆ

ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร มีแนวคิดสำคัญที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ แนวคิดเรื่องสมรรถนะการสื่อสาร (Communicative competence) บริบทการสื่อสาร และองค์ประกอบการสื่อสาร

แนวคิดเรื่องสมรรถนะการสื่อสาร (Communicative competence) ศิริพร ภักดีผาสุข (2553: 18-19) สรุปได้ดังนี้

Ferdinand de Saussure นักสัทวิทยา สนใจศึกษาภาษาส่วนที่เป็นถ้อยคำที่ผลิตหรือสื่อออกมาจริง Parole (speech) ไม่ใช่ภาษา (Language) ส่วนที่เป็นไวยากรณ์ Noam Chomsky ปรับแนวคิดของ Ferdinand de Saussure เสนอว่า ภาษามือองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ สมรรถนะทางภาษา/สามัตถิยะ (competence) เป็นความรู้ที่สามารถบอกได้ว่าภาษาที่ใช้ถูกหรือผิดไวยากรณ์ และถ้อยคำที่สื่อออกมา (performance) นอม ชอมสกี เชื่อว่ากฎไวยากรณ์ของภาษามืออยู่อย่างจำกัด แต่มนุษย์สามารถสร้างภาษาได้ไม่จำกัดจำนวน เน้นให้ศึกษาความรู้ทางไวยากรณ์ของภาษา เพราะเห็นว่าไวยากรณ์มีจำกัดสามารถศึกษาได้แต่ถ้อยคำที่ผลิตและสื่อออกมามีมากไม่สามารถศึกษาได้หมด และหากทุกภาษาศึกษาไวยากรณ์และนำมาเปรียบเทียบเทียบกันจะทำให้เข้าใจความสามารถในการสร้างภาษาของมนุษย์

เดล ไฮมส์ (Dell Hymes) เสนอว่า ภาษามือองค์ประกอบสองส่วน คือ “สมรรถนะในการสื่อสาร/สามัตถิยะสื่อสาร” (Communicative competence) เป็นหลักในการใช้ภาษาเพื่อให้สื่อสารได้อย่างเหมาะสม และ สมรรถนะทางภาษา (Linguistic competence) ที่เป็นความรู้ทางไวยากรณ์ ไฮมส์เชื่อว่าการสื่อสารในสถานการณ์จริงให้สัมฤทธิ์ผลต้องมีทั้งความรู้ที่เป็นหลักการใช้ภาษามาช่วยเติมเต็มความรู้ทางไวยากรณ์ ความรู้ทางสมรรถนะในการสื่อสารนั้นเป็นความรู้ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด

ไม่ได้มีลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ตายตัวเหมือนไวยากรณ์ของภาษา แต่มีลักษณะเป็นหลักการใช้ภาษาให้สื่อสารได้อย่างเหมาะสม ไสมส์ไม่ได้เห็นแย้ง นอม ชอมสกี แต่เห็นว่าแม้ไวยากรณ์จะมีความสำคัญแต่นักภาษาไม่ควรละเลยภาษาที่ใช้สื่อสารจริงในชีวิตประจำวัน

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่านักวิชาการแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร สนใจศึกษาสมรรถนะการสื่อสาร (Communicative competence) การจะเข้าใจหรือตัดสินว่าการใช้ภาษานั้นมีความเหมาะสมและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องพิจารณาบริบทเป็นสำคัญ ดังที่ ศิริพร ภัคตีผาสุข (2553: 19) ได้กล่าวถึงบริบทการสื่อสาร ดังนี้

2.2.1 บริบทการสื่อสาร มี 4 ระดับ

1) ชุมชนการสื่อสาร (Speech community) หมายถึงกลุ่มคนที่ใช้ภาษาหรือภาษาย่อยภาษาหนึ่งภาษาใดร่วมกันและรับรู้กฎเกณฑ์การตีความและการสื่อความร่วมมือกัน

2) สถานการณ์การสื่อสาร (Communicative situation) หมายถึง เหตุการณ์ทางสังคมซึ่งเกิดการสื่อสาร (เหตุการณ์การสื่อสาร) ขึ้น

3) เหตุการณ์การสื่อสาร (Communicative event) หมายถึง ชุดการปฏิสัมพันธ์ด้วยการสื่อสารซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก หัวข้อเรื่อง จุดสนใจหลัก และฉากเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีผู้ร่วมการสื่อสารกลุ่มเดียวกันและใช้รูปแบบภาษาเดียวกัน

4) วัจนกรรมการสื่อสาร (communicative act) หมายถึงรูปลักษณ์ที่สื่อเจตนาของผู้สื่อสาร

2.2.2 องค์ประกอบของถ้อยคำที่สื่อสาร (Components of speech)

นอกจากบริบททั้ง 4 ระดับแล้ว เพื่อความสมบูรณ์ในการวิเคราะห์ ไสมส์ (Hymes, 1974) เสนอองค์ประกอบ 8 ประการเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ถ้อยคำที่สื่อสาร โดยสรุปเป็นคำย่อว่า “SPEAKING” มีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบ 8 ประการ “S P E A K I N G”

ฉาก (Situation) หมายถึง สถานที่และเวลาที่มีการสื่อสาร

ผู้ร่วมการสื่อสาร (Participants) หมายถึง ผู้ที่มีส่วนในการสื่อสารทั้งผู้พูดหรือผู้ส่งสาร ผู้ฟังหรือผู้รับสาร และผู้ที่อยู่ใกล้เคียงซึ่งมีผลต่อการสื่อสารนั้น ๆ

จุดมุ่งหมาย (Ends) หมายถึง เป้าหมายหรือผลที่ต้องการบรรลุในการสื่อสารนั้น

ลำดับวัจนกรรม (Act sequence) หมายถึง การเรียงลำดับของวัจนกรรมในการสื่อสาร ว่าควรใช้วัจนกรรมใดก่อนและหลังตามลำดับ

น้ำเสียง (Key) หมายถึง น้ำเสียงและวิธีการสื่อสารที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยในการตีความหมายของเนื้อความในตัวบท เช่น จริงจ้ง ที่เล่นที่จริง เสร้า ฯลฯ

เครื่องมือสื่อสาร (Instrumentalities) หมายถึง ช่องทางการสื่อสาร และรูปแบบของถ้อยคำ และลีลาภาษาที่สื่อสาร เช่น สื่อแบบตัวต่อตัว สื่อผ่านอินเทอร์เน็ต สื่อสารทางเดียวหรือสองทาง ใช้เสียงพูด หรือรูปเขียน ใช้ภาษาแบบทางการหรือกันเอง ฯลฯ

บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norm of Interaction and Interpretation) หมายถึง ความเชื่อและความรู้จากวัฒนธรรมนั้น ๆ ที่กำกับการสื่อสารและการตีความสาร

ประเภทของตัวบท (Genres) หมายถึง ประเภทของตัวบท (textual categories) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การสื่อสาร เช่น รายงานข่าว การสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ การบรรยายในชั้นเรียนระดับมหาวิทยาลัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น เห็นได้ว่าทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ศึกษาวิเคราะห์ร่วมกับกรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เพราะในการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมซึ่งเป็นสื่อกลางระหว่างสังคม (วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม) กับตัวบท จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาษาและปริบททางการสื่อสารในวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารก็มุ่งศึกษาภาษาที่สื่อสารในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ โดยเน้นที่ความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาษาและปริบททางการสื่อสารในวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่นกัน ทฤษฎีดังกล่าวนี้จึงน่าจะช่วยให้เห็นถึงอิทธิพลของสังคมที่มีต่อตัวบทและสามารถช่วยอธิบายได้ว่าสังคมกำหนดวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมไปกำหนดตัวบทอีกต่อหนึ่งได้อย่างไร

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้สามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

2.3.1 งานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในการศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมสถาบันครอบครัว การเลี้ยงลูก หรือบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่

1) งานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาไทย

2) งานวิจัยของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาต่างประเทศ

2.3.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสถาบัน วาทกรรมวิทยาศาสตร์ ความรู้ภูมิปัญญาด้วยมุมมองเชิงวิพากษ์

2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกับสถาบัน ครอบครัว การเลี้ยงลูก หรือบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในสาขาอื่น

2.3.4 งานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ศึกษาในประเด็นอื่น

2.3.1 งานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในการศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมสถาบันครอบครัว การเลี้ยงลูก หรือบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่

งานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ งานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาไทย และงานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาต่างประเทศ

1) งานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาไทย มีดังนี้

(1) สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี (2552) ศึกษาเรื่อง การนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมโฆษณาสินค้าในนิตยสารสำหรับครอบครัวกับการนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในสังคมไทยปัจจุบัน โดยใช้แนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ กลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ นิตยสารรักลูก แม่และเด็ก บันทึกคุณแม่ และ MOTHER & BABY ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2550 รวม 48 เล่ม รวมโฆษณาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 340 ชิ้นงาน ผลการศึกษาพบว่า วาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัวมีรูปแบบการนำเสนอ 2 รูปแบบ คือ โฆษณาที่สื่อความทางธุรกิจโดยตรงและบทความเชิงโฆษณา กลวิธีทางภาษาที่วาทกรรมโฆษณาเลือกใช้มี 2 กลวิธี คือ 1) กลวิธีทางวจนภาษา ประกอบด้วย กลวิธีกล่าวอ้าง การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้อุปลักษณ์ การใช้มูลบทและการเล่าเรื่อง 2) กลวิธีทางอวจนภาษา ได้แก่ การใช้ความหมายของภาพ การใช้ขนาดตัวอักษรและการใช้สี กลวิธีทางภาษาเหล่านี้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับแม่ ได้แก่ แม่คือผู้ที่เหมาะสมกับหน้าที่ดูแลลูกมากที่สุด แม่ต้องเลี้ยงดูลูกอย่างดีที่สุด แม่ต้องเฝ้าหาความรู้ แม่ต้องเก่งรอบด้าน แม่ต้องสวยและอ่อนเยาว์อยู่เสมอ และวาทกรรมโฆษณานำเสนอความคิดเกี่ยวกับแม่ข้างต้นเพื่อ

เชื่อมโยงกับการบริโภคสินค้าว่า การเลือกใช้สินค้าตามที่วาทกรรมโฆษณาแนะนำเสนอสามารถเติมเต็มบทบาทการเป็นแม่ได้อย่างสมบูรณ์

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่า วาทกรรมโฆษณาใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่ออุดมการณ์ความเป็นแม่เพื่อหวังประโยชน์ทางการค้า และทำให้เห็นว่าผู้รับสาร (พ่อแม่) ในสังคมปัจจุบันให้การยอมรับนับถือกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เนื่องจากมีความเชื่อว่าถ้าลูกฉลาดจะทำให้ลูกมีอนาคตที่ดี ได้ทำงานที่มีรายได้สูง เป็นที่ยอมรับในสังคม ทำให้พ่อแม่ต้องแสวงหาวิธีการเลี้ยงลูก เพราะมีความคาดหวังว่าจะช่วยให้ลูกของตนมีคุณภาพมากที่สุด งานวิจัยนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของผู้วิจัยในมุมมองของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ประเด็นที่ว่าสังคมกับวาทกรรมมีความสัมพันธ์กันแบบวิภาษ กล่าวคือ วาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกซึ่งถูกผลิตโดยกลุ่มผู้มีอำนาจในสังคม เช่น สื่อมวลชน ผู้เชี่ยวชาญนั้น มีบทบาทต่อการกำกับความคิด ความเชื่อ แบบแผนปฏิบัติของพ่อแม่ในสังคมปัจจุบัน และในขณะเดียวกันวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกเหล่านี้ก็ถูกกำหนดโดยความต้องการทางสังคมที่พ่อแม่ต้องการความรู้ และคำแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกจากแหล่งข้อมูลอื่นที่ไม่ใช่ญาติผู้ใหญ่ของตนเอง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของสุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี ยังมีได้ศึกษาข้อมูลวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางซึ่งเป็นกลุ่มข้อมูลที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิเคราะห์

(2) ปาลิตา ผลประดับเพชร (2561) ศึกษาเรื่อง “ความเป็นแม่” ในหนังสือแนะนำการเตรียมความพร้อม เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่สื่อความคิดเกี่ยวกับ “แม่” กลุ่มข้อมูลที่ศึกษา เก็บข้อมูลจากหนังสือแนะนำวิธีการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นแม่ที่วางจำหน่ายในปี พ.ศ. 2558 จำนวน 8 เล่ม โดยสุ่มเลือกตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลากจากรายชื่อหนังสือทั้งหมด ใช้แนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995) และพาน ไคก์ (van Dijk, 2008, 2009) เรื่องการวิเคราะห์ด้วบทมาอธิบายชุดความคิดเกี่ยวกับ “ความเป็นแม่” และกลวิธีทางภาษาในการสื่อชุดความคิดนั้น ผลการศึกษาพบว่า หนังสือดังกล่าวหล่อหลอม ผลิตซ้ำถ่ายทอดชุดความคิดเกี่ยวกับ “ความเป็นแม่” หลายชุดความคิด เช่น แม่ต้องมีบุคลิกที่ “ดูดี” หรือดูแลตัวเองเรื่องบุคลิกได้อย่างสมบูรณ์แบบ มีรสนิยมและวิถีการดำเนินชีวิตที่ทันสมัย มีฐานะทางการเงินที่ดี มีการศึกษา มีคู่ครองที่ดี ชุดความคิดเหล่านี้ถูกนำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้สัทพยางค์ การใช้มูลพยางค์ การกล่าวอ้างว่าเป็นความจริง และการใช้วันลีลาแบบเป็นกันเอง

งานวิจัยนี้ศึกษาชุดความคิด “ความเป็นแม่” เช่นเดียวกับงานวิจัยของสุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี (2552) แต่มีความแตกต่างในด้านกลุ่มข้อมูลที่ใช้ศึกษา คือศึกษาจากหนังสือคู่มือกับ ศึกษาจากโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว ผลการศึกษาในงานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่า “ความเป็นแม่” ที่พบในหนังสือคู่มือและโฆษณาในนิตยสาร มีความคล้ายคลึงกันในประเด็นที่ว่า แม่มีรูปลักษณ์ที่ดี ต้องสวยอ่อนเยาว์อยู่เสมอ อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาเป็นกลุ่มข้อมูลคนละกลุ่มของผู้วิจัย

(3) เถียนภา คล้ายสิงโต (2558) ศึกษาเรื่อง ภาษากับอุดมการณ์: วาทกรรมนมแม่ ในสังคมออนไลน์ เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวาทกรรมนมแม่บนเฟซบุ๊ก และศึกษาว่า กลวิธีทางภาษาดังกล่าวตอกย้ำ ผลิตซ้ำอุดมการณ์ความเป็นแม่อย่างไรบ้าง ใช้แนวทางการศึกษา วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของฟาน ไคก์ โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ระดับ คือ ระดับจุลภาค วิเคราะห์จากตัวบทเพื่อสืบหาอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ ส่วนระดับมหภาควิเคราะห์จากบริบททางสังคมที่ เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม บทบาทของผู้หญิงในสังคมปัจจุบัน เพื่อนำมาตีความว่ารูปภาษาที่ปรากฏในตัวบทผลิตซ้ำ ตอกย้ำอุดมการณ์เกี่ยวกับนมแม่อย่างไร กลุ่ม ข้อมูลที่ศึกษา คือ ข้อมูลจากเพจแพทย์หญิงสุธีรา เอื้อไพโรจน์กิจ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ.2557 ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีทางภาษาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) กลวิธีทางอรรถศาสตร์ เช่น การใช้คำเปรียบเทียบ, การใช้คำปฏิเสธ และ 2) กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ เช่น การใช้วัจนกรรม มূলบท เป็นต้น จากกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏสื่อความหมายว่านมแม่เป็นสารอาหารที่เหมาะสมที่สุด สำหรับลูก และตอกย้ำ ผลิตซ้ำอุดมการณ์ความเป็นแม่ บทบาทความเป็นแม่ในสังคมสมัยใหม่ที่ต้อง ต่อสู้กับความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรในอดีต

งานวิจัยนี้ใช้แนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของฟาน ไคก์ เป็น หลักในการวิเคราะห์ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่ใช้กรอบมิติทั้ง 3 ของวาทกรรมของ แพรร์คลัฟเป็นหลักในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาที่น่าสนใจจากงานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่าวาทกรรมของ แพทย์ที่ปรากฏทางสื่อออนไลน์มีผลต่อการกำหนดความคิด บทบาทความเป็นแม่ในสังคมสมัยใหม่ ในขณะที่เดียวกันสังคมก็ต้องการหลักความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ นอกจากนี้ยังเห็นถึงกลวิธี ทางภาษาที่แพทย์ใช้ผลิตวาทกรรมซึ่งจะเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางของผู้เขียนได้อีกด้วย แม้งานวิจัยเรื่องนี้จะศึกษาข้อมูลจากสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก และผู้ผลิตวาทกรรมเป็นแพทย์ แต่งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะชุดความคิดที่สื่อถึงนมแม่ไม่ได้ศึกษา

วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกที่เกี่ยวกับการฝึกวินัย และกลุ่มผู้ผลิตวาทกรรมเป็นคนละกลุ่มกันกับงานของผู้วิจัย นอกจากนี้งานของผู้วิจัยใช้กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมของแฟร์คลัฟเป็นหลักในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งจะใช้ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารมาวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมด้วย

(4) พิษญา เชี่ยวภาษา (2559) ศึกษาเรื่อง “ความเป็นเด็ก” ในวาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการในนิตยสารครอบครัว เพื่อศึกษาชุดความคิดเกี่ยวกับ “ความเป็นเด็ก” ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการในนิตยสารครอบครัว ใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เก็บข้อมูลจากโฆษณาสินค้าและบริการในนิตยสารครอบครัวจำนวน 6 รายชื่อ ได้แก่ นิตยสารแม่และเด็ก, รักลูก, บันทึกคุณแม่, Modern Mom, Real Parenting และ Mother & Care ที่วางจำหน่ายตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 ผลการวิจัยพบว่า วาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการในนิตยสารครอบครัวมีรูปแบบการนำเสนอ 2 รูปแบบ คือ การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการ และการนำเสนอปัญหาแล้วให้สินค้าและบริการแก้ไขปัญหา โดยใช้กลวิธีทางภาษา 5 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำศัพท์ การใช้คำอ้างถึง การใช้อุปลักษณ์ การใช้มูลบท และการใช้บทสัมผัสภาษา เพื่อสื่อให้เห็นชุดความคิดเกี่ยวกับ “ความเป็นเด็ก” 6 ชุดความคิด ได้แก่ เด็กจะต้องมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ เด็กจะต้องมีพัฒนาการที่ครบด้าน เด็กจะต้องมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด เรียนเก่ง เด็กจะต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม เด็กจะต้องมีทักษะที่ครบด้าน และเด็กจะต้องมีอนาคตที่ดี มั่นคง ทั้งนี้ วาทกรรมโฆษณานำเสนอให้เห็นว่า เด็กสามารถพัฒนาให้สมบูรณ์แบบได้ด้วยการใช้สินค้าและบริการในวาทกรรมโฆษณา บริบททางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับชุดความคิดเกี่ยวกับ “ความเป็นเด็ก” ได้แก่ วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม คือ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโฆษณา และวิถีปฏิบัติทางสังคมประกอบด้วยแนวคิดเรื่องครอบครัวและแนวคิดเรื่องบริโภคนิยม

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่า วาทกรรมโฆษณาพยายามนำเสนอชุดความคิดเรื่อง “ความเป็นเด็ก” เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ผลิตในทางการค้า นอกจากนี้ การนำเสนอชุดความคิดเกี่ยวกับความเป็นเด็กดังกล่าวอาจไปมีผลต่อการกำหนดความคิด ความเชื่อ การกระทำของพ่อแม่ที่อาจมีผลต่อค่านิยมการเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้อาจทำให้ผู้วิจัยได้เห็นมุมมองค่านิยมของพ่อแม่ในสังคมไทยปัจจุบันได้มากขึ้น

(5) อุมาวัลย์ ซีซ่าง (2555) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับ
 อุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็กในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2523 – 2553 เพื่อศึกษา
 ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็กในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2523-
 2553 ว่ามีการประกอบสร้างความคิดเกี่ยวกับ “เด็กดี” และ “เยาวชนที่พึงประสงค์ของชาติ”
 อย่างไรบ้าง โดยใช้แนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ กลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ นิทาน
 และเรื่องสั้นสำหรับเด็กที่ตีพิมพ์ในหนังสือวันเด็กแห่งชาติจำนวน 94 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า กลวิธี
 การสื่ออุดมการณ์ที่ปรากฏในเรื่องเล่าสำหรับเด็ก แบ่งเป็น 3 กลวิธีหลัก ได้แก่ 1) กลวิธีทางภาษาใน
 ตัวบท พบทั้งสิ้น 6 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำศัพท์ การใช้โครงสร้างประโยคแบบต่าง ๆ การกล่าวอ้าง
 การใช้คำถามวาทศิลป์ การใช้อุปลักษณ์ และการแนะนำความ 2) กลวิธีระดับตัวบท พบว่าการใช้
 องค์ประกอบของเรื่องเล่าในการนำเสนออุดมการณ์มีผลทำให้การสื่ออุดมการณ์มีความแนบเนียนมาก
 ยิ่งขึ้น กล่าวคือ ผู้แต่งนำเสนออุดมการณ์และความคิดของตนในรูป “เสียง” และ “ความคิด” ของตัว
 ละครในเรื่องเล่า 3) กลวิธีระดับสหบท พบว่ามีการแทรกตัวบทอื่นหรือกล่าวอ้างถึงตัวบทอื่น เกี่ยวกับ
 ความคิด ความเชื่อต่าง ๆ เพื่อสื่อความคิดเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาพุทธ และอิสลาม ความเชื่อใน
 เรื่องเหนือธรรมชาติรวมถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และความเป็นไทย กลวิธีดังกล่าวสื่ออุดมการณ์ที่ปรากฏอย่าง
 สม่่าเสมอ ได้แก่ อุดมการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก-ผู้ใหญ่ อุดมการณ์เกี่ยวกับความเป็นเด็ก
 ดีและคนดี อุดมการณ์เกี่ยวกับบทบาทชาย-หญิงในสังคมไทย อุดมการณ์เกี่ยวกับความยึดมั่นใน
 สถาบันหลักของชาติ อุดมการณ์ที่ปรากฏบางช่วงเวลา ได้แก่ อุดมการณ์เกี่ยวกับความยากจน
 อุดมการณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ รวมถึงชุดความคิดย่อยเรื่องสังคมเมืองกับชนบท ผลการวิจัย
 ที่พบทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าสำหรับเด็กในหนังสือวันเด็กแห่งชาติมีบทบาทเป็นสารทางอุดมการณ์ซึ่งรัฐ
 อาจใช้ในการถ่ายทอดและปลูกฝังความคิดเชิงอุดมการณ์บางประการแก่เด็กในสังคมไทยเพื่อสร้าง
 “เด็กดี” และ “พลเมืองดี” ซึ่งจะเอื้อต่อการกำกับดูแลและควบคุมสมาชิกในสังคม

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาอุดมการณ์ทุกชุดที่ปรากฏในวาทกรรม ผลการศึกษาของงานวิจัย
 นี้ที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยคือ อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก-ผู้ใหญ่ เกี่ยวกับความเป็นเด็กดี
 และคนดี ซึ่งประกอบด้วยความคิดย่อย 6 ประการ ได้แก่ ความกตัญญู ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความ
 มีน้ำใจ ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัดอดออม การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน และการทำงานที่สุจริต
 ชุดความคิดเหล่านี้เน้นเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือความประพฤติของเด็กต่อบุคคลรอบข้างและบุคคลใน

สังคม อุดมการณ์ดังกล่าวน่าจะเป็นข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ชุดความคิดที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกที่ปรากฏอยู่ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้

(6) วิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) ศึกษาเรื่อง **ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์** ในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2503 – 2544: **การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์** เพื่อศึกษาอุดมการณ์ที่ประกอบสร้างและสื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในหนังสือเรียนและศึกษาเปรียบเทียบอุดมการณ์ที่สื่อผ่านหนังสือเรียนแต่ละหลักสูตร โดยใช้แนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ กลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ หนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 – 2544 จำนวน 4 หลักสูตร รวม 53 เล่ม ผลการศึกษาพบว่าพบกลวิธีทางภาษาที่หนังสือเรียนใช้สื่ออุดมการณ์ต่าง ๆ มี 15 กลวิธี กลวิธีทางภาษาที่ตัวบทหนังสือเรียนใช้เป็นหลักเพื่อสื่ออุดมการณ์ ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้ประโยคแสดงเหตุผล การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วยโครงสร้างประโยค การใช้ความเชื่อที่มีอยู่ก่อน และการใช้เสียงที่หลากหลาย กลวิธีทางภาษาเหล่านี้สื่ออุดมการณ์ต่าง ๆ ทั้งสิ้น 10 ชุดความคิด อุดมการณ์เด่นซึ่งพบในหนังสือเรียนทุกเล่มคือ อุดมการณ์เด็กและอุดมการณ์ความเป็นหญิงและความเป็นชาย ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมพบว่าหนังสือเรียนเป็นวาทกรรมที่ผลิตขึ้นโดยหน่วยงานด้านการศึกษารัฐ เพื่อใช้ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดสู่นักเรียน หนังสือเรียนจึงเป็นวาทกรรมที่มีสถาบันรับรอง ได้รับการตีความในฐานะของความรู้ที่เชื่อว่าถูกต้อง เหมาะสม ทั้งยังสามารถเข้าถึงประชาชนทุกระดับในสังคม อุดมการณ์ที่อยู่ในหนังสือเรียนจึงสามารถส่งผลกระทบต่อสังคมได้ในวงกว้าง อุดมการณ์ที่สื่อผ่านหนังสือเรียนเกี่ยวข้องกับความคิดและค่านิยมในสังคม ได้แก่ ความคิดเรื่องความอาวุโส ความคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์ ความคิดทางพระพุทธศาสนา ความคิดเรื่องชายเป็นใหญ่ รวมถึงแนวคิดและนโยบายของรัฐที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละสมัย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความคิด ความเชื่อของผู้อ่านและการกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในสังคม และหนังสือเรียนยังเป็นวาทกรรมที่ผลิตซ้ำอุดมการณ์ของรัฐและผู้มีอำนาจในสังคมเพื่อเตรียมเด็กให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตามที่รัฐและผู้มีอำนาจในสังคมเห็นว่าเหมาะสม แต่บางครั้งอุดมการณ์เหล่านั้นอาจสื่อภาพที่ไม่เป็นกลางของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ในสังคมไปสู่ผู้อ่าน จนอาจสร้างความไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคลในสังคมได้

งานวิจัยนี้ใช้แนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ และใช้ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารในการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งช่วยเป็นแนวทางใน

การวิเคราะห์ข้อมูลให้แก่ผู้วิจัยได้ งานวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาเจาะจงไปที่อุดมการณ์ใดอุดมการณ์หนึ่งแต่สนใจศึกษาอุดมการณ์ทุกชุดที่ปรากฏในวาทกรรมแบบเรียน อุดมการณ์ที่น่าสนใจ ได้แก่ อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก-ผู้ใหญ่ ซึ่งสื่อให้เห็นภาพของเด็กและผู้ใหญ่ที่แตกต่างกันได้แก่ เด็กต่างจากผู้ใหญ่ เด็กดีคือผู้ด้อยประสบการณ์ อ่อนแอ เกียจคร้าน ผู้ใหญ่คือผู้มีประสบการณ์ เข้มแข็ง และมีเมตตา เด็กมีอำนาจและสถานภาพที่ต่ำกว่าผู้ใหญ่ และเด็กเป็นผู้ที่สามารถกระทำประโยชน์เพื่อผู้ใหญ่ได้ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก หรือเด็กกับผู้ใหญ่ที่อาจพบในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกที่เขียนโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิเคราะห์

(7) วิภาดา รัตนติลก ณ ภูเก็ต (2560) ศึกษาเรื่อง **ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างความเป็นผู้ใหญ่-ความเป็นเด็ก ในหนังสือชุด “เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก”** เพื่อศึกษาอุดมการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างความเป็นผู้ใหญ่-ความเป็นเด็กในหนังสือชุด “เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก” โดยใช้แนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ กลุ่มข้อมูลที่ศึกษาเก็บข้อมูลจากหนังสือชุดเมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก เล่ม 1-4 ผลการศึกษาพบว่า ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบสร้าง ตอกย้ำ และผลิตซ้ำอุดมการณ์ในลักษณะที่ผู้ใหญ่มีอำนาจเหนือกว่าเด็กอย่างเด็ดขาดสมบูรณ์ อันเป็นการธำรงแนวคิดเรื่องระบบอาวุโสซึ่งเป็นอุดมการณ์หลักที่มีอยู่เดิมและยังคงไหลเวียนในสังคมไทย

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นอุดมการณ์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างความเป็นผู้ใหญ่-ความเป็นเด็ก ที่คล้ายคลึงกันกับของวิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) และอุมาวัลย์ ชีช่วง (2555) คือ ผู้ใหญ่มีอำนาจและสถานภาพสูงกว่าเด็ก และมีอำนาจในการสั่งสอน ผู้ใหญ่เป็นผู้มีบุญคุณ เป็นที่พึ่งของเด็ก เด็กต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอน ชุดความคิดทั้งหมดนี้จะเป็นประโยชน์ให้ผู้วิจัยนำไปใช้ศึกษาเปรียบเทียบกับชุดความคิดที่แฝงมากับอุดมการณ์ที่พบในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้

(8) ธีระ บุชบกแก้ว (2562) ศึกษาเรื่อง **ภาพตัวแทนผู้สูงอายุไทยที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมสื่อสารสาธารณะ** เพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนของผู้สูงอายุที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมสาธารณะในสังคมไทย กลุ่มข้อมูลที่ใช้ศึกษา คือ ข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านหนังสือพิมพ์ และรายการโทรทัศน์ ในปี พ.ศ. 2559 โดยใช้แนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995) ผลการวิเคราะห์ที่พบพบว่า วาทกรรมหนังสือพิมพ์ขบเน้นภาพ

ตัวแทนผู้สูงอายุด้านลบ กล่าวคือ มองผู้สูงอายุในฐานะผู้ที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ เป็นผู้พึ่งพาความช่วยเหลือจากรัฐและสังคม อีกทั้งยังเป็นปัญหาและภาระที่รัฐต้องแก้ไข การเน้นนำเสนอภาพดังกล่าวมากเป็นพิเศษเป็นการมองภาพแบบเหมารวม ภาพดังกล่าวอาจทำให้เกิดเป็น “วาทกรรมแห่งความกลัว” ในสังคมไทย คือ ทำให้เกิดความกลัวความชรา หรือปฏิเสธความแก่ความชรา ในขณะที่วาทกรรมรายการโทรทัศน์พยายามนำเสนอภาพด้านบวกของผู้สูงอายุขึ้นมาแข่งขันเพื่อปฏิเสธความคิดด้านลบของคนในสังคม กล่าวคือ ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าและมีพลังร่วมสร้างสังคมไทยได้ ภาพดังกล่าวสอดคล้องไปกับทิศทางของหน่วยงานรัฐ คือ เน้นให้ผู้สูงอายุพึ่งพาตัวเองและทำประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งนี้จะได้ไม่เป็นภาระของรัฐ ขณะเดียวกันก็นำเสนอภาพผู้สูงอายุเพียงกลุ่มเดียวคือกลุ่มที่มีความสามารถช่วยสังคมได้จึงอาจสร้างภาพเหมารวมในบางแง่มุม

ภาพตัวแทนเหล่านี้สื่อผ่านกลวิธีทางภาษา 6 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำอ้างถึง การใช้ชนิดกระบวนกร การนิยาม การให้รายละเอียด การแนะนำความ การใช้สหบท ทั้งนี้ภาพตัวแทนจากสื่อทั้งสองกลุ่มมิได้นำเสนอภาพผู้สูงอายุในฐานะผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญในครอบครัว อาทิ บทบาทผู้ดูแลบ้านและเลี้ยงดูลูกหลาน บทบาทผู้ที่ให้การพึ่งพา บทบาทผู้แนะนำสั่งสอน ด้านการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมพบว่า วาทกรรมหนังสือพิมพ์และวาทกรรมรายการโทรทัศน์ที่ถ่ายทอดออกไปสู่สังคมต่างก็มีรัฐเป็นผู้อยู่เบื้องหลังวาทกรรม ดังนั้น ภาพตัวแทนผู้สูงอายุที่ถูกผลิตขึ้นจึงสนองไปกับนโยบายของรัฐ ด้านการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมพบว่า ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สถานการณ์ทางสังคมสูงอายุ นโยบายรัฐและกฎหมายที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ การแพทย์และสาธารณสุข แนวคิดที่มีอยู่ในสังคมวัฒนธรรมไทย แนวคิดเรื่องความกตัญญู ความอาวุโส คุณค่าของผู้สูงอายุ และอิทธิพลจากสหประชาชาติ มีอิทธิพลต่อการผลิตตัวบท ขณะเดียวกันภาพตัวแทนผู้สูงอายุที่สื่อผ่านตัวบทก็อาจส่งผลต่อความคิดความเชื่อของคนในสังคมด้วยเช่นกัน

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่าภาพตัวแทนผู้สูงอายุในวาทกรรมสื่อสาธารณะทั้งในหนังสือพิมพ์และรายการโทรทัศน์เลือกนำเสนอภาพผู้สูงอายุในบางแง่มุมตามจุดยืนที่ผู้ผลิตวาทกรรมต้องการนำเสนอ ประเด็นที่น่าสนใจจากงานวิจัยนี้คือ สื่อทั้งสองประเภทมิได้นำเสนอภาพผู้สูงอายุในฐานะผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญในครอบครัว ในการเลี้ยงดูลูกหลาน ให้การพึ่งพา หรือเป็นผู้แนะนำสั่งสอน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าการที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเข้ามามีบทบาทหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกมีผลทำให้บทบาทของผู้สูงอายุกับสถาบันครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร

จากการทบทวนงานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาไทย สามารถสรุปภาพรวมของงานวิจัยได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลงานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ชื่อผู้วิจัย	ปี	ประเด็นการศึกษา	กลุ่มข้อมูล	แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้
สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี	2552	วาทกรรม ความเป็นแม่	- นิตยสารสำหรับ ครอบครัว	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์ เชิงวิพากษ์ - วาทกรรมโฆษณา - แนวคิดเรื่องผู้หญิงกับบทบาท ความเป็นแม่
ปาไลตา ผลประดับเพชร	2561	อุดมการณ์ความเป็น แม่	- หนังสือแนะนำ การเตรียมความ พร้อม	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์ เชิงวิพากษ์
เพ็ญญา คล้ายสิงโต	2558	ภาษากับอุดมการณ์: วาทกรรมนมแม่	- สื่อออนไลน์ (เฟซบุ๊ก)	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์ เชิงวิพากษ์
พิชญา เชี่ยวภาษา	2559	“ความเป็นเด็ก” ใน วาทกรรมโฆษณา สินค้าและบริการใน นิตยสารครอบครัว	- นิตยสาร ครอบครัว	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์ เชิงวิพากษ์
อุมาวลัย ชีข่าง	2555	ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาษากับอุดมการณ์	- หนังสือวันเด็ก แห่งชาติ	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์ เชิงวิพากษ์ - ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่ง การสื่อสาร
วิสันต์ สุขวิสิทธิ์	2554	ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาษากับอุดมการณ์	- หนังสือเรียน รายวิชาภาษาไทย	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์ เชิงวิพากษ์ - ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณา แห่งการสื่อสาร

ชื่อผู้วิจัย	ปี	ประเด็นการศึกษา	กลุ่มข้อมูล	แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้
วิภาดา รัตนติลก ณ ภูเก็ต	2560	ความสัมพันธ์เชิง อำนาจระหว่างความ เป็นผู้ใหญ่-ความเป็น เด็ก	- หนังสือชุดเมื่อ คุณตาคุณยายยัง เด็ก	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์ เชิงวิพากษ์
ธีระ บุชบกแก้ว	2562	ภาพตัวแทนผู้สูงอายุ ไทยที่สื่อผ่านกลวิธี ทางภาษาใน วาทกรรมสื่อ สาธารณะ	- หนังสือพิมพ์ - รายการโทรทัศน์	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์ เชิงวิพากษ์ - ชนิดกระบวนการ - แนวคิดเรื่องผู้แสดงทางสังคม - แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน - แนวคิดผู้สูงอายุ

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปภาพรวมงานวิจัยภาษาไทยที่ใช้แนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ได้ 3 ประเด็น คือ

1. ประเด็นการศึกษา งานวิจัยของไทยมักเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ที่ปรากฏในวาทกรรมต่าง ๆ โดยเน้นศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่ออุดมการณ์เพื่อให้เห็นบทบาทและอิทธิพลของภาษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการผลิตสร้างวาทกรรมที่จะไปมีผลต่อการกำหนดความคิด การกระทำของคนในสังคม และเพื่อเผยให้เห็นถึงการใช้อำนาจในทางมิชอบที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน ส่วนการศึกษาชุดความคิดที่ปรากฏในวาทกรรมนั้นบางงานวิจัยอาจศึกษาชุดความคิดทุกชุดที่ปรากฏในวาทกรรม งานวิจัยบางเรื่องอาจเลือกศึกษาเฉพาะชุดความคิดบางประการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขอบเขตของข้อมูลที่ต้องการศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์เป็นประเด็นการศึกษาที่น่าสนใจ เนื่องจากทำให้เห็นบทบาทหน้าที่ของภาษาอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งยังไม่ม้งานวิจัยของไทยได้ศึกษาไว้

2. กลุ่มข้อมูล งานวิจัยของไทยศึกษาในกลุ่มข้อมูลที่หลากหลาย เช่น โฆษณาที่ตีพิมพ์ในนิตยสาร หนังสือแนะนำการเตรียมความพร้อมความเป็นแม่ หนังสือเรียน หนังสือสำหรับเด็ก สื่อ

ออนไลน์เฟซบุ๊ก หนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ ซึ่งกลุ่มข้อมูลเหล่านี้มีการผลิตซ้ำวาทกรรมที่แพร่หลายในสังคมไทย นอกจากนี้ผู้ผลิตวาทกรรมยังเป็นกลุ่มคนที่มีอำนาจในการเข้าถึง ควบคุม ผลิตวาทกรรมได้ง่าย เช่น กลุ่มคนของรัฐ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการยอมรับว่ามีสถานภาพทางความรู้ที่สูงกว่ากลุ่มอื่นในสังคม กลุ่มสื่อมวลชน ฯลฯ ผู้วิจัยสนใจศึกษาข้อมูลจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เขียนเผยแพร่บทความผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก เนื่องจากเห็นว่าผู้ใช้ภาษาสื่อสารบนเฟซบุ๊กนั้นสามารถเลือกใช้ภาษาได้อย่างอิสระ และภาษาที่ผู้ใช้เลือกสื่อสารยังสะท้อนถึงมุมมองอัตลักษณ์ของผู้ใช้ภาษาเองได้ และตัวบทที่เผยแพร่ในเฟซบุ๊กสามารถถูกทำให้แพร่หลายไปในวงกว้างได้ด้วยการกดแบ่งปันข้อมูลได้อีกด้วย

3. แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ งานวิจัยของไทยนิยมใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ คือ กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรม และแนวคิดของฟาน ไคก์ คือ การวิเคราะห์กลวิธี การแบ่งขั้วพวกเรา-พวกเขา การวิเคราะห์โครงสร้างความหมายระดับมหภาค จุลภาค ในการศึกษาวิเคราะห์ตัวบท และใช้ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารในการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อตัวบท งานในระยะหลังพบว่ามีการใช้แนวคิดชนิดกระบวนการและแนวคิดผู้แสดงทางสังคมเข้ามาใช้วิเคราะห์ตัวบท แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ และทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารเป็นหลักในการวิเคราะห์

2) งานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาต่างประเทศ มีดังนี้

(1) ซัน เดอ แลนด์ (Sunderland, 2006) ศึกษาเรื่อง ‘Parenting’ or ‘mothering.? The case of modern children magazines เพื่อศึกษาเนื้อหาในนิตยสารว่ามี การจัดสภาพแวดล้อมการเลี้ยงดูแบบ “แบ่งปัน (ต่างเพศ) ร่วมกัน” หรืออย่างน้อยก็เป็นกรกล่าวถึง “ความเป็นพ่อ” เนื่องจากนิตยสารหลายฉบับได้นำเสนอหัวข้อเกี่ยวกับการดูแลเด็กโดยใช้ชื่อเรื่องที่สื่อถึง “พ่อแม่” มากกว่า “แม่” เพียงอย่างเดียว เช่น พ่อแม่และเด็กแทนที่จะเป็นแม่และเด็ก การนำเสนอเช่นนี้ทำให้เห็นแนวปฏิบัติทางสังคมและเห็นถึงความต้องการของผู้จัดพิมพ์ที่จะดึงดูดผู้อ่านที่เป็นทั้งพ่อและแม่ งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดผู้แสดงทางสังคมของฟาน ลีอูเวน (Van Leeuwen, 1995, 1996) โดยศึกษากลุ่มข้อมูลบทความในนิตยสารสามฉบับ ได้แก่ American Parents (พฤศจิกายน 2002) จำนวน 11 บทความ, Parenting (พฤศจิกายน 2002) จำนวน 7 บทความ และ Baby Years

(ตุลาคม/พฤศจิกายน 2002) จำนวน 13 บทความ รวม 31 บทความ โดยวิเคราะห์ภาษาที่ให้คำแนะนำที่กล่าวถึงผู้หญิงและ/หรือผู้ชาย เช่น การใช้คำสรรพนาม การใช้คำศัพท์ หรือการสนับสนุน ส่งเสริมให้พ่อแม่ต้อง 'เลี้ยงดูร่วมกัน' การมอบอำนาจให้แก่พ่อ หรืออาจจะเป็นภาษาที่แสดงความเป็นกันเองกับพ่อ ผลการศึกษาพบว่า การนำเสนอภาพแทนของพ่อ เสียงของตัวละคร แบบแผนทางเพศ วาทกรรมเพศ ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูชี้ให้เห็นว่าความจริงพ่อไม่ได้รับการกล่าวถึงอย่างเต็มที่ นิตยสารเหล่านี้อาจล้าหลังเนื่องจากสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและถูกหล่อหลอมด้วยวาทกรรมการเลี้ยงดูแบบตะวันตกอย่างที่เราเห็นกันอยู่ในทุกวันนี้

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นถึงการวิเคราะห์ภาษาที่สื่อถึงพ่อในฐานะ “นักแสดงทางสังคม” ที่จะถูกนำเสนอในวาทกรรมอย่างไร โดยพิจารณาตั้งแต่คำศัพท์ วากยสัมพันธ์ ชนิดกระบวนการ การอ้างถึง เสียงที่ปรากฏในตัวบท ฯลฯ นอกจากนี้ผลการศึกษายังทำให้เห็นว่าสภาพของสังคมตะวันตกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง เช่น การออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลาของพ่อแม่ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจ้างงานและการปฏิบัติทางสังคม เช่น ผู้ที่เป็นพ่ออาจจะเต็มใจที่จะเป็นพ่อเต็มเวลามากกว่าจะอ่านสิ่งที่พวกเขาถือว่าเป็นนิตยสารผู้หญิง โดยที่คนเป็นพ่ออาจไม่ได้สนใจหรือรู้สึกที่กำลังถูกพูดถึง ด้วยเหตุนี้เนื้อหาในนิตยสารที่นำเสนอจึงมีความล้าหลังกว่าสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้จึงจะเป็นประโยชน์ให้ผู้วิจัยนำไปเปรียบเทียบกับแนวคิดเรื่องสภาพสังคมของไทยในปัจจุบัน

(2) สไมท์ (Smythe, 2006) ศึกษาเรื่อง *The good mother: A Critical Discourse Analysis Of Literacy Advice To Mothers In The 20th Century* งานวิจัยนี้กล่าวว่ามี การนำเสนอ งานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่สื่อถึงพ่อแม่ในการแนะนำการเรียนรู้ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สถาบันการศึกษาใช้เพื่อลดช่องว่างในการรู้หนังสือที่สัมพันธ์ผ่านกลุ่มสังคมเศรษฐกิจ เหตุผลในการสร้างและเผยแพร่ แนะนำความรู้คือ ถ้าพ่อแม่ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดเด็กจะกลายเป็นคนที่มีความรู้ มีความสำเร็จในโรงเรียนและกลายเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม งานวิจัยนี้ใช้แนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมของแฟร์คลัฟ, ทฤษฎีสตรีนิยม และแนวคิดของการเป็นแม่และการเรียนรู้จากสถานการณ์ การปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า การแนะนำการเรียนรู้ที่สื่อถึงพ่อแม่เป็นการใช้อำนาจในเรื่องเพศมากกว่าข้อเท็จจริงของสถาบัน ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยมากกว่า 300 เรื่องที่ตีพิมพ์ในประเทศอังกฤษและอเมริกาเหนือตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 การศึกษาแสดงให้เห็นว่า การแนะนำความรู้ร่วมสมัยเป็นอุดมการณ์ทางวัฒนธรรมของ “การเป็นแม่ที่ดี” กล่าวคือ การที่พ่อแม่จะสอนลูกสมัยนั้น ๆ ได้ แม่

จะต้องเป็นแม่ที่ดี วาทกรรมนี้เป็นต้นแบบของการสั่งสอนอย่างเข้มข้นในครอบครัวชนชั้นกลาง แนวคิดของการเป็นแม่ที่ดีเป็นสิ่งสำคัญของการรับรู้ของเด็กและการประสบความสำเร็จในเชิงวิชาการ ผู้วิจัยเสนอแนะว่าความเชื่อมั่นของผู้หญิงมีผลให้เด็กประสบความสำเร็จทางวิชาการไม่เพียงแต่เรื่อง ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศแต่ยังมีผลต่อความเสมอภาคในการเรียนรู้ที่หลากหลายของเด็กและ ครอบครัว

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นอิทธิพลของภาษาในการถ่ายทอดวาทกรรมเพื่อสื่ออุดมการณ์ที่ใช้ควบคุม จัดการ พฤติกรรมของพ่อแม่ให้เป็นพ่อแม่ที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการดูแลคนของรัฐ และ กลุ่มชนชั้นกลางจะเป็นกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลจากวาทกรรมนี้มากที่สุด อย่างไรก็ตามแม้งานวิจัยนี้จะใช้ กรอบวิเคราะห์วาทกรรมของแฟร์คลัฟแต่ผลการศึกษาก็ไม่ได้เน้นศึกษาถึงกลวิธีทางภาษาในการสื่อ อุดมการณ์อย่างชัดเจนนัก

(3) อิเนะนะกะ (Inenaga, 2012) ศึกษาเรื่อง *A Critical Discourse Analysis of the Representations of Part-time Fathers and Full-time Mothers in a Japanese Parenting Magazine* งานวิจัยนี้ศึกษาภาพแทนของพ่อ (นอกเวลา) และแม่ (เต็มเวลา) ในนิตยสาร การเลี้ยงลูกของญี่ปุ่น ว่าบทบาทหน้าที่ของพ่อและแม่ในการเลี้ยงดูลูกเป็นอย่างไร โดยมีสมมติฐานว่า นิตยสารการเลี้ยงดูลูกที่ได้รับการตีพิมพ์อย่างหลากหลายในสังคมปัจจุบันจะสื่อให้เห็นว่าการดูแลเด็ก ไม่ได้เป็นหน้าที่ของแม่คนเดียวแต่ควรทำร่วมกันทั้งพ่อและแม่ บทบาทของพ่อแม่คือภาพแทน ความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน ยกเว้นงานที่แม่ทำได้อย่างเดียว เช่น การให้นมลูก งานวิจัยนี้ใช้กรอบมิติ ทั้งสามของวาทกรรมของแฟร์คลัฟเป็นกรอบในการวิเคราะห์วาทกรรมในนิตยสาร NHK Sukusuku Kosodate เพื่อให้เห็นถึงมุมมองที่หลากหลายในบทบาทของพ่อแม่ในการเลี้ยงดู กลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ บทความ 5 บทความ ในนิตยสาร NHK Sukusuku Kosodate สามฉบับ ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2008-กุมภาพันธ์ 2009

ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงสร้างของรูปภาษาที่สื่อผ่านตัวบทมีผลต่อความหมายเช่น การใช้คำเชื่อม to (if) ทำหน้าที่บ่งชี้ว่าตำแหน่งอนุประโยค คือ เงื่อนไขที่มีมาก่อนหน้านี้และตำแหน่ง ของประโยคหลักจะเกิดขึ้นหลังจากนั้น, การใช้สรรพนามกริยา “neru” สื่อให้เห็นถึงประธานที่เป็น ผู้กระทำ, การใช้วลีแสดงช่วงเวลา, การใช้คำศัพท์, การใช้กริยา ฯลฯ ช่วยสื่อความหมายให้เห็นว่าตัว บทมีการเชื่อมโยงกับอุดมการณ์ทำให้เห็นภาพแทนของพ่อแม่ที่ปรากฏใน วาทกรรม 2) เป้าหมาย ของนิตยสาร NHK Sukusuku Kosodate คือทั้งพ่อแม่ และสังคมญี่ปุ่นในปัจจุบันจำนวนของ

ครอบครัวที่มีรายได้สองทางมีมากขึ้นกว่าครอบครัวที่มีรายได้ทางเดียว ดังนั้น แม้ว่าผู้อ่านจะคาดหวังว่านิตยสารฉบับนี้จะเสนอวาทกรรมแนวคิดก้าวหน้า เช่น พ่อและแม่ร่วมกันเลี้ยงลูกอย่างเท่าเทียม แต่ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า “พ่อเป็นผู้เลี้ยงลูกบางช่วงเวลา ส่วนแม่เป็นผู้เลี้ยงลูกเป็นหลัก” นอกจากนี้วาทกรรมที่พบสนับสนุนว่า “พ่อเป็นผู้ช่วยของแม่” “แม่เป็นผู้จัดการบทบาทของพ่อในการดูแลลูก” และ “พ่อคือผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองในการเลี้ยงลูก” นี่คือการสร้างความหมายเพราะอุดมการณ์ถูกนำเสนอแก่ผู้อ่านคือ พ่อคือผู้ที่เลี้ยงลูกบางช่วงเวลา เลี้ยงลูกไม่ดี ขาดความมั่นใจเมื่อเทียบกับแม่ถึงแม้ว่าแม่จะเป็นแม่มือใหม่ก็ตาม อุดมการณ์นี้ถือว่าแม่คือผู้ปกครองหลักที่ทำกิจกรรมการเลี้ยงดูและจัดการบทบาทของพ่อ

นอกจากนี้ในวาทกรรม “พ่อเป็นผู้สร้างความสุข” ทำให้เห็นภาพของพ่อว่าเป็นผู้ที่กระตือรือร้นในการเล่นกับเด็กๆ ดังนั้น วาทกรรม “พ่อเป็นผู้สร้างความสุขแก่เด็ก” จึงถูกสร้างขึ้นมา ทำให้เห็นว่านิตยสาร NHK Sukusuku Kosodate ได้แสดงแนวคิดก้าวหน้าในบทบาทการเลี้ยงดูของพ่อแม่ แต่อย่างไรก็ตาม วาทกรรม “พ่อคือผู้ปกครองหลัก” ไม่ได้อยู่รวมกันกับวาทกรรมที่เป็นกิจกรรมการเลี้ยงดูเด็กอื่น ๆ นอกจากการเล่นกับเด็ก ๆ ดังนั้น อุดมการณ์ที่ถูกนำเสนอในนิตยสาร NHK Sukusuku Kosodate แสดงภาพแทนว่าพ่อคือผู้ทำเลี้ยงครอบครัวเป็นหลัก ทำงานนอกบ้าน แต่สามารถมีส่วนร่วมในการเล่นกับเด็กเพราะแม่จะเป็นผู้กระทำกิจกรรมการเลี้ยงดูเป็นหลัก สรุปว่านิตยสาร NHK Sukusuku Kosodate ไม่ได้เสนอแนวคิดก้าวหน้าแต่มีมุมมองต่อบทบาทของพ่อและแม่ในการเลี้ยงดูเด็กตามขนบเดิมที่ยังมีอยู่ในสังคมญี่ปุ่น นอกจากนี้นิตยสาร NHK Sukusuku Kosodate อาจทำให้ผู้อ่านยอมรับมุมมองที่มีอคติในการแบ่งบทบาทการเลี้ยงดูของพ่อและแม่ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเพศในการทำกิจกรรมการเลี้ยงดูที่ยังคงได้รับการสนับสนุนในสังคมญี่ปุ่น

งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดมิติทั้งสามวาทกรรมของแฟร์คล์ฟในการวิเคราะห์วาทกรรมที่ปรากฏในนิตยสาร ทำให้เห็นว่าทางเลือกภาษาจะสัมพันธ์กับความหมายที่ผู้เลือกต้องการสื่อ เช่น การใช้คำ วลี ประโยค ฯลฯ ในสังคมญี่ปุ่นปัจจุบันก็มีความคาดหวังว่าบทบาทของพ่อและแม่ควรมีความเท่าเทียมกัน พ่อถูกคาดหวังว่าควรมีความกระตือรือร้นในการเลี้ยงดูมากขึ้น แต่สื่อที่นำเสนอก็ยังคงทำให้เห็นว่าแม่มีบทบาทในการเลี้ยงดูหลักซึ่งเป็นชุดความคิดตามขนบเดิมของสังคมญี่ปุ่น จึงทำให้น่าสนใจว่าในวาทกรรมการแนะนำการเลี้ยงดูของสังคมไทยจะมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของพ่อและแม่อย่างไร และคุณลักษณะของพ่อแม่ที่พึงประสงค์ที่ปรากฏในบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงดู

ของสังคมไทยจะเป็นเช่นไร อย่างไรก็ตาม แม้งานวิจัยนี้จะนำเสนอกรอบการวิเคราะห์ของแฟร์คลัฟ แต่ผลการศึกษายังไม่ได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางสังคมที่ชัดเจนเท่าไรนัก

(4) ชาลอตต์, มาร์เตน, อานเลน (Charlotte, Maarten, and Anneleen, 2014)

ศึกษาเรื่อง **Parents are not born, they are made: a critical discourse analysis of an educational magazine in Flanders (Belgium)** เพื่อศึกษาว่าผู้ปกครองไม่ได้เป็นมาตั้งแต่กำเนิด แต่เกิดจากการถูกสร้าง กลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ วาทกรรมในนิตยสารการศึกษาชื่อ “Klasse voor Ouders” ในเมืองฟลานเดอร์ส ประเทศเบลเยียม นิตยสารนี้เป็นนิตยสารสำหรับผู้ปกครอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้ปกครองซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายการศึกษา งานวิจัยนี้ใช้กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมของแฟร์คลัฟเป็นกรอบในการวิเคราะห์ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับรัฐบาลและการเปิดเผยถึงผลกระทบของอำนาจที่สร้างบนพื้นที่สาธารณะในการอภิปรายถึงการเลี้ยงดูและการศึกษา โดยเฉพาะการกำหนดนโยบายใหม่ที่ใช้ผู้ปกครองและการเลี้ยงดูเป็นเครื่องมือ วาทกรรมที่ปรากฏในนิตยสารสื่อให้เห็นถึงการควบคุม การจัดวางตำแหน่งของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือนิตยสาร “Klasse voor Ouders” 16 ฉบับ โดยนิตยสาร 8 ฉบับแรกเป็นของปี 1996-1997 และอีก 8 ฉบับที่ตีพิมพ์ล่าสุดคือปี 2008-2009 ผลการวิจัยนำเสนอ 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

(4.1) วาทกรรม (discourses) วาทกรรมที่พบในนิตยสาร “Klasse voor Ouders” ฉบับเก่าเสนอให้เห็นถึงการแทรกแซงของรัฐบาลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของการศึกษาในโรงเรียน ส่วนฉบับปัจจุบันแสดงความกังวลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูโดยเพิ่มความรับผิดชอบให้ผู้ปกครอง กล่าวคือรัฐบาลพยายามชี้ให้เห็นว่านี่คือความรับผิดชอบของผู้ปกครองที่ผู้ปกครองสามารถทำได้

(4.2) รูปแบบ (Genres) ที่พบคือ ความคิดของการเป็นผู้ปกครองที่ถูกนำเสนอเป็นกรอบแนวทางให้ผู้ปกครองปฏิบัติตัวอย่างชัดเจน นอกจากนั้นนิตยสาร “Klasse voor Ouders” ยังประกาศตัวเองว่ามีจุดมุ่งหมายทางการสื่อสารและการให้ข้อมูลโดยชี้ไปที่ความรับผิดชอบของผู้ปกครองในเรื่องคุณภาพการเลี้ยงดู ช่วงแรกใช้วิธีการให้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ต่อมาเพิ่มการวิจารณ์กรอบการเลี้ยงดูจาก “ผู้เชี่ยวชาญ” มากกว่าการปฏิบัติโดยใช้วิธีการเล่าเรื่องของผู้ปกครองคนอื่น

(4.3) ข้อมูลของลักษณะตัวละคร (Profiles of characters) ภาพผู้กระทำหลัก คือ ผู้ปกครอง ครู และนักเรียน 1) ผู้ปกครองถูกนำเสนอให้มีเอกลักษณ์เดียวกัน คือ ต้องมีความรับผิดชอบในการสร้างวัยเด็กที่ดีเพื่อการเล่าเรียนในโรงเรียน และถูกนำเสนอให้เป็นครูคนแรกของเด็ก และเป็นผู้ที่กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการศึกษา ส่วนในนิตยสารฉบับใหม่จะเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ผู้ปกครองถูกนำเสนอในฐานะ “ผู้มีประสบการณ์ที่ต้องการแบ่งปัน ผู้ปกครองคนอื่น ๆ และครู การแบ่งปันนี้เจตนากระตุ้นให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนการปฏิบัติที่ดีด้วยความตั้งใจที่จะเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 2) ครู มักปรากฏเป็นบุคคลที่สาม ซึ่งไม่มีเสียงแต่ถูกพูดถึงในทุกฉบับที่ศึกษาจากของครูจะเป็นผู้ที่ตอบสนองได้เร็ว สามารถยับยั้งและช่วยพัฒนาพัฒนาการของนักเรียนเป็นสัญลักษณ์ของความเหมาะสม เป็นคนที่คอยถามตัวเองไม่มีที่สิ้นสุด 3) เด็ก/นักเรียน ส่วนใหญ่เด็กจะปรากฏเป็นบุคคลที่สามเช่นเดียวกับครู เด็กจะปรากฏเป็นเป้าหมายหลักหรือเป็น “วัตถุ” เกี่ยวกับการเลี้ยงดู เป็นบุคคลที่เจริญเติบโตและมีพัฒนาการ เป็นคนที่ต้องการการสนับสนุนโดยผู้ปกครองและโรงเรียน

(4.4) การวางตำแหน่งของผู้ปกครอง (The positioning of parents) นิตยสาร “Klasse voor Ouders” วางตำแหน่งของผู้ปกครองในฐานะผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติ เป็นผู้ที่ต้องการแบ่งปันการปฏิบัติเลี้ยงดูที่ดี ต้องการเรียนรู้ประสบการณ์ของผู้อื่นและเป็นผู้ที่ถูกคาดหวังว่าจะมีส่วนร่วมในการสนทนากับเพื่อนผู้ปกครองด้วยกันและมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติในโรงเรียน

(4.5) การวางตำแหน่งของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการวางตำแหน่งของผู้ปกครอง (The positioning of the government in relation to the positioning of the parent) รัฐบาลกลางได้วางตำแหน่งและความคาดหวังที่จะสร้างพื้นที่ของผู้ปกครอง คือ การขอให้พ่อแม่มีความรับผิดชอบต่อเลี้ยงดู การวางตำแหน่งนี้ของรัฐบาลกลางสัมพันธ์กับการวางตำแหน่งของผู้ปกครองในฐานะ “ผู้จัดการตนเอง” ผู้ซึ่งคิดถึงการเลี้ยงดูของตนเองในแง่คุณภาพหรือการเพิ่มมูลค่าตรวจสอบการเลี้ยงดูของตนเองกับความต้องการแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดี เข้าร่วมสนทนากับผู้ปกครองคนอื่น ๆ และมีบทบาทต่อการศึกษาเพื่อเด็ก ๆ ของพวกเขาเอง นิตยสาร “Klasse voor Ouders” จึงถูกใช้เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทหลักและเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการองค์กรใหม่ และรัฐบาลอยู่ในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมดูแลและสร้าง “ชุมชนการเรียนรู้การเป็นพ่อแม่”

งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดมิติทั้งสามของวาทกรรมของแฟร์คลัฟในการวิเคราะห์วาทกรรมที่ปรากฏในนิตยสารที่รัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือในการสื่ออุดมการณ์เพื่อสร้างผู้ปกครองที่พึง

ประสงค์ตามนโยบายของรัฐ ทำให้เห็นว่าในสังคมมีการกำหนดชุดความคิดเพื่อควบคุมแบบแผน พฤติกรรมของผู้ปกครองในการประกอบสร้างเด็กในสังคม โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการควบคุม แม้งานวิจัยนี้จะไม่ได้เน้นศึกษาทฤษฎีทางภาษาที่ปรากฏในตัวทอย่างละเอียดแต่ก็ทำให้เห็นมุมมอง เกี่ยวกับการวิเคราะห์ว่าภาษาที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือทำให้เห็นความสัมพันธ์ในมิติต่าง ๆ เช่น รูปแบบของวาทกรรมที่มีส่วนกำหนดความคิด ความเชื่อ แบบแผนพฤติกรรมของผู้ปกครอง การจัดวางความสัมพันธ์ของตัวละครที่พบในวาทกรรม คือ พ่อแม่ และครู มีความเกี่ยวข้องกับเด็กอย่างไร ทำให้เห็นถึงมิติของอำนาจที่ไม่เท่าเทียม รัฐเป็นผู้นิยามการเป็นผู้ปกครองที่ดี ควบคุมวิถีคิดของผู้ปกครอง เช่น รัฐบาลเป็นผู้กำหนดสร้างชุมชนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการ เลี้ยงดูที่ดีขึ้นโดยที่พ่อแม่ไม่ได้รู้สึกกำลังถูกควบคุมหรือทำให้เชื่อแต่ทำด้วยความเต็มใจ ซึ่งผู้วิจัยจะ ได้นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

(5) เออร์มานน์, พอนส์ฟอร์ด, สเปนซ์และไรท์ (Ermann, Ponsford, Spence and Wright, 2014) ศึกษาเรื่อง *The discourse of benevolent paternalism in the introduction to The Baby Book* งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในการศึกษาวาทกรรมการเลี้ยงดูแบบความเข้าใจของพ่อในตอนเกริ่นนำของหนังสือคู่มือการเลี้ยงเด็กที่ เขียนโดย Searses ซึ่งตีพิมพ์เป็นครั้งที่สาม เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญการเลี้ยงเด็ก เน้นการศึกษาการใช้ ภาษาในตัวบท อธิบายตัวบทที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิง คุณภาพ ผลการวิเคราะห์พบว่า แม้จะมีรูปแบบคำแนะนำที่เป็นมาตรฐานในหนังสือคู่มือการเลี้ยงเด็ก แต่คำแนะนำนั้นยังคงยึดมั่นในประเพณีแนวทางการเลี้ยงดูแบบความเข้าใจของพ่อ การวิเคราะห์ แสดงให้เห็นว่าในหนังสือคู่มือการเลี้ยงเด็กสร้างค่านิยมใหม่ให้กับพ่อแม่ โดยข้อบังคับของบทบาททาง เพศแบบดั้งเดิม ตัวบทที่เป็นแบบแผนการเลี้ยงดูของผู้เชี่ยวชาญใช้ภาษาแสดงให้เห็นอำนาจที่ เหนือกว่าโดยผู้เขียน Searses วางตำแหน่งตนเองเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงดูของโลกตะวันตก ใช้ สถานภาพความเป็นแพทย์และเป็นผู้ให้คำแนะนำ รวมถึงการสนับสนุนบทบาททางเพศ โดยชี้ว่าเพศ ชายจะเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวแม่เป็นผู้ดูแลลูก ความแตกต่างของฮอโรโมนทำให้ผู้หญิงมีความเป็นแม่ สูงกว่ามีสัญชาตญาณความเป็นแม่และทารกที่กินนมแม่จะฉลาด

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในการศึกษาหนังสือคู่มือการเลี้ยง เด็กว่าสร้างค่านิยมใหม่ให้กับพ่อแม่ และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้เขียนที่เป็น

ผู้เชี่ยวชาญและผู้อ่านที่มีอำนาจน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาในประเด็น การใช้อำนาจของผู้เชี่ยวชาญในการถ่ายทอดชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูกของไทย

(6) เฟรเซอร์และลูเวลเลน (Fraser and Llewellynt, 2015) ศึกษาเรื่อง **Good, Bad or Absent: Discourses of Parents with Disabilities in Australian News Media** งานวิจัยนี้เห็นว่าข่าวที่นำเสนอมีผลต่อทัศนคติของประชาชนจึงสนใจวิเคราะห์ข่าวเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับพ่อแม่ที่พิการ โดยเฉพาะความพิการทางสมองที่มีมากขึ้นในประเทศออสเตรเลีย วิธีวิจัยใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (CDA) โดยศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ มกราคม 2004 - ธันวาคม 2008 วิเคราะห์ประเด็นการใช้ภาษาในการสร้างทัศนคติต่อพ่อแม่ที่มีความพิการ โดยวิเคราะห์จากน้ำเสียงว่าข่าวที่ออกมามีน้ำเสียงอย่างไร ความหมายเชิงลึก การเลือกใช้ภาษาที่สื่อเมื่อพูดถึงพ่อแม่ที่มีความพิการทางด้านสติปัญญา ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ข่าวจะใช้ภาษาเกี่ยวกับการดูแลปกป้องเด็กโดยพูดถึงสิทธิเด็กหรือการคุ้มครองเด็กซึ่งสื่อว่านักข่าวไม่เชื่อใจต่อพ่อแม่ที่มีความพิการทางสติปัญญา เพราะนักข่าวรู้สึกว่าการไม่ควรจะเกิดมากับพ่อแม่ที่มีความพิการทางด้านสติปัญญา ซึ่งการนำเสนอดังกล่าวส่งผลให้เกิดความไม่ยุติธรรมกับพ่อแม่ที่มีความพิการทางด้านสติปัญญา สรุปได้ว่าผู้สื่อข่าวของออสเตรเลียควรนำเสนอข่าวที่เป็นกลางมากขึ้นโดยดูจากหลักสิทธิของผู้พิการ the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006) อาจเขียนข่าวโดยไม่ทำให้คนพิการทางด้านสติปัญญา รู้สึกว่าไม่ควรมีลูกหรือไม่สามารถเป็นพ่อแม่ที่ดีได้

งานวิจัยนี้เน้นศึกษาการเลือกใช้ภาษา การใช้คำน้ำเสียง ในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติต่อพ่อแม่ที่มีความพิการ โดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ซึ่งทำให้เห็นถึงความไม่ยุติธรรมในการนำเสนอข่าว ซึ่งกลุ่มคนที่มีอำนาจในการเข้าถึงวาทกรรม คือ นักข่าว และใช้อำนาจในการถ่ายทอดความคิดที่ไม่เป็นกลาง

(7) แลน (Ylänne, 2016) ศึกษาเรื่อง **Too old to parent? Discursive representations of late parenting in the British press** งานวิจัยนี้ศึกษาบทความจากหนังสือพิมพ์ในประเทศอังกฤษ ตั้งแต่ปี 2008-2013 จำนวน 90 บทความ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายผู้อ่านจะเป็นพ่อแม่ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ผู้วิจัยศึกษาข้อความเกี่ยวกับการเป็นพ่อแม่ ในเรื่องของทัศนคติว่าคนที่ต้องการเป็นพ่อแม่ได้รับผลมาจากการสื่อสารหรืออายุของคนโดยดูว่าถูกสื่อออกมาอย่างไรในหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยพบกลวิธีการนำเสนอ 5 กรอบด้วยกันคือ 1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social

change) 2) กรอบของบุคคล (personal frame) 3) ความเสี่ยงต่อการเป็นพ่อแม่คนในช่วงอายุที่มาก (risks of late parenting) 4) กลุ่มพ่อแม่ที่มีอายุมากแต่อยากมีลูกอีก (older continued parenting) 5) เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มาช่วยให้มีลูกได้ (reproductive technology-enabled parenting) ผู้วิจัยจะศึกษาว่ากรอบทั้ง 5 กรอบที่ถูกสื่อผ่านหนังสือพิมพ์นี้จะส่งผลอย่างไรต่อทัศนคติของพ่อแม่ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบเหล่านี้กับการสร้างทัศนคติของพ่อแม่ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป จะรู้สึกว่าคุณเองอายุมากเกินไปที่จะมีลูกได้แต่บางครั้งอาจมีความคิดโต้แย้งในตัวเองว่าอาจจะไม่เป็นอย่างนั้น อายุมากแล้วก็อาจมีลูกได้ โดยเฉพาะผู้หญิงจะมีความคิดแบบนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิด Media framing analysis (การใช้ชุดของความคาดหวังในการทำความเข้าใจโลกและสังคม), critical discourse analysis (วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์) และ a social constructionist (โครงสร้างทางสังคม) ที่เกี่ยวกับอายุหรือการเจริญเติบโต มาวิเคราะห์ การศึกษานี้จะแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีกรอบ (framing) หรือข้อความที่ถูกสื่อออกมาในสื่อและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุของพ่อแม่สามารถทำให้งานวิจัยได้พบอะไรมากขึ้น

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่าสื่อหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลในการเผยแพร่วาทกรรมไปยังผู้อ่านซึ่งวาทกรรมดังกล่าวมีผลไปกำหนดความคิด ความเชื่อเรื่องการมีลูกของผู้ที่มีอายุมาก อย่างไรก็ตามแม้งานวิจัยนี้จะใช้กรอบวิเคราะห์วาทกรรมของแฟร์คลัฟแต่ผลการศึกษายังไม่ได้นำเสนอให้เห็นถึงกลวิธีทางภาษาในการสื่ออุดมการณ์ที่ชัดเจนนัก

จากการทบทวนงานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาต่างประเทศ สามารถสรุปภาพรวมของงานวิจัยได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงภาพรวมของงานวิจัยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ชื่อผู้วิจัย	ปี	ประเด็นการศึกษา	กลุ่มข้อมูล	แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้
Sunderland	2006	วาทกรรมความเป็นพ่อ	นิตยสารสำหรับเด็กสมัยใหม่	- แนวคิดการสื่อผู้แสดงทางสังคมของฟาน ลีอูเวน
Smythe	2006	วาทกรรมความเป็นแม่ที่ดี	คู่มือให้คำแนะนำสำหรับแม่	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ - ทฤษฎีสตรีนิยม

ชื่อผู้วิจัย	ปี	ประเด็นการศึกษา	กลุ่มข้อมูล	แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้
				- แนวคิดของการเป็นแม่และการเรียนรู้จากสถานการณ์การปฏิบัติ
Inenaga	2012	ภาพแทนของพ่อ (นอกเวลา) และแม่ (เต็มเวลา)	นิตยสารการเลี้ยงลูกของญี่ปุ่น	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ
Charlotte, Maarten, and Anneleen	2014	วาทกรรมความเป็นพ่อแม่	นิตยสารการศึกษา	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ
Ermann, Ponsford, Spence and Wright	2014	วาทกรรมการเลี้ยงดูแบบความเข้าใจของพ่อ	หนังสือคู่มือการเลี้ยงลูกที่เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญ	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ
Fraser and Llewellynt	2015	วาทกรรมความเป็นพ่อแม่ที่ผู้พิการ	หนังสือพิมพ์ของออสเตรเลีย	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ
Ylänne	2016	วาทกรรมความเป็นพ่อแม่ที่สูงอายุ	หนังสือพิมพ์ในประเทศอังกฤษ	- กรอบการวิเคราะห์สื่อ - แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ - แนวคิดการประกอบสร้างทางสังคม

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปภาพรวมงานวิจัยภาษาต่างประเทศที่ใช้แนวทางการศึกษา วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ได้ 3 ประเด็น คือ

1. ประเด็นการศึกษา งานวิจัยภาษาต่างประเทศเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเช่นเดียวกับงานวิจัยของไทย ประเด็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เน้นศึกษา วาทกรรมความเป็นพ่อ ความเป็นแม่ แต่ที่แตกต่างจากงานวิจัยภาษาไทยคือ มีการศึกษาภาพแทนของพ่อแม่ ความเป็นพ่อแม่ในกลุ่มของผู้พิการ และกลุ่มพ่อแม่ที่สูงอายุ ซึ่งยังไม่ม้งานวิจัยภาษาไทยที่

ศึกษาในประเด็นดังกล่าว ส่วนประเด็นการศึกษาของผู้วิจัยมีความแตกต่างไปจากประเด็นการศึกษาของงานวิจัยในต่างประเทศคือ เน้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ทุกชุดที่ปรากฏในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

2. กลุ่มข้อมูล งานวิจัยของต่างประเทศศึกษาในกลุ่มข้อมูลที่หลากหลาย เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือคู่มือ ซึ่งเป็นกลุ่มข้อมูลที่ถูกผลิตโดยกลุ่มที่มีอำนาจทางสังคม เช่น สื่อ หน่วยงานของรัฐ และผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยของต่างประเทศยังไม่ได้มีการศึกษากลุ่มข้อมูลวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกที่ผลิตขึ้นโดยกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นกลุ่มข้อมูลที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้ศึกษาในงานวิจัยนี้

3. แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ งานวิจัยของต่างประเทศมักนิยมใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ ร่วมกับการศึกษาร่วมกับแนวคิดอื่น ๆ ซึ่งทำให้เห็นว่าการใช้กรอบการวิเคราะห์วาทกรรมตามแนวคิดของแฟร์คลัฟเปิดกว้างให้ผู้ศึกษาวิจัยสามารถประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ที่เห็นว่ามีความเหมาะสมกับกลุ่มข้อมูล เนื่องจากแบบแผนการวิเคราะห์ของแฟร์คลัฟกล่าวไว้ในแต่ละมิติควรจะวิเคราะห์อะไรบ้างแต่ไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ไว้ (ศิริพร รักดีผาสุข, 2553: 17) นอกจากนี้ยังมีการใช้แนวคิดการสื่อผู้แสดงทางสังคมของฟาน ลีอูเวน ในการศึกษาวิเคราะห์ด้วย

2.3.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสถาบัน วาทกรรมวิทยาศาสตร์ ความรู้ภูมิปัญญาด้วยมุมมองเชิงวิพากษ์

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้ที่สถาปนาเป็นชุดความคิดทำให้กลายเป็นความรู้ที่คนยอมรับ ดังนั้นการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสถาบัน วาทกรรมวิทยาศาสตร์ ความรู้ภูมิปัญญาด้วยมุมมองเชิงวิพากษ์อาจช่วยให้เห็นมุมมองของการวิเคราะห์วาทกรรมได้ชัดเจนขึ้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1) พรทิพย์ เนติภารัตนกุล (2550) ศึกษาเรื่อง การตัดมดลูก : อำนาจแพทย์ต่อร่างกายผู้หญิง เพื่อศึกษาเรื่องการตัดมดลูกในฐานะปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรูปธรรมของอำนาจทางการแพทย์ในการจัดการร่างกายของผู้หญิง โดยใช้แนวคิดเรื่องอำนาจของ มิเชล ฟูโกต์ มาเป็นกรอบในการมองและอธิบายปรากฏการณ์ การเก็บข้อมูลใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบ

เจาะลึก เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์ของงานวิจัย คือ 1) ศึกษาการทำงานและปฏิบัติการของอำนาจแพทย์ที่กระทำต่อร่างกายและมดลูกของผู้หญิงว่ามีเทคนิคและยุทธวิธีใดที่จะทำให้การตัดมดลูกเป็นไปได้ 2) ศึกษาความรู้ของผู้หญิงที่มีต่อร่างกายตัวเอง ตลอดจนกระบวนการต่อรองและตัดสินใจที่จะตัดมดลูก ผลการศึกษาในเรื่องอำนาจของแพทย์พบว่า อำนาจทางการแพทย์ทำงานผ่านการใช้เหตุผลที่วางอยู่บนพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์และความคิดแบบชายเป็นใหญ่ที่มองร่างกายในฐานะเครื่องจักรและนิยามให้ร่างกายของผู้หญิงเป็นสิ่งที่ไม่สมบูรณ์และเป็นปัญหา ดังนั้น อวัยวะในร่างกายของผู้หญิงที่ไม่ได้ใช้งานหรือใช้การไม่ได้แล้ว เช่น มดลูก จึงถูกมองว่าไร้ความสำคัญสมควรจะกำจัดทิ้งไป ซึ่งนอกจากเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว แพทย์ยังมีเทคนิคและยุทธวิธีที่ทำให้ร่างกายผู้หญิงเป็นสิ่งที่จัดการได้ ผ่านเงื่อนไขการพิสูจน์หาความผิดปกติและทำให้เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ (visible) ตลอดจนยืนยันและเสนอวิธีการจัดการกับความผิดปกตินั้นได้ด้วยความรู้ทางการแพทย์ที่เป็นความรู้ของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ในประเด็นของความรู้ของผู้หญิงพบว่า ความรู้ของผู้หญิงที่มีต่อร่างกายและมดลูก วางอยู่บนพื้นฐานประสบการณ์ความเป็นผู้หญิง ไม่ว่าจะประสบการณ์จากภาระงานภายในบ้าน (domestic spheres) ประสบการณ์ความเจ็บป่วยทางร่างกายและมดลูก ประสบการณ์จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในช่วงชีวิตของผู้หญิง เช่น การคลอด การแท้ง การคุมกำเนิด ประสบการณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้หญิงสั่งสมมายาวนานและรู้จักที่จะหยิบประสบการณ์มาใช้เพื่อทำความเข้าใจร่างกายของตัวเอง

อย่างไรก็ดี ความรู้ที่ผู้หญิงได้จากประสบการณ์ของตนเองนั้นกลับไม่ได้มีความสำคัญมากเท่ากับความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ และยังถูกจัดให้เป็นความรู้ในระดับที่ต่ำกว่า (subjugated knowledge) ซึ่งถูกมองว่าไร้เหตุผล ไร้ความน่าเชื่อถือ และไม่เป็นความจริง ด้วยเหตุผลและเงื่อนไขที่วาทกรรมและความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้วางเอาไว้ ส่วนการจัดการร่างกายของผู้หญิงนั้น ผู้หญิงจะมีการต่อสู้ ขัดขืน ต่อรองกับอำนาจทางการแพทย์โดยการหาข้อมูลจากญาติพี่น้องและเพื่อนเพื่อให้ตัวเองมีความรู้เท่าทันกับแพทย์ และเป็นประโยชน์ในการต่อรองในขั้นตอนต่อไป นอกจากนี้ผู้หญิงยังมีวิธีการต่อรองกับอำนาจแพทย์ในแบบอื่น ๆ ตลอดจนยังมีเหตุผลในการตัดสินใจที่จะตัดมดลูกโดยดึงเหตุผลทางการแพทย์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจของตนเอง ซึ่งในแง่นี้สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของวาทกรรมทางการแพทย์ที่มีต่อความคิดและการกระทำของผู้หญิงในการจัดการร่างกายของผู้หญิงด้วย การศึกษานี้พบว่าวาทกรรมย่อยที่เข้ามาเสริมให้การตัดมดลูกมีความ

เป็นไปได้ในปัจจุบัน นั่นก็คือ วาทกรรมว่าด้วย “วัยทอง” และ วาทกรรมว่าด้วย “มะเร็ง” ซึ่งเข้ามาส่งเสริมให้วาทกรรมทางการแพทย์ในการจัดการร่างกายและมดลูกของผู้หญิงยังคงดำรงอยู่และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่า อำนาจและความรู้เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางใช้อำนาจที่มาจากความรู้ตัดสิน ควบคุมความคิด การกระทำของคนไข้ และทำให้เห็นว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นความรู้ที่ถูกนำเสนอให้เหนือกว่าความรู้ที่มาจากประสบการณ์ของผู้หญิงที่อาจจะได้รับการบอกเล่า นอกจากนี้ความรู้ที่ได้รับจากการบอกเล่ายังถูกจัดให้เป็นความรู้ในระดับที่ต่ำกว่า และถูกมองว่าไร้เหตุผล ไม่มีความน่าเชื่อถือ และไม่มีความจริง ผลการวิจัยนี้จึงน่าจะมีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์เรื่องการใช้อำนาจของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่ปรากฏในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกด้วยเช่นกัน

2) มาลี สิทธิเกรียงไกร (2551) ศึกษาเรื่อง ความทุกข์ การเยียวยา และการช่วงชิงความรู้และอำนาจ : กรณีการปนเปื้อนสารตะกั่วบ้านคลิตี้ล่าง จังหวัดกาญจนบุรี งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาด้านชาติพันธุ์วรรณา เพื่อวิเคราะห์ถึงความทุกข์เชิงสังคมของชาวกะเหรี่ยง บ้านคลิตี้ล่าง จังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้สถานการณ์ที่ชุมชนต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของลำห้วยคลิตี้ ซึ่งปนเปื้อนสารตะกั่วจากโรงแต่งแร่ วัดอุปประสงค์ของงานวิจัยคือ ความทุกข์เชิงสังคมได้ถูกผลิตและผลิตซ้ำภายใต้เงื่อนไขใด และชาวกะเหรี่ยงได้มีการต่อสู้ต่อรองเพื่อหลุดพ้นจากความทุกข์เชิงสังคมอย่างไร ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการค้นคว้าด้าน เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวทางศึกษาระบาดวิทยา แนววิพากษ์เป็นกรอบคิดในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ความทุกข์เชิงสังคมของชาวกะเหรี่ยงนั้นถูกผลิตขึ้นจากการไร้อำนาจและความรู้ในการต่อรองกับการแพทย์ ซึ่งการไร้อำนาจนี้ ได้ทำให้ปัญหาของพวกเขาได้กลายเป็นปัญหาทางชาติพันธุ์/เชื้อชาติ หรือปัญหาการแพทย์ก็ได้ขึ้นกับการนิยามของแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ การนิยามความสูญเสียและความเจ็บป่วยของชาวกะเหรี่ยงภายใต้แนวคิดด้านระบาดวิทยาเป็นการสถาปนาความรู้และอำนาจที่มีผลให้ความรู้เชิงประสบการณ์ของชาวกะเหรี่ยงไร้ความหมาย ไร้อำนาจในการต่อรอง 2) การต่อสู้ต่อรองของชาวกะเหรี่ยงไม่สามารถช่วงชิงอำนาจจากการแพทย์ได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่า กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นกลุ่มคนที่มีอำนาจเหนือกว่า และสถาปนาความรู้ทางการแพทย์ให้เป็นความรู้ที่เหนือกว่าความรู้เชิงประสบการณ์ของชาวกะเหรี่ยง จนไปมีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชาวกะเหรี่ยง งานวิจัยนี้จึงทำให้เห็นมุมมองด้านการใช้อำนาจของ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีมากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ และเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมไทย

3) จักรพันธ์ แสงทอง (2549) ศึกษาเรื่อง **ความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาไทย** เพื่อวิเคราะห์ และประเมินความเข้าใจภูมิปัญญาไทยของนักวิชาการไทยแบบวาทกรรม และเสนอมุมมองอื่นที่ทำให้ เข้าใจภูมิปัญญาไทยที่ครอบคลุมรอบด้านมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจแบบทั่วไปของ นักวิชาการไทยปัจจุบันมีข้อบกพร่อง คือ 1) ไม่สามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือบริบท ทางสังคมที่เปลี่ยนไปได้ 2) ไม่สามารถให้เหตุผลสนับสนุนที่สมเหตุสมผลเพียงพอให้ภูมิปัญญาไทยมี สถานะเป็นความรู้แบบหนึ่งในสังคมได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอความเข้าใจภูมิปัญญาไทยแบบ วาทกรรมของนักวิชาการกลุ่มหนึ่ง โดยใช้ทัศนะเรื่องวาทกรรมของฟูโกต์ อย่างไรก็ตามความเข้าใจ ดังกล่าวกลับมีข้อบกพร่องตามมาคือ ประการแรก ทำให้ภูมิปัญญาไทยเป็นความรู้ที่ไม่ได้เสนอทัศนะ ว่าด้วยความเป็นจริงของโลก ประการที่สอง ทำให้ภูมิปัญญาไทยเป็นความรู้แบบแยกตัวตรงข้ามกับ ความรู้แบบวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงได้เสนอความเข้าใจแบบอื่นเพื่อแก้ข้อโต้แย้งดังกล่าว ได้แก่ ความ เข้าใจในมุมมองเชิงอภิปราย และความเข้าใจโดยเปรียบเทียบกับความรู้แบบวิทยาศาสตร์ หลังจาก ได้วิเคราะห์และประเมินความเข้าใจภูมิปัญญาไทยแบบต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรเข้าใจภูมิปัญญา ไทยในมุมมองร่วมเพื่อความเข้าใจที่ครอบคลุมรอบด้านมากขึ้นกว่าเดิม

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่า ความรู้แบบภูมิปัญญาไทยที่มีในสังคมเป็นความรู้ที่แยกตัวตรงข้ามกับ ความรู้แบบวิทยาศาสตร์และไม่สามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือบริบททางสังคมที่ เปลี่ยนไปได้ งานวิจัยนี้อาจทำให้เห็นมุมมองทางความคิด ความเชื่อของคนในสังคมไทยที่มีให้คุณค่า กับความรู้แบบวิทยาศาสตร์มากกว่าความรู้ที่มีอยู่เดิมในสังคมไทย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับความรู้ วิทยาศาสตร์ สถาบันการแพทย์ สามารถสรุป ภาพรวมของงานวิจัยได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงภาพรวมของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสถาบัน วาทกรรมวิทยาศาสตร์ ความรู้
ภูมิปัญญาด้วยมุมมองเชิงวิพากษ์

ชื่อผู้วิจัย	ปี	ประเด็นการศึกษา	กลุ่มข้อมูล	แนวคิด/ ทฤษฎีที่ใช้
พรทิพย์ เนติภารัตนกุล	2550	- ศึกษาเรื่องการตัดมดลูก : อำนาจ แพทย์ต่อร่างกายผู้หญิง	- เก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิค การสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก	- แนวคิดเรื่อง อำนาจของ มิเชล ฟูโกต์
มาลี สิทธิเกรียงไกร	2551	- ศึกษาเรื่อง ความทุกข์ การเยียวยา และการช่วงชิงความรู้ และอำนาจ : กรณีการปนเปื้อน สารตะกั่วบ้านคลิตี้ล่าง จังหวัด กาญจนบุรี	- เก็บข้อมูลจาก การสังเกตอย่างมี ส่วนร่วม การสัมภาษณ์ทั้ง เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ รวมถึงการ ค้นคว้าด้าน เอกสาร สื่อ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ	- ศึกษาด้านชาติ พันธุ์วรรณา - วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้แนวทาง ศึกษาระบาดวิทยา แนววิพากษ์
จักรพันธ์ แสงทอง	2549	- ศึกษาเรื่องความเข้าใจเรื่องภูมิ ปัญญาไทย เพื่อวิเคราะห์และ ประเมินความเข้าใจภูมิปัญญาไทย ของนักวิชาการไทยแบบวาทกรรม และเสนอมุมมองอื่นที่ทำให้เข้าใจ ภูมิปัญญาไทยที่ครอบคลุมรอบ ด้านมากขึ้น	- เป็นการวิจัยเอกสาร	- แนวคิดเรื่อง วาทกรรมของ มิเชล ฟูโกต์

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปภาพรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้อาณัติศาสตร์ สถาบัน
การแพทย์ ได้ 3 ประเด็น คือ

1. **ประเด็นการศึกษา** งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้อาณัติศาสตร์ สถาบันการแพทย์ พบว่ามี
การศึกษาเกี่ยวกับอำนาจของแพทย์ต่อร่างกายผู้หญิง การศึกษาเกี่ยวกับการช่วงชิงความรู้และอำนาจ
ที่มีกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมาเกี่ยวข้อง ทำให้เห็นว่าอำนาจและความรู้เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างแนบ

แน่น และความรู้ที่มาจากกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญใช้ควบคุม จิตใจการกระทำของผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าได้ ส่วนประเด็นการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาไทยทำให้เห็น ว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นความรู้ที่คนให้การยอมรับมากกว่าความรู้ที่มาจากภูมิปัญญา ประเด็น การศึกษาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะทางของผู้วิจัยในประเด็นที่ว่า แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้นำเสนอหลักการเลี้ยงลูกแบบ วิทยาศาสตร์ขึ้นมาแข่งขันกับชุดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยที่ไม่ได้ใช้หลักการทาง วิทยาศาสตร์

2. กลุ่มข้อมูล งานวิจัยข้างต้น เก็บข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และเป็นงานวิจัยเอกสาร และนำเสนอแนวคิด แต่ไม่มีการศึกษาในกลุ่มข้อมูลออนไลน์

3. แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ งานวิจัยข้างต้น ใช้แนวคิดเรื่องวาทกรรมกับอำนาจของฟูโกต์ และ แนวทางศึกษาระบาดวิทยาแนววิพากษ์ ซึ่งไม่ได้ศึกษาภาษาในฐานะเป็นเครื่องมือที่ใช้สื่อวาทกรรม

2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกับสถาบัน ครอบครัว การเลี้ยงลูก หรือบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ ในสาขาอื่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกับสถาบัน ครอบครัว การเลี้ยงลูก หรือ บทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในสาขาอื่น แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ งานวิจัยทางสาขาภาษาไทย งานวิจัยทาง สังคมศาสตร์ และงานวิจัยทางวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มีรายละเอียด ดังนี้

1) งานวิจัยทางสาขาภาษาไทย

(1) สุวรรณิ เครือพั่ง (2552) ศึกษาเรื่อง วาทกรรมการถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเด็กในนิตยสารรักลูก งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบทของวาทกรรมการถาม-ตอบ ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเด็กในนิตยสารรักลูกตามแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร 2) กลวิธีทางภาษาของวาทกรรมการถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเด็กในนิตยสารรักลูก 3) ภาพของพ่อแม่ในปัจจุบันที่สะท้อนผ่านการใช้อ้อยคำในการถาม-ตอบปัญหา ทฤษฎีที่ใช้ แนวคิด เรื่องชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร แนวคิดเรื่องวาทกรรม และบทบาทและหน้าที่ของนิตยสาร กลุ่มตัวอย่างศึกษาจากคอลัมน์การถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเด็ก ในนิตยสารรักลูก ตั้งแต่ เดือนมกราคม-ธันวาคม ปี 2550 รวม 109 วาทกรรม ผลการวิจัยทำให้ทราบว่าวาทกรรมการถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเด็กในนิตยสารรักลูก สร้างขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางและเป็นแหล่งความรู้ใน

เรื่องการดูแลเด็กของพ่อแม่ในปัจจุบันที่เปลี่ยนจากการขอคำปรึกษาจากพ่อแม่ปู่ย่าตายายมาเป็นการขอความรู้และคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กลวิธีการใช้ถ้อยคำในการถาม มี 5 กลวิธี ได้แก่ การอ้างถึง การบรรยายพฤติกรรม การแสดงอารมณ์ ความรู้สึก การแสดงความคาดหวังและการถาม กลวิธีการใช้ถ้อยคำในการตอบ พบ 2 กลวิธี ได้แก่ การสร้างความน่าเชื่อถือและการชี้แนะ ภาพของพ่อแม่ในปัจจุบันที่มีต่อการดูแลเด็กมี 4 ประการ ได้แก่ ขาดข้อมูลความรู้ ขาดความมั่นใจ เชื่อมมั่นในหลักเกณฑ์วิชาการ และมีทัศนคติความคาดหวังในเด็ก

งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากนิตยสาร ทำให้เห็นว่าปัจจุบันวาทกรรมที่สื่อผ่านนิตยสารมีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมและการเลี้ยงดูของพ่อแม่ และพ่อแม่มีแนวโน้มที่จะเชื่อถือคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่าญาติที่มีประสบการณ์การเลี้ยงดูมากกว่า งานวิจัยนี้ยังทำให้เห็นวิจณลีลาของแพทย์/ผู้เชี่ยวชาญในการแนะนำวิธีการเลี้ยงดูที่ใช้กลวิธีการสร้างความน่าเชื่อถือและการชี้แนะ ทำให้เห็นถึงสถานภาพที่ต่างกันระหว่างพ่อแม่กับแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญว่า ปัจจุบันมีวาทกรรม การเลี้ยงดูโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมากำกับความคิด การกระทำของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูลูก จึงทำให้น่าสนใจค้นคว้าต่อไปว่าชุดความคิดที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำเสนอมีประการใดบ้าง นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังใช้ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารในการวิเคราะห์บริบทวาทกรรม การถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเด็กในนิตยสารรักลูกจึงช่วยเป็นแนวทางในการศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในงานวิจัยของผู้วิจัยได้

(2) ทัดจันทร์ เกตุสิงห์ร้อย (2554) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยาย “ลับแล แก่งคอย” งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครแม่ในนวนิยาย “ลับแล แก่งคอย” ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน และเพื่อวิเคราะห์กลวิธีการต่อรองเพื่อปลดปล่อยตัวเองจากอำนาจปิตาธิปไตยและการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครแม่ ผลการศึกษาพบว่า “แม่” ถูกนำเสนอในบทบาทที่จำกัดอยู่ที่ความเป็นเมียและแม่ตามกรอบจารีตประเพณีและมายาคติที่สังคมคาดหวังไว้ โดยไม่ได้รู้สึกว่าตนเองนั้นอยู่ในสถานะที่ตกเป็นรองหรืออยู่ใต้อำนาจปิตาธิปไตยของพ่อและลูกชาย แต่ในขณะที่เดียวกันก็ได้พยายามที่จะต่อสู้และต่อต้านอำนาจปิตาธิปไตยนั้นด้วยกลวิธีตอบโต้แบบทางตรงและทางอ้อม สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่เหลื่อมล้ำในระบบปิตาธิปไตย และการพยายามต่อรองกับอำนาจปิตาธิปไตยตามแนวคิดสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดสตรีนิยมมาศึกษาวิเคราะห์ทำให้เห็นอิทธิพลของภาษาที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทของการเป็นแม่ที่ยังคงถูกกำหนดไว้ตามกรอบของสังคมไทย

2) งานวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์

(1) ขวัญชนก เกสรบัว และอุไรवास อารงอรธ (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่เจนเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยอนุบาลของพ่อแม่เจนเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของสถานภาพที่เกี่ยวข้องกับบุตร ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลำดับการเกิดของบุตร จำนวนบุตร รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน และประเภทครอบครัวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ตัวอย่าง คือ พ่อแม่ที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2521-2538 ที่มีบุตรวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาในโรงเรียน จำนวน 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 448 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยคะแนนมาตรฐาน (z-score) การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การวิเคราะห์เนื้อหา และการทดสอบไค-สแควร์

ผลการศึกษาพบว่า พ่อแม่ส่วนใหญ่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ คิดเป็นร้อยละ 46.52 รองลงมา คือ แบบควบคุม คิดเป็นร้อยละ 32.03 และแบบตามใจ คิดเป็นร้อยละ 21.45 ตามลำดับ เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภูมิหลังกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ พบว่า ภูมิหลังที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ คือ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ สถานภาพการสมรส และรายได้ของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกในสมัยปัจจุบันว่า พ่อแม่กลุ่มที่มีอายุอยู่ในช่วง 24-41 ปี (จัดอยู่ในกลุ่มเจนเนอเรชันวาย) ที่อาศัยอยู่ในเขตสังคมเมือง มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกแบบเอาใจใส่ พ่อแม่มีวิธีการแสดงความรักและให้ความอบอุ่นแก่ลูกโดยการแสดงออกทางกาย เช่นกอด หอมแก้ม บอกรัก และให้นั่งตัก ซึ่งมีความแตกต่างกับพ่อแม่สมัยก่อน พ่อแม่มีความรู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแต่ยังขาดทักษะในการเลี้ยงลูก ซึ่งอาจเป็นผลมาจากโครงสร้างของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น พ่อแม่กลุ่มนี้จึงนิยมหาข้อมูลเรื่องการเลี้ยงลูกจากอินเทอร์เน็ต ประเด็นการศึกษานี้ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงสภาพครอบครัวไทยในสังคมปัจจุบันที่มี

การเปลี่ยนแปลงทำให้ขาดที่พึ่งในการให้คำแนะนำเรื่องการเลี้ยงลูก ซึ่งความต้องการดังกล่าวนี้อาจเป็นผลให้การผลิตวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกแพร่หลายมากขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน

(2) สุธรรม นันทมงคลชัย, ถวัลย์ เนียมทรัพย์, และระวีวรรณ ชุ่มพฤษ

(2547) ศึกษาเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย: การศึกษาเชิงคุณภาพ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่านิยม ความเชื่อ และวิธีการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย วัยเรียน และวัยรุ่นของครอบครัวไทย เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มผู้เลี้ยงดูหลักของเด็กปฐมวัยจำนวน 72 คน เด็กวัยเรียนจำนวน 71 คน เด็กวัยรุ่นจำนวน 66 คน ซึ่งกระจายอยู่ทุกภาคของประเทศไทย ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2545 วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงดูหลักของเด็กทุกภาคของประเทศ ทั้งในกลุ่มเด็กปฐมวัย วัยเรียน และวัยรุ่น มีความคาดหวังต่อเด็กไม่แตกต่างกัน นั่นคือ คาดหวังให้เป็นเด็กดี ไม่เกเร ตั้งใจเรียนหนังสือ และประกอบอาชีพที่ดี วิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุความคาดหวัง คือ พยายามทำงานเก็บเงินเพื่อส่งให้เด็กได้เรียน รวมถึงการปลูกฝังให้เด็กขยันเรียน เชื่อฟังพ่อแม่ รู้จักเคารพผู้ใหญ่ ในเด็กปฐมวัยผู้เลี้ยงดูหลักจะดูแลอย่างใกล้ชิด พอโตขึ้นเด็กช่วยเหลือตนเองได้ การดูแลจะเป็นลักษณะของการพูด การเตือน และการตรวจสอบให้ปฏิบัติตามกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่การเป็นแบบอย่างในด้านการอ่านและการเรียนรู้ยังมีน้อย ผู้เลี้ยงดูหลักส่วนใหญ่จะยกหน้าที่ด้านการเรียนรู้ให้กับครูที่โรงเรียน ส่วนการสอนเรื่องความรับผิดชอบตนเองและสังคม ครอบครัวยังสอนโดยการบอกกล่าวเด็กอย่างเต็มที่ แต่สำหรับการสอนและการอบรมเรื่องบทบาททางเพศ ผู้เลี้ยงดูหลักยังสอนในลักษณะเดิม คือ สอนให้เด็กชายเข้มแข็งและสอนให้เด็กหญิงเรียบร้อย ในขณะที่การสอนเรื่องเพศศึกษามีการพูดถึงกันน้อย ผู้เลี้ยงดูหลักส่วนใหญ่ไม่ได้สอนเรื่องนี้ โดยบอกว่ารอให้เด็กโตขึ้นสามารถเรียนรู้ได้เอง ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าผู้เลี้ยงดูเด็กควรมีส่วนร่วมและเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ของเด็กมากขึ้น รวมถึงสอนเรื่องเพศศึกษาให้กับเด็กอย่างเหมาะสมด้วย

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทยว่า 1) ผู้เลี้ยงดูหลักคือ แม่ ผู้เลี้ยงดูจะมีความคาดหวังว่าเด็กต้องเป็นเด็กดี ไม่เกเร ตั้งใจเรียนหนังสือ และประกอบอาชีพที่ดี ส่วนครูเป็นผู้ถูกคาดหวังว่าจะเป็นผู้ช่วยพัฒนาทางการศึกษาให้แก่เด็ก 2) การเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทยจะใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือนเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังไม่ค่อยปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง และในสังคมชนบทผู้เลี้ยงดูหลักมีความหวังว่าจะได้พึ่งพาอาศัยลูกและเน้นการทำงานเก็บเงินไว้ส่งให้ลูกเรียน

3) สังคมไทยเน้นสอนให้เด็กผู้ชายต้องเข้มแข็ง ไม่รังแกผู้หญิง เป็นผู้นำและเป็นพี่ของครอบครัวได้ และเด็กผู้หญิงต้องเรียบร้อย ว่างอนสอนง่าย ช่วยทำงานบ้าน ไม่เที่ยวเตร่ ไม่ไปไหนกับผู้ชายสองต่อสอง มุมมองทั้งสามประเด็นที่ได้รับจากงานวิจัยดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงค่านิยม ความคิด ความเชื่อที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในระดับสังคมที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมในงานของผู้วิจัย สิ่งที่น่าสนใจอีกประการ คือ งานวิจัยนี้ศึกษาเมื่อปี 2547 ปัจจุบันแนวคิด ค่านิยมความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบางอย่างที่เคยปรากฏในงานวิจัยอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมปัจจุบัน

(3) บุชกร กาศมณี (2548) ศึกษาเรื่อง สตรีศึกษาเชิงเปรียบเทียบ การประกอบสร้างอุดมการณ์ความเป็นแม่ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเป็นแม่ในประเทศอังกฤษในสมัยพระราชินีวิกตอเรียกับการสร้างภาพลักษณ์ความเป็นแม่ให้กับผู้หญิงไทยในนโยบายการสร้างชาติสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยมีสมมติฐานว่าความเป็นแม่เกิดขึ้นจากการประกอบสร้างทางสังคม กลุ่มข้อมูลที่ใช้ศึกษาคือ หนังสือชื่อ Mrs. Beeton's Book of Household Management ในบทที่ว่าด้วยการดูแลทารกและเด็ก (Rearing Infants and Children) เปรียบเทียบกับวิทยานิพนธ์ หนังสือ หรือบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามเพื่อศึกษาความคล้ายคลึงระหว่างการสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงในประเทศไทยและการสร้างความเป็นแม่ในสมัยวิกตอเรีย

ผลการศึกษาพบว่า ไม่ว่าจะหนังสือซึ่งในที่นี่คือภาพตัวแทนของมุมมองที่มีต่อผู้หญิงในสมัยวิกตอเรียในประเทศอังกฤษ หรือนโยบายเกี่ยวกับผู้หญิงของประเทศไทยก็ตาม ทั้งสองล้วน นิยามผู้หญิงจากความเป็นเมียและความเป็นแม่ว่าผู้หญิงที่ดีจะต้องมีความสามารถในการดูแลบ้านเรือน ดูแลลูก เป็นกำลังใจให้สามีในการประกอบอาชีพ มีความร่าเริง รู้จักแต่งกายให้ทันสมัย ฯลฯ ในส่วนของความเป็นแม่ที่สะท้อนออกมาในงานทั้งสองเรื่อง คือ การเป็นแม่ตามแบบที่สังคมแบบชายเป็นใหญ่ต้องการ นั่นคือ เป็นผู้ผลิตและเลี้ยงดูประชากรที่มีคุณภาพ แม่ที่ดีจะต้องมีความรู้ในการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องตามหลักการแพทย์ตะวันตก ความเป็นแม่แบบนี้มีเป้าหมายคือ การสร้างประชากรที่มีคุณภาพให้กับสังคม ในขณะที่ผู้หญิงเป็นเพียงเครื่องมือในการไปสู่เป้าหมายเท่านั้น ความเป็นแม่ในฐานะที่เป็นสถาบันที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมา ทั้งผู้หญิงวิกตอเรียและผู้หญิงตามนโยบายของจอมพล ป. ยังคงมีอิทธิพลมาจนปัจจุบัน ภาพลักษณ์ของความเป็นแม่ในสังคมไทยในปัจจุบัน ไม่แตกต่างไปจากเดิมเท่าไรนักแต่ดูเหมือนว่าแม่สมัยใหม่จะต้องรับภาระมากขึ้นกว่าเดิมและยังต้องรับภาระรักษา

ค่านิยมแบบเดิมไว้ นั่นคือ การถูกคาดหวังให้มีหน้าที่เลี้ยงลูก ในขณะที่เดียวกันสังคมปัจจุบันก็คาดหวังให้ผู้หญิงต้องพัฒนาตนเองด้วยการออกมาทำงานนอกบ้านมากขึ้น แม้สมัยใหม่ในอุดมคติจึงต้องเป็นผู้หญิงที่เก่งทั้งนอกบ้านและในบ้าน ในขณะเดียวกันต้องดูแลตนเองให้ “ดูดี”

งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุธรรม นันทมงคลชัย, ถวัลย์ เนียมทรัพย์, และระวีวรรณ ชุ่มพฤษ (2547) ที่สื่อให้เห็นว่าแม่เป็นผู้เลี้ยงดูหลักเพื่อผลิตประชากรที่มีคุณภาพให้แก่สังคม ส่วนประเด็นที่แตกต่างไปคือ ทำให้เห็นว่านิยามการเป็นแม่เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างทางสังคมและยังคงมีอิทธิพลมาถึงสังคมปัจจุบัน การถ่ายทอดผลิตซ้ำทางอุดมการณ์ความเป็นแม่จะถูกถ่ายทอดผ่านหนังสือคู่มือ หรือออกเป็นนโยบายของรัฐ ซึ่งกลุ่มคนที่ได้รับอิทธิพลจากการถ่ายทอดอุดมการณ์ความเป็นแม่ที่ดีจะเป็นกลุ่มชนชั้นกลาง นอกจากนี้ยังเห็นถึงอิทธิพลของความเชื่อในอำนาจของความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์ที่เข้ามามีผลต่อการกำหนดแบบแผนปฏิบัติในการเลี้ยงดูลูกของแม่ แม่ที่ดีในมุมมองแบบนี้จึงไม่ใช่แม่ที่เลี้ยงลูกแบบตามมีตามเกิด แต่ต้องมีความรู้ที่ “เชื่อถือได้” และ “เป็นวิทยาศาสตร์” ที่ได้รับมาจากผู้รู้ ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการคือ สังคมไทยในอดีตการเลี้ยงลูกไม่ใช่เรื่องของแม่เท่านั้น แต่ในหมู่คนสามัญเป็นเรื่องของญาติพี่น้องและคนในชุมชนช่วยกันเลี้ยง ในขณะที่ชนชั้นสูงอาจจะมีคนเลี้ยงเด็กให้ทำให้ความเป็นแม่ไม่ได้ถูกพูดถึงมากนัก แต่ความเป็นแม่พึงจะถูกมาเน้นย้ำให้ความสำคัญในสมัยของจอมพล ป. งานวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นประโยชน์ในแง่ของการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อดับทวารกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้

(4) บุษกร กาศมณี (2552) ศึกษาเรื่อง วาทกรรมแม่เลี้ยงเดี่ยวในสังคมไทย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวาทกรรม “แม่เลี้ยงเดี่ยว” กลุ่มข้อมูลที่ใช้ศึกษา คือ งานเขียนเชิงวิชาการและงานวิจัยในช่วง 3 ทศวรรษ (พ.ศ. 2520-2550) ผลการศึกษาพบว่า วาทกรรมที่กล่าวถึงแม่เลี้ยงเดี่ยวในสังคมไทย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) แม่เลี้ยงเดี่ยวในฐานะ “คนพร่องที่ต้องช่วยเหลือ” 2) วาทกรรมในเชิงแม่เลี้ยงเดี่ยวแบบ “โดดเดี่ยวแต่ไม่เดียวดาย” และ 3) แม่เลี้ยงเดี่ยวในฐานะ “นักสู้ผู้ไม่ยอมจำนน” นำเสียงที่สะท้อนออกมมาจากงานเขียนเชิงวิชาการมองว่าการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวเป็นภาวะที่ไม่พึงประสงค์และเป็นปัญหาที่พึงได้รับการแก้ไข ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่แนวคิดของงานเขียนเชิงวิชาการและงานศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ยังคงถูกครอบงำด้วยอุดมการณ์ครอบครัวแบบดั้งเดิมที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยมานาน

งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษกร กาสมณี (2548) ที่ศึกษาเรื่อง “สตรีศึกษาเชิงเปรียบเทียบ การประกอบสร้างอุดมการณ์ความเป็นแม่” ในประเด็นที่ว่า ภาษาเป็นสิ่งที่ประกอบสร้างนิยามและถ่ายทอดอุดมการณ์ความเป็นแม่ โดยกลุ่มผู้มีอำนาจในการสร้างและถ่ายทอดอุดมการณ์เหล่านั้น คือ กลุ่มสถาบันรัฐ งานวิจัยนี้สอดคล้องกับประเด็นการเลือกกลุ่มข้อมูลของผู้วิจัย คือ วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกถูกผลิตและเผยแพร่โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการยอมรับในสังคมและเสมือนเป็นตัวแทนของรัฐบาลในการทำหน้าที่นำเสนอความรู้ให้แก่คนในสังคมเพื่อประกอบสร้างนิยามอุดมการณ์การเลี้ยงลูก ซึ่งอาจจะไปมีผลต่อการกำหนดแบบแผนความคิด การกระทำของกลุ่มที่มีอำนาจน้อยกว่า

(5) เสนาะ เจริญพร (2552) ศึกษาเรื่อง วาทกรรมว่าด้วยความเป็นพ่อในสังคมไทย เป็นการศึกษาในเชิงวิเคราะห์วาทกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาความเป็นพ่อในแต่ละยุคสมัยว่ามีลักษณะแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร กลุ่มข้อมูลศึกษาจากการสำรวจคำพูด ข้อเขียน และปฏิบัติการทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพ่อ ในกลุ่มข้อมูล 5 กลุ่ม ได้แก่ นิตยสารสกุลไทย คู่สมรสคู่สม บางกอกรายสัปดาห์ แม่และเด็ก และภาพยนตร์ไทย ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะความเป็นพ่อในทศวรรษ 2520 จะเป็นผู้หารายได้เลี้ยงครอบครัว เป็นผู้นำ ปกป้องคุ้มครองลูกเมีย โดยมีภรรยาเป็นทำงานบ้าน เลี้ยงลูก และดูแลสามี ความเป็นพ่อดังกล่าวปรากฏควบคู่ไปกับความเป็นชายแบบ “นักรัก” ผู้เจ้าชู้และซ่าของทางเพศ กระทั่งเข้าสู่ทศวรรษ 2530 ความเป็นพ่อได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นแนว “ชายรักครอบครัว” หรือแฟมิลี่แมนในช่วงกลางทศวรรษ 2530 และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ความเป็นพ่อที่ปรากฏในนิตยสารของชนชั้นกลางมักเน้นที่บทบาทของพ่อกับลูกเป็นหลัก ขณะที่นิตยสารของชนชั้นล่างจะนำเสนอความเป็นพ่อว่าต้องเลี้ยงลูกอย่างเอาใจใส่ ต้องช่วยทำงานบ้าน ไม่ใช้ความรุนแรงกับภรรยาและเลิกให้คุณค่ากับพรหมจรรย์ของฝ่ายหญิง ซึ่งสื่อให้เห็นว่าการเสนอภาพความเป็นพ่อของชนชั้นล่างมีลักษณะที่ก้าวหน้ากว่าของชนชั้นกลางเพราะเรียกร้องให้ฝ่ายชายต้องเป็นทั้งพ่อที่ดีของลูกและสามีที่ดีของภรรยา

ประเด็นที่น่าสนใจจากงานวิจัยนี้ คือ ความแตกต่างระหว่างชนชั้นทำให้บทบาทของความเป็นพ่อแตกต่างกันไปด้วย กล่าวคือ พ่อชนชั้นกลางจะมีบทบาทกับลูกเป็นหลัก ส่วนพ่อชนชั้นล่างถูกเรียกร้องให้เป็นทั้งพ่อที่ดีของลูกและเป็นสามีที่ดีของภรรยา ผู้วิจัยเห็นวาระระดับชนชั้นทางสังคมมีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ และการมีบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัว ซึ่งจะนำไปมีผลต่อการจัดวางตำแหน่งของบุคคลประเภทต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตามกรอบวาทกรรมที่กำหนดขึ้น

(6) ชุติมา โลมรัตนานนท์ (2555) ศึกษาเรื่อง การปรับอัตลักษณ์ความเป็นแม่ในอุดมคติกับความเป็นจริง: ศึกษาเฉพาะกรณี สตรีวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการความคิดและการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นแม่ทั้งก่อนและหลังการคลอดบุตร และศึกษาเงื่อนไขทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการแสดงอัตลักษณ์ความเป็นแม่ของสตรีวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร กลุ่มข้อมูล ศึกษาจากเอกสาร รวมทั้งใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้เป็นแม่ที่ทำงานในกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน ซึ่งมีการสร้างแนวคำถามและใช้เครื่องมือ Photovoice จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ซึ่งมีการตีความและสร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการความคิดและการพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นแม่มีความซับซ้อน ไม่ชัดเจน และไม่มีระเบียบแบบแผนเป็นรูปแบบตายตัว อัตลักษณ์ความเป็นแม่อาจเกิดจากการเรียนรู้ในวัยเด็กหรือขณะตั้งครรภ์ แต่เมื่อคลอดบุตรและได้ทำหน้าที่เป็นแม่แล้ว ผู้เป็นแม่จะปรับตัวจากเงื่อนไขทางสังคมและวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ที่กระทบต่อการแสดงออกของอัตลักษณ์ความเป็นแม่ ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 หรือกฎหมายลาคลอดและการกลับไปทำงานของผู้เป็นแม่ ซึ่งผู้หญิงอาจมีความขัดแย้งกันระหว่างการแสดงบทบาทการเป็นแม่และบทบาทการเป็นผู้หญิงทำงานที่ต่างก็เป็นบทบาทที่สำคัญ ความขัดแย้งนี้ทำให้บุคคลเกิดความคับข้องใจและเกิดความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต บุคคลจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของความเป็นแม่ไปตามเงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรม

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่า อัตลักษณ์ความเป็นแม่เป็นผลผลิตของวาทกรรมซึ่งมักจะถูกโยงกับการจัดระเบียบทางสังคม ดังที่งานวิจัยกล่าวว่ามีภาพในอุดมคติขึ้นก่อน จากนั้นอัตลักษณ์ความเป็นแม่จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรม เช่น ข้อจำกัดแรงกดดันความคาดหวังทางด้านเศรษฐกิจ ที่ให้แม่มีบทบาททั้งทำงานนอกบ้านและเลี้ยงลูกด้วยในขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพด้วย งานวิจัยเรื่องนี้จึงทำให้เห็นความสำคัญของวาทกรรมว่าวาทกรรมมีผลต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวตนของปัจเจกบุคคล ซึ่งจะไม่มีอิทธิพลต่อการนิยามอัตลักษณ์ของบุคคลนั้นด้วย

(7) ภาคิน นิมมานนรวงศ์ (2559) ศึกษาเรื่อง ยิ่งโตยิ่งปล่อย: เด็กและวัยรุ่นในยุคศรัทธาโกสสินทร์ตอนต้นถึงการปฏิรูปการปกครองสมัยรัชกาลที่ 5 งานวิจัยนี้ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของเด็กและวัยรุ่น รวมถึงบทบาทของเด็กในสังคมยุคศรัทธาโกสสินทร์ถึงสมัยรัชกาลที่ 5 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักฐานในช่วงเวลาดังกล่าวกับตัวแบบทาง

ประวัติศาสตร์ 3 ประเภท ได้แก่ ภาษาและชุดคำเกี่ยวกับเด็ก พิธีกรรมความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และวิธีการผลิต ผลการวิจัยพบว่าแบบแผนของความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับกลุ่มทางสังคมในเวลานั้นมีลักษณะความสัมพันธ์แบบ ยิ่งโตยิ่งปล่อย” ใน 2 ความหมาย คือ 1) ยิ่งโตขึ้นผู้คนยิ่งปล่อยให้ดูแลตัวเองได้มากขึ้นโดยช่วงวัยที่อันตรายและน่าห่วงเป็นพิเศษไม่ใช่วัยรุ่นสาว แต่เป็นขวบปีแรก ๆ ของชีวิต 2) พ่อแม่ผู้ปกครองปล่อยให้เด็กมีบทบาททางเศรษฐกิจในครัวเรือนได้มากขึ้นโดยเฉพาะเด็กผู้หญิง

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของผู้ใหญ่กับเด็กในกลุ่มทางสังคมยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นจนถึงการปฏิรูปการปกครองสมัยรัชกาลที่ 5 ว่าสังคมในอดีตเป็นสังคมเกษตรกรรม คนในสังคมมีความใกล้ชิดกัน ลูก ๆ ที่โตกว่าและผู้สูงอายุต่างช่วยกันเลี้ยงเด็กในทางใดทางหนึ่ง ไม่ได้ปล่อยให้ป็นหน้าที่แม่เท่านั้น และลูกที่โตกว่าในบางครอบครัวยังได้รับการฝากฝังให้ดูแลน้องที่ยังเล็กอยู่เมื่อพ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ส่วนบทบาทหน้าที่การเลี้ยงลูกมักเป็นกิจกรรมของผู้หญิงและกลุ่มของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้รูปแบบความสัมพันธ์ในครัวเรือนเป็นแบบการอยู่อาศัยภายใต้ “ครัว” เดียวกันของ “เรือน” หลายหลัง สะท้อนให้เห็นว่าจำนวนสมาชิกต่อครอบครัวหนึ่ง ๆ อาจมีมากกว่านั้น ข้อมูลทั้งหมดนี้ทำให้เห็นแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวระหว่างญาติผู้ใหญ่กับพ่อแม่ พี่กับน้อง ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ถึงอุดมการณ์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกที่พบในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3) งานวิจัยทางวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

(1) ลัดดา ประสาร (2544) ศึกษาเรื่อง บทบาทของบิดากับการเลี้ยงดูบุตร: กรณีศึกษาจากรายการโทรทัศน์บ้านรักลูก งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประเด็น คือเพื่อให้ทราบถึงกลุ่มเป้าหมายที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กต้องการสื่อสารด้วย เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของบิดาในการเลี้ยงดูบุตร และเพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างในวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดาและมารดา กลุ่มข้อมูลที่ศึกษา คือ รายการโทรทัศน์บ้านรักลูกที่ออกอากาศในปี พ.ศ. 2543 เลือกศึกษาเฉพาะตอนที่มีการสัมภาษณ์ทั้งบิดามารดาจำนวนทั้งสิ้น 28 ตอน ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda Setting) และทฤษฎีแนวคิดทางจิตวิทยา

ผลการวิจัยพบว่า รายการโทรทัศน์เพื่อการเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กจะ 1) สื่อสารกับมารดา มากกว่าบิดา 2) กล่าวถึงบทบาทของบิดาในลักษณะผู้ช่วยมารดาในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่า การเป็นตัวแทนมารดา 3) ให้ความสำคัญกับบทบาทของบิดาในการเลี้ยงดูบุตรเป็นสัดส่วนมากกว่า ร้อยละ 40 ของเนื้อหาทั้งหมด 4) ให้ความสำคัญกับบทบาทของบิดาในช่วงมารดาตั้งครรภ์น้อยกว่า บทบาทของบิดาเมื่อคลอดบุตรแล้ว 5) นำเสนอวิธีการของบิดาในการอบรมสั่งสอนบุตรแบบพึ่งตนเอง เร็วมากกว่าแบบอื่น ๆ และ 6) นำเสนอว่ามารดาส่วนใหญ่ใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผล เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะกลุ่มมารดาที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานนอกบ้านมามาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องมารดาไทยที่ แสดงไว้ว่าการศึกษามีผลต่อวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของมารดาไทย และเนื่องจากการสัมภาษณ์ ทางโทรทัศน์ผู้ให้สัมภาษณ์จึงพยายามนำเสนอเฉพาะแบบอย่างที่ดีในการเลี้ยงดูบุตร นอกจากนี้พบว่า สิ่งที่น่าสนใจคือ การนิยามบทบาทของบิดาในสังคมไทยนั้นมักจะนิยามตั้งแต่บุตรคลอดแล้ว ทั้งที่จริง บิดาสามารถเข้าไปมีบทบาทช่วยเหลือมารดาในขณะที่ตั้งครรภ์ และเป็นช่วงเวลาที่มารดาต้องการ ความช่วยเหลืออย่างยิ่ง

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่า 1) สื่อมีอิทธิพลต่อการผลิตและกระจายตัวบทที่ถ่ายทอดชุด ความคิดต่าง ๆ ในการเลี้ยงดูไปสู่พ่อแม่ 2) แม้อย่างมีบทบาทในการเลี้ยงดูมากกว่าพ่อ พ่อเป็นเพียง ผู้ช่วย และนิยามของการเป็นพ่อจะเริ่มขึ้นเมื่อแม่ให้กำเนิดลูกแล้ว และในสังคมไทยแม้อย่างมีบทบาท เป็นผู้เลี้ยงดูหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธรรม นันทมงคลชัย, ถวัลย์ เนียมทรัพย์, และระวีวรรณ ชุ่มพฤษ (2547) และบุษกร กาศมณี (2548) ส่วนประเด็นที่น่าสนใจคือ วิธีการเลี้ยงดูของ พ่อกับแม่มีความแตกต่างกันและการศึกษาของแม่มยังมีผลต่อวิธีการเลี้ยงดูอีกด้วย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกับสถาบัน ครอบครัว การเลี้ยงดู หรือ บทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในสาขาอื่น สามารถสรุปภาพรวมของงานวิจัยได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงภาพรวมของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกับสถาบัน ครอบครัว การเลี้ยงดู หรือ
บทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในสาขาอื่น

สาขา	ชื่อผู้วิจัย	ปี	ประเด็นการศึกษา	กลุ่มข้อมูล	วิธีการศึกษา	แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้
ภาษาไทย	สุวรรณี เครือพั่ง	2552	วาทกรรม การถาม-ตอบ ปัญหา เกี่ยวกับการ ดูแลเด็ก	นิตยสารรักลูก	วิเคราะห์ตัว บทและกลวิธี ทางภาษา	- ทฤษฎีชาติ พันธุ์วรรณา แห่งการสื่อสาร - แนวคิด วาทกรรม - แนวคิด บทบาทและ หน้าที่ของ นิตยสาร
ภาษาไทย	ทัดจันทร์ เกตุสิงห์ร้อย	2554	การวิเคราะห์ สถานภาพ และบทบาท ของแม่	นวนิยาย “ลับ แลแก้งค้อย”	วิเคราะห์ ตัวบท	- แนวคิดสตรี นิยมสายออน รากถอนโคน
สังคมศาสตร์	ขวัญชนก เกสรบัว และ อุไรवास อำรงอรรด	2561	รูปแบบการ อบรมเลี้ยงดู เด็กของพ่อแม่ เจนเนอเรชัน วายในเขต กรุงเทพฯ	พ่อแม่ที่เกิด ระหว่าง พ.ศ. 2521-2538 มีลูกวัยอนุบาล จำนวน 448 คน	แบบสอบถาม	-
สังคมศาสตร์	สุธรรม นันทมงคล ชัย, ถวัลย์ เนียมทรัพย์, และระ วีวรรณ ชอุ่มพฤกษ์	2547	การอบรม เลี้ยงดูเด็กของ ครอบครัวไทย	กลุ่มผู้เลี้ยงดู หลักของเด็ก ปฐมวัย	การ สัมภาษณ์ แบบเจาะลึก และวิเคราะห์ ข้อมูลเชิง เนื้อหา	-

สาขา	ชื่อผู้วิจัย	ปี	ประเด็นการศึกษา	กลุ่มข้อมูล	วิธีการศึกษา	แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้
สังคมศาสตร์	บุษกร กาศมณี	2548	สตรีศึกษาเชิงเปรียบเทียบ การประกอบสร้าง อุดมการณ์ ความเป็นแม่	หนังสือ/ บทความ	ศึกษา เปรียบเทียบ จากเอกสาร	-
สังคมศาสตร์	บุษกร กาศมณี	2552	วาทกรรมแม่ เลี้ยงเดี่ยวใน สังคมไทย	งานเขียนเชิง วิชาการและ งานวิจัย	การศึกษา มโนทัศน์ที่สื่อ ผ่านตัวบท	-
สังคมศาสตร์	เสนาะ เจริญพร	2552	วาทกรรมว่า ด้วยความเป็น พ่อใน สังคมไทย	นิตยสารและ ภาพยนตร์ไทย	ศึกษาในเชิง วิเคราะห์ วาทกรรม	-
สังคมศาสตร์	ชุติมา โลมรัตน นนท์	2555	การปรับ อัตลักษณ์ ความเป็นแม่ ในอุดมคติกับ ความเป็นจริง	แบบสัมภาษณ์	เอกสาร/การ สัมภาษณ์ แบบเจาะลึก	-
สังคมศาสตร์	ภาคิน นิมมาน นรวงศ์	2559	ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับ ความหมาย ของเด็กและ วัยเด็ก รวมถึง บทบาทของ เด็กในสังคม ยุค รัตนโกสินทร์ ถึงสมัยรัชกาล	หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์	วิเคราะห์ เปรียบเทียบ หลักฐาน เอกสาร	-

สาขา	ชื่อผู้วิจัย	ปี	ประเด็นการศึกษา	กลุ่มข้อมูล	วิธีการศึกษา	แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้
			ที่ 5			
วารสาร ศาสตร์และ สื่อสารมวลชน	ลัดดา ประสาร	2544	บทบาทของ บิดากับการ เลี้ยงดูบุตร	รายการ โทรทัศน์บ้าน รักลูก	งานวิจัยเชิง ปริมาณ	- ทฤษฎีบทบาท - ทฤษฎีการ กำหนดวาระ ข่าวสาร - ทฤษฎีทาง จิตวิทยา

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปภาพรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกับสถาบัน ครอบครัว การเลี้ยงดู หรือบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในสาขาอื่น ได้ 3 ประเด็น คือ

1. ประเด็นการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของพ่อแม่และการเลี้ยงดูเด็กในสาขาภาษาไทย พบว่ามีการศึกษาวาทกรรมการถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเด็ก สถานภาพและบทบาทของแม่ ส่วนประเด็นการศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย สตรีศึกษาเชิงเปรียบเทียบ การประกอบสร้างอุดมการณ์ความเป็นแม่ วาทกรรมแม่เลี้ยงเดี่ยวในสังคมไทย วาทกรรมว่าด้วยความเป็นพ่อในสังคมไทย การปรับอัตลักษณ์ความเป็นแม่ในอุดมคติกับความเป็นจริง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของเด็กและวัยเด็ก รวมถึงบทบาทของเด็กในสังคมยุคต้นโกสินทร์ถึงสมัยรัชกาลที่ 5 และประเด็นการศึกษาทางวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน พบว่าศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของบิดากับการเลี้ยงดูบุตร จะเห็นว่าแม่จะมีงานวิจัยบางเรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรม แต่ก็มีได้เน้นประเด็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอุดมการณ์เพื่อให้เห็นถึงบทบาทของภาษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสื่ออุดมการณ์เช่นเดียวกับงานของผู้วิจัย

2. กลุ่มข้อมูล งานวิจัยของสาขาวิชาต่าง ๆ ศึกษาในกลุ่มข้อมูลที่หลากหลาย เช่น นิตยสาร นวนิยาย หนังสือ/บทความ งานเขียนเชิงวิชาการและงานวิจัย ภาพยนตร์ไทย แบบสอบถาม หลักฐานทางประวัติศาสตร์ รายการโทรทัศน์ แต่ยังไม่มีการศึกษาในกลุ่มข้อมูลออนไลน์

3. แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ งานวิจัยของสาขาวิชาต่าง ๆ ใช้แนวคิดที่หลากหลายที่สอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา เช่น แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร แนวคิดเรื่องวาทกรรม แนวคิด

บทบาทและหน้าที่ของนิตยสาร แนวคิดทฤษฎีสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนแนวคิดสตรี ทฤษฎี บทบาท ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร ทฤษฎีทางจิตวิทยา ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยบางเรื่องทาง สังคมศาสตร์มีการวิเคราะห์ภาษาแต่ไม่ได้ระบุแนวคิดที่ใช้ศึกษาอย่างชัดเจน ซึ่งแตกต่างจากงานของ ผู้วิจัยที่มุ่งศึกษาภาษาในฐานะเป็นเครื่องมือที่ใช้สื่อวาทกรรม

2.3.4 งานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ศึกษาในประเด็นอื่น

ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ศึกษาในประเด็นอื่น เพื่อให้เห็นมุมมองของการวิเคราะห์วาทกรรมตามแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษางานวิจัย งานวิจัยในกลุ่มนี้มีดังนี้

(1) ศิริพร ภัคดีผาสุข (2559) ศึกษาเรื่อง *Do you Know How to live a Desirable Life?: A Critical Discourse Analysis of the Guidance for Life” self-help Books in Thai* เพื่อศึกษาวิเคราะห์หนังสือแนะนำการดำเนินชีวิตของไทย และเพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ที่นำเสนอ โดยใช้แนวทางการศึกษาตามมุมมองวาทกรรมวิเคราะห์เชิง วิพากษ์ กลุ่มข้อมูลที่ศึกษา เก็บข้อมูลจากหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต หรือ “ฮาวทู” จำนวน 20 เล่ม ที่แต่งโดยคนไทยและตีพิมพ์ในปี 2550-2554 ผลการศึกษาพบว่า หนังสือเหล่านี้พยายามนิยาม ความหมายของ “ชีวิตที่พึงประสงค์” โดยใช้กลวิธีทางภาษา ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้อุปลักษณ์ การแนะนำความ การใช้เสียงที่มีอำนาจ การกล่าวอ้างว่าเป็นความจริงทั่วไป การอ้างตัวบทอื่น การใช้ คำถามเชิงวาทศิลป์ และการใช้ลีลาแบบเป็นกันเอง ชุดความคิดดังกล่าวนำเสนอว่า “ชีวิตที่พึง ประสงค์” คือชีวิตที่มีเป้าหมายแน่ชัดที่จะไขว่คว้าหาความสำเร็จและความสุขและเน้นตนเองเป็น สำคัญ การจะบรรลุเป้าหมายนั้นปัจเจกบุคคลจะต้องไม่หวังพึ่งผู้อื่นหรือโชคชะตาแต่จะต้องลงมือทำ ด้วยตนเอง ยิ่งไปกว่านั้นมีการนำเสนอความคิดว่าผู้เขียนหนังสือเหล่านี้เป็นผู้ที่ช่วยให้ปัจเจกบุคคล สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างง่ายดายด้วยการเผยให้รู้เคล็ดลับเกี่ยวกับการพัฒนาชีวิต สิ่งที่ต้องทำคือปฏิบัติตามคำแนะนำดังกล่าว ผลที่ตามมาคือ ปัจเจกชนผู้เน้นการ “พึ่งตนเอง” และมุ่งมั่น ที่จะ “ควบคุมลิขิตชีวิตตนเอง” กลับต้องยอมอยู่ใต้อำนาจของผู้สร้างวาทกรรมนี้

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาตัวบทที่ให้คำแนะนำแก่ผู้รับสาร ซึ่งมีรูปแบบบทความคล้ายกัน กับกลุ่มข้อมูลของผู้วิจัยที่ศึกษาการให้คำแนะนำวิธีการเลี้ยงลูก ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยนี้น่าจะเป็น ประโยชน์ในแง่ของการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวาทกรรมประเภทให้คำแนะนำแก่ผู้อ่าน

นอกจากนี้ผลการศึกษาของงานวิจัยนี้ยังทำให้เห็นว่า วาทกรรมจากหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิตมุ่งกำหนดรูปแบบความคิด กำกับพฤติกรรมของคนในสังคมโดยเน้นการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่า ในสังคมไทยมีการผลิตวาทกรรมที่ได้รับอิทธิพลแนวคิดเรื่องปัจเจกบุคคลให้แพร่หลายอยู่ในสังคมไทย ดังนั้น แนวคิดเรื่องปัจเจกบุคคลนี้อาจจะปรากฏหรือสัมพันธ์กับชุดความคิดที่ปรากฏในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกที่นำเสนอโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เนื่องจากแพทย์ได้รับการถ่ายทอดแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกมาจากตะวันตกและนำมาถ่ายทอดให้แก่คนในสังคมไทย

(2) ศิริพร ภักดีผาสุข (2553) ศึกษาเรื่อง วาทกรรม “ความเป็นผู้หญิง” ใน นิตยสารสุขภาพและความงามภาษาไทย เพื่อวิเคราะห์อุดมการณ์ (ideology) เกี่ยวกับ “ความเป็นผู้หญิง” ในบทความแนะนำวิธีการ (How to) และโฆษณาสินค้าและบริการในนิตยสารสุขภาพและความงามในภาษาไทย และวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่ออุดมการณ์เกี่ยวกับ “ความเป็นผู้หญิง” ในกลุ่มข้อมูลดังกล่าว โดยใช้แนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ กลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ นิตยสารสุขภาพและความงาม จำนวน 6 ชื่อฉบับ ได้แก่ Health Plus, Health Today, Slimming, Shape, Slim Up และสุขภาพดี โดยเก็บฉบับที่ตีพิมพ์ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2551 ถึงเดือนเมษายน 2552 ผลการวิจัยพบว่า บทความแนะนำวิธีการ (How to) และโฆษณาเหล่านี้ถ่ายทอดอุดมการณ์หลักเกี่ยวกับ “ผู้หญิงที่พึงประสงค์” คือ 1) ผู้หญิงที่ “พึงประสงค์” คือ ผู้ที่มีรูปลักษณ์บางอย่างซึ่งได้รับการนิยามว่าเป็นเครื่องบ่งบอก “ความสวยสุขภาพดี” 2) รูปลักษณ์ที่ตรงข้ามกับลักษณะที่พึงประสงค์โดยเฉพาะความชราและความอ่อนที่ถูกลำเลียงนำเสนอว่าเป็น “ปัญหา” และ “ศัตรู” ผู้หญิงที่มีรูปลักษณ์ไม่พึงประสงค์เหล่านี้กำลังประสบปัญหาและขาดความมั่นใจ และ 3) การปรับเปลี่ยนร่างกายเพื่อให้มีรูปลักษณ์ที่ดูดี สามารถกระทำได้ง่ายและมีประสิทธิภาพหากปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในด้านการดูแลสุขภาพและความงามหรือพึ่ง “พลังมหัศจรรย์” ของสินค้าและบริการที่นำเสนอในโฆษณา ดังนั้น ผู้หญิงควรจะปรับปรุงตนเองเพื่อที่จะเป็นคนที่ดีกว่า ส่วนกลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่ออุดมการณ์ดังกล่าว ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์แบบต่าง ๆ การใช้มูลบท การใช้อุปลักษณ์ การกล่าวอ้างว่าเป็นความจริงสำหรับผู้หญิง การกล่าวเกินจริง และการสร้างสทบท ซึ่งสรุปได้ว่า ภาษาในนิตยสารสุขภาพและความงามมีบทบาทในการประกอบสร้างและสื่อชุดความคิดว่าด้วย “ผู้หญิงสวยแบบสุขภาพดี”

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่า วาทกรรมในนิตยสารสุขภาพและความงามฉบับภาษาไทยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเสนออุดมการณ์ “ความเป็นผู้หญิง” เพื่อประโยชน์ทางการค้าเช่นกัน ทั้งยัง

มีผลต่อการครอบงำทางความคิดของผู้หญิงให้มีชุดความคิด “ผู้หญิงสวยแบบสุขภาพดี” งานวิจัยนี้มีลักษณะเด่นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของผู้วิจัยคือ เป็นตัวอย่างของการศึกษาวิเคราะห์ด้วยทที่เป็นบทความประเภท How to ให้คำแนะนำเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือนกัน และชุดความคิด “ความเป็นผู้หญิง” นั้นได้รับการถ่ายทอดมาจากตะวันตก ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับด้วยทในงานวิจัยของผู้วิจัย นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังบูรณาการแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ทั้งของแฟร์คลีฟและพานโดว์ และใช้ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารในการวิเคราะห์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงวิธีการวิเคราะห์ที่ได้เป็นเป็นอย่างดี

(3) ชนกพร พัวพัฒนกุล (2556) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับ อุดมการณ์ในวาทกรรมการพยากรณ์ดวงชะตา: การวิเคราะห์วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับ อุดมการณ์ในวาทกรรมการพยากรณ์ดวงชะตา โดยใช้แนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ กลุ่มข้อมูลที่ศึกษา คือ 1) การเข้าถึงคำพยากรณ์ดวงชะตา เก็บข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ และนิตยสารที่ได้รับความนิยมสูงสุด ตั้งแต่เดือนมกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2553 ส่วนความนิยมในตัวหมอดูผู้ให้คำพยากรณ์ เก็บข้อมูลจากหมอดูที่ได้รับความนิยมสูงสุดจำนวน 10 อันดับ โดยสำรวจความนิยมจากสื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่เดือนตุลาคม-มีนาคม พ.ศ. 2555 ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่ออุดมการณ์มีทั้งสิ้น 14 กลวิธี แบ่งเป็น กลวิธีการแสดงความเชื่อที่มีอยู่ก่อน กลวิธีการชี้แนะ และกลวิธีเสริมการชี้แนะ อุดมการณ์ที่มีการถ่ายทอดผ่านวาทกรรมการพยากรณ์ดวงชะตาและปรากฏซ้ำอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ อุดมการณ์ชะตานิยม อุดมการณ์ความสุข อุดมการณ์สมาชิกที่พึงประสงค์ และอุดมการณ์ชนชั้น

ผลการศึกษาวิปฏิบัติทางวาทกรรมพบว่าคำพยากรณ์ดวงชะตาเป็นการสื่อสารที่ผู้รับพยากรณ์เป็นผู้ยอมรับอำนาจของโชคชะตาและมีแนวโน้มที่จะเชื่อคำพยากรณ์ของหมอดูชุดความคิดต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดผ่านคำพยากรณ์จึงมีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้อ่านได้ ผลการศึกษาวิปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมพบว่า อุดมการณ์ต่าง ๆ ที่เผยแพร่ผ่านคำพยากรณ์ดวงชะตาเกี่ยวข้องกับความคิดและค่านิยมในสังคมไทยหลายประการ อาทิ ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ การเป็นสังคมแบบแบบรวมหมู่ ระบบอาวุโส ชนชั้นทางสังคม ความคิดเรื่องชายเป็นใหญ่ ความคิดทางพระพุทธศาสนา และลัทธิบริโภคนิยม ขณะเดียวกันอุดมการณ์ต่าง ๆ ที่สื่อผ่านคำพยากรณ์ดวงชะตาก็อาจส่งผลกระทบต่อความคิดความเชื่อของผู้รับพยากรณ์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การนิยามชีวิตที่มีความสุขในฐานะ “ชีวิตที่พึงประสงค์” การเสนอภาพสังคมในอุดมคติและสมาชิกที่พึง

ประสงค์ เป็นต้น วาทกรรมคำพยากรณ์ดวงชะตาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาและจัดระเบียบทางสังคมซึ่งผู้รับสารอาจจะไม่ตระหนักถึงบทบาทดังกล่าว ส่วนการผลิตซ้ำอุดมการณ์ชะตานิยมอาจมีส่วนทำให้คนยอมรับปัญหาโดยไม่คิดแก้ไขและเห็นว่าความไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคลเป็นเรื่องธรรมดาเพราะเป็นสิ่งที่โชคชะตากำหนดมาแล้ว อย่างไรก็ตาม อุดมการณ์ดังกล่าวก็อาจจะช่วยให้ผู้รับการพยากรณ์สามารถรับมือกับปัญหาบางประการในชีวิตได้

งานวิจัยนี้เน้นศึกษาอุดมการณ์ทุกชุดที่ปรากฏในวาทกรรม ทำให้เห็นถึงบทบาทความสำคัญของอาชีพรหมอดูที่มีผลต่อการกำหนดค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และการกระทำของคนในสังคม อุดมการณ์ที่น่าสนใจคือ อุดมการณ์สมาชิกที่ฟังประสงค์ซึ่งประกอบด้วยชุดความคิดย่อย 3 ชุด คือ การจัดกลุ่มสมาชิกในสังคมเพื่อบอกว่าใครเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกในสังคม ความสัมพันธ์และสถานภาพของกลุ่มทางสังคม โดยมีความสัมพันธ์ ผู้หญิง-ผู้ชาย ผู้ใหญ่-ผู้น้อย และคนโสด-คนมีคู่ การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกที่ฟังประสงค์ ได้แก่ ผู้หญิง-ผู้ชาย ที่ฟังประสงค์ เด็กที่ฟังประสงค์ ผู้สูงอายุที่ฟังประสงค์ และครอบครัวหรือคู่ครองที่ฟังประสงค์ อุดมการณ์เหล่านี้จะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบกับอุดมการณ์ที่พบในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้

(4) สุนทรื โชติติลก (2560) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับ อุดมการณ์ในวาทกรรมที่ผลิตโดยวัดพระธรรมกาย เพื่อศึกษาชุดความคิดเกี่ยวกับ “บุญ” ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษา กลุ่มข้อมูลที่ศึกษา คือ วาทกรรมสี่ที่ผลิตโดยวัดพระธรรมกาย ซึ่งสื่อนี้มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับสื่อ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มประชาชนทั่วไป 2) กลุ่มผู้นำบุญ และ 3) กลุ่มเด็กและเยาวชน โดยใช้แนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ผลการศึกษาพบว่า วาทกรรมสี่ของวัดพระธรรมกายสำหรับประชาชนทั่วไปถ่ายทอดอุดมการณ์ “บุญ” ผ่านความคิดสำคัญ 3 ความคิด ได้แก่ 1) “บุญ” ของวัดพระธรรมกาย 2) “วิธีการบุญ” ของวัดพระธรรมกาย และ 3) อานิสงส์บุญของวัดพระธรรมกาย ชุดความคิดทั้งหมดกำหนดพฤติกรรมให้ผู้ศรัทธาเลือกทำบุญกับวัดพระธรรมกายด้วยการทำให้เชื่อว่าบุญมีอำนาจในการบันดาลทรัพย์และบันดาลความสุขทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ซึ่งวิธีการทำ “บุญ” ที่ดีที่สุดคือ การเลือกทำบุญกับวัดพระธรรมกาย ชุดความคิดทั้งหมดนี้ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการทำบุญ 3 ประการ คือ 1) การทำบุญแบบชวนชวน 2) การทำบุญแบบห่มเท และ 3) การทำบุญแบบสะสมบุญ

ผลการศึกษาวีถีปฏิบัติทางวาทกรรมพบว่า ผู้บริโภครสชาติที่ผลิตโดยวัดธรรมกาย ยินยอมพร้อมใจจะปฏิบัติตามความคิดที่ผู้ผลิตวาทกรรมนำเสนอ นอกจากนี้สื่อนี้มีการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ชุดความคิดที่นำเสนอผ่านสื่อ น่าจะส่งผลกระทบต่อคนในวงกว้าง ผลการศึกษาวีถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมพบว่า ชุดความคิดเกี่ยวกับ “บุญ” จากสื่อที่ผลิตโดยวัดพระธรรมกายมีความสัมพันธ์กับความคิดเรื่อง “บุญ” ในพระไตรปิฎกและอรรถกถา อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับความคิดและความเชื่อในสังคมไทย อาทิ ความคิดเรื่องบารมี ความคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ ความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตหลังความตาย และความเชื่อเรื่องความเสื่อมสูญของศาสนา ขณะเดียวกันชุดความคิดเกี่ยวกับ “บุญ” ก็อาจส่งผลกระทบต่อความคิดความเชื่อของผู้บริโภควาทกรรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสืบทอดความเชื่อเรื่อง “บุญ” ในสังคมไทย การนำเสนอภาพสังคมในอุดมคติแบบพุทธรัฐ การกำหนดแบบอย่างในการปฏิบัติสัมพันธ์และรูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในสังคม และการนิยามชีวิตที่มีความสุขด้วย “การแปรทรัพย์เป็นบุญ” งานวิจัยนี้ทำให้เห็นมุมมองเชิงวิพากษ์ว่า สื่อที่ผลิตโดยวัดพระธรรมกายมิได้เป็นการสนองให้ปุถุชนทำบุญเพื่อละความโลภ แต่กลับตอกย้ำให้โลกในการสะสมบุญยิ่งขึ้น จนนำไปสู่การทำบุญจนเกินกำลัง

งานวิจัยนี้ศึกษาชุดความคิดเรื่อง “บุญ” ที่เป็นประเด็นถกเถียงกันในสังคมถึงแนวทางในการสร้างความคิดความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญของคนในสังคมไทย โดยมีผู้ผลิตเป็นสถาบันสงฆ์ที่มีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อของคนในสังคมไทยมานาน ประเด็นที่น่าสนใจจากงานวิจัยนี้พบว่า สื่อที่ผลิตเพื่อกลุ่มเด็กและเยาวชน จะประกอบสร้างพฤติกรรมการทำบุญแบบ **หัวอ่อนจะได้บุญ** เพื่อเตรียมเด็กให้กลายเป็นสมาชิกถาวรของวัดพระธรรมกายในอนาคต เมื่อเด็กที่บริโภควาทกรรมโตขึ้นก็ง่ายที่จะเข้าสู่วงจรการเป็นผู้นำบุญ และกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ทำบุญอย่างทุ่มเทให้กับวัดพระธรรมกายในอนาคต ผลการศึกษานี้สัมพันธ์กับความคิดเรื่องอำนาจระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ คือผู้ใหญ่ในสังคมไทยมักจะประกอบสร้างให้เด็กต้องอยู่ในอำนาจ เป็นคนหัวอ่อน เชื่อฟัง ผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า ซึ่งผลการศึกษาจะได้นำไปเป็นแนวทางในการวิพากษ์ชุดความคิดที่ปรากฏในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางต่อไป

(5) **คชาธิป พานิชตระกูล (2556)** ศึกษาเรื่อง **ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชาย ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปี พ.ศ. 2555: การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์** เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายในวาทกรรมหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย โดยใช้แนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ กลุ่มข้อมูลที่

ศึกษา คือ ขาวและบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชายรักชาย จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 6 ชื่อฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน แนวหน้า และสยามรัฐ ที่ตีพิมพ์ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2555 ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะตัวบทเกี่ยวกับชายรักชายที่นำเสนอในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์จะเข้าถึงมวลชนได้ง่ายกว่าหน้าอื่น ๆ จึงมีอิทธิพลต่อการชักจูงความคิดของคนในสังคมให้เป็นไปตามที่สื่อมวลชนต้องการ กลวิธีที่สื่ออุดมการณ์ชายรักชายมี 11 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำ หรือกลุ่มคำ การใช้มูลบท การใช้ทัศนภาวะ การใช้อุปลักษณ์ การใช้ประโยคกรรม การกล่าวอ้าง การใช้คำถามวาทศิลป์ การกล่าวเกินจริง การใช้สำนวน การใช้สัพท และการเล่าเรื่อง กลวิธีทางอวัจนภาษามี 4 กลวิธี ได้แก่ การตัดและเน้นข้อความ การใช้สีเพื่อสื่อความหมาย การใช้ความหมายของภาพ การทำหน้าบุคคลในภาพให้พรัมัว กลวิธีทางภาษาดังกล่าวประกอบสร้างภาพแทนว่าชายรักชายเป็นพวก “วิปริตผิดเพศ” “ตัวประหลาด” และตกเป็น “จำเลยของสังคม” ส่งผลให้คนในสังคมรู้สึกรังเกียจและกีดกันคนกลุ่มนี้ออกจากสังคม

นอกจากนี้ยังนำเสนออุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชาย ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรก คือ อุดมการณ์ที่ตอกย้ำวาทกรรมกระแสหลักของสังคม ปราบกฎ 3 อุดมการณ์ ได้แก่ 1) ชายรักชายยังไม่ได้รับการยอมรับในสังคม 2) ชายรักชายมักจะมีการแสดงออกที่แตกต่างจากบรรทัดฐานของสังคม 3) ชายรักชายมักจะหมกมุ่นอยู่กับเรื่องความรักและเพศสัมพันธ์ และส่วนที่สองเป็นอุดมการณ์ที่ต่างไปจากวาทกรรมกระแสหลัก ปราบกฎ 2 อุดมการณ์ ได้แก่ 1) ชายรักชายทำสิ่งต่าง ๆ ได้เหมือนบุคคลทั่วไป 2) ชายรักชายประสบความสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเอง อุดมการณ์ที่ต่างไปจากวาทกรรมกระแสหลักกลับเป็นการตอกย้ำชุดความคิดในส่วนแรกให้ชัดเจนยิ่งขึ้น อุดมการณ์ทั้งหมดแฝงอุดมการณ์ที่ครอบงำสังคมอยู่ คือ “อุดมการณ์รักต่างเพศ” กล่าวคือ ชายรักชายถูกกดทับจากสังคมที่มีชายจริงหญิงแท้เป็นใหญ่ และยังถูกกีดกันจากสังคมจนต้องกลายเป็น “คนชายขอบ” จึงมีการผลิต “อุดมการณ์ว่าด้วยความเท่าเทียม” ขึ้นมาแข่งขัน แต่วาทกรรมดังกล่าวนี้ถูกผลิตซ้ำในสื่อกระแสหลัก คือ “หนังสือพิมพ์” จึงทำได้เพียงขอพื้นที่บางส่วนเท่านั้น และในทางกลับกัน ยิ่งช่วยตอกย้ำ “อุดมการณ์รักต่างเพศ” ที่ครอบงำสังคมอยู่ให้ปรากฏเด่นชัดขึ้น

งานวิจัยนี้ศึกษาอุดมการณ์เกี่ยวกับเพศสถานะที่นำเสนอโดยสื่อกระแสหลัก ทำให้เห็นว่าความเหลื่อมล้ำหรืออคติเกี่ยวกับเพศยังมีอยู่ในสังคมไทย และคนกลุ่มนี้ถูกกีดกันจากสังคมให้เป็น “คนชายขอบ” ประเด็นที่น่าสนใจจากงานวิจัยนี้คือ มีการกล่าวถึงวาทกรรมกระแสหลักที่ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมและทำหน้าที่กำหนดสังคม ซึ่งจะนำไปมีผลต่อความเข้าใจและการตัดสินใจ

คุณค่า เพื่อควบคุมคนที่มีอำนาจน้อยกว่าว่าวาทกรรมที่กลุ่มผู้มีอำนาจสร้างขึ้นมา และแม้ในงานวิจัยนี้ จะพบว่ามีความวาทกรรมต่อต้านกระแสหลัก แต่กลับไปมีผลตอกย้ำให้อุดมการณ์รักต่างเพศ ที่เป็นวาทกรรม กระแสหลักปรากฏเด่นชัดขึ้น งานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่าสถาบันสื่อยังคงเป็นสถาบันที่มีอำนาจในการ เข้าถึงวาทกรรม และสร้างวาทกรรมครอบงำความคิด ความเชื่อของคนในสังคมให้เป็นไปตามชุด ความคิดที่สถาบันต้องการประกอบสร้างขึ้น

จากการทบทวนงานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ศึกษาในประเด็น อื่น สามารถสรุปภาพรวมของงานวิจัยได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงภาพรวมของงานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ศึกษาในประเด็นอื่น

ชื่อผู้วิจัย	ปี	ประเด็นการศึกษา	กลุ่มข้อมูล	แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้
ศิริพร ภัคดีผาสุข	2559	ชีวิตที่พึงปรารถนา	- หนังสือแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิต	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
ศิริพร ภัคดีผาสุข	2553	วาทกรรม “ความเป็นผู้หญิง”	- นิตยสารสุขภาพและความงามภาษาไทย	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ - ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร
ชนกพร พัวพัฒนกุล	2556	ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมการพยากรณ์ดวงชะตา	- หนังสือพิมพ์ - หนังสือพยากรณ์ - นิตยสาร - วิทยู - โทททัศน์ - เว็บไซต์	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ - ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร
สุนทรี โชติติลล	2560	ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมที่ผลิตโดยวัดพระธรรมกาย	- สื่อสิ่งพิมพ์ - สื่อโทรทัศน์ - สื่อออนไลน์	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ - ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร

ชื่อผู้วิจัย	ปี	ประเด็นการศึกษา	กลุ่มข้อมูล	แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้
คชาธิป พานิชตระกูล	2556	ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาษากับอุดมการณ์ว่า ด้วยชายรักชาย	- หนังสือพิมพ์รายวัน ภาษาไทย	- แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์ เชิงวิพากษ์ - ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่ง การสื่อสาร - แนวคิดเรื่องหนังสือพิมพ์ - แนวคิดเรื่องเพศภาวะและ ชายรักชาย - แนวคิดเรื่องภาพแทน

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปภาพรวมงานวิจัยที่ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
ศึกษาในประเด็นอื่น ได้ 3 ประเด็น คือ

1. ประเด็นการศึกษา งานวิจัยกลุ่มนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ที่ปรากฏในวาทกรรมต่าง ๆ โดยเน้นศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่อ
อุดมการณ์เพื่อให้เห็นบทบาทและอิทธิพลของภาษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการผลิตสร้างวาทกรรม
ที่จะไปมีผลต่อการกำหนดความคิด การกระทำของคนในสังคม และเพื่อเผยให้เห็นถึงการใช้อำนาจ
ในทางมิชอบที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน

2. กลุ่มข้อมูล งานวิจัยกลุ่มนี้ศึกษาข้อมูลที่หลากหลาย เช่น หนังสือแนะนำแนวทางการ
ดำเนินชีวิต นิตยสารสุขภาพและความงาม หนังสือพิมพ์ หนังสือพยากรณ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์
เว็บไซต์ ผู้ผลิตวาทกรรมเป็นกลุ่มคนที่มีอำนาจในการเข้าถึง ควบคุม ผลิตวาทกรรมได้ง่าย เช่น กลุ่ม
สื่อมวลชน กลุ่มหมอดู ฯลฯ เอื้อต่อการผลิตซ้ำวาทกรรมให้แพร่ไปวงกว้าง

3. แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ งานวิจัยกลุ่มนี้นิยมใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
ของแพร้คลัฟ คือ กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรม และแนวคิดของฟาน ไคก์ ในการศึกษาวิเคราะห์
ตัวบท และใช้ทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารในการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถี
ปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อตัวบท ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาแนวทางการ
วิเคราะห์ข้อมูลกลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับอุดมการณ์ในงานของผู้วิจัย

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามแนวทฤษฎีการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในสาขาอื่น ๆ ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กตามแนวทางทฤษฎีการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในประเด็นดังกล่าว เพื่อให้ได้เห็นถึงบทบาทของภาษาในการประกอบสร้างและสื่ออุดมการณ์ ช่วยให้เกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์การเลี้ยงลูกที่ผลิตโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งน่าจะมีผลกระทบต่อการเตรียมสมาชิกใหม่ของสังคมไทย และการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมน่าจะช่วยสะท้อนให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกของคนในสังคมไทย นอกจากนี้ยังเป็นการขยายขอบเขตการศึกษาแนวทฤษฎีการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ให้ครอบคลุมมากขึ้น

บทที่ 3

กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับอุดมการณ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ในบทนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์อุดมการณ์ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษา โดยการวิเคราะห์ตัวบท (text) จะพิจารณาการเลือกใช้รูปภาษาในระดับคำศัพท์ ระดับประโยค การเชื่อมโยงระหว่างประโยค กลวิธีทางวาทศิลป์ กลวิธีปฏิบัติสัมพันธ์โดยรวม (การนำเสนอตนเองในด้านบวกและการนำเสนอผู้อื่นในด้านลบ) และสหบท (intertextuality) เพื่อนำเสนอให้เห็นว่าวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสื่ออุดมการณ์ใดบ้าง และอุดมการณ์เหล่านั้นนำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษาประการใดบ้าง

จากการศึกษาพบว่าอุดมการณ์ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ประกอบด้วย 3 อุดมการณ์ ได้แก่ อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ประกอบด้วยความคิดย่อย 4 ความคิด ดังนี้

3.1.1 การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี รับฟัง ใช้ความเข้าใจ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ไม่ใช่อำนาจและความรุนแรง เน้นการพัฒนาตนเอง ส่วนการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้อำนาจและความรุนแรง พ่อแม่ไม่เคารพสิทธิของลูก ไม่ใช่ความรู้ทางวิชาการ ใช้วิธีการเลี้ยงแบบเน้นให้เชื่อฟัง

3.1.2 การเลี้ยงลูกโดยอาศัยหลักความรู้ทางวิชาการเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ส่วนการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” และการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงลบ”

3.1.3 พ่อแม่ที่ฟังประสงค์ คือ พ่อแม่ที่รู้จักเลี้ยงลูก “เชิงบวก”

3.1.4 แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ฟังที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่

3.2 อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ประกอบด้วยความคิดย่อย 2 ความคิด ดังนี้

3.2.1 ลูกเป็นบุคคลทางกฎหมายที่มีสิทธิเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง

3.2.2 พ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

3.3 **อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย** ประกอบด้วยความคิดย่อย 3 ความคิด ดังนี้

3.3.1 สังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรงและทำให้เด็กไม่มีความสุข

3.3.2 โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง เป็นสถานที่ที่บั่นทอนความสุขของ

นักเรียน

3.3.3 ครู มักจะเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

อุดมการณ์ทั้ง 3 ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ **อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก”** เป็นความคิดสำคัญที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญต้องการนำเสนอ ส่วน**อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย**เป็นชุดความคิดที่สนับสนุนให้เห็นว่า แพทย์มองภาพสังคมไทยว่าเป็นสังคมที่ยังมีการใช้ความรุนแรง มีการละเมิดสิทธิอยู่บางส่วนทั้งในครอบครัว และในโรงเรียน แพทย์ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอว่าการใช้ความรุนแรงและละเมิดสิทธิเด็กเหล่านี้เป็นผลจากการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” ที่เด็กในสังคมไทยถูกเลี้ยงดูมา ดังนั้น แพทย์จึงเข้ามาแนะนำวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ซึ่งจะให้ผลที่ดีกว่า เมื่อวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ดีกว่า และพ่อแม่หรือคนในสังคมก็ยังไม่รู้หลักการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มาก่อน แพทย์เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ จึงสามารถเป็น “ที่พึ่ง” ให้แก่พ่อแม่ได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่ พ่อแม่ที่เชื่อและปฏิบัติตามวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จะเป็นพ่อแม่ที่ “พึงประสงค์” และ “เหนือกว่า” พ่อแม่ที่เลี้ยงลูกด้วยวิธีการเดิม ดังนั้น อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยจึงมีส่วนสนับสนุนอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” โดยชี้ให้เห็นเหตุผลและความเหมาะสมของการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ส่วน**อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว**นั้นช่วยเสริมอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ในแง่ที่นำวิธีคิดที่เน้นเรื่องสิทธิความเท่าเทียมกันตามแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ไปขยายผลสู่การจัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ทฤษฎีทางภาษาที่ใช้สื่ออุดมการณ์ในตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ละอุดมการณ์ จากนั้นจะสรุปทฤษฎีทางภาษาที่พบ และสรุปให้เห็นภาพรวมของความคิดย่อยที่ประกอบกันเป็นอุดมการณ์นั้นต่อไป ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

3.1 อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก”

ผลการวิเคราะห์ด้วยทพบว่า วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้ถ่ายทอดแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” นิยามและให้คุณค่าแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ว่าเป็นสิ่งพึงประสงค์เหมาะสมที่จะนำมาใช้เลี้ยงลูก ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกของคนไทยถูกนำเสนอว่าเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” โดยใช้การเปรียบเทียบของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยงลูกทั้งสองแบบเพื่อพยายามสื่อความคิดและโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเชื่อว่าถ้ารักลูกต้องปฏิบัติตามแนวคิดดังกล่าว อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ประกอบด้วยความคิดย่อย 4 ความคิด ดังนี้

3.1.1 ความคิดย่อยที่ 1 การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้การสร้างสัมพันธภาพที่ดี รับฟังด้วยความเข้าใจ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ไม่ใช่อำนาจและความรุนแรง เน้นการพัฒนาตนเอง ส่วนการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้อำนาจและความรุนแรง พ่อแม่ไม่เคารพสิทธิของลูก ไม่ใช่ความรู้ทางวิชาการ ใช้วิธีการเลี้ยงแบบเน้นให้เชื่อฟัง

จากการวิเคราะห์ด้วยทพบว่า ผู้เขียนนำเสนอลักษณะการเลี้ยงลูกเป็นสองแบบในแบบที่ตรงข้ามกัน เพื่อถ่ายทอดความคิดให้ผู้อ่านเห็นว่าการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” มีลักษณะอย่างไร กลวิธีที่นำเสนอความคิดนี้มี 2 กลวิธี ได้แก่

- 1) การเลือกใช้คำที่ปรากฏร่วม
- 2) การกล่าวซ้ำ

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิดย่อยที่ 1 มีดังนี้

1) การเลือกใช้คำที่ปรากฏร่วม

การเลือกใช้คำศัพท์เป็นกลวิธีที่ผู้ผลิตวาทกรรมมักจงใจเลือกใช้หรือหลีกเลี่ยงคำศัพท์บางประเภทเพื่อสื่อความหมายในตัวบท การวิเคราะห์การเลือกใช้คำศัพท์จึงช่วยเผยให้เห็นความหมายที่แอบแฝงและความคิดความเชื่อที่กำกับตัวบท (เมชิน และเมเยอร์ Machin and Mayr, 2012: 30 อ้างถึงใน ศิริพร ภัคติผาสุข, 2561: 111)

ผลการวิเคราะห์ด้วยทพบว่า ผู้เขียนเลือกใช้คำ “เชิงบวก” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะแนวทางการเลี้ยงลูก เช่น “รู้จักเข้าใจและจัดการอารมณ์” “รู้จักคิด วิเคราะห์เข้าใจ แก้ไขปัญหา เข้าใจข้อจำกัดและกติกา” “พัฒนาสมองส่วนคิด” ฯลฯ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าวิธีการแบบใดเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และใช้คำว่า “เชิงลบ” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะแนวทางการเลี้ยงลูก เช่น “ปู่ ตำหนิ ว่า ตี ลงโทษให้หลาบจำ หรือพร่ำสอนจนลูกควบคุมตัวเองไม่ได้”

ตัวอย่างที่ 1

การเล็งดูเชิงลบ ไม่ว่าจะ ชู ตำหนิ ว่า ดี ลงโทษให้หลบจำ หรือการพร่ำสอน ขณะลูกกำลังควบคุมตัวเองไม่ได้ เป็นการกระตุ้นสมองส่วนสัญชาตญาณให้ทำงานกับ สมองส่วนอารมณ์ เราจึงเห็นเด็กหลายคนเมื่อโดนตี จึงตีตอบ (เพราะไปกระตุ้นสมองส่วนสัญชาตญาณให้ฮึดสู้) เด็กหลายคนเมื่อโวยวายอาละวาด การพร่ำสอนจึงยิ่งทำให้โวยวาย ไม่หยุดเด็กหลายคนจึง "ไม่เรียนรู้" เมื่อพ่อแม่มุ่งแต่จ้องลงโทษเพื่อให้เกรงกลัวหรือหลบจำเพราะความลับของสมองลูกก็คือ....เมื่อสมองส่วนอารมณ์ทำงาน "สมองส่วนคิด" ก็แทบจะ "ปิดทำการ"

การเล็งดูเชิงบวก ไม่เชื่อว่าการลงโทษเป็นเป้าหมายในการพัฒนาลูก แต่เชื่อว่าการสอนให้ลูกรู้จักคิด วิเคราะห์เข้าใจ แก้ไขปัญหา เข้าใจข้อจำกัดและกติกา คือการสอนที่จะช่วยพัฒนา "สมองส่วนคิด"

(เล็งลูกนอกบ้าน, 30 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (1) ผู้เขียนใช้คำว่า การเล็งดู “เชิงลบ” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะการเล็งดูแบบ “ชู ตำหนิ ว่า ดี ลงโทษให้หลบจำ หรือการพร่ำสอนขณะลูกกำลังควบคุมตัวเองไม่ได้” ว่าเป็นการกระตุ้น “สมองส่วนสัญชาตญาณ” “สมองส่วนอารมณ์” และทำให้เกิดผลคือ “ไม่เรียนรู้” การใช้คำ “เชิงลบ” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะการเล็งดูเหล่านี้ เป็นการถ่ายทอดความคิดให้ผู้อ่านเข้าใจว่าวิธีการเล็งดู “เชิงลบ” ตามแนวคิดของผู้เขียนมีลักษณะดังที่กล่าวไปข้างต้น จากนั้น ผู้เขียนจึงใช้คำว่า การเล็งดู “เชิงบวก” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะการเล็งดูแบบ “รู้จักคิด วิเคราะห์เข้าใจ แก้ไขปัญหา เข้าใจข้อจำกัดและกติกา” และ “พัฒนา "สมองส่วนคิด" เพื่อถ่ายทอดความคิดให้ผู้อ่านเข้าใจว่าวิธีการเล็งดู “เชิงบวก” ตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอเป็นอย่างไร นอกจากนี้ในตัวอย่างจะเห็นว่าผู้เขียนนำเสนอในลักษณะเทียบเคียงคู่กันเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงวิธีการเล็งดูทั้งสองวิธีว่ามีลักษณะที่แตกต่างกันเพื่อทำให้ผู้อ่านเข้าใจและคล้อยตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอว่าวิธีการเล็งดู “เชิงบวก” เป็นวิธีการที่ดีกว่า

ตัวอย่างที่ 2

10. หมออยากให้คุณรู้ว่า เรา "เคารพความเป็นมนุษย์ของเค้า" ซึ่งนั่นจะนำมาซึ่ง การเคารพตัวเองของลูก การดี คือวิธีเชิงลบที่อาจทำลายความ "นับถือตัวเอง" ของลูก ซึ่ง

หมอบเขื่อนนี่คือปัจจัยที่ 5 ของการดำรงชีวิต...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 23 พฤศจิกายน 2558)

จากตัวอย่าง (2) ผู้เขียนใช้คำว่า “วิธีเชิงลบ” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะการเลี้ยงลูกด้วยวิธี “การตี” เพื่อถ่ายทอดความคิดว่า “การตี” เป็นลักษณะการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” ตามแนวคิดของผู้เขียน จากนั้นใช้คำกริยาที่สื่อความหมายในเชิงลบ “ทำลายความนับถือตนเอง” เพื่อสื่อถึงผลเสียของการตี จากนั้นใช้คำว่า “หมอบ” ร่วมกับคำแสดงทัศนภาวะที่แสดงความเชื่อมั่นในระดับสูงเพื่อถ่ายทอดความคิดว่า “ความนับถือตนเอง” เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต การใช้คำที่ปรากฏร่วมกันดังกล่าวถ่ายทอดความคิดและโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” เป็นอย่างไรและส่งผลเสียอย่างไร ทำให้ผู้อ่านยอมรับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่ผู้เขียนนำเสนอได้ง่าย

ตัวอย่างที่ 3

“การเลี้ยงดูเชิงบวก คือการสอนให้ลูกรู้จักเข้าใจและจัดการกับอารมณ์
การสอนให้ลูกสงบได้ ด้วยวิธี "kind but firm" ของพ่อแม่

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 30 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (3) ผู้เขียนใช้คำ “การเลี้ยงดูเชิงบวก” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะแนวทางการเลี้ยงลูก เช่น “รู้จักเข้าใจและจัดการอารมณ์” เพื่อถ่ายทอดความคิดให้ผู้อ่านเห็นว่า การเลี้ยงดู “เชิงบวก” มีลักษณะวิธีการอย่างไร

2) การกล่าวซ้ำ

การกล่าวซ้ำเป็นกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อเน้นย้ำหรือทำให้แนวคิดสำคัญเด่นชัดสร้างเอกภาพ (Tannen, 1989 : 175-195 อ้างใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2550 : 283) การใช้กลวิธี การกล่าวซ้ำในประโยคนี้อ้างอิงเพื่อเน้นย้ำว่าลักษณะการลูก “เชิงบวก” แตกต่างกับการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” อย่างไร เพื่อถ่ายทอดความคิดให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะของการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” ที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4

“...การเลี้ยงดูแบบฝรั่ง...

ที่สนับสนุนการ "กล้าคิด" มากกว่า "ต้องเชื่อฟัง"

ที่แสดง "ความนับถือในตัวเด็ก" ไม่ใช่การกดต่ำให้อยู่ในอำนาจ

ที่ "ให้อิสระ" ในการลองถูกลองผิด มากกว่า "คอยควบคุม"

ที่ "ให้ทางเลือกชีวิต" มากกว่า "เป็นเจ้าของชีวิต"

ที่ปล่อยให้ "เผชิญปัญหา" มากกว่าคอยปกป้อง

ที่ให้ความสำคัญกับการ "ค้นหาตัวเอง" มากกว่าค้นหาในตำรา

ที่ให้ความสำคัญกับการ "เห็นโลกกว้าง" มากกว่าการมี "ตารางชีวิต" แน่นๆ

ที่ให้ความสำคัญกับ "จิตอาสา" มากกว่า "การเรียนพิเศษ"

การเลี้ยงดู ที่เปิดหน้าต่างแห่งโอกาส ในการ "ค้นหาตัวเอง"

หมอบไม่ได้เพื่อวัฒนธรรมฝรั่งนะคะ แต่หมอยอมรับค่ะว่า ความเข้าใจพื้นฐาน การพัฒนามนุษย์และวัฒนธรรมการเลี้ยงดูเด็กแบบที่ประเทศพัฒนาแล้วมีหลายครั้งทำให้ เกิดผลลัพธ์ของประชากรที่มีความเป็นผู้ใหญ่และมีการรู้จักตัวเองที่ดีกว่าเด็กไทย... มันมี อยู่จริง..."

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 21 มีนาคม 2560)

จากตัวอย่าง (4) ผู้เขียนใช้การกล่าวซ้ำโครงสร้างประโยค การเลี้ยงดูแบบฝรั่ง...ที่... มากกว่า/ที่ให้...มากกว่า/ที่ปล่อยให้...มากกว่า/ที่ให้ความสำคัญ...มากกว่า เพื่อเน้นย้ำให้ผู้อ่านเห็นว่าการเลี้ยงดูแบบฝรั่ง ก็คือ การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ซึ่งมีลักษณะการเลี้ยงดูแบบ “สนับสนุนให้กล้าคิด” “แสดงความนับถือในตัวเด็ก” “ให้อิสระ” “ให้ทางเลือก” “ปล่อยให้เผชิญปัญหา” “ให้ความสำคัญกับการค้นหาตัวเอง” “ให้ความสำคัญกับการเห็นโลกกว้าง” “ให้ความสำคัญกับจิตอาสา” จากนั้นจึงสรุปว่าวิธีการเหล่านี้คือ “วิธีการเลี้ยงลูกแบบประเทศที่พัฒนาแล้ว” ซึ่งสื่อให้เห็นถึงน้ำเสียงเชิงลบของผู้เขียนที่มีต่อวิธีการเลี้ยงลูกของไทย ส่วนหลังโครงสร้างประโยค “มากกว่า” สื่อให้เห็นว่าเป็นวิธีการเลี้ยงลูกแบบของคนไทยซึ่งเป็นวิธีที่ตรงข้ามกันได้แก่ “ต้องเชื่อฟัง” “กตต่าให้อยู่ในอำนาจ” “คอยควบคุม” “เป็นเจ้าของชีวิต” “คอยปกป้อง” “ค้นหาในตำรา, ตารางชีวิต, เรียนพิเศษ สื่อให้เห็นว่า เน้นการเรียน) นอกจากนี้มีการใช้คำที่สื่อมูลบท “มีหลายครั้ง” และใช้คำแสดงผลเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีวิธีการเลี้ยงลูกแบบอื่น (การเลี้ยงลูกแบบฝรั่ง) ที่ให้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ “เน้นการโตเป็นผู้ใหญ่และรู้จักตนเอง” มากกว่าการเลี้ยงลูกแบบของสังคมไทย กลวิธีการกล่าวซ้ำในตัวอย่างนี้เป็นการนำเสนอในลักษณะที่ใช้คำคู่ตรงข้ามกันเพื่อเปรียบเทียบการเลี้ยงดูทั้งสองแบบ ซึ่งจะไปสัมพันธ์กับความคิดย่อยที่ 2 ที่นำเสนอว่าการเลี้ยงลูกโดยอาศัยหลักความรู้ทางวิชาการเป็นการเลี้ยง

ลูก “เชิงบวก” ส่วนการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” และการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอในหัวข้อถัดไป

กล่าวโดยสรุป อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” นำเสนอความคิดย่อยที่ 1 ซึ่งสื่อให้เห็นว่าการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้การสร้างสรรค์สัมพันธภาพที่ดี รับฟัง ใช้ความเข้าใจ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ใช้อำนาจและความรุนแรง เน้นการพัฒนาตนเอง ส่วนการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้อำนาจและความรุนแรง พ่อแม่ไม่เคารพสิทธิของลูก ไม่ใช่ความรู้ทางวิชาการ ใช้วิธีการเลี้ยงแบบเน้นให้เชื่อฟัง กลวิธีทางภาษาที่ใช้แนะนำเสนอความคิดนี้ มี 2 กลวิธี ได้แก่

1) การใช้คำที่ปรากฏร่วม ได้แก่ การใช้คำ “เชิงบวก” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะแนวทางการเลี้ยงลูก เช่น “รู้จักเข้าใจและจัดการอารมณ์” “รู้จักคิด วิเคราะห์เข้าใจ แก้ไขปัญหา เข้าใจข้อจำกัดและกติกา” “พัฒนาสมองส่วนคิด” ฯลฯ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าวิธีการแบบใดเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และใช้คำว่า “เชิงลบ” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะแนวทางการเลี้ยงลูก เช่น “ขู่ ตำหนิ ว่า ตี ลงโทษให้หลาบจำ หรือพร่ำสอนจนลูกควบคุมตัวเองไม่ได้”

2) การกล่าวซ้ำ เพื่อถ่ายทอดความคิดว่าการเลี้ยงลูกมีสองวิธี และวิธีการเลี้ยงลูกแบบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นวิธีการ “เชิงบวก” และวิธีการเลี้ยงลูกแบบสังคมไทยเป็นวิธีการ “เชิงลบ”

3.1.2 ความคิดย่อยที่ 2 การเลี้ยงลูกโดยอาศัยหลักความรู้ทางวิชาการเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ส่วนการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” และการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงลบ”

จากการวิเคราะห์ตัวบทพบว่า ผู้เขียนนำเสนอความคิดเรื่องการเลี้ยงลูกเป็นสองแบบ คือ การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นความคิดที่นำเสนอแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกแบบใหม่ที่ยึดโยงกับหลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยา โดยนำเสนอให้เห็นว่าเป็นวิธีการที่ดี ให้ผลลัพธ์ที่ดี ผู้เขียนใช้การเปรียบต่างกับความคิดการเลี้ยงลูกแบบเดิมเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเข้าใจในหลักการเลี้ยงลูกเชิงบวก และเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิธีการดังกล่าว ทำให้เกิดความเชื่อและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางความคิดให้เป็นไปตามที่ผู้เขียนนำเสนอ กลวิธีที่นำเสนอความคิดนี้ ได้แก่

1) **การเลือกใช้คำศัพท์** ได้แก่ 1.1) การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ 1.2) การใช้คำคู่ตรงข้าม ที่แสดงการประเมินค่า 1.3) การใช้คำ/กลุ่มคำที่มีผลในการประเมินคุณค่า 1.4) การใช้คำ/กลุ่มคำ แสดงผลลัพธ์

2) **การเชื่อมโยงระหว่างประโยค** ได้แก่ 2.1) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบ เหตุ-ผล 2.2) การใช้ข้อความแสดงเหตุผล 2.3) การใช้ข้อความแสดงความขัดแย้ง

3) **การใช้สทบท** ได้แก่ 3.1) การอ้างอิงวิจัย หลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และ แนวคิดการเลี้ยงลูกเชิงบวก 3.2) การยกคำสอนมาตีความใหม่ 3.3) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

4) **การใช้ทัศนภาวะ**

5) **การใช้มูลบท**

6) **การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง**

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิดย่อยที่ 2 มีดังนี้

1) **การเลือกใช้คำศัพท์**

การเลือกใช้คำศัพท์ที่พบในตัวบท ได้แก่ 1.1) การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ 1.2) การใช้คำคู่ตรงข้ามที่แสดงการประเมินค่า 1.3) การใช้คำ/กลุ่มคำที่มีผลในการประเมินคุณค่า 1.4) การใช้คำ/กลุ่มคำแสดงผลลัพธ์ ดังนี้

1.1) **การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ**

ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ผลิตวาทกรรมเลือกใช้คำศัพท์ทางวิชาการเพื่อสื่อให้เห็นว่าแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นหลักความรู้ทางวิชาการ ต้องอาศัยการศึกษาเรียนรู้ให้เกิดความชำนาญ นอกจากนี้ยังสื่อให้เห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกตามแนวคิดของผู้เขียนเป็นวิธีการที่รับมาจากตะวันตก ผู้วิจัยพบว่าผู้เขียนใช้คำศัพท์ทางการแพทย์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ คำศัพท์ทางวิชาการที่เป็นภาษาต่างประเทศผู้เขียนจะอธิบายความหมายของคำศัพท์นั้นไว้ แต่บางครั้งผู้เขียนก็ใช้คำศัพท์ภาษาต่างประเทศโดยไม่อธิบายความหมาย มักเป็นคำที่ใช้บ่อย ๆ และปรากฏซ้ำ สื่อให้เห็นว่าผู้เขียนคาดว่าผู้อ่านมีความรู้ภาษาอังกฤษในระดับหนึ่ง ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 7 แสดงการใช้คำศัพท์ทางวิชาการที่ปรากฏในต้วบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

กลุ่มความหมาย	คำศัพท์	ความหมายที่ระบุไว้ในบทความ ⁶
วิธีการเลี้ยงลูก	positive parenting	การเลี้ยงลูกด้วยวิธีเชิงบวก
	growth mindset	วิถีคิดสู่การเติบโต
	grit	ความมุ่งมั่น
	self esteem	ความนับถือตัวเอง
	executive function	ทักษะด้านการคิด
	connect before correct	แสดงความเข้าใจก่อนบอกให้ทำตาม
	I-message	การสื่อสารที่ทำให้คนฟังสามารถ “รับฟัง” และลดการ “ต่อต้าน” ด้วยอารมณ์ หลักการ คือ การสื่อสารที่พูดถึง “ความคิดและความรู้สึก” ของ “ตัวผู้พูดเอง” ต่อ “พฤติกรรม” ของคนฟัง โดยหลีกเลี่ยงการตำหนิ การหาคนผิด เพื่อลดการใช้ อารมณ์และการปกป้องตนเอง ที่มักทำให้สิ่งที่ต้องการสื่อ เข้าไปได้ไม่ถึงใจ
	positive time out	การช่วยให้เด็กใช้เวลาอกในการสงบสติอารมณ์ตัวเองในเชิงบวก
	positive reinforcement	การได้รับแรงเสริมทางบวก
	labeling	คำพูดตีตรา
3R Related, Respectful, Reasonable	หลักการลงโทษ 3 R ลงโทษให้สัมพันธ์กับเรื่องที่ทำก่อน,เคารพตัวตนเด็ก (เพื่อสร้างความนับถือตนเอง	

⁶ ผู้วิจัยให้ความหมายของคำศัพท์ตามที่ปรากฏในบทความ

กลุ่มความหมาย	คำศัพท์	ความหมายที่ระบุไว้ในบทความ ⁶
		ไว้) และสมเหตุสมผล
ลักษณะของเด็ก	strong willed child	เด็กที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง
	tantrum	การร้องอาละวาด
	terrible twos	ภาวะการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์และพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นในช่วงอายุ 2-3 ขวบ
	self-help skill	ทักษะการทำอะไรด้วยตัวเองตามวัย
	self-control	รู้จักการควบคุมตนเอง
	emotional neglect	การละทิ้งทางอารมณ์ความรู้สึก
	self-sufficient	การรับรู้ต่อตนเอง
เกี่ยวกับร่างกาย	limbic region	สมองส่วนกลาง หรือ สมองส่วนอารมณ์
	amygdala	สมองของความทรงจำ
	สมองส่วนหน้า	-
	สมองส่วนคิด	-
	สมองส่วนล่าง หรือ แกนสมอง	-
	สมองที่พัฒนาด้านบวก	-
	การทำงานของสมอง	-
	ฮอร์โมน	-
	สุขภาพจิต	-
เกี่ยวกับทฤษฎี	หลักการ องค์ความรู้	-

กลุ่มความหมาย	คำศัพท์	ความหมายที่ระบุไว้ในบทความ ⁶
เกี่ยวกับทฤษฎี	พฤติกรรมเสี่ยง	-
	หลักพฤติกรรมศาสตร์	-
	temperament	ปัจจัยทางชีวภาพ
	social learning theory	ทฤษฎีว่าด้วยพฤติกรรมที่ว่ามนุษย์จะเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของคนรอบตัว
เกี่ยวกับการถูกรกระทำที่ส่งผลต่อจิตใจ	sexting (ศัพท์ใหม่ทางจิตวิทยา)	การส่งต่อ การได้รับข้อมูล รูปภาพ รูปถ่าย ที่มีลักษณะไม่เหมาะสมในเชิงทางเพศ
	cyberbullying	การกลั่นแกล้งรังแกกันทางอินเทอร์เน็ต
	sexual harassment	การกระทำคุกคามทางเพศ
	discrimination	การกระทำที่นำไปสู่การแบ่งแยกความแตกต่างในเชิงดูถูกหยามเหยียด

ตัวอย่างที่ 5

“สมองส่วนล่าง” หรือ “แกนสมอง” เป็นสมองส่วน “สัญชาตญาณ” ที่สัตว์เลื้อยคลานทั่วไปก็มี มันทำให้เราหายใจได้ กินอิ่ม นอนหลับ

“สมองส่วนกลาง” หรือ “สมองส่วนอารมณ์” (limbic region) เป็นสมองที่ทำงานด้านอารมณ์ สุข เศร้า เสียใจ โกรธ ดีใจ ผิดหวัง ฯลฯ สมองส่วนนี้จะสั่งการด้านความรู้สึก

การเลี้ยงดูเชิงบวก ไม่เชื่อว่าการลงโทษเป็นเป้าหมายในการพัฒนาลูก แต่เชื่อว่าการสอนให้ลูกรู้จักคิด วิเคราะห์เข้าใจ แก้ไขปัญหา เข้าใจข้อจำกัดและกติกา คือการสอนที่จะช่วยพัฒนา “สมองส่วนคิด” การเลี้ยงดูเชิงบวก คือการสอนให้ลูกรู้จักเข้าใจและจัดการกับอารมณ์ การสอนให้ลูกสงบได้ ด้วยวิธี “kind but firm” ของพ่อแม่ ทุกวันนี้หมอมีลูกวัยใกล้สามขวบที่เลี้ยงง่าย เป็นผู้ใหญ่ เข้าใจเหตุผล ปรับตัวง่าย แทบไม่เคย tantrum

ที่สำคัญเป็นเด็กพัฒนาการดี และมีความสุข จนเราแทบไม่เคยรู้สึกว่ามีลูกในวัย terrible twos (ป.ล. นับเฉพาะถึงวันที่เขียน555)”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 30 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (5) ผู้เขียนใช้คำศัพท์ทางวิชาการ ได้แก่ “สมองส่วนล่าง แกนสมอง” “สมองส่วนสัญชาตญาณ” “สมองส่วนกลาง สมองส่วนอารมณ์ (limbic region)” “การเลี้ยงดูเชิงบวก” “พัฒนาสมองส่วนคิด” “kind but firm” “tantrum” “terrible twos” เพื่อสื่อให้เห็นว่าการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นหลักความรู้ทางวิชาการที่ผู้เขียนได้รับอิทธิพลจากตะวันตกโดยการศึกษาแพทย์เฉพาะทาง การใช้ศัพท์ทางวิชาการจึงสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่า หลักแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่ผู้เขียนนำเสนอมีความน่าเชื่อถือมีหลักการ ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้

ตัวอย่างที่ 6

“...วิธีการที่ว่านี้ ปัจจุบันศาสตร์ด้าน positive parenting เรียกว่า “positive time out” หรือบางตำราใช้คำว่า “time in” โดยส่วนตัว หมอชอบวิธี positive time out มาก ๆ เพราะพบว่ามันได้ผลดีกว่า ลดความสับสนในตัวเรา และลูกก็รู้สึกว่ามีคนเข้าใจเค้ามมากขึ้น ทำให้ในชีวิตจริง ลูกผ่านวัย terrible twos มาแบบยังไม่เคย tantrum ให้เห็น และหมอก็แทบไม่ต้อง time out แบบเก่าๆ กับลูกเลย ที่สำคัญพ่อแม่ไม่ควรใช้ time out เป็นวิธีในการลงโทษ หลายคนพอลูกทำผิดพ่อแม่ก็จับมานั่งเก้าอี้ ต่อมาเด็กเลยเรียนรู้ว่าทำผิดแล้วก็แค่เดินมานั่งเก้าอี้จะได้ชดใช้ให้จบ ๆ ไป ซึ่งนั่นไม่ใช่วิธีที่ลูกควรจะได้เรียนรู้จากการกระทำของตัวเอง

โดยสรุปหมอเชื่อว่า time out เรายังทำได้ แต่อยากแนะนำวิธีใหม่ ๆ ที่มองลูกด้วยความเข้าใจใน วัย สาเหตุ และปรับวิธีใช้ ด้วยความเข้าใจสมองแบบวิทยาศาสตร์... “positive time-out”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 20 มิถุนายน 2559)

จากตัวอย่าง (6) ผู้เขียนใช้คำศัพท์ทางวิชาการ ได้แก่ “ศาสตร์ด้าน positive parenting” “positive time out” “time in” “terrible twos” “time out” “tantrum” และ “ความเข้าใจสมองแบบวิทยาศาสตร์” เพื่อสื่อให้เห็นว่า ผู้เขียนเชื่อในหลักการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่ตนเองได้รับการถ่ายทอดมาจากตะวันตกว่าเป็นวิธีการที่ดี มีประสิทธิภาพ และต้องการที่จะถ่ายทอด

ความคิดนี้ไปยังผู้อ่าน การเลือกใช้ศัพท์ทางวิชาการนี้จึงช่วยถ่ายทอดแนวคิด เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกตามแนวคิดของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ

ตัวอย่างที่ 7

งานวิจัยพบว่า การที่เด็กคนหนึ่งจะประสบความสำเร็จ ไม่ใช่จากเรื่องของไอคิว หรือความฉลาด แต่เป็นจากความมุ่งมั่น (grit) ความนับถือตัวเอง (self esteem) การมี executive function ที่ดี และการมี “growth Mindset” (ใครสนใจอ่านที่หมอเคยเขียนไว้ได้นะคะ #Growthmindset วิถีคิดสู่การเติบโต) แล้วเลี้ยงลูกอย่างไรจะได้มี growth mindset

1. สอนลูกเรื่องสมองของมนุษย์ สอนลูกให้เข้าใจว่าทุกครั้งที่คนเราฝึกละอะไร ลงมือทำอะไร จะทำให้เซลล์สมองเติบโต
2. หลีกเลี้ยงคำชม เช่น เก่ง ฉลาดมาก อัจฉริยะ คำชมเหล่านี้ ส่งผลต่อการพัฒนา fixed mindset
3. หลีกเลี้ยงคำพูดตีตรา เช่น โง่ ไม่ได้เรื่อง ชี้เกียจ แย่ นิสัยเสีย คำพูดเหล่านี้ ทำให้ลูกมี fixed mindset เริงลบกับตนเอง...

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 ตุลาคม 2560)

จากตัวอย่าง (7) ผู้เขียนใช้คำศัพท์ทางวิชาการ ได้แก่ “ไอคิว” “ความมุ่งมั่น (grit)” “ความนับถือตัวเอง (self esteem)” “executive function” “growth mindset” “เซลล์สมอง” “fixed mindset เริงลบ” เพื่อนำเสนอให้ผู้อ่านเชื่อถือในวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ตามความคิดของผู้เขียน จะเห็นว่าคำศัพท์ที่เลือกใช้นั้นมีการเชื่อมโยงกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ว่าวิธีการดังกล่าวจะช่วยพัฒนาเซลล์สมองของลูกได้ การเลือกใช้คำศัพท์นี้จึงช่วยถ่ายทอดความคิดให้ผู้อ่านเข้าใจถึงเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกแบบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ

ตัวอย่างที่ 8

การเปิดโอกาสได้เรียนรู้ผ่านการเล่นก็มีประโยชน์ เด็กจะได้เรียนรู้จากพัฒนาทักษะการทำอะไรด้วยตัวเองตามวัย (self-help skill) การรับรู้และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกตัวเองและคนอื่นผ่านการเล่น การฝึกให้เขาเห็นอกเห็นใจเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักการควบคุมตัวเอง (self-control) ซึ่งตรงนี้คงไม่เกิดขึ้นผ่านการจับมือเขียนหนังสือ แต่ควรเกิดจากการใช้ชีวิตในด้านอื่น ๆ กับคนรอบข้าง

(เห็นเด็กขึ้นภูเขา, 7 มิถุนายน 2560)

จากตัวอย่าง (8) ผู้เขียนใช้คำศัพท์ทางวิชาการ ได้แก่ “การทำอะไรด้วยตัวเองตามวัย (self-help skill)” “รู้จักการควบคุมตัวเอง (self-control)” เพื่อสื่อให้เห็นว่าความคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ตามความคิดของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นหลักความรู้ทางวิชาการที่แปลศัพท์มาจากภาษาต่างประเทศ ทำให้ผู้อ่านเห็นว่าคุณคิดที่ถ่ายทอดผ่านตัวบทนั้นเป็นหลักความรู้ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้เรียนรู้มาทำให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 9

“ใครเคยประสบปัญหา ลูกหยิบจับของไปทั่วห้องฯ ทั้ง ๆ ที่บอกแล้วว่าจับไม่ได้ หรือดึงของจากมือเรา ทั้ง ๆ ที่เคยสอนแล้วว่าให้ชอก่อน

สิ่งที่กำลังเป็นอยู่ตรงนี้ เราเรียกว่า ปัญหาการควบคุมตนเอง (self control) ค่ะ สำหรับหมอแล้ว จะไม่เรียกว่า “ลูกดื้อ” หากลูกไม่เคยถูกฝึกให้รู้จักควบคุมตนเองมาก่อน...”

(หมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก, 1 ธันวาคม 2560)

จากตัวอย่าง (9) มีการใช้คำศัพท์ทางวิชาการว่า “การควบคุมตนเอง (self control)” เพื่อสื่อให้เห็นว่าคุณลักษณะของเด็กเรื่องของการควบคุมตนเอง เป็นการทำงานร่วมกับสมองต้องอาศัยการฝึกฝน การเลือกใช้คำศัพท์ทางวิชาการนี้จึงทำให้เห็นว่าคุณคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่ผู้เขียนนำเสนอเป็นหลักความรู้ทางวิชาการ ช่วยโน้มน้าวให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือ

1.2) การใช้คำคู่ตรงข้ามที่แสดงการประเมินค่า

คำคู่ตรงข้าม คือ คำที่ให้ความหมายต่างกันอย่างเด่นชัด การใช้คำคู่ตรงข้าม เพื่อแสดงความแตกต่างว่าวิธีการหรือพฤติกรรมแบบใดเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” “เชิงลบ” ทำให้ผู้อ่านเกิดการคิดเปรียบเทียบทางความหมายของคำที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัด นอกจากนี้การใช้คำคู่ตรงข้ามอาจจะทำให้เกิดการเชื่อมโยงคำนั้นไปกับคำอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย (เมชิน และเมเยอร์ Machin and Mayr, 2012: 39) เช่น ผู้เขียนใช้คำว่า “วิธีเชิงบวก” กับ “วิธีเชิงลบ” เพื่อแสดงความเปรียบเทียบการเลี้ยงลูกทั้ง 2 วิธี นอกจากนี้คำว่า “วิธีเชิงบวก” “วิธีเชิงลบ” ยังทำให้ผู้อ่านเกิดการเชื่อมโยงคำที่สื่อถึงวิธีการปฏิบัติในการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” “เชิงลบ” ว่าเป็นอย่างไร กลวิธีนี้ใช้เพื่อนิยาม ให้ความหมาย ประเมินค่าการเลี้ยงลูกสองแบบ คือ การเลี้ยงลูกตามคำแนะนำของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางและการเลี้ยงลูกตามแนวทางเดิมในสังคมไทย และเพื่อนำเสนอความคิดว่าการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มคำที่ผู้เขียนใช้คำคู่ตรงข้ามเพื่อแสดงความ

แตกต่างในการสื่อความหมายของคำนั้น แบ่งได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคำเรียก และกลุ่มคำที่แสดงพฤติกรรม ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 8 แสดงการใช้คำคู่ตรงข้ามที่แสดงการประเมินค่าที่ปรากฏในตัวบทวาทกรรมแนะนำ
วิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ประเภท	ตัวอย่างคำศัพท์/กลุ่มคำที่ใช้ บรรยายการเลี้ยงลูกแบบเดิม	ตัวอย่างคำศัพท์/กลุ่มคำที่ใช้ บรรยายการเลี้ยงลูกตามคำแนะนำ ของแพทย์
คำเรียก	เลี้ยงลูกเชิงลบ	เลี้ยงลูกเชิงบวก
	วิธีเชิงบวก	วิธีเชิงลบ
	วินัยเชิงลบ	วินัยเชิงบวก
	คำพูดเชิงลบ	คำพูดเชิงบวก
คำที่แสดงพฤติกรรม	บ่น คำ	ชม
	เปรียบเทียบ	ให้กำลังใจ
	ใช้อารมณ์	ใช้ความสงบ
	ใช้อำนาจเข้าข่ม	ใช้การแสดงความเข้าใจ
	บังคับให้ทำตาม	สร้างข้อตกลง
	ขู่ให้กลัว	ให้ทางเลือก
	ตีให้หลายจำ	ให้เรียนรู้จากผลลัพธ์
	ตีสินบน	ให้รางวัล
	ห้ามความรู้สึก	ต้อนรับความรู้สึก
	ตามใจให้จบปัญหา	ฝึกให้อยู่กับคำว่าไม่ได้

ประเภท	ตัวอย่างคำศัพท์/กลุ่มคำที่ใช้ บรรยายการเลี้ยงลูกแบบเดิม	ตัวอย่างคำศัพท์/กลุ่มคำที่ใช้ บรรยายการเลี้ยงลูกตามคำแนะนำ ของแพทย์
	เชื่อฟัง	กล้าคิด
	กอดตำให้อยู่ในอำนาจ	แสดงความนับถือ
	คอยควบคุม	ให้อิสระ
	เป็นเจ้าของชีวิต	ให้ทางเลือกชีวิต
	คอยปกป้อง	เผชิญปัญหา
	ค้นคว้าในตำรา	ค้นหาตัวเอง
	ตารางชีวิต	เห็นโลกกว้าง

ตัวอย่างที่ 10

“หมอมิคิดจะตีลูก และพบว่าเมื่อใช้วิธีเชิงบวกในการจัดการพฤติกรรมลูก ลูกก็
ไม่เห็นมีพฤติกรรมอะไรให้ต้องตีเลยสักครั้ง...”

10. หมออยากให้ลูกรู้ว่า เรา "เคารพความเป็นมนุษย์ของเค้า" ซึ่งนั่นจะนำมาซึ่ง
การเคารพตัวเองของลูก การตี คือวิธีเชิงลบที่อาจทำลายความ"นับถือตัวเอง" ของลูก ซึ่ง
หมอเชื่อว่านี่คือปัจจัยที่ 5 ของการดำรงชีวิต...”

(เลี้ยงลูกนอกร้าน, 23 พฤศจิกายน 2558)

จากตัวอย่าง (10) ผู้เขียนใช้คำคู่ตรงข้ามเรียกวิธีการเลี้ยงลูกตามแนวคิดของตนเอง
ว่า “วิธีเชิงบวก” โดยใช้ร่วมกับประโยคที่สื่อถึงผลดี คือ “ไม่มีพฤติกรรมที่ต้องตีเลยสักครั้ง” และ
เรียกวิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้การตีว่า “วิธีเชิงลบ” โดยใช้ร่วมกับคำที่สื่อความหมายเชิงลบ ได้แก่
“ทำลาย” การใช้คำคู่ตรงข้ามนี้มีส่วนช่วยโน้มน้าวใจผู้อ่านให้ตัดสินคำว่าวิธีการเลี้ยงลูกตามแนวคิด
ของผู้เขียนเป็นวิธี “ที่ดีกว่า”

ตัวอย่างที่ 11

สิ่งที่เกิดขึ้นหมอแน่ใจว่าไม่ได้เกิดจาก การลงโทษ ชมชู้ ติให้หลาบจำ หรือการพร่ำบ่น แต่เกิดจากการมีสัมพันธ์ภาพที่ดี และการใช้วิธีดี ๆ ที่เรียกว่า “วินัยเชิงบวก” (เขียนอยู่เสมอ ๆ ในเพจ)

“การเลี้ยงดูเชิงบวก” ที่ทำให้หมอและลูกเชื่อมถึงกันได้ด้วยความเข้าใจ และหมอเชื่อสุดใจว่าเป็นวิธีที่ช่วยพัฒนา “สมองส่วนคิด” ของลูก “ให้เติบโต”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 30 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (11) ผู้เขียนเลือกใช้คำที่สื่อถึงพฤติกรรมเชิงลบ ได้แก่ “การลงโทษ ชมชู้ ติให้หลาบจำ หรือการพร่ำบ่น” เพื่อสื่อความหมายว่าพฤติกรรมเหล่านี้เป็นการฝึก “วินัยเชิงลบ” และใช้คำคู่ตรงข้าม “วินัยเชิงบวก” ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า คือ “สัมพันธ์ภาพที่ดี วิธีดี ๆ” เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเกิดการเปรียบเทียบว่าแนวคิดการเลี้ยงลูกที่ผู้เขียนนำเสนอเป็นอย่างไร นอกจากนี้ในตัวอย่างยังพบการใช้คำแสดงทัศนภาวะ “เชื่อสุดใจ” สื่อให้เห็นว่าผู้เขียนได้แสดงท่าทีและตัดสินใจว่าวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวกเป็นวิธีการเลี้ยงลูกที่ดีและจะส่งผลดีต่อลูก ผู้เขียนจึงเลือกใช้วิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวกมาเลี้ยงลูกของตนเองด้วย

ตัวอย่างที่ 12

“...การเลี้ยงดูแบบฝรั่ง...”

ที่สนับสนุนการ “กล้าคิด” มากกว่า “ต้องเชื่อฟัง”

ที่แสดง “ความนับถือในตัวเด็ก” ไม่ใช่การกดต่ำให้อยู่ในอำนาจ

ที่ “ให้อิสระ” ในการลองถูกลองผิด มากกว่า “คอยควบคุม”

ที่ “ให้ทางเลือกชีวิต” มากกว่า “เป็นเจ้าของชีวิต”

ที่ปล่อยให้ “เผชิญปัญหา” มากกว่าคอยปกป้อง

ที่ให้ความสำคัญกับการ “ค้นหาตัวเอง” มากกว่า ค้นคว้าในตำรา

ที่ให้ความสำคัญกับการ “เห็นโลกกว้าง” มากกว่าการมี “ตารางชีวิต” แน่นๆ

ที่ให้ความสำคัญกับ “จิตอาสา” มากกว่า “การเรียนพิเศษ”

การเลี้ยงดู ที่เปิดหน้าต่างแห่งโอกาส ในการ “ค้นพบตัวเอง”

หมอไม่ได้เห่อวัฒนธรรมฝรั่งนะคะ แต่หมอยอมรับค่ะว่า ความเข้าใจพื้นฐาน การพัฒนามนุษย์และวัฒนธรรมการเลี้ยงดูเด็กแบบที่ ประเทศพัฒนาแล้วมี หลายครั้งทำให้

เกิดผลลัพธ์ของประชากรที่มีความเป็นผู้ใหญ่และมีการรู้จักตัวเองที่ดีกว่าเด็กไทย... มันมีอยู่จริง...

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 21 มีนาคม 2560)

จากตัวอย่าง (12) ผู้เขียนได้เปรียบเทียบวิธีการเลี้ยงลูกของประเทศตะวันตก โดยเลือกใช้คำ/กลุ่มคำตรงข้าม ได้แก่ เชื่อฟัง – กล้าคิด กตตำให้อยู่ในอำนาจ – แสดงความนับถือ คอยควบคุม – ให้อิสระ เป็นเจ้าชีวิต – ให้ทางเลือกชีวิต คอยปกป้อง – เผชิญปัญหา ค้นคว้าในตำรา – ค้นหาตัวเอง ตารางชีวิต – เห็นโลกกว้าง เรียนพิเศษ – จิตอาสา โดยใช้ร่วมกับคำแสดงทัศนภาวะ “ยอมรับ” และกลุ่มคำแสดงการประเมินค่า “ประเทศพัฒนาแล้ว เกิดผลลัพธ์...ที่ดีกว่า มีอยู่จริง” การเลือกใช้คำดังกล่าวนี้ส่งผลให้ผู้อ่านตีกรอบความคิดได้ว่าการเลี้ยงลูกแบบสังคมไทยเป็นการเลี้ยงดูที่แตกต่างกับการเลี้ยงลูกของฝรั่งโดยสิ้นเชิง แต่วิธีการเลี้ยงลูกของฝรั่งกลับส่งผลดีต่อการพัฒนาเด็ก การใช้คำคู่ตรงข้ามจึงมีส่วนช่วยถ่ายถอดความคิดเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกแบบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญไปสู่ผู้อ่าน

1.3) การใช้คำ/กลุ่มคำที่มีผลในการประเมินคุณค่า

การใช้คำ/กลุ่มคำที่มีผลในการประเมินคุณค่าเป็นกลวิธีทางภาษาที่แสดงให้เห็นมุมมองและความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่กล่าวถึง การใช้คำ/กลุ่มคำเพื่อกล่าวถึงหรืออธิบายเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกแบบเดิมที่ปรากฏในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในตัวบทคือ “ประโยคคลาสสิก” “ปัญหาคลาสสิก” “เหตุการณ์คลาสสิก” และ “แบบเดิม ๆ” “การเลี้ยงดูแบบถูกกดให้ต่ำ” “เชิงลบ” “เชิงบวก” “การเลี้ยงลูกเชิงบวก” กลวิธีนี้ใช้เพื่อถ่ายถอดน้ำเสียงในแง่ลบ บ่งบอกว่าไม่เห็นด้วย เห็นตรงข้ามว่ามัน “เก่า” และเป็นวิธีที่ “ไม่ดี” มีผลช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งที่กล่าวถึง

คำว่า “คลาสสิก” ตามรูปหมายถึง ตามแบบแผน หรือที่มีลักษณะสมบูรณ์ จนถือเป็นแบบอย่างได้ แต่ผู้เขียนใช้ในลักษณะเป็น “ถ้อยคำนัยผกผัน” กล่าวคือ เป็นการใช้ถ้อยคำที่สื่อความตรงข้ามกับความหมายตามรูป (ฉัตรพร พานโพธิ์ทอง: 2556: 114) ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 13

“พ่อ...ผู้ช่วยคนแรก พ่อเห็นน้องร้องก็มาด้วยประโยคคลาสสิก "แบ่งให้น้อง
น้อย เราเป็นพี่นะ ของขวัญมีตั้งหลายชิ้น" น้องก็เลยได้ใจเดินไปหยิบของพี่ พี่เลยเกิด

โมโห ตะโกนลั่นแฉ่งของกลับมา ซูลมุนซูลเก ไม่ยอมให้”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 25 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (13) ผู้เขียนกล่าวถึงประโยค “แบ่งให้น้องน้อยเราเป็นพี่นะ...” ว่า เป็น “ประโยคคลาสสิก” เพื่อบ่งบอกว่าเป็นประโยคที่คนในสังคมไทยต่างรู้จักและเคยใช้ แต่ผลของการพูดประโยคนั้นไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นได้ โดยใช้คำที่สื่อพฤติกรรมที่มีความหมายในทางลบว่า “ได้ใจ โมโห ตะโกนลั่น แฉ่ง ซูลมุนซูลเก” เพื่อให้เห็นภาพของควม วุ่นวาย

ตัวอย่างที่ 14

“หมอเจอนนท์ (นามสมมติ) กับคุณแม่ที่พาลูกมาครั้งแรก ด้วยปัญหาคลาสสิก
ซีเกียจมากเลยหมอ การบ้านก็ไม่ส่ง ไม่รับผิดชอบเลย ทะเลาะกันทุกวันเพราะต้องนั่งเซ็น
ทำงานส่งครูนี้แหละ นี่ขนาดให้เรียนพิเศษทุกวันนะ ยังสอบได้ที่เกือบสุดท้าย แม่สอนอะไร
ก็ไม่จำ...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 9 สิงหาคม 2559)

จากตัวอย่าง (14) ผู้เขียนกล่าวถึงการกระทำของพ่อแม่ที่เคียดแค้นแต่เรื่องการเรียนรู้ และบังคับให้ลูกเรียนในสิ่งที่ไม่ถนัดว่าเป็น “ปัญหาคลาสสิก” เพื่อบ่งบอกว่าเป็นปัญหาที่ผู้เขียนได้พบ เจอบ่อย ๆ การใช้คำว่า “คลาสสิก” ร่วมกับคำว่า “ปัญหา” จึงไม่ได้หมายถึงสิ่งที่ดีเป็นแบบแผน ตาม รูปความหมายเดิมแต่สื่อความหมายว่าเป็นสิ่งที่ยู่มานานและไม่ได้รับการปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น การใช้ คำว่า “คลาสสิก” จึงแสดงถึงทัศนคติของผู้เขียนที่ถ่ายทอดด้วยน้ำเสียงเชิงลบว่าพฤติกรรมการเลี้ยง ลูกที่บังคับให้ลูกเรียนในสิ่งที่ไม่ถนัดเป็นวิธีที่ “ไม่ดี” เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเกิดทัศนคติต่อวิธีการ เลี้ยงลูกดังกล่าวว่าเป็นวิธีที่ไม่ดี

ตัวอย่างที่ 15

“หมอพบว่าปัญหาหนึ่งที่เป็นปัญหาคลาสสิกของครอบครัวคนไทย คือ หลาย
ครั้งที่พ่อแม่ไม่มีอำนาจในการดูแลอบรมลูก "โดยแท้จริง"

"พอผมบอกว่าเราเพิ่งกินพิซซ่าไปเมื่อวันก่อน ไร่รออาทิตย์หน้าค่อยกิน ลูกโทรหาย ยายขับรถมาส่งพิซซ่าทันที พร้อมโวยวายว่าทำไมแค่นี้ตามใจลูกไม่ได้..."

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 พฤษภาคม 2560)

จากตัวอย่าง (15) ผู้เขียนใช้คำว่า “ปัญหาคลาสสิก” เพื่อบ่งบอกว่าปัญหาของครอบครัวไทยที่ผู้เขียนได้พบบ่อย คือ “พ่อแม่ไม่มีอำนาจในการอบรมดูแลลูก อย่างแท้จริง” การใช้คำว่า “คลาสสิก” ร่วมกับคำว่า “ปัญหา” จึงไม่ได้หมายถึงสิ่งที่ดีเป็นแบบแผน ตามรูปความหมายเดิมแต่แสดงถึงทัศนคติของผู้เขียนที่ถ่ายทอดด้วยน้ำเสียงเชิงลบว่าการที่พ่อแม่ไม่มีอำนาจในการเลี้ยงลูกเป็นสิ่งที่ไม่ดี ส่งผลให้ผู้อ่านคล้อยตามความคิดนั้น

ตัวอย่างที่ 16

“หมอพบวัยรุ่นที่มาคลินิกมากมายที่เป็นผลของการเลี้ยงดูแบบ “ถูกกดให้ต่ำ” มาตั้งแต่เล็ก ๆ ส่วนหนึ่งจะกลายเป็นเด็กที่ดูว่าง่าย ให้ทำอะไรก็ตามไปไม่ขัดแย้ง แต่...ก็ไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำ และหลายคนก็มีปัญหา ไม่มั่นใจ วิตกกังวล และที่เลวร้ายหลายคน “ไม่แน่ใจว่าตัวเองดีพอ” ความรู้สึกว่าตัวเองไม่ดีพอ... ที่ส่งผลลบกับทุก ๆ ความสัมพันธ์อื่นในชีวิต

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 16 กุมภาพันธ์ 2559)

จากตัวอย่าง (16) ผู้เขียนกล่าวถึงการเลี้ยงลูกแบบเดิมว่าเป็น “การเลี้ยงแบบถูกกดให้ต่ำ” เพื่อถ่ายทอดน้ำเสียงในแง่ลบ ซึ่งมีผลช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งที่กล่าวถึง

ตัวอย่างที่ 17

“...การเลี้ยงบวก ที่อาจจะย้อนแย้งกับวิธีเชิงลบที่เราใช้ในอดีต แต่เป็นวิธีดี ๆ ที่เหมาะสมในการสร้างลูกให้เข้มแข็งในสังคมที่เลวร้ายอย่างในปัจจุบัน

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 17 กันยายน 2559)

จากตัวอย่าง (17) มีการใช้คำ “การเลี้ยงบวก” และใช้คำ “วิธีเชิงลบ” โดยใช้คำกริยา “ย้อนแย้ง” เพื่อแนะนำความผู้อ่านว่าวิธีการเลี้ยงลูกทั้งสองวิธีมีความแตกต่างกัน จากนั้นจึงใช้คำประเมินค่า “เป็นวิธีดี ๆ” เพื่อตัดสินคุณค่าด้านบวกให้แก่วิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวก เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวก เป็นวิธีการที่ดี เหมาะสมที่จะนำมาใช้เลี้ยงลูกในสังคมปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ 18

“หมอคิดว่าในวัน ๆ หนึ่ง อาจจะมีหลาย ๆ ครั้งที่พ่อแม่ ตะโกนใส่ลูก

ตอนปลูกให้ตื่นตอนเช้า ตอนรอเวลากินข้าวให้เสร็จ ตอนออกจากบ้านไป
เรียน ตอนกลับบ้าน ตอนที่กำลังทำการบ้าน

เหตุการณ์คลาสสิกที่มักจะเกิดขึ้นในเวลาทำการบ้าน ฉากประมาณว่าแม่กำลัง
สอนการบ้านลูกตอนเย็นหลังกลับจากโรงเรียน

ลูกทำไม่ได้ ทำผิดซ้ำซาก แม่ก็หงุดหงิดที่ลูกทำผิด เพราะเคยสอนแล้ว หลาย
รอบด้วยนะ แต่ทำไมยังผิดอีก พยายามจะใจเย็นแล้ว แต่สุดท้ายแม่ก็โกรธจนต้องตะโกน
ออกมา

(เขียนเด็กชั้นอนุฯ, 28 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่าง (18) มีการใช้คำว่า “เหตุการณ์คลาสสิก” เพื่อสื่อความหมายว่าเป็น
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง คือ การตะโกนใส่ลูกเวลามีอาการโกรธ มีการใช้คำบรรยายผลลัพธ์ใน
เชิงลบ ได้แก่ “ตะโกนกลับ ตะโกนใส่กัน ลงไม้ลงมือ ร้องไห้” การใช้คำว่า คลาสสิก ร่วมกับ คำ
บรรยายในเชิงลบ สื่อนัยความหมายให้เห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกที่พ่อแม่ใช้และทำกันอยู่เป็นวิธีการไม่
เหมาะสม

ตัวอย่างที่ 19

“...เมื่อลูกโตขึ้น เขาก็ควรต้องพัฒนาความคิดด้วย หากพ่อแม่ยังตีวิธีเลี้ยง
แบบเดิม ๆ ย่อมขัดขวางพัฒนาการของลูก ทำให้เกิดการต่อต้านและหุนหัน”

(หมอมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 13 พฤศจิกายน 2559)

จากตัวอย่าง (19) ผู้เขียนเลือกใช้คำกริยา “ยังตี” ร่วมกับการใช้คำที่สื่อความหมาย
เชิงประณามว่า “แบบเดิม ๆ” เพื่อสื่อว่า “การตี” เป็นวิธีการเลี้ยงลูกแบบเก่าที่ทำให้เกิดปัญหา และมี
การใช้คำศัพท์ที่มีความหมายในเชิงลบว่า “ขัดขวาง” “ต่อต้าน” “หุนหัน” เพื่อชี้้นำความคิดผู้อ่าน
ว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบเก่าเป็นวิธีการเลี้ยงลูกที่ไม่ควรปฏิบัติ

ตัวอย่างที่ 20

“...2. เทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้ามากขึ้น

มีคนเรียกเด็กยุคนี้ว่า เด็กยุคอัลฟา ซึ่งเติบโตมาท่ามกลางเทคโนโลยี
อินเทอร์เน็ต ได้รับความสะดวกสบายที่มีอย่างเต็มที่ เด็กค่อนข้างดีสบาย เด็กสมัยนี้เรียน
เป็นหลัก แคมแข่งขันเรียน ไม่ค่อยเห็นอกเห็นใจคนรอบข้าง ทำให้เมื่อเด็กโตขึ้นมามักจะ

เป็นคนที่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ไม่ค่อยฟังเหตุผล ไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ การจะใช้วิธีการเลี้ยง
แบบเดิม ๆ ที่ใช้ได้ ก็กลายเป็นไม่ได้ผล”

(เซ็นเด็กชั้นอนุบาล, 15 กันยายน 2559)

จากตัวอย่าง (20) มีการกล่าวถึงการเลี้ยงดูแบบที่มีมาแต่เดิมในสังคมไทยว่าเป็น
“วิธีการเลี้ยงแบบเดิม ๆ” เป็นการสื่อความเชิงลบที่เรียกวิธีการเลี้ยงลูกแบบเก่าในสังคมไทย ร่วมกับการใช้คำประเมินค่าด้านลบ “ไม่ได้ผล” เพื่อสื่อให้เห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบเดิมเป็นวิธีการเลี้ยงลูกที่
ใช้ไม่ได้ผลในปัจจุบัน

1.4) การใช้คำ/กลุ่มคำแสดงผลลัพธ์

คำแสดงผลลัพธ์ คือ คำที่แสดงถึงสิ่งที่เป็นผลมาจากการกระทำ การใช้คำ/
กลุ่มคำแสดงผลลัพธ์ใช้เพื่อแนะนำความว่าวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่ผู้เขียนนำเสนอเป็นวิธีการที่ดี
ง่ายและมีประสิทธิภาพ ผู้อ่านทำได้ เปลี่ยนได้ ส่วนวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” ทำให้เกิดปัญหาหรือเป็น
ต้นเหตุของปัญหา ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความกลัวและคิดปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกใหม่
กลวิธีทางภาษานี้มีบทบาทในการนำเสนอความคิดว่า การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ตามคำแนะนำของ
แพทย์ผู้เชี่ยวชาญดีกว่าการเลี้ยงลูกตามวิธีการในสังคมไทย ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 9 แสดงการใช้คำ/กลุ่มคำแสดงผลลัพธ์ที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรมแนะนำวิธีการ
เลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

การ แสดง ผลลัพธ์	กลุ่มคำศัพท์	พฤติกรรมที่อ้างอิงถึง	
		การกระทำ	คำพูดที่ใช้
ผลลัพธ์ ด้านบวก	[สื่อถึงสิ่งที่น่าผลดีมาให้โดยไม่ คาดหมาย] ได้แก่ “โชคดี” “มหัศจรรย์” [สื่อถึงการควบคุมได้ เกิด ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ] ได้แก่ “จัดการได้ง่ายมากมาย กว่ามหาศาล” “คุ้มค่าที่สุด” “ทันที” “อัตโนมัติ” [สื่อถึงความสุข] ได้แก่ “ชื่น	[แสดงความรัก] ได้แก่ “กอด” “เรียนรู้” “มองหา” “ช่วย” [รับฟัง] ได้แก่ “รับฟัง” “สัมพันธ์ภาพที่ดี” [ชม] ได้แก่ “ชม” [ใช้เหตุผล] ได้แก่ “ให้ ทางเลือก” “กำหนดกติกา”	[การแสดงความเข้าใจ] ได้แก่ “แม่เข้าใจ” “แม่ขอโทษที่พูดไม่ ดีเลย” “แม่รู้ว่าหนูพุดรู้เรื่อง” [ให้กำลังใจ ชม] ได้แก่ “หนู เป็นผู้ใหญ่แล้ว” “หนูเก่งแล้ว”

การ แสดง ผลลัพธ์	กลุ่มคำศัพท์	พฤติกรรมที่อ้างอิง	
		การกระทำ	คำพูดที่ใช้
	ใจ” “ชีวิตสบายขึ้นมากจริงๆ” “ชื่นหัวใจ” “ได้ผลดีกว่า”	“สร้าง” “สอน” “ตั้งกติกา” [ควบคุมอารมณ์] ได้แก่ “เข้าใจ” “ใช้ความสงบเย็น”	
ผลลัพธ์ ด้านลบ	[สื่อว่าเป็นต้นเหตุของปัญหา] ได้แก่ “ยี่งนำมาซึ่งปัญหา” “เป็นต้นเหตุของปัญหา” “ยี่งทำให้เกิดเงื่อนไข” “กลายเป็นปัญหาใหญ่” “ยี่งแก้ยาก” “ทำให้เกิด ปัญหา” [สื่อถึงผลเสียที่รุนแรง] ได้แก่ “ยี่งย่ำแย่” “แยกว่าเดิม” “น่าสิ้นหวัง” “พลาดโอกาส” “ส่งผลลบ” “ทำลาย” “บั่นทอน” “ส่งผลกระทบต่อระยะ ยาวกับจิตใจ”	[บ่น/ว่า] ได้แก่ “ดู” “ด่า” “ว่า” [ใช้ของล่อ] ได้แก่ “ติดสินบน” [ขู่] ได้แก่ “ขู่ให้กลัว” [ใช้อำนาจ] ได้แก่ “สั่ง” “บังคับ” “ใช้อำนาจ” [ใช้ความรุนแรง] ได้แก่ “ใช้ไม้ เรียว” “ตี” “ความรุนแรง” [พูดเชิงลบ] ได้แก่ “ประโยค คลาสสิก” “หลอกล่อ” “พูดโกหก” [ขาดการควบคุมอารมณ์] ได้แก่ “มีอารมณ์” “หลุด”	[บ่น/ว่า] ได้แก่ “ทำไมคุยกันไม่ รู้เรื่อง” “ไม่น่ารักเลย” “โง่” “จี้เกียจ” “ซน” “ดื้อ” “ไม่ รับผิดชอบ” [ใช้ของล่อ] ได้แก่ “ซื้ออันใหม่ ให้เอาให้ใหญ่กว่าเดิม” “ให้เด็ก ๆ ทุกคนเลย” [ขู่] ได้แก่ “ทิ้งไว้” “ไม่พามา เที่ยวด้วย” “ร้องดังเดี๋ยวลุง หนวดมาจับตัวไปนะ” [ใช้ความรุนแรง] ได้แก่ “ใช้ไม้ เรียว” “ตี ความรุนแรง” [ตามใจ] ได้แก่ “จะอะไรกันนัก ก็ตามใจเค้าไปก่อน” [ไม่เคารพสิทธิ์] ได้แก่ “แบ่งให้ น้องหน่อยเราเป็นพี่นะ” “เป็น พี่ต้องเสียสละ” “เป็นพี่ต้องทำ ตัวดี ๆ เป็นแบบอย่าง”

ตัวอย่างที่ 21

“...ปล่อยให้ร้องแต่ก็กอดไว้โดยการบอกด้วยน้ำเสียงจริงจังว่า "หนูต้องเปลี่ยน
ชุดนอนแล้วลูก เพราะเดี๋ยวเราจะต้องกลับแล้ว"

"แม่รู้ว่าหนูเก่งแล้ว หนูคุยรู้เรื่อง"

ลูกหมอก็อแงร้องไห้เสียงดังต่อคะ แต่...

หลังจากนั้นไม่เกิน 1 นาที ลูกก็หยุดร้องโดยอัตโนมัติ

"ต้องใส่ชุดนอน เพราะจะนอนแล้ว"

หยุดเหมือนสั่งได้ แกรมพูดจาแบบมีเหตุมีผลขึ้นมาทันที

พอลูกหยุดร้อง หมอก็ชมคะ..."

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (21) ผู้เขียนใช้คำที่แสดงการกระทำ “กอด” ร่วมกับคำ/กลุ่มคำแสดงผลลัพธ์ด้านบวก คือ “หยุดร้อง” “หยุดเหมือนสั่งได้” “แกรมพูดจาแบบมีเหตุผล” เพราะต้องการสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าการกอดทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี และใช้คำ/กลุ่มคำว่า “ไม่เกิน 1 นาที” “อัตโนมัติ” “ทันที” เพื่อสื่อให้ผู้อ่านรับรู้ถึงผลของการกอดว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพเห็นผลดีเยี่ยมได้ในระยะเวลาอันสั้น การนำเสนอกลุ่มคำแสดงผลลัพธ์ในตัวอย่างนี้ยังใช้โครงสร้างประโยคที่แสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล ที่นำเสนอให้เห็นว่าการกระทำสิ่งหนึ่งจะเป็นผลให้เกิดเหตุการณ์บางอย่างตามมาอีกด้วย ดังนั้น การใช้คำ/กลุ่มคำเหล่านี้จึงช่วยโน้มน้าวใจผู้อ่านคล้อยตามวิธีการเลี้ยงลูกตามแนวคิดของผู้เขียนได้ง่าย

ตัวอย่างที่ 22

“ในชีวิตจริง หมอมีหลุดอยู่เรื่อย ๆ ค่ะ ไม่ได้เป็นนางฟ้าตลอดเวลาแบบที่ลูกเพจชอบเข้าใจเพราะพื้นอารมณ์จริงๆ หมอเป็นคนใจร้อน ชอบทำอะไรเร็ว แต่บอกได้เลยว่า หมอเป็นคนที “เย็น” กับลูกได้มาก เพราะเมื่อเข้าใจการทำงานของสมองลูก เชื่อมั่นใน วิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวก และเรียนรู้ด้วยตัวเองแล้วว่า เมื่อเรา “สงบได้” ลูกก็จัดการได้ง่าย มากมายกว่ามหาวิทยาลัยจริงๆ”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 23 มิถุนายน 2559)

จากตัวอย่าง (22) ผู้เขียนใช้คำแสดงผลลัพธ์ด้านบวก “จัดการได้ง่าย มากมายกว่ามหาวิทยาลัย” เพื่อแนะนำความว่า การแก้ไขปัญหาต้องเริ่มที่ตัวพ่อแม่ก่อน คือ รู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเอง การใช้คำแสดงผลลัพธ์ด้านบวกนี้จึงช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความสำเร็จหากนำวิธีการของผู้เขียนไปปฏิบัติตาม

ตัวอย่างที่ 23

“...หมอต้งใจเขียนเพลง เพราะได้ศึกษาเรื่องการเลี้ยงลูกเชิงบวก แล้วเอามาใช้เลี้ยงลูกตัวเอง จนเห็นว่าผลมันน่าอัศจรรย์จริงๆ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 17 กันยายน 2559)

จากตัวอย่าง (23) มีการใช้คำแสดงผลลัพธ์ “น่าอัศจรรย์จริงๆ” เพื่อแนะนำว่าวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวก เป็นวิธีการที่ให้ผลดี และมีการใช้คำแสดงความเชื่อมั่น “จริงๆ” เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเชื่อมั่นในความคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 24

“วันก่อนหมอบไปทานข้าวที่ร้านอาหารตามสั่ง ลูกชายเจ้าของร้าน (เดาว่า) อายุประมาณ 10 ขวบ ทำแก้วแตกตกลงที่พื้น ทันใดนั้น มือของผู้เป็นพ่อ ก็พลัดลงมาที่ศีรษะด้านหลังจนเด็กชายหน้าคะมา "กูปอกแล้วไข่ม้อยว่าให้ระวัง"

เด็กชายมองพ่อที่เอาไม้กวาดมากวาดพื้นแบบหน้าเสีย และไม่กล้าสบตาลูกค้าในร้าน พ่อ...ใช้เวลาไม่ถึง 5 นาที ในการเก็บเศษแก้วที่แตกกระจาย แต่สำหรับเด็กชาย... ไม่รู้ว่าจะต้องใช้เวลาเท่าไร ในการเยียวยาหัวใจและ "ตัวตน" ที่ร้าวราน

รักลูก...อย่าเชื่อใครที่บอกให้ใช้ความรุนแรงเลี้ยงลูกนะคะ เพราะสิ่งที่เราและลูกจะได้ มันไม่คุ้มกับสิ่งที่เราและลูกต้องเสียไปมากมายจริงๆ”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 14 มีนาคม 2560)

จากตัวอย่าง (24) ผู้เขียนใช้คำ/กลุ่มคำแสดงผลลัพธ์ด้านลบ คือ “หัวใจและตัวตนที่ร้าวราน” “ไม่คุ้ม” “เสียไปมากมายจริงๆ” เพื่อแนะนำว่า การตีลูก เป็นการใช้ความรุนแรงและจะส่งผลเสียทั้งตัวพ่อแม่และตัวเด็กเอง การใช้คำแสดงผลลัพธ์ด้านลบนี้จึงช่วยกระตุ้นความคิดความรู้สึกของผู้อ่านว่าไม่ควรเลี้ยงลูกด้วยการตี

ตัวอย่างที่ 25

“...หากเราสอนในจังหวะที่ใจลูกเปิดและเราใจเย็นมากพอ ค่อย ๆ สอนกันไป ลูกก็จะเลียนแบบและซึมซับสิ่งดี ๆ จากเรา มองเราเป็นต้นแบบ มีความสุขร่วมกัน ได้พัฒนาทั้งสมองและได้กระชับความสัมพันธ์

ดีกว่า ห้าม ดุ สั่งและบ่นทั้งวัน จะตัดทอนความอยากรู้อยากเห็นและทำลายสัมพันธ์ภาพระหว่างเรากับลูกด้วย...”

(หมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก, 13 กุมภาพันธ์ 2560)

จากตัวอย่าง (25) ผู้เขียนกล่าวถึงวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวก และใช้คำแสดงผลลัพธ์ “ซึมซับสิ่งดีๆ มีความสุขร่วมกัน พัฒนาทั้งสมองและกระชับความสัมพันธ์” ร่วมกับประเมินค่า “ดีกว่า” เพื่อแนะให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ดีของการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และนำมาเปรียบเทียบกับวิธีการเลี้ยงลูกเชิงลบ คือ “ห้าม ดุ สั่ง และบ่น” โดยใช้คำแสดงพฤติกรรมเชิงลบนี้ ร่วมกับคำแสดงผลลัพธ์ “ตัดทอน” “ทำลาย” เพื่อแนะความให้ผู้อ่านรับรู้ถึงผลดีผลเสียของการเลี้ยงลูกสองวิธี การใช้คำแสดงผลลัพธ์ ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่านี้ จึงช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านคล้อยตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 26

“...คำพูดที่มีลักษณะดูถูก ประชดประชัน เปรียบเทียบ ตีตรา ทำร้ายจิตใจจน
ฟังจะส่งผลกระทบต่อระยะยาวตามมากับจิตใจของเด็ก...”

(เข็นเด็กขึ้นภูเขา, 7 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่าง (26) ผู้เขียนกล่าวถึงวิธีการใช้คำพูดสื่อสารของพ่อแม่ในเชิงลบ ร่วมกับคำแสดงผลลัพธ์ “ส่งผลกระทบต่อระยะยาวกับจิตใจ” เพื่อแนะความให้ผู้อ่านเชื่อในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นหากผู้อ่านกระทำพฤติกรรมดังกล่าว

2) การเชื่อมโยงระหว่างประโยค

การเชื่อมโยงระหว่างประโยคที่พบในตัวบทวรรณกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางส่วนใหญ่ใช้เพื่ออธิบายเหตุผลการกระทำ และผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำ เพื่อสื่อความคิดให้ผู้อ่านเห็นว่าหลักการการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” นั้น อธิบายได้ด้วยหลักความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผล การเชื่อมโยงระหว่างประโยคที่พบในตัวอย่างมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล และการใช้ข้อความแสดงเหตุผล ดังนี้

2.1) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล

การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผลนี้ พบในลักษณะที่ใช้ อธิบายถึงผลลัพธ์ของการกระทำว่าถ้าหากพ่อแม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเป็นผลให้เกิดเหตุการณ์บางอย่างตามมา เช่น ถ้าเลี้ยงลูกด้วยวิธีการที่ผู้เขียนแนะนำ ก็จะมีผลที่ดีแก่เด็ก แต่ถ้าเลี้ยงลูกแบบเดิม ความเชื่อเดิม ก็จะมีผลเสียแก่เด็ก และเป็นผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ดังนั้น การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผลนี้ จึงมีส่วนช่วยโน้มน้าวใจด้วยการทำให้เห็นภาพที่เป็นผลสำเร็จในการเลี้ยงลูกตามวิธีของผู้เขียน จึงทำให้ผู้อ่านเกิดการยอมรับจนนำไปสู่การปฏิบัติตาม คำ

สำคัญที่ใช้เชื่อมโยงข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล เช่น คำว่า “ผลคือ” “ทำให้” “กลายเป็น” “นำมาสู่” “นำพา” “กลายเป็น” “จึง”

ตัวอย่างที่ 27

การ "ตีลูกด้วยผลลัพธ์" เป็นสิ่งที่หมอพบว่าพ่อแม่มักจะละเลย ไม่ได้ทำ แต่จริง ๆ เป็นวิธีที่ทำให้ลูกได้เรียนรู้ ว่าถ้าไม่ทำสิ่งที่ควรทำ มันจะเกิดผลอะไร ที่ทำให้ลูกเสียสิทธิ์ซึ่งดีกว่าการไปดุด่า ว่า บังคับ หรือใช้ไม้เรียว ที่อาจทำให้เกิดการต่อต้าน หรือกลายเป็นไม่อยากเชื่อฟัง เพราะอยากแก้แค้นตอบแทนที่ทำให้เค้าเจ็บ”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 26 มิถุนายน 2558)

จากตัวอย่าง (27) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผลเพื่อแสดงผลลัพธ์ของการกระทำที่เปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างกัน ระหว่างวิธีการของผู้เขียน คือ การตีด้วยผลลัพธ์จะทำให้ลูกเกิดการเรียนรู้ แต่ถ้าใช้การเลี้ยงลูกแบบ “ดุด่า ว่า บังคับ” จะทำให้ลูกต่อต้านและไม่เชื่อฟัง การเปรียบเทียบถึงผลลัพธ์ที่ต่างกันอย่างนี้ก็เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเห็นข้อดีของแนวคิดที่แพทย์นำเสนอว่าให้หลีกเลี่ยงการตีแต่ใช้วิธีให้ลูกเรียนรู้จากผลลัพธ์ดีกว่า

ตัวอย่างที่ 28

หมอพบวัยรุ่นที่มาคลินิกมากมายที่เป็นผลของการเลี้ยงดูแบบ “ลูกกดให้ต่ำ” มาตั้งแต่เล็ก ๆ ส่วนหนึ่งจะกลายเป็นเด็กที่ดูว่าง่าย ให้ทำอะไรก็ตามไปไม่ขัดแย้ง แต่...ก็ไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำ และหลายคนก็มีปัญหา ไม่มั่นใจ วิตกกังวล และที่เลวร้ายหลายคน "ไม่แน่ใจว่าตัวเองดีพอ"

ความรู้สึกว่าตัวเองไม่ดีพอ... ที่ส่งผลกับทุก ๆ ความสัมพันธ์อื่นในชีวิต

อีกพวกหนึ่ง จากเด็ก ๆ ที่หงอๆ ว่าง่าย พอกลายเป็นวัยรุ่น ก็อารมณ์ร้าย บอกให้ซ้ายจะไปขวา บอกให้เดินหน้าก็จะถอยหลัง และทำทุกอย่างที่พ่อแม่ไม่สบายใจ ตอบแทนความคับแค้นใจ ที่บางทีก็ทำไปแบบไม่รู้ตัว

พ่อแม่หลายคนจึงมาหาหมอด้วยปัญหา พุดอะไรลูกก็ไม่ฟัง ลูกไม่เรียน ดิตเพื่อนกลับบ้านดึกตื่น ดิตยา ว่าอะไรก็ไม่ได้ แค่อ้าปากลูกก็เบือนหน้าหนี แล้วก็เข้าใจไปว่าลูก “ปิกกล้าขาแข็ง”...

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 16 กุมภาพันธ์ 2559)

จากตัวอย่าง (28) ผู้เขียนใช้การข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล ดังนี้

- 1) “การเลี้ยงดูแบบ “ถูกกดให้ต่ำ” กลายเป็นเด็กกว้างง่าย แต่มีปัญหาไม่มั่นใจ”
- 2) “ความรู้สึกว่าตัวเองไม่ดีพอ... ที่ส่งผลลบกับทุก ๆ ความสัมพันธ์อื่นในชีวิต”
- 3) จากเด็ก ๆ ที่หงอ ๆ ว่าง่าย พอกลายเป็นวัยรุ่น ก็อารมณ์ร้าย...”

การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล ซ้ำหลาย ๆ ครั้งนี้ก็เพื่อตอกย้ำให้ผู้อ่านเห็นถึงผลเสียของการเลี้ยงลูกเชิงลบ จนมาถึงข้อสรุปในตอนท้ายว่า “พ่อแม่หลายคนจึงมาหาหมอด้วยปัญหา...” เพื่อชี้ให้ผู้อ่านเห็นถึงข้อสรุปว่า ผลทุกอย่างที่เกิดขึ้นก็คือ “ปัญหา” ซึ่งพ่อแม่ไม่สามารถแก้ไขได้ต้องพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำ การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผลดังกล่าวนี้นี้จึงเป็นการกระตุ้นความคิดของผู้อ่านให้เกิดความต้องการที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกให้เป็นไปตามความคิดของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 29

“...หมอบอกว่าเรื่องที่เกิดขึ้นสอนอะไรหมอบหลายอย่าง การสื่อสารที่ไม่ใช้อารมณ์ พูดด้วยสติ และฝึกใช้ "I message" ประโยคที่พูดถึงความรู้สึกของตนเอง โดยไม่ทำให้ใครต้องรู้สึกถูกต่อว่า จะนำมาซึ่งการ “รับฟัง”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 20 มกราคม 2560)

จากตัวอย่าง (29) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผลเพื่อแสดงผลของการสื่อสารที่ไม่ใช้อารมณ์ ซึ่งเป็นวิธีของการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ตามที่ผู้เขียนนำเสนอเพื่อสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าหากปฏิบัติแบบนี้จะเกิดผลที่ดีตามมา คือ การรับฟัง การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผลนี้จึงช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเห็นถึงความสำเร็จ และผลดีของการปฏิบัติตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 30

“...จากการศึกษาพบว่า เด็กที่พ่อแม่ใช้คำพูดและการกระทำที่รุนแรงด้วย จะ เพิ่มการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็ก เช่น การทะเลาะเบาะแว้ง พูดปด และ เพิ่มการเกิดภาวะซึมเศร้าในเด็กในเวลาต่อมา ทำให้ส่งผลถึงการเรียนที่แย่งลงด้วย เด็กบางคนมี พฤติกรรมผิดปกติ ฝันร้าย ปัสสาวะรดที่นอน นอนไม่หลับ...”

(เข็นเด็กขึ้นภูเขา, 7 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่าง (30) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผลเพื่อนำเสนอความคิดให้ผู้อ่านเห็นถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการเลี้ยงลูกด้วยวิธีการเชิงลบคือ การใช้คำพูดและการกระทำที่รุนแรงกับลูก เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเชื่อถือความคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผลเพื่อสื่ออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นการนำเสนอที่ทำให้เห็นว่าแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นวิธีการที่ดีกว่าวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงลบ”

2.2) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์เหตุผล

การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์เหตุผล ใช้เพื่อสนับสนุนความคิดเรื่อง การเลี้ยงลูกที่ผู้เขียนนำเสนอว่าการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นหลักการเลี้ยงลูกที่มีเหตุผลและมีหลักความรู้ทางวิชาการมาสนับสนุน ส่วนการเลี้ยงลูกแบบเดิมที่ผู้เขียนเรียกว่า การเลี้ยงลูก “เชิงลบ” เป็นการเลี้ยงลูกที่มาจากความเชื่อ หรือการปฏิบัติตามคำสอนที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมโยงแสดงเหตุผล เช่น คำว่า “เพราะ” “เพียงเพราะ” การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์เหตุผลนี้ช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเชื่อตามความคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 31

“หมอคิดว่าพ่อแม่ที่ใช้เงื่อนไข “พี่ต้องแบ่งให้น้อง” “พี่ต้องเสียสละ” บางครั้งอาจเป็นเพราะความเชื่อ “ว่าพี่ที่ดี...คือพี่ที่คอยให้” และหลายครั้งอาจเป็นเพียงเพราะเราอยากแก้ปัญหาแบบง่ายๆ เพราะ “คนพี่” ฟังเราเข้าใจ แต่น้องยังไม่รู้เรื่อง เราเลยบอกให้พี่เป็นคน “ให้” เพื่อจะได้ไม่ต้องฟังเสียงกวนใจของคนน้อง”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 30 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (27) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์เหตุผล เพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของผู้เขียนต่อวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” ว่า “...พ่อแม่ที่ใช้เงื่อนไข “พี่ต้องแบ่งให้น้อง” “พี่ต้องเสียสละ” มีสาเหตุจากความเชื่อว่า “พี่ที่ดีต้องเสียสละ” และ “อยากแก้ปัญหาแบบง่ายๆ” การใช้คำประमेินค่า “ความเชื่อ” “ง่ายๆ” สื่อถึงน้ำเสียงเชิงลบของผู้เขียนว่าเป็นวิธีการที่ไม่ดีนัก การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์เหตุผล ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่านี้ จึงเพิ่มน้ำหนักให้แก่ข้อสรุปของผู้เขียนว่า วิธีการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” เป็นวิธีการที่มาจากความเชื่อ ไม่ใช่หลักความรู้ทางวิชาการแบบ การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ตามที่ผู้เขียนนำเสนอ การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์เหตุผลนี้จึงมีส่วนโน้มน้าวใจผู้อ่านให้ปรับหรือเปลี่ยนความคิดใหม่ให้เป็นไปตามแนวคิดของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 32

“...รักลูก...มุ่งสอนลูกถึง “วิธีการ” ไม่ใช่มุ่งจัดการกับพฤติกรรมลูกนะคะ
เพราะด้วย “วิธีการดีๆ” เท่านั้น ที่มันจะเป็นอาวุธของลูกเราได้...ไปตลอดชีวิต
 (เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 10 กุมภาพันธ์ 2560)

จากตัวอย่าง (32) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์เหตุผล เพื่อสนับสนุนการนำเสนอแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่ต้องการให้ผู้อ่าน “มุ่งสอนลูกถึงวิธีการ ไม่ใช่มุ่งจัดการพฤติกรรม” และผู้เขียนยังใช้คำประเมินค่า “วิธีการดีๆ” เท่านั้น เพื่อย้ำความคิดให้แก่ผู้อ่านว่าวิธีการที่ควรนำมาใช้ คือ วิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” นอกจากนี้ยังใช้การเปรียบอุปลักษณ์ “วิธีการดีๆ” เป็นเหมือนกับ “อาวุธ” ซึ่งหมายถึง เครื่องมือในการป้องกันต่อสู้ เพื่อถ่ายทอดความคิดด้านบวกให้แก่วิธีการที่ผู้เขียนนำเสนอ การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์เหตุผล ร่วมกับการใช้คำประเมินค่า และการเปรียบอุปลักษณ์นี้จึงช่วยสื่อให้เห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกที่แพทย์นำเสนอเป็นวิธีการที่ดี มีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างที่ 33

ส่วนคนที่ใช้ได้ผล หมอคิดว่า มีการใช้อารมณ์ปนอยู่ไม่มากก็น้อย หรือแม้ตอนที่
 นั้นที่เราดีอาจไม่มีอารมณ์ แต่ทุนเดิมที่ลูกจำได้ก็คือ เราเป็นคนมีอารมณ์พร้อมระเบิด
 ดังนั้น ลูกอาจหยุดเพราะกังวลล่วงหน้าว่าหากไม่เชื่อ อาจโดนแม่โมโห
 (หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 25 มีนาคม 2559)

จากตัวอย่าง (33) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์เหตุผล เพื่อแนะนำความให้ผู้อ่านเห็นว่ายังมีวิธีการเลี้ยงลูกแบบอื่นที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาพฤติกรรมของลูกได้ โดยไม่ต้องใช้วิธีการดี ซึ่งก็คือวิธีการเลี้ยงลูกตามความคิดของผู้เขียน จากนั้นใช้การแสดงผลว่าพ่อแม่ที่คิดว่าการดีใช้ได้ผลเป็นเพราะความ “กังวล” ซึ่งความกังวลดังกล่าวก็ส่งผลเสียต่อจิตใจของเด็กและเป็นการหยุดพฤติกรรมได้ชั่วคราวตามความคิดของผู้เขียน กลวิธีการใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์เหตุผลนี้จึงทำให้แนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากขึ้น

2.3) การใช้ข้อความแสดงความขัดแย้ง

การใช้ข้อความแสดงความขัดแย้ง เพื่อสื่อความหมายขัดแย้ง ข้อความที่แสดงความขัดแย้งจะมีคำเชื่อมบอกความขัดแย้งหน้าคำกริยา ได้แก่ “ทั้ง” “ทั้ง ๆ” “แต่” “ถึง” “ถึงแม้” “แม้ว่า” ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการใช้ข้อความแสดงความขัดแย้งเพื่อเน้นความหมายให้

ผู้อ่านเห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 34

“...บางท่านตีไม่ใช่อารมณ์ โดยเรียกมาคุย อธิบายและค่อยตีให้รู้ว่าเพราะอะไร? จริง ๆ แล้วแม้ว่าการตีนี้ไม่มีความรุนแรงทางอารมณ์ และไม่มีความเจ็บปวดทางร่างกาย แต่หมอก็ก็นึกถามผู้ปกครองว่า เราได้ทบทวนวิธีอื่นก่อนแล้วหรือไม่

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 25 มีนาคม 2559)

จากตัวอย่าง (34) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความขัดแย้ง โดยมีคำเชื่อม “แม้ว่า” “แต่” เพื่อสื่อความขัดแย้งว่าการลงโทษด้วยการตีแบบเบา ๆ ที่ไม่ได้ใช้ความรุนแรงก็เป็นวิธีการที่ไม่ดี และแนะนำความผู้อ่านว่า “ควรทบทวนวิธีอื่น” ก่อน ซึ่งวิธีนั้นก็คือการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ตามความคิดของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 35

“การลงมือลงไม้ ที่ถูกแปลไปว่าอบรมสั่งสอน ทั้ง ๆ ที่มีวิธีต่าง ๆ อีกมากมาย ที่ “สั่งสอน” ลูกได้โดยไม่ต้องทำร้ายกัน...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 27 ธันวาคม 2558)

จากตัวอย่าง (35) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความขัดแย้ง โดยมีคำเชื่อม “ทั้ง ๆ” เพื่อสื่อความขัดแย้งว่าการลงโทษด้วยการตีเพื่อสั่งสอนตามเป็นการทำร้ายกัน และแนะนำความผู้อ่านว่า “มีวิธีอื่น” ที่สามารถนำมาใช้สั่งสอนลูกได้ ซึ่งวิธีนั้นก็คือการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ตามความคิดของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 36

“...การไม่ตีลูก ไม่ได้หมายถึงการตามใจลูกแต่เราสามารถใช่วิธีดี ๆ มาใช้ในการจัดการพฤติกรรมลูก...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 27 ธันวาคม 2558)

จากตัวอย่าง (36) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความขัดแย้งโดยใช้คำเชื่อม “แต่” เพื่อเน้นความหมายให้ผู้อ่านเห็นว่ายังมีวิธีอื่นที่ดีกว่าการตี ซึ่งก็คือวิธีการเลี้ยงลูกตามแนวคิดของผู้เขียน

3) การใช้สหบท

แฟร์คลัฟ (1992b อ้างใน ศิริพร ภักดีผาสุข, 2553: 100) สหบท (intertextual analysis) คือ การที่ตัวบทหนึ่งมีการอ้างอิงหรือแทรกตัวบทอื่นซึ่งส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบทที่กำลังกล่าวถึงและตัวบทอื่นที่อ้างอิงหรือแทรกมา วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกที่เขียนโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมีการสร้างรูปแบบของการจัดเรียงตัวบทด้วยการใช้สหบทที่หลากหลายเพื่อสร้างความหมาย ถ้ายกออกหรือเชื่อมโยงการนำเสนออุดมการณ์ของผู้เขียนให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นทำให้ตัวบทมีลักษณะเป็นวาทกรรมที่ซับซ้อน พบการใช้สหบท 3 ลักษณะ ได้แก่ 3.1) การอ้างอิงงานวิจัยหลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” (positive parenting) 3.2) การอ้างอิงคำสอนแต่นำมาตีความใหม่ และ 3.3) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง อธิบายได้ดังนี้

3.1) การอ้างอิงงานวิจัย หลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” (positive parenting)

การอ้างอิงงานวิจัย หลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” (positive parenting) เพื่อแสดงความมีหลักวิชาการและเหตุผล หลักความรู้ที่ตรวจสอบพิสูจน์ได้ ทำให้การนำเสนอแนวคิดของผู้เขียนดูน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 37

“ความหลากหลายทางเพศ” ที่ปัจจุบันทางการแพทย์เชื่อแล้วว่า ไม่ได้เป็นความผิดปกติ ไม่ได้เป็นโรค ไม่ได้เป็นสิ่งที่เรา “เลือกหรือกำหนดได้” แต่เป็นเพียงความแตกต่างหลากหลายทางธรรมชาติ ที่จริงๆ แล้วก็มีในสัตว์เกือบทุกประเภท

งานวิจัยในต่างประเทศได้ทำการสำรวจและติดตามลูก ที่ถูกเลี้ยงดูโดยคู่รักเพศเดียวกัน (ซึ่งมีทั้งขอมมาเลี้ยงหรือใช้วิวัฒนาการทางการแพทย์) เทียบกับลูกจากพ่อแม่ชายหญิง

งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่าเด็กๆ เหล่านี้ไม่มีปัญหาอะไรที่มากกว่าจากพ่อแม่หญิงชาย รวมถึงไม่มีความหลากหลายทางเพศที่แตกต่าง ที่น่าสนใจคืองานวิจัยบางอันพบว่าความสุขในชีวิตของเด็กเหล่านี้กลับดีกว่าความสุขของเด็กที่เกิดกับพ่อแม่หญิงชาย... ที่ก็อธิบายได้จากการตั้งใจให้ความรักจากคนที่ “ตั้งใจดูแล” การมีลูกของคนที่เป็นคู่เกย์หรือเลสเบี้ยนในต่างประเทศ จึงถูกยอมรับให้เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายเพราะทุกอย่างอธิบายจากงานวิจัยไม่ใช่แค่ความเชื่อ”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 29 กรกฎาคม 2558)

จากตัวอย่าง (37) ผู้เขียนใช้การอ้างถึงหลักความรู้ทางการแพทย์ซึ่งเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์และงานวิจัยที่มีการศึกษาค้นคว้าตรวจสอบได้มาถ่ายทอดร่วมกับการนำเสนอแนวคิดเรื่องความเชื่อของคนในสังคมที่เชื่อว่าครอบครัวจะต้องมาจากพ่อแม่ที่เป็นเพศหญิงเพศชายเท่านั้น การอ้างถึงหลักความรู้ดังกล่าวจึงเป็นการอ้างเพื่อให้ผู้อ่านรับรู้ในความคิดใหม่ ให้ดูมีเหตุผลน่าเชื่อถือเพื่อหักล้างความคิดเดิมที่เป็นความเชื่อในสังคม นอกจากนี้ข้อความที่ว่า “ทุกอย่างอธิบายจากงานวิจัยไม่ใช่แค่ความเชื่อ” ผู้เขียนใช้น้ำเสียงเชิงลบโดยใช้คำว่า “แค่” เพื่อลดน้ำหนักคำว่าความเชื่อให้ดูเป็นสิ่งที่ไม่มีเหตุผล การอ้างหลักความรู้เหล่านี้จึงส่งผลให้เกิดการสร้างสหบทใหม่ที่น่าเชื่อถือและช่วยโน้มน้าวใจผู้อ่านให้ยอมรับในแนวคิดของผู้เขียนได้มากขึ้น

ตัวอย่างที่ 38

“มีหลายคนสงสัยว่าหมอกี่เติบโตมากับการถูกตี หมอกี่เห็นได้ดี ทำไมหมอไม่ตีลูก? คำตอบง่ายมากเลยคะ

1. หมอมีความเข้าใจในวิทยาศาสตร์ ว่า "สมองที่มีอารมณ์" ไม่ใช่สมองที่เรียนรู้ได้ดี "สมองที่สูงบ" จะเรียนรู้เหตุและผลได้ดีกว่า และตลอดการเลี้ยงลูกมาก็พบว่ามันพิสูจน์ได้

2. มีงานวิจัยออกมามากมายว่า เด็กที่ถูกเลี้ยงดูด้วยความรุนแรง ส่งผลกับสมองส่วน (gray matter) ซึ่งเป็นสมองส่วนเซลล์ประสาท และมีผลกับสมองส่วนหน้า ซึ่งมีผลต่อไอคิว ความจำ การคิดวิเคราะห์ อารมณ์ และบุคลิกภาพ”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 20 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (38) ผู้เขียนเกริ่นนำด้วยการใช้คำถาม ก่อนจะเริ่มให้ความรู้ผู้เขียนใช้คำแสดงการประเมินค่า “ง่ายมาก” เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกว่าจะอ่านต่อไปผู้เขียนเข้าใจเรื่องนั้นอย่างถ่องแท้ จากนั้นมีการอ้างความรู้ทางวิทยาศาสตร์และงานวิจัย เพื่อให้ดูมีความน่าเชื่อถือโดยใช้ลีลาของแพทย์ในการถ่ายทอดความรู้และใช้วัจนลีลาแบบเป็นกันเองกับผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเรื่องที่ยากกลับเป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายด้วยเหตุผล โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้สรุปความรู้มาให้ มีการใช้คำเรียกอาชีพเพื่ออ้างถึงตนเองคือ “หมอ” และใช้คำกริยา “เข้าใจ” สื่อให้เห็นว่า ผู้เขียนมีสถานภาพเป็นผู้เชี่ยวชาญ รู้เรื่องหลักการทางวิทยาศาสตร์เป็นอย่างดี มีการใช้คำประเมินค่า “ดีกว่า” และใช้คำกริยา “พิสูจน์ได้” เพื่อโน้มน้าวให้ผู้อ่านเชื่อว่าสมองที่สูงบจะเรียนรู้ได้ดีกว่าสมองที่มีอารมณ์ จากนั้นอ้างอิงงานวิจัย แม้ไม่ระบุแหล่งที่มาแต่ผู้เขียนใช้คำแสดงการประเมินค่า “มากมาย” เพื่อให้

ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่ามีปริมาณที่มากพอจะเชื่อถือได้ มีการใช้คำกริยา “ส่งผล” “มีผล” เพื่อแสดงให้เห็นว่าความรุนแรงมีผลต่อการทำงานของสมองและจิตใจ จะเห็นได้ว่าวาทกรรมดังกล่าวนี้มีการจัดเรียงตัวบทที่ซับซ้อนเพื่อมุ่งถ่ายทอดอุดมการณ์ของผู้เขียนให้ดูน่าเชื่อถือ

ตัวอย่างที่ 39

“...งานวิจัยหลายอันได้ผลตรงกันว่าพ่อแม่ที่มีเวลาคุณภาพที่ดีให้ลูก จะมีลูกที่พูดไม่ยาก “เวลาคุณภาพ” ไม่ใช่เวลาแห่งการอบรมสั่งสอน แต่เป็นเวลาของ “การเล่น และการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 พฤศจิกายน 2559)

จากตัวอย่าง (39) ผู้เขียนอ้างถึงผลของงานวิจัยหลายเรื่องเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ยืนยันได้ด้วยผลงานวิจัยที่ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีผลให้ผู้อ่านเชื่อถือความคิดที่ผู้เขียนนำเสนอมากขึ้น

3.2) การยกคำสอนมาตีความใหม่

การยกคำสอนมาตีความใหม่ตามมุมมองของผู้เขียนในลักษณะที่ต่างไปจากเดิม เพื่อแสดงความเห็นต่างจากความเชื่อเดิมของคนในสังคม และถ่ายทอดอุดมการณ์ของตนเอง บางครั้งอาจใช้เพื่อสนับสนุนแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอให้ดูมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ตัวอย่างที่ 40

“...การมีหนู เป็นการตัดสินใจของแม่
การเลี้ยงดูหนูอย่างดีที่สุด จึงเป็น “หน้าที่ของแม่”
หน้าที่...ที่แม่ไม่เคยนับว่าเป็น“บุญคุณ”

“ถ้าเชื่อตามพุทธศาสนาว่า “การเกิดเป็นทุกข์”

แม่ทำให้หนูต้องเกิดมาอยู่กับการวุ่นเวียนกับสุขทุกข์ เพียงเพื่อเป็น“ความสุขของแม่”

แม่ซะอีก...ที่อาจจะเป็นหนี้บุญคุณของหนู”

ใช้ชีวิตด้วยจิตวิญญาณที่เป็นอิสระเถอะนะลูก

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (40) ผู้เขียนได้นำเสนอแนวความคิดที่แปลกใหม่ในเรื่อง “บุญคุณ” โดยผ่านบทบรรยายความคิดของตนเองที่เขียนความรู้สึกถึงลูก มีการเลือกใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับ

“การเลี้ยงดู” เพื่อสื่อความว่าการเลี้ยงดูลูกเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ไม่ใช่บุญคุณ ตามความเชื่อของคนในสังคมไทย จากนั้นผู้เขียนยังใช้สหพทเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาที่ว่า “การเกิดเป็นทุกข์” มีการใช้คำแสดงทัศนภาวะ “ทำให้หนูต้อง” และใช้คำบุพท “เพียงเพื่อ” เพื่อสื่อความว่าแม่เป็นผู้กระทำเพื่อความสุขของตนเอง ส่วนลูกเป็นผู้รับผลของการกระทำ คือ เกิดมาว้ายเวียนอยู่กับสุขทุกข์ มีการใช้คำว่า “ซะอีก” เพื่อบ่งบอกสิ่งที่ไม่คาดหวังว่าแม่อาจจะเป็นหนี้บุญคุณลูก ส่วนประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก สืบเนื่องจากการเลือกใช้ศัพท์ “ใช้ชีวิต” คู่กับคำ “อิสระ” แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีทัศนคติเกี่ยวกับความเป็นปัจเจก คือ ทุกคนต่างมีสิทธิเสรีภาพในการคิดและตัดสินใจทำอะไรได้ด้วยตนเอง พ่อแม่จึงควรทำความเข้าใจในเรื่องสิทธิของลูกด้วย จะเห็นได้ว่าผู้เขียนยกคำสอนเดิมมาและนำมาตีความในกรอบความคิดใหม่เพื่อหักล้างหรือแย้ง ตั้งคำถาม “ความเชื่อ” และแนวปฏิบัติเดิมในสังคมไทย

ตัวอย่างที่ 41

“...เรื่องมีอยู่ว่าหลังจากแกะของขวัญ ลูกชายคนเล็กที่อายุ 3 ขวบกว่าๆ ก็มาเลยคะ ร้องไวยวายว่าทำไมไม่มีของขวัญของเค้ามั่ง และเริ่มเข้าไปแย่งรถยนต์คันใหญ่ของขวัญวันเกิดของพี่

หมอเลยได้แอบเป็นผู้สังเกตการณ์ด้วยความสนใจ

พ่อ...ผู้ช่วยคนแรก

พอเห็นน้องร้องก็มาด้วยประโยคคลาสสิก “แบ่งให้น้องหน่อย เราเป็นพี่น้องของขวัญมีตั้งหลายชิ้น”

น้องก็เลยได้ใจเดินไปหยิบของพี่ พี่เลยเกิดโมโห ตะโกนลั่นแย่งของกลับมา ชุลมุนชุลเก ไม่ยอมให้

หมอเอาเรื่องนี้มาเล่า เพื่ออยากจะบอกว่า

1. อย่าละเมิดสิทธิเด็กอีกคน เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กอีกคนให้พ้น... ไปได้ เพราะเรากำลังจะสร้างปัญหาใหม่ “ให้กับเด็กทั้งสองคน”...

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (41) ผู้เขียนได้กล่าวถึงวิธีการแก้ปัญหาของการเลี้ยงลูกแบบเดิมที่มักจะใช้คำพูดว่า “แบ่งให้น้องหน่อย เราเป็นพี่น้อง” ว่าเป็นวิธีการสอนที่ละเมิดสิทธิของพี่เพราะพี่เป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นการตีความใหม่วิธีการสอนตามทัศนคติของผู้เขียนที่เน้นให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิ และ

มองว่าวิธีการสอนแบบเดิมนี่เป็นวิธีที่ไม่ดี สันเกตจากการใช้คำประเมินค่า “ให้พ้นๆ ไป” ซึ่งถ้อยคำดังกล่าวสื่อถึงน้ำเสียงในเชิงลบ การอ้างคำสอนในอดีตแต่นำมาตีความใหม่นี้ก็เพื่อนำเสนอวิธีการสอนลูกในแนวคิดที่เป็นเชิงบวก เชิงลบ เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านคล้อยตามแนวคิดของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 42

“...6. รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี”

การลงมือลงไม้ ที่ถูกแปลไปว่าอบรมสั่งสอน ทั้ง ๆ ที่มีวิธีต่าง ๆ อีกมากมาย ที่ “สั่งสอน” ลูกได้โดยไม่ต้องทำร้ายกัน...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 27 ธันวาคม 2558)

จากตัวอย่าง (42) ผู้เขียนได้อ้างถึงสำนวนไทย “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” ซึ่งเป็นสำนวนที่สอนเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกของคนไทย ด้วยการนำมาตีความใหม่ตามแนวคิดของผู้เขียนว่า “การตีเป็นการทำร้าย” ดังจะเห็นได้จากการใช้คำว่า “การลงมือลงไม้” และ “ทำร้ายกัน” ซึ่งถ่ายทอดน้ำเสียงในเชิงลบตามทัศนคติของผู้เขียน และนำเสนอมุมมองใหม่ว่ายังมีวิธีอื่น ๆ อีกมากมายที่ใช้อบรมสั่งสอนลูกแทนการตี

3.3) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมีการจัดเรียงองค์ประกอบของเรื่องเล่าแบบปัญหา-แนวทางแก้ไข (the problem-solution relation) ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 59) เพื่อแสดงเหตุผลเชิงประจักษ์ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ผู้เขียนประสบพบเห็นมาด้วยตนเองจึงมีความน่าเชื่อถือมากกว่าความเชื่อที่ทำตาม ๆ กันมา แสดงให้เห็นถึงความเป็นวิทยาศาสตร์ การใช้ประสบการณ์ตรง พิสูจน์ให้เห็นจริงได้มาเป็นวิธีการเลี้ยงลูกที่มีประสิทธิภาพ แล้วจึงนำมาถ่ายทอดเป็นคำแนะนำให้ผู้อ่านปฏิบัติตาม

จากการศึกษาพบว่าการยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเพื่อเป็นตัวอย่างการปฏิบัติ การนำเสนอปัญหา-แนวทางแก้ไข มักปรากฏในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา ส่วนการนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานั้นผู้เขียนจะนำเสนอการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการเลี้ยงลูกเชิงลบก่อนซึ่งสื่อให้เห็นว่าเป็นวิธีที่ใช้ไม่ได้ผล จากนั้นจึงนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวกซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ได้ผล ดังนี้

ตัวอย่างที่ 43

“ตอนนี้ลูกสาวเข้าใกล้สองขวบ ขณะเดินทางมาต่างประเทศ ก็เริ่มเกิดอาการ
งอแงทดสอบแม่เป็นระยะๆ ล่าสุดก็ไม่ยอมอาบน้ำ ทั้งหลอกล่อ ให้ทางเลือก อะไรก็ไม่เอา
ทั้งนั้น ร้องไห้โวยวาย"หนูไม่อาบน้ำ ะ ะ ะ"

หมอซึ่งกำลังรีบเพราะเกรงใจคนอื่นๆ ที่รออยู่นาน จึงเริ่มมีอาการ และเริ่ม
หลุดคำพูดเชิงลบ

"ทำไมคุยกันไม่รู้เรื่องเลยลูก ไม่น่ารักเลย"

"ถ้าหนูไม่อาบน้ำก็ไม่ต้องไป แม่จะทิ้งไว้ที่โรงแรมละนะ"

"ถ้าเป็นอย่างนี้วันหลังแม่ไม่พามาเที่ยวด้วยแล้ว"

ผลก็คือลูกสาวยิ่งร้องไห้หนัก โวยวายกว่าเดิม

จากเรื่องไม่ยอมอาบน้ำ ตอนนี่กลับร้องไห้โวยวาย...กลายเป็นเรื่องใหม่

โชคดีที่หมอดังสติได้เร็ว เลยรู้ว่ากำลังทำสิ่งที่ทำให้สถานการณ์ยิ่งย่ำแย่

พอดังสติ "สงบอารมณ์" ตัวเองได้ จึงแปลงร่างจากนางมารกลายเป็นนางฟ้า55

สิ่งที่ทำเป็นอันดับแรก...

"เข้าไปกอดลูก" หมอกอดลูกแน่นๆ พร้อมบอกว่า "แม่ขอโทษนะที่แม่พูดกับหนู
ไม่ดีเลย แม่ขอโทษจริง ะ ะ ะ"

"แม่รู้ว่าหนูคงไม่อยากอาบน้ำใช่ไหมลูก กำลังเล่นสนุกอยู่เลย"

"หนูไม่อาบน้ำ !"

เสียงพูดปนเสียงสะอื้นแต่โวยวายน้อยลง

"แต่เราต้องไปข้างนอกกันแล้วลูก แม่รู้ว่าหนูก็คงอยากไปด้วยกันใช่ไหมจ๊ะ"

"แม่รู้ว่าหนูพุดูเรื่อง หนูเป็นผู้ใหญ่แล้ว เราอาบน้ำกันนะลูก ว่าแต่หนูจะถอด
กางเกงเอง หรือให้แม่ถอดให้ดีนะ"

ยังไม่มีคำตอบ มีแต่เสียงสะอื้นเบา ๆ

"เอ แต่หนูถอดกางเกงได้เก่งแล้วนี่ลูก ไหนถอดกางเกงให้แม่ดูหน่อยสิจ๊ะ"

เท่านั้นเองคะ จากเด็กหญิงที่กำลังเหวี่ยงวินก็สงบเสียงสะอื้น ถอดกางเกงให้ดู
และงมมือหมอเดินไปที่อาบน้ำ "หมามีอาบน้ำให้เบเน่หน่อย"

(เสียงลูกนอกบ้าน, 28 มีนาคม 2558)

จากตัวอย่าง (43) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งลำดับเหตุการณ์แบบปัญหา-แนวทางแก้ไข สื่อด้วยแผนภาพแสดงการลำดับเหตุการณ์ได้ดังนี้

ปัญหา	: ลูกร้องไห้งอแงไม่ยอมอาบน้ำ
แก้ไข	: แม่ใช้คำพูดเชิงลบ
ผล	: ลูกร้องไห้หนักอแรงกว่าเดิม
เปลี่ยนวิธีการแก้ไข	: แม่ตั้งสติ กอด และพูดเชิงบวก
ผล	: ลูกไว้วางใจน้อยลง สงบ และจูงมือแม่ไปอาบน้ำ

การลำดับเหตุการณ์ในเรื่องเช่นนี้เป็นการสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบเดิมที่ผู้เขียนเรียกว่าเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” เป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาได้ ต่างจากการใช้วิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่สื่อให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ดี มีประสิทธิภาพช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ แนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จึงถูกนำเสนอให้เห็นว่าเป็นวิธีการที่ดีกว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทย นอกจากนี้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงยังใช้ลีลาภาษาแบบเป็นกันเองกับผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการเลี้ยงลูกตามทฤษฎีเป็นเรื่องที่ง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้ ทั้งยังเกิดความเพลิดเพลินไปกับเรื่องที่เขาอีกด้วย กลวิธีทางภาษาที่ตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงนี้จึงมีส่วนช่วยให้อุดมการณ์ของผู้เขียนถูกถ่ายทอดไปยังผู้อ่านได้อย่างแยบยล

ตัวอย่างที่ 44

“...เหตุการณ์คลาสสิกที่มักจะเกิดขึ้นในเวลาทำการบ้าน ฉากประมาณว่าแม่กำลังสอนการบ้านลูกตอนเย็นหลังกลับจากโรงเรียน
ลูกทำไม่ได้ ทำผิดซ้ำซาก แม่ก็หงุดหงิดที่ลูกทำผิด เพราะเคยสอนแล้ว หลายรอบด้วยนะ แต่ทำไมยังผิดอีก พยายามจะใจเย็นแล้ว แต่สุดท้ายแม่ก็โกรธจนต้องตะโกนออกมา

“โ๊ย๊ แม่ไม่ไหวแล้วนะ ทำไมสอนก็รอบก็ลืม เบื่อจะแยะ ไม่ต้องเรียนมันแล้ว”

พอตะโกนเสร็จแล้ว เหตุการณ์ต่อไปมักจะเป็นแบบนี้

เด็กบางคนก็จะตะโกนกลับ และก็กลายเป็นตะโกนใส่กัน สุดท้ายอาจจะมีการลงไม้ลงมือ ผู้ใหญ่ตีเข้าสักป้าบ แล้วเด็กก็ร้องไห้...

ความจริงที่หมอบอกก็คือ พ่อแม่เกือบทั้งหมดไม่มีใครที่ชอบตะโกนใส่ลูก แต่ว่ามันอดไม่ได้จริง ๆ ควบคุมไม่ได้

"คิดได้แต่ทำไม่ได้" เป็นความจริงที่เจ็บปวด

แล้วจะทำยังไงที่จะไม่ต้องตะโกนใส่ลูก หมอมมีเทคนิคที่อยากจะเล่าให้ฟัง

(เช่นเด็กชั้นอนุบาล, 28 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่าง (44) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งลำดับเหตุการณ์แบบปัญหา-แนวทางแก้ไข สื่อด้วยแผนภาพแสดงการลำดับเหตุการณ์ได้ดังนี้

ปัญหา : แม่หงุดหงิดที่ลูกทำการบ้านผิด รู้สึกโกรธ

แก้ไข : แม่ตะโกนใส่ลูก

ผล : เด็กตะโกนกลับ/ผู้ใหญ่ตี/เด็กร้องไห้

เปลี่ยนวิธีการแก้ไข : แม่ใช้เทคนิคเชิงบวก

ผล : เกิดสัมพันธภาพที่ดี

จะเห็นว่ากรยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงนี้เป็นตัวอย่างของการใช้กระสวนข้อความแบบปัญหา และแนวทางแก้ไข การลำดับเหตุการณ์ในเรื่องเช่นนี้เป็นการสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบเดิม ที่ผู้เขียนเรียกว่าเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” เป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาได้ ต่างจากการใช้วิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่ผู้เขียนนำเสนอว่าเป็น “เทคนิค” สื่อให้เห็นว่าเป็นความรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้เรียนรู้และนำมาเสนอให้แกผู้อ่านลองนำไปปฏิบัติแสดงให้เห็นว่าแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นวิธีที่ดี มีประสิทธิภาพช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

4) การใช้ทัศนภาวะ

ซาอิด (Saeed, 2003 อ้างถึงใน วิสันต์ สุขวิสิทธิ์, 2555: 83) กล่าวว่า ทัศนภาวะ (modality) คือ การแสดงระดับของความเชื่อมั่นหรือการผูกมัดในประพจน์นั้น ๆ โดยใช้รูปภาษาแบบต่าง ๆ เช่น การใช้คำช่วยกริยา คำกริยาวิเศษณ์ ตลอดจนประโยคเงื่อนไขเพื่อแสดงสถานการณ์สมมติ ทัศนภาวะ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ทัศนภาวะที่เกี่ยวข้องกับระดับของความรู้ที่มีของผู้พูด เรียกว่า “epistemic modality” และ ทัศนภาวะที่เกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ความผูกพันของผู้พูด เรียกว่า “deontic modality” กลุ่มคำแสดงทัศนภาวะที่ปรากฏในงานวิจัยของวิสันต์ สุขวิสิทธิ์, 2555: 84-85) ได้แก่ ต้อง, พึง, ไม่ควร, ประโยคเงื่อนไข ได้แก่ ถ้า...ยอม

เมชิน และ เมเยอร์ (Machin and Mayr 2012: 201-206) กล่าวว่า ทัศนภาวะสามารถแสดงถึงอำนาจและความเชื่อมั่นของผู้พูดที่มีต่อผู้อื่น

ผลการวิเคราะห์พบว่า การใช้ทัศนภาวะมี 2 แบบ ได้แก่ 1) ทัศนภาวะที่แสดงความเชื่อมั่นในระดับสูง เช่น การใช้คำว่า “เชื่อสุดใจ” “เชื่อมั่น” 2) ทัศนภาวะแสดงความเชื่อในระดับกลาง และจะใช้การโน้มน้าวใจให้นำสิ่งนั้นไปปฏิบัติ การใช้ทัศนภาวะแสดงความเชื่อในระดับกลางนี้แสดงถึงน้ำเสียงแห่งมิตร การใช้คำแสดงทัศนภาวะมักปรากฏร่วมกับคำเรียกอาชีพร่วมกับคำเรียกอาชีพ “หมอ” เพื่อแนะนำความว่าวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นวิธีการเลี้ยงลูกที่ดี มีหลักการ ส่งผลให้ให้ผู้อ่านมั่นใจ เกิดความเชื่อถือในวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เพราะตัวผู้เขียนเองก็เชื่อมั่นในวิธีการดังกล่าวเช่นกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 45

“...วันนี้มีการเลี้ยงดูร้าย ๆ อะไรมัย ที่มันค่อย ๆ ทำลายสมองลูกของเรา รักลูกเชื่อหมอนะคะ เด็ก ๆ เติบโตได้โดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง”
(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 23 พฤศจิกายน 2558)

จากตัวอย่าง (45) ผู้เขียนใช้คำแสดงทัศนภาวะและคำลงท้าย “เชื่อ...นะคะ” ร่วมกับคำเรียกอาชีพ “หมอ” เพื่อแสดงความเชื่อในระดับกลาง โน้มน้าวให้ผู้อ่านหันมาใช้วิธีการเชิงบวก แทนวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” ตามที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 46

“การเลี้ยงดูเชิงบวก”... ที่ทำให้หมอและลูกเชื่อมถึงกันได้ด้วยความเข้าใจ และ หมอเชื่อสุดใจว่าเป็นวิธีที่ช่วยพัฒนา “สมองส่วนคิด” ของลูก “ให้เติบโต”
(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 30 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (46) ผู้เขียนใช้คำแสดงทัศนภาวะ “เชื่อสุดใจ” ร่วมกับคำเรียกอาชีพ “หมอ” ที่ผู้เขียนใช้แทนตนเอง เพื่อแสดงให้เห็นทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ ที่มีต่อวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวกว่าเป็นวิธีที่ดี การใช้คำแสดงทัศนภาวะนี้แสดงความเชื่อมั่นในระดับสูง จึงมีส่วนช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านมั่นใจ เชื่อมั่นในวิธีการเลี้ยงลูกแบบที่ผู้เขียนนำเสนอมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 47

หมอมั่นใจในพลัง “ความรัก” ของพ่อแม่ค่ะ ยิ่งกอดด้วยรัก ก็ยิ่งอบอุ่น ยิ่งเมตตา ก็ยิ่งบรรเทา และมันจะละลายพลังลบของความโกรธลงไปเรื่อย ๆ สุดท้ายจะเหลือเพียงน้ำตาและเสียงร้องไห้ที่แสดงถึงความเสียใจและน้อยใจพ่อแม่แทน...”

(หมอสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 21 มีนาคม 2560)

จากตัวอย่าง (47) ผู้เขียนใช้คำแสดงทัศนภาวะ “เชื่อมั่น” ที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในระดับสูงร่วมกับคำเรียกอาชีพ “หมอ” เพื่อแนะนำความให้เห็นว่า วิธีการเลี้ยงลูกที่หมอแนะนำให้ผู้อ่านปฏิบัติคือ “กอดด้วยรัก” เป็นวิธีการที่ผู้เขียนเชื่อมั่นว่าดี และช่วยแก้ปัญหาพฤติกรรมของลูกได้

5) การใช้มูลบท

มูลบทหรือความเชื่อที่มีอยู่ก่อน (presupposition) หมายถึง สมมติฐานเบื้องหลังถ้อยคำที่กล่าว (background assumption) มูลบทจะเกิดจากการใช้รูปภาษาบางชนิด ไม่ว่าจะเป็นคำ วลี หรือโครงสร้างประโยคบางแบบสื่อมูลบทหรือความเชื่อที่มีอยู่ก่อน มูลบทไม่ใช่ความหมายตามรูปภาษา แต่เป็นประเภทหนึ่งของการแนะนำความ (implication) (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 83-85)

เลวินสัน (Levinson 1983 อ้างถึงในณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 85-89) นำเสนอรูปภาษาชนิดต่าง ๆ ที่บ่งชี้การสื่อมูลบท (presupposition triggers) ไว้หลายแบบ มูลบทที่พบใช้บ่อยในการสื่อความคิด คือ คำกริยากลุ่มที่บ่งว่าส่วนเติมเต็มเป็นจริง คำกริยากลุ่มบ่งการเปลี่ยนสภาพรูปภาษาบ่งการเกิดซ้ำ ประโยคคำถาม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้เขียนใช้รูปภาษาสื่อมูลบทว่าความเชื่อว่าการเลี้ยงลูกแบบที่มีอยู่ก่อนแล้วเป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 48

“รักลูก เรามาเลิกพูดไปโรงเรียนไม่ร้องไห้” แต่ช่วยสอนลูกว่า ถ้าเวลาไปคิดถึงแม่ให้ทำอย่างไรที่จะบรรเทาเบาบางความคิดถึงในใจให้ดีขึ้น”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 16 กันยายน 2558)

จากตัวอย่าง (48) ผู้เขียนใช้คำกริยากลุ่มบ่งการเปลี่ยนสภาพ “เลิก” เพื่อสื่อมูลบทว่าการปลอบเด็กว่า “ไปโรงเรียนไม่ร้องไห้” สื่อให้เห็นทัศนคติของผู้เขียนว่ามีวิธีการเลี้ยงลูกบางอย่างที่เป็นสิ่งที่เคยปฏิบัติกันมาและสมควรจะยุติหรือเปลี่ยนแปลง จากนั้นจึงแนะนำความว่าควรสอนลูกอย่างไรตามแนวคิดของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 49

“รักลูก เวลาเจอลูกมีพฤติกรรมเป็นปัญหา ลองถามตัวเองดูนะคะว่าเราจะทำอะไรได้ดีมากกว่าที่แค่ห้าม ดู ต่ำ ตี เค็มมั๊ย? แค่ว่าเปลี่ยนได้ ลูกก็จะให้ผลลัพธ์ที่น่าชื่นใจ แบบที่ไม่ต้องมีใครรู้สึกแย่ไปกับมัน”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 10 พฤศจิกายน 2558)

จากตัวอย่าง (49) ผู้เขียนใช้ประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ “เราจะทำอะไรได้ดีมากไปกว่าที่แค่ห้าม ดุ ต่ำ ตี เค้ายัย?” และใช้คำกริยากลุ่มบ่งการเปลี่ยนสภาพ “เปลี่ยน” เพื่อสื่อมูลบทว่ามีวิธีการแก้ปัญหาด้วยการห้าม ดุ ต่ำ ตี อยู่ก่อน ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ผู้เขียนจึงแนะนำความให้ “เปลี่ยน” วิธีการเลี้ยงลูกให้เป็นไปตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 50

“วิธีการเลี้ยงดูหรือความเชื่อที่เราชอบใช้บ่อย ๆ โดยที่หลายทีก็ส่งผลไม่ดีกับเด็ก ๆ ว่ามีอะไรบ้าง ชมเดี่ยวเหลิง ชูหลอกล่อ ดิดสินบน เปรียบเทียบ พ่อแม่ลูกเสมอ ห้าม อย่าไม่ รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 27 ธันวาคม 2558)

จากตัวอย่าง (50) ผู้เขียนใช้คำกริยา “ชอบใช้” และคำวิเศษณ์ “บ่อย ๆ” ที่ป้องกันการเกิดซ้ำเพื่อสื่อมูลบทว่า มีวิธีการเลี้ยงดูเด็กที่มาจากความเชื่ออยู่ก่อนแล้ว และใช้คำแสดงผลลัพธ์ “ส่งผลไม่ดี” เพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่านให้เชื่อว่าวิธีการที่มีอยู่ก่อนเหล่านี้เป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างที่ 51

“...ในชีวิตไม่รู้กี่ครั้งที่เรา “ปิดกั้นการเรียนรู้” ของลูก ด้วยเสียงบ่น ห้าม ต่อว่า การห้าม การบ่นที่ไม่ช่วยพัฒนาอะไร และยังปิดกั้นการเรียนรู้มากมายที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การต่อว่าที่ลดความนับถือในตัวเองของเด็กคนหนึ่งซ้ำแล้วซ้ำเล่า...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 27 ธันวาคม 2558)

จากตัวอย่าง (51) ผู้เขียนใช้คำที่ป้องกันการเกิดซ้ำ “ไม่รู้กี่ครั้ง” “ซ้ำแล้วซ้ำเล่า” เพื่อสื่อมูลบทว่า วิธีการบ่น ห้าม ต่อว่า เป็นวิธีการเลี้ยงดูเด็กที่มีอยู่ก่อนแล้ว และใช้คำแสดงผลลัพธ์ “ไม่ช่วยพัฒนา” “ปิดกั้นการเรียนรู้” “ลดความนับถือในตัวเอง” เพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่านเชื่อว่าวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ

6) การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง

มาร์ติน โจส (Martin Joos, 1961) นำเสนอความแตกต่างของวจนลีลา 5 ลำดับ โดยเรียงลำดับจากที่เป็นทางการมากที่สุดไปหาที่เป็นทางการน้อยที่สุด ได้แก่ วจนลีลาตายตัว (Frozen style) วจนลีลาเป็นทางการ (Formal style) วจนลีลาหารือ (Consultative style) วจนลีลาเป็นกันเอง (Casual style) วจนลีลาสนิทสนม (Intimate style)

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2548: 77-78) ได้นำเสนอว่า วจนลีลาทั้ง 5 แบบสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับภาษาไทยได้ โดยกำหนดตามสถานการณ์การใช้ และวจนลีลาเป็นกันเอง เป็นรูปแบบของการใช้ภาษาที่ใช้พูดในโอกาสที่ไม่เป็นทางการ ไม่มีพิธีรีตอง ใช้พูดกับบุคคลที่เท่าเทียมกัน หรือที่คุ้นเคยพอสมควร ผู้พูดจะรู้สึกสบาย ๆ ไม่ต้องเครียด ลักษณะของภาษาที่ใช้วจนลีลาเป็นกันเอง จะมีการใช้คำสแลง ออกเสียงไม่ชัดเจน มีการกร่อนคำ และคำลงท้าย ประโยคไม่ซับซ้อน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้เขียนใช้วจนลีลาเป็นกันเองเพื่อแสดงถึงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน และลดระยะห่างระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 52

“...จะจัดการกับเจ้าตัวร้ายให้เริ่มที่ “ใจ” ของเราก่อน

รักลูก...ใจใจที่มีเมตตาเข้าหาลูกนะคะ

ใจที่สงบ จะสงบทุกอย่างจริง ๆ ค่ะ^^

แล้วฉบับหน้าจะกลับมาเล่าให้ฟังค่ะ

ว่าหลังทำใจเป็นนางฟ้าได้ จะจัดการกับ“พฤติกรรมวายร้าย” ยังไงต่อดี

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 30 มีนาคม 2558)

จากตัวอย่าง (52) ผู้เขียนใช้คำสแลงเฉพาะกลุ่มของพ่อแม่ที่สื่อถึงลูก ได้แก่ “เจ้าตัวร้าย” “พฤติกรรมวายร้าย” ใช้คำลงท้าย “นะคะ” “ค่ะ” “จริง ๆ ค่ะ” ใช้คำที่แสดงความเป็นคนกลุ่มเดียวกันกับผู้อ่าน “เรา” และใช้ภาษาพูด “ยังไร” การใช้วจนลีลาเป็นกันเองนี้ก็เพื่อสื่อให้เห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบที่ผู้เขียนนำเสนอมีประสิทธิภาพ และแสดงถึงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน และลดระยะห่างระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน

ตัวอย่างที่ 53

“หมอมมีคำแนะนำง่าย ๆ ที่ใช้กับลูกตัวเองแล้วได้ผลดี เลยอยากมาแชร์ตามนี้

นะคะ...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 14 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่าง (53) ผู้เขียนใช้วจนลีลาเป็นกันเอง “หมอ” “อยาก” และใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ “แชร์” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในการพูดแบบไม่เป็นทางการ และคำลงท้าย “นะคะ” เพื่อสื่อให้เห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกที่ผู้เขียนนำเสนอมีประสิทธิภาพจริง และต้องการนำมาแบ่งปันเพื่อแสดงความมีน้ำใจ ความเป็นมิตรแก่ผู้อ่านเสมือนเพื่อนผู้หวังดี

กล่าวโดยสรุป อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” นำเสนอความคิดย่อยที่ 2 ซึ่งสื่อให้เห็นว่าการเลี้ยงลูกโดยอาศัยหลักความรู้ทางวิชาการเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ส่วนการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” และการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” กลวิธีทางภาษาที่ใช้นำเสนอความคิดย่อยนี้มีทั้งสิ้น 13 กลวิธี ได้แก่

1) การเลือกใช้คำศัพท์ ได้แก่

1.1) การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ เพื่อสื่อให้เห็นว่าแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นหลักความรู้ทางวิชาการ

1.2) การใช้คำคู่ตรงข้ามที่แสดงการประเมินค่า เพื่อยืนยันให้ความหมาย ประเมินค่าการเลี้ยงลูกสองแบบ คือ การเลี้ยงลูกตามคำแนะนำของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางและการเลี้ยงลูกตามแนวทางเดิมในสังคมไทย และเพื่อนำเสนอความคิดว่าการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงลบ”

1.3) การใช้คำ/กลุ่มคำที่มีผลในการประเมินคุณค่า เพื่อถ่ายทอดน้ำเสียงในแง่ลบ บ่งบอกว่าไม่เห็นด้วย เห็นตรงข้ามว่ามัน “เก่า” และเป็นวิธีที่ “ไม่ดี”

1.4) การใช้คำ/กลุ่มคำแสดงผลลัพธ์ เพื่อบ่งชี้ว่าวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่ผู้เขียนนำเสนอเป็นวิธีการที่ดี ง่ายและมีประสิทธิภาพ ผู้อ่านทำได้ เปลี่ยนได้ ส่วนวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” ทำให้เกิดปัญหาหรือเป็นต้นเหตุของปัญหา

2) การเชื่อมโยงระหว่างประโยค ได้แก่

2.1) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล เพื่ออธิบายถึงผลลัพธ์ของการกระทำว่าถ้าหากพ่อแม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเป็นผลให้เกิดเหตุการณ์บางอย่างตามมา

2.2) การใช้ข้อความแสดงเหตุผล เพื่อสนับสนุนความคิดเรื่องการเลี้ยงลูกที่ผู้เขียนนำเสนอว่าการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นหลักการเลี้ยงลูกที่มีเหตุมีผลและมีหลักความรู้ทางวิชาการมาสนับสนุน ส่วนการเลี้ยงลูกแบบเดิมที่ผู้เขียนเรียกว่า การเลี้ยงลูก “เชิงลบ” เป็นการเลี้ยงลูกที่มาจากความเชื่อ หรือการปฏิบัติตามคำสอนที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

2.3) การใช้ข้อความแสดงความขัดแย้ง เพื่อเน้นความหมายขัดแย้งให้ผู้อ่านเห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงลบ”

3) การใช้สทบท ได้แก่

3.1) การอ้างอิงงานวิจัย หลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และแนวความคิดการเลี้ยงลูกเชิงบวก เพื่อแสดงความมีหลักวิชาการและเหตุผล หลักความรู้ที่ตรวจสอบพิสูจน์ได้ ทำให้การนำเสนอแนวคิดของผู้เขียนดูน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3.2) การยกคำสอนมาตีความใหม่ เพื่อแสดงความเห็นต่างจากความเชื่อเดิมของคนในสังคม และถ่ายทอดอุดมการณ์ของตนเอง บางครั้งอาจใช้เพื่อสนับสนุนแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอให้ดูมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3.3) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อแสดงเหตุผลเชิงประจักษ์ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ผู้เขียนประสบพบเห็นมาด้วยตนเองจึงมีความน่าเชื่อถือมากกว่าความเชื่อที่ทำตาม ๆ กันมา แสดงให้เห็นถึงความเป็นวิทยาศาสตร์ การใช้ประสบการณ์ตรง พิสูจน์ให้เห็นจริงได้มาเป็นวิธีการเลี้ยงลูกที่มีประสิทธิภาพ แล้วจึงนำมาถ่ายทอดเป็นคำแนะนำให้ผู้อ่านปฏิบัติตาม

4) การใช้ทัศนภาวะ เพื่อแสดงถึงน้ำเสียงแห่งมิตร การใช้คำแสดงทัศนภาวะมักปรากฏร่วมกับคำเรียกอาชีพ “หมอ” เพื่อแนะนำความว่าวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นวิธีการเลี้ยงลูกที่ดี มีหลักการ

5) การใช้มุขลบท เพื่อสื่อว่าความเชื่อว่าการเลี้ยงลูกแบบที่มีอยู่ก่อนแล้วเป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ

6) การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง เพื่อแสดงถึงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน และลดระยะห่างระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.1.3 ความคิดย่อยที่ 3 พ่อแม่ที่พึงประสงค์ คือ พ่อแม่ที่รู้จักเลี้ยงลูก “เชิงบวก”

ความคิดย่อยนี้สื่อให้เห็นว่า ผู้เขียนกำหนดนิยามคุณลักษณะของพ่อแม่ที่พึงประสงค์ตามแนวความคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ไว้ว่าควรมีคุณลักษณะอย่างไร ความคิดนี้ทำหน้าที่กำหนดแบบแผนความประพฤติ การปฏิบัติตนของพ่อแม่ให้เป็นไปตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ หากผู้อ่านปฏิบัติตามให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้วก็จะพบความสำเร็จในการเลี้ยงลูก กลวิธีที่นำเสนอความคิดย่อยนี้ได้แก่

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏร่วม ได้แก่ 1.1) การใช้คำแสดงการสั่ง/แนะนำร่วมกับ “คำบรรยายพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูก” 1.2) การใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับคำ “เป็น คือ มี” 1.3) การใช้ “คำบรรยายพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูก” ร่วมกับ “คำแสดงการประเมินค่า”

2) การเชื่อมโยงระหว่างประโยค ได้แก่ 2.1) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข 2.2) การใช้ข้อความแสดงการสั่งด้วยเหตุผล 2.3) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล

3) การกล่าวซ้ำ

4) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์

5) การใช้สทบท ได้แก่ การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

6) การใช้ภาษาระดับกันเอง

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิย่อยที่ 3 มีดังนี้

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏร่วม

1.1) การใช้คำแสดงการสั่ง/แนะนำ ร่วมกับ “คำบรรยายพฤติกรรมการณ์เลี้ยงลูก”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบการใช้คำสั่ง/แนะนำ ที่พบมากคือ “อย่า ห้าม ให้ ไม่ ควร จง แนะนำ” ใช้ร่วมกับ “คำบรรยายพฤติกรรมการณ์เลี้ยงลูก” เพื่อชี้แนะให้ผู้อ่านเห็นว่าการกระทำใดบ้างที่ “พึงประสงค์” และ “ไม่พึงประสงค์” ผู้วิจัยพบว่าการถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของพ่อแม่ที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ ซึ่งสังเกตได้ว่าหากเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มักใช้คำแสดงแสดงการสั่งเพื่อชี้แนะให้ปฏิบัติ ได้แก่ “ให้ ควร ต้อง แนะนำ จง ลอง” ร่วมกับคำ “บรรยายพฤติกรรมการณ์เลี้ยงลูกแบบใหม่” (การเลี้ยงลูกเชิงบวก) แต่หากเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มักใช้คำแสดงการห้าม ได้แก่ “อย่า ไม่ และควร (หลีกเลี่ยง)” ร่วมกับ “คำบรรยายพฤติกรรมการณ์เลี้ยงลูกแบบเดิม” (ซึ่งถูกนิยามว่าเป็นการเลี้ยงลูกเชิงลบ) การใช้คำสั่ง/แนะนำจึงเป็นการกำหนดกรอบความคิดของผู้อ่าน ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 10 แสดงการใช้การใช้คำสั่ง/แนะนำ ร่วมกับ “คำบรรยายพฤติกรรมการณ์เลี้ยงลูก”

ที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

คุณลักษณะ	คำสั่ง/แนะนำ	กลุ่มพฤติกรรม+คำบรรยายพฤติกรรมการณ์เลี้ยงลูก
พึงประสงค์	ควร ต้อง แนะนำ ลองจง อย่าลืม	[ให้เรียนรู้ด้วยตัวเอง] ได้แก่ ทำให้ลูกเห็นความหมาย “ของตัวเอง” ช่วยให้ลูกค้นพบตัวเอง ใช้เวลาไปกับการทำให้ลูก “เห็นคุณค่า” และ “ให้ความหมาย” ในสิ่งนั้น [เข้าใจและยอมรับพฤติกรรมของลูก] ได้แก่ บอกลูกได้ “ดีขึ้นแล้ว

คุณลักษณะ	คำแสดงการสั่ง/ แนะนำ	กลุ่มพฤติกรรม+คำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูก
		หายเจ็บแล้ว เราหยุดร้องให้ได้นะ” แม่เข้าใจเลยที่หนูเสียใจ” “หนูร้องให้ได้นะถ้ารู้สึกแย้” [ใช้การฝึกวินัยเชิงบวก] ได้แก่ ใช้การฝึกวินัยเชิงบวก “kind but firm” แสดงท่าทีจริงจัง ทำให้ลูกเป็นคนมีความสุขกับการเรียนรู้ [มีสติ ใจเย็น อดทน] ได้แก่ มีสติและสตรอง ใจเย็นและรอคอย ตั้งสติสงบตัวเอง [ให้ความรัก] ได้แก่ มีอำนาจเหนือลูก (อำนาจ คือ ความรัก) ใช้ความรักที่จะทำให้ลูกเคารพเกรงใจ [ให้เวลาคุณภาพ] ได้แก่ มีเวลาดีๆ [สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี] ได้แก่ เป็นพ่อแม่ที่มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับลูก [น่าเชื่อถือ] ได้แก่ ต้องเชื่อถือได้ [ชม] ได้แก่ ชมที่ผลสำเร็จ [ไม่ใช้คำพูดเชิงลบ] ได้แก่ หยุดพูดว่าลูกคือ [พ่อแม่ต้องเป็นต้นแบบ] ได้แก่ เด็กเรียนรู้จากการตอบสนองของผู้ใหญ่ [ปล่อยวาง] ได้แก่ ปล่อยวาง
ไม่พึงประสงค์	อย่า หลีกเลียง ไม่ควร ไม่	[ห่วง กังวลเกี่ยวกับลูกเกินไป] ได้แก่ กลัวเสียงร้องไห้ กลัวการสูญเสีย กังวลกับสิ่งที่ไม่ใช่สาระ กลัวลูกลำบาก กลัวที่จะให้ลูกเผชิญความทุกข์ในชีวิต บ่มเพาะความรู้สึกหลายๆ ด้ราม่ากับน้ำตาของลูก เว้นเว้อดรามามาเวลาไปส่ง คอยระแวงระวังกังวลจนเกินไป [คาดหวังในตัวลูก] ได้แก่ เอาความฝันเราไปใส่ในฝันลูก ตกหลุมพรางของการที่ลูกต้องเป็นคนเก่ง ผลักดันให้ลูกแค่เรียนเก่ง

คุณลักษณะ	คำแสดงการสั่ง/ แนะนำ	กลุ่มพฤติกรรม+คำบรรยายพฤติกรรมการเล่นลูก
		[ละเมียดลิทรี] ได้แก่ ละเมียดลิทรี เลี้ยงพี่น้องให้มีเงื่อนไข “ต้องได้เหมือนกัน” [ตามใจ/ทุ่มเทจนเกินควร] ได้แก่ เลี้ยงลูกแบบประคบประหงมทำให้ทุกอย่าง ทุ่มเทเงินทอง ทรัพย์สิน ทุกสิ่งอย่างในชีวิตจนหมดสิ้นเพียงเพื่อแลกกับการเติบโตที่ดังามที่สุดของลูก ทำบ้านให้เป็นสวรรค์ ทำให้ลูกเข้าใจว่า “เด็กคือศูนย์กลางของจักรวาล” [ใช้เทคโนโลยีเกินจำเป็น] ได้แก่ ใช้แท็บเล็ตเลี้ยงลูก เริ่มหน้าจอโดยไม่จำเป็น [ขู่ บังคับ สั่ง ห้าม] ได้แก่ ห้ามลูกเวลาร้องไห้ เอาแต่ห้าม เสียเวลาไปกับการหาวิธีบังคับ ดึง...จนลูกขาด สั่ง หลอนจนลูกกลัว “คนแปลกหน้า” เอาครุมาขู่ลูก ขู่ลูกว่าถ้าดีแล้วจะเอามาทิ้งไว้ [ใช้คำพูดเชิงลบ] ได้แก่ บอกลูก “ไม่ร้องไห้” พูดประโยคลบๆ ไลบีให้ลูกจนมุม การชมไปเรื่อย ชมด้วยคำพูดเกินจริง ชมอะไรที่ต้องทำเป็นหน้าที่อยู่แล้ว ชมตลอดเวลา ชมเหมือนตำหนิชมแบบยังไม่พอใจ ชมโดยมีรางวัลติดไปเสมอ ชมเรื่องที่เราไม่ยอมให้เป็นคุณค่าของลูก คำพูด “ไม่เก่งเลย” “ไม่น่ารักเลย” “ทำไมได้ละมั้ง” คำพูดดูถูกเปรียบเทียบ [การตอบสนองเชิงลบ] ได้แก่ การตอบสนองเชิงลบ [ไม่อดทน] ได้แก่ ตัดความรำคาญด้วยการเอาใจลูก [ละเลย] ได้แก่ ละเลยลูก [เปรียบเทียบ/ดูถูก] ได้แก่ สอนลูกว่าเราโชคดี คนเหล่านี้ช่างโชคร้าย [คิดแทน ทำแทน] ได้แก่ คิดแทน ทำแทน

ตัวอย่างที่ 54

“...หมอมอเอาเรื่องนี้มาเล่าเพื่อจะบอกว่า...

1. อย่าดรามามา...กับน้ำตาของคุณ
2. เด็กร้องไห้ สุขภาพจิตไม่เสีย...แต่ร้องแล้วได้...จะกลายเป็นเด็กนิสัยเสีย"
3. อย่าตัดความรำคาญ ด้วยการเอาใจลูก "เลี้ยงลูก...ใครอดทนกว่ากัน คนนั้น

ชนะ"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (54) มีการใช้คำแสดงการสั่ง “อย่า” เพื่อแสดงการห้าม ร่วมกับคำบรรยายพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ “ดรามามา...กับน้ำตาของคุณ” “ตัดความรำคาญ ด้วยการเอาใจลูก” การใช้คำแสดงการสั่งนี้มักจะใช้ในส่วนสรุปของบทความเพื่อเน้นย้ำให้ผู้อ่านกระทำหรือไม่กระทำอะไร

ตัวอย่างที่ 55

“...พ่อแม่ควรฝึกให้ลูกช่วยเหลือตัวเอง กินข้าว เข้าห้องน้ำ ใส่รองเท้า ลากกระเป๋า ฯลฯ เพื่อให้ลูกไม่ต้องรู้สึกพึ่งพาใครมากมาย ที่สำคัญความรู้สึกว่า "ฉันทำได้" มันช่างมีความหมาย และเป็นพลังใจในการไปโรงเรียน

7. พ่อแม่ต้องเชื่อถือได้

พ่อแม่ที่ชอบหลอกไปเรื่อย ทำให้ลูกไม่เชื่อถือคำพูด เวลาถูกทักท้วงไว้ ก็จะอยู่กับความระแวงไม่แน่ใจ ว่าพ่อแม่เชื่อได้รึเปล่า จง "พูดความจริงกับลูกอยู่เสมอ"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 18 กันยายน 2558)

จากตัวอย่าง (55) มีการใช้คำแสดงการแนะนำ/สั่ง ได้แก่ “ควร” “ต้อง” “จง” ร่วมกับคำบรรยายพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือ “ฝึกให้ลูกช่วยเหลือตัวเอง” “เชื่อถือได้” “พูดความจริงกับลูกอยู่เสมอ” เพื่อชี้แนะให้ผู้อ่านเห็นว่าพฤติกรรมของพ่อแม่ที่พึงประสงค์ควรปฏิบัติอย่างไร จากตัวอย่างนี้มีการใช้คำว่า “เชื่อถือได้” กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพ่อแม่ แสดงถึงแนวคิดใหม่ที่ว่าพ่อแม่ต้องประพฤติตนให้ลูกเชื่อถือด้วย

ตัวอย่างที่ 56

หมอนแนะนำแบบนี้คะ...

1. "ตั้งสติสงบตัวเอง" อย่าเพิ่งตีโพยตีพาย "ทำไมลูกเลวร้ายอย่างนี้?" การตีคนอื่นเกิดขึ้นได้ในวัยที่ลูกยังเล็ก บางทีลูกก็ตีเพราะเล่นสนุก บางทีลูกก็ตีเพราะยังไม่รู้วิธีแสดงออกและจัดการความโกรธตัวเอง ให้มองว่าเป็นเวลาดี ๆ ที่เราจะได้อสอนให้ลูกเรียนรู้วิธีการจัดการอารมณ์ แต่เป็นปัญหาที่พ่อแม่ต้องจริงจังที่จะแก้ไข

2. "แสดงท่าทีจริงจัง" ว่าการตีคนอื่นเป็นสิ่งที่ "ทำไม่ได้" อย่าทำเป็นที่เล่นที่จริงจังหรือพูดกับลูกแบบอ่อนหวาน "อย่าตีแม่ นะคะ" ลูกจะรู้ว่านี่เป็นเรื่องซีเรียส

3. "Kind but firm" จับมือ มองตาลูก ไม่ใช้อารมณ์ น้ำเสียงนิ่งแต่จริงจัง "แม่รู้ว่าหนูโกรธ" "แต่หนูตีคนอื่นไม่ได้" "ไม่ต้องสอนเยอะ ไม่ต้องพูดมากเพราะเด็กไม่ฟังเวลาโมโห จับมือทิ้งไว้ หนึ่งๆ นับ 1 ถึง 10 แล้วค่อยปล่อย ถ้าลูกไม่หยุด ให้เอาออกจากพื้นที่ มากอดรัดไว้จากข้างหลัง ถ้าลูกหยุดตีแต่ร้องไห้อาวววย ก็รอให้ลูกสงบลง หรือทำ timeout ลูกทำอีกให้จับอีกให้ลูกรู้ว่าเรา "เอาจริง"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 13 ธันวาคม 2558)

จากตัวอย่าง (56) มีการใช้คำแสดงการแนะนำ “แนะนำ” ร่วมกับคำลงท้าย “นะคะ” เพื่อสื่อว่าต้องการแนะนำให้ผู้อ่านนำไปปฏิบัติ โดยใช้คำบรรยายพฤติกรรม “ตั้งสติสงบตัวเอง” “แสดงท่าทีจริงจัง” “Kind but firm” เพื่อชี้แนะให้ผู้อ่านทราบว่าข้อแนะนำที่ควรปฏิบัติมีอะไรบ้าง ทำให้ผู้อ่านรับรู้ได้ว่าสิ่งที่ผู้เขียนแนะนำนั้นเป็นคุณลักษณะของพ่อแม่ที่พึงประสงค์ตามแนวคิดของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 57

“ในเด็กที่โกหกเพราะอยากให้คนสนใจ พ่อแม่ต้องเข้าใจและให้เวลาใส่ใจดูแลเด็กมากขึ้น เด็กก็ไม่ต้องพูดโกหก เพื่อให้พ่อแม่สนใจ และไม่ควรลงโทษเด็กด้วยวิธีรุนแรง ซึ่งจะทำให้เด็กกลัวและเกิดการโกหกเมื่อทำผิดไปเรื่อย ๆ ทำให้เรามีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับเด็ก เวลาทำอะไรก็จะมีแนวโน้มปกปิดผู้ใหญ่ ยิ่งทำให้สถานการณ์แย่ลงเรื่อย ๆ

ควรใช้วิธีที่นุ่มนวล หากเด็กทำผิด เปิดโอกาสรับฟัง และลงโทษอย่างมีเหตุผล ให้เด็กรู้สึกว่าการพูดความจริงก็ไม่ได้เลวร้ายเสมอไป

(เห็นเด็กขึ้นภูเขา, 6 มีนาคม 2559)

จากตัวอย่าง (57) ผู้เขียนใช้คำแสดงการสั่ง “ต้อง” ร่วมกับคำแสดงพฤติกรรม “เข้าใจและให้เวลาใส่ใจดูแล” เพื่อชี้้นำให้ผู้อ่านเข้าใจว่านี่คือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพ่อแม่ที่ควรปฏิบัติ และใช้ทำแสดงการแนะนำ “ไม่ควร” ร่วมกับคำบรรยายพฤติกรรม “ลงโทษเด็กด้วยวิธีรุนแรง” เพื่อชี้้นำให้ผู้อ่านเข้าใจว่านี่คือคุณลักษณะไม่พึงประสงค์ของพ่อแม่ตามแนวความคิดของผู้เขียน ผู้อ่านไม่ควรปฏิบัติ

ตัวอย่างที่ 58

“แม่ยุคนี้ ต้องมีสติและรู้วิธีการสื่อสารกับลูก...”

(หมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก, 7 ตุลาคม 2558)

จากตัวอย่าง (58) ผู้เขียนใช้คำแสดงการสั่ง “ต้อง” ร่วมกับคำบรรยายพฤติกรรม “มีสติและรู้วิธีการสื่อสาร” เพื่อชี้้นำให้ผู้อ่านเห็นว่าคุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพ่อแม่ตามแนวความคิดของผู้เขียนที่ผู้อ่านควรนำไปปฏิบัติ

1.2) การใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับคำ “เป็น คือ มี”

การใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับคำ “เป็น คือ มี” เพื่ออธิบายหรือกำหนดนิยามว่า เป็น “หน้าที่” ของพ่อแม่ที่เลี้ยงลูกเชิงบวก การที่ผู้เขียนกำหนดหน้าที่ของพ่อแม่นี้สื่อให้เห็นถึงน้ำเสียงและสถานภาพที่แสดงควมมีอำนาจของแพทย์ (authoritative voice) ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้อ่าน ผู้อ่านฟังตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและนำไปปฏิบัติ การเลือกใช้รูปภาพเพื่อบ่งบอกหน้าที่ของพ่อแม่ที่พึงประสงค์นี้บางครั้งใช้ร่วมกับ “คำแสดงการประเมินค่า” เช่น “ดีที่สุด ที่ดีมากแล้ว ที่สำคัญ” เพื่อสื่อความว่าพ่อแม่ที่พึงประสงค์ คือ พ่อแม่ที่รู้จัก “หน้าที่” ของตน ทำหน้าที่โดยไม่คาดหวังว่าสิ่งนั้นเป็น “บุญคุณ” ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 11 แสดงการใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับคำ “เป็น คือ มี” ที่ปรากฏในดุษฎีนิพนธ์
แนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ประเด็นที่ถูกนิยามว่าเป็น “หน้าที่”	การใช้คำที่ปรากฏร่วม
การเลี้ยงลูกเชิงบวกเป็นหน้าที่ของพ่อแม่	[สอนหรือให้โอกาสลูกได้เรียนรู้ด้วยตนเอง] - <u>ปล่อยลูกร้องไห้</u> แต่ลูกได้เรียนรู้สิ่งใหม่ที่ถูกต้อง นั่นคือการทำหน้าที่พ่อแม่ที่ดีมากแล้ว

ประเด็นที่ถูกนิยามว่าเป็น “หน้าที่”	การใช้คำที่ปรากฏร่วม
	- <u>หน้าที่</u>ของพ่อแม่ คือการสอนให้ลูกเรียนรู้ว่าวิธีที่ใช้อยู่ “เป็นวิธีที่ไม่ได้ผล” - กำหนดขอบเขต กติกา และฝึกรวินัยให้ลูกนะคะ เพราะ<u>หน้าที่</u>ของพ่อแม่ ไม่ได้มีแค่ "คอยให้ความรัก" - <u>หน้าที่</u>ของพ่อแม่ที่สำคัญก็คือการ “เตรียมลูกไปโรงเรียน” - ให้แต่พอดี" คือ<u>หน้าที่</u>ของพ่อแม่ - พ่อแม่มี<u>หน้าที่</u>ช่วยพัฒนาสมองลูก [ให้ความเข้าใจ] - พ่อแม่ก็มี<u>หน้าที่</u>ทำความเข้าใจ ช่วยลูกแก้ไข แบบไม่ต้องสร้างความเจ็บปวดให้กับใคร...ไปตลอดชีวิต - พ่อแม่มี<u>หน้าที่</u>มองหา ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือ ไม่ใช่ออกคำสั่ง และใช้แต่ความคาดหวังมากดันลูก - พ่อแม่มี<u>หน้าที่</u>เป็นสมอส่วนนั้นของลูก "การจัดการอารมณ์ ต้องไม่กระตุ้นสมอส่วนอารมณ์ [ให้อิสราภาพ/ไม่คาดหวัง] - <u>หน้าที่</u>อีกอย่างที่สำคัญของพ่อแม่ คือ "การให้อิสราภาพในการเติบโต - <u>หน้าที่</u>ของแม่ก็จะแค่รอดู...รอยยิ้มของหนู...ในวันที่ได้อยู่...กับ "ฝันของตัวเอง" [การเลี้ยงลูกโดยไม่ถือว่าเป็นบุญคุณ] - การเลี้ยงดูหนูอย่างดีที่สุด จึงเป็น "<u>หน้าที่</u>ของแม่" <u>หน้าที่</u>...ที่แม่ไม่เคยนับว่าเป็น"บุญคุณ

จากตาราง ผู้เขียนได้ถ่ายทอดแนวคิดเรื่องวิธีการปฏิบัติตนในการเลี้ยงลูก คำกริยาหลักที่ใช้ ได้แก่ “เลี้ยงดู สอน ฝึก จัดการ เตรียม ช่วย” ซึ่งคำกริยาเหล่านี้สื่อให้เห็นถึงหน้าที่หลักของพ่อแม่ที่มีมาแต่เดิม แต่เมื่อใช้ร่วมกับรูปภาษาอื่น ๆ เช่น การช้านามวลี การใช้คำเชื่อม “แต่, เพราะ” “คำบรรยายพฤติกรรมเชิงบวก” คำบอกปฏิเสธพฤติกรรมเชิงลบ และการใช้คำศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ แล้วก็ทำให้ผู้อ่านรับรู้ได้ว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอแนวทางการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ตามทัศนคติของผู้เขียน และการปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้เขียนแนะนำนี้จะทำให้ผู้อ่านเป็นพ่อแม่ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 59

“...เพราะสำหรับแม่... "เราไม่เคยมีบุญคุณต่อกัน"

หนูไม่เคยร้องขอแม่ ให้ช่วยทำให้หนูเกิดมา

การมีหนู เป็นการตัดสินใจของแม่

การเลี้ยงดูหนูอย่างดีที่สุด จึงเป็น "หน้าที่ของแม่"

หน้าที่...ที่แม่ไม่เคยนับว่าเป็น"บุญคุณ"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (59) มีการใช้คำว่า “เป็นหน้าที่” ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า “อย่างดีที่สุด” เพื่อบ่งบอกว่า “การเลี้ยงดู” เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งหน้าที่การเลี้ยงดูนี้เป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่มีมาแต่เดิมแต่ผู้เขียนได้ใช้การช้านามวลี “หน้าที่” เพื่ออธิบายเพิ่มเติมว่า หน้าที่ที่ผู้เขียนกล่าวถึงนั้นเป็นหน้าที่ที่พึงกระทำแต่ต่างไปจากความเชื่อเดิมคือ “ไม่นับว่าการเลี้ยงลูกเป็นบุญคุณ”

ตัวอย่างที่ 60

“...หน้าที่ของพ่อแม่ที่สำคัญก็คือการ "เตรียมลูกไปโรงเรียน" ซึ่งไม่ใช่มาเตรียมเมื่อจะเข้าโรงเรียน แต่หลายอย่างควรเตรียมอยู่ตลอดเวลาของการเลี้ยงดู

ตอนนี้ลูกหมอไปโรงเรียนวันที่ห้าแบบสบายมากละคะ ไม่พุ่มพวยปรับตัวได้เร็ว

(เดี่ยวอาทิตย์หน้าค่อยว่ากันใหม่55)

หมอมิซ้อแนะนำตั้งนี้นะคะ....

“2. อย่าทำให้บ้านเป็นสวรรค์

เด็กบางคนบ้านยังกะร้าน Toy R Us มีทุกอย่างที่อยากได้ในโลกนี้ การไปโรงเรียนที่บางทีความรื่นรมย์มันน้อยกว่า จึงเป็นเรื่องไม่น่าสนุก "ให้แต่พอดี" คือหน้าที่ของพ่อแม่"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 18 กันยายน 2558)

จากตัวอย่าง (60) มีการใช้คำว่า “หน้าที่” ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า “ที่สำคัญ” เพื่อบ่งบอกว่า “การเตรียมลูกไปโรงเรียน” เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และใช้คำแสดงทัศนภาวะ “ควร แนะนำ” เพื่อกล่าวถึงวิธีการปฏิบัติตนของพ่อแม่ในการเตรียมความพร้อมของลูกว่าต้องปฏิบัติอย่างไร เช่น ฝึกให้ลูกช่วยเหลือตนเอง ให้แต่พอดี เริ่มฝึกวินัยตั้งแต่ที่บ้าน ไม่พุดชู้ลูกจนลูกกลัว "คนแปลกหน้า" สร้างความ "นับถือตัวเอง" ให้ลูกเสมอ ทำให้โรงเรียนเป็นภาพบวก เป็นต้น การปฏิบัติตนที่ผู้เขียนแนะนำนี้ไม่ใช่แค่การเตรียมพร้อมทางด้านสิ่งของ แต่พ่อแม่ต้องมีบทบาทหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมให้ลูกก่อนออกไปอยู่ในสังคมด้วย

ตัวอย่างที่ 61

“...3. Let them grow

“สิ่งสำคัญนอกจากการให้ความรักและการสร้างวินัย หมอคิดว่าหน้าที่อีกอย่างที่สำคัญของพ่อแม่ คือ "การให้อิสระภาพในการเติบโต" การให้อิสระภาพ ไม่ใช่การปล่อยให้ปละละเลย แต่คือการปล่อยให้ในบางครั้งเพื่อให้ลูกได้มีก้าวของตัวเอง คือการปล่อยให้ลูกล้มบ้าง เพื่อเรียนรู้ที่จะลุก คือการเข้าใจว่าลูกไม่ใช่สมบัติหรือเครื่องมือสานฝันของใคร แต่

ลูกมี "ชีวิตและสิทธิ" เป็นของตน"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 15 ตุลาคม 2558)

จากตัวอย่าง (61) มีการใช้คำว่า “หน้าที่” ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า “ที่สำคัญ” เพื่อสื่อความคิดว่า “การให้อิสระภาพในการเติบโต” เป็นการกระทำที่พึงประสงค์ ผู้เขียนใช้การขำนามวลี “การให้อิสระภาพ” และให้คำนิยามที่เน้นไปที่เรื่องการให้สิทธิและอิสระในการใช้ชีวิตให้แก่ลูก เพื่อสื่อให้เห็นถึงแนวคิดที่ต่างไปจากการเลี้ยงลูกแบบเดิมที่ผู้เขียนมีความคิดว่าพ่อแม่มักจะชี้นำทางความคิดและคาดหวังให้ลูกปฏิบัติตนตามแนวทางที่วางไว้

ตัวอย่างที่ 62

“...2. “Learn” พ่อแม่มีหน้าที่ช่วยพัฒนาสมองลูก สมองแห่งการ “เรียนรู้” คือ สมองส่วนคิด เรียนรู้เหตุผลและควบคุมอารมณ์ การเรียนรู้ที่ไม่ใช่แค่การได้ความรู้ แต่เป็นการเรียนรู้ที่ฝึก “วิธีคิด” ของลูก การเรียนรู้ที่ส่วนใหญ่ได้จากการเล่น การตั้งคำถาม การสอนด้วยประสบการณ์ การสอนด้วยการให้เผชิญปัญหา การสอนด้วยอุปสรรคในชีวิตจริง และการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดคือการ “เห็นต้นแบบ” ของพ่อแม่

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 9 พฤศจิกายน 2560)

จากตัวอย่าง (62) มีการใช้คำว่า “มีหน้าที่” ร่วมกับ กริยา “ช่วยพัฒนา” เพื่อบ่งบอกว่าการกระทำดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพ่อแม่ แต่ผู้เขียนเลือกใช้คำศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ “สมองส่วนคิด” เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเห็นว่า การกระทำต่าง ๆ ที่ผู้เขียนนำเสนอ นั้นเป็นการกระทำที่มีหลักการเป็นสิ่งที่เป็นวิทยาศาสตร์ ตรวจสอบได้ ดังนั้น การเลี้ยงลูกตามแนวทางของผู้เขียนจึงแสดงให้เห็นว่าหน้าที่ของแม่ในการเลี้ยงลูกในปัจจุบันต้องมีหลักความรู้ ไม่ใช่เลี้ยงตามความเชื่อแบบในอดีต

1.3) การใช้ “คำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูก” ร่วมกับ “คำแสดงการประเมินค่า”

การใช้คำ “คำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูก” ร่วมกับ “คำแสดงการประเมินค่า” เพื่อกำหนดนิยามหรืออธิบายความหมายของคำบรรยายพฤติกรรมที่ “พึงประสงค์” และ “ไม่พึงประสงค์” ส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจความหมาย และวิธีปฏิบัติของแนวทางการเลี้ยงลูกเชิงบวกได้เข้าใจตรงกัน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน

ตารางที่ 12 แสดงการใช้ “คำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูก” ร่วมกับ “คำแสดงการประเมินค่า” ที่ปรากฏในตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

คุณลักษณะ	คำบรรยายพฤติกรรม	คำ/กลุ่มคำแสดงการประเมินค่า
พึงประสงค์	[การสร้างสัมพันธภาพที่ดี] ได้แก่ “กอดลูกแล้วบอกว่ามีอะไรให้แม่ช่วยให้หนูดีขึ้นมั๊ย” “มีความเป็นเพื่อนแต่ไม่ใช่เพื่อน” “ให้ความรัก” [การจัดการอารมณ์] ได้แก่ “ยอมรับกับความรู้สึกตัวเอง” “กล้าเผชิญและยอมรับกับความเศร้า” “รู้จักและเข้าใจใน	ที่ดี สนุกที่สุด ช่วยลูกได้ดี ที่มีค่า สวรรค์ รากฐานการทำความเข้าใจ ของขวัญทางจิตใจ

คุณลักษณะ	คำบรรยายพฤติกรรม	คำ/กลุ่มคำแสดงการประเมินค่า
	อารมณ์” [ฝึกรวินัย] ได้แก่ ฝึกลูกให้นั่งคาร์ซีท ไม่ตามใจ [ฝึกให้คิดแก้ปัญหา] ได้แก่ “ไม่ช่วย” [ไม่เปรียบเทียบ/ดูถูก] ได้แก่ “สอนว่าเราทุกคนล้วนแตกต่าง”	
ไม่พึงประสงค์	[เลี้ยงด้วยความรักอย่างเดียว] ได้แก่ เลี้ยงด้วยความรักอย่างเดียว [ใช้ความรุนแรง] ได้แก่ ใช้ความรุนแรงในความสัมพันธ์ [เปรียบเทียบ/ดูถูก] ได้แก่ การสอนลูกว่า “มีไม่เหมือนคนอื่น” เป็นเรื่องน่าสงสาร	น่าสงสาร ล้มเหลว น่ากลัว

ตัวอย่างที่ 63

“...8. ฝึกลูกให้นั่งคาร์ซีท บอกเลยว่าการไปรับส่งลูกได้เองโดยใช้คนคนเดียว คือสวรรค์สำหรับเราและลูกจริง ๆ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 18 กันยายน 2558)

จากตัวอย่าง (63) มีการใช้คำบรรยายพฤติกรรม “ฝึกลูกให้นั่งคาร์ซีท” ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า “สวรรค์” เพื่อสื่อถึงคุณลักษณะพึงประสงค์

ตัวอย่างที่ 64

“2. การสอนลูกว่า “มีไม่เหมือนคนอื่น” เป็นเรื่องน่าสงสาร คือการสอนที่น่ากลัว

...4. การสอนว่า “เราทุกคนล้วนแตกต่าง” คือรากฐานการทำความเข้าใจความเป็นไปของโลกใบนี้...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 8 ตุลาคม 2558)

จากตัวอย่าง (64) มีการใช้คำบรรยายพฤติกรรม “การสอนลูกว่า มีไม่เหมือนคนอื่น เป็นเรื่องน่าสงสาร” ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า “น่ากลัว” เพื่อสื่อถึงคุณลักษณะไม่พึงประสงค์

และใช้คำบรรยายพฤติกรรม “การสอนว่า เราทุกคนล้วนแตกต่างกัน” ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า “คือรากฐานการทำความเข้าใจ ความเป็นไปของโลกใบนี้” เพื่อแสดงคุณลักษณะพึงประสงค์

ตัวอย่างที่ 65

“... 2. Limits เลี้ยงด้วยความรักอย่างเดียวคือการเลี้ยงที่ล้มเหลว...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 15 ตุลาคม 2558)

จากตัวอย่าง (65) มีการใช้คำบรรยายพฤติกรรม “เลี้ยงด้วยความรักอย่างเดียว” ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า “คือการเลี้ยงที่ล้มเหลว” เพื่อสื่อถึงคุณลักษณะไม่พึงประสงค์

ตัวอย่างที่ 66

“...หมอเอาเรื่องนี้มาเล่าเพื่อมาบอกว่า...

1. หลายครั้งของการไม่ให้ คือ "การให้" ที่มีค่า

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 4 ตุลาคม 2558)

จากตัวอย่าง (66) มีการใช้คำบรรยายพฤติกรรม “การไม่ให้” ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า “คือการให้ที่มีค่า” เพื่อสื่อถึงคุณลักษณะพึงประสงค์

ตัวอย่างที่ 67

“...3. ขณะลูกร้องไห้ การกอดลูกแล้วบอกว่า "มีอะไรให้แม่ช่วยให้หนูดีขึ้นมั๊ย" คือของขวัญทางจิตใจที่มอบให้ลูก...

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 24 ตุลาคม 2558)

จากตัวอย่าง (67) มีการใช้คำบรรยายพฤติกรรม “กอดลูกแล้วบอกว่า “มีอะไรให้แม่ช่วยให้หนูดีขึ้นมั๊ย” ร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า “ของขวัญทางจิตใจ” เพื่อสื่อถึงคุณลักษณะพึงประสงค์

2) การเชื่อมโยงระหว่างประโยค

2.1) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข

ในตัวบทอาทรรณมนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข โดยใช้เงื่อนไขของความรักมาโน้มน้าวให้ผู้อ่านปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้เขียน และผู้เขียนจะใช้ข้อความแสดงเจตนาสั่ง/แนะนำ/ชักชวน เพื่อชี้้นำความคิดของผู้อ่านว่าให้ปฏิบัติตามอย่างไร จากนั้นจึงแสดงผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามเงื่อนไข เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเห็นถึงผลลัพธ์ที่ดีของการปฏิบัติตามแนวคิดดังกล่าวนี้

นอกจากนั้นผู้เขียนได้จัดวางตำแหน่งของข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขไว้ในส่วนสรุปตอนท้ายของบทความ มีรูปโครงสร้างซ้ำ ๆ เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติว่า

หากผู้อ่านต้องการผลลัพธ์ที่พึงประสงค์หรือต้องการแสดงว่าตนเป็นพ่อแม่ที่พึงประสงค์ต้องปฏิบัติตามเกณฑ์หรือแนวทางที่ผู้เขียนกำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะแพทย์เป็นผู้ที่เห็นผลลัพธ์ของการกระทำต่าง ๆ มาแล้วจึงสามารถบอกผลที่จะตามมาได้ หากเลือกปฏิบัติตามคำชี้แนะของผู้เขียนก็จะส่งผลให้พบความสำเร็จดังที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ แต่หากเลือกไม่ปฏิบัติตามก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาได้

ลักษณะการใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข ในตัวบทวรรณกรรม แนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง พบว่ามี 4 ลักษณะ เรียงตามลำดับความถี่ที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่

- 1) ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง + ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ
- 2) ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง + ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ + ส่วนที่ (3) แสดงเหตุผล
- 3) ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง + ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ + ส่วนที่ (3) แสดงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์
- 4) ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง + ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ + ส่วนที่ (3) แสดงการเน้นย้ำเจตนา

ตารางที่ 13 การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข แบบที่ 1 ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง + ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ

ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง	ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ
รักลูก/รักลูก(ศิษย์)	[ใช้วิธีการเชิงบวก] จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY - เรามาเลี้ยงลูกรักด้วยหลัก 4L กันนะคะ - เรามาเลี้ยงลูกรักด้วยหลัก 5L กันนะคะ - ฝึกชมลูกแบบไม่ทำร้ายลูกนะคะ - ลองหยุดพูดคำว่าต้อกับลูกดูนะคะ อย่าให้ลูกต้องรู้สึกแย่ โดยเฉพาะจาก "พ่อแม่" คนที่ควรทำให้เค้ารู้สึกดีกับตัวเองที่สุด - เชื่อมอนะคะ เด็ก ๆ เติบโตได้โดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง เชื่อมอนะคะ - ไม่อยากให้ลูกลุกขึ้นมาทำร้ายใคร สิ่งหนึ่งที่เรอาจช่วยได้ "การเลี้ยงดูที่ไม่ทำร้ายกัน" - ลองสงบตัวเอง และบอกตัวเองเสมอว่า "ฉันสอนลูกได้โดยที่ลูกไม่ต้องรู้สึกแย่" นะคะ

ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง	ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ
	- ให้ความสนใจช่วยลูกรั้งไถ้เวลาไปโรงเรียนนะคะ - เป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของลูก โดยมีความเป็นเพื่อนให้ แต่ต้องไม่เป็นเพื่อนลูกนะคะ - ใช้เวลาแทนให้หน้าจอนะคะ
	[ให้อิสราภาพ/ช่วยลูกให้ค้นพบตนเอง/นับถือตนเอง/เคารพสิทธิของลูก] - สิ่งที่คุณจะ “ช่วยชีวิต” ของลูกได้ อาจไม่ใช่การสรรหาความสุขามอบให้แต่เป็นการ “สร้างความนับถือตัวเองที่ดี” ให้แก่ชีวิตลูก - ท่องไว้นะคะ "ชีวิตลูก ไม่ใช่ของเรา" โปรดอนุญาตให้พวกเขา ได้มีความฝันและลงไขว่คว้า มันด้วยตัวเองนะคะ - เลี้ยงลูกด้วยความเคารพ "ความเป็นมนุษย์" ของลูกนะคะ - เคารพสิทธิของลูก เหมือนที่เราอยากให้เค้าเคารพสิทธิผู้อื่นนะคะ - ท่องไว้ เราต่างเป็นพ่อแม่ “แค่ชั่วคราว” - ทำให้ลูกรักและภูมิใจใน "ความหลากหลาย" ที่คนทุกคนมีนะคะ
	[พ่อแม่/ครูต้องมีความรู้ มีวิจารณญาณเรื่องการเลี้ยงลูกหรือดูแลเด็ก/พ่อแม่ต้องเป็นต้นแบบ] - ปกป้องลูกของเรา ด้วย "วิจารณญาณ" นะคะ - นอกจากการคอยห้าม ลองมองหาวิธี ที่จะช่วยลูกให้เรียนรู้และเติบโตขึ้นกันนะคะ - ถามตัวเองวันนี้นะคะ ว่าเราได้ทำให้"ลูกเห็น"ในสิ่งที่เราอยากให้"ลูกเป็น" แล้วหรือยัง - อยากให้ลูกเชื่อฟัง จงเริ่มจากเรื่องง่ายๆ... ทำตัวให้ "ลูกเชื่อถือ" - อย่าสักแต่สอน เพื่อให้รู้สึกได้ว่าตัวเองได้ทำหน้าที่ของพ่อแม่ นะคะ แต่จงเก็บพลังไว้สอนนะคะ" ตอนลูกพร้อมจะฟัง"
	[ฝึกวินัย สร้างข้อตกลง/สอนเรื่องเพศ] - หาโอกาสฝึกนิสัยและทำท่ายูกอยู่เสมอนะคะ - อย่ากลัวลูกไม่กิน เเท่า "ลูกไม่มีวินัยในการกิน" นะคะ มาทำให้ลูกมีความสุขกับ

ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง	ส่วนที่ (2) เจื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ
	การกินกันค่ะ - เวลาเด็ก ๆ ทำผิด เราสอนให้พวกเขาเรียนรู้ การ "รับผิดชอบ ชดเชย และเยียวยา" - ไม่ใช่แค่การ "พูดขอโทษ" กันนะคะ - พูดคุยกับลูกเรื่องเพศตั้งแต่เล็ก ๆ และทุกครั้งที่มีโอกาสสนทนา และเวลาที่ลูกอยากรู้ นี่ถือเป็นโอกาสทองของการคุยเรื่องเพศทุกครั้งนะคะ

ตารางที่ 14 การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข แบบที่ 2 ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง + ส่วนที่ (2) เจื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ + ส่วนที่ (3) แสดงเหตุผล

ส่วนที่ (1) ผลที่ คาดหวัง	ส่วนที่ (2) เจื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ	ส่วนที่ (3) แสดงเหตุผล
รักลูก รักลูก (ศิษย์)	[ใช้วิธีการเชิงบวก] - หลีกเลี่ยงวิธีร้าย ๆ ที่ทำลายตัวตนของลูกและทำลายความสัมพันธ์ของพ่อแม่ค่ะ - หลีกเลี่ยงความรุนแรงทางคำพูด การทำร้ายร่างกายและจิตใจ หรือแม้แต่การไม่ใส่ใจดูแลกันนะคะ - ไม่หน้าบางจนบังคับให้ลูกแบ่งปันนะคะ - สงบตัวเอง และแสดงความรักแม่ในเวลาที่ได้ดูไม่น่ารักนะคะ - ฝึกสติตัวเองบ่อย ๆ นะคะ - หลีกเลี่ยงการใช้คำเรียกที่ตัดสินคนอื่น..นะคะ - อย่รบบกับลูกเรื่องการบ้าน ด้วยการ	- เพราะความนับถือตัวเอง และสัมพันธ์ภาพที่ดีกับพ่อแม่จะเป็นเกราะป้องกันภัยอันตรายที่ลูกควรมีไว้ตลอดชีวิต - เพราะเราจะเห็นความรุนแรงนั้น ก่อตัวในลูกของเราแบบที่เราจะมองเห็นได้... ไม่ช้าก็เร็ว - เพราะเด็ก ๆ จะไม่ได้เรียนรู้อะไรแบบที่ควรจะได้เรียนรู้ - เพราะนั่น... อาจเป็นเวลาที่เราต้องการความรักจากพ่อแม่อย่างเรา...มากที่สุด - เด็ก ๆ มีอะไรผิดพลาดเกิดขึ้นเสมอ และเรา “เลือกได้” ที่จะทำให้มันกลายเป็น “วิกฤติ” หรือ “โอกาส”- เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่เป็นผลดีทางใจกับใครเลยจริง ๆ - “ไม่มีเด็กคนไหนจะทำอะไรได้ดี ในวันที่รู้สึกแย ๆ” - เพราะเด็กทุกคนเกิดมาเพื่อเรียนรู้

ส่วนที่ (1) ผลที่ คาดหวัง	ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ	ส่วนที่ (3) แสดงเหตุผล
	ใช้วิธีวิธีบ่นว่าแบบเดิม ๆ นะคะ - ให้พื้นที่ปลอดภัยเวลาลูกทำอะไรไม่ถูกนะคะ - เลี้ยงลูกให้รับรู้ถึงความรัก และแสดงความเห็นใจในความรู้สึกของลูกเสมอ นะคะ - อย่าใช้เวลาไปแต่กับการหาเงินนะคะ แต่งใช้เวลาไปกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี - กำหนดขอบเขต กติกา และฝึกวินัยให้ลูกนะคะ - ช่วยเด็ก ๆ เรียนรู้ เข้าใจ และจัดการความรู้สึกด้านลบด้วยความเป็นมิตรกันนะคะ - ช่วยกันคิดมองหาสาเหตุแล้วแก้ไขมากกว่าการ ทำอะไรแค่เพื่อประจานการกระทำนะคะ	- เพราะถ้าเค้าไม่เคยได้รับ "ก็ยากที่เค้าจะให้ใครเป็น" - เพราะมันอาจไม่ใช่คำตอบของความทุกข์ที่แท้ ความสัมพันธ์ที่ดีที่จะมีความหมายกับลูกไปชั่วชีวิต - เพราะหน้าที่ของพ่อแม่ไม่ได้มีแต่ให้ความรัก - เพราะนี่เป็นทักษะ "ที่ลูกควรมี" ไปตลอดชีวิต - ไม่มีเด็กคนไหนอยากเกิดมาเพื่อเป็นวายร้ายในสายตาพ่อแม่ทุกพฤติกรรมที่ลูกทำ... มันมีที่มา... ที่เราควรมองหาอยู่เสมอ - เพราะนั่น... จะทำให้เราไม่มีวันช่วยเหลือลูก (ศิษย์) ได้อย่างแท้จริง
	[ให้ือสรภาพ/ช่วยลูกให้ค้นพบตนเอง/นับถือตนเอง/เคารพสิทธิ์] - ลองลดการตัดแต่ง เพื่อการเติบโตของลูกกันนะคะ - อย่าเลี้ยงลูกด้วยการกดดัน หรือพยายามจะควบคุมชีวิตลูกนะคะ - สอนให้ลูกทุกคนรู้จักเสียสละนะคะ - สอนลูกเรื่อง "การให้" ที่ไม่ต้องละเมิดสิทธิผู้อื่นนะคะ - มองคำว่าวินัยโดยไตร่ตรองให้มากขึ้นกันนะคะ	- เพราะการเชื่อว่า "ฉันใช้ได้" มันสำคัญกับการเติบโตทางใจของลูกจริง ๆ - เพราะแท้จริงแล้ว... ในชีวิตมีสิ่งเดียวที่เราจะควบคุมได้อย่างจริงแท้ ก็มีแค่ "ตัวเราเอง" ไปตลอดชีวิต - เพราะสังคมต้องการให้คนทุกคนรู้จักการให้ มีน้ำใจ และแบ่งปัน - เพราะมันจะเป็นการให้ที่มี "คุณค่าทางใจ" กับผู้รับอย่างแท้จริง - เพราะวินัยที่ดี เป็นเรื่องที่ควรมีเหตุและผล ไม่ใช่เรื่องยึดมั่นถือมั่นเป็นเรื่องใหญ่จนทำให้ขาดความเมตตาต่อกัน ที่สำคัญมันเริ่มจากเรื่องง่ายๆ "การไม่

ส่วนที่ (1) ผลที่ คาดหวัง	ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ	ส่วนที่ (3) แสดงเหตุผล
		ละเมิดสิทธิในร่างกายกันและกัน"
	[ฝึกให้คิดแก้ปัญหา] - ทำให้ลูกรู้จักเผชิญความผิดหวัง ขณะที่ยังมีเราช่วยอยู่ใกล้ๆ นะคะ - ฝึกใจเราและลูกให้รับมือกับความ เจ็บปวดดูนะคะ	- เพราะนี่จะเป็นทักษะอันสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ ให้ได้ ในโลกที่หลายที่... ก็ไม่ได้ใจดีกับเราอยู่เสมอ - เพราะความเจ็บปวดเป็นอะไรที่ชีวิตลูกเลี่ยงไม่ได้... แต่ก็ทำให้ลูกเติบโตทางใจมากขึ้นจริง ๆ
	[สอนไม่ให้ล้อ แก้ง แหย่ แชว] - ไม่คิดว่าการแหย่กันมันเป็นเรื่อง ธรรมดา นะคะ - อย่าสอนลูกหรือทำให้ลูกเรียนรู้ว่า การแก้งกันมันเป็นเรื่องสนุกสนาน เฮฮานะคะ	- เพราะทุกวันนี้การแก้ง รังแกกัน แบบที่ไม่เห็นใจ ใคร นอกจากความสนุกของเรา มันเป็นเรื่องน่าเศร้า ของโรงเรียนจริง ๆ - เพราะในความสุขของลูกนั้น หลายคนพบว่ามัน เป็นความทุกข์อันหนักหนาสาหัสซะจริง ๆ
	[พ่อแม่เป็นผู้เลี้ยงดูหลัก] - อย่าเกรงใจใคร แต่ไม่เกรงใจชีวิตลูก เรา นะคะ	- เพราะหลายครั้งเราช่วยลูกได้ เริ่มจากเรื่องง่ายๆ "ไม่ปล่อยวาง" ด้วยความเกรงใจ

ตารางที่ 15 การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข แบบที่ 3 ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง+ ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ + ส่วนที่ (3) แสดงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

ส่วนที่ (1) ผลที่ คาดหวัง	ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ	ส่วนที่ (3) แสดงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์
รักลูก	[ใช้วิธีการเชิงบวก] - ลองใช้วิธีดี ๆ ที่ไม่ต้องทำร้ายกัน ดูแลกัน นะคะ - ลองฝึกวิธีดี ๆ ที่จะระงับปรี๊ดของเราดูนะคะ	- แล้วคุณจะพบว่า เด็ก ๆ มีสมองด้านบวกที่ รองรับสิ่งดี ๆ ที่เราทำจริง ๆ - การปรี๊ดของเราจะไปกระตุ้นสมองส่วน

ส่วนที่ (1) ผลที่ คาดหวัง	ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ	ส่วนที่ (3) แสดงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์
	- ตั้งสติเวลาถูกร้องนะคะ - ให้ความสำคัญกับ "เวลา" ที่จะให้กับลูก..นะคะ แค่อย่าลืมและเชื่อเสมอว่า "เวลาของลูก" คือ "เวลาสำคัญ"	อารมณ์ของลูก และไม่ฝึกสมองส่วนคิดของลูก และเราเช่นกันซึ่งนั่นจะทำให้เราและลูกอยู่ในวงจรที่ย่ำแย่ระงับปรี๊ดได้...ชีวิตสบายขึ้นมากจริง ๆ - จะช่วยให้ลูกเรียนรู้ได้ จะมีแต่เราเท่านั้นค่ะ ที่ จะช่วยให้ลูกเรียนรู้ได้ว่าวิธีแบบนี้ “เป็นวิธีที่ไม่ได้ผล” - แล้วเราจะมีเวลาให้กับสิ่งที่เราคิดว่ามันสำคัญเสมอ
	[ให้โอสรภาพ/ช่วยลูกให้ค้นพบตนเอง/นับถือตนเอง/สอนให้เข้าใจความแตกต่างกัน] - เลิกติดกรอบกับความเชื่อว่าลูกต้องเรียนดีเท่านั้นจึงประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ช่วยให้ลูกรู้ว่าลูกเป็นคนที่มี "มีดี" ในชีวิต - เลือกลงและพัฒนาลูกจากด้านดีของลูกได้นะคะ - ช่วยให้ลูกเข้าใจ ความแตกต่าง ด้วยการไม่ต้องตัดสินนะคะ - การสอนลูกให้รู้จักตัดใจ และเข้าใจความแตกต่างของชีวิต	- นี่แหละที่จะเป็นพ่อแม่ที่ช่วยให้ลูกประสบความสำเร็จไป “ตลอดชีวิต” - คนเราจะพัฒนาง่ายถ้าเค้าเชื่อได้ว่า "ฉันมีดี" - จะเป็นรากคิดที่สำคัญของการมองอะไรในโลกใบนี้จริง ๆ - จะเป็นการสอนที่ลูกจะขอบคุณพ่อแม่ไปตลอดชีวิต
	[ฝึกให้คิดแก้ปัญหา] - ช่วยลูกให้เผชิญกับปัญหาบ่อย ๆ นะคะ - ลองพยายามเปลี่ยนคำสั่งเป็นตั้งคำถามนะคะ	- ลูกจะ “เติบโตทางใจ” ได้มากขึ้นทุกที - การ "คิด" แก้ปัญหาจะนำมาซึ่งสมองที่พัฒนา และ "ความร่วมมือ" ซึ่งความดีจะลดไปได้มากจริง ๆ
	[พ่อแม่ต้องมีความรู้ เรื่องการเลี้ยงลูก] - ต้องลองมองดี ๆ ว่า “นิ้วที่เหลือทั้งสี่ชี้มาที่ใคร?”	- บางทีเราอาจพบว่า หลายปัญหาของลูกก็แก้ได้ง่ายๆ แค่เริ่มที่นี้ “ที่ตัวเราเอง”

ตารางที่ 16 การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข แบบที่ 4 ส่วนที่ (1) ผลที่คาดหวัง+ ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ + ส่วนที่ (3) แสดงการเน้นย้ำเจตนา

ส่วนที่ (1) ผลที่ คาดหวัง	ส่วนที่ (2) เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ	ส่วนที่ (3) แสดงการเน้นย้ำเจตนา
รักลูก	[ใช้วิธีการเชิงบวก] - เตรียมลูกไปโรงเรียนด้วยการเตรียมความพร้อมด้านบวกในทุกวันนะคะ - อะไรที่ไม่ได้เป็นอันตรายกับชีวิต ลองฝึกวินัยเชิงบวกกับลูกดูนะคะ - จงดีใจที่ได้เห็นลูกดีนะคะ - พูดประโยคดี ๆ กับลูกอยู่เสมอ นะคะ - คอยมองหาหนทางที่จะทำให้ลูกรู้สึก "เป็นส่วนหนึ่ง" กับเรานะคะ ถ้าพ่อแม่ทำได้ - อย่าไล่จับไปเกมอนจนลืมนะคะ - เรามาฝึกเป็น "ผู้ฟังที่ดี" เวลาที่ลูกรู้สึกแย่นะคะ	- เชื่อหาค่ะลูกทำได้...แคใจเราเชื่อ - เชื่อหาค่ะเด็กสามารถฝึกการควบคุมตัวเองได้ ถ้าผู้ใหญ่แสดงความเข้าใจและให้โอกาส - เชื่อหาค่ะด้วย "วิธีการดี ๆ" จะทำให้ลูกที่ไม่ได้ว่าง่ายอยู่กับเราได้อย่างมีความสุข - เชื่อหาค่ะเลี้ยงเด็กที่เชื่อว่าตัวเองใช้ได้ และมีความหมายกับพ่อแม่ มันไม่เห็นน้อยเอาซะเลยจริง ๆ - เราจะรู้สึกว่าคุณมีเรื่องให้ต้องบ่นว่าน้อยลงอย่างมหัศจรรย์จริง ๆ - เชื่อหาค่ะ"ไล่จับลูก" สุขและสนุกกว่าไปไล่จับไปเกมอนมากจริง ๆ - เชื่อหาค่ะความรู้สึกมันสั่งกันไม่ได้แต่เราช่วยให้ลูกรู้จักยอมรับ และจัดการความรู้สึกได้
	[ฝึกให้คิดแก้ปัญหา] - ปลุกฝังความเชื่อว่า "ฉันทำได้" โดยการพยายาม "ไม่ทำอะไรให้" นะคะ	- เชื่อหาค่ะลูกจะขอบคุณความช่วยเหลือในวันข้างหน้าอย่างแน่นอน
	[พ่อแม่เป็นต้นแบบ/เลี้ยงลูกโดยไม่หวังผลตอบแทน] - ไม่ชอบที่ลูกก้าวร้าวลองกลับมามองตัวเราว่าเป็นต้นแบบความก้าวร้าวของลูกหรือไม่ - มอบความรักที่ยิ่งใหญ่ที่สุดให้ลูก คือการรักโดยไม่หวังผลตอบแทนนะคะ	- เชื่อหาค่ะลูกอาจปิดหูกับสิ่งที่เราสอน แต่ "เปิดตาหูสิ่งที่เราทำเสมอ" - เชื่อเถอะค่ะลูกก็จะมอบความรักที่ยิ่งใหญ่กลับคืนให้คุณเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 68

“...รักลูก... ลองสงบตัวเอง และบอกตัวเองเสมอ นะคะ "ฉันสอนลูกได้ โดยที่ลูก
ไม่ต้องรู้สึกแย"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 16 กุมภาพันธ์ 2559)

จากตัวอย่าง (68) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขโดยกล่าวอ้างเงื่อนไขของความรัก “รักลูก...” ร่วมกับการใช้คำแสดงการแนะนำ “ลอง” เพื่อเชิญชวนให้ผู้อ่านปฏิบัติตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ ทำให้ผู้อ่านทราบว่าคุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตัวอย่างที่ 69

“...รักลูก...กอดลูกก่อนจะสอน นะคะ แล้วคุณจะพบว่าทั้งความรัก ความเป็น
ห่วงและสิ่งที่คุณจะสื่อออกไป...ลูกจะรับมันไปได้เต็มๆ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 มีนาคม 2558)

จากตัวอย่าง (69) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขโดยกล่าวอ้างเงื่อนไขของความรัก “รักลูก...” ร่วมกับคำกริยา “กอดลูกก่อนจะสอน” สื่อนัยของการสั่งเพื่อบอกว่าเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จากนั้นจึงโน้มน้าวใจผู้อ่านด้วยการนำเสนอผลของการทำตามเงื่อนไขว่าถ้าผู้อ่านทำแล้วจะเกิดผลดีคือ “ความรัก ความเป็นห่วง และสิ่งที่คุณจะสื่อออกไป...ลูกจะรับมันไปได้เต็มๆ” จึงสื่อความถึงผู้อ่านได้ว่าหากผู้อ่านเลือกทำตามความคิดที่ผู้เขียนนำเสนอแล้วก็จะประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 70

“...ถ้ายังรักลูกหลาน...ให้ลุกขึ้นมาอดทน นะคะ อดทนกับปัญหา อดทนที่จะ
กล้าขัดใจ อดทนที่จะฝืนวินัยเชิงบวก อดทนที่จะต่อสู้กับความรู้สึกตัวเอง

เพราะถ้าเราช่วยเค้าไม่ได้ในวันนี้

อย่าหวังว่าจะช่วยเค้าได้ดีในอนาคต

เพราะถ้าเค้าไม่รู้ว่าจะต้องเชื่อฟังพ่อแม่ตั้งแต่วันนี้

เราจะไม่มีความมั่นใจที่ดีเมื่อเค้าเข้าวัยรุ่นแล้ว

และนั่น...จะเป็นวันที่เราต้องเจ็บปวด กับผลร้ายที่ปล่อยเอาไว้ โดยไม่ได้ตั้งใจจะ

แก้ไขหรือดูแล

รักลูก... กำหนดขอบเขต กติกา และฝึกรวินัยให้ลูกนะคะ เพราะหน้าที่ของพ่อแม่
ไม่ได้มีแค่ "คอยให้ความรัก"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 24 สิงหาคม 2558)

จากตัวอย่าง (70) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขโดยใช้เงื่อนไขของความรักมาเป็นเหตุจูงใจให้ผู้อ่านทำในสิ่งที่บอกคือ “ให้ลูกขึ้นมาอดทน” จะเห็นว่าผู้เขียนใช้การกล่าวซ้ำกริยาวลี “อดทน” เพื่อจะอธิบายว่าพ่อแม่ต้องอดทนกับอะไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพ่อแม่ตามแนวคิดของผู้เขียน จากนั้นผู้เขียนใช้การโน้มน้าวใจผู้อ่านด้วยการกล่าวถึงผลของการไม่ปฏิบัติตามโดยใช้คำบรรยายเชิงลบ ได้แก่ “อย่าหวังว่าจะช่วยเค้าได้ดีในอนาคต” “ไม่มีวันทำมันได้ดีเมื่อเค้าเข้าวัยรุ่นแล้ว” “จะเป็นวันที่เราต้องเจ็บปวด กับผลร้ายที่ปล่อยเอาไว้ โดยไม่ได้ตั้งใจจะแก้ไขหรือดูแล” ซึ่งสื่อให้ผู้อ่านเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่สามารถบอกได้ว่าผลที่จะเกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตามจะเป็นเช่นไร จากนั้นผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขซ้ำเพื่อสื่ออีกทีว่า ถ้ารักลูกควรปฏิบัติอย่างไร โดยใช้เหตุผลมาสนับสนุนข้อคิดเห็นนั้นอีกครั้งเพื่อให้เกิดความเชื่อถือน่าเชื่อถือมากขึ้น การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขซ้ำกันถึงสองครั้งนี้เป็นการตอกย้ำให้ผู้อ่านรับรู้และเร่งปฏิบัติในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการให้กระทำตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 71

“...รักลูก... เวลาเจอลูกมีพฤติกรรมเป็นปัญหา ลองถามตัวเองดูนะคะ ว่าเราจะทำอะไรได้ดีมากกว่าที่แค่ห้าม ดุ ต่ำ ตี เค้ามั้ย?

เพราะหลายครั้ง... แคเราเปลี่ยนได้

ลูกก็จะให้ผลลัพธ์ที่น่าชื่นใจ แบบที่ไม่ต้องมีใครรู้สึกแย่ไปกับมัน”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 10 พฤศจิกายน 2558)

จากตัวอย่าง (71) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข “รักลูก” เพื่อเป็นเงื่อนไขชักชวนให้ผู้อ่าน “ลองถามตัวเองดูนะคะ ว่าเราจะทำอะไรได้ดีมากกว่าที่แค่ห้าม ดุ ต่ำ ตี เค้ามั้ย?” จากนั้นใช้ข้อความแสดงเหตุผลที่มีคำเชื่อม “เพราะ” อยู่หน้าเพื่อบอกให้ผู้อ่านเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกมาทำตามแนวคิดผู้เขียน แล้วจะเห็นผลลัพธ์ที่น่าชื่นใจตามที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขนี้แม้จะใช้รูปภาพเพื่อการชักชวน แต่ก็สื่อให้เห็นถึง

สถานภาพของผู้เขียนที่สูงกว่าผู้อ่านที่สามารถบอกผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านนำไปปฏิบัติตาม และหากเลือกไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับก็อาจจะไม่เป็นไปตามที่ผู้เขียนบอกไว้

ตัวอย่างที่ 72

รักลูก... อะไรที่ไม่ได้เป็นอันตรายกับชีวิต ลองฝึกวินัยเชิงบวกกับลูกคุณะคะ
เชื่อหมอคะ เด็กสามารถฝึกการควบคุมตัวเองได้ ถ้าผู้ใหญ่แสดงความเข้าใจและให้โอกาส

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 7 มกราคม 2559)

จากตัวอย่าง (72) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขโดยใช้เงื่อนไขความรัก “รักลูก” ร่วมกับคำแสดงการแนะนำ “ลอง” เพื่อโน้มน้าวให้ผู้อ่านปฏิบัติตามวินัยเชิงบวกตามที่ผู้เขียนนำเสนอซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพ่อแม่ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ จากนั้นใช้คำแสดงเจตนาชักชวน “เชื่อหมอคะ” ร่วมกับข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขโดยกล่าวถึงผลลัพธ์ที่ดีที่จะเกิดกับเด็กก่อนและจึงกล่าวถึงเงื่อนไข “ถ้าผู้ใหญ่ให้โอกาส” เพื่อเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือและช่วยโน้มน้าวให้ผู้อ่านนำไปปฏิบัติตาม

ตัวอย่างที่ 73

“...รักลูก รักหลาน ก็ขอให้ปรับวิธีการเข้าหาเด็ก...ตามที่เด็กคนหนึ่ง พึ่งได้รับ
จากคนที่รักเขา...”

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 26 ตุลาคม 2559)

จากตัวอย่าง (73) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขโดยใช้เงื่อนไขความรัก ร่วมกับคำแสดงการขอร้อง “ขอให้ปรับ” เพื่อโน้มน้าวให้ผู้อ่านปฏิบัติตามที่ผู้เขียนนำเสนอ นอกจากนี้ผู้เขียนยังใช้คำแสดงทัศนภาวะ “พึ่ง” เพื่อสื่อให้เห็นว่าพ่อแม่ควรปฏิบัติตามที่ผู้เขียนนำเสนอ การใช้ทัศนภาวะในข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขนี้จึงสื่อให้เห็นถึงการใช้น้ำเสียงที่แสดงอำนาจของผู้เขียนด้วย

2.2) การใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล

การใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล สื่อเจตนาที่ใช้สั่งให้ผู้ใดผู้หนึ่งทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจเริ่มต้นด้วยคำกริยา หรือเริ่มต้นด้วยคำบ่งชี้แสดงคำสั่ง ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจะใช้ข้อความแสดงการสั่งที่ขึ้นต้นด้วยคำแสดงการสั่ง “อย่า จง ต้อง” หรือเริ่มต้นด้วยคำกริยา ร่วมกับการแสดงเหตุผลเพื่อสนับสนุนการสั่งให้น้ำหนัก น่าเชื่อถือมากขึ้น การใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล ใช้เพื่อแสดงความมี

หลักวิชาการและเหตุผลของผู้เขียน และสื่อถึงการใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ที่สื่อถึงการมีความรู้มากกว่าจึงแสดงอำนาจสั่งให้ผู้อ่านกระทำในสิ่งที่พึงประสงค์ตามความคิดของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 74

เพราะเราต่างเป็นพ่อแม่...แค่ชั่วคราว

1. อย่าเลี้ยงลูกแบบประคบประหงมทำให้ทุกอย่าง เพราะเราอยู่ช่วยเค้าไปไม่ได้ตลอดชีวิต ใช้ทุกเวลานาทีที่มีอยู่ ช่วยให้ลูกมีศักยภาพที่เพิ่มขึ้น ไม่ใช่มีชีวิตอยู่ได้เพราะมีพ่อแม่เป็นที่พึ่ง

2. อย่าเอาความฝันเราไปใส่ในฝันลูก อย่าคอยบงการกำหนดชีวิตลูกให้เป็นอย่างใจ เพราะสุดท้ายคนที่อยู่กับสิ่งที่เลือกไปตลอดชีวิต คือ ลูก...ไม่ใช่เรา "ชีวิตเป็นของลูก"

3. อย่าเสียเวลาไปกับความโกรธเคืองเกลียดชัง ผิดหวัง เบื่อหน้า อย่าบ่มเพาะความรู้สึกลบๆ เพราะชั่วคราวนั้นแสนสั้น และอาจมีความหมายยาวไปไม่ถึง...แม้วันพรุ่งนี้

4. อย่าทุ่มเทเงินทอง ทรัพย์สิน ทุกสิ่งอย่างในชีวิตจนหมดสิ้น เพียงเพื่อแลกกับการเติบโตที่"งดงามที่สุด"ของลูก

บทบาทของพ่อแม่จะลดหลั่นตามกาลเวลา อย่าให้วันข้างหน้าลูกต้องคอยลำบากช่วยเหลือเรา...ที่ไม่เหลืออะไรเลย

5. อย่ากลัว "การสูญเสีย" จนต้องกอดลูกจนรัดแน่น ควรฝึกใจให้มีการปล่อยวาง เพราะสุดท้าย ถึงแม้จะรักมากแค่ไหน ก็ไม่มีชีวิตใคร...ที่เป็นของเรา เราต่างเป็นความสัมพันธ์แบบชั่วคราวของกันและกัน

6. อย่าลืม "ดูแลตัวเองให้ดี"

เพราะนี่คือพรอันวิเศษ ที่จะทำให้เรามีเวลาชั่วคราวกับลูกได้ยาวนานขึ้น

7. ใช้เวลาไปกับเรื่องดี ๆ และใช้ทุกวินาทีให้คุ้มค่า เพราะสุดท้าย สิ่งที่เราจะเหลือทิ้งไว้ให้กับลูกในฐานะพ่อแม่...ก็แค่ "ความทรงจำ"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 8 กรกฎาคม 2558)

จากตัวอย่าง (74) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงการสั่งที่มีคำบังคับแสดงการสั่ง “อย่า” และคำกริยา “ใช้” ร่วมกับการแสดงเหตุผลในการสั่งห้าม โดยมีรูปประโยคซ้ำ ๆ คือ “อย่า...เพราะ” “ใช้...เพราะ” การใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล นี้นัยที่สำคัญ คือ ทำให้การสั่งดูมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ สามารถอธิบายที่มาที่ไปของการสั่งได้ เพื่อโน้มน้าวใจให้อ่านยอมรับการสั่งนั้นว่า พฤติกรรมที่ผู้เขียนสั่งห้ามไม่ให้กระทำเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์

ตัวอย่างที่ 75

“อย่าสงสารลูกเลยต้องคอยอุ้ม...”

เพราะการหัด "ล้มแล้วลุก" ช่วยลูกได้มากกว่า

อย่าสงสารลูกเลยคอยแต่ทำให้...

เพราะการ "ทำเองได้" มีความหมายกับลูกมากกว่า

อย่าสงสารลูกจึงคอยตามใจ...

เพราะการอยู่กับ "การไม่ได้" ให้คุณค่าทางใจกับลูกมากกว่า

อย่าสงสารลูกเลยไม่เคยปล่อยให้ร้องไห้...

เพราะการ "ร้องแล้วได้" อาจทำร้ายลูกมากกว่า

อย่าสงสารลูกเลยคอยคิดให้ทำให้

เพราะการ "คิดเองไม่ได้" มันทำร้ายลูกมากกว่า

อย่าสงสารลูกแล้วคอยแก้ปัญหาให้

เพราะการ "แก้ปัญหาเองไม่ได้" มันอันตรายกับลูกมากกว่า

อย่าสงสารลูกเลยไม่เคยปล่อยให้ลูกลำบาก

เพราะการ "ลำบากไม่ได้" มันบั่นทอนใจของลูกมากกว่า

อย่าสงสารลูกแล้วคอยซื้อของให้...

เพราะสิ่งที่ลูกอยากได้อาจเป็นแค่เพียง "เวลา" ที่จะได้สบตากับพ่อแม่

ลูก... ไม่ใช่สิ่งมีชีวิตที่ "น่าสงสาร"

แต่เป็นสิ่งมีชีวิตที่ต้องการ "การพัฒนา"

อย่าเลี้ยงลูกด้วยความสงสารในวันนี้

เพราะเค้าจะกลายเป็นคนที่ "น่าสงสาร" ในอนาคต

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (75) มีการใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล โดยใช้รูปประโยคซ้ำ ๆ คือ ขึ้นต้นด้วยคำแสดงทัศนภาวะ “อย่า” และการใช้คำเชื่อม “เพราะ” เพื่อสื่อเจตนา การสั่งห้ามกระทำด้วยการบอกเหตุผลของการห้ามสื่อให้ผู้อ่านรับรู้ว่าการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ “ต้องคอยอุ้ม” “คอยแต่ทำให้” “คอยตามใจ” “ไม่เคยปล่อยให้ร้องไห้” “คอยคิดให้ทำใจ” “คอยแก้ปัญหมาให้” “ไม่เคยปล่อยให้ลูกลำบาก” “คอยซื้อของให้” “เลี้ยงลูกด้วยความสงสาร” และผู้เขียนยังแสดงเหตุผลการสั่งห้ามด้วยการใช้คำที่สื่อความหมายเชิงลบ ได้แก่ “ทำร้าย” “อันตราย” “บั่นทอนใจ” “กลายเป็นคนที่น่าสงสาร” ร่วมกับคำประเมินค่า “มากกว่า” จึงสื่อให้เห็นทัศนคติของผู้เขียนที่ต้องการบอกว่าการกระทำดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ การใช้กลวิธีดังกล่าวนี้จึงช่วยโน้มน้าวให้ผู้อ่านคล้อยตามและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตามแนวคิดของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 76

“...1.ฝึกความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวลูก โดยพ่อแม่ต้องทำอย่างมีสติ เพราะเราต้องการให้ลูกฝึก “ควบคุมตนเอง” ไม่ใช่ เราที่ไปควบคุมเขา
(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 10 พฤศจิกายน 2560)

จากตัวอย่าง (76) มีการใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล ที่ขึ้นต้นด้วยกริยา “ฝึก” ร่วมกับการแสดงเหตุผลในการสั่ง เพื่อให้สิ่งที่สั่งให้ปฏิบัติดูมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากขึ้น ทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงเหตุผลในการสั่งและเข้าใจได้ว่าสิ่งที่ถูกสั่งให้ปฏิบัติเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพ่อแม่ตามแนวคิดของผู้เขียน

2.3) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล

การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล เพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่านให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการกระทำของพ่อแม่ว่าถ้าหากพ่อแม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะเกิดผลบางอย่างแก่ลูก ส่งผลให้ผู้อ่านรับรู้ได้ว่าพฤติกรรมแบบใดของพ่อแม่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ คำสำคัญที่ใช้ในข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล คือ “ได้รับ” “ทำให้” “รู้สึก” “มีแนวโน้ม” เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 77

“...แบบที่ 4 พ่อแม่ที่ลงโทษลูกรุนแรงเวลาที่ลูกทำผิด ไม่ค่อยพูดดี ๆ แต่จะดุด่าด้วยคำพูดรุนแรง เสียดสี ประชดประชัน บางทีมีการทำร้ายร่างกาย ตีด้วยวัสดุต่าง ๆ เด็ก

จะได้รับผลกระทบทางใจ รู้สึกไม่เข้าใจพ่อแม่ เครียด ซึมเศร้า และบางคนถูกชักจูงไปเข้ากับกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงได้ง่าย

แบบที่ 5 พ่อแม่ที่ทะเลาะกันตลอดเวลา หรือมีคนในบ้านที่ทะเลาะกันรุนแรง ทำให้เด็กรู้สึกบ้านไม่น่าอยู่ จึงหาทางออกด้วยการออกไปนอกร้าน อาจจะถูกชักจูงให้ทำอะไรที่ส่งผลกระทบต่อตัวเองได้...

แบบที่ 6 พ่อแม่ที่ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีกับลูก เช่น พ่อแม่เองก็มีนิสัยชอบเอาเปรียบ เบียดเบียน สร้างความเดือดร้อนให้คนรอบข้าง เด็ก ๆ เรียนรู้จากสิ่งที่เห็น ก็จะมีแนวโน้มมีพฤติกรรมเหมือนๆพ่อแม่ อยากทำอะไรก็ทำ ไม่คิดว่าใครจะเดือดร้อนบ้าง

แบบที่ 7 พ่อแม่ที่ไม่เคยชมเชยลูก มีแต่ดุว่าตำหนิ เด็กที่ไม่เคยได้รับการชื่นชมอย่างเหมาะสม ก็จะรู้สึกตัวเองไม่มีคุณค่า ไม่มีอะไรดี จึงไม่สนใจที่จะดูแลตัวเองให้ดี อยากทำอะไรก็ทำแม้จะเป็นเรื่องอันตราย ไม่คิดถึงผลเสียที่ตามมา..."

(เขียนเด็กชั้นอนุบาล, 10 พฤศจิกายน 2560)

จากตัวอย่าง (77) มีการใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล เพื่ออธิบายถึงผลลัพธ์ของการกระทำของพ่อแม่ที่มีคุณลักษณะไม่พึงประสงค์ ได้แก่ พ่อแม่ที่ลงโทษลูกรุนแรงเวลาที่ลูกทำผิด พ่อแม่ที่ทะเลาะกันตลอดเวลา พ่อแม่ที่ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีกับลูก และพ่อแม่ที่ไม่เคยชมเชยลูก ว่าเป็นคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เพราะส่งผลเสียแก่ลูก ได้แก่ ได้รับผลกระทบทางใจ ทำให้เด็กรู้สึกบ้านไม่น่าอยู่ มีแนวโน้มมีพฤติกรรมเหมือนๆพ่อแม่ และรู้สึกตัวเองไม่มีคุณค่า ซึ่งเป็นผลในทางลบ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกกลัวและไม่ต้องการให้เกิดผลลัพธ์นั้นแก่ตนและลูก ทำให้ผู้อ่านรู้สึกคล้อยตามอยากปรับเปลี่ยนวิธีการไปตามที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 78

จุดอ่อนอีกอย่างที่พบบ่อยคือ

พ่อแม่มักบอกให้ลูกทำนั่น ทำนี่เป็นชุด ๆ

พอลูกไม่รับผิดชอบ.....ก็สงสัยว่าทำไมไม่รู้จักคิดเอง

แต่ในความเป็นจริงแล้ว....

พ่อแม่กลุ่มนี้มักไม่ฝึกเด็กคิด แต่มักชินกับการบอกให้เด็กทำ

จนทำให้เด็กชินกับการรอคำสั่ง...คิดเองไม่เป็น

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 14 มีนาคม 2559)

จากตัวอย่าง (78) มีการใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล เพื่ออธิบายว่า “พ่อแม่มักบอกลูกทำนั่น ทำนี่เป็นชุด ๆ” เป็นคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เพราะเกิดผลลัพธ์แก่เด็ก คือ “ทำให้เด็กชินกับการรอคำสั่ง...คิดเองไม่เป็น” ผู้อ่านจึงเกิดความรู้สึกกลัว ปฏิเสธที่จะต้องรับผลเสีย การใช้กลวิธีนี้จึงมีส่วนช่วยโน้มน้าวใจผู้อ่านให้คล้อยตามความคิดที่ผู้เขียนนำเสนอมากขึ้น และอาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

3) การกล่าวซ้ำ

การใช้กลวิธีการกล่าวซ้ำในประโยคนี้ใช้เพื่อเน้นย้ำประเด็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพ่อแม่ที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 79

- ... * พ่อแม่ที่มีภาวะผู้นำจะกำหนดกติกาและจริงจัง...
- ... * พ่อแม่ที่มีภาวะผู้นำจะตามอย่างสม่ำเสมอ...
- ... * พ่อแม่ที่มีภาวะผู้นำจะติดตามให้เกิดผลลัพธ์...
- ... * พ่อแม่ที่มีภาวะผู้นำจะชื่นชมตามจริงในสิ่งที่ลูกทำ...

(หมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก, 2 มิถุนายน 2558)

จากตัวอย่าง (79) มีการใช้กลวิธีการซ้ำโครงสร้างประโยค “พ่อแม่ที่มีภาวะผู้นำจะ” เพื่อเน้นย้ำประเด็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพ่อแม่ ได้แก่ “กำหนดกติกาจริงจัง ตามอย่างสม่ำเสมอ ติดตามให้เกิดผลลัพธ์ และชื่นชมตามจริง” ทำให้ผู้อ่านจดจำได้ง่ายว่าการกระทำเหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่ผู้เขียนต้องการให้ปฏิบัติ

ตัวอย่างที่ 80

“...คนเราทุกคนโกรธเป็น รวมทั้งเด็ก ๆ ด้วย
เราต้องเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ตนเอง รวมทั้งเด็ก ๆ ด้วยค่ะ
แต่สิ่งที่แตกต่างในการเรียนรู้ คือ
เด็ก ๆ จำเป็นต้อง "อาศัย" พ่อแม่ช่วย
ในขณะที่พ่อแม่ต้องพยายามเรียนรู้การควบคุมตนเอง
หากพ่อแม่โดนลูกต่อว่าหรือด่า อย่าเผลอด่ากลับ!
ด้วยเหตุผลที่ว่า ลูกทำไม่ดีหรือด่าเราก่อน
ถ้าลูกไม่เป็นแบบนี้ เราก็จะไม่ทำแบบนี้

ย่าอีกครั้ง..

เด็กจำเป็นต้อง "อาศัย" พ่อแม่ช่วยควบคุมอารมณ์

ในขณะที่พ่อแม่ต้องพยายามเรียนรู้การควบคุมตนเอง

(หมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก, 30 มิถุนายน 2560)

จากตัวอย่าง (80) มีการใช้กลวิธีการซ้ำโครงสร้างประโยค “พ่อแม่ต้องเรียนรู้การควบคุมตนเอง” เพื่อเน้นย้ำประเด็นให้ผู้อ่านจดจำได้ง่ายว่านี่คือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านปฏิบัติ

ตัวอย่างที่ 81

“อย่าสงสารลูกเลยต้องคอยอุ้ม...”

เพราะการหัด "ล้มแล้วลุก" ช่วยลูกได้มากกว่า

อย่าสงสารลูกเลยคอยแต่ทำให้...

เพราะการ "ทำเองได้" มีความหมายกับลูกมากกว่า

อย่าสงสารลูกจึงคอยตามใจ...

เพราะการอยู่กับ "การไม่ได้" ให้คุณค่าทางใจกับลูกมากกว่า

อย่าสงสารลูกเลยไม่เคยปล่อยให้ร้องไห้...

เพราะการ "ร้องแล้วได้" อาจทำร้ายลูกมากกว่า

อย่าสงสารลูกเลยคอยคิดให้ทำให้

เพราะการ "คิดเองไม่ได้" มันทำร้ายลูกมากกว่า

อย่าสงสารลูกแล้วคอยแก้ปัญหาคือ

เพราะการ "แก้ปัญหเองไม่ได้" มันอันตรายกับลูกมากกว่า

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (81) มีการใช้โครงสร้างข้อความแบบกล่าวซ้ำ ๆ “อย่าทำ (สิ่งที่ไม่พึงประสงค์) เพราะถ้าไม่ทำ (สิ่งที่ไม่พึงประสงค์) ได้มากกว่า” เพื่อเน้นย้ำประเด็นให้ผู้อ่านไม่ทำสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ตามแนวคิดของผู้เขียน

4) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์

คำถามเชิงวาทศิลป์ (rhetorical question) หมายถึง คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่เว้นที่ว่างให้ผู้อ่านได้คิดหาคำตอบเอง และผู้เขียนก็คาดหวังให้ผู้อ่านคิดคำตอบได้ตรงกับที่ผู้เขียน

ต้องการ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นกลวิธีที่ช่วยให้ผู้เขียนไม่ต้องแสดงความคิดเห็นของตนออกมาตรง ๆ แต่ใช้วิธีการตั้งคำถามและแสดงผลสนับสนุนเพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่านไปสู่คำตอบที่ผู้เขียนต้องการ (ชนกพร พัวพัฒนกุล, 2556: 120) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์จึงใช้เพื่อชี้แนะว่าพ่อแม่ควรเรียนรู้วิธีการ “เชิงบวก” เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูก

จากการศึกษาพบว่า วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกที่เขียนโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อให้ผู้อ่านตั้งคำถามว่าสิ่งนั้นเป็นจริงหรือไม่และใช้การแสดงเหตุผลมาสนับสนุนคำตอบของผู้เขียน เพื่อชี้ให้ผู้อ่านเกิดการคิดและปรับเปลี่ยนมาใช้วิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพ่อแม่ตามแนวคิดของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 82

“จะมีสักกี่ครั้ง ที่เวลาพ่อแม่เจอลูกสร้างปัญหา แล้วจะหันมองกลับมา "ที่ตัวเอง"

เรารีเปล่า ที่ปล่อยลูกไว้ไม่ได้ดูแลใกล้ชิด?

เรารีเปล่า ที่ยังช่วยเค้าได้ไม่เต็มที่?

เรารีเปล่า ที่ไม่เรียนรู้วิธีเชิงบวกดี ๆ ที่จะสอน?

เรารีเปล่า ผลลอคคาดหวังให้ลูกทำได้ตั้งใจ ทั้ง ๆ ที่วัยเค้าก็แค่นี้?

เรารีเปล่า ที่ควรจะถูกบ่น ถูกว่า มากกว่าจะไปลงที่ลูก?

รักลูก... แทนที่เจอปัญหาแล้วใช้นิ้วชี้ไปที่ลูกทุกครั้ง บางทีอาจต้องลองมองดี ๆ

ว่า "นิ้วที่เหลือทั้งสี่ชี้มาที่ใคร?"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 10 สิงหาคม 2558)

จากตัวอย่าง (82) ผู้เขียนตั้งคำถามโดยซ้ำรูปภาษาเดิมว่า “เรารีเปล่า..” แสดงการเน้นย้ำเพื่อให้ผู้อ่านทบทวนหรืออุกคิดว่าการที่ลูกมีปัญหาเป็นเพราะพ่อแม่หรือเปล่า หากผู้อ่านต้องการเป็นพ่อแม่ที่พึงประสงค์ก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกให้เป็นไปตามแนวคิดที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้

ตัวอย่างที่ 83

“...ในฐานะพ่อแม่ สิ่งที่เราอาจต้องตั้งคำถามกับตัวเอง โดยเฉพาะในสิ่งที่เราอาจไม่มีโอกาสได้เห็น "วันนี้... มีการเลี้ยงดูร้าย ๆ อะไรมั๊ยที่มันค่อย ๆ ทำลาย... สมองลูกของเรา”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 กรกฎาคม 2560)

จากตัวอย่าง (83) ผู้เขียนใช้การตั้งคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ เพื่อให้ผู้อ่านตั้งคำถามกับตนเอง และโน้มน้าวใจด้วยการนำเสนอวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวกของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 84

“ลูกยิ่งโต ยิ่งรู้เรื่อง พ่อแม่อีกยิ่งคาดหวัง..เข้าทำนอง ลูกโตแล้ว ต้องรู้จักคิด รู้จักรับผิดชอบเอง....

จริง ๆ ก็ไม่ผิดอะไรที่เราจะคาดหวังแบบนั้น...เพียงแต่ว่า ลูกโตขึ้น แล้ววิธีการเลี้ยงดูของเรานั้น ได้เปลี่ยนแปลงและเติบโตตามลูกหรือเปล่า??

หลายท่าน ยังชินกับ “การบอก” ให้ลูกทำอะไร ในเรื่องง่าย ๆ แทนที่ลูกจะได้คิดเอง เด็กวัย 5 ปีกำลังจะลองแกะกล่องเอง ก็มีเสียงมากำกับ

“แกะกล่อง ต้องหันกล่องมาทางนี้ นี่ๆ.. แล้วฉีกทางนี้ มันง่ายกว่า”

ลูกก็เลยไม่ทันได้คิดเอง...แค่ทำตามความคิดของพ่อแม่

หากเรื่องทั่ว ๆ ไป ลูกไม่ต้องเอาใจใส่และไม่ต้องคิดแบบนี้ อยู่บ่อย ๆ ๆ หมออีก

สงสัยว่า ลูกจะคิดเป็นและรู้รับผิดชอบได้เมื่อไร...

ลองนึกภาพใหม่ เด็กวัย 5 ปี แกะกล่องของตนเอง โดยพ่อแม่ไม่พูดกำกับ จะเกิดอะไรขึ้น

(หมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก, 4 เมษายน 2560)

จากตัวอย่าง (84) ผู้เขียนใช้การตั้งคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านได้คิดทบทวนถึงวิธีการเลี้ยงลูกของตนเองว่ามีวิธีการใดที่จะเหมาะสมต่อการเลี้ยงลูกที่เปลี่ยนไปตามวัย จากนั้นผู้เขียนให้คำตอบด้วยการเปรียบเทียบ คือ ให้เห็นถึงวิธีการแบบเดิมที่ผู้เขียนใช้คำว่า “เคยชินกับการบอก” และส่งผลเสียต่อลูก เพื่อให้เห็นว่าวิธีการดังกล่าวเป็นลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ และนำเสนอวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวกที่เห็นผลสำเร็จที่ต่างออกไป การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบนี้จึงเหมือนกับใช้คำถามเพื่อนำเสนอแนวคิดให้ผู้อ่านเห็นว่าพฤติกรรมแบบใดที่เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามแนวคิดของผู้เขียน การให้คำตอบที่สื่อถึงผลสำเร็จจึงเป็นการโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านให้คล้อยตามคำตอบที่ผู้เขียนต้องการสื่อ

5) การใช้สทบท

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ผู้เขียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียน เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการและผลของการเลี้ยงดูลูกที่นำเสนอในตัวบท ผู้เขียนจึงสามารถชี้ได้ว่าพฤติกรรมแบบใดของพ่อแม่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ และถ้าต้องการเป็นพ่อแม่ที่พึงประสงค์ควรปฏิบัติอย่างไร

ตัวอย่างที่ 85

“...หมอมีเรื่องของเด็กผู้หญิงคนหนึ่งที่น่าสนใจมาเล่าให้ฟังค่ะ

"ฝน วีระสุนทร" หนึ่งในนักวาดการ์ตูนอนิเมชัน ของวอลท์ดิสนีย์ ที่เรากำลังชื่นชอบ "Zootopia" และหนึ่งในนักวาดภาพอนิเมชันเจ้าของรางวัลออสการ์จากเรื่อง "Frozen"

ฝนเป็นคนไทย ที่ได้ทำงานกับบริษัทยักษ์ใหญ่ "วอลท์ดิสนีย์" แต่ที่ยิ่งใหญ่ไปกว่านั้น... ฝนทำงานที่สร้างแรงบันดาลใจให้เด็ก ๆ หลายคน

ฝนจบเตรียมอุดมศึกษา และเคยเป็นนักศึกษาแพทย์ของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทย์ลำดับต้น ๆ ของเมืองไทย

แต่ฝนก็พบว่าตัวเองรักการวาดรูปและมีความถนัดในการวาดรูปอย่างจริงจัง ฝนจึงตะเกียกตะกายติดต่อคนที่ทำงานในบริษัทของวอลท์ดิสนีย์ และส่งผลงานของตัวเองไปให้เค้าดู คนที่นั่นแนะนำให้ฝนเรียนต่อทางด้าน การวาดรูปจริงจัง และฝนก็ตัดสินใจจบชีวิตนักศึกษาแพทย์ เพื่อเดินตาม "ความฝัน" ของตัวเอง

การเดินตามความฝัน... ที่ทำให้ได้ใช้ชีวิตในทุกวันนี้อย่าง "มีความสุข มีพลัง และมีความหมาย"...

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 11 มีนาคม 2559)

จากตัวอย่าง (85) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งลำดับเหตุการณ์ได้ ดังนี้

เหตุการณ์ที่ 1: ฝนเรียนจบเตรียมอุดมศึกษา และสอบเข้าเป็นนักศึกษาแพทย์ของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีได้

เหตุการณ์ที่ 2: ฝนพบว่าตนเองรักและถนัดการวาดรูป จึงส่งผลงานไปที่บริษัทของวอลท์ดิสนีย์ และคนที่บริษัทวอลท์ดิสนีย์แนะนำให้ฝนเรียนต่อทางด้านวาดรูปจริงจัง

เหตุการณ์ที่ 3: ฝนลาออกจากการเป็นนักศึกษาแพทย์ และเรียนต่อทางด้านวาดรูป และได้ทำงานเป็นหนึ่งในนักวาดการ์ตูนอนิเมชันของวอลท์ดิสนีย์

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนพูดในสิ่งที่เป็นความจริงและต้องการโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเห็นว่า เด็กที่ได้เติบโตอย่างอิสระ และได้ทำในสิ่งที่ตนเองรัก และกล้าเลือกทางเดินชีวิตของตนเอง จะเป็นเด็กที่มีความสุขในชีวิต ซึ่งการให้อิสระภาพในการเติบโต เป็นคุณลักษณะของพ่อแม่ที่ “ฟังประสงค์” ตามแนวทางการเลี้ยงลูก “เชิงบวก”

ตัวอย่างที่ 86

“เมื่อวานขณะหมอกำลังอยู่ในครัว หมอกก็เดินมาบอกลูกที่กำลังนั่งเล่นอยู่
"ไปอาบน้ำได้แล้วลูก เลิกเล่นได้แล้วจะ" พอเห็นลูกไม่ขยับหมอกก็เสียงเข้มขึ้น
"เบนเน"

คำพูดของลูกสาววัยสองขวบกว่าที่เงยหน้าขึ้นมาสบตาหมอกด้วยความไร้เดียงสา และกลายเป็นที่มาของบทความนี้...

"หมามีคะ เบนกำลังเล่นอยู่คะ หมามีไม่เอาแต่ใจนะคะ"

คำพูดที่คงเลียนแบบมาจากคำพูดของหมอกที่ไม่แน่ใจว่าคนพูดเข้าใจอะไรสักซั๊ง
แคไหน...แต่มันก็ทำให้หมอยิ้มช้า...แล้วก็คิด

จริงด้วยสินะ...

หลาย ๆ ครั้งพ่อแม่มักตราหน้าว่าลูก "ดื้อ เอาแต่ใจ ไม่ยอมทำตามคำสั่ง ฯลฯ"

ทั้ง ๆ ที่จริง ๆ คนที่เอาแต่ใจอาจจะไม่ใช่ที่ตัวลูก...

"ใส่ชุดนี้สิลูก ชุดนี้สวยกว่าเยอะเลย"

"บอกให้หยุด ทำไม่หยุด ไม่หยุดไซ้มัย" ป๊าบ ๆ ๆ ๆ

หลายครั้งที่เราออกคำสั่งเพื่อควบคุมลูก เพื่อให้ทำตามความต้องการของ "ตัวเราเอง" การอยากให้ลูกทำตาม เพราะความ "เอาแต่ใจ" ที่ "ไม่รู้ตัว"

เมื่อหมอใช้วิธีเชิงบวกเลี้ยงลูก หมอพบว่าสิ่งสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้ลูกคุยง่าย แบบไม่ค่อยมีอะไรยาก คือการลดความ "เอาแต่ใจ" ของตัวเราเอง และฟัง "ความต้องการ และความรู้สึก" ของลูกให้มากขึ้น

อย่างเหตุการณ์ข้างต้น เมื่อลดความเอาแต่ใจ... หมอกก็ได้พิจารณา...

ว่าจริง ๆ ก็ไม่ได้เป็นอะไรที่จะต้องอาบน้ำในเวลานี้แบบ "ต้องเดี๋ยวนี้"

เมื่อตั้งใจฟังลูกให้มากหมอกก็เปลี่ยนจากคำสั่งเป็นคำถาม...

"แม่ขอโทษทีจ๊ะ ลืมดูไปว่าหนูกำลังเล่นสนุกอยู่ แต่ตอนนี้ถึงเวลาที่จะต้องอาบน้ำแล้ว หนูคิดว่าจะอาบน้ำได้เมื่อไหร่ดีจ๊ะ"

"วาดอันนี้เสร็จสามหน้าก่อนนะคะ"

"ถ้าเราอาบน้ำช้า จะไม่เหลือเวลาอ่านนิทานก่อนนอนกันนะลูก"

"งั้นหนูวาดอีกหนึ่งหน้าพอนะ"

"ได้เลยจ๊ะ เสร็จแล้วไปอาบน้ำกันนะ"

พอระบายสีครบหนึ่งหน้าเสร็จ ลูกก็พูดขึ้นมาเอง "เสร็จหนึ่งหน้าแล้วคะ ไปอาบน้ำได้"

"ดีมากเลยจ๊ะ ลูกแม่เป็นคนรู้จักหน้าที่มากเลยนะ"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 26 กุมภาพันธ์ 2559)

จากตัวอย่าง (86) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งลำดับเหตุการณ์ได้ ดังนี้

เหตุการณ์ที่ 1: แพทย์บอกลูกที่กำลังเล่นอยู่ว่าให้ลูกไปอาบน้ำ พอลูกยังไม่ขยับก็พูดด้วยน้ำเสียงที่เข้มขึ้น

เหตุการณ์ที่ 2: ลูกหมอบจึงพูดว่า “หมามีคะ เบเนกำลังเล่นอยู่คะ หมามีไม่เอาแต่ใจนะคะ”

เหตุการณ์ที่ 3: แพทย์จึงได้สติว่า “ตนเองกำลังออกคำสั่งเพื่อควบคุมลูก”

เหตุการณ์ที่ 4: แพทย์จึงหันมาใช้วิธี “เชิงบวก” คือ กล่าวขอโทษลูกและให้ทางเลือก

เหตุการณ์ที่ 5: ลูกทำตามข้อตกลง และลูกไปอาบน้ำ แพทย์ชมที่ลูกรู้จักหน้าที่

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงนี้ทำให้เห็นว่านอกจากผู้เขียนจะเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางแล้ว ยังมีประสบการณ์ของการเป็นแม่ และนำเรื่องที่เกิดขึ้นมาถ่ายทอดสู่ผู้อ่าน เพื่อให้เห็นว่าตนเองใช้วิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จริง สามารถแสดงตัวอย่างของการพูด “เชิงบวก” ที่นำมาใช้แทนการสั่ง เช่น “แม่ขอโทษทีจ๊ะ...” เพื่อแสดงความเคารพในสิทธิ์ของลูก การพูดชมเมื่อลูกรู้จักหน้าที่ การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงนี้จึงช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้อ่านว่ากำลังได้รับการถ่ายทอดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูกที่มาจากประสบการณ์จริง และช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านนำไปปฏิบัติเพื่อให้เป็นพ่อแม่ที่ “ฟังประสงค์” ตามที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 87

“เปรมอยู่ชั้นอนุบาล3 คุณแม่พยายามถามเรื่องราวที่โรงเรียน เพราะอยากรู้ว่าชีวิตที่โรงเรียนเป็นอย่างไร แต่เปรมมักไม่ตอบ บางครั้งเหมือนไม่ได้ยิน ทำเฉย ๆ ไปเลยก็มี แต่ถ้าเธออยากจะทำเอง เธอก็จะทำเอง ๆ ๆ และมักไม่ใช่เรื่องที่เราอยากรู้ ทำให้คุณแม่ต้องมาปรึกษาหมอ เพราะอยากรู้ว่าทำอะไรให้ลูกเล่าเรื่องเมื่อเราถาม...โดยเฉพาะเรื่องสำคัญ ๆ

เปรมเป็นเด็กฉลาด เล่นของเล่นซับซ้อนได้ดี พูดจาฉะฉาน แต่ความฉะฉานนั้นเป็นเฉพาะตอนที่เปรมอยากจะทำเท่านั้น เปรมเล่าเรื่องไปซื้อเครื่องบินบังคับ และจะบังคับเครื่องบินอย่างไรให้ขึ้นหรือลง หมอสงสัยว่า เปรมมักสนใจเรื่องราวของตนเองและไม่ใส่ใจคนที่มาพูดด้วย ไม่สนใจว่าจะต้องตอบคำถามหรือควรจะต้องตอบ

หมอเอานิทานมาเปิดและชวนเปรมมานั่งดูด้วย หมอเล่าเรื่องไป 2-3 หน้าและมาหน้าที่ตัวละครกำลังติดกับปัญหา หมอถามเปรมว่า “เปรมจะยังงั้นดีละ รถไฟไปต่อไม่ได้แล้ว”

เปรมไม่สนใจคำถาม พยายามจะเปิดดูหน้าต่อไป หมอทอดหน้านั้นเอาไว้ก่อนพร้อมทำเสียงดึงดูความสนใจ

“เดี๋ยวก่อนนะ...มาช่วยกันนึกก่อน เอ...เราจะข้ามไปได้อย่างไร ไม่ให้รถไฟทับไว้แดงโมเสี้ยหาย”

หมอพยายามดึงเปรมให้ใจเย็น หยุดคิดสักนิด

แต่เปรมไม่มีท่าทีจะชะลออารมณ์อยากรู้ได้เลย พยายามจะเปิดพร้อมทำเสียงอ้อน” โอ้ย ๆ ๆ อยากรู้ ๆ ๆ ๆ”

หมอพยายามกดไว้และช่วยกระตุ้นให้เปรมเห็นภาพมากขึ้นเพื่อจะได้อยากคิด

“อืม...วิ่งไปตรง ๆ รถไฟทับไว้เสี้ยหายแน่ ๆ แดงโมก็ละ คนชายก็คงไม่มีแดงโมชาย จะทำไงนะ...ที่จะข้ามไปได้ แบบที่ไม่ต้องทับไว้ จะข้ามไปยังไงดี”

หมอมือประกอบเป็นท่าสะพาน เปรมเริ่มนั่งและมองหมอ

“ท่าสะพานข้าม” แวดตาเป็นประกาย

หมอส่งเสียงถูกใจ

“ใช่ ท่าสะพานข้ามไปดีกว่า” และพลิกหน้าต่อไป

เปรมดูตื่นเต้นเมื่อเห็นว่าสิ่งที่ตนคิดและตอบออกมา นั้นถูกต้อง
หมอยังคงทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ ตลอดจนจบเรื่อง และพบว่าทุกครั้งที่หมอมี
คำถาม เปรมเพิกเฉยต่อคำถามและพยายามจะรู้คำตอบให้ได้เร็ว ๆ เอาแต่ใจ ไม่อยากคิด
ไม่อยากรอ แต่หมอก็ดึงให้คิดทุกครั้ง ไม่ปล่อยให้ความเคยชิน ไม่ชอบบรอ ไม่ชอบคิด
คำตอบมาขัดขวางการพัฒนาสมอง

หมอ “ปกติเมื่อเด็กเล่าเรื่องไม่เก่ง หมอต้องตรวจว่าเป็นเด็กพัฒนาการผิดปกติ
 หรือไม่ แต่สำหรับเปรม ปกติดีค่ะ”

แม่ “พอเห็นคุณหมอตรวจ ก็เลยทำให้แม่นึกออกว่า จริง ๆ เปรมเป็นเด็กที่เล่า
 เรื่องได้น้อยกว่าเพื่อนเขา เปรมมักเล่าเรื่องสั้น ๆ นะคะคุณหมอ”

หมอ “ใช่ค่ะ หมอก็เห็นว่าเปรมเล่าเรื่องได้สั้น ๆ แต่ไม่ได้ผิดปกติอะไร เปรม
 เป็นเด็กปกติที่ไม่ถูกกระตุ้นให้เล่าเรื่องค่ะ”

แม่ “อืม...แต่ตอนไปรับเขาที่โรงเรียน พอขึ้นรถมา เขาก็พูดเยอะนะค่ะ” แม่
 พยายามคิดว่า ตัวเองไม่เปิดโอกาสให้ลูกพูดหรือเปล่า

หมอ “พูดเยอะกับตอบคำถามเรา ใช้สมองไม่เหมือนกันนะค่ะ ตามปกติแล้ว
 การพูดเรื่องของตนเองโดยที่ไม่ต้องตอบคำถามใคร เป็นการใช้สมองส่วนพูดอย่างเดียว แต่
 การตอบคำถามต้องใช้ทั้งสมองส่วนฟัง คิด และสมองส่วนพูด คนฟังต้องพยายามทำความเข้าใจกับ
 คำถามให้ได้ก่อน เมื่อเข้าใจคำถามแล้วก็ต้องพยายามนึกหาข้อมูลที่จะเอามาตอบ
 แล้วก็ต้องเรียบเรียงคำที่จะนำมาพูดด้วย มันต้องใช้สมองที่มากกว่า การพูดแบบตามใจฉัน
 อย่างเดียวค่ะ”

หมอสังเกตเห็นเปรมกำลังจะเปิดกล่องเอาของเล่นสัตว์ออกมา หมอเข้าไปปิด
 ฝากล่องไว้ก่อน แล้วชวนเปรมคุย

หมอ “เปรม ในนี้มีปลา หมออยากรู้ว่ามีอะไรอยู่ในน้ำเหมือนปลาบ้าง บอกมา
 5 อย่าง”

เปรมทำท่าอึดออด “โอ้ยๆ ไม่รู้อะ” พร้อมทั้งบิดตัวไปมาและพยายามเปิดฝา

หมอเสียใจจริงจังขึ้น เพราะเห็นว่าเปรมมักทำตัวอ่อนแบบเด็กเล็ก ๆ มากเกินไป
ดูมีวุฒิภาวะน้อยกว่าวัยและที่สำคัญเป็นเด็กผู้ชายด้วย ไม่ควรอ่อนแอ

“หมอรู้ว่าเปรมรู้ เปรมต้องคิด ค่อยๆคิด หมอจะช่วยหากเปรมได้พยายามแล้ว นึกไม่ออก” เปรมนั่งขึ้น บิดตัวน้อยลง

คุณแม่รีบส่งเสียงแบบเด็ก ๆ เข้ามา “อะไรน้ำ...ที่อยู่ในน้ำ” เปรมจึงเดินไปซุกแม่ทันที

หมอบอกคุณแม่ว่า คำถามนี้ไม่ยากสำหรับเด็กอนุบาล 3 ลูกชายอ่อนแ่มากเกินไป คุณแม่ควรชะลอการช่วยเหลือ เขากำลังจะเตรียมตัวคิด ควรเปิดโอกาสให้ลูกพยายามก่อน หากจะช่วยต้องเมื่อมันยากจริง ๆ และลูกได้พยายามแล้วต่างหาก

เปรมพยายามนึกเองและตอบได้ โดยไม่ต้องมีใครช่วย หมอถามอีก 3-4 ข้อ เพื่อกระตุ้นให้เปรมตอบคำถาม คุณเปรมนั่งขึ้น ตั้งใจคิดมากขึ้น ท่าทีเลาะแหละน้อยลงไปอย่างเห็นได้ชัด

หมอ “ไม่ใช่ว่าเปรม ไม่อยากเล่าเรื่องที่โรงเรียน จริง ๆ เปรมแทบจะไม่เล่า หรือไม่ตอบคำถามอะไรกับเราเลยนะค่ะ เขาชินกับการละเลยคำถามของพ่อแม่ ชินกับการรอให้พ่อแม่เข้าช่วยเหลือ ทำให้ไม่ได้ฝึกสมองส่วนฟัง คิด และสมองส่วนตอบ”

หมอ “ต่อไปนี่ กระตุ้นให้ลูกตอบคำถามบ่อย ๆ ขอให้เริ่มจากเรื่องที่เรารู้ข้อมูล เราจะได้ช่วยกระตุ้นลูกตอบได้จนจบ เช่น เรื่องในนิทานแบบที่หมอทำ หรือที่เราไปเที่ยวกันมา หรือถามสนุกๆสิ่งรอบ ๆ ตัว ไม่ควรเริ่มกับเรื่องที่โรงเรียน เพราะหากลูกบอกว่า “ไม่รู้” เราก็ไม่สามารถช่วยให้เขาตอบได้ เพราะเราก็ไม่รู้ และอย่าลืมว่า เล่าเองกับตอบคำถามไม่เหมือนกัน”

หมอรู้ว่า เราอยาการู้ชีวิตที่โรงเรียนเขาเป็นอย่างไร เก็บความอยากรู้เอาไว้ก่อน ตอนนี้เราต้องฝึกสมองลูกคิดหาคำตอบให้ชิน กระตุ้นลูกด้วยคำถามที่เรารู้และช่วยเขาตอบได้.....

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 2 พฤศจิกายน 2558)

จากตัวอย่าง (87) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากประสบการณ์การเป็นแพทย์ที่ให้คำปรึกษาแก่คนไข้ ซึ่งลำดับเหตุการณ์ได้ ดังนี้

เหตุการณ์ที่ 1: แม่พาเปรมมาหาแพทย์เพื่อปรึกษาปัญหาว่าลูกไม่ค่อยเล่าเรื่องเวลาถามเรื่องสำคัญ ๆ

เหตุการณ์ที่ 2: แพทย์นำนิทานมาแล้วและชวนเปรมพูดคุย กระตุ้นให้คิด รอให้เปรมตอบ และใช้น้ำเสียงจริงจังเวลาเปรมทำออดอ้อนเหมือนเด็ก

เหตุการณ์ที่ 3: ระหว่างเปรมกำลังคิด คุณแม่รีบพูดช่วยไปคำตอบ

เหตุการณ์ที่ 4: แพทย์บอกให้คุณแม่ชะลอการช่วยเหลือ ให้ลูกพยายามก่อน หากจะช่วยเหลือเมื่อมันยากจริง ๆ และลูกได้พยายามแล้ว

เหตุการณ์ที่ 5: แพทย์สรุปว่าเปรมชินกับการละลายคำถามของพ่อแม่ และชินกับการรอให้พ่อแม่เข้าช่วยเหลือ ทำให้ไม่ได้ฝึกสมองส่วนฟัง คิด และสมองส่วนตอบ

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากประสบการณ์การเป็นแพทย์ของผู้เขียน ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงคุณลักษณะที่ “ไม่ฟังประสงค์” ของแม่คือการรีบช่วยเหลือลูก ไม่ฝึกกระตุ้นให้ลูกใช้สมอง และผู้เขียนบรรยายการกระทำของตนเองเพื่อให้เห็นว่าการเป็นพ่อแม่ที่ “ฟังประสงค์” ตามแนวทางการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ต้องกระตุ้นให้เด็กคิด แม่ต้องอดทนไม่รีบเข้าช่วยเหลือลูก กระตุ้นให้ลูกพยายามคิดแก้ไขปัญหา ก่อน การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจึงช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเชื่อถือในการถ่ายทอดความคิดของผู้เขียนมากขึ้น

6) การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้เขียนใช้วจนลีลาเป็นกันเองเพื่อแสดงถึงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน และลดระยะห่างระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 88

“...ถ้าไม่อยากให้เรื่องเศร้าเกิดขึ้นเกิดซ้ำอีก ผู้ใหญ่ก็ต้องช่วยกันดูแลและป้องกันเด็ก ๆ ของเรา คนละไม้คนละมือ...”

(เซ็นเด็กขึ้นภูเขา, 8 ตุลาคม 2558)

จากตัวอย่าง (88) ผู้เขียนใช้วจนลีลาเป็นกันเองกับผู้อ่าน คือ “อยาก” ใช้คำแสดงความเป็นคนกลุ่มเดียวกัน “ของเรา” และใช้คำอุทานเสริมบทในการพูด “คนละไม้คนละมือ” การใช้วจนลีลาเป็นกันเองนี้ก็เพื่อแสดงถึงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน และลดระยะห่างระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน และโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านนำวิธีการเลี้ยงลูกแบบที่ผู้เขียนนำเสนอไปปฏิบัติเพื่อให้เป็นพ่อแม่ที่ “ฟังประสงค์”

ตัวอย่างที่ 89

“...ความรักของพ่อแม่ที่เต็มเปี่ยมอยู่ในหัวใจ เมื่อถึงคราวลงปฏิบัติ ขออย่าให้มันกลายเป็นตรงกันข้าม กลายเป็นตอตุ ด่า ตี ทะเลาะกัน จนค้นหาอย่างไรก็ไม่เจอความรักที่ซ่อนอยู่เลย ลองทางเลือกใหม่ดูนะคะ...”

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 4 เมษายน 2560)

จากตัวอย่าง (89) ผู้เขียนใช้วลีจนลีลาเป็นกันเองกับผู้อ่าน คือ “เลย” และคำลงท้าย “นะคะ” เพื่อแสดงถึงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน และลดระยะห่างระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน และโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านนำวิธีการเลี้ยงลูกแบบที่ผู้เขียนนำเสนอไปปฏิบัติเพื่อให้เป็นพ่อแม่ที่ “ฟังประสงค์”

กล่าวโดยสรุป อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” นำเสนอความคิดย่อยที่ 3 ซึ่งสื่อให้เห็นว่าพ่อแม่ที่ฟังประสงค์ คือ พ่อแม่ที่รู้จักเลี้ยงลูก “เชิงบวก” กลวิธีทางภาษาที่ใช้นำเสนอความคิดนี้ มี 10 กลวิธี ได้แก่

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏร่วม ได้แก่

1.1) การใช้คำแสดงการสั่ง/แนะนำ ร่วมกับ “คำบรรยายพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูก” เพื่อชี้แนะให้ผู้อ่านเห็นว่ามีกรกระทำใดบ้างที่ฟังประสงค์ และไม่ฟังประสงค์

1.2) การใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับคำ “เป็น คือ มี” เพื่ออธิบายหรือกำหนดนิยามว่า เป็น “หน้าที่” ของพ่อแม่ที่เลี้ยงลูกเชิงบวก การที่ผู้เขียนกำหนดหน้าที่ของพ่อแม่นี้สื่อให้เห็นถึงน้ำเสียงและสถานภาพที่แสดงว่ามีอำนาจของแพทย์ (authoritative voice) ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้อ่าน

1.3) การใช้ “คำบรรยายพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูก” ร่วมกับ “คำแสดงการประเมินค่า” เพื่อกำหนดนิยามหรืออธิบายความหมายของคำบรรยายพฤติกรรมที่ “ฟังประสงค์” และ “ไม่ฟังประสงค์”

2) การเชื่อมโยงระหว่างประโยค ได้แก่

2.1) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข เพื่อชี้แนะความคิดของผู้อ่านว่าให้ปฏิบัติตนอย่างไร แสดงถึงน้ำเสียงที่มีอำนาจของผู้เขียน

2.2) การใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล เพื่อแสดงความรู้หลักวิชาการและเหตุผลของผู้เขียน และสื่อถึงการใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

2.3) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล เพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่านให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการกระทำของพ่อแม่ว่าถ้าหากพ่อแม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะเกิดผลบางอย่างแก่ลูก ส่งผลให้ผู้อ่านรับรู้ได้ว่าพฤติกรรมแบบใดของพ่อแม่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์

3) การกล่าวซ้ำ เพื่อเน้นย้ำประเด็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพ่อแม่ที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ

4) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ เพื่อชี้แนะว่าพ่อแม่ควรเรียนรู้วิธีการเชิงบวกเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูก

5) การใช้สทบท ได้แก่

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการและผลของการเลี้ยงดูลูกที่นำเสนอในตัวบท ผู้เขียนจึงสามารถชี้แนะได้ว่าพฤติกรรมแบบใดของพ่อแม่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ และถ้าต้องการเป็นพ่อแม่ที่พึงประสงค์ควรปฏิบัติอย่างไร

6) การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง เพื่อแสดงถึงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน และลดระยะห่างระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน

3.1.4 ความคิดย่อยที่ 4 แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ฟังที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่

ความคิดย่อยที่สื่อผ่านอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ประการสุดท้ายคือ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ฟังที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่ ความคิดนี้สื่อให้เห็นว่าผู้เขียนกำหนดสถานภาพบทบาทของตนเองว่ามาสอน ให้คำแนะนำแก่ผู้อ่านในฐานะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง จึงมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการเลี้ยงลูกตามหลักวิชาการ สามารถเป็นที่ฟังให้กับพ่อแม่ได้ และหากพ่อแม่ปฏิบัติตามก็จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีในการเลี้ยงลูก กลวิธีที่นำเสนอความคิดนี้ ได้แก่

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำ ได้แก่ 1.1) การใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายว่าเป็นความรู้พิเศษ 1.2) การใช้คำเรียกแทนตนเอง “หมอ” ร่วมกับคำกริยา 1.3) การใช้คำ “ผู้ช่วย” ร่วมกับคำเรียกญาติ

2) การใช้ข้อความแสดงการสั่ง

3) การอ้างสถานภาพความเป็นแพทย์

4) การใช้สหบท ได้แก่ 4.1) การใช้คำถามจากผู้อ่าน 4.2) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิยย่อยที่ 4 มีดังนี้

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำ

1.1) การใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายว่าเป็นความรู้พิเศษ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบการใช้คำศัพท์ “เคล็ดลับ” “เทคนิค” “ความลับ” เพื่อบ่งบอกว่าคำแนะนำที่เสนอในบทความเป็นความรู้พิเศษของผู้เชี่ยวชาญ การใช้คำศัพท์เหล่านี้บ่งชี้ว่าความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกนี้ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในการศึกษาเรียนรู้จึงจะสามารถสรุปความรู้และนำมาถ่ายทอดให้แก่ผู้อ่านนำไปปฏิบัติได้ง่ายขึ้น สื่อนัยให้เห็นว่าแพทย์เป็นผู้ที่เข้าถึงความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกและสามารถนำความรู้นั้นมาถ่ายทอดเป็นที่พึงของพ่อแม่ได้

ตัวอย่างที่ 90

#ความลับสมองลูก

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 23 มิถุนายน 2559)

ตัวอย่างที่ 91

“...ในวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวก และเรียนรู้ด้วยตัวเองแล้วว่า เมื่อเรา "สงบได้" ลูกก็จัดการได้ง่าย มากมายกว่ามหาศาลจริง ๆ หมอมีเคล็ดลับระงับปรี๊ดมาฝากกันค่ะ...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 23 มิถุนายน 2559)

ตัวอย่างที่ 92

“...หมออยากแนะนำอีกเทคนิคหนึ่ง ให้พ่อแม่ลองฝึกทำบ่อย ๆ นะคะ อาจไม่ต้องทุกครั้ง แต่พยายามทำทุกครั้งที่ตั้งสติได้ "แทนการสั่ง ฝึกตั้งคำถาม”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 ธันวาคม 2559)

ตัวอย่างที่ 93

“...ติดตามการใช้เวลาคุณภาพกับลูก ผ่านการเล่น การสื่อสาร เล่นนิทาน เล่นสมมติด้วยเทคนิคต่าง ๆ ได้ในหนังสือ “ปราบลูกดี รับมือลูกกินยา”

หรือมาร่วมสัมผัสเสียงจริง ๆ ของหมอ กับทุกเทคนิคในงานสัมมนา “ปราบลูกดี ด้วยเทคนิคเลี้ยงลูกเชิงบวก”(สัจจร) วันเสาร์ที่ 6 สิงหาคม 2559 ที่หาดใหญ่!

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 29 มิถุนายน 2559)

ตัวอย่างที่ 94

“...ความจริงที่หมอบอกก็คือ พ่อแม่เกือบทั้งหมดไม่มีใครที่ชอบตะโกนใส่ลูก แต่
ว่ามันอดไม่ได้จริง ๆ ควบคุมไม่ได้

"คิดได้แต่ทำไม่ได้" เป็นความจริงที่เจ็บปวด

แล้วจะทำยังไงที่จะไม่ต้องตะโกนใส่ลูก หมอมีเทคนิคที่อยากจะเล่าให้ฟัง...”

(เขินเด็กชั้นอนุบาล, 28 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่าง (90) (91) (92) (93) (94) ผู้เขียนใช้คำว่า “ความลับ” “เคล็ดลับ”
“เทคนิค” เพื่อบ่งบอกว่าแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอเป็นความรู้พิเศษที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง
ในการทำความเข้าใจ เรียนรู้จึงจะสามารถนำมาถ่ายทอดให้ผู้อ่านนำไปปฏิบัติได้ง่าย และเกิดผล
สำเร็จ การเลือกใช้คำดังกล่าวนี้จึงสื่อถึงสถานภาพที่สูงกว่าของผู้เขียนว่าเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ
เฉพาะทาง และเป็นสิ่งที่ฟังที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกแก่ผู้อ่านได้

1.2) การใช้คำเรียกแทนตนเอง “หมอ” ร่วมกับคำกริยา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบการใช้คำที่ปรากฏร่วมที่สื่อชุดความคิดว่าแพทย์
ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ฟังที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกคือ การใช้คำเรียกแทนตนเอง “หมอ”
ร่วมกับคำกริยาที่สื่อความหมายเกี่ยวกับความรู้ ประสบการณ์ และการแบ่งปันความรู้ คำกริยาเหล่านี้
ได้แก่ “เรียนรู้” “พบ” “เริ่มเห็น” “รู้” “เลือก” “เชื่อ” “แนะนำ” “แบ่งปัน” การปรากฏร่วมกัน
ของคำศัพท์นี้ใช้เพื่อบ่งบอกว่าแพทย์เป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้ มีประสบการณ์ สื่อถึงว่าแพทย์
ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ฟังที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกได้

ตารางที่ 17 แสดงการใช้คำที่ปรากฏร่วมที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดย
แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ลักษณะร่วมหรือประเด็นที่สัมพันธ์กัน	คำศัพท์
กลุ่มที่สื่อความหมายถึงมีความรู้ ประสบการณ์	เรียนรู้ รู้ พบ เริ่มเห็น เลือก เชื่อ ขอวิเคราะห
กลุ่มคำศัพท์ที่แสดงถึงความมีน้ำใจต้องการแบ่งปันความรู้	แนะนำ แบ่งปัน แชร

ตัวอย่างที่ 95

“หมอได้เรียนรู้เทคนิคอันหนึ่งในการจัดการกับพฤติกรรมอันน่าเวียนหัวของลูกที่
อยากจะนำมาแบ่งปันกันคะ”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 มีนาคม 2558)

ตัวอย่างที่ 96

“สิ่งที่หมอทำในวันนั้นและพบว่าผลมันออกมาดี เลยอยากเอามาแบ่งปันคะ”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 7 กันยายน 2558)

ตัวอย่างที่ 97

“หมอเริ่มเห็นความวุ่นวายที่จะเกิดขึ้นจากผู้ช่วยทั้งหลายสิ่งที่หมอทำเป็นอันดับ
แรก...”บอกให้ทุกคนหยุด” 555 หมอบอกเลยคะว่าเดี่ยวจัดการกับลูกเอง”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 เมษายน 2558)

ตัวอย่างที่ 98

“หมอพบว่าพ่อแม่หลายบ้าน กำลังเดินทางผิด ด้วยการใช่วิธีผิด ๆ กับเรื่องการ
กินลูกหมอมานำหลักการง่าย ๆ ช่วยเรื่องการกินลูกเพื่อให้พ่อแม่ไปปรับใช้นั้นคะ”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 23 พฤษภาคม 2560)

ตัวอย่างที่ 99

“...เขียนมาถึงตรงนี้แล้ว ก็คิดถึงผู้ปกครองหลาย ๆ ท่านที่ต้องการควบคุม
อารมณ์หลาย ๆ ท่านรู้สึกแยกับตนเอง และรู้สึกเสียใจกับเด็กคนอื่นที่โดนลูกของตนเองทำ

และหมอเชื่อว่า เขาทุกซีกหลายเท่า บางคนทำอะไรไม่ถูก ก็ตีลูกตนเองเข้าไปอีก และกำชับว่าอย่าไปทำคนอื่น แต่นั่น ยิ่งทำให้สถานการณ์บานปลาย!

หากการควบคุมอารมณ์ตนเองเป็นเรื่องที่ทำไม่ค่อยสำเร็จ หมอคิดว่า เราต้องหาตัวช่วยอื่นแล้ว เช่น ออกกำลังกายทุกวันจริง ๆ (งานวิจัยมากมายที่ชี้บ่งว่า การออกกำลังกายช่วยเรื่องอารมณ์คนเราได้) คุยกับเพื่อน ออกไปเที่ยวเพื่อชาร์ตแบต ฯ เติมพลังชีวิต หรือ หากไม่แน่ใจว่าจะเป็ น ซึมเศร้าหรือเปล่า แนะนำพาตนเองไปพบจิตแพทย์ให้ช่วยนะคะ เพื่อตัว "เรา" ตัว "ลูก" และ "คนอื่น ๆ" ในสังคมคะ

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 17 กรกฎาคม 2560)

ตัวอย่างที่ 100

หมอขอวิเคราะห์ตัวอย่างเด็ก 3 คนดังนี้คะ

สิ่งที่เด็กได้คือ ความง่าย ความเร็ว ความสะดวก (ซึ่งก็ไม่มีใครจะเรียกว่า “ได้” ดีมัย!)

สิ่งที่เด็กไม่ได้คือ

1. ระบบคิดเชิงตรรกะ ได้แก่ การลองทำ การเรียนรู้ผลลัพธ์ที่เกิดจากการลองที่ผิดพลาด การคิดแก้ปัญหาใหม่ และสุดท้าย “ความสำเร็จที่เกิดจากความพยายาม”

(อาจไม่สำเร็จวันนี้ ลูกก็จะสำเร็จในวันหน้า เพียงแต่ขอโอกาสและเวลา)

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 22 ตุลาคม 2560)

จากตัวอย่าง (95) (96) (97) (98) (99) (100) มีการใช้คำเรียกแทนตนเอง “หมอ” ร่วมกับคำกริยาที่สื่อความหมายว่า ถ้าหมอไม่มี ความรู้ หรือประสบการณ์มาก่อน ก็ไม่สามารถ “เรียนรู้” “รู้” “พบ” “เชื่อ” “ขอวิเคราะห์” “เห็น” “แบ่งปัน” “แนะนำ” ให้แก่ผู้อื่นได้ ดังนั้น การใช้คำศัพท์กริยาเหล่านี้ร่วมกับคำนาม “หมอ” จึงสื่อให้เห็นว่าผู้เขียนเป็นผู้ที่มีความรู้มีประสบการณ์ในวิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวกมากกว่าผู้อ่านจึงสามารถนำสิ่งที่ได้พบเห็น เรียนรู้ นั้นมาถ่ายทอดแก่ผู้อ่านได้ด้วยความปลอดภัย การเลือกใช้คำดังกล่าวนี้จึงสื่อถึงสถานภาพที่สูงกว่าของผู้เขียนว่าเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ และเป็นทีพั้งที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกแก่ผู้อ่านได้

1.3) การใช้คำ “ผู้ช่วย” ร่วมกับคำเรียกญาติ

ผลการวิเคราะห์พบว่าการใช้คำว่า “ผู้ช่วย” ร่วมกับคำเรียกญาติ ผู้เขียนใช้คำว่า “ผู้ช่วย” ที่แสดงถึงน้ำเสียงในเชิงลบเพื่อสื่อให้เห็นว่าญาติผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” แพทย์ผู้เชี่ยวชาญจึงเป็น “ทีพั้ง” ที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกให้แก่

พ่อแม่ได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังสื่อถึงน้ำเสียงที่มีอำนาจของผู้เขียนในการจัดวางบทบาทหน้าที่ของคนในครอบครัวว่าใครควรมีบทบาทหน้าที่อะไร ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 101

“หมอมพาลูกไปทานข้าวกับครอบครัวฝั่งพ่อแม่ตัวเอง ขณะกำลังจะกลับลูกหมอคงกำลังสนุกก็เริ่มมีอาการงอแง

พอดีเป็นห้องส่วนตัว และลูกดูเริ่มง่วงหมอบอกลูกให้เปลี่ยนชุดเป็นชุดนอน เพราะตึกแล้วจะได้กลับไปในคาร์ซีท ลูกก็ร้องไห้โยเยไม่ยอมเปลี่ยน พอร้องไห้เสียงดัง ทุกคนในห้องก็ตระหนกตกใจ รีบเข้ามา "เป็นผู้ช่วย"

น้ำชายคนแรก... "นี่ไง ๆ ถอดเสื้อผ้าเปลี่ยนชุดมาใส่ชุดสวย ๆ" คำพูดหลอกล่อว่าให้ถอดเสื้อผ้าแล้วมาใส่ชุดสวยที่น้ำซื้อให้

ลูกหมอยอมถอดชุดค่ะ แต่...

พอหมอให้ใส่ชุดนอน คราวนี้เลยยิ่งโยเยวาย "จะใส่ ๆ ๆ ชุดนี้" "ไม่ใส่ชุดนอนนนะ" จากร้องเบา ๆ กลายเป็นตะเบ็งเสียงดัง ร้องให้ปานจะขาดใจ

น้ำชายคนที่สอง... "นี่ๆ หยุดร้อง ๆ ๆ ร้องดังเดี๋ยวลุงหนวดมาจับตัวไปนะ"

ลูกหมอที่ไม่เคยถูกสอนหรือถูกขู่ให้กลัวอะไรก็ไม่สะทกสะท้าน ยังคงแหกปากต่อไป

คุณยายผู้ทนเห็นน้ำตาของหลานไม่ได้...

"จะอะไรกันนัก ก็ตามใจๆ เค้าไปก่อน"

หมอเริ่มเห็นความวุ่นวายที่จะเกิดขึ้นจากผู้ช่วยทั้งหลายที่หมอทำเป็นอันดับแรก "บอกให้ทุกคนหยุด" 555

หมอบอกเลยคะว่าเดี๋ยวจัดการกับลูกเอง

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (101) ผู้เขียนใช้คำว่า “ผู้ช่วย” ร่วมกับคำเรียกญาติ “น้ำ คุณยาย” เพื่อย้ำให้เห็นบทบาทของญาติว่าเป็นผู้ช่วยไม่ใช่ผู้ดูแลหลัก และจากเหตุการณ์จะเห็นว่า “ผู้ช่วย” ไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้ และมักเป็นผู้ที่ใช้วิธี “เชิงลบ” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า “ญาติ” เป็นผู้ที่ขาดประสบการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และการใช้คำว่า “ผู้ช่วยทั้งหลาย” ยังสื่อถึงน้ำเสียงในเชิงลบที่

ปฏิเสธการเป็นผู้ช่วยของญาติด้วย ดังนั้น การใช้คำว่า “ผู้ช่วย” จึงสื่อให้เห็นว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่พึ่งที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่

ตัวอย่างที่ 102

“ปู่ย่าตายายที่น่ารัก คือ คนที่เล่นบทผู้ช่วยเหลือ ไม่ใช่ผู้ปกครองที่มีอำนาจกว่าพ่อแม่ “ลูกใคร ให้คนนั้นเลี้ยงเป็นหลัก” ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ “ลูกของตนเอง”...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 พฤษภาคม 2560)

จากตัวอย่าง (102) มีการใช้คำว่า “ผู้ช่วยเหลือ” กับคำเรียกญาติ “ปู่ย่าตายาย” เพื่อสื่อให้เห็นว่าญาติควรมิบทบาทเป็นผู้ช่วย การใช้คุณานุประโยค “ที่น่ารัก” ขยายนาม “ปู่ย่าตายาย” เป็นการใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจในการประเมินค่า “ญาติ” ว่าถ้าปฏิบัติตนเป็นผู้ช่วยเหลือตามการจัดวางตำแหน่งของผู้เขียนจะเป็น “ปู่ย่าตายายที่น่ารัก” การใช้คำว่า “ผู้ช่วย” ร่วมกับคำเรียกญาติจึงสื่อถึงการใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจในการก้าวเข้ามาในพื้นที่ของครอบครัว และเป็นผู้จัดวางตำแหน่งหน้าที่ให้แก่คนในครอบครัว

2) การใช้ข้อความแสดงการสั่ง

การใช้ข้อความแสดงการสั่งสื่อให้เห็นถึงการใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจของผู้เขียนในการก้าวเข้ามาบทบาทในพื้นที่ของครอบครัว ด้วยการเข้ามาเป็น “ที่พึ่ง” ที่คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกแทนญาติผู้ใหญ่ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญจึงเป็นที่พึ่งที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่แทนญาติผู้ใหญ่ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 103

“ส่วนท่านผู้สูงอายุที่ได้อ่านมาถึงตรงนี้ หมอคิดว่า ชีวิตท่านผ่านอะไรมามากมายแล้ว ถึงคราวที่ลูกของท่านจะได้ผ่านอะไรมากมายเช่นกัน แต่ “ความมากมาย” ในยุคสมัยที่แตกต่างย่อมต้องการ “การหลอมรวม” เพื่อที่จะสร้างความร่วมมือมากกว่า การนำประสบการณ์ในอดีตมาใช้อย่างตรงไปตรงมา ดังนั้น พยายามอย่าเข้าแทรกแซง ลูกอีกอดตมามากนัก เพราะเขามีเรื่องเครียดมากมายจริง ๆ

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 24 กรกฎาคม 2560)

จากตัวอย่าง (103) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงการสั่ง “พยายามอย่าเข้าแทรกแซง” เพื่อเชื่อมโยงข้อความที่กล่าวมาในส่วนต้น สื่อให้เห็นถึงการใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจสั่งให้ “ท่านผู้สูงอายุ” ซึ่งหมายถึงญาติผู้ใหญ่ไม่ควรเข้ามาแทรกแซงเรื่องการเลี้ยงลูก การใช้คำว่า “แทรกแซง” ยังสื่อถึง

น้ำเสียงและทัศนคติของผู้เขียนในเชิงลบถึงการกระทำของผู้สูงอายุ การใช้ข้อความแสดงการสั่งนี้จึงทำให้เห็นว่าแพทย์ได้เข้ามามีบทบาทในครอบครัวโดยเข้ามาเป็น “ที่พึ่ง” ของพ่อแม่ในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกแทนญาติผู้ใหญ่

ตัวอย่างที่ 104

“...6. สำหรับปู่ตายาย “จงช่วยให้พ่อแม่ได้ทำหน้าที่พ่อแม่” ปู่ตายายที่น่ารัก คือ คนที่เล่นบตผู้ช่วยเหลือ ไม่ใช่ผู้ปกครองที่มีอำนาจกว่าพ่อแม่ “ลูกใคร ให้คนนั้นเลี้ยงเป็นหลัก” ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ “ลูกของตนเอง...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 พฤษภาคม 2560)

จากตัวอย่าง (104) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงการสั่ง “จงช่วยให้พ่อแม่ได้ทำหน้าที่พ่อแม่” กับ “ปู่ตายาย” เชื่อมโยงกับข้อความการกำหนดนิยาม “ปู่ตายายที่น่ารัก คือ” เพื่อสื่อเจตนาสั่งให้ “ปู่ตายาย” ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเท่านั้น ส่วนหน้าที่หลักในการเลี้ยงลูกจะเป็นของพ่อแม่ การใช้ข้อความแสดงการสั่งนี้ สื่อถึงการใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจของผู้เขียน และทำให้เห็นว่าแพทย์ได้เข้ามามีบทบาทในครอบครัวโดยเข้ามาเป็น “ที่พึ่ง” ของพ่อแม่ ในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกแทนญาติผู้ใหญ่

3) การอ้างสถานภาพความเป็นแพทย์

การอ้างสถานภาพความเป็นแพทย์เพื่อบ่งบอกว่าผู้เขียนเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับปัญหาครอบครัว กลวิธีนี้มุ่งชี้ให้เห็นว่าผู้เขียนสามารถที่จะวินิจฉัยปัญหาหรือให้คำแนะนำตามหลักความรู้ และประสบการณ์ที่ตนเองมี ส่งผลให้คำแนะนำหรือข้อคิดเห็นของผู้เขียนมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 105

“...หมอคงไม่พูดในเรื่องกฎหมายเลยนะคะ เพราะไม่รู้อะไรมาจริง ๆ ค่ะ ^^”
แต่อยากพูดในฐานะหมอที่ต้องทำงานกับครอบครัว...

หมอคิดว่าหลายครั้ง ที่เราถูกบอกให้ติดกับดัก กับคำว่า "ครอบครัว"

"ครอบครัว" ที่มักถูกแปลว่าจะสมบูรณ์ได้ ต้องเป็นครอบครัว "ที่มีครบ" ... พ่อแม่และลูก (ลูกนี้บางทีมีคนเดียวก็ได้ เค้บอกมันไม่สมบูรณ์ --)

ในฐานะเป็นหมอที่ทำงานกับครอบครัวมาชั่วชีวิต...

หมอบพบว่าหลายครอบครัวที่มีพร้อมหน้าพ่อแม่และแม่ ลูกก็อาจเติบโตอย่างย่ำแย่ เพราะพ่อแม่แทบไม่สนใจเลี้ยง

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 29 กรกฎาคม 2558)

จากตัวอย่าง (105) มีการอ้างถึงสถานภาพความเป็นแพทย์คือ “ในฐานะที่เป็นหมอ” และลักษณะการทำงาน “ที่ต้องทำงานกับครอบครัวมาชั่วชีวิต” คำว่า “ชั่วชีวิต” ขยายความให้เห็นว่ามีประสบการณ์การทำงานมามาก ทำให้การอ้างถึงสถานภาพของความเป็นหมอดูมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 106

“ในฐานะหมอที่ทำงานกับเด็กและครอบครัว สิ่งที่หมอบพบว่าเป็นปัญหาอย่างมากในการเลี้ยงลูกยุคปัจจุบัน คือ "การเลี้ยงดูที่ตามใจ" และ "การสร้างวินัยให้เด็กไม่เป็น"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 29 กรกฎาคม 2558)

จากตัวอย่าง (106) มีการอ้างถึงสถานภาพสถานภาพความเป็นแพทย์คือ “ในฐานะหมอที่ทำงานกับเด็กและครอบครัว” เพื่อให้ผู้อ่านเชื่อถือว่สิ่งที่ผู้เขียนจะนำเสนอต่อไปนี้เป็นข้อเท็จจริงที่มาจากการใช้ความรู้ ประสบการณ์ ของความเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวินิจฉัยปัญหา การเลี้ยงดูที่เกิดขึ้นกับเด็กและครอบครัวได้ จึงสื่อให้เห็นว่าผู้เขียนสามารถเป็นที่พึ่งให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกของผู้อ่านได้

ตัวอย่างที่ 107

“สมัยเรียนที่ต่างประเทศอาจารย์เคยสอนว่า การเลี้ยงเด็กคนหนึ่งให้เติบโตมีหลักการง่ายๆ คือหลัก 3L ซึ่งจากประสบการณ์ของตัวเอง หมอบขอต่อยอดเป็น "4L" โดย

ขอนำมาขยายความดังนี้คะ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 15 ตุลาคม 2558)

จากตัวอย่าง (107) มีการใช้คำว่า “สมัยเรียนต่างประเทศ” เพื่ออ้างถึงสถานภาพทางความรู้ของผู้เขียนที่ได้ศึกษาความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกมา ร่วมกับ “ประสบการณ์” ของการเป็นแพทย์ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าความรู้ที่ผู้เขียนจะนำเสนอต่อไปนี้เป็นสิ่งที่กลั่นออกมาจากการได้เรียนรู้ และประสบการณ์ของการเป็นผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นเมื่อผู้เขียนมีสถานภาพทางความรู้ที่สูงกว่าผู้อ่าน

ผู้อ่านจึงเกิดความมั่นใจว่าคำแนะนำผู้เขียนเป็นสิ่งที่เชื่อถือได้ เมื่อเกิดปัญหาผู้เขียนจึงเป็นที่พึ่งเรื่องการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ได้

ตัวอย่างที่ 108

“...11. หมอเป็นหมอเวชศาสตร์วัยรุ่น ที่เห็นผลลัพธ์ของการเลี้ยงดูเชิงลบมาตลอดชีวิต สุดท้าย...หมอคิดว่าแนวทางการเลี้ยงลูกเป็นเรื่อง "ความเชื่อ" ของปัจเจกบุคคล ใครจะเลี้ยงลูกอย่างไร ก็คงเป็นไปตามการตัดสินใจของแต่ละคน

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 20 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (108) มีการอ้างถึงสถานภาพสถานภาพความเป็นแพทย์คือ “หมอเป็นหมอเวชศาสตร์วัยรุ่น” ที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ร่วมกับการใช้น้ำเสียงที่สื่อความหมายเชิงลบว่า “เห็นผลลัพธ์ของการเลี้ยงดูเชิงลบมาตลอดชีวิต” เพื่อขยายความให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่ามีประสบการณ์ตรง เห็นผลเสียของการเลี้ยงดูเชิงลบมาก ดังนั้น การนำเสนอแนวคิดเรื่องการไม่ตีลูกของผู้เขียนเป็นสิ่งที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ การอ้างถึงสถานภาพทางอาชีพจึงช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านมั่นใจในสถานภาพของผู้เขียน ส่งผลต่อการสร้างความน่าเชื่อถือในตัวผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 109

“...ตามประสบการณ์การเป็นจิตแพทย์เด็กที่ผ่านมา ได้มีโอกาสคุยกับเด็ก ๆ ที่มีปัญหาทางจิตใจหลาย ๆ คน เมื่อถามไปถึงพ่อแม่ ก็มักจะได้รับคำตอบถึงลักษณะของพ่อแม่แบบต่าง ๆ ตรงนี้หมอได้รวบรวมมาทั้งหมดสิบแบบ ซึ่งหมอคิดว่าการเลี้ยงดูก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กมีปัญหาได้ และในระยะยาวก็อาจจะทำให้ไม่มีความสุขในชีวิต...”

(เข็นเด็กขึ้นภูเขา, 17 พฤศจิกายน 2558)

จากตัวอย่าง (109) มีการอ้างถึงสถานภาพความเป็นแพทย์คือ “ประสบการณ์การเป็นจิตแพทย์เด็ก” เพื่อบ่งบอกว่าผู้เขียนเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีประสบการณ์ในการทำงานที่พบเจอเด็กที่มีปัญหา จึงสามารถวิเคราะห์ลักษณะของพ่อแม่ที่ทำให้ลูกไม่มีความสุข และมีปัญหาในระยะยาว เพื่อให้ผู้อ่านเชื่อถือว่สิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอ นั้นเป็นคำแนะนำที่น่าเชื่อถือได้

4) การใช้สทบท

4.1) การใช้คำถามจากผู้อ่าน

การใช้คำถามจากผู้อ่านใช้เพื่อบ่งบอกว่ามีปัญหาหรือประเด็นที่รอคำตอบเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกอยู่จริง นอกจากนี้การมี “คำถามหลังไมค์” และ “คำถามจากกล่องข้อความใน

เพจเฟซบุ๊ก” แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีความยินดีที่จะเปิดรับฟัง ให้คำแนะนำด้วยการติดต่อสื่อสารโดยตรงกับผู้เขียน แสดงให้เห็นว่า “ยินดีให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ฯลฯ” เป็น “ที่ฟัง” ได้จริง

ตัวอย่างที่ 110

ตอนนี้หมอมีหลังไม่ค้ำมาเยอะมากเลยคะ

ลูกตีคนอื่น ลูกก้าวร้าว เอาไงกันดี?

หมอแนะนำแบบนี้คะ...

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 12 ตุลาคม 2558)

จากตัวอย่าง (110) มีการอ้างอิงการติดต่อสอบถามปัญหาเรื่อง “ลูกตีคนอื่น ลูกก้าวร้าว เอาไงกันดี?” จากผู้อ่านที่ติดตามเพจของหมอ เพื่อบ่งบอกว่ามีปัญหาหรือประเด็นที่รอคำตอบที่พ่อแม่ไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ จากนั้นผู้เขียนจึงใช้คำแสดงการแนะนำ “แนะนำ” จะจัดการกับปัญหานี้ได้อย่างไร การอ้างอิงการติดต่อสอบถามปัญหาสื่อให้เห็นว่าผู้เขียนเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ฟังที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกแก่ผู้อ่านได้

ตัวอย่างที่ 111

“หมอมีหลังไม่ค้ำมาสนใจอีกแล้วคะ

“คุณหมอคะ ปกติจะห้ามลูกทานขนมขบเคี้ยว ขนมหวาน น้ำอัดลม ทุกอย่างเลยคะ เพราะคิดว่าไม่มีประโยชน์

แต่วันหนึ่งลูกไปเล่นที่บ้านเพื่อน เห็นลูกแอบกินแบบเป็นพายูเหมือนหยุดไม่ได้เลยคะ เลยสงสัยว่าเราห้ามลูกแบบนี้มันผิดมั๊ย”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 7 มกราคม 2559)

จากตัวอย่าง (111) ผู้เขียนใช้การอ้างอิงการติดต่อสอบถามปัญหาเรื่องการเลี้ยงลูกจากผู้อ่านที่ติดตามเพจ โดยใช้คำว่า “มีคำถามหลังไม่ค้ำ” เพื่อสื่อถึงความสัมพันธ์ว่าผู้เขียนเป็นแพทย์ผู้อ่านเป็นเหมือนกับคนไข้ที่มาปรึกษาปัญหา การอ้างอิงคำถามนี้เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้เขียนเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ฟังที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกแก่ผู้อ่านได้

ตัวอย่างที่ 112

“คำถามจาก INBOX : เด็ก ๆ อยู่ชั้น อ.3 อายุประมาณ 5-6 ปี เด็กที่ทะเลาะกันเป็นผู้ชาย ขอใช้นามสมมุติว่า น้องเค กับน้องพี นะคะ น้องพีขอให้น้องเคขยับที่นั่งให้

เพื่อจะดูการแสดง ซึ่งที่นั่งด้านขวาของน้องเค มีน้องจิ้งนั่งอยู่ แต่ด้านซ้ายว่าง ซึ่งน้องเคไม่ยอม น้องพีจึงตบหน้าน้องเคเต็มแรงไป 2-3 ครั้ง

ดิฉันเห็นเหตุการณ์จึงถามพีไปว่า ทำไมต้องแกล้งเพื่อน น้องพีไม่ตอบ แต่น้องพีมีท่าทางโมโหอย่างมาก ดิฉันเลยบอกพร้อมชี้นิ้วไปว่า “นั่นไง ตรงนั้นก็มัน พี่ก็ไปนั่งสิลูก” ส่วนเคนั่งร้องไห้ จึงเรียกน้องเคมาโอ้

ครูมาเห็น ดิฉันจึงเล่าให้ฟัง (เป็นครูที่สอนอีกห้องหนึ่ง) ครูจึงตีมน้องพีไป 2 ที่ ส่วนดิฉันกับครูอีกท่านก็ช่วยกันขยับเด็ก ๆ ให้แบ่งที่ให้เคนั่งอีกที่หนึ่ง

คำถามค่ะ

1. ปัจจัยอะไรที่ทำให้น้องพีมีอาการรุนแรงคะ

2. ดิฉันทำถูกหรือไม่คะ

ขอบคุณที่ช่วยแนะนำค่ะ

ได้ขออนุญาตผู้ถามมาเล่าสู่กันฟัง เพื่อการเรียนรู้ค่ะ

(หมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก, 17 กรกฎาคม 2560)

จากตัวอย่าง (112) ผู้เขียนใช้การอ้างถึงคำถามจากผู้อ่านที่ติดตามเพจ และส่งคำถามผ่านกล่องข้อความเพื่อสื่อนัยของความสัมพันธ์ว่าผู้เขียนเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ผู้อ่านเป็นเหมือนกับคนไข้ที่มาขอรับคำปรึกษาเรื่องปัญหาพฤติกรรมของเด็ก และคำถามที่แสดงถึงความไม่มั่นใจของผู้อ่านว่า “ทำถูกหรือไม่” ก็เป็นการย้ำให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้เขียนเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและเป็นที่พึ่งที่สามารถให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กได้

ตัวอย่างที่ 113

“คำถามที่ส่งมาหาหมอในกล่องข้อความบ่อยที่สุดเรื่องหนึ่ง ก็คือ 'ปัญหาการเรียนในเด็กเล็ก' ซึ่งหมอคิดว่า ในความเป็นจริง ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบไม่ได้อยู่ที่ตัวเด็ก

(เซ็นเด็กซันภูเขา, 7 มิถุนายน 2560)

จากตัวอย่าง (113) มีการอ้างถึงคำถามที่ส่งผ่านกล่องข้อความ เพื่อสื่อให้เห็นว่ามีผู้อ่านมาขอคำปรึกษาจากผู้เขียน การอ้างถึงคำถามนี้สื่อให้เห็นลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านว่าเป็นหมอกับคนไข้ ผู้เขียนมีสถานภาพที่สูงกว่าสามารถให้คำปรึกษา แนะนำ และเป็นที่พึ่งเรื่องการเลี้ยงลูกให้แก่ผู้อ่านได้

4.2) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากประสบการณ์การเป็นแพทย์ของผู้เขียนเพื่อแสดงให้เห็นว่าแพทย์เป็นที่พึ่งที่สามารถให้คำแนะนำและช่วยให้พ่อแม่เลี้ยงลูกได้เป็นผลสำเร็จได้ด้วยบทสรุปจากเรื่องที่เล่า การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจึงช่วยถ่ายทอดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเชื่อถือแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 114

หมอเจนนท์ (นามสมมติ) กับคุณแม่ที่พาลูกมาครั้งแรก ด้วยปัญหาคลาสสิก

"ซีเกียจมากเลยหมอ การบ้านก็ไม่ส่ง ไม่รับผิดชอบเลย ทะเลาะกันทุกวันเพราะต้องนั่งเซ็นทำงานส่งครูนี้แหละ นี่ขนาดให้เรียนพิเศษทุกวันนะ ยังสอบได้ที่เกือบสุดท้าย แม่สอนอะไรก็ไม่จำ พุดอะไรก็ไม่ฟัง"

ขณะหมอแยกคุยกับนนท์เป็นการส่วนตัว ก็พอได้รู้ที่มา นน့်อ่านเขียนได้ช้า อาจมาจากโรค "LD" (learning disabilities) ภาวะของสมองที่ทำให้อ่านเขียนไม่ค่อยได้ ร่วมกับอาการต่อต้านแม่ "คนที่ควรเข้าใจ แต่ไม่เคยเข้าใจ"

แต่ขณะที่นั่งตจ้องตา คุยต่อหน้าหมอ มือของนนท์ก็ยุกยิกอยู่ได้โต๊ะ จนหมอเอ่ยปากถาม "มีอะไรหรอนน့်"

ทันทีที่พุดจบ นน့်ก็หยิบดินน้ำมันที่ปั้นออกมาเป็นรูปมือ ที่มีนิ้วโค้งงอตามมีข้อต่อเหมือนจริง ขึ้นมาเกาะขอบโต๊ะให้หมอดู

มันสวยซะจนหมอต้งร้องออกมาว่า "โอ้โฮ เจ๋งมากเลยนนท์ นินน့်ปั้นแบบนี้ไม่ได้มองด้วยนะเนี่ย"

"ผมชอบงานปั้น"

พอหมอคุยกับแม่ ว่าเด็กทุกคนไม่ได้เกิดมาเพื่อถนัดอะไรเหมือน ๆ กัน นน့်อาจไม่ถนัดเรื่องการเรียน แต่คุณมีพรสวรรค์เรื่องงานศิลปะ

"เรื่องไร้สาระนี่ถนัดเลยหมอ" T-T

เราปรับความเข้าใจเรื่องวิธีการเลี้ยงดู ที่ไม่ลดทอนความภาคภูมิใจในตัวเด็ก

หมอนำแม่ส่งเสริมนนท์ในสิ่งที่เค้ารักโดยเฉพาะเรื่องงานปั้น

โชคดีที่แม่กับหมอมมี trust ต่อกันที่ดี แม่เชื่อและชวนขวยพานนท์ไปเรียนกับ
ญาติที่เป็นถึงอาจารย์งานปั้นของมหาวิทยาลัยชื่อดัง ซึ่งสิ่งที่ได้รับตั้งแต่เจอกันครั้งแรก
"เด็กคนนี้มีพรสวรรค์"

หมอดิตตามนนท์เป็นระยะ จนครั้งล่าสุด

นนท์กับแม่ยิ้มร่าเข้ามาในห้องตรวจ แม่ขยับศอกสะกิดนนท์หลายที "บอกหมอ
สิ ๆ ๆ"

"ผมสอบได้ที่ 18 ครับ"

ใบหน้าที่เป็นยิ้มของทั้งคู่ ทำให้หมอยังอึ้งมาจนถึงทุกวันนี้

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 10 มกราคม 2559)

จากตัวอย่าง (114) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งลำดับ
เหตุการณ์ได้ดังนี้

ปัญหา : แม่พาลูกมาปรึกษาเรื่องพฤติกรรมการเรียน

แพทย์วินิจฉัย : เด็กเป็นโรค LD

แพทย์ให้คำแนะนำ : ปรับวิธีการเลี้ยงดูและส่งเสริมตามความถนัด

แม่ : เชื่อและปฏิบัติตามคำแนะนำ

ผล : ลูกเรียนดีขึ้น แม่และลูกมีความสุข

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเป็นเหมือนกับการสื่อให้เห็นตัวอย่างของ
ความสำเร็จที่แม่เชื่อในคำแนะนำของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางและปฏิบัติตาม ดังจะเห็นได้จาก
การใช้มูลบท “เราปรับความเข้าใจเรื่องการเลี้ยงดู” เพื่อสื่อมูลบทว่าแม่ไม่เข้าใจวิธีการเลี้ยงลูก การใช้
คำแสดงการชี้แนะ “หมอแนะนำ” และการใช้คำประเมินค่า “โชคดี” เพื่อสื่อว่าแม่เชื่อและไว้วางใจ
แพทย์ การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจึงช่วยโน้มน้าวให้ผู้อ่านเชื่อว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ
ทางเป็นที่พึ่งที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ได้เป็นผลสำเร็จ

ตัวอย่างที่ 115

“การตรวจเริ่มต้นขึ้นด้วย

"อย่าหยิบลูก นี่ของคุณหมอ"

"นี่เล่นไม่ได้นะ อย่าชน"

"จะลูกทำไม นั่งเฉยๆ ได้มั่งมัยเนี่ย เดียวก็ให้หมอดีดยาซะเลย"

"จนมากกคะหโม ไม้รู้เป็นสมาธิสั้นรีเปล่า"

ตลอดเวลาไม่ถึง 5 นาที ที่มีเสียงคุณแม่คอยกำกับพฤติกรรมของลูกอยู่ตลอดเวลา

"เสียง" ที่ไม่สามารถหยุดพฤติกรรมอะไรได้จริง

และเป็น "เสียง" ที่อาจบั่นทอน "ตัวตน" ของลูกซ้ำ ๆ

ในจังหวะที่เด็กชายยื่นมือมาจับที่หูฟังของหมอมที่วางอยู่บนโต๊ะ หมอก็คิดว่าหูฟังไว้ และบอกว่า "หนูสนใจหูฟังหรือจะ รั้มมันเอาไว้ทำอะไร"

"เอาไว้ฟังหัวใจ"

"ใช้ เก่งมากจะ หนูคงอยากเล่น แต่ขอตรวจของหมอมจะหยิบเล่นเองไม่ได้นะ"

"ผมขอจับดูได้มั๊ย"

"ดีมากเลยจะ ที่หนูรู้จักมาก่อน อยากฟังหัวใจแม่มั๊ย ลองฟังดูสิ"

แล้วเด็กชายก็ใส่หูฟัง ฟังเสียงตึบ ๆ ของหัวใจแม่ และขอมาฟังเสียงหัวใจหมอมอย่างตื่นเต้น

ต่อมาเด็กชายก็หันไปหยิบ สำลีแอลกอฮอล์ที่อยู่ในแพค

"นี่อะไรครับ หยิบดูได้มั๊ย"

ยังไม่ทันตอบ เสียงแมกก็ดังขึ้น "อย่าเล่น เล่นไม่ได้"

"ดีมากเลยที่หนูรู้จักถามก่อน แล้วหนูคิดว่ามันเป็นคืออะไรจะ"

เด็กชายใช้ความคิด ทายว่าเป็นนุ่นนี่อยู่พักใหญ่ ขณะทาย หมอมก็ชมว่าเค้ามีความคิดสร้างสรรค์ที่ดีมาก มันคล้ายอะไรที่เค้าว่าจริง ๆ

สุดท้าย... หมอมเฉลยว่ามันเป็นสำลีแอลกอฮอล์

พอดีกับเหลือบไปเห็นรอยปากกาที่โซฟา เลยถามเด็กว่า "ลองช่วยหมอลบหน่อยได้มั๊ย มีเด็กมาขีดไว้โซฟาเลอะเลย"

"ผมเปล่าทำนะ"

"จะ หมอรั้มจะ แค่อยากให้ช่วยลบหน่อย ลองดูซิว่าแอลกอฮอล์มันจะใช้ลบปากกาได้มั๊ย"

แล้วเด็กชายก็ถูถูถูจจ ยื่นขีดรอยปากกาด้วยแอลกอฮอล์อยู่นานสองนาน จน นักศึกษาแพทย์ สามารถซักประวัติกับคุณแม่จนเสร็จ

"ลบไม่ออก ไม่น่าเอาปากกามาขีดเลย โซฟาหมอมเสียหายหมด"

"ช่วย หมอก็เพิ่งรู้เนี่ย ว่าปากกาขีดโซฟาแล้วเลอะบางที่จะลบไม่ออก นึกว่า
จะลบได้" "ต้องคอยระวังไม่เอาปากกาไปขีดโซฟา"

"จริงเลยจ้ะ"

แล้วการตรวจที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายในตอนแรก ก็จบลงด้วยเสียงที่ดังขึ้น
ก่อนออกจากห้อง "แม่ครับ ๆ ๆ ๆ".... "ผมอยากเป็นหมอ"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 21 ธันวาคม 2559)

จากตัวอย่าง (115) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งลำดับ
เหตุการณ์ได้ดังนี้

ปัญหา : เด็กหิบบ้างสิ่งของในห้องตรวจ

แม่แก้ไข : ใช้การขู่ ห้าม คิดว่าลูกเป็นสมาธิสั้น

แพทย์ใช้วิธี “เชิงบวก” แก้ปัญหา : ใช้การชม/กระตุ้นให้คิด

ผล : แพทย์ตรวจเป็นผลสำเร็จ และลูกบอกกับแม่ว่าอยากเป็นหมอ

ตามลำดับเหตุการณ์จะเห็นว่าผู้เขียนใช้วิธีการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงทักษะในการ
แก้ปัญหาพฤติกรรมที่แสดงออกผ่านตัวละครระหว่างแม่กับแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็น
ว่าการใช้วิธีการเชิงบวกทำอะไร อีกนัยหนึ่งก็สื่อถึงความรู้ ความสามารถของผู้เขียนที่ใช้วิธีการ
“เชิงบวก” จัดการแก้ปัญหา การให้ตัวอย่างที่เห็นผลสำเร็จจากการกระทำของผู้เขียนนี้จึงสื่อให้ผู้อ่าน
เห็นว่าผู้เขียนมีทั้งความรู้ และทักษะในการปฏิบัติตามแนวทางการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อย่างแท้จริง
ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อมั่นในความเป็นผู้เชี่ยวชาญ เชื่อมั่นในแนวทางการเลี้ยงลูกของผู้เขียนมาก
ยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” นำเสนอความคิดย่อยที่ 4 ซึ่งสื่อให้เห็นว่า
“พ่อแม่ยังไม่มีหลักความรู้ในการเลี้ยงลูก” และ “ยังไม่เข้าใจถึงหลักความรู้เรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก”
ดังนั้น พ่อแม่จึงต้องมีผู้เชี่ยวชาญเป็นที่พึ่งในการให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูก และผู้เชี่ยวชาญยังเป็น
ผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง จึงมีความรู้ ความเข้าใจ
ในหลักการเลี้ยงลูกตามหลักวิชาการ สามารถเป็นที่พึ่งให้กับพ่อแม่ได้ และหากพ่อแม่ปฏิบัติตามก็จะ
ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีในการเลี้ยงลูก กลวิธีทางภาษาที่ใช้นำเสนอความคิดนี้ มีทั้งสิ้น 7 กลวิธี ได้แก่

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำ ได้แก่

1.1) การใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายว่าเป็นความรู้พิเศษ เพื่อบ่งบอกว่าคำแนะนำที่เสนอในบทความเป็นความรู้พิเศษของผู้เชี่ยวชาญ

1.2) การใช้คำเรียกแทนตนเอง “หมอ” ร่วมกับคำกริยา เพื่อบ่งบอกว่าแพทย์เป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้ มีประสบการณ์ สื่อนัยว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่พึ่งที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกได้

1.3) การใช้คำ “ผู้ช่วย” ร่วมกับคำเรียกญาติ เพื่อสื่อให้เห็นว่าญาติผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” แพทย์ผู้เชี่ยวชาญจึงเป็น “ที่พึ่ง” ที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่

2) การใช้ข้อความแสดงการสั่ง สื่อให้เห็นถึงการใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจของผู้เขียนในการก้าวเข้ามามีบทบาทในพื้นที่ของครอบครัว ด้วยการเข้ามาเป็น “ที่พึ่ง” ที่คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกแทนญาติผู้ใหญ่

3) การอ้างสถานภาพความเป็นแพทย์ เพื่อบ่งบอกว่าผู้เขียนเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับปัญหาครอบครัว กลวิธีนี้มุ่งชี้ให้เห็นว่าผู้เขียนสามารถที่จะวินิจฉัยปัญหาหรือให้คำแนะนำตามหลักความรู้ และประสบการณ์ที่ตนเองมี

4) การใช้สทบท ได้แก่

4.1) การใช้คำถามจากผู้อ่าน เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีความยินดีที่จะเปิดรับฟัง ให้คำแนะนำด้วยการติดต่อสื่อสารโดยตรงกับผู้เขียน แสดงให้เห็นว่า “ยินดีให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ฯลฯ” เป็น “ที่พึ่ง” ได้จริง

4.2) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อแสดงให้เห็นว่าแพทย์เป็นที่พึ่งที่สามารถให้คำแนะนำและช่วยให้พ่อแม่เลี้ยงลูกได้เป็นผลสำเร็จได้ด้วยบทสรุปจากเรื่องที่เล่า

จากผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิดย่อยในอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีการใช้กลวิธีทางภาษาทั้งสิ้น 27 กลวิธี สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

จากตารางสามารถสรุปผลการวิเคราะห์อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่สื่อโดยกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้เป็น 2 ประเด็น คือ อุดมการณ์ที่สื่อในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” กับกลวิธีทางภาษา

1. อุดมการณ์ที่สื่อในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่นำเสนอในบทความเป็นอุดมการณ์หลักที่พบในตัวอย่างทั้งหมด อุดมการณ์นี้มุ่งนิยามวิธีการเลี้ยงลูกตามแนวคิดของแพทย์ และชี้แนะแนวทางการปฏิบัติเพื่อสร้างคุณลักษณะของพ่อแม่ที่พึงประสงค์ โดยมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นที่พึ่งที่คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกอย่างถูกต้องตามหลักความรู้ ชุดความคิดดังกล่าวข้างต้นมีลักษณะที่น่าสังเกต คือ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางพยายามนิยามและนำเสนอแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” โดยให้คุณค่าด้านบวก และนำเสนอแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยโดยประเมินค่าในเชิงลบ และพยายามชี้แจงถึงพฤติกรรมของพ่อแม่ที่มีการกระทำบางอย่างซึ่งไม่เป็นไปตามแนวคิดของแพทย์ว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และวิธีการเลี้ยงดูเหล่านั้นจะก่อให้เกิดปัญหาเกิดผลลัพธ์ที่ไม่ดีแก่เด็ก เมื่อเป็นดังนั้นพ่อแม่ที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์จึงควรรหาทางปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูก โดยหันมาใช้วิธีการแบบที่แพทย์แนะนำไว้ในบทความ ด้วยเหตุนี้อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จึงทำให้เห็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางกับผู้อ่านที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญว่าพ่อแม่ต้องเชื่อ และทำตามในสิ่งที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางแนะนำ แล้วพ่อแม่จะประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูก

นอกจากนี้ยังทำให้เห็นว่ากรณีที่ “แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งเป็น “คนนอก” เข้ามายุ่งเกี่ยวชี้แจงกิจกรรมภายในบ้าน ครอบครัว ซึ่งเดิมเป็นบทบาทของปู่ย่าตายาย หรือผู้ใหญ่ในครอบครัว และ “แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ” ยังนำเสนอข้อมูลเพียงด้านเดียวในลักษณะคู่ตรงข้ามว่าอุดมการณ์การเลี้ยงลูกของแพทย์ดีเป็นวิธีการ “เชิงบวก” ส่วนวิธีการเลี้ยงลูกของคนในสังคมไทยตามแบบเดิมเป็นวิธีการที่ไม่ดี เป็น “เชิงลบ” การเชื่อหรือยอมรับว่าผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีอำนาจและสถานภาพทางความรู้ที่สูงกว่าผู้อ่านอาจไปมีผลต่อการครอบงำทางความคิด และการกระทำของพ่อแม่ คือ วาทกรรมการเลี้ยงลูกแบบแพทย์จะสามารถควบคุม หรือปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกของพ่อแม่ที่ยินยอมพร้อมใจที่จะเชื่อให้ปรับเปลี่ยนไปตามกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้วย

2. ความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” กับกลวิธีทางภาษา

อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่สื่อผ่านวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ใช้กลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีเพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ให้แก่สังคมไทย และเพื่อทำให้ผู้อ่านยอมรับแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ ผู้วิจัยแบ่งกลวิธีทางภาษาที่ใช้นำเสนออุดมการณ์ตามหน้าที่ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 การแสดงความมีหลักวิชาการและเหตุผล ได้แก่ การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ การใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายว่าเป็นความรู้พิเศษ การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล การใช้ข้อความแสดงเหตุผล การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข การใช้สหบท ได้แก่ (1) การอ้างอิงงานวิจัย หลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” (2) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง การใช้ ضمุลบท

2.2 การใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจ ได้แก่ การใช้คำคู่ตรงข้ามที่แสดงการประเมินค่า การใช้คำ/กลุ่มคำที่มีผลในการประเมินคุณค่า การใช้คำ/กลุ่มคำแสดงผลลัพธ์ การใช้คำที่ปรากฏร่วม “เชิงบวก” “เชิงลบ” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะแนวทางการเลี้ยงลูก การใช้คำแสดงการสั่ง/แนะนำ ร่วมกับ คำบรรยายพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูก การใช้ “คำบรรยายพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูก” ร่วมกับ “คำแสดงการประเมินค่า” การใช้คำกริยา “หมอ” ร่วมกับคำกริยา การใช้คำ “ผู้ช่วย” ร่วมกับคำเรียกญาติ การใช้ข้อความแสดงความขัดแย้ง การใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล การใช้ข้อความแสดงการสั่ง การอ้างสถานภาพความเป็นแพทย์ การกล่าวซ้ำ การใช้ทัศนภาวะ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้สหบท (การยกคำสอนมาตีความใหม่)

2.3 การใช้วาทกรรมแห่งมิตร ได้แก่ การใช้สหบท (คำถามจากผู้อ่าน) และการใช้วจนลีลาเป็นกันเอง

กลวิธีทั้ง 27 กลวิธีนี้ บางกลวิธีทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ เช่น กลวิธีการใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล และกลวิธีการใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข สามารถแสดงถึงความมีหลักวิชาการและเหตุผลและในขณะเดียวกันก็แสดงถึงใช้เสียงที่มีอำนาจด้วย

ความคิดย่อยที่ 1 การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี รับฟัง ใช้ความเข้าใจ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ไม่ใช้อำนาจและความรุนแรง เน้นการพัฒนาตนเอง ส่วนการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้อำนาจและความรุนแรง พ่อแม่ไม่เคารพสิทธิของลูก ไม่ใช้ความรู้ทางวิชาการ ใช้วิธีการเลี้ยงแบบเน้นให้เชื่อฟัง

กลวิธีทางภาษาที่ประกอบสร้างและนำเสนอความคิดนี้ ประกอบด้วย การใช้คำที่ปรากฏร่วม “เชิงบวก” “เชิงลบ” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะแนวทางการเลี้ยงลูก และการกล่าวซ้ำ กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ผู้เขียนใช้เพื่อถ่ายทอดความคิดว่าการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” มีลักษณะต่างกันอย่างไรร

ความคิดย่อยที่ 2 การเลี้ยงลูกโดยอาศัยหลักความรู้ทางวิชาการเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ส่วนการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” และการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงลบ”

กลวิธีทางภาษาที่ประกอบสร้างและนำเสนอความคิดนี้ ประกอบด้วย การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ การใช้คำคู่ตรงข้ามที่แสดงการประเมินค่า การใช้คำ/กลุ่มคำที่มีผลในการประเมินคุณค่า การใช้คำ/กลุ่มคำที่แสดงผลลัพธ์ การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล การใช้ข้อความแสดงเหตุผล การใช้ข้อความแสดงความขัดแย้ง การใช้สหพท ได้แก่ (1) การอ้างอิงวิจัย หลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” (2) การยกคำสอนมาตีความใหม่ (3) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง การใช้ทัศนภาวะ การใช้มุขลบท และการใช้วัจนลีลาเป็นกันเอง กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ผู้เขียนใช้เพื่อนำเสนอแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ให้ผู้อ่านเห็นว่าเป็นวิธีการเลี้ยงลูกที่มีหลักการ น่าเชื่อถือได้ และมีประสิทธิภาพมากกว่าการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทย

ความคิดย่อยที่ 3 พ่อแม่ที่พึงประสงค์ คือ พ่อแม่ที่รู้จักเลี้ยงลูก “เชิงบวก”

กลวิธีทางภาษาที่ประกอบสร้างและนำเสนอความคิดนี้ ประกอบด้วย การใช้คำแสดงการสั่ง/แนะนำร่วมกับคำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูก การใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับคำ “เป็น คือ มี” การใช้คำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูกร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข การใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล การกล่าวซ้ำ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้สหพท ได้แก่ (1) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง และการใช้วัจนลีลาเป็นกันเอง กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ผู้เขียนใช้เพื่อชี้แนะให้ผู้อ่านปรับเปลี่ยนแนวคิด และวิธีการเลี้ยงลูกให้เป็นแบบที่ผู้เขียนนำเสนอ เกิดเป็นคุณลักษณะของพ่อแม่ที่พึงประสงค์อันจะนำไปสู่การเลี้ยงลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลดีแก่ลูก

ความคิดย่อยที่ 4 แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ฟังที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูก ให้แก่พ่อแม่ได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่

กลวิธีทางภาษาที่ประกอบสร้างและนำเสนอความคิดนี้ ประกอบด้วย การใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายว่าเป็นความรู้พิเศษ การอ้างสถานภาพความเป็นแพทย์ การใช้คำเรียก “หมอ” ร่วมกับคำกริยา การใช้คำ “ผู้ช่วย” ร่วมกับคำเรียกญาติ การใช้ข้อความแสดงการสั่ง การใช้สหบท ได้แก่ (1) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (2) การใช้คำถามจากผู้อ่าน กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ผู้เชี่ยวชาญใช้เพื่อนำเสนอตนเองว่ามีความเชี่ยวชาญ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการเลี้ยงลูกที่ต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือ และเข้าใจได้ว่าความรู้ที่ได้รับจากตัวบทนั้นเป็นแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพราะได้มาจากกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ อันจะเป็นผลให้เกิดการยอมรับแนวคิดและยินยอมพร้อมใจที่จะปฏิบัติตามแนวคิดนั้น

3.2 อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว

ผู้วิจัยพบว่า ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีการนำเสนออุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยความคิดย่อย 2 ความคิด ดังนี้

- 3.2.1 ลูกเป็นบุคคลทางกฎหมายที่มีสิทธิเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง
- 3.2.2 พ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

3.2.1 ความคิดย่อยที่ 1 ลูกเป็นบุคคลทางกฎหมายที่มีสิทธิและเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง

จากการศึกษาพบว่า ผู้เขียนนำเสนอชุดความคิดว่าลูกเป็นบุคคลทางกฎหมายที่มีสิทธิและเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง ทุกคนสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอความคิดนี้ได้แก่

- 1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำ ได้แก่ 1.1) การใช้กลุ่มคำศัพท์ทางกฎหมาย และ 1.2) การใช้คำที่ปรากฏร่วม
- 2) การใช้สหบท ได้แก่ การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
- 3) การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง

ผลการวิเคราะห์ทฤษฎีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิดย่อยที่ 1 มีดังนี้

1) การใช้คำ/กลุ่มคำ

1.1) การใช้กลุ่มคำศัพท์ทางกฎหมาย

กลุ่มคำศัพท์ทางกฎหมายที่พบมากในตัวอย่าง ได้แก่ “ละเมิด สิทธิ หน้าที่” คำศัพท์เหล่านี้ใช้เพื่อบ่งบอกว่าลูกเป็นบุคคลทางกฎหมาย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 116

“...หลายครั้งเราเข้าใจว่าเด็กที่นิสัยดี คือเด็กที่ “เมื่อขอก็กยอมให้” ความเชื่อที่ทำให้เราละเมิดสิทธิของเด็กอยู่บ่อย ๆ

ทั้งที่ในความเป็นจริงเราก็ไม่ยากให้ลูกของเรา เป็นคนที่ใครทำอะไรก็ให้ไปซะหมดคงจะดีถ้าเราจะสอนให้ลูกรู้จัก “สิทธิของตัวเอง” สิทธิที่จะได้เลือกว่าจะให้อะไรกับใครเมื่อไหร่ สิทธิที่จะตัดสินใจ โดยได้สำรวจ “ความต้องการของตนเอง”...

รักลูก... เคารพสิทธิของลูก เหมือนที่เราอยากให้เค้าเคารพสิทธิผู้อื่นนะคะ เริ่มง่ายๆ จากเรื่องง่ายๆ แบบนี้ละค่ะ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 16 มิถุนายน 2559)

ตัวอย่างที่ 117

“...การใช้อำนาจ ไม่ทำให้เกิดวินัย เพราะไม่ได้ทำให้เด็กคนไหนเรียนรู้ด้วยการใช้สมองส่วนคิด น่าเศร้าที่หลายครั้งผู้ใหญ่ชอบ “ใช้อำนาจ” ด้วยการบอกตัวเองว่ามันคือการ “ฝึกวินัย” และจบลงท้ายด้วยการ “ละเมิดสิทธิของเด็ก”...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 พฤศจิกายน 2559)

ตัวอย่างที่ 118

“...หมอแค่เพียงอยากบอกว่า...คนเรามีสิทธิปกป้องร่างกายและจิตใจของตนเอง...เราควรพยายามยืนยันสิทธิของตนเอง (assertive) ให้มากที่สุดก่อนที่จะเดินออกมาจากสถานการณ์นั้น

ยืนยันสิทธิของตนเองด้วยตนเอง คือ assertive

และพ่อแม่ควรสอนลูกให้คิดแก้ปัญหาเองก่อนที่จะบอกลูกให้ฟ้องครู...มิเช่นนั้นแล้ว เด็กจะเข้าใจว่า ตนเองไร้ความสามารถกับสิทธิของตนเอง....

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 11 ตุลาคม 2559)

จากตัวอย่าง (116) (117) (118) มีการใช้คำว่า “ละเมิดสิทธิ” “เคารพสิทธิ” “มีสิทธิ” “ยืนยันสิทธิของตนเอง” “ปลูกฝังเรื่องการยอมรับสิทธิส่วนบุคคล” ซึ่งเป็นวงศัพท์ทางกฎหมายเพื่อบ่งบอกว่าลูกเป็นบุคคลทางกฎหมาย ลูกมีสิทธิซึ่งผู้ใดจะละเมิดไม่ได้รวมทั้งพ่อแม่ พ่อแม่ต้องเคารพในสิทธินั้น การกล่าวเช่นนี้สื่อความคิดว่าพ่อแม่และลูกต่างก็มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ไม่สามารถล่วงละเมิดกันได้ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่-เด็กนี้เป็นความสัมพันธ์ที่แตกต่างจากสังคมไทยแบบเดิมที่พ่อแม่จะมีสิทธิในการชี้นำสั่งสอนลูก

1.2) การใช้คำที่ปรากฏร่วม

จากการศึกษาพบการใช้คำที่ปรากฏร่วมใน 2 ลักษณะคือ การใช้บุพบทวลี “ของตัวเอง” “ของตนเอง” “ของลูก” ร่วมกับคำว่า “ชีวิต” “สิทธิ” “อิสรภาพ” “อิสระ” และ การใช้บุพบทวลี “ด้วยตนเอง” ร่วมกับกริยา “เดิน” “แก้ปัญหา” เพื่อนำเสนอความคิดว่าลูกเป็นปัจเจกบุคคลที่สามารถตัดสินใจ ควบคุม กำหนดการดำเนินชีวิตของตนเอง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 119

“...ชีวิต... “เป็นของลูก” จงวางแผนจิตวิญญาณการใช้ชีวิตของตัวเอง
อย่าเชื่อใคร ที่บอกให้ขายความสุขหรือความฝันของทั้งชีวิต...ให้กับ “ความ
กตัญญู”

...ใช้ชีวิตด้วยจิตวิญญาณที่เป็นอิสระเถอะนะลูก...

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (119) มีการใช้คำศัพท์ “ชีวิต” “อิสระ” ร่วมกับบุพบทวลี “ของตัวเอง” “ของตนเอง” เพื่อเน้นความว่าลูกควรมีความเป็นอิสระ มีความคิด ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง สื่อให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ ลูก เป็นความสัมพันธ์แบบปัจเจก นอกจากนี้ส่วนที่ขีดเส้นใต้สองเส้นยังแสดงให้เห็นการตีความตามความคิดของผู้เขียน และการใช้ภาษาแสดงการตัดสินใจประหม่าอย่างเบ็ดเสร็จ

ตัวอย่างที่ 120

“...3. Let them grow

สิ่งสำคัญนอกจากการให้ความรักและการสร้างวินัย หมอคิดว่าหน้าที่อีกอย่างที

สำคัญของพ่อแม่ คือ “การให้*อิสรภาพ*ในการเติบโต”

การให้*อิสรภาพ* ไม่ใช่การปล่อยปละละเลย

แต่คือการปล่อยมือในบางครั้งเพื่อให้ลูกได้มีก้าวของตัวเอง
 คือการปล่อยให้ลูกล้มบ้าง เพื่อเรียนรู้ที่จะลุก
 คือการเข้าใจว่าลูกไม่ใช่สมบัติหรือเครื่องมือสานฝันของใคร แต่ลูกมี "ชีวิตและ
 สิทธิ" เป็นของตน

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 15 ตุลาคม 2558)

จากตัวอย่าง (120) มีการใช้คำศัพท์ “อิสรภาพ” “ชีวิต” “สิทธิ” ร่วมกับบุพบทวลี
 “ของตน” “ตัวเอง” เพื่อแนะนำความว่าลูกเป็นปัจเจกบุคคล มีสิทธิในการควบคุม ตัดสินใจ ดำเนินชีวิต
 ของตน (ไม่ต้องคิดถึงใคร ไม่ต้องเป็นหนี้บุญคุณใคร) การให้อิสรภาพในการเติบโตจึงเป็น “หน้าที่”
 ของพ่อแม่ พ่อแม่จึงมี “หน้าที่” ต้องทำอะไรหลายอย่างเพื่อลูกโดยไม่คาดหวังอะไรจากลูก

ตัวอย่างที่ 121

“ถนนชีวิตของลูก ลูกต้องเป็นคนเดินด้วยตัวเอง ไม่มีใครเดินแทนเขาได้
 พ่อแม่อาจจะเดินเป็นเพื่อนลูกอยู่ข้างๆ แต่สุดท้าย ลูกก็ต้องเดินด้วยตัวเอง
 เมื่อถึงเวลาที่ต้องเลือกทางเดินชีวิต เช่น คณะที่เรียน งานที่ทำ
 พ่อแม่สามารถแนะนำลูกได้ แต่ในที่สุดลูกเลือกอย่างไร
 พ่อแม่ก็ควรยอมรับและสนับสนุน
 ไม่ควรไปบังคับให้เขาเดินไปอย่างที่พ่อแม่คิดว่า “ดีที่สุด”
 สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับพ่อแม่อาจจะไม่ได้เหมาะกับลูก
 หรือทำให้ลูกมีความสุขก็ได้
 ทุกคนมี “ถนนชีวิต” ของตัวเอง

(เข็นเด็กขึ้นภูเขา, 26 พฤษภาคม 2560)

จากตัวอย่าง (121) มีการใช้อุปสรรคณ์ “ถนนชีวิต” เปรียบกับเส้นทางการเติบโต
 ของลูก เพื่อแนะนำความว่าลูกมีทางเดินของตนเอง และใช้คำกริยา “เดิน” ร่วมกับบุพบทวลี “ด้วย
 ตนเอง” ซ้ำถึงสองครั้งเพื่อแนะนำความว่า ลูกต้องเป็นคนคิด ตัดสินใจ และทำด้วยตนเอง จากนั้นจึงปิด
 ท้ายด้วยการใช้บุพบทวลี “ของตนเอง” เพื่อเน้นย้ำว่าความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และลูกว่าลูกเป็น
 ปัจเจกบุคคล พ่อแม่ต้องเคารพการคิด การตัดสินใจ และต้องปล่อยให้ลูกเลือกเส้นทางการเติบโตของ
 ตนเอง

ตัวอย่างที่ 122

“...การเข้าช่วยเหลือลูก พ่อแม่ควรตั้งสติและมีตรรกะที่ว่า... “ต้องการฝึกลูกคิด และลงมือแก้ปัญหาด้วยตัวเอง”

ไม่ใช่ตรรกะที่เข้าช่วย เพราะกลัวลูกจะไม่มีความสุข กลัวลูกจะลำบาก

เพราะตรรกะนี้จะเข้าไปอยู่ในตัวตนของลูกได้ง่าย.....เขาจะส่งเสียงไม่มีความสุข อาจเป็นเสียงโวยวาย หรือแสดงความเหน็ดเหนื่อยออกมา โดยเข้าใจว่า พ่อแม่มีหน้าที่ทำให้เขาคลายทุกข์ด้วยการคิดแก้ปัญหาและลงมือทำแทนเขา ไม่ใช่ตัวเขาเองที่ต้องรับผิดชอบในการคิดเรื่องนั้น รวมทั้งไม่รู้จักรับผิดชอบความรู้สึกของตนเอง....บางคนโทษพ่อแม่ว่าทำให้เขาอดสนุก...

หากอยากช่วยลูกจริง ต้องฝึกลูกให้แกร่ง....

ด้วยการกระตุ้นให้ลูกใช้สมองคิด ไม่ต้องรีบร้อน พ่อแม่มีหน้าที่ให้กำลังใจ หรืออาจช่วยไข ช่วยพาไปให้ถึงคำตอบด้วยตัวเอง....หากสิ่งไหนปล่อยให้ลูกเรียนรู้ผลของการกระทำตนเองได้ ก็ต้องปล่อย....สิ่งนี้ต่างหากคือสิ่งที่คนเป็นพ่อแม่ควรทำ....

เพื่อที่ลูกจะได้มีทักษะการคิดแก้ปัญหาต่างๆด้วยตัวเอง รู้รับผิดชอบ รวมทั้งรับผิดชอบความรู้สึกตนเองเป็น....

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 3 ตุลาคม, 2559)

จากตัวอย่าง (122) มีการใช้คำกริยา “แก้ปัญหา” ร่วมกับบุพบทวลี “ด้วยตนเอง” เพื่อสื่อความว่า การฝึกลูกให้คิดแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นสิ่งที่พ่อแม่ต้องปฏิบัติ และมีการใช้บุพบทวลี “ของลูก” “ของตนเอง” เพื่อเน้นความว่าลูกเป็นปัจเจกชน พ่อแม่มีหน้าที่ช่วยลูกให้คิดแก้ปัญหา “ด้วยตัวเอง” เพื่อให้ลูกรับผิดชอบความรู้สึกของ “ตนเอง” เป็น การใช้คำศัพท์ที่สื่อถึงตนเองซ้ำ ๆ สื่อให้เห็นว่าผู้เขียนให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกชนที่ให้ความสำคัญกับความคิด ความรู้สึก และเป้าหมายของตนเองมากกว่าของกลุ่ม

2) การใช้สหบท

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ผู้วิจัยพบว่าผู้เขียนใช้การยกตัวอย่าง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเพื่อนำเสนอให้เห็นถึงแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่เน้นเรื่องการเคารพสิทธิของลูก และสื่อให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหาคด้วยวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เพื่อสร้างคความน่าเชื่อถือให้เห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบเคารพสิทธิของลูกเป็นวิธีการเลี้ยงลูกที่มีประสิทธิภาพ ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 123

“...ในบ้านบอลจะมีลูกบอลลูกเล็กๆ เต็มไปหมด แต่จะมีลูกบอลใหญ่ๆ ปะปนอยู่ไม่กี่ลูก

ลูกสาววัยขวบนิดๆ ของหมอพอได้เข้าไป ก็เดินเข้าไปหยิบลูกบอลลูกใหญ่ที่เด็กชายวัยประมาณสามขวบถืออยู่ในมือ

และก็เป็นไปดังคาด เด็กผู้ชายคนนี้ปัดมือลูกหมอลูกอย่างรุนแรงออกไปไม่ให้มายู่ ขณะที่แม่ของเด็กเห็นดังนั้น คงรู้สึกเกรงใจที่ลูกแสดงกิริยาไม่น่ารัก จึงพูดกับลูกชายว่า

“มีตั้งสองลูก แบ่งให้น้องลูกหนึ่งสิ”

เด็กชายคนนั้นก็พิศพิศ พร้อมตะโกนเสียงดัง “ไม่เอา ไม่แบ่ง”

แม่ของเด็กก็ไม่ละความพยายาม “เราเป็นพี่แบ่งให้น้องแค่นี้เอง”

เด็กน้อยยิ่งหงุดหงิด ตะโกนเสียงดัง “ไม่แบ่งงง”

“ไม่น่ารักเลย นิสัยแบบนี้ ถึงไม่มีใครอยากเล่นด้วย”

สิ้นเสียงคุณแม่เด็กชายก็ปาลูกบอลใส่พื้น จนลูกบอลเล็กๆ กระจาย แล้วก็เริ่มร้องโวยวายพร้อมร้องไห้เสียงดัง “ไม่เอา ไม่ห้ายยย”

หมอเห็นสถานการณ์เริ่มไม่ดี เลยต้องสวมวิญญาณหมอ หันไปบอกคุณแม่ว่า

“ไม่เป็นไรเลยคะคุณแม่จริงๆ เค้าน่ะผิดเลยนะคะ เพราะเค้าเล่นของเค้าอยู่ก่อน ลูกสาวก็เข้าไปหยิบโดยไม่ขอ”

แล้วหมอก็รีบหันไปสอนลูกสาวว่า “วันหลังหนูอยากให้พี่แบ่งของเล่นให้ หนูต้องขอพี่เคื่อก่อนนะลูก ไม่ใช่เดินเข้าไปแย่งแบบนั้น”

“แล้วมันก็เป็นสิทธิที่พี่เค้าที่จะให้หรือไม่ให้เพราะเค้ายังเล่นอยู่” “หนูต้องรอให้พี่เค้าเล่นให้เสร็จก่อนจ๊ะ”

“ไปขอโทษพี่เค้าสิลูก”

ลูกหมอซึ่งคงกำลังงงๆ กับเสียงร้องของพี่ จึงเดินเข้าไปยกมือขอโทษอย่างว่าง่าย

“ขอ โทษ ค่ะ”

“ขอ เล่น ค่ะ” (อันนี้ลูกพูดเองไม่ได้สอน555)

หมอหันไปหยิบลูกบอลที่พื้นคืนเด็กคนนั้นแล้วบอกว่า “หนูยังไม่ต้องแบ่งให้ น้องหรือลูก จริงๆ มันเป็นสิทธิของหนูเลยครับ เพราะหนูเล่นอยู่ก่อน ไว้หนูอยากจะแบ่ง ให้น้องก็ค่อยแบ่งนะครับ”

ประโยคที่จริงๆ ก็ตั้งใจจะบอกให้คุณแม่ได้ยิน

ขณะที่หมอหันไปมองหาลูกบอลลูกใหม่มาให้ลูกสาว

สิ่งที่หมอไม่ได้คิดว่าจะเกิด ณ ขณะนั้นก็เกิดขึ้น...

เด็กชายคนนั้น ก็เดินมายื่นลูกบอลให้กับลูกสาวของหมอโดยทันที

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 16 มิถุนายน 2559)

จากตัวอย่าง (123) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงสามารถลำดับ เหตุการณ์ได้ดังนี้

ปัญหา : ลูกของแพทย์แย่งลูกบอลของเด็กผู้ชายที่เล่นอยู่ก่อน

แม่เด็กแก้ไขปัญหา : พุดเชิงลบ "เราเป็นพี่แบ่งให้น้องแค่นี้เอง", "ไม่น่ารักเลย นิสัยอย่างนี้ถึงไม่มีใครอยากเล่นด้วย"

ผล : เด็กผู้ชายร้องไห้โวยวาย

แพทย์แก้ไขปัญหา : บอกให้ลูกขอโทษ และเข้าไปพุดกับเด็กผู้ชายว่า "จริง ๆ เป็นสิทธิของหนู..." แต่สื่อเจตนาว่าเป็นประโยคที่ตั้งใจ บอกให้คุณแม่ได้ยิน

ผล : เด็กผู้ชายเดินมายื่นลูกบอลให้ลูกของแพทย์ทันที

การลำดับเหตุการณ์ดังกล่าวนี้สื่อให้เห็นปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน สองวิธี แต่วิธีที่ใช้ได้ผลคือวิธีการของแพทย์ และวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแพทย์เน้นเรื่องการเคารพ สิทธิของลูก และจากประโยคที่เล่าว่า “ประโยคที่จริงๆ ๆ แล้วก็ตั้งใจจะบอกให้คุณแม่ได้ยิน” ประโยคนี้ สื่อเจตนาว่าผู้เขียนต้องการแสดงการแนะนำสั่งสอน เป็นการใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจ การใช้เรื่องเล่าที่ ลำดับเหตุการณ์ลักษณะนี้จึงสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าแพทย์นำเสนอแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และลูก ว่าลูกเป็นบุคคลทางกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพในการคิดและตัดสินใจต่อการกระทำของตนเอง

ตัวอย่างที่ 124

“...หลังจากแกะของขวัญ ลูกชายคนเล็กที่อายุ 3 ขวบกว่าๆ ก็มาเลยคะ
ร้องโวยวายว่าทำไมไม่มีของขวัญของเค้ามั่ง และเริ่มเข้าไปแย่งรถยนต์คันใหญ่
ของขวัญวันเกิดของพี่

หมอเลยได้แอบเป็นผู้สังเกตการณ์ด้วยความสนใจ

พ่อ...ผู้ช่วยคนแรก

พอเห็นน้องร้องก็มาด้วยประโยคคลาสสิก "แบ่งให้น้องหน่อย เราเป็นพี่นะ
ของขวัญมีตั้งหลายชิ้น" น้องก็เลยได้ใจเดินไปหยิบของพี่ พี่เลยเกิดโมโห ตะโกนลั่นแย่งของ
กลับมา ซูลมุนซูลเก ไม่ยอมให้

ผู้ช่วยคนที่สองก็โผล่มาคะ...

น้ำของเด็ก ๆ...

"เฮ้ย! ไม่ต้องแย่งกัน น้ำซื้อของขวัญมาให้เด็ก ๆ ทุกคนเลย" แล้วน้ำก็หยิบ
ของขวัญ 2 ชิ้นมาให้เด็ก ๆ ทั้งสองคน พร้อมบอกว่า "ดิเนเนี่ย กะแล้วว่าอีกคนจะเสียใจ
เลยซื้อมาให้ด้วย" น้องคนเล็กก็แกะของขวัญออก พอพบว่าไม่ใช่สิ่งที่ต้องการ ก็เดินกลับไป
แย่งของพี่

ผู้ช่วยคนที่สามก็ตามมา... คุณปู่ของเด็ก ๆ

"เนี่ยเห็นมั๊ยน้องร้อง ให้น้องไปก่อน เดี่ยวพุงนี้ปู่ซื้ออันใหม่ให้ เอาให้ใหญ่กว่าเดิมอีก"

คุณปู่เข้ามาติดสินบนด้วยข้อเสนอเย้ายวนใจ กะว่าจะได้หยุดปัญหาหลานคน
เล็กร้อง แต่..ก็ไม่ได้รับการตอบรับจากหลานคนโต

เด็กชายเจ้าของวันเกิดยังคนโวยวาย "ไม่ให้ ๆ ๆ" และเริ่มเอามือผลักก้นน้อง
คนเล็กให้ออกไป

เมื่อดูจะหมดหนทาง ทุกคนก็หันมาหาผู้ช่วยคนที่สี่ "หมอ" T-T T-T

หมอเอาเหตุการณ์จริงนี้มาเล่าให้ฟัง เพราะคิดว่าคุณพ่อคุณแม่ต่างต้องเคยเล่น
บทบาทใดบทบาทหนึ่งของผู้ช่วยทั้งสี่มาก่อนแน่ ๆ ซึ่งถ้าได้อ่านเรื่อง "เรื่องเล่าจากบ้าน
บอล" คุณพ่อคุณแม่คงนึกออกนะคะ ว่าสิ่งที่เป็นปัญหาคือ "การพยายามละเมิดสิทธิของ
คนพี่" เพื่อแก้ปัญหาเสียงร้องของคนน้อง "ด้วยการตามใจ"

ประโยคที่คุณพ่อพูดว่า "แบ่งให้น้อง เราเป็นพี่" นี่เป็นประโยคคลาสสิกที่ทำร้ายจิตใจพี่ๆทุกคน และหลายครั้งเป็นต้นเหตุของปัญหา "พี่ไม่ชอบจี้หน้าน้อง"

การเอาของมาแจกทุกคนของคุณน้ำเท่า ๆ กัน เพราะคิดว่าจะแก้ปัญหา...หมอมองว่าเรากำลังสอนเด็ก.. "ถ้าได้ต้องได้เหมือนกัน" ซึ่งนั่นจะยิ่งนำมาซึ่งปัญหาในการเลี้ยงดู เพราะในความเป็นจริง พี่น้องไม่ควรต้องได้ของทุกอย่างเหมือนกันทุกครั้งที่การขายฝันติดสินบนของปู่ เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้พ้นๆ ยิ่งทำให้เกิดเงื่อนไข "ต่อไปของๆใครชั้นก็จะไปแย่ง" "ก็ซื้ออันใหม่ให้เค้าไปซี"

จริง ๆ ปัญหานี้แก้ง่ายนิดเดียวค่ะ...

"ทำในสิ่งที่ถูกต้อง"

"ใครไม่พอใจก็มีหน้าที่เรียนรู้และฝึกจัดการกับอารมณ์ของตนเอง"

หมอเข้าไปหาน้องค่ะ แล้วบอกสั้นๆว่า

"วันนี้วันเกิดของพี่ ของขวัญเป็นของพี่นะครับ ไม่ใช่ของเรา"

"ถ้าอยากจะได้ต้องขอและต้องรอให้พี่อนุญาตก่อน"

น้องก็หันไปขอค่ะ พี่ที่อารมณ์เสียอยู่ก็ไม่ยอมให้ แหม...มาถึงจุดนี้ละ อารมณ์มันขึ้นนนน แพ้ไม่ได้ 5555

น้องก็โวยวายร้องจะเอาให้ได้

หมอเลยจับน้องแยกออกมาให้นั่งสงบตรงบันได

แล้วบอกว่า "นารู้ว่าหนูเสียใจ หนูร้องให้ได้ครับ แต่ไปแย่งของพี่ไม่ได้ เพราะไม่ใช่ของเรา"

"หนูนั่งให้ตัวเองสงบตรงนี้ก่อน หนูหยุดร้องให้เมื่อไหร่เดี๋ยวเราค่อยไปเล่นกันนะลูก"

เด็กชายก็แหกปากตะเบ็งเสียงกว่าเดิมค่ะ

หมอส่งสายตาดูทุกคนว่าห้ามขยับให้เฉยๆไว้ อดทน ๆ ๆ ไว้ค่ะ

"ใครอดทนกว่ากัน คนนั้นชนะ!"

หมอกอดเค้าบอกว่า "นารู้ว่าหนูคุ้ยเรื่อง หนูเก่งแล้ว ตอนนี้หนูแค่อารมณ์ไม่ดี หนูอารมณ์ดีหยุดร้องให้แล้วเดี๋ยวเราค่อยไปเล่นกัน"

"ถ้าอยากจะได้เล่นรถ ลองไปขอเล่นกับพี่เค้าอีกทีก็ได้ แต่ต้องหยุดร้องให้ก่อนครับ"

แล้วหมอก็นิ่งๆอยู่ตรงนั้น เด็กชายคนนั้นก็ร้องให้อีกพักหนึ่งคะ แต่พอรู้ว่า"ร้องไปก็เท่านั้น" ไม่ได้อะไร ก็เริ่มหยุดในเวลาอีกไม่นาน

หมอชมเค้าว่าเก่งมาก และชวนไปเล่นอย่างอื่น พออารมณ์ดี ก็พาเค้าไปขอพี่ตี ๆ ซึ่งคราวนี้พี่ก็ยอมให้ ด้วยความเต็มใจที่ดีกว่าเดิม

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 25 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (124) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง สามารถลำดับเหตุการณ์ได้ดังนี้

- ปัญหา : น้องแย่งของเล่นของพี่
- พ่อแก้ไขปัญหา : พูดว่า “แบ่งให้น้องหน่อยเราเป็นพี่นะของขวัญมีตั้งหลายชิ้น”
- ผล : น้องแย่งของพี่ พี่โมโหแย่งของกลับ
- ปู่แก้ไขปัญหา : ตีตีสินบนด้วยข้อเสนาอ “ซื่ออันใหม่ให้ เอาให้ใหญ่กว่าเดิม”
- ผล : ไม่ได้รับการตอบรับจากพี่ พี่ผลักน้องคนเล็กให้ออกไป
- น้ำแก้ไขปัญหา : พูดว่า “เฮ้ยไม่ต้องแย่งกัน น้ำซื่อของขวัญมาให้เด็ก ๆ ทุกคนเลย”
- ผล : น้องคนเล็กแกะของออก พบว่าไม่ใช่สิ่งที่ต้องการก็กลับไปแย่งของพี่
- แพทย์แก้ไขปัญหา : กอด และสอนเรื่องสิทธิ “วันนี้เป็นวันเกิดของพี่ ถ้าอยากได้ต้องขอและรอให้พี่อนุญาตก่อน” และน้องไปขอของขวัญพี่
- ผล : พี่อารมณ์เสียอยู่จึงไม่ให้ น้องร้องโวยวาย
- แก้ไขปัญหาลูกอีกครึ่ง : จับน้องแยกออกมา และพูดว่า “น้ำรู้ว่าเสียใจ ร้องให้ได้ แต่แย่งของพี่ไม่ได้”
- ผล : น้องตะเบ็งเสียงร้องกว่าเดิม
- แก้ไขปัญหาลูกอีกครั้ง : หมอส่งสายตาให้ทุกคนอดทนกับเสียงร้อง หมอกอดน้องและพูดชม
- ผล : น้องร้องต่ออีกพัก และหยุดร้อง พออารมณ์ดีพาไปขอพี่ตี ๆ พี่ก็ให้ด้วยความเต็มใจ

การลำดับเหตุการณ์ดังกล่าวนี้สื่อให้เห็นปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำเสนอให้เห็นว่าวิธีการแก้ไขปัญหาคงบุคคลทั่วไป

ยังไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง และใช้ไม่ได้ผล แต่วิธีที่ใช้ได้ผลคือวิธีการ “เชิงบวก” ของแพทย์ที่เน้นเรื่องการเคารพสิทธิของเด็ก การลำดับเหตุการณ์ของเรื่องเล่าจึงสื่อให้เห็นว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมีแนวคิดว่าคุณเป็นบุคคลทางกฎหมาย มีสิทธิในสิ่งที่ เป็นของของตน ผู้อื่นจะละเมิดไม่ได้

3) การใช้วัจนลีลาเป็นกันเอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้เขียนใช้วัจนลีลาเป็นกันเองเพื่อแสดงถึงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน และลดระยะห่างระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โนม่น้าวใจให้ผู้อ่านยอมรับแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 125

“...รักลูก... เคารพสิทธิของลูก เหมือนที่เรายกให้เค้าเคารพสิทธิผู้อื่นนะคะ
เริ่มง่ายๆ จากเรื่องง่ายๆ แบบนี้ละคะ...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 16 มิถุนายน 2559)

จากตัวอย่าง (125) ผู้เขียนใช้คำสรรพนาม “เรา” เพื่อแสดงความเป็นพวกเดียวกันกับผู้อ่าน ใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 “เค้า” เพื่อกล่าวถึง “ลูก” และใช้คำลงท้าย “นะคะ” “ละคะ” การใช้วัจนลีลาเป็นกันเองก็เพื่อแสดงถึงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน และลดระยะห่างระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โนม่น้าวใจให้ผู้อ่านยอมรับแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 126

“หมอเอาเหตุการณ์จริงนี้มาเล่าให้ฟัง เพราะคิดว่าคุณพ่อคุณแม่ต่างต้องเคยเล่น
บทบาทใดบทบาทหนึ่งของผู้ช่วยทั้งสี่มาก่อนแน่ ๆ ซึ่งถ้าได้อ่านเรื่อง "เรื่องเล่าจากบ้านบอล" คุณ
พ่อคุณแม่คงนึกออกนะคะ ว่าสิ่งที่เป็นปัญหาคือ "การพยายามละเมิดสิทธิของคนพี่" เพื่อแก้ปัญหา
เสียงร้องของคนน้อง "ด้วยการตามใจ"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 25 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (126) ผู้เขียนใช้ภาษาพูด “หมอ” “นะคะ” เพื่อแสดงถึงน้ำเสียงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน และลดระยะห่างระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โนม่น้าวใจให้ผู้อ่านยอมรับแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ นอกจากนี้มีการใช้คำเชื่อมลบ “เคย” และคำแสดงทัศนภาวะแสดงความเชื่อมั่นในระดับสูง “แน่ ๆ” เพื่อเน้นความและแสดงความมั่นใจว่าพ่อแม่ต้องใช่วิธีการเลี้ยงลูกแบบที่หมอนำเสนอว่าเป็น “เชิงลบ” มาก่อน

กล่าวโดยสรุป อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว นำเสนอความคิดย่อยที่ 1 ซึ่งสื่อให้เห็นว่า ลูกเป็นบุคคลทางกฎหมายที่มีสิทธิเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง กลวิธีทางภาษาที่ใช้นำเสนอความคิดนี้ มี 4 กลวิธี ได้แก่

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำ ได้แก่

- 1.1) การใช้กลุ่มคำศัพท์ทางกฎหมาย เพื่อบ่งบอกว่าลูกเป็นบุคคลทางกฎหมาย
- 1.2) การใช้คำที่ปรากฏรวม คือ การใช้บุพบทสิ่ร่วมกับคำกริยา เพื่อนำเสนอความคิดว่าลูกเป็นปัจเจกบุคคลที่สามารถตัดสินใจ ควบคุม กำหนดการดำเนินชีวิตของตนเอง

2) การใช้สทบท ได้แก่

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่เน้นเรื่องการเคารพสิทธิของลูก และสื่อให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้เห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบเคารพสิทธิของลูกเป็นวิธีการเลี้ยงลูกที่มีประสิทธิภาพ

3) การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง เพื่อแสดงถึงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน และลดระยะห่างระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน

การถ่ายทอดความคิดนี้ทำให้เห็นว่าผู้เขียนมีมุมมองเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวในรูปแบบที่เน้นความเป็นปัจเจกนิยม (individualism) เป็นแนวคิด มุมมองเกี่ยวกับตัวตนในโลกตะวันตก เน้นการดำรงอยู่ด้วยสิทธิ อิสระภาพของคนแต่ละคน (ปัจเจกบุคคล) โดยไม่เน้นกลุ่ม

3.2.2 ความคิดย่อยที่ 2 พ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

จากการศึกษาพบว่า ผู้เขียนนำเสนอความคิดว่าพ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ซึ่งแตกต่างจากสังคมไทยที่ลูกต้องแสดงความเคารพพ่อแม่ กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอความคิดนี้ได้แก่

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏรวม

2) การใช้ข้อความแสดงการสั่ง

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิดย่อยที่ 2 มีดังนี้

1) การใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏร่วม

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้คำกริยา “นับถือ” “เคารพ” ซึ่งมักปรากฏร่วมกันกับ “พ่อแม่” ในฐานะผู้กระทำ และลูกในฐานะผู้รับการกระทำ ต่างจากเดิมที่ลูกเป็นผู้กระทำ และพ่อแม่เป็นผู้รับการกระทำ เพื่อนำเสนอความคิดว่าพ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่ 127

“หมอเชื่อว่าเมื่อเราแสดงความนับถือในตัวลูก ลูกก็จะนับถือในตัวเรา เมื่อเรา เคารพในตัวตนของลูก ลูกก็จะเคารพในตัวตนของเรา และเค้าก็จะ “นับถือและเคารพตัวเอง””

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 มีนาคม 2558)

จากตัวอย่าง (127) มีการนำเสนอความคิดในเรื่องสถานภาพของพ่อแม่และลูก คือ ให้พ่อแม่เป็นผู้กระทำกร “แสดงความนับถือในตัวลูก” “เคารพในตัวตนของลูก” ส่วนลูกเป็นผู้รับการกระทำ เพื่อแนะนำว่าพ่อแม่ต้องเป็นต้นแบบในเรื่องของการเคารพ นับถือในตัวตนของลูก ลูกจึงจะแสดงความนับถือ และเคารพในตัวตนของพ่อแม่ จะเห็นว่าความคิดนี้แตกต่างจากเดิมที่ลูกต้องเป็นผู้กระทำ และพ่อแม่ เป็นผู้รับการกระทำ ซึ่งสื่อเน้นว่ามีลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกแบบเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่ 128

“...อย่าดึง...จนลูกขาด ขาดโอกาสที่จะรู้ว่าพ่อแม่ก็เคารพสิทธิของลูก เพื่อให้ลูกเรียนรู้ที่จะเคารพสิทธิ ผู้อื่น”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 7 มกราคม 2559)

จากตัวอย่าง (128) มีการใช้คำว่า “พ่อแม่” เป็นผู้ทำกริยา “เคารพสิทธิ” ของลูก และลูกเป็นผู้รับการกระทำนั้น เพื่อแนะนำว่าหากพ่อแม่เป็นต้นแบบของการเคารพสิทธิของลูก ลูกก็จะเรียนรู้ที่จะเคารพสิทธิของผู้อื่น การที่พ่อแม่เป็นผู้กระทำกริยาเคารพลูกนี้จึงสื่อให้เห็นว่าพ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่ 129

“...ถ้าเป็นเช่นนั้น เราก็ต้องหมั่นฝึกควบคุมอารมณ์ตนเอง ตั้งสติเวลาที่สอนลูก เพื่อไม่ให้ลูกเอาแต่กลัวและปกปิด

เมื่อเราตั้งสติได้ดีแล้ว ก็ต้องมองหาการลงโทษที่เหมาะสม ซึ่งจะเอื้อให้เด็กกล้ายอมรับผิด ไม่โกหกอีกในอนาคต (เพราะคงไม่มีใครทำผิดครั้งเดียว) โดยยึดหลักการลงโทษ 3R (Related, Respectful, Reasonable)

นั่นคือ ลงโทษให้สัมพันธ์กับเรื่องที่ทำ เคารพตัวตนเด็ก (เพื่อคงความนับถือตนเองไว้) และสมเหตุสมผล (จะเห็นว่าไม่มีเรื่องอารมณ์หรือลงโทษตามอำเภอใจพ่อแม่)

(รบกวนอ่านรายละเอียดเรื่อง 3R ในเพจนี้ หรือหนังสือ ปรากฏทุกตัวๆ หรือมาอบรมในงานสัมมนาก็ได้ค่ะ)

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 9 กุมภาพันธ์ 2560)

จากตัวอย่าง (129) มีการใช้กลุ่มคำที่สื่อว่าพ่อแม่ต้องเป็นผู้ควบคุมตนเองเช่นกัน ไม่ใช่ควบคุมลูกอย่างเดียว คือ “ควบคุมอารมณ์ตนเอง” “ตั้งสติ” สื่อให้เห็นถึงการกระทำที่เท่าเทียมกันระหว่างพ่อแม่ และลูก ความคิดนี้จึงสื่อให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกในลักษณะที่เท่าเทียมกัน

2) การใช้ข้อความแสดงการสั่ง

ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงการสั่งเพื่อแสดงเจตนาสั่งให้ผู้อ่านกระทำบางอย่างตามที่ผู้เขียนเสนอ และแสดงถึงการใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจของผู้เขียน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 130

“เคารพสิทธิของลูก ของ ๆ เค้า เค้ามีสิทธิจะให้หรือไม่ เมื่อไหร่ก็ได้”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 16 พฤศจิกายน 2559)

จากตัวอย่าง (130) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงการสั่ง เพื่อแสดงเจตนาสั่งให้ผู้อ่าน “เคารพสิทธิของลูก” และลูกมีสิทธิในการตัดสินใจด้วยตัวเองว่าต้องการจะแบ่งปันสิ่งของของตนให้ผู้อื่นหรือไม่ การใช้ข้อความแสดงการสั่งนี้สื่อให้เห็นถึงการใช้น้ำเสียงที่แสดงอำนาจของผู้เขียนที่ต้องการสั่งให้ผู้อ่านกระทำบางอย่างตามแนวคิดของตน

ตัวอย่างที่ 131

“จงเลี้ยงลูก..ด้วยความเคารพความเป็นมนุษย์ในตัวลูก เพราะลูกจะเคารพความเป็นมนุษย์ของ "ตนเอง" และ "ผู้อื่น”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 มกราคม 2559)

จากตัวอย่าง (131) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงการสั่ง โดยมีคำแสดงการสั่ง “จง” เพื่อแสดงเจตนาสั่งให้ผู้อ่านเลี้ยงลูกตามแนวคิดที่ตนเองนำเสนอ คือ “เคารพสิทธิของความเป็นมนุษย์” และเชื่อมโยงข้อความแสดงเหตุผลเพื่อให้เห็นว่าถ้ากระทำตามที่ผู้เขียนสั่งแล้วจะเกิดผลดีแก่ลูก คือ ลูกจะเคารพความเป็นมนุษย์ของ “ตนเอง” และ “ผู้อื่น” การใช้ข้อความแสดงการสั่งนี้สื่อถึงการใช้น้ำเสียงที่แสดงอำนาจของผู้เขียนในการสั่งให้ผู้อ่านกระทำบางอย่างตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

กล่าวโดยสรุป อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว นำเสนอความคิดย่อยที่ 2 ซึ่งสื่อให้เห็นว่า พ่อแม่และลูกมีสิทธิความเสมอภาคเท่าเทียมกัน กลวิธีทางภาษาที่ใช้นำเสนอความคิดนี้มี 2 กลวิธี ได้แก่

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏซ้ำ คือ คำกริยา “นับถือ” “เคารพ” ซึ่งมีปรากฏร่วมกันกับ “พ่อแม่” เพื่อนำเสนอความคิดว่าพ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

2) การใช้ข้อความแสดงการสั่ง เพื่อแสดงเจตนาสั่งให้ผู้อ่านกระทำบางอย่างตามที่คุณเขียนเสนอ การใช้ข้อความแสดงการสั่งนี้แสดงถึงการใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจของผู้เขียน

การถ่ายทอดความคิดนี้ทำให้เห็นว่าผู้เขียนมีมุมมองเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวในรูปแบบที่เน้นความเป็นปัจเจกนิยมโดยรับอิทธิพลของแนวคิดมาจากตะวันตกที่มองแต่ละคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันและพึงเคารพสิทธิของกันและกัน

จากผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิดย่อยในอุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว มีการใช้กลวิธีทางภาษาทั้งสิ้น 6 กลวิธี สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 19 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับความคิดย่อยในอุดมการณ์
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว

อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลในครอบครัว	กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับอุดมการณ์					
	1. การแสดงความคิดเห็นหลักวิชาการและเหตุผล				2. การใช้ น้ำเสียงที่ มีอำนาจ	3. การใช้ วาจากรรม แห่งมิตร
	กลุ่มคำศัพท์ทางกฎหมาย	การใช้บุพบทสร่วมกับ คำนามและคำกริยา	คำ “นับถือ” “เคารพ” ร่วมกับพ่อแม่	สทบท (การยกตัวอย่าง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง)	ข้อความแสดงการสั่ง	วลีลีลาเป็นกันเอง
ความคิดย่อยที่ 1 ลูกเป็นบุคคลทาง กฎหมายที่มีสิทธิเสรีภาพในการควบคุม และกำหนดชีวิตตนเอง	✓	✓	✓	-	-	✓
ความคิดย่อยที่ 2 พ่อแม่และลูกมีสิทธิ ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน	-	-	-	✓	✓	-

จากตารางสามารถสรุปผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวที่
สื่อโดยกลวิธีทางภาษาในวาจากรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้เป็น 2
ประเด็น คือ อุดมการณ์ที่สื่อในวาจากรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และ
อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวกับกลวิธีทางภาษา ดังนี้

1. อุดมการณ์ที่สื่อในวาจากรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวเป็นชุดความคิดที่ช่วยสนับสนุนให้เห็น
ว่าอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากชาวตะวันตก ซึ่งเป็นสังคมแบบ
ปัจเจกนิยม (individualism) เน้นตัวตนที่เป็นอิสระ ให้ความสำคัญกับสิทธิ ความต้องการ ความรู้สึก
และการกระทำของตนเอง มากกว่าความต้องการ ความรู้สึก และการกระทำของผู้อื่น ประพฤติตน
โดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง พ่อแม่ และลูกมีความเสมอภาคกัน พ่อแม่ก็ต้องเคารพสิทธิของลูก

2. ความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวกับกลวิธีทางภาษา

อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวประกอบสร้างและนำเสนอโดยกลวิธีทางภาษาหลายกลวิธี กลวิธีทางภาษาที่ใช้นำเสนออุดมการณ์แบ่งตามหน้าที่ได้ 3 กลุ่ม ได้แก่

2.1 การแสดงความรู้หลักวิชาการและเหตุผล ได้แก่ การใช้กลุ่มคำศัพท์ทางกฎหมาย การใช้บุพพทวิธীর่วมกับคำนามและคำกริยา การใช้คำ “นับถือ” “เคารพ” ร่วมกับพ่อแม่ การใช้สหพท (การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง)

2.2 การใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจ ได้แก่ การใช้ข้อความแสดงการสั่ง

2.3 การใช้วาทกรรมแห่งมิตร ได้แก่ การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง

ความคิดย่อยที่ 1 ลูกเป็นบุคคลทางกฎหมายที่มีสิทธิเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง

กลวิธีทางภาษาที่ประกอบสร้างและนำเสนอความคิดนี้ ประกอบด้วย การใช้กลุ่มคำศัพท์ทางกฎหมาย การใช้บุพพทวิธীর่วมกับคำนามและคำกริยา และการใช้สหพท (การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง) และการใช้วจนลีลาเป็นกันเอง กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ผู้เขียนใช้เพื่อนำเสนอแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวที่เน้นความเป็นปัจเจกนิยม เน้นการพัฒนาตนเอง เพื่อชี้แนะให้อ่านเข้าใจ ยอมรับในแนวคิดจนนำไปสู่การปฏิบัติ

ความคิดย่อยที่ 2 พ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

กลวิธีทางภาษาที่ประกอบสร้างและนำเสนอความคิดนี้ ประกอบด้วย การใช้คำกริยา “นับถือ” “เคารพ” ร่วมกับ “พ่อแม่” และการใช้ข้อความแสดงการสั่ง กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ผู้เขียนใช้เพื่อนำเสนอว่าแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนได้เข้ามามีบทบาทต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และใช้ชี้แนะให้อ่านปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการเลี้ยงลูกโดยคำนึงถึงเรื่องสิทธิ ความเสมอภาคที่เท่าเทียมกันระหว่างพ่อแม่และลูก เพื่อให้การเลี้ยงลูกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย

ผู้วิจัยพบว่าในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีการนำเสนออุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย ซึ่งประกอบด้วยความคิดย่อย 3 ความคิด ดังนี้

3.3.1 สังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรงและทำให้เด็กไม่มีความสุข

3.3.2 โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง

3.3.3 ครู มักเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

3.3.1 ความคิดย่อยที่ 1 สังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรงและทำให้เด็กไม่มี

ความสุข

จากการศึกษาพบว่า ผู้เขียนนำเสนอความคิดที่สื่อให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรงและทำให้เด็กไม่มีความสุข ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดจากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มองด้วยมุมมองแบบตะวันตก แนวคิดนี้แสดงให้เห็นถึงพื้นฐานความคิดของการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” กับการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยที่ถูกมองว่าเป็นการเลี้ยงแบบ “อำนาจนิยม” ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ และการใช้อำนาจของผู้ใหญ่ในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญถูกเรียกว่าเป็นการใช้ความรุนแรง กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอความคิดนี้ได้แก่

1) การใช้มูลบท

2) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล

3) การใช้อุปลักษณ์

4) การใช้สหบท ได้แก่ 4.1) การอ้างอิงวิจัย และ 4.2) การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้น

จริงในสังคม

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิดย่อยที่ 1 มีดังนี้

1) การใช้มูลบท

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้เขียนใช้รูปภาษาสื่อมูลบทเพื่อแนะนำความว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่เชื่อว่า “การเหยียด แชว แห่ย ล้อ แกล้ง รังแก การใช้ความรุนแรง” เป็นเรื่อง “ธรรมดา สนุกสนาน ขำ ๆ สร้างความสุข เป็นมุกตลกที่สร้างเสียงหัวเราะ” ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 132

“...เราเป็นสังคม...ที่ให้ความสนุกสนานกับ “การเหยียด” เรามีตลก มีคำพูดในละคร มีรายการโชว์ทางทีวี ที่เอาเรื่องหน้าตา รูปร่าง สีผิว ฐานะ เพศ เชื้อชาติ ความแตกต่าง มาเหยียดกัน เพื่อให้กลายเป็นเรื่องขบขันสนุกสนาน เรามีผู้ใหญ่ที่คอยเรียกเด็ก ๆ ว่า ไอ้หมู ไอ้อ้วน ไอ้ตุ๊ด ไอ้แต้ว ฯลฯ

เรามีเพื่อน ๆ ที่คอยแซวกันว่า คำดับเปิด ชาวโต๊ะสนุก อีเหยิน ไอ้แขก ไอ้เตี้ย ไอ้
หูกาง ฯลฯ เราไม่ได้อยู่ในสังคมที่ให้คุณค่าของคนที่ตัวตนข้างใน และไม่เข้าใจคำว่า
“ความแตกต่างหลากหลาย” ของชีวิต...

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 7 ธันวาคม 2560)

จากตัวอย่าง (132) ผู้เขียนใช้คำกริยากลุ่มที่บ่งว่าส่วนเติมเต็มเป็นจริง ได้แก่ “เป็น”
“มี” เพื่อสื่อมูลบทหรือความเชื่อที่มีอยู่ก่อนว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสนุกสนานกับ “การเหยียด”
การใช้มูลบทจึงแนะนำความให้เห็นว่าความเชื่อดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่เป็นปัญหา ซึ่งผู้อ่านอาจไม่เคยคิดมา
ก่อนว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นปัญหา นอกจากนี้ยังมีการใช้ปฏิเสธสื่อมูลบท “ไม่ได้อยู่” “ไม่เข้าใจ” เพื่อ
ปฏิเสธความเชื่อที่มีอยู่ก่อนว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ให้คุณค่าของคนที่ตัวตนข้างใน และไม่เข้าใจคำว่า
“ความแตกต่างหลากหลาย” ของชีวิต

ตัวอย่างที่ 133

“...ไม่ต้องไปดูที่ไหนไกล เราเห็นได้จากในสื่อต่าง ๆ (ไม่นับคลิปวิดีโอนี้) ทั้งใน
ยูทูบ ภาพยนตร์ รายการตลก จะเห็นบ่อย ๆ ว่า มุกตลกที่ถูกนำมาเล่นบ่อย ๆ คือ การที่
คนคนหนึ่งกระทำความรุนแรงกับอีกคนในเชิงตลกขบขัน ไม่ว่าจะเป็นการแกล้ง รังแก ทำ
ให้อีกฝ่ายเจ็บตัว ที่หม้อจำได้เลยเห็นบ่อย ๆ ตอนเด็ก ๆ คือ ภาพดาราทลกในรายการทีวีที่
เอาถาดตีไปหัวอีกคน แล้วก็ซ้ำ ๆ กันไป...”

(เซ็นเด็กชั้นอนุฯ, 28 มกราคม 2560)

จากตัวอย่าง (133) ผู้เขียนใช้รูปภาษาบ่งการเกิดซ้ำ ได้แก่ “บ่อย ๆ” เพื่อสื่อมูลบทว่าการ
กระทำหรือสภาพเช่นนั้นเคยเกิดหรือมีอยู่มาก่อน หรือความเชื่อที่มีอยู่ก่อนว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่
ให้ความสนุกสนานกับ “การเหยียด” การใช้มูลบทจึงสื่อให้เห็นว่าความเชื่อดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่เป็นปัญหา
ซึ่งผู้อ่านอาจไม่เคยคิดมาก่อนว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นปัญหา

ตัวอย่างที่ 134

“...การล้อ แกล้ง รังแก หลายครั้งเกิดจากที่เด็กเชื่อว่า

"ก็แค่ซ้ำๆ"

"ก็แค่แหย่สนุกๆ"

"ไอ้อ้วน ไอ้เตี้ย ไอ้ตุ๊ด อีเหยิน ฯลฯ"

รากคิดที่ทำให้เกิดการเบียดเบียน การมีความสุขอยู่บนความทุกข์ของผู้อื่น

รากคิดที่หลายครั้งต้นแบบมาจากการเลี้ยงดู ของผู้ใหญ่ที่ "ชอบแหย่ ชอบ แกล้ง" และคิดว่าการล้อ การแหย่กัน มันเป็นเรื่องธรรมดา

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 ตุลาคม 2559)

จากตัวอย่าง (134) ผู้เขียนใช้รูปภาษาบ่งการเกิดซ้ำ ได้แก่ “หลายครั้ง” และ คำกริยาแนวความ “มาจาก” เพื่อสื่อมูลบทหรือความเชื่อที่มีอยู่ก่อนว่า “การล้อ แกล้ง รังแก” มา จากความเชื่อของผู้ใหญ่ในสังคมว่าเป็นการแหย่กันสนุก ๆ การใช้มูลบทจึงแนวความให้ผู้อ่านเห็นว่า ความเชื่อดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่เป็นปัญหา

2) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล

การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล เพื่ออธิบายว่าการใช้ความรุนแรง เป็นผลให้เกิดปัญหาสังคม คำสำคัญที่ใช้เชื่อมโยงข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล เช่น คำว่า “ทำให้” “กลายเป็น” “นำมาซึ่ง” ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 135

“สังคมที่เชื่อเรื่องอำนาจ การลงโทษ การทำให้หลายจำ การประจาน การเสพ ความรุนแรงแบบเป็นส่วนหนึ่งของความสุข มักสังสมความรุนแรง ที่ก่อตัวขึ้นวันละเล็กละ น้อย จากเด็กสู่ผู้ใหญ่ จากบ้านสู่สังคม จากรุ่นสู่รุ่น จนสุดท้ายกลายเป็นเนื้อร้ายที่ลามไป กัดกร่อนสังคม

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 27 เมษายน 2560)

จากตัวอย่าง (135) มีการใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล คำที่สื่อถึง ผลลัพธ์คือ “จนสุดท้ายกลายเป็น” เพื่อนำเสนอความคิดในมุมมองของผู้เขียนที่มองว่าพื้นฐาน ความคิดเกี่ยวกับเรื่องการฝึกวินัยด้วยการตี การบังคับ การประจาน หรือการเสพความรุนแรงเป็น ส่วนหนึ่งของความสุข เป็นสิ่งที่มาจากความเชื่อในเรื่องอำนาจนิยมของคนในสังคมไทยที่ผู้มีอำนาจ มากกว่ามักใช้ความรุนแรงในการจัดการปัญหา หรือการมองว่าการกระทำนั้นเป็นเรื่องปกติทั่วไปใน สังคมไทย

ตัวอย่างที่ 136

“รากคิด...ที่ทำให้สามีหลายคนลงมือลงไม้กับภรรยา

ทำให้เด็กหลายคนถูกทำร้ายโดยพ่อแม่

ทำให้ครูตีเด็กที่ไม่ถูกใจ

ทำให้เด็ก ๆ ใช้ความรุนแรงในการแกล้งเพื่อนที่ไม่ชอบหน้า

รากคิดที่ทำให้ความรุนแรงกลายเป็น "เรื่องธรรมดา" ในสังคมเรา

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 14 สิงหาคม 2559)

จากตัวอย่าง (136) มีการใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล คำสำคัญที่สื่อถึงผลลัพธ์คือ “ทำให้ กลายเป็น” เพื่อนำเสนอความคิดว่าสังคมไทยเป็นสังคมอำนาจนิยม ซึ่งเป็นผลให้เกิดการใช้ความรุนแรงในสังคม และมองการใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องปกติในสังคมไทย นอกจากนี้การใช้การกล่าวซ้ำยังเป็นการเน้นย้ำให้แนวคิดเรื่องสังคมไทยเป็นสังคมนิยมอำนาจมีความเด่นชัดขึ้น

3) การใช้อุปลักษณ

อุปลักษณเป็นการเปรียบเทียบความเหมือนกันของสองสิ่ง โดยทั้งสองต้องเป็นสมาชิกของต่างกลุ่มความหมาย (Lakoff and Johnson 1980, Saeed 1997 อ้างถึงใน ญัฐพรพานโพธิ์ทอง, 2556: 99) วากรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมีการใช้อุปลักษณเพื่อถ่ายทอดความคิดว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการสั่งสมความรุนแรงที่มาจากความคิดความเชื่อของคนในสังคมที่มองว่า “การล้อ แกล้ง รังแก เหยียด” เป็นเรื่องสนุก เป็นเรื่องธรรมดา

ตัวอย่างที่ 137

“...รากคิดที่ทำให้เกิดการเบียดเบียน การมีความสุขอยู่บนความทุกข์ของผู้อื่น
รากคิดที่หลายครั้งต้นแบบมาจากการเลี้ยงดู ของผู้ใหญ่ที่ “ชอบแหย่ ชอบ

แกล้ง” และคิดว่าการล้อ การแหย่กัน มันเป็นเรื่องธรรมดา

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 ตุลาคม 2559)

จากตัวอย่าง (137) มีการใช้อุปลักษณโดยการเปรียบเทียบ “ความคิดว่าการล้อ การแหย่กัน เป็นเรื่องธรรมดา” กับ “รากของต้นไม้” ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ใต้ดินแสดงความลึกลงไป เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่าปัญหาของความรุนแรงในสังคมมาจากความคิด ความเชื่อที่อยู่กับคนในสังคมไทยมานานและทำให้เกิดปัญหา

ตัวอย่างที่ 138

“สังคมที่เชื่อเรื่องอำนาจ การลงโทษ การทำให้หลบจำ การประจาน การเสพความรุนแรงแบบเป็นส่วนหนึ่งของความสุข มักสั่งสมความรุนแรง ที่ก่อตัวขึ้นวันละเล็กละน้อย จากเด็กสู่ผู้ใหญ่ จากบ้านสู่สังคม จากรุ่นสู่รุ่น จนสุดท้ายกลายเป็นเนื้อร้ายที่ลามไปกัดกร่อนสังคม

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 27 เมษายน 2560)

จากตัวอย่าง (138) มีการใช้อุปลักษณ์โดยการเปรียบเทียบ “ความเชื่อเรื่องอำนาจ การลงโทษ การทำให้หลาบจำ การประจาน การเสพความรุนแรงแบบเป็นส่วนหนึ่งของความสุข” กับ “เนื้อร้าย” ซึ่งหมายถึง เนื้ออกชนิดร้าย เกิดขึ้นเพราะเซลล์แบ่งตัวอย่างรวดเร็ว รักษาไม่ค่อยหาย เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่าความคิด ความเชื่อดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาสังคม

ตัวอย่างที่ 139

“รากคิด...ที่ทำให้สามีหลายคนลงมือลงไม้กับภรรยา

ทำให้เด็กหลายคนถูกทำร้ายโดยพ่อแม่

ทำให้ครูตีเด็กที่ไม่ถูกใจ

ทำให้เด็ก ๆ ใช้ความรุนแรงในการแกล้งเพื่อนที่ไม่ชอบหน้า

รากคิดที่ทำให้ความรุนแรงกลายเป็น "เรื่องธรรมดา" ในสังคมเรา

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 14 สิงหาคม 2559)

จากตัวอย่าง (139) มีการใช้อุปลักษณ์โดยการเปรียบเทียบ “ความคิด ความเชื่อเรื่องการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา” กับ “รากของต้นไม้” ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ใต้ดินแสดงความลึกลงไป เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่าปัญหาของความรุนแรงในสังคมมาจากความคิด ความเชื่อที่อยู่กับคนในสังคมไทยมานานและทำให้เกิดปัญหา

ตัวอย่างที่ 140

#เมื่อผู้ใหญ่ปลุกฝังการเหยียดในใจเด็ก

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 20 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (140) มีการใช้อุปลักษณ์ “การปลุกพืช” กับ “การกระทำของผู้ใหญ่” เพื่อแสดงสื่อความคิดว่าผู้ใหญ่ในสังคมเป็นผู้ที่ทำให้เกิดความคิด ความเชื่อเรื่องการ “เหยียด” ในสังคม ทำให้สังคมไทยมีปัญหาความรุนแรงและทำให้เด็กไม่มีความสุข

4) การใช้สหบท

4.1) การอ้างอิงงานวิจัย

การอ้างอิงงานวิจัย เพื่อสื่อให้เห็นว่าความรุนแรงมีผลต่อพัฒนาการของเด็กจริง พิสูจน์ได้ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ และความรุนแรงนั้นจะทำให้เกิดเป็นปัญหาความรุนแรงในสังคมและทำให้เด็กไม่มีความสุข ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 141

“...2. มีงานวิจัยออกมามากมายว่า เด็กที่ถูกเลี้ยงดูด้วยความรุนแรง ส่งผลกับสมองส่วน gray matter ซึ่งเป็นสมองส่วนเซลล์ประสาท และมีผลกับสมองส่วนหน้า ซึ่งมีผลต่อไอคิว ความจำ การคิดวิเคราะห์ อารมณ์ และบุคลิกภาพ...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 20 เมษายน 2559)

ตัวอย่างที่ 142

10. ไม่มองการแก้ง แหย่ เป็นเรื่องปกติ

มีงานวิจัยพบว่าเด็กที่ชอบแก้งคนอื่น หรือโตมาแบบรู้สึกว่าการล้อแก้งกันมันเป็นเรื่องธรรมดา (หรือโตมากับผู้ใหญ่ชอบแก้ง) มีความสัมพันธ์กับการกลายเป็นผู้ก่ออาชญากรรม

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 21 ธันวาคม 2560)

ตัวอย่างที่ 143

“วันนี้หอบเอาภาพเอ็กซ์เรย์คอมพิวเตอร์สมองของเด็กสามขวบจากงานวิจัยที่น่าสนใจงานหนึ่งมาให้ดูค่ะ...

ภาพด้านซ้ายมือ เป็นสมองของเด็กสามขวบทั่วไป ภาพขวามือ เป็นสมองของเด็กสามขวบที่โตมากับการเลี้ยงดูที่ใช้ความรุนแรง ถูกทำร้าย ไม่ใส่ใจ ถูกทอดทิ้ง

เราคงมองเห็นว่าสภาพการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ทำให้เนื้อสมองของเด็กวัยสามขวบหดหาย สมองเหี่ยว การแตกแขนงเชื่อมโยงใยประสาทหยุดชะงัก ส่งผลต่อการพัฒนาสมองและการเรียนรู้ในทุกด้าน โดยเฉพาะ "สมองส่วนคิด"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 กรกฎาคม 2560)

ตัวอย่างที่ 144

“...มีงานวิจัยของอเมริกาที่ศึกษาผลของการเลี้ยงดูเด็กด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ว่ามีผลทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าและก้าวร้าวในเด็กได้

ถ้อยคำที่รุนแรง มีลักษณะดูถูก ประชดประชัน ทำร้ายจิตใจคนฟัง จะส่งผลกระทบต่อทั้งระยะสั้นและระยะยาวตามมากับจิตใจของเด็ก ที่สำคัญการที่เราพูดจารุนแรง ไม่ได้ทำให้เด็กดีขึ้นจริง ๆ นอกจากจะทำให้พ่อแม่รู้สึกเสียใจเหมือนได้ระบายความโกรธกับ

เด็กเท่านั้นเอง...”

(เขียนเด็กขึ้นภูเขา, 1 กรกฎาคม 2560)

จากตัวอย่าง (141) (142) (143) (144) ผู้เขียนใช้การอ้างอิงงานวิจัยที่มีการศึกษาค้นคว้ามาแล้วว่าความรุนแรงมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก และสัมพันธ์กับการกลายเป็นผู้ก่ออาชญากรรม และมีผลต่อพัฒนาการของเด็กทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา การใช้งานวิจัยมาแทรกในตัวบทนี้เพื่อแสดงถึงความมีหลักวิชาการและเหตุผล สร้างความน่าเชื่อถือว่าไม่ควรใช้ความรุนแรงในการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งความรุนแรงในแนวคิดของผู้เขียนได้รวมถึง “การแก้ง ล้อ แซว เหยียด” ฯลฯ ทั้งการใช้คำพูดและแสดงออกทางพฤติกรรม การอ้างอิงงานวิจัยนี้จึงช่วยให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความน่ากลัวที่เกิดจากผลของความรุนแรงทำให้คล้อยตามไปกับความคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

4.2) การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม

การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมเป็นการนำเสนอให้เห็นว่ามีเหตุการณ์บางอย่างที่เป็นปัญหา และผู้เขียนมีแนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงที่ต่างไปจากแนวคิดของคนในสังคม การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมจึงมีส่วนช่วยอธิบายให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเรื่องการใช้ความรุนแรงในมุมมองใหม่ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 145

“มีวิดีโอที่เค้าบอกว่ากำลังฮิตมียอดดูหลักหลายล้าน ของเด็กชายวัยอนุบาล หันมาพูดกับกล้อง "ไปเที่ยวเขาติดกับพ่อ แม่ใหม่น่ารักมากคอยตามใจตลอดเลย" ทันทีที่พูดจบ แม่ในคลิปก็หันไปถีบพ่อล้มคว่ำพร้อมตะโกนด่าแบบโมโหสุดขีด ตัดมาที่ภาพเด็กชายหัวเราะด้วยความขบขัน”

หลายคนคงมองว่าเป็นความน่ารัก สนุก ตลก จนยอดไลค์ยอดแชร์เกิดอย่างแพร่หลายไปจนคนดูหลายล้าน หมอไม่รู้ว่าเป็นเรื่องจริง หรือเป็นวิดีโอที่เซททำขำๆ ขึ้นมา แต่สิ่งที่หมอยกมาให้เราเรียนรู้ร่วมกัน การแก้ง การใช้ความรุนแรง หรือการโกหก เพื่อให้คนอื่นเจ็บแล้วหัวเราะได้...ไม่ใช่เรื่องสนุก

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 27 มกราคม 2560)

ตัวอย่างที่ 146

“...หมอมหมายถึงข่าวเกี่ยวกับคลิปปวีดีโอหนึ่งที่มีคนสนใจกันมาก มีคนคลิกเข้าไปดูหลายล้าน เป็นคลิปที่เด็กผู้ชายคนหนึ่งถ่ายวิดีโอตัวเอง โดยมีฉากหลังเป็นพ่อกับแม่ เด็กบอกแม่ว่า พ่อพาเขาไปเที่ยวงานวันเด็ก และแม่ใหม่ก็ใจดีมาก ทันใดนั้นแม่ที่อยู่ข้างหลังก็กั๊งฟูคิก (เตะ) ใส่พ่อกระเด็นไปเต็มแรง เด็กหันไปเห็นพร้อมกับหัวเราะว่าเป็นเรื่องสนุก...”

คนส่วนใหญ่ที่เห็นคลิปก็ชอบใจ คลิกเข้าไปดูกันหลายล้าน หมอไม่แปลกใจเลย ว่าทำไมคนส่วนมากถึงชอบ ก็เพราะเราอยู่ในสังคมที่ความรุนแรงถูกมองเป็นเรื่องตลกจนชินชา

ไม่ต้องไปดูที่ไหนไกล เราเห็นได้จากในสื่อต่างๆ (ไม่นับคลิปปวีดีโอนี้) ทั้งในยูทูป ภาพยนตร์ รายการตลกจะเห็นบ่อย ๆ ว่า มุขตลกที่ถูกนำมาเล่นบ่อย ๆ คือ การที่คนคนหนึ่งกระทำความรุนแรงกับอีกคนในเชิงตลกขบขัน ไม่ว่าจะเป็น การแกล้ง รังแก ทำให้อีกฝ่ายเจ็บตัว ที่หมอจำได้เลย เห็นบ่อย ๆ ตอนเด็กๆ คือ ภาพตลกในรายการทีวีที่เอาถาดตีไปหัวอีกคน แล้วก็ซ้ำ ๆ กันไป

ตามหลักพฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมไหนที่ทำแล้ว ได้รับคำชื่นชมยอมรับ กตโลค์ กตแซร์ มีคนดูและสนใจ พฤติกรรมนั้นก็จะถูกกระทำมากขึ้น นั่นคือ การได้รับแรงเสริมทางบวก (positive reinforcement)

ขนาดเรื่องของคลิปปวีดีโอที่เล่าให้ฟังในตอนต้น ล่าสุดพ่อแม่ก็ออกมาเฉลยแล้วว่าเป็นการจัดฉากและถ่ายเพื่อโพสต์ลงอินเทอร์เน็ท และมีการกล่าวภายหลังอีกว่า พ่อดีใจที่มีคนชอบ ดังนั้นหมอแน่ใจว่าคงมีคลิปอะไรแบบนี้ตามมาอีกมากมาย

เพราะอะไร การที่คนเราสัมผัสกับความรุนแรงในชีวิตประจำวันจนคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา แถมบางทีคนที่พบเห็นก็ดูจะชอบ ให้การยอมรับ มีเสียงหัวเราะที่มอบให้ จึงเป็นเรื่องที่น่ากลัวอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับลูกหลานตัวเล็ก ๆ ของเรา

(เซ็นเด็กชินภูษา, 28 มกราคม 2560)

จากตัวอย่าง (145) และ (146) ทั้งเพจเลี้ยงลูกนอกบ้านและเพจเซ็นเด็กชินภูษา ได้ยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ซึ่งลำดับเหตุการณ์ได้ ดังนี้

เหตุการณ์ที่ 1 : ลูกพูดโกหกแม่ว่า “หมามี ๆ ตอนตี้มไปเที่ยวงานวันเด็กกับป๊าป๊า แม่ใหม่โคตรใจดีเลย ตามใจตั้งทุกอย่างด้วย”

เหตุการณ์ที่ 2 : แม่ได้ฟังจึงเดินมาถีบพอและด่าด้วยความโมโห

เหตุการณ์ที่ 3 : ลูกหันมายิ้มให้กล้องและหัวเราะด้วยความขบขัน

จากเหตุการณ์ผู้เขียนยกตัวอย่างข้างที่ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมเพื่อนำเสนอให้เห็นว่ามี เหตุการณ์บางอย่างที่เป็นปัญหา และนำเสนอแนวคิดใหม่เรื่องความรุนแรงว่า “การแก้งกุดโกหก การใช้ความรุนแรง เช่น การถีบ การด่า” ไม่ใช่เรื่องสนุกแต่เป็นการกระทำที่น่ากลัวอันจะนำไปสู่ ปัญหาความรุนแรงในสังคม นอกจากนี้ในเรื่องเล่าตัวอย่างที่ (145) ผู้เขียนใช้การปฏิเสธสื่อมวลชน “ไม่ใช่เรื่องสนุก” สื่อให้เห็นว่าคนในสังคมมีความเชื่ออยู่ก่อนว่า การแก้งกุด การใช้ความรุนแรง หรือ การโกหกเพื่อให้เห็นใจแล้วหัวเราะได้เป็นเรื่องสนุก ผู้เขียนจึงนำข่าวมาเล่าเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่าน ปรับเปลี่ยนความคิด ในตัวอย่าง (146) ผู้เขียนใช้รูปภาพที่บ่งการเกิดซ้ำ “บ่อย ๆ” “ซ้ำ ๆ” เพื่อสื่อ มวลบว่าสังคมไทยมีความเชื่อว่าการแก้งกุด รังแก ทำให้อีกฝ่ายเจ็บตัวเป็นความเชื่อที่มีอยู่ในสังคมไทย และใช้คำกริยา “เป็น” “ชอบ” เพื่อสื่อมวลบว่าคนในสังคมบางส่วนมองการแก้งกุด รังแก เป็นเรื่อง ธรรมดา เป็นเรื่องสนุก การใช้กลวิธีสื่อมวลชน และปฏิเสธการสื่อมวลชนของผู้เขียนเป็นการ “อ้างถึง” เพื่อนำเสนอให้ผู้อ่านเห็นว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นปัญหาและเป็นการสังสมความรุนแรงในสังคมไทย ข่าวที่เล่านำเสนอจึงมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเกิดมุมมองใหม่ว่าการล้อ แก้งกุด รังแกไม่ใช่เรื่องสนุกตาม แนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

กล่าวโดยสรุป อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย นำเสนอความคิดย่อยที่ 1 ซึ่งสื่อให้เห็นว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรงและทำให้เด็กไม่มีความสุข กลวิธีทางภาษาที่ใช้นำเสนอ ความคิดนี้ ได้แก่

1) **การใช้มวลบ** เพื่อแนะนำความว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่เชื่อว่า “การเหยียด แชว แหย่ ล้อ แก้งกุด รังแก การใช้ความรุนแรง” เป็นเรื่องธรรมดา สนุกสนาน ซ้ำ ๆ สร้างความสุข เป็นมุกตลกที่ สร้างเสียงหัวเราะ

2) **การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล** เพื่ออธิบายว่าการใช้ความรุนแรงเป็น ผลให้เกิดปัญหาสังคม

3) **การใช้อุปลักษณ์** เพื่อถ่ายทอดความคิดว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการสังสมความรุนแรง ที่มาจากความคิดความเชื่อของคนในสังคมที่มองว่า “การล้อ แก้งกุด เหยียด” เป็นเรื่องสนุก เป็น เรื่องธรรมดา

4) การใช้สหบท ได้แก่

4.1) การอ้างอิงงานวิจัย เพื่อสื่อให้เห็นว่าความรุนแรงมีผลต่อพัฒนาการของเด็กจริง พิสูจน์ได้ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ และความรุนแรงนั้นจะทำให้เกิดเป็นปัญหาความรุนแรงในสังคมและทำให้เด็กไม่มีความสุข

4.2) การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เพื่อนำเสนอให้เห็นว่ามีเหตุการณ์บางอย่างที่เป็นปัญหา และผู้เขียนมีแนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงที่ต่างไปจากแนวคิดของคนในสังคม การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมจึงมีส่วนช่วยอธิบายให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเรื่องการใช้ความรุนแรงในมุมมองใหม่

การถ่ายทอดความคิดย่อๆนี้ทำให้เห็นว่าผู้เขียนพยายามนำเสนอแนวคิดเรื่องความรุนแรงที่ต่างไปจากคนในสังคมบางส่วนที่มองว่า “การล้อ แก่ล้าง แซว เล่น รังแก” เป็นเรื่องธรรมดา เรื่องสนุก เรื่องขำขัน และพยายามนำเสนอให้เห็นว่าความคิดดังกล่าวเป็นการสั่งสมความรุนแรงที่จะทำให้เกิดปัญหา

3.3.2 ความคิดย่อที่ 2 โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง เป็นสถานที่ที่บั่นทอนความสุขของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้เขียนนำเสนอความคิดที่สื่อให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง เป็นสถานที่ที่บั่นทอนความสุขของนักเรียน แนวคิดนี้ช่วยสนับสนุนความคิดย่อที่ 1 ที่นำเสนอว่าความรุนแรงเป็นปัญหาของสังคมไทยซึ่งโรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญของสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็ก แต่กลับพบว่ามีการใช้ความรุนแรง กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอความคิดนี้ได้แก่

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำ ได้แก่ การใช้คำแสดงการตัดสินคุณค่าที่มีน้ำหนักรุนแรงร่วมกับคำว่า “โรงเรียน”

2) การใช้อุปลักษณ์

3) การใช้สหบท ได้แก่ การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิดย่อที่ 2 มีดังนี้

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำ

การใช้คำแสดงการตัดสินคุณค่าที่มีน้ำหนักรุนแรงร่วมกับคำว่า “โรงเรียน”

การใช้คำแสดงการตัดสินคุณค่าที่มีน้ำหนักรุนแรงเพื่อตัดสินค่าว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง คำแสดงการตัดสินค่าที่พบ ได้แก่ “สิ่งบันเทิงนมนุชย์ ลดทอนพลังงานดี ๆ ทำลาย ทำร้าย กัดกร่อนความเป็นมนุชย์ ชุมนรก” ซึ่งมักปรากฏคู่กับคำว่า “โรงเรียน” ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 147

#สิ่งบันเทิงนมนุชย์ที่ชื่อโรงเรียน

“...จากการได้พูดคุยกับเด็กหลายคน หมอบพบว่าหลายครั้ง “โรงเรียน” นี้แหละคือแหล่งที่ลดทอนพลังงานดี ๆ ในชีวิตของเด็ก ๆ

“โรงเรียน” ที่ควรจะเป็นที่เพิ่มศักยภาพ สร้างตัวตน แต่ด้วยอะไรบางอย่าง จึงกลายร่างมาเป็นสิ่งบันเทิงนมนุชย์...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 9 มีนาคม 2560)

จากตัวอย่าง (147) ผู้เขียนใช้คำแสดงการตัดสินคุณค่าที่มีน้ำหนักรุนแรง คือ “สิ่งบันเทิงนมนุชย์ แหล่งที่ลดทอนพลังงานดี ๆ สิ่งบันเทิงนมนุชย์” ซึ่งมักปรากฏร่วมกับคำว่า “โรงเรียน” การใช้คำแสดงการตัดสินคุณค่าที่มีน้ำหนักรุนแรงนี้ก็เพื่อสื่อว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง

2) การใช้อุปลักษณ์

ในบทความวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีการใช้อุปลักษณ์เปรียบ “โรงเรียน” เป็น “ชุมนรก” เพื่อสื่อให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่ทำให้เด็กมีความทุกข์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 148

7. “ล้อ แก่ล้ง รังแก” เรื่องธรรมดาในโรงเรียน ที่หลายครั้งครูไม่เคยช่วยได้ ทำให้เด็กหลายคน วนเวียนกับชุมนรก การล้อ แก่ล้ง รังแก ที่ทำลาย “ตัวตน” อยู่ทุกเมื่อ เชื้อวัน...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 9 มีนาคม 2560)

ตัวอย่างที่ 149

สำหรับเด็กหลายคนโรงเรียนเหมือนเป็นขุมนรก ที่ทรมานจิตใจทุกครั้งทีไปเรียน
(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 ตุลาคม 2559)

ตัวอย่างที่ 150

“...หมอยากพูดถึงปัญหา "การล้อ แก้ง รังแก" ที่กำลังเป็นปัญหาใหญ่ในสังคมเด็ก ๆ และวัยรุ่น ทั้งนอกและในโรงเรียน ปัญหาที่ก่อกวนความเป็นมนุษย์ของเด็กหลายคน จนทำให้โรงเรียนดูละม้ายคล้ายขุมนรก จนเด็กหลายคนปฏิเสธการไปโรงเรียน
(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 5 พฤษภาคม 2559)

ตัวอย่างที่ 151

“...หมเป็นทีปรึกษาโครงการยุติการล้อ แก้ง รังแกในโรงเรียนของ สสส. หมอบพบว่ามีปัญหาสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ทำให้ปัญหาการ ล้อ แก้ง รังแกในโรงเรียนช่างเลวร้าย จนโรงเรียนกลายเป็นนรกของเด็กหลายคน...”
(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 26 มกราคม 2560)

จากตัวอย่าง (148) (149) (150) (151) มีการใช้อุปมาอุปไมยเปรียบ “โรงเรียน” เป็น “ขุมนรก” “นรก” เพื่อถ่ายทอดความคิดว่าการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กต้องทนทุกข์ทรมานเหมือนกับอยู่ในนรก ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น การใช้อุปมาอุปไมยจึงช่วยโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านหันมาสนใจประเด็นปัญหาเรื่องความรุนแรงในโรงเรียนมากขึ้น

3) การใช้สัทพ

การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ใช้เพื่อนำเสนอว่าเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนมีอยู่จริง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 152

#ความรุนแรงที่หน้าเสาธง

“หมอได้ดูคลิปที่เด็กหญิงคนหนึ่งกำลังร้องไห้ร้องไห้ถูกครูบังคับให้กราบที่หน้าเสาธงของโรงเรียนท่ามกลางสายตาเด็กนักเรียนอีกหลายร้อย

เนื้อข่าวบอกว่า เด็กทานอาหารกลางวันแล้วผื่นขึ้น ไปหาหมอแล้วกลับมาบอกครูว่าสงสัยแพ้เต้าหู้ไข่ที่โรงเรียน

สัมภาษณ์ครู ครูบอกว่าเด็กไม่มีประวัติแพ้ ไม่เคยขอยาแก้แพ้ ไม่เชื่อว่าจะแพ้ ครูเป็นนักวิทยาศาสตร์จะเชื่ออะไร "ต้องมีหลักฐาน" จึงให้เด็กมากินเต้าหู้ไข่ต่อหน้าและ ถ่ายรูปเก็บหลักฐานไว้ ผลปรากฏว่าไม่ได้แพ้จริง จากนั้นครูจึงสั่งให้เด็กมาราบขอขมา เพราะคิดว่าเด็กโกหก เป็นการทำร้ายโรงเรียน ทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง..."

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 กันยายน 2559)

จากตัวอย่าง (152) ผู้เขียนการยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ซึ่งลำดับ เหตุการณ์ได้ดังนี้

เหตุการณ์ที่ 1 : เด็กรับประทานอาหารกลางวันแล้วผื่นขึ้น ไปทาหมอลแล้วกลับมา บอกครูว่าสงสัยแพ้เต้าหู้ไข่ที่โรงเรียน

เหตุการณ์ที่ 2 : ครูไม่เชื่อเพราะเด็กไม่มีประวัติการแพ้ และให้เด็กรับประทานเต้าหู้ ไข่ต่อหน้าพร้อมกับถ่ายรูปเก็บไว้

เหตุการณ์ที่ 3 : เด็กไม่แพ้เต้าหู้ไข่จริง ครูจึงบังคับให้เด็กมาราบขอโทษที่หน้าเสาธง การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมเพื่อนำเสนอให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง ในการเล่าข่าวพบว่าคำกริยาที่ใช้กับเด็กทำให้เห็นว่าเด็กมีความทุกข์จากการกระทำของครู ได้แก่ “กำลังร้องไห้ร้องให้” “ถูกครูบังคับ” ส่วนคำกริยาที่ใช้กับครูจะเป็นคำที่แสดงถึงการใช้อำนาจ ได้แก่ “สั่ง” และคำที่สื่อถึงความไม่ไว้วางใจ ไม่เชื่อมั่นในตัวเด็ก ได้แก่ “ไม่เชื่อ” “คิดว่าเด็กโกหก” การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมจึงสื่อให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง

ตัวอย่างที่ 153

#อย่าสนุกบนความไม่น่าสนุก

หมอได้อ่านข่าวที่คุณครูโพสต์ภาพแหย่เด็กนักเรียนหญิงวัยอนุบาล สวมกางเกงในใส่ทับข้างนอกระโปรง ร่วมกับการโพสต์

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 กันยายน 2559)

จากตัวอย่าง (153) ผู้เขียนการยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมเพื่อเชื่อมโยงแนวคิดเรื่องความรุนแรงในโรงเรียนนั้นมีอยู่จริง ซึ่ง “การแหย่” เป็นพฤติกรรมที่เป็นการใช้ความรุนแรงตามมุมมองของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 154

#ความรุนแรงในรั้วโรงเรียน

หม่ออ่านข่าวเด็กผู้หญิงวัยอนุบาลเหยียบกระดาดที่เป็นงานของรุ่นพี่มาเล่นเสียหาย (เด็กไปเล่นที่ตึกเด็กโต) ครูเลยให้ไปตามเด็กอนุบาลมา และให้พี่ ม.3 ใช้สกอตเทปมัดมือ และกระดาดที่ขุขุพันรอบตา และปิดเทปกาวไว้ เพราะต้องการสั่งสอนให้รู้ว่าถ้าไปถ้าถูกตำรวจจับขังคุกจะเป็นอย่างไร

แม่เด็กเห็นภาพเด็กที่นอนสะอึกสะอื้นตัวสั่นเทาด้วยความกลัว แล้วรับไม่ได้ จึงมาขอความเป็นธรรมจากโรงเรียน

ผอ.บอกว่านี่เป็นเรื่องธรรมดาที่ครูจะสอนเด็ก

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 23 กุมภาพันธ์ 2560)

จากตัวอย่าง (154) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ลำดับเหตุการณ์ได้ ดังนี้

เหตุการณ์ที่ 1 : เด็กอนุบาลทำงานของพี่ ม.3 เสียหาย

เหตุการณ์ที่ 2 : สั่งสอนเด็กอนุบาลโดยให้ พี่ ม.3 ใช้สกอตเทปมัดมือ และกระดาดที่ขุขุพันรอบตา และปิดเทปกาวไว้

เหตุการณ์ที่ 3 : แม่เด็กมาขอความเป็นธรรมจากโรงเรียน

เหตุการณ์ที่ 4 : ผอ. บอกว่าเป็นเรื่องธรรมดาของการสั่งสอน

การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมนี้เพื่อสื่อให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง สังเกตได้จากการใช้คำกริยาที่ใช้แสดงการกระทำของครู ได้แก่ “ให้ไปตาม” “ใช้...มัด...” “ต้องการสั่งสอน” สื่อให้เห็นว่าครูเป็นผู้ใช้อำนาจกับเด็ก ส่วนคำกริยาที่ใช้กับเด็กสื่อให้เห็นว่าเป็นผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ได้แก่ “นอนสะอึกสะอื้น” “ตัวสั่นเทา” และมีการใช้มูลบท “เป็นเรื่องธรรมดา” เพื่อสื่อว่า “ครู” ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญของโรงเรียนและเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมองเรื่องการสั่งสอนโดยใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องธรรมดา การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมจึงสื่อให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรงและทำให้เด็กเกิดความทุกข์

กล่าวโดยสรุป อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยได้นำเสนอความคิดย่อยที่ 2 ซึ่งสื่อให้เห็นว่า โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง เป็นสถานที่ที่บั่นทอนความสุขของนักเรียน กลวิธีทางภาษาที่ใช้นำเสนอความคิดนี้ ได้แก่

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำ ได้แก่

การใช้คำแสดงการตัดสินใจคุณค่าที่มีน้ำหนักรุนแรงร่วมกับคำว่า “โรงเรียน” เพื่อตัดสินค่าว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง

2) การใช้อุปลักษณ์ เพื่อสื่อให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่ทำให้เด็กมีความทุกข์

3) การใช้สัทพจน์ ได้แก่

การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เพื่อนำเสนอว่าเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนมีอยู่จริง

การถ่ายทอดความคิดย่อมนี้ทำให้เห็นว่าผู้เขียนพยายามนำเสนอว่าโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันสำคัญของสังคมมีการใช้ความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อเด็ก เพื่อนำไปสู่ความคิดย่อมนีที่ว่า ครู มักเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

3.3.3 ความคิดย่อมนที่ 3 ครู มักเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

แนวคิดนี้สื่อให้เห็นมุมมองของผู้เขียนว่าครูเป็นผู้ขาดความรู้เรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และเป็นกลุ่มผู้ที่มีอำนาจเหนือเด็ก และมักใช้อำนาจนั้นในการดูแลปกครองเด็ก ซึ่งแตกต่างกับพื้นฐานแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่เน้นความเคารพในสิทธิของเด็ก ไม่ใช่ใช้อำนาจในการบังคับ สั่งสอน กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอความคิดนี้ได้แก่

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏร่วม ได้แก่ 1.1) การเลือกใช้คำประเมินค่าเชิงลบร่วมกับคำนาม “ครู” และ 1.2) การใช้คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำนาม “ครู”

2) การใช้มูลบท

3) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข

4) การใช้สัทพจน์ ได้แก่ การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิดย่อมนที่ 3 มีดังนี้

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏร่วม

1.1) การเลือกใช้คำประเมินค่าเชิงลบร่วมกับคำนาม “ครู”

การเลือกใช้คำประเมินค่าเชิงลบร่วมกับคำนาม “ครู” เพื่อสื่อว่าครู มักเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก คำประเมินค่าเชิงลบที่พบ ได้แก่ น่าเศร้า ไม่เคยช่วยได้ ไม่ได้เรียนรู้อะไรจากมันเลย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 155

“...8. หลายครั้ง เด็กซึ่มซับ "ความรุนแรง" "ความก้าวร้าว" "ความเอาชนะ" "ความสะใจ" มาจากต้นแบบที่ได้เห็น "ในโรงเรียน" น่าเศร้าที่หลายครั้งต้นแบบนั้นมาจาก "ครู" ... คนที่เด็กเชื่อถือและศรัทธา”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 กันยายน 2559)

จากตัวอย่าง (155) มีการใช้คำประเมินค่าเชิงลบ “น่าเศร้า” ร่วมกับบุพบทวลี “จากครู” เพื่อสื่อความคิดว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะการดูแลเด็กเชิงบวก และยังเป็นผู้ที่เป็นต้นแบบของการใช้ความรุนแรงให้แก่เด็กอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 156

“...6. "การปกครองเชิงอำนาจ" ความเชื่อว่าครูมีอำนาจเหนือลูกศิษย์ การถามสิ่งที่สงสัย ที่ถูกแปลไปว่าทำทนายครู ครูพูดอะไรห้ามเถียง ครูใช้วิธีลงโทษเพื่อให้หราบจำ

7. "ล้อ แก่ล้ง รังแก" เรื่องธรรมดาในโรงเรียน ที่หลายครั้งครูไม่เคยช่วยได้ ทำให้เด็กหลายคนเวียนกับขมมนรก การล้อ แก่ล้ง รังแก ที่ทำลาย "ตัวตน" อยู่ทุกเมื่อเชื่อนวัน...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 9 มีนาคม 2560)

จากตัวอย่าง (156) มีการใช้คำนาม “ครู” ร่วมกับคำกริยา “ใช้” เพื่อสื่อความหมายว่าครูเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก และคำประเมินค่าเชิงลบ “ไม่เคยช่วยได้” สื่อให้เห็นว่าครูขาดทักษะในการแก้ปัญหาเชิงบวก

ตัวอย่างที่ 157

“...หม่ออ่านข่าวด้วยความรู้สึกเศร้าใจ ที่หลายครั้งผู้ใหญ่มักเข้าใจว่าการฝึกวินัยคือ "การใช้อำนาจ" ทำให้ครูหลายคนใช้เวลาไปกับการตรวจผมไม่ให้เลยดิ่งหู ตรวจเล็บยาว โถงผมเด็กที่ไม่ถูกระเบียบ ตรวจกระโปรงกางเกงให้ยาวเป็นที่พอใจ

ระเบียบ... ที่หลายครั้งอธิบายประโยชน์ไม่ได้

ระเบียบ... ที่หลายครั้งไม่มีเหตุผลจนคนอยากจะฝ่าฝืน...

น่าเศร้าที่หลายครั้งผู้ใหญ่ชอบ "ใช้อำนาจ" ด้วยการบอกตัวเองว่ามันคือการ "ฝึกวินัย" และจบลงท้ายด้วยการ "ละเมิดสิทธิของเด็ก"

การใช้อำนาจ... ที่ผลลัพธ์ที่ได้อาจเป็นแค่ความสะใจ ความอึดอึ้งใจ เข้าใจว่าตัวเองได้ทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยที่เด็ก... "ไม่ได้เรียนรู้อะไรจากมันเลย"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 พฤศจิกายน 2559)

จากตัวอย่าง (157) มีการใช้คำแสดงความหมายเชิงลบ “เศร้าใจ” “ไม่ได้เรียนรู้อะไรจากมันเลย” เพื่อสื่อความหมายเชิงลบต่อการกระทำของครู คือ “ใช้อำนาจ” มีการกล่าวถึงคำว่า “ใช้อำนาจ” ซ้ำกันหลายครั้งเพื่อย้ำให้เห็นว่าครูมักเป็นผู้กระทำความรุนแรง นอกจากนี้ผู้เขียนยังใช้คำว่า “ระเบียบ” ร่วมกับคำแสดงการตัดสินค่า “อธิบายประโยชน์ไม่ได้, ไม่มีเหตุผล” เพื่อสื่อถึงน้ำเสียงในเชิงลบต่อระเบียบดังกล่าว เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านคล้อยตามแนวคิดที่ว่า ครูมักเป็นผู้ที่ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

1.2) การใช้คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำนาม “ครู”

การใช้คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำนาม “ครู” เพื่อสื่อว่าครู มักเป็น ผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก คำกริยาที่พบ ได้แก่ “บังคับ” “สั่ง” “คิดว่า...โกหก” “แหย่” “สั่งสอน” “ให้ไปตาม” “ใช้” ซึ่งเป็นคำกริยาที่สื่อให้เห็นถึงการใช้อำนาจ และไม่ใช่วิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ตามที่ผู้เขียนนำเสนอ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 158

“หมอได้ดูคลิปที่เด็กหญิงคนหนึ่งกำลังร้องไห้ร้องไห้ถูกครูบังคับให้กราบที่หน้าเสาธงของโรงเรียนท่ามกลางสายตาดูเด็กนักเรียนอีกหลายร้อย

เนื้อข่าวบอกว่า เด็กทานอาหารกลางวันแล้วผื่นขึ้น ไปหาหมอแล้วกลับมาบอกครูว่าสงสัยแพ้เต้าหู้ไข่ที่โรงเรียน

สัมภาษณ์ครู ครูบอกว่าเด็กไม่มีประวัติแพ้ ไม่เคยขอยาแก้แพ้ ไม่เชื่อว่าแพ้ครูเป็นนักวิทยาศาสตร์จะเชื่ออะไร "ต้องมีหลักฐาน" จึงให้เด็กมากินเต้าหู้ไข่ต่อหน้าและถ่ายรูปเก็บหลักฐานไว้ ผลปรากฏว่าไม่ได้แพ้จริง จากนั้นครูจึงสั่งให้เด็กมากกราบขอขมา

เพราะคิดว่าเด็กโกหก เป็นการทำร้ายโรงเรียน ทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 กันยายน 2559)

จากตัวอย่าง (158) มีการใช้คำกริยา “บังคับ” “สั่ง” ร่วมกับคำนาม “ครู” สื่อให้เห็นว่าครูเป็นผู้ใช้อำนาจกับเด็ก นอกจากนี้ยังมีการใช้การแสดงผลของการกระทำของครูที่สื่อให้เห็นถึงความไม่เชื่อใจในตัวเด็ก ได้แก่ “เพราะคิดว่าเด็กโกหก” การใช้คำกริยาดังกล่าวร่วมกับคำนามครูจึงสื่อความคิดไปยังผู้อ่านว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะการดูแลเด็ก “เชิงบวก” และมักเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

ตัวอย่างที่ 159

หมอได้อ่านข่าวที่คุณครูโพสต์ภาพแห่เด็กนักเรียนหญิงวัยอนุบาล สวมกางเกงในใส่ทับข้างนอกระโปรง ร่วมกับการโพสต์

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 1 กันยายน 2559)

จากตัวอย่าง (159) มีการใช้คำกริยา “แห่” ร่วมกับคำนาม “คุณครู” เพื่อสื่อให้เห็นว่าครูเป็นผู้ที่กระทำพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นการใช้ความรุนแรงกับเด็กตามมุมมองของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ 160

“หมออ่านข่าวเด็กผู้หญิงวัยอนุบาลหยิบกระดาศที่เป็นงานของรุ่นพี่มาเล่นเสียหาย (เด็กไปเล่นที่ตึกเด็กโต) ครูเลยให้ไปตามเด็กอนุบาลมา และให้พี่ ม.3 ใช้สกอตเทปมัดมือ และกระดาศที่ขลุ่ยพันรอบตา และปิดเทปกาวไว้ เพราะต้องการสั่งสอนให้รู้ว่าถ้าโตไปแล้วถูกตำรวจจับขังคุกจะเป็นอย่างไร

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 23 กุมภาพันธ์ 2560)

จากตัวอย่าง (160) มีการใช้คำกริยา “ให้ไปตาม” “ใช้...มัด” “ต้องการสั่งสอน” ร่วมกับครู สื่อให้เห็นว่าครูเป็นผู้ที่ใช้อำนาจในการจัดการแก้ไขปัญหาของเด็ก แสดงให้เห็นว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะการดูแลเด็ก “เชิงบวก” และมักเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

2) การใช้มูลบท

จากผลการวิเคราะห์พบว่า มูลบทที่พบใช้บ่อยในการสื่อความคิด คือ คำกริยา กลุ่มที่บ่งว่าส่วนเติมเต็มเป็นจริง รูปภาษาบ่งการเกิดซ้ำ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้เขียนใช้รูปภาษาสื่อมูลบทเพื่อแนะนำความว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก “เชิงบวก” และมักเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 161

“หม่อ่านข่าวเด็กผู้หญิงวัยอนุบาลหิบบกระดาศที่เป็นงานของรุ่นพี่มาเล่นเสียวหาย (เด็กไปเล่นที่ตึกเด็กโต) ครูเลยให้ไปตามเด็กอนุบาลมา และให้พี่ ม.3 ใช้สกอตเทปมัดมือ และกระดาศทิชชูพันรอบตา และปิดเทปกาวไว้ เพราะต้องการสั่งสอนให้รู้ว่าถ้าโตไปถ้าถูกตำรวจจับขังคุกจะเป็นอย่างไร

แม่เด็กเห็นภาพเด็กที่นอนสะอึกสะอื้นตัวสั่นเทาด้วยความกลัว แล้วรับไม่ได้ จึงมาขอความเป็นธรรมจากโรงเรียน

ผ.บอกว่านี่เป็นเรื่องธรรมดาที่ครูจะสอนเด็ก”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 23 กุมภาพันธ์ 2560)

จากตัวอย่าง (161) มีการใช้คำที่สื่อมูลบท “เป็นเรื่องธรรมดา” เพื่ออ้างว่ามีความเชื่อว่าการกระทำของครูที่เกิดจากเหตุการณ์ในอดีตเป็นการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็ก

ตัวอย่างที่ 162

“...หม่อ่านข่าวด้วยความรู้สึกเศร้าใจ ที่หลายครั้งผู้ใหญ่มักเข้าใจว่าการฝึกวินัยคือ "การใช้อำนาจ" ทำให้ครูหลายคนใช้เวลาไปกับการตรวจผมไม่ให้เลยดั่งหู ตรวจเล็บยาว ไถผมเด็กที่ไม่ถูกระเบียบ ตรวจกระโปรงกางเกงให้ยาวเป็นที่พอใจ

ระเบียบ... ที่หลายครั้งอธิบายประโยชน์ไม่ได้

ระเบียบ... ที่หลายครั้งไม่มีเหตุผลจนคนอยากจะฝ่าฝืน...

น่าเศร้าที่หลายครั้งผู้ใหญ่ชอบ "ใช้อำนาจ" ด้วยการบอกตัวเองว่ามันคือการ "ฝึกวินัย" และจบลงท้ายด้วยการ "ละเมิดสิทธิของเด็ก"

การใช้อำนาจ... ที่ผลลัพธ์ที่ได้อาจเป็นแค่ความสะใจ ความอึดอึ้งใจ เข้าใจว่า ตัวเองได้ทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยที่เด็ก... "ไม่ได้เรียนรู้อะไรจากมันเลย"

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 พฤศจิกายน 2559)

จากตัวอย่าง (162) มีการใช้คำที่สื่อมูลบท “หลายครั้ง” “มักเข้าใจ” “เข้าใจ” เพื่อสื่อให้เห็นความเชื่อของครูที่มีอยู่ก่อนว่าการใช้อำนาจคือการฝึกวินัยให้แก่เด็ก ทำให้แสดงถึงทัศนคติของผู้เขียนที่มองว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก “เชิงบวก” และมักเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

ตัวอย่างที่ 163

“คุณแม่ของเด็กคนหนึ่งเล่าเรื่องไม่สบายใจให้ฟัง

น้ำตาล เด็กชั้นประถมในโรงเรียนแห่งหนึ่ง เพราะว่าผิวของเธอค่อนข้างคล้ำ ครูคนหนึ่ง (ซึ่งเป็นครูที่ชอบตั้งสมญานามให้เด็กอยู่แล้ว) ชอบเรียกน้ำตาลว่า "ยายน้ำตาลไหม้" เพื่อนในห้องก็เอามาล้อเลียนกันสนุกสนาน ยายน้ำตาลไหม้ตัวดำปี้ อะไรแบบนี้ จนวันหนึ่งเด็กกลับมาบอกแม่ว่า ทำไมต้องตั้งชื่อหนูว่าน้ำตาลด้วย หนูไม่อยากเป็นน้ำตาลไหม้

เรื่องที่เกิดกับน้ำตาลไม่ใช่ครั้งแรก ครูมักเรียกเด็กในห้องด้วยสมญานามที่ครูตั้งให้ สมมติว่า เด็กคนหนึ่งรูปร่างอ้วน ชื่อว่า สุกิจ ครูจะเรียกเขาว่า นายสุกร ฯลฯ

(เขียนเด็กชั้นอนุบาล, 4 กันยายน 2560)

จากตัวอย่าง (163) มีการใช้คำที่สื่อมูลบท “ชอบ” “มัก” เพื่อสื่อให้เห็นว่าครูมีความเชื่ออยู่ก่อนว่า “การล้อเลียน” เป็นเรื่องสนุก ทำให้แสดงถึงทัศนคติของผู้เขียนที่มองว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก “เชิงบวก” และมักเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

3) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข

การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข ใช้เพื่อนำเสนอความคิดว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะการดูแลเด็กเชิงบวก เนื่องจากผู้เขียนใช้ข้อความแสดงเงื่อนไขในรูปแบบที่อ้างถึงตนเอง คือ “ถ้าเป็นหมอ...หมอมจะ...” สื่อให้เห็นถึงการแก้ไข้ปัญหาที่แตกต่างจากของครู ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 164

ถ้าหมอเป็นครูที่อยู่ในเหตุการณ์ หมอมจะตามเด็กมา เพื่อรู้ว่าสิ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น

หมอมจะแสดงความเข้าใจในความผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้ สอนให้เด็กเข้าใจและเห็นใจ ในความรู้สึกเสียใจของพี่ๆ และเรียนรู้ที่จะขอโทษ

หมอมจะสอนให้เด็กรับผิดชอบการกระทำ ด้วยการชวนให้เด็กมาช่วยแก้ไขงานของพี่ๆ ที่ทำเสียหายไปให้ดีขึ้น

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 23 กุมภาพันธ์ 2560)

จากตัวอย่าง (164) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข “ถ้าหมอเป็นครู...หมอมจะ” เพื่อสื่อให้เห็นถึงการจัดการปัญหาเชิงบวก ซึ่งเป็นวิธีที่ครูไม่ได้ใช้ การแสดงแนวคิดผ่าน

ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขนี้จึงช่วยสื่อให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของผู้เขียนที่มีความสามารถสูงกว่าครู ซึ่งส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือนในแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอและเห็นวิธีการปฏิบัติที่ต่างออกไป

ตัวอย่างที่ 165

“..หากเราเป็นคุณครูและสงสัยว่านักเรียนจะเป็นสมาธิสั้นหรือรู้แล้วว่าเป็น แต่อยากเตือนให้ทานยา ก็ขอให้เรียกเด็กมาคุยกันตามลำพัง เพื่อไม่ให้เพื่อนๆ ต้องมารับรู้ว่าพวกเขาแปลกแยก....

เพราะเมื่อไรที่คนเรารู้สึกว่าแตกต่าง ไม่เข้าพวก ก็จะต้องต่อต้าน ไม่อยากร่วมมือ และหากยิ่งต้องเสียหน้า...ก็ยิ่งโกรธได้ง่ายขึ้น....

ระลึกไว้ว่าหากอยากช่วยเด็ก คุยกับเด็กตัวต่อตัวจะดีที่สุด”

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 1 พฤศจิกายน 2559)

จากตัวอย่าง (165) ผู้เขียนใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขโดยใช้คำเชื่อม “หาก...ก็” เพื่อแนะนำความถึงวิธีการแก้ไขปัญหาเชิงบวก ซึ่งอาจเป็นวิธีการที่ครูยังไม่ได้ใช้ นอกจากนี้ยังมีการใช้ข้อความแสดงการสั่งในตอนท้าย “ระลึกไว้...” ซึ่งสื่อให้เห็นถึงน้ำเสียงที่แสดงอำนาจเพื่อสั่งสอน การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขร่วมกับข้อความแสดงการสั่งนี้จึงสื่อให้เห็นว่าครูยังเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็กเชิงบวก

4) การใช้สหบท

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ใช้เพื่อนำเสนอให้เห็นว่าเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาความรุนแรงที่เกิดจากการกระทำของครูมีอยู่จริง การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจึงสื่อให้เห็นทัศนคติของผู้เขียนที่มองว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะการดูแลเด็กเชิงบวก และเป็นผู้ที่ใช้ความรุนแรงแก่เด็ก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 166

#เมื่อวินัยกลายเป็นเรื่องของอำนาจ

หมออ่านข่าวเด็กมัธยมทะเลาะไปสอบ GAT PAT

เนื้อหาข่าวบอกว่าเด็กผู้หญิงโดน**ครูบังคับ**ให้ลบสี่เล็บ เด็กบอกครูว่าลบไม่ได้เพราะเป็นสีเจลติดด้วยกาวต้องไปลบที่ร้าน

ครูบอกว่าทำยังไงก็ได้ให้ลบให้ได้ ไม่งั้นไม่ให้เข้าห้องสอบ ครูหลายคนช่วยกัน
เอาคัตเตอร์มาขูดให้สีออกจากเล็บ แกรมตัดเล็บออกจนเจ็บมาก

เด็กบอกว่าไม่เคยทราบว่ามีระเบียบ และถ้ามีก็ควรแจ้งกันก่อน (และเท่าที่
ทราบตอนนี้ก็ไม่พบว่าระเบียบนี้ในข้อบังคับ?)

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 พฤศจิกายน 2559)

จากตัวอย่าง (166) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งมีการลำดับ
เหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ที่ 1 : ครูบังคับให้นักเรียนลบสีเล็บ

เหตุการณ์ที่ 2 : นักเรียนบอกว่าลบไม่ได้ ต้องไปลบที่ร้านเพราะเป็นสีเจล

เหตุการณ์ที่ 3 : ครูหลายคนช่วยกันเอาคัตเตอร์มาขูดให้สีออกจากเล็บ และตัดเล็บ
ออกจนเจ็บมาก

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงสื่อให้เห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดจากการใช้ความ
รุนแรงของครูมีอยู่จริง ดังจะเห็นได้จากถ้อยคำที่ใช้สื่อ ได้แก่ “บังคับ” “ช่วยกันเอาคัตเตอร์มาขูด”
“ตัดเล็บ” และเด็กเป็นผู้รับผลของการกระทำ คือ “โดนบังคับ” “เจ็บมาก” “ไม่เคยทราบว่ามี
ระเบียบ” ซึ่งการกระทำดังกล่าวของครูไม่ใช่แนวทางการเลี้ยงลูกเชิงบวก การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงใน
สังคมจึงสื่อให้เห็นว่าครูมักเป็นผู้ขาดทักษะการดูแลเด็กเชิงบวก และเป็นผู้กระทำความรุนแรงแก่เด็ก

ตัวอย่างที่ 167

#เมื่อผู้ใหญ่ปลุกฝังการเหยียดในใจเด็ก

คุณแม่ของเด็กคนหนึ่งเล่าเรื่องไม่สบายใจให้ฟัง

น้ำตาล เด็กชั้นประถมในโรงเรียนแห่งหนึ่ง เพราะว่าผิวของเธอค่อนข้างคล้ำ ครู
คนหนึ่ง (ซึ่งเป็นครูที่ชอบตั้งสมญานามให้เด็กอยู่แล้ว) ชอบเรียกน้ำตาลว่า "ยายน้ำตาลไหม้"

เพื่อนในห้องก็เอามาล้อเลียนกันสนุกสนาน ยายน้ำตาลไหม้ตัวดำปี๋ อะไรแบบนี้
จนวันหนึ่งเด็กกลับมาบอกแม่ว่า ทำไมต้องตั้งชื่อหนูว่าน้ำตาลด้วย หนูไม่อยาก
เป็นน้ำตาลไหม้

เรื่องที่เกิดกับน้ำตาลไม่ใช่ครั้งแรก ครูมักเรียกเด็กในห้องด้วยสมญานามที่ครูตั้ง
ให้ สมมติว่า เด็กคนหนึ่งรูปร่างอ้วน ชื่อว่า สุกิจ ครูจะเรียกเขาว่า นายสุกร ฯลฯ

(เขียนเด็กชั้นอนุบาล, 4 กันยายน 2560)

จากตัวอย่าง (167) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งมีการลำดับเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ที่ 1 : ครูตั้งสมญานามให้เด็กว่า “ยายน้ำตาลไหม้”

เหตุการณ์ที่ 2 : เพื่อนเอมาล้อเลียน

เหตุการณ์ที่ 3 : เด็กมาพูดกับแม่ว่า “ทำไมต้องตั้งชื่อหนูว่าน้ำตาลด้วย หนูไม่อยากเป็นน้ำตาลไหม้”

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียน สื่อให้เห็นว่าผู้เขียนเล่าในสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และการกระทำดังกล่าวเป็นปัญหาการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากการกระทำของครู ในเรื่องเล่าพบการใช้คำสื่อมูลบท ได้แก่ “ขอตั้งสมญานามให้เด็ก” “มักเรียกเด็กในห้องด้วยสมญานาม” ทำให้เห็นว่าครูมีความเชื่อมาก่อนว่า “การล้อเลียน” เป็นเรื่องสนุกสนาน แต่ผู้เขียนมีทัศนคติว่า “การล้อเลียน” เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดปมด้อย และปลูกฝังให้เด็ก ๆ มีนิสัยชอบล้อ การใช้เรื่องเล่าจึงสื่อให้เห็นว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็กเชิงบวก

ตัวอย่างที่ 168

“วันก่อนมีคลิปวิดีโออันหนึ่งที่แพร่หลายในเพจต่าง ๆ คนที่ได้ดูส่วนใหญ่ก็รู้สึกเอ็นดูและเข้าใจในความรู้สึกเดียว แต่พอเห็นแล้วรู้สึกไม่สบายใจและคิดว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องมาเขียนเรื่องนี้ให้สังคมรับทราบ และมีความละเอียดอ่อนมากขึ้นในเรื่องของเด็ก

เป็นคลิปที่คุณครูถ่ายเด็กผู้ชายสองคนที่เป็นนักเรียนในความดูแล เด็กคนหนึ่งถูกเด็กที่ตัวโตกว่าแกล้งด้วยการตอยที่ปากเป็นแผล

เด็กที่ตัวโตกว่าร้องให้แสดงความกลัวออกมาอย่างเห็นได้ชัด และพยายามขอโทษเพื่อนบอกว่าจะไม่ทำอีก ส่วนคุณครูพูดในทำนองว่าจะโทรไปแจ้งตำรวจให้จับ

จริงอยู่ว่าการรังแกกันการทำร้ายร่างกายเป็นเรื่องที่ไม่ถูก และต้องจัดการ แต่วิธีการจัดการของครู หมอก็คิดว่าไม่เหมาะสมเช่นกัน ในการถ่ายคลิปวิดีโอมาเผยแพร่ในโซเชียลมีเดีย และเรื่องการขู่เด็กให้กลัวก็เหมือนกัน หมอไม่คิดว่ามันจะเป็นวิธีการที่ยั่งยืนในการจัดการกับพฤติกรรมของเด็ก...”

(เห็นเด็กขึ้นภูเขา, 25 มิถุนายน 2559)

จากตัวอย่าง (168) ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งมีการลำดับเหตุการณ์ดังนี้

เหตุการณ์ที่ 1 : ครูถ่ายคลิปการลงโทษเด็กที่ไปต่อยปากเพื่อน โดยการชูว่าจะโทษไปแจ้งตำรวจให้มาจับ

เหตุการณ์ที่ 2 : เด็กที่ถูกชูแสดงความกลัว และพยายามขอโทษเพื่อน

เหตุการณ์ที่ 3 : คลิปถูกเผยแพร่ คนส่วนใหญ่ที่ได้ดูรู้สึกเอ็นดู และขำขันเด็กที่ถูกชู

ผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเพื่อนำเสนอให้เห็นว่าเหตุการณ์ที่ครูใช้ความรุนแรงกับเด็กมีอยู่จริง จากเหตุการณ์พบว่าผู้เขียนใช้ประโยคแสดงความขัดแย้ง “คนที่ได้ดูส่วนใหญ่ก็รู้สึกเอ็นดูและขำในความไร้เดียงสา แต่หมอเห็นแล้วรู้สึกไม่สบายใจและคิดว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องมาเขียนเรื่องนี้ให้สังคมรับทราบ” เพื่อแย้งความเข้าใจที่ผิดพลาดของคนบางส่วนในสังคมว่าการ “ล้อ” “แก้งชู” “เผยแพร่คลิป” ไม่ใช่เรื่องสนุก นอกจากนี้การใช้ถ้อยคำ “เป็นหน้าที่” ยังสื่อให้เห็นถึงน้ำเสียงที่จริงจัง แสดงถึงอำนาจของผู้เขียนในการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าการกระทำของครูเป็นสิ่งที่ขัดกับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ได้แก่ “การชูให้เด็กกลัว” และ “การถ่ายคลิปเอามาเผยแพร่” ซึ่งเป็นการไม่เคารพสิทธิของเด็ก การใช้เรื่องเล่าจึงสื่อให้เห็นว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะการดูแลเด็ก “เชิงบวก” และมักเป็นผู้ที่ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

กล่าวโดยสรุป อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย มีการนำเสนอความคิดย่อยที่ 3 ซึ่งสื่อให้เห็นว่า ครูมักจะเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็กและเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก กลวิธีทางภาษาที่ใช้ นำเสนอความคิดนี้ ได้แก่

1) การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏร่วม ได้แก่

1.1) การเลือกใช้คำประเมินค่าเชิงลบร่วมกับคำนาม “ครู” เพื่อสื่อว่าครู มักเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

1.2) การใช้คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำนาม “ครู” เพื่อสื่อว่าครู มักเป็น ผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

2) การใช้มูลบท เพื่อเน้นความว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก “เชิงบวก” และมักเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

3) การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข เพื่อนำเสนอความคิดว่าครูเป็นผู้ที่ขาดทักษะการดูแลเด็กเชิงบวก เพื่อนำเสนอให้เห็นว่าเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาความรุนแรงที่เกิดจากการกระทำของครูมีอยู่จริง

4) การใช้สหบท ได้แก่

การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำเสนอให้เห็นว่าเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาความรุนแรงที่เกิดจากการกระทำของครูมีอยู่จริง

การนำเสนอความคิดย่อมนี้นำให้เห็นว่ากลุ่มครูเป็นกลุ่มที่ขาดทักษะการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ต้องทำความเข้าใจ เรียนรู้ และปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามหลักการการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางแนะนำ

จากผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับความคิดย่อมนในอุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว มีการใช้กลวิธีทางภาษาทั้งสิ้น 10 กลวิธี สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 20 สรุปลักษณะสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับความคิดย่อยในอุดมการณ์ความรุนแรง
ในสังคมไทย

อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย	กลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับอุดมการณ์									
	1. การแสดงความมีหลักวิชาการและเหตุผล							2. การใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจ		
	ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล	ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข	สหพ (อ้างงานวิจัย)	สหพ (การยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงในสังคม)	สหพ (การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง)	มูลบท	อุปลักษณ	คำแสดงการตัดสินคุณค่าที่มีน้ำหนักรุนแรง	คำประเมินค่าเชิงลบร่วมกับคำนาม “ครู”	คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำนาม “ครู”
ความคิดย่อยที่ 1 สังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรงและทำให้เด็กไม่มีความสุข	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-
ความคิดย่อยที่ 2 โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง เป็นสถานที่ที่บั่นทอนความสุขของนักเรียน	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	-	-
ความคิดย่อยที่ 3 ครู มักเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก	-	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	✓

จากตารางสามารถสรุปผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยที่สื่อโดยกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้เป็น 2 ประเด็น คือ อุดมการณ์ที่สื่อในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยที่สัมพันธ์กับกลวิธีทางภาษา ดังนี้

1. อุดมการณ์ที่สื่อในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยเป็นอุดมการณ์รอง เนื่องจากแนวคิดนี้พบในบางตัวบท อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยนี้มีบทบาทสำคัญคือช่วยสนับสนุนให้อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ดูเป็นวิธีการที่ดี เหมาะสม ที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาความรุนแรงที่มีในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน หรือการเติบโตไปเป็นพลเมืองของสังคม และช่วยให้อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีความเด่นชัดมากขึ้น เพราะเป็นวิธีการเลี้ยงลูกแบบใหม่ที่ต่างไปจากการรับรู้ทั่วไปของคนในสังคม อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย มีการถ่ายทอดความคิย่อยที่สัมพันธ์กันเพื่อสื่อให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรง และสถาบันสำคัญของสังคมคือ โรงเรียนยังเป็นที่ที่มีการใช้ความรุนแรง โดยครู เป็นกลุ่มที่มักใช้ความรุนแรงกับเด็ก อุดมการณ์นี้ทำให้เห็นว่าผู้เขียนมีมุมมองว่าสังคมไทยเป็นสังคมอำนาจนิยม มีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ และผู้ใหญ่มักเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก ซึ่งแตกต่างไปจากแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่เน้นเรื่องการฝึกวินัยด้วยการเคารพในสิทธิของบุคคล ไม่ใช่การใช้อำนาจบังคับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยกับกลวิธีทางภาษา

อุดมการณ์อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยประกอบสร้างและนำเสนอโดยกลวิธีทางภาษาหลายกลวิธี กลวิธีทางภาษาที่ใช้นำเสนออุดมการณ์แบ่งตามหน้าที่ได้ 3 กลุ่ม ได้แก่

2.1 การแสดงความมีหลักวิชาการและเหตุผล ได้แก่ การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข การใช้สหบท ได้แก่ (1) อ้างงานวิจัย (2) การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม (3) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง การใช้มูลบท การใช้อุปลักษณ์

2.2 การใช้คำเสียงที่มีอำนาจ ได้แก่ การใช้คำแสดงการตัดสินคุณค่าที่มีน้ำหนักรุนแรง ร่วมกับคำว่า “โรงเรียน” การใช้คำประเมินค่าเชิงลบร่วมกับคำนาม “ครู” การใช้คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำนาม “ครู”

ความคิดย่อยที่ 1 สังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรงและทำให้เด็กไม่มีความสุข

กลวิธีทางภาษาที่ประกอบสร้างและนำเสนอความคิดนี้ ประกอบด้วย การใช้มูลบท การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล การใช้อุปลักษณ์ การใช้สหบท ได้แก่ (1) การอ้างงานวิจัย และ (2) การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ผู้เขียนใช้เพื่อนำเสนอให้เห็น

ว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีมุมมองว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่เด็กเติบโตมากับวัฒนธรรมเชิงอำนาจ และวัฒนธรรมเชิงลบ พ่อแม่จะมีอำนาจเหนือลูก ครูมีอำนาจเหนือลูกศิษย์ จึงใช้วิธีการบังคับ ชู ทำให้กลัว และตีให้หลายจำ ซึ่งแตกต่างจากการเลี้ยงลูกเชิงบวก ที่จะไม่ทำร้ายตัวตนของเด็ก ไม่สร้างบาดแผลในการเติบโต ให้คำชม ให้กำลังใจ สอนให้ลูกรู้ผลลัพธ์ตามธรรมชาติ และฝึกวินัยอย่างจริงจัง สม่ำเสมอ

ความคิดย่อยที่ 2 โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง เป็นสถานที่ที่บั่นทอนความสุขของนักเรียน

กลวิธีทางภาษาที่ประกอบสร้างและนำเสนอความคิดนี้ ประกอบด้วย การใช้คำแสดงการตัดสินคุณค่าที่มีน้ำหนักรุนแรงร่วมกับคำว่า “โรงเรียน” การใช้อุปลักษณ์ และการใช้สหบท (การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม) กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ผู้เขียนใช้เพื่อนำเสนอว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรงและเป็นสถานที่ที่บั่นทอนความสุขของเด็ก

ความคิดย่อยที่ 3 ครู มักเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

กลวิธีทางภาษาที่ประกอบสร้างและนำเสนอความคิดนี้ ประกอบด้วย การเลือกใช้คำ/กลุ่มคำที่ปรากฏร่วม ได้แก่ (1) การเลือกใช้คำประเมินค่าเชิงลบร่วมกับคำนาม “ครู” และ (2) การใช้คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำนาม “ครู” การใช้มุขบท การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข การใช้สหบท (การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง) กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ผู้เขียนใช้เพื่อนำเสนอให้เห็นว่าครูมักเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์อุดมการณ์และกลวิธีทางภาษาที่สื่อถึงอุดมการณ์ ผลการศึกษาพบว่า อุดมการณ์ที่สื่อผ่านตัวบทในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มี 3 อุดมการณ์ ได้แก่ อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย

อุดมการณ์ทั้ง 3 มีส่วนสัมพันธ์กัน กล่าวคือ วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสื่อให้เห็นว่า แพทย์มีมุมมองต่อสังคมไทยว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่ยังมีการใช้อำนาจและความรุนแรง มีการละเมิดสิทธิเด็กอยู่บางส่วนทั้งในครอบครัวและในโรงเรียน พ่อแม่ หรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก (ครู) บางส่วนยังมีการใช้อำนาจและความรุนแรงในการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งวิธีการดังกล่าว

แพทย์นำเสนอให้เห็นว่าเป็นวิธีการเลี้ยงดู “เชิงลบ” ดังนั้น แพทย์จึงนำเสนอชุดความคิดหรือ
 อุดมการณ์การเลี้ยงดู “เชิงบวก” ขึ้นมาเพราะมีความคิด ความเชื่อว่าเป็นวิธีการที่ดี มีประสิทธิภาพ
 มากกว่าวิธีการ “เชิงลบ” แต่แนวคิดเรื่องการเลี้ยงดู “เชิงบวก” นี้ เป็นแนวคิดที่พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่
 ครู หรือคนในสังคมไม่เคยรู้มาก่อน คนที่รู้หลักการนี้ดีที่สุดก็คือ “แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง”
 ดังนั้น พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ครู หรือคนในสังคมจึงต้องเชื่อ และให้แพทย์เข้ามาเป็น “ที่พึ่ง” ที่สามารถ
 ให้คำแนะนำในการเลี้ยงดูได้ถูกวิธี เป็นไปตามหลักวิชาการ พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ครู ที่เชื่อแพทย์และ
 ปฏิบัติตามจึงเป็นกลุ่มพ่อแม่ที่ “พึ่งประสงค์” เป็นพ่อแม่ที่ “เหนือกว่า” พ่อแม่กลุ่มอื่น ๆ อุดมการณ์
 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยจึงมีส่วนช่วยเสริม
 ให้ อุดมการณ์การเลี้ยงดู “เชิงบวก” เป็นอุดมการณ์ที่ดี เหมาะสมที่จะนำมาใช้เลี้ยงดูเด็กในยุค
 ปัจจุบัน

ส่วนกลวิธีทางภาษาที่สัมพันธ์กับอุดมการณ์พบว่า มีการใช้กลวิธีทางภาษาที่สำคัญทั้งสิ้น 35
 กลวิธี สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

จากตารางจะเห็นว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่ออุดมการณ์มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ รองลงมาได้แก่ การเชื่อมโยงความแบบต่าง ๆ และการใช้สหบท กลวิธีที่ปรากฏซ้ำทุกอุดมการณ์ ได้แก่ การใช้สหบท และกลวิธีที่ใช้ซ้ำ ได้แก่ การใช้สหบท ได้แก่ (1) การอ้างอิงวิจักษณ์ (2) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (3) การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข การใช้ข้อความแสดงการสั่ง การใช้มูลบท การใช้อุปลักษณ์ และการใช้วจนลีลาเป็นกันเอง

หากพิจารณาตามแนวคิดของ ฮัลลiday (Halliday, 1978) จะเห็นว่ากลวิธีทางภาษาทั้ง 35 กลวิธี ทำหน้าที่ทางภาษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ **ถ่ายทอดความคิดอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย ทำหน้าที่บุคคลสัมพันธ์เพื่อทำให้ผู้อ่านยอมรับอุดมการณ์ที่ผู้เขียนนำเสนอ และทำหน้าที่เรียบเรียงความนำเสนอให้เห็นว่าอุดมการณ์ทั้งสามอุดมการณ์ถูกนำเสนอให้สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ** ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า กลวิธีทั้ง 35 กลวิธีสามารถจัดกลุ่มการทำหน้าที่ที่เป็นลักษณะเด่นของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. การแสดงความมีหลักวิชาการและเหตุผล มี 14 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ การใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายว่าเป็นความรู้พิเศษ การใช้คำศัพท์ทางกฎหมาย การใช้บุพบทลีร่วมกับคำกริยา การใช้คำ “เคารพ” “นับถือ” ร่วมกับ “พ่อแม่” การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล การใช้ข้อความแสดงเหตุผล การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข การใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล การใช้สหบท ได้แก่ (1) อ้างงานวิจักษณ์ (2) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (3) การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริง การใช้มูลบท และการใช้อุปลักษณ์

2. การใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจ มี 19 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำคู่ตรงข้ามที่แสดงการประเมินค่า การใช้คำที่มีผลในการประเมินคุณค่า การใช้คำแสดงผลลัพธ์ การใช้คำที่ปรากฏร่วม “เชิงบวก” “เชิงลบ” ร่วมกับ คำบรรยายลักษณะแนวทางการเลี้ยงลูก การใช้คำแสดงการสั่ง/แนะนำร่วมกับคำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูกการใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับ กริยา “เป็น คือ มี” การใช้คำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูกร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า การใช้คำแสดงการตัดสินคุณค่าที่มีน้ำหนักรุนแรงร่วมกับคำ “โรงเรียน” การใช้คำประเมินค่าเชิงลบร่วมกับคำนาม “ครู” การใช้คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำนาม “ครู” การใช้คำเรียก “หมอ” ร่วมกับคำกริยา การใช้คำ “ผู้ช่วย” ร่วมกับคำ

เรียกญาติ การใช้ข้อความแสดงความขัดแย้ง การใช้ข้อความแสดงการสั่ง การใช้การอ้างสถานภาพ ความเป็นแพทย์ การใช้การกล่าวซ้ำ การใช้ทัศนภาวะ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้สหบท (การยก คำสอนมาตีความใหม่)

3. การใช้วาทกรรมแห่งมิตร มี 2 กลวิธี ได้แก่ การใช้สหบท (การใช้คำถามจากผู้อ่าน) และ การใช้วจนลีลาเป็นกันเอง

อย่างไรก็ตามกลวิธีบางกลวิธีก็สามารถทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ เช่น กลวิธีการใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล และกลวิธีการใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขสามารถแสดงถึงความมีหลักวิชาการและเหตุผลและในขณะเดียวกันก็แสดงถึงใช้เสียงที่มีอำนาจด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เขียนต้องการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกตามแบบของตนเองให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

ข้อสังเกตอีกประการที่ได้จากการพิจารณาการวิเคราะห์ทางภาษาทั้งหมดในภาพรวมพบว่า กลวิธีทางภาษาเหล่านี้เป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อนำเสนอว่าชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำเสนอเป็นชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูกที่ “ดีกว่า” และ “มีประสิทธิภาพกว่า” ส่วนวิธีการเลี้ยงลูกที่มีอยู่ในสังคมไทยเป็นวิธีการที่ “ด้อยกว่า” และ “ไม่มีประสิทธิภาพ” การนำเสนอแนวคิดเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของฟานไดก์ (van dijk, 2000: 227-228) ที่กล่าวว่า

The overall strategy of positive self-presentation and negative other-presentation is very typical in this biased account of fact in favors of the speaker's or writer's own interest, while blaming negative situation and events on opponents or on the Others (immigrants, terrorists, youths, etc.) This strategy can be applied to the structures of many discourse levels in usual way...

กลวิธีทั้งหมดของการนำเสนอตนเองในด้านบวกและนำเสนอผู้อื่นในด้านลบ เป็นเรื่องปกติของการนำเสนอข้อเท็จจริงอย่างมีอคติเพื่อประโยชน์ของผู้พูดหรือผู้เขียนเอง ส่วนฝ่ายตรงข้ามหรือผู้อื่นจะถูกกล่าวถึงในด้านลบ (เช่น ผู้อพยพ ผู้ก่อการร้าย เยาวชน) กลวิธีการนำเสนอตนเองในด้านบวกและนำเสนอผู้อื่นในด้านลบมักปรากฏใช้ในงานวาทกรรม

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางใช้ กลวิธีทั้งหมดเพื่อนำเสนอตนเองในด้านบวกและนำเสนอผู้อื่นในด้านลบ พยายามสร้างความ “ชอบธรรม” ในการนำเสนออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ว่าวิธีการเลี้ยงลูกดังกล่าวเป็นวิธีที่ “ดีกว่า” และ “มีประสิทธิภาพกว่า” ตามความคิด ความเชื่อของตนเอง และลดความ “ชอบธรรม” ของวิธีการเลี้ยงลูกที่มีอยู่เดิมในสังคมไทยให้ “ด้อยค่า” ลงไปว่าเป็นวิธีการ “เชิงลบ” และ “ไม่มีประสิทธิภาพ” และเป็นวิธีการเลี้ยงดูที่ทำให้เกิด “ปัญหา” จึงควร “ปรับเปลี่ยน” มาใช้แนวทางการเลี้ยงลูกที่มี ประสิทธิภาพมากกว่า

กล่าวโดยสรุป ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำ วิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางทำให้เห็นว่า อุดมการณ์ที่สื่อผ่านวาทกรรมทั้ง 3 อุดมการณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยทำให้เห็นว่า แพทย์ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอภาพของสังคมไทยว่าเป็นสังคมที่ยังมีการใช้อำนาจและความรุนแรงทั้งใน ครอบครัว โรงเรียน และสังคม และการใช้อำนาจและความรุนแรงดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากวิธีการเลี้ยงลูกของคนไทย ดังนั้นจึงควรจะมีวิธีการเลี้ยงลูกแบบใหม่ ซึ่งก็คือ ชุดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ทำให้ “แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งเป็น “คนนอก” เข้ามาในพื้นที่ของครอบครัว เพื่อชี้แนะการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ ซึ่งเดิมเป็นบทบาทของปู่ย่าตายาย หรือผู้ใหญ่ในครอบครัว และ “แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ” ยังนำเสนอข้อมูลเพียงด้านเดียวในลักษณะคู่ตรงข้ามว่า อุดมการณ์การเลี้ยงลูกของ แพทย์ “ดีกว่า” และเป็นวิธีการ “เชิงบวก” ส่วนวิธีการเลี้ยงลูกของคนในสังคมไทยตามแบบเดิมเป็น วิธีการที่ “ไม่ดี” และเป็นวิธีการ “เชิงลบ” ส่วนชุดความคิดหรืออุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลในครอบครัวใช้กลวิธีทางภาษานำเสนอให้เห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เน้นการนำเสนอเรื่องสิทธิ การเคารพสิทธิ แบบสังคมตะวันตก ซึ่งเป็นสังคมแบบปัจเจกนิยม (individualism) เน้นตัวตนที่เป็นอิสระ ให้ความสำคัญกับสิทธิ ความต้องการ ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง มากกว่าความต้องการ ความรู้สึก และการกระทำของผู้อื่น และอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยมีการใช้กลวิธีทางภาษานำเสนอให้เห็นว่า แพทย์ผู้เชี่ยวชาญมีมุมมองว่าสังคมไทย เป็นสังคมอำนาจนิยม มีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ และผู้ใหญ่มักเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก ซึ่งแตกต่างไปจากแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่เน้นเรื่องการฝึกวินัยด้วยการเคารพ ในสิทธิของบุคคล ไม่ใช่การใช้อำนาจบังคับ ประเด็นที่น่าสนใจที่พบในการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสื่อ

อุดมการณ์อีกประการหนึ่งคือ ผู้เขียนใช้กลวิธีทางภาษาหลายอย่างประกอบกันในการสื่อชุดความคิด หรืออุดมการณ์ ทำให้การนำเสนอความคิดน่าจะมีอิทธิพลต่อผู้อ่านมากขึ้น ประกอบกับสถานภาพของผู้เขียนด้วยแล้วยิ่งทำให้คำแนะนำเหล่านี้น่าจะมีผลทางอุดมการณ์ต่อผู้อ่านไม่น้อย

ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง โดยจะใช้กรอบการวิเคราะห์ตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารของไฮส์ม (Hymes, 1974) เพื่อให้เห็นภาพรวมของกระบวนการผลิตและกระจายตัวบท และกระบวนการบริโภคนิยมและตีความตัวบท และวิเคราะห์ระเบียบวาทกรรม (order of discourse) และความสัมพันธ์เชิงสหบท (intertextuality) ระหว่างตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางกับตัวบทอื่น เพื่อแสดงให้เห็นว่ากระบวนการผลิตตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสัมพันธ์กับตัวบทและบริบทในระดับต่าง ๆ ที่แวดล้อมวาทกรรมอย่างไร

บทที่ 4

วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ

เฉพาะทาง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมจะใช้กรอบการวิเคราะห์ “SPEAKING” ตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารของไฮม์ (Hymes, 1974) เพื่อให้เข้าใจกระบวนการผลิต/กระจายตัวบท และการบริโภค/ตีความตัวบท จากนั้นจึงวิเคราะห์ระเบียบวาทกรรม (order of discourse) และความสัมพันธ์เชิงสหบท (intertextuality) ระหว่างตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางกับตัวบทอื่น เพื่อนำเสนอให้เห็นว่าประเภทตัวบทและวาทกรรมใดบ้างที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำมาผสมผสานกัน และระเบียบวาทกรรมบ่งชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างไร

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกจะนำเสนอผลการวิเคราะห์วิเคราะห์ห้องประกอบของการสื่อสารตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร และส่วนที่สองจะนำเสนอผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์ระเบียบวาทกรรม (order of discourse) และความสัมพันธ์เชิงสหบท (intertextuality) มีรายละเอียดดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ห้องประกอบของการสื่อสารตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร

การวิเคราะห์ห้องประกอบของการสื่อสารตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารนั้น ไฮม์ (Hymes, 1974) ได้เสนอว่า ในเหตุการณ์การสื่อสารหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยองค์ประกอบของการสื่อสาร 8 ประการ ได้แก่ ฉาก (Situation) ผู้ร่วมการสื่อสาร (Participants) จุดมุ่งหมาย (Ends) ลำดับวัจนกรรม (Act sequence) น้ำเสียง (Key) เครื่องมือสื่อสาร (Instrumentalities) บรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norm of Interaction and Interpretation) และประเภทของตัวบท (Genres) การวิเคราะห์ห้องประกอบเหล่านี้จะช่วยให้เห็นถึงความสามารถของผู้ใช้ภาษาที่สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

กรอบการวิเคราะห์ “SPEAKING” มีความสำคัญต่อการศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม คือ การศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมตามแนวคิดของแฟร์คลัฟ (Fairclough) ในกรอบที่ 2 นั้นต้องศึกษา วิธีที่ตัวบทถูกผลิตขึ้นและเผยแพร่ออกไป รวมทั้งศึกษาการตีความตัวบทจากผู้รับสาร เพื่อให้เห็นว่า วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมไปกำหนดตัวบทอย่างไร ดังนั้น การพิจารณาจาก ผู้ร่วมการสื่อสาร จุดมุ่งหมาย ลำดับวจนกรรม เครื่องมือสื่อสาร บรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์ ฯลฯ จะช่วยทำให้เห็น ภาพรวมของการผลิตและกระจายตัวบท และการพิจารณาบรรทัดฐานในการตีความ ผู้รับสาร น้ำเสียง ฯลฯ จะช่วยทำให้เห็นภาพรวมของการรับและตีความตัวบท ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ การสื่อสารของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 ฉาก (Situation)

ฉาก หมายถึง สถานที่และเวลาที่มีการสื่อสาร ฉากที่เกิดการสื่อสารตัวบทความ แนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนั้น คือ พื้นที่เสมือน (virtual space) บนสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีการรวมกลุ่มกันเป็นสังคมเสมือนจริงและมีการปฏิสัมพันธ์กัน ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่จำเป็นต้องอยู่ในสถานที่หรือเวลาเดียวกัน นอกจากนี้รูปแบบปฏิบัติการของการสื่อสารบนเฟซบุ๊กมีลักษณะเป็นการสื่อสาร 2 ทาง คือ ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถโต้ตอบกันผ่านช่องทางการแสดงความคิดเห็นทางหน้าเพจและมีปุ่มให้ผู้รับสาร กดแสดงอารมณ์และความรู้สึก เช่น ถูกใจ เศร้า โกรธ ว่าง ฯลฯ ทำให้ผู้ส่งสารสามารถรับทราบ ปฏิกริยาตอบกลับจากผู้รับสารได้ ดังนั้น พื้นที่เสมือน (virtual space) บนสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก จึงทำหน้าที่เป็น “ฉาก” หรือเป็นสถานที่ที่เกิดการสื่อสาร

ลักษณะสำคัญของการสื่อสารบนพื้นที่เสมือน คือ ตัวบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกที่ถูกผลิตโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสามารถเผยแพร่ออกไปในวงกว้าง เนื่องจากผู้ส่งสารสามารถตั้งสถานะการเผยแพร่ข้อมูลเป็นสาธารณะทำให้ตัวบทความถูกเผยแพร่ไปยังกลุ่มผู้รับสารจำนวนมากได้ นอกจากนี้ผู้รับสารยังสามารถแบ่งปันข้อมูลให้แก่เพื่อนคนอื่น ๆ ที่มีสถานะเป็นเพื่อนกับตนเองบนเครือข่ายเฟซบุ๊กได้อีกด้วย ดังนั้น พื้นที่เสมือนบนสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กจึงเป็นพื้นที่ที่ทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงบทความได้เป็นจำนวนมากและในขณะเดียวกันผู้รับสารเหล่านั้นยังสามารถทำการผลิตซ้ำบทความให้แพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ผู้รับสารได้รับการต่อยอดความคิด เรื่องการเลี้ยงลูกแบบแพทย์มากกว่าในอดีตที่ยังไม่มีการสื่อสารบนพื้นที่เสมือน

ส่วนเวลาที่มีการสื่อสารนั้น เนื่องจากบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนั้นมีลักษณะการสื่อสารผ่านพื้นที่เสมือนบนสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก ดังนั้นผู้ส่งสารและผู้รับสารจึงไม่จำเป็นต้องอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่สารจากผู้ส่งสารสามารถส่งไปยังผู้รับสารได้ด้วยการเผยแพร่บทความบนพื้นที่เสมือนจากสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก โดยช่วงเวลาหลักที่เกิดการสื่อสารก็คือช่วงเวลาที่บทความมีการเผยแพร่ระหว่าง เดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2558 ถึงเดือน ธันวาคม ปี พ.ศ. 2560 ทั้งนี้ช่วงเวลาในการเผยแพร่บทความจะไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับเวลาที่ผู้ส่งสารสะดวก แต่ผู้ส่งสารจะเผยแพร่บทความ 1 เรื่องต่อวัน อย่างไรก็ตามหลังจากช่วงเวลาดังกล่าวบทความบทความจะยังคงอยู่บนพื้นที่เสมือนเฟซบุ๊กทำให้ผู้รับสารยังสามารถเข้ามาอ่านและเผยแพร่บทความในช่วงเวลาอื่นต่อไปได้ด้วย

หากพิจารณาสถานที่และเวลาที่เกิดการสื่อสารด้วยบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในภาพกว้าง พบว่าเมื่อช่วงปลายปี พ.ศ. 2553 เป็นช่วงเวลาที่สังคมไทยนิยมใช้สื่อออนไลน์เฟซบุ๊กในการสื่อสารมากขึ้น โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้เฟซบุ๊กมากที่สุดเป็นอันดับ 4 ในเอเชีย (jakrapong, 2555) ในขณะที่สังคมไทยกำลังนิยมสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกที่ผลิตโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางก็เริ่มมีการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กถึง 10 เพจด้วยกัน แต่เพจที่ได้รับความนิยมสูงสุด 3 อันดับแรกคือ เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 3 มีนาคม ปี พ.ศ. 2558 จำนวนผู้ที่กดติดตาม 598,702 คน อันดับที่สองคือ เพจหมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก ก่อตั้งเมื่อ 4 กันยายน ปี พ.ศ. 2556 จำนวนผู้ที่กดติดตาม 494,293 คน และอันดับที่สามคือ เพจเข็นเด็กขึ้นภูเขา ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2556 จำนวนผู้ที่กดติดตาม 451,638 คน จะเห็นจำนวนผู้รับสารที่ติดตามอ่านบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์นี้มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อของแม่ชาวไทยที่ระบุว่า แม่มือใหม่ชาวไทยนิยมสืบค้นข้อมูลความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกจากสื่ออินเทอร์เน็ต และ “เฟซบุ๊ก” เป็นเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมอันดับหนึ่งจากคุณแม่ทั่วเอเชีย (คมชัดลึก, 2558) ดังนั้น สถานที่และเวลาที่เกิดการสื่อสารด้วยบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญก็คือกระแสความนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กในการสื่อสารของคนในสังคมไทยด้วยเช่นกัน

4.1.2 ผู้ร่วมการสื่อสาร (Participants)

ผู้ร่วมการสื่อสาร หมายถึง ผู้ที่มีส่วนในการสื่อสารทั้งผู้พูดหรือผู้ส่งสาร ผู้ฟังหรือผู้รับสาร และผู้ที่อยู่ใกล้เคียงซึ่งมีผลต่อการสื่อสารนั้น ๆ

ผู้ร่วมการสื่อสารของบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง นั้น ผู้ส่งสาร ได้แก่ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เขียนบทความ ผู้รับสาร ได้แก่ ผู้อ่านโดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักเป็น พ่อแม่ และผู้ที่อยู่ใกล้เคียงซึ่งมีผลต่อการสื่อสารนั้น ๆ คือ ญาติ ครู และคนในสังคม

1) ผู้ส่งสาร ได้แก่ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เขียนบทความ 3 คน แต่ละคนมีภูมิหลังดังนี้

1.1) แพทย์หญิงจิราภรณ์ อรุณากร ผู้เขียนบทความในเพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน จบการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากมหาวิทยาลัยมหิดล ต่อมาศึกษาเฉพาะทางด้านกุมารเวชศาสตร์ ณ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และศึกษาต่อในสาขาเวชศาสตร์วัยรุ่น จากมหาวิทยาลัย University of California, San Francisco ประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันแพทย์หญิงจิราภรณ์ อรุณากร ปฏิบัติงานเป็นอาจารย์แพทย์ด้านเวชศาสตร์วัยรุ่น ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล แพทย์หญิงจิราภรณ์ อรุณากร ได้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนหลายโครงการ เช่น โครงการก่อตั้งคลินิกเพศหลากหลายในวัยรุ่นแบบสหวิชาชีพแห่งแรกในภูมิภาคเอเชีย, โครงการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแห่งชาติ, โครงการ “Anti-bullying ไม่รังแกกัน”, โครงการยุติการล้อแก้งรังแกกันในโรงเรียนของมูลนิธิ Path2health ฯลฯ แพทย์หญิงจิราภรณ์ อรุณากร ยังเป็นวิทยากรประจำรายการ “พบหมอรามา”, “รามาทินแซร์ Sexpert family”, รายการ “Happy parenting” หนังสือที่แพทย์หญิงจิราภรณ์ อรุณากร เขียนและพิมพ์จำหน่ายได้แก่ “เลี้ยงลูกเชิงบวก” (จิราภรณ์ อรุณากร, 2560, 190-191)

1.2) แพทย์หญิงเสาวภา พรจินดารักษ์ ผู้เขียนบทความในเพจหมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก จบการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อมาศึกษาเฉพาะทางสาขากุมารเวชศาสตร์และอนุสาขากุมารเวชศาสตร์พัฒนาการและพฤติกรรม ปัจจุบันแพทย์หญิงเสาวภา พรจินดารักษ์ ปฏิบัติงานเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านกุมารแพทย์พัฒนาการและพฤติกรรม ณ โรงพยาบาลสมิติเวช ศรีนครินทร์ แพทย์หญิงเสาวภา พรจินดารักษ์ เป็นวิทยากรการเลี้ยงลูกเชิงบวกตามสถานที่ต่าง ๆ และเปิดสอนคอร์สออนไลน์กับ “SkillLane” หนังสือที่แพทย์หญิงเสาวภา

พรจินดารักษ์ เขียนและพิมพ์จำหน่าย ได้แก่ คู่มือเลี้ยงลูกเชิงบวก “ปราบลูกดื้อ รับมือลูกกินยาก”, “นิทานสร้างเสริมลักษณะนิสัยสำหรับเด็ก” (โรงพยาบาลสมิติเวช ศรีนครินทร์, ม.ป.ป.; หมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก, 2562, ออนไลน์)

1.3) แพทย์หญิงเบญจพร ตันตสูติ ผู้เขียนบทความในเพจเข็นเด็กขึ้นภูเขา จบการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากวิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานคร และวชิรพยาบาล ต่อมาศึกษาต่อด้านอายุรศาสตร์เขตร้อนและสุขวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล และศึกษาต่อด้านจิตเวชศาสตร์ สาขาจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ปัจจุบันแพทย์หญิงเบญจพร ตันตสูติ ทำงานเป็นอาจารย์หน่วยจิตเวชเด็ก แผนกจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และตรวจนอกเวลาที่โรงพยาบาลมนารมย์ นอกจากนี้แพทย์หญิงเบญจพร ตันตสูติ ยังเป็นคอลัมนิสต์เขียนบทความประจำ นิตยสาร Mother & Care หนังสือที่แพทย์หญิงเบญจพร ตันตสูติ เขียนและพิมพ์จำหน่าย ได้แก่ “เข็นเด็กขึ้นภูเขา (พิมพ์ครั้งที่ 2)”, “เข็นเด็กขึ้นภูเขา ตอน บาดแผลของวัยว้าวุ่น”, “เข็นเด็กขึ้นภูเขา ตอน บางสิ่งที่พ่อแม่ น่าจะรู้แล้ว”, และ “เข็นฝันขึ้นภูเขา” (เบญจพร ตันตสูติ, 2559: ปกหลัง)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า ผู้ส่งสาร ทั้ง 3 คน เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านกุมารแพทย์ เวชศาสตร์วัยรุ่น กุมารเวชศาสตร์พัฒนาการและพฤติกรรม จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น แนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกที่นำเสนอในบทความจึงน่าจะมาจากการศึกษาวิชาชีพแพทย์ ซึ่งความรู้ทางการแพทย์นั้นเป็นความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากตะวันตก ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอเนื้อหาในบทความที่เลือกใช้คำศัพท์ภาษาต่างประเทศแล้วมาแปลเป็นภาษาไทย เช่น positive parenting การเลี้ยงลูกด้วยวิธีเชิงบวก, growth mindset วิธีคิดสู่การเติบโต, self esteem ความนับถือตัวเอง, executive function ทักษะด้านการคิด ฯลฯ หรือข้อความที่แสดงถึงการยอมรับเอาแนวคิดจากตะวันตกมานำเสนอ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

“...หมอไม่ได้เทววัฒนธรรมฝรั่งนะคะ แต่หมอยอมรับค่ะว่า ความเข้าใจพื้นฐานการพัฒนามนุษย์และวัฒนธรรมการเลี้ยงดูเด็กแบบที่ประเทศพัฒนาแล้วมี หลายครั้งทำให้เกิดผลลัพธ์ของประชากรที่มีความเป็นผู้ใหญ่และมีการรู้จักตัวเองที่ดีกว่าเด็กไทย... มันมีอยู่จริง...”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 21 มีนาคม 2560)

จากตัวอย่าง (1) ผู้ส่งสารได้เลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อถึงการยอมรับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกจากตะวันตก ได้แก่ “ยอมรับ” และใช้คำตัดสินค่า “ดีกว่า” เพื่อสื่อให้เห็นถึงการยอมรับในวิธีการเลี้ยงลูกจากตะวันตก ทำให้แนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกจากตะวันตกได้ถูกนำมาเผยแพร่ในบทความ

นอกจากนี้ในกลุ่มข้อมูลผู้วิจัยพบว่า ผู้ส่งสารมีการกล่าวแนะนำให้ผู้รับสารเลือกอ่านบทความการเลี้ยงลูกจากแหล่งความรู้ที่น่าเชื่อถือได้ โดยเป็นกลุ่มของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง รวมทั้งแสดงความคิดเห็นว่าผู้อ่านไม่ควรเชื่อถือผู้เขียนที่ไม่มีความรู้ ไม่มีวุฒิภาวะที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งที่เขียน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 2

“ทุกวันนี้ในโลกออนไลน์ มีความรู้เรื่องเลี้ยงลูกมากมายเต็มไปหมด หมออยาก ให้พ่อแม่ใช้วิจารณญาณในการเลือกเชื่อ เลือกอ่าน และเลือกนำมาปฏิบัติต่อลูกของเรา นะคะ (แม้กระทั่งข้อความในเพจของหมอก็เช่นกัน) และอยากแนะนำให้เลือกอ่านข้อความจากแหล่งที่น่า "เชื่อถือได้" อย่าให้ใครที่อาจไม่ได้มีองค์ความรู้จริง รวมถึง "ไม่มีวุฒิภาวะ" ที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งที่เขียน มาทำให้ลูกของเราต้องได้รับผลร้ายที่เกิดจากความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง เพราะหมอเข้าไปอ่านบทความในบางเพจแล้ว ทั้งคำแนะนำให้ไม่ต้องกินยา ทั้ง ๆ ที่ได้รักษาอยู่กับจิตแพทย์ การโทษว่า "ปัญหาเด็กทุกอย่างเป็นเพราะการเลี้ยงดู" (ซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดหลักการ เพราะหลายครั้งปัญหาอาจมาจากสมองและธรรมชาติของตัวเด็กเอง) โดยที่เจ้าของเพจไม่ได้ร่ำเรียนมา ไม่มีองค์ความรู้ เอาสิ่งที่คิดขึ้นเอง โดยไม่มีหลักฐานว่าเชื่อถือได้ มาทำหลักสูตรสอนเด็กคนอื่น (จะเห็นว่าตอนนี้คุณหมอหลายๆ เพจก็เหมือนกัน ผ่านเพจตัวเองอยู่) พอมีคนดักเตือนไป คนเหล่านี้ก็ทำได้โดยการลบคอมเมนต์เปลี่ยนข้อความ แต่คนที่เห็นไปแล้วก็คงต้องรับผิดชอบต่อชีวิตตัวเองไป

บอกตรง ๆ ว่า น่าเป็นห่วงจริง ๆ ค่ะ เพราะคนที่จะได้รับผลกระทบมาก ๆ จากการกระทำที่ไร้ความรับผิดชอบต่อคนอื่น ก็คือลูก ๆ ของ พวกเรานี่เอง ช่วย ๆ เตือน ๆ กัน เวลาอ่านเจออะไรพวกนี้นะคะ ส่วนเพจเลี้ยงลูกดี ๆ ที่น่าเชื่อถือก็มีเยอะแยะเลยนะค่ะ #เลี้ยงลูกให้เป็นคนปกติ #เข็นเด็กขึ้นภูเขา #หมอเสาวภา #สมาคมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น หมอเองก็ชอบอ่านอยู่บ่อย ๆ ค่ะ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 10 มกราคม 2559)

จากตัวอย่าง (2) จะเห็นว่า “แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง” ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร ได้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับสารว่าแหล่งความรู้ที่จะนำเสนอวิธีการเลี้ยงลูกที่ถูกต้องตามหลักความรู้ได้แก่แหล่งความรู้ของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเท่านั้น เพราะผู้เขียนเพจเหล่านี้มีองค์ความรู้ และมีความรับผิดชอบตระหนักในจรรยาบรรณของวิชาชีพแพทย์ สามารถช่วยแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกที่ถูกต้องให้แก่ผู้อ่านได้ แม้ผู้เขียนจะใช้การถ่อมตนว่า “แม้กระทั่งข้อความในเพจของหมอก็เช่นกัน” แต่ข้อความดังกล่าวผู้วิจัยตีความเจตนาของผู้เขียนว่าต้องการสื่อให้ผู้รับสารใช้วิจารณญาณในการเลือกรับสารจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ นอกจากนี้ผู้ส่งสารยังเลือกใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงความเป็นกลุ่มคนเดียวกัน ได้แก่ คำว่า “พวกเรา” ซึ่งทำให้ผู้รับสารรู้สึกถึงความเป็นมิตร เป็นเพื่อนผู้ที่หวังดี ที่ต้องการแนะนำในวิธีการเลี้ยงลูกที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้รับสารจริง ๆ

สิ่งที่เหมือนกันอีกประการหนึ่งของการนำเสนอในส่วนท้ายของบทความจากผู้ส่งสารทั้งสามคน คือ การเลือกใช้คำเรียกอาชีพ “หมอ” นำหน้าชื่อของตนเอง ได้แก่ แพทย์หญิงจิราภรณ์ อรุณากูร ใช้สรรพนามเรียกแทนตัวเองว่า “หมอโอ้” แพทย์หญิงเสาวภา พรจินดารักษ์ ใช้สรรพนามเรียกแทนตัวเองว่า “หมอเสาวภา” และแพทย์หญิงเบญจพร ต้นตสุติ ใช้สรรพนามเรียกแทนตัวเองว่า “หมอมินบานเย็น” การใช้คำเรียกอาชีพ “หมอ” เป็นสรรพนามแทนตัวผู้เขียนเป็นการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองในฐานะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีสถานภาพทางความรู้สูงกว่าผู้รับสาร ดังนั้น ผู้ส่งสารในบทความวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกจึงเป็นบุคคลที่จัดอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกมาจากการศึกษาในสาขากุมารแพทย์ เวชศาสตร์วัยรุ่น กุมารเวชศาสตร์ พัฒนาการและพฤติกรรม จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากตะวันตกอีกต่อหนึ่ง ดังนั้น การที่ผู้ส่งสารเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจึงมีผลต่อการผลิตตัวบทกล่าวคือ แพทย์พยายามใช้กลวิธีทางภาษาที่แสดงถึงความมีหลักวิชาการและเหตุผลในการนำเสนออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ส่งผลให้ตัวบทมีสถานะเป็นแหล่งข้อมูลเรื่องการเลี้ยงลูกที่ “ถูกต้อง” “น่าเชื่อถือ” มากกว่าแหล่งความรู้อื่น

2) ผู้รับสาร เมื่อพิจารณาจากข้อมูลตัวบทพบว่าผู้รับสารของบทความเหล่านี้คือกลุ่มผู้รับสารหลัก คือ พ่อแม่ และกลุ่มผู้รับสารรอง คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก อาทิ ญาติ ครู

2.1 กลุ่มผู้รับสารหลัก กลุ่มผู้รับสารบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เป็นกลุ่มผู้รับสารหลัก คือ พ่อแม่ ดังจะเห็นได้จาก การใช้คำเรียก “พ่อแม่” ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 3

“แม่ยุคนี้ ต้องมีสติและรู้วิธีการสื่อสารกับลูก แม่ ๆ เหล่านี้นอกจากหาข้อมูลแล้วยังต้องการกำลังใจที่ดีจากคนรอบข้างด้วย...อาจเป็นสามี คุณยาย คุณย่า หรือพี่น้อง เพื่อนฝูง...

คุณพ่อที่ไม่มีเวลาเลี้ยงลูก คุณภรรยาหลายท่านเข้าใจแต่ไม่ได้หมายความว่างานที่ยุ่งนั้นทำให้คุณไม่ต้องเอาใจเข้าไปใส่ใจในชีวิตของพวกเขา...”

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 7 ตุลาคม 2558)

ตัวอย่างที่ 4

“สิ่งที่หมอพบว่าเป็นปัญหาที่พบบ่อยในการเลี้ยงดูยุคปัจจุบัน คือการเลี้ยงดูที่สุดโต่งของพ่อแม่สองแบบ แบบแรก คือ พ่อแม่ที่แทบไม่ได้ให้เวลาหรือทุ่มเทแรงใจที่จะเลี้ยงลูกอย่างเพียงพอ จนลูกโตมาแบบขอไปที ไม่มีคนช่วยขัดเกลาสั่งสอน อีกแบบคือพ่อแม่ที่กะเกณฑ์บรรจงปั้น คอยสร้างสรรค์ “โลกที่ดีที่สุดให้กับลูก” อยู่เสมอ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 30 ตุลาคม 2558)

ตัวอย่างที่ 5

“มีคำพูดที่ว่า “เด็กๆจะเชื่อตามคำบอกของพ่อแม่ เมื่อพ่อแม่บอกว่าเขาเป็นอย่างไร เขาก็จะเชื่ออย่างนั้น” ทำไมคำพูดดีตราจึงมีผลกับเด็กมาก

หมออยากให้พ่อแม่ลองคิดย้อนถึงตัวเอง ลองดูนะคะ...

(เข็นเด็กขึ้นภูเขา, 10 ตุลาคม 2558)

จากตัวอย่าง (3) (4) (5) ในเพจของผู้ส่งสารทั้งสามคน ใช้คำเรียก “พ่อแม่” เพื่อสื่อถึงกลุ่มผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายหลักของบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูก

เมื่อพิจารณาต่อไปว่า กลุ่มผู้รับสารหลักที่เป็น “พ่อแม่” เป็นกลุ่มชนชั้นใดของสังคมที่นิยมใช้เฟซบุ๊กในการสืบค้นความรู้เรื่องการเลี้ยงลูก น่าจะสันนิษฐานได้ว่าพ่อแม่กลุ่มนี้น่าจะเป็นกลุ่มชนชั้นกลางขึ้นไป ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 6

“...โดยส่วนตัว หมอชอบวิธี positive time out มากๆ เพราะพบว่ามันได้ผลดีกว่า ลดความสับสนในตัวเรา และลูกก็รู้สึกว่ามีคนเข้าใจเค้ามากขึ้น ทำให้ในชีวิตจริง ลูกผ่านวัย terrible twos มาแบบยังไม่เคย tantrum ให้เห็น และหมอก็แทบไม่ต้อง time out แบบเก่า ๆ กับลูกเลย

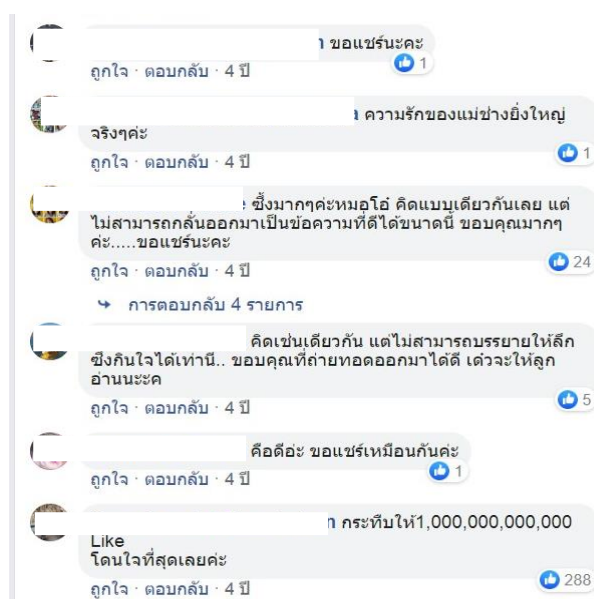
(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 20 มิถุนายน 2559)

จากตัวอย่าง (6) ผู้ส่งสารเลือกใช้คำศัพท์ทางการแพทย์เฉพาะทางที่เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกที่บางครั้งไม่ได้แปลความหมายของคำศัพท์นั้นไว้ ได้แก่ positive time out, terrible twos, tantrum, time out ผู้วิจัยเห็นว่าการเลือกใช้คำศัพท์ดังกล่าวสื่อให้เห็นว่ากลุ่มผู้รับสารที่ผู้ส่งสารต้องการส่งสารถึงนั้นเป็นกลุ่มพ่อแม่ชนชั้นกลางที่มีการศึกษาและต้องการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูก

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเนื้อหาในบทความที่ผู้ส่งสารยกตัวอย่างสถานที่ที่พาลูกไป เช่น โรงแรม, บ้านบอล, งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ, สถานที่ท่องเที่ยวในต่างประเทศ universal studio ฯลฯ ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นวิถีชีวิตของกลุ่มชนชั้นกลางขึ้นไป ดังที่ ขวัญชนก เกสรบัว และ อุไรवास อารงอรธ (2561) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า พ่อแม่กลุ่มที่มีอายุอยู่ในช่วง 24-41 ปี (จัดอยู่ในกลุ่ม เจเนอเรชันวาย) ที่อาศัยอยู่ในเขตสังคมเมือง มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกแบบเอาใจใส่ พ่อแม่มีการศึกษาแต่ยังขาดประสบการณ์การเลี้ยงลูก และนิยมหาความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกจากอินเทอร์เน็ต ดังนั้น การที่ผู้รับสารเป็นกลุ่มชนชั้นกลางและมีความต้องการและความพร้อมที่จะเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงลูก จึงน่าจะมีแนวโน้มที่จะเชื่อตามและนำคำแนะนำของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญไปปฏิบัติ

ในแง่ของการยอมรับสารทางอุดมการณ์ที่ถ่ายทอดผ่านตัวบทแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการที่กลุ่มผู้รับสารที่กตัญญู กตติตตาม เขียนแสดงความคิดเห็นผ่านกล่องข้อความหน้าเพจเฟซบุ๊ก และกลุ่มที่ติดตามอ่านหนังสือคู่มือของแพทย์ที่วางจำหน่ายเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะเชื่อและปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมากกว่าผู้ที่อ่านบทความทั่วไป ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 7

ภาพที่ 3 แสดงข้อความการแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามอ่านบทความจากเพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน
ที่มา : (เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 เมษายน 2558)

จากตัวอย่าง (7) ผู้รับสารที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นจะแสดงความคิดเห็นด้วยกับสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอ ดังจะเห็นจากการเลือกใช้คำศัพท์ที่สื่อให้เห็นว่ามีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ส่งสาร ได้แก่ คำว่า “ขอแชร์” “กระทืบ...Like” “โดนใจ” การแสดงความคิดเห็นในลักษณะนี้จึงสื่อได้ว่ากลุ่มผู้รับสารบางส่วนมีแนวโน้มที่จะเชื่อ และปฏิบัติตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.2 กลุ่มผู้รับสารรอง เมื่อพิจารณาจากข้อมูลตัวบทพบว่ากลุ่มผู้รับสารรอง คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก อาทิ ญาติ ครู ดังจะเห็นได้จากการใช้คำเรียกอาชีพ “ครู” ปรากฏในเนื้อหาที่กล่าวถึงเหตุการณ์ในโรงเรียน การศึกษา การปฏิบัติตนของครูต่อเด็ก เช่น การลงโทษ การล้อ แก้ง แชว และการใช้คำเรียกญาติ “ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา” ในเนื้อหาที่กล่าวถึงการปฏิบัติตนของญาติที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการสั่งสอน อบรมเด็ก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 8

“เด็กหลายคน ถูกเลี้ยงโดยปู่ย่าตายาย ซึ่งก็ไม่กล้าขัดใจเพราะ "ก็ไม่ใช้ลูกเรา"
"ขัดใจได้ยวหลานยังไม่รัก" "สงสารมันพ่อแม่ไม่มีเวลาให้"...

ถ้ายังรักลูกหลาน...ให้ลุกขึ้นมาอดทนนะคะ อดทนกับปัญหา อดทนที่จะกล้าขัดใจ อดทนที่จะฝืนวินัยเชิงบวก อดทนที่จะต่อสู้กับความรู้สึกตัวเอง...

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 12 กันยายน 2559)

จากตัวอย่าง (8) ผู้ส่งสารใช้คำเรียกญาติ “ปู่ย่าตายาย” และใช้ประโยคเงื่อนไข “ถ้ายังรักลูกหลานให้...” ทำให้เห็นว่ากลุ่มผู้รับสารรองที่บทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกกล่าวถึงก็คือกลุ่มของญาติ

ตัวอย่างที่ 9

“...จริงอยู่ว่าการรังแกกันการทำร้ายร่างกายเป็นเรื่องที่ไม่ถูก และต้องจัดการ แต่วิธีการจัดการของครู หมอก็คิดว่าไม่เหมาะสมเช่นกัน ในการถ่ายคลิปวิดีโอมาเผยแพร่ในโซเชียลมีเดีย...

3) แทนที่ครูจะถ่ายคลิปแล้วเอามาลงยูทูป ครูควรจะคุยกับเด็กส่วนตัว ไม่ขู่ให้กลัว สร้างแรงจูงใจในการปรับพฤติกรรม เรียกพ่อแม่คุยถึงลักษณะนิสัยใจคอของเด็กเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือปรับพฤติกรรมอย่างยั่งยืนต่อไปมากกว่า

(เซ็นเด็กชั้นอนุฯ, 25 มิถุนายน 2559)

จากตัวอย่าง (9) ผู้ส่งสารใช้คำเรียกอาชีพ “ครู” เพื่อนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพฤติกรรมของเด็ก พร้อมทั้งเสนอแนะว่าครูควรปฏิบัติตนอย่างไร การใช้ภาษาดังกล่าวจึงสื่อให้เห็นว่า “ครู” เป็นกลุ่มผู้รับสารรองที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของบทความ

ในแง่ของการยอมรับสารทางอุดมการณ์ที่ถ่ายทอดด้วยบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนั้น ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นพบว่า กลุ่มผู้รับสารรองอาจมาแสดงความคิดเห็นบ้างแต่มีเป็นจำนวนน้อย และหากแสดงความคิดเห็นก็มักจะมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันกับผู้ส่งสาร ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 10

ภาพที่ 4 แสดงข้อความการแสดงความคิดเห็นของผู้ติดตามอ่านบทความจากเพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน
ที่มา : (เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 สิงหาคม 2562)

จากตัวอย่าง (10) ผู้ส่งสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับอำนาจในการตัดสินใจในการเลี้ยงลูกต้องเป็นของพ่อแม่ ไม่ใช่ปู่ย่าตายาย ผู้รับสารรองซึ่งเป็นคุณยายเข้ามาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองเข้าใจ และเห็นด้วยกับแนวคิดของแพทย์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มที่แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้รับสารหลักอาจเป็นเพราะกลุ่มเป้าหมายหลักคือพ่อแม่ ส่วนกลุ่มผู้รับสารรองจะเข้ามาแสดงความคิดเห็นเป็นจำนวนน้อยมาก และผู้รับสารที่แสดงความคิดเห็นมักจะมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยกับวิธีการเลี้ยงลูกของผู้ส่งสาร

อย่างไรก็ตาม ประเด็นการเข้ามาแสดงความคิดเห็นทั้งของกลุ่มผู้รับสารหลัก และผู้รับสารรอง ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าช่องทางการแสดงความคิดเห็นในหน้าเพจเฟซบุ๊กจะมีระบบการจัดการข้อความ ดังที่ปรากฏข้อความในภาพที่ 4 ว่า “มีการเลือกความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องมากที่สุด ดังนั้นการตอบกลับบางส่วนอาจถูกคัดกรองออก” ทำให้เห็นว่าข้อความแสดงความคิดเห็นที่ค่านหรือโต้แย้งบางส่วนของผู้รับสารอาจไม่ได้ถูกแสดงในหน้าเพจทั้งหมด ซึ่งการเห็นค่านหรือโต้แย้งอาจมีผลทำให้แนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกแบบแพทย์อาจดูด้อยค่าลงไป ดังนั้นในหน้าเพจจึงมักปรากฏข้อความที่สอดคล้องกับแนวคิดของผู้เขียน ซึ่งส่งผลให้การนำเสนออุดมการณ์การเลี้ยงลูกแบบแพทย์น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3) ผู้ที่อยู่แวดล้อมซึ่งมีผลต่อการสื่อสารนั้น ๆ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลตัวบทพบว่า ผู้ที่อยู่แวดล้อมซึ่งมีผลต่อการสื่อสารนั้น ๆ ได้แก่ สำนักพิมพ์ รายการโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เชิญแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางกลุ่มนี้ไปเป็นวิทยากรให้ความรู้ เพราะจะทำให้การผลิตซ้ำวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีการกระจายตัวบทออกไปในวงกว้าง มีผลให้แพทย์กลุ่มนี้มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น เช่น นิตยสารขวัญเรือน นิตยสาร Mother & Care รายการคนสู้โรค ตอนเลี้ยงลูกเชิงบวก รายการเจาะใจ ตอนคอลัมน์นิสต์พิเศษ แพทย์หญิงเบญจพร เข็นเด็กขึ้นภูเขา สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์ สำนักพิมพ์พราว สำนักพิมพ์ Happy Parenting จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการหรือ “workshop” ให้แก่ผู้ปกครอง คอร์สออนไลน์กับ SkillLane ได้แก่ คอร์สเทคนิคกระตุ้นสมองลูก ให้ฉลาดฟัง-คิด-พูด คอร์สรับมือและป้องกัน ลูกเอาแต่ใจ และคอร์สสื่อสารอย่างไร ให้ได้ใจลูก ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 5 บทสัมภาษณ์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในนิตยสารขวัญเรือน
ที่มา : (เพลงเลี้ยงลูกนอกบ้าน, 2 สิงหาคม 2559)

ภาพที่ 6 หนังสือคู่มือการเลี้ยงลูกที่เขียนโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง
ที่มา : เพลงเลี้ยงลูกนอกบ้าน เพลงหมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก และเพลงเข็นเด็กขึ้นภูเขา

“เลี้ยงลูกเชิงบวก” ทรนดการเลี้ยงลูกของพ่อแม่ยุคใหม่

© 21:14 | 11 สิงหาคม 2560 | 4,260

ภาพที่ 7 พาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ที่มา : (จุฑาภรณ์ กัณหา, 2560)

4.1.3 จุดมุ่งหมาย (Ends)

จุดมุ่งหมาย หมายถึง เป้าหมายหรือผลที่ต้องการบรรลุในการสื่อสารนั้น เมื่อพิจารณาบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางพบว่าจุดมุ่งหมายที่เด่นชัดของการเขียนบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกเผยแพร่บนเพจเฟซบุ๊ก คือ การเสนอแนะวิธีการเลี้ยงลูกให้แก่ผู้อ่าน ดังตัวอย่าง

- “หมอนำเรื่องนี้มาเล่าเพื่ออยากจะบอกว่า...”
- “หมอได้เรียนรู้เทคนิคอันหนึ่งในการจัดการพฤติกรรมอันน่าเวียนหัวของลูกที่
อยากจะนำมาแบ่งปันกันค่ะ”
- “หมอเอาเรื่องนี้มาเล่าเพื่อจะบอกว่า”
- “หมอเล่าตัวอย่างข้างต้นเพื่อให้เรามีมุมมองที่เปิดกว้างกับคำว่าครอบครัว...”
- “สิ่งที่หมออยากบอกพ่อแม่ก็คือ”
- “สิ่งที่หมอทำในวันนั้นและพบว่าผลมันออกมาดีเลยอยากเอามาแบ่งปันค่ะ”
- “หมอมิข้อเสนอแนะดังนี้ค่ะ”
- “หมอเอาเรื่องเล็ก ๆ นี้นำมาเล่าเพราะอยากบอกว่า

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าการทำเพจแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์บนสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กนั้น ทำให้แพทย์ผู้เขียนบทความมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากผู้อ่านมากขึ้น ผู้เขียนบางเพจจึงนำบทความเหล่านั้นไปตีพิมพ์เป็นหนังสือคู่มือแนะนำวิธีการเลี้ยงลูก ผู้เขียนบางเพจ

ก็นำบทความที่เคยเขียนไว้ในหนังสือมาเขียนเผยแพร่ในเพจของตนเอง หรือมีการโฆษณาขายหนังสือที่ตนเองเขียนไว้เพื่อจำหน่ายในเพจด้วย และผู้เขียนบางเพจยังเปิดสอนเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกออนไลน์ด้วยและรับเป็นวิทยากรอบรมตามสถานที่ต่าง ๆ ด้วย จุดมุ่งหมายนี้จึงมีลักษณะเป็นจุดมุ่งหมายในเชิงพาณิชย์ กล่าวคือ คำแนะนำหรือความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกที่ผู้เขียนนำเสนอได้กลายเป็นสินค้าที่สามารถนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค และหากผู้บริโภคที่ต้องการความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกก็ต้องซื้อหนังสือคู่มือเลี้ยงลูกเหล่านั้น หรือเข้าอบรม/สมัครเรียนออนไลน์กับผู้เขียนจึงจะเข้าถึงความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกที่มีประสิทธิภาพตามคำแนะนำของผู้เขียนได้ดียิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 11

“...แนวทาง “การเลี้ยงลูกเชิงบวก” มีในหนังสือ ปราบลูกคือ รับมือลูกกินยา

*แนะนำหนังสือภาพสร้างเสริมลักษณะนิสัยชุด “รัน” 7 เรื่อง เพื่อช่วยให้ลูกมองเห็นภาพของการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีได้ง่ายขึ้น

*หนังสือภาพชุดทันทัน เปิด pre order แล้วคะ สามารถสั่งซื้อหนังสือต่าง ๆ

ได้ที่ลิงก์ด้านล่างนี้ : <http://m.me/HappyParentingThai>

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 21 พฤษภาคม 2560)

จากตัวอย่าง (11) ผู้เขียนได้เลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อถึงการโฆษณา อาทิ มีในหนังสือ, แนะนำ...เพื่อช่วย...เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น, สามารถสั่งซื้อ การเขียนแนะนำไว้ท้ายบทความทุก ๆ บทความเช่นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านซื้อสินค้า (คำแนะนำวิธีการเลี้ยงลูก) ที่ตนเองเขียนไว้เพื่อจำหน่ายผ่านทางเพจเฟซบุ๊ก

จะเห็นได้ว่าแพทย์มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูก ดังนั้น เนื้อความในดัวบททุกดัวบทจึงนำเสนอถึงแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกแบบแพทย์ให้ผู้รับสารได้เกิดความเข้าใจว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบแพทย์นั้นมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

4.1.4 ลำดับวัจนกรรม (Act sequence)

ลำดับวัจนกรรม หมายถึง การเรียงลำดับของวัจนกรรมในการสื่อสารว่าควรใช้วัจนกรรมใดก่อนและหลังตามลำดับ จากการวิเคราะห์ข้อมูลการลำดับวัจนกรรมในบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางอาจมีส่วนที่แตกต่างกันไปบ้าง แต่เมื่อพิจารณา

ภาพรวมพบว่า ตัวบทความมีการลำดับวัจนกรรมเป็น 4 ส่วน คือ ชื่อเรื่อง เกริ่นนำ เนื้อหา และส่วนสรุป สามารถอธิบายแต่ละส่วนได้ ดังนี้

1) ชื่อเรื่อง ผู้เขียนบทความตั้งชื่อเรื่องโดยใช้ถ้อยคำที่กระตุ้นความสนใจผู้อ่าน ซึ่งเมื่อมองภาพรวมของการสื่อความหมายของชื่อเรื่องแล้ว สามารถจัดได้เป็น 4 กลุ่ม เรียงลำดับตามความถี่ที่พบบ่อยได้ ดังนี้

อันดับแรก ชื่อเรื่องสื่อถึงปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูก บทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกใช้วลีหรือประโยค ตั้งชื่อเรื่องที่สื่อถึงปัญหาในด้านวิธีการเลี้ยงลูกของพ่อแม่ ด้านพฤติกรรมของลูก การตั้งชื่อเรื่องในลักษณะนี้ช่วยกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ของผู้อ่านว่าจะมีวิธีการใดที่ช่วยจัดการกับปัญหาเหล่านั้น เช่น

- **เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน:** #เรื่องเล่าจากงานวันเกิด, #เมื่อลูกหมอมขอแทบเลต, #วันที่ลูกถูกรังแก, #ลูกจำอย่าตีแม่, #เลี้ยงลูกด้วยการกดต่ำ, #การตีที่ไม่ได้สอนอะไร, #timeoutเราควรทำมั้ย?, #รบกับลูกเรื่องการบ้าน, #เมื่อวินัยกลายเป็นเรื่องของอำนาจ, #ฮีโร่ที่ไม่น่ารัก เป็นต้น

- **เพจหมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก:** ตอนที่ 338 “เมื่อลูกร้องเอาแต่ใจ เราสั่งให้เขาเงียบหรือเปล่า?”, ตอนที่ 358 “เมื่อลูกไม่เล่าเรื่องที่โรงเรียน”, ตอนที่ 414 “ปกป้องตนเอง โยนผิดให้คนอื่น”, ตอนที่ 426 “เด็กซีโวยวาย”, ตอนที่ 461 “เมื่อพ่อแม่ทะเลาะกัน”, ตอนที่ 463 “เมื่อคนเป็นแม่เหวี่ยง วิน...”, ตอนที่ 466 “คิดแทน...เขาน่าจะทำอย่างนั้น??”, ตอนที่ 486 “สมาธิสั้นหรือหุนหันลม!”, ตอนที่ 488 “บังคับให้ลูกเงียบ?”, ตอนที่ 531 “มือทำ ปากบ่น คุณกำลังสร้างลูกอ่อนแอ” เป็นต้น

- **เพจเข็นเด็กขึ้นภูเขา:** #คำพูดที่ไม่ควรพูดกับลูก (ตอนที่1), #คำพูดตีตราเด็ก, #พ่อแม่10แบบที่ทำให้ลูกไม่มีความสุข, #เลี้ยงลูกไม่ให้โตขึ้นไปฆ่าใคร, #ความเจ็บปวดที่ลูกส่งผ่านโดยไม่ได้ตั้งใจ, #เพราะคิดว่าเรายังพอมีเวลา, #เบื้องหลังที่มากกว่าความน่าเอ็นดูของเด็กในคลิปวิดีโอ, #ชีวิตเปลี่ยนไปในวันที่ชื่อโทรศัพท์มือถือให้ลูก, คู่กันที่ไรทะเลาะกันทุกที ก็เป็นเพราะแบบนี้, การเลี้ยงลูก 10 แบบที่ทำให้เกิดปัญหา, #พ่อแม่ที่ควบคุมมากเกินไป เป็นต้น

อันดับที่สอง ชื่อเรื่องสื่อถึงคุณลักษณะพ่อแม่ที่พึงประสงค์ บทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกใช้วลีหรือประโยค ตั้งชื่อเรื่องที่สื่อถึงคุณลักษณะพ่อแม่ที่พึงประสงค์ การตั้งชื่อเรื่องในลักษณะนี้สื่อให้เห็นว่าผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อแนะนำวิธีการปฏิบัติตนของพ่อแม่ตามแนวคิดของผู้เขียนอย่างตรงไปตรงมา เช่น

- **เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน:** #กอดก่อนสอนที่หลัง, #ก็แค่นี้ใจสบายผาคนางมาร, #เราต่างเป็นพ่อแม่_แค่ชั่วคราว, #เป็นพ่อเป็นแม่ก็แค่นี้พอ, #พ่อแม่ต้องไม่ใช่เพื่อน, #เลี้ยงลูกรักด้วยหลัก 4L, #ทำไมฉันไม่ตีลูก, #ช่วยลูกให้ช่วยเหลือตัวเอง, #ได้โปรดต้อนรับกับอารมณ์ลบ, #เลี้ยงลูกให้รักตัวเอง เป็นต้น

- **เพจหมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก:** ตอนที่ 253 “สร้างความรับผิดชอบของลูก”, ตอนที่ 357 “อย่าทำให้ลูกเป็นเด็กไม่ยอมโต”, ตอนที่ 360 “จงกล้าที่จะแตกต่าง”, “ปกป้องตามวัยปล่อยอิสระตามระดับพัฒนาการ”, ตอนที่ 420 “อย่าเถียงกับลูก”, ตอนที่ 472 “จงสร้างความเชื่อเชิงบวกกับลูก”, ตอนที่ 473 “อย่าสอนการบ้านจนลูกขมขื่น”, ตอนที่ 484 “อย่าเปลอ...ดูซ้ำ”, ตอนที่ 507 “ฝึกลูกให้ควบคุมอารมณ์ตนเอง!”, ซีรีย์พิเศษ 4 ตอน เรื่อง พ่อแม่เชิงรุกพาลูกสู่เป้าหมายด้วยวิธีเชิงบวก” เป็นต้น

- **เพจเข็นเด็กขึ้นภูเขา:** #บัญญัติสิบประการสู่การเป็นพ่อแม่ที่ดี, เราต่างมีถนนชีวิตเป็นของตัวเอง, คำพูดอะไรบ้างที่พ่อแม่ต้องระวังเวลาที่เด็ก ๆ เล่าให้ฟังว่า เขาถูกเพื่อนแกล้ง เป็นต้น

อันดับที่สาม ชื่อเรื่องสื่อถึงการนำเสนอแนวคิดใหม่หักล้างแนวคิดเดิม การตั้งชื่อเรื่องในลักษณะช่วยกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ของผู้อ่านให้ติดตามอ่านว่าบทความจะนำเสนอแนวคิดอะไรในการเลี้ยงลูก เช่น

- **เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน:** #เราไม่เคยมีบุญคุณต่อกัน, #เป็นพี่ต้องเสียสละ? #ตีลูกด้วยผลลัพธ์, #น้ำตาคือที่มาของความแข็งแรง, #เราไม่เคยมีความผิดต่อกัน, #ฝึกวินัยไม่ใช่หัวใจสำคัญ, #โคตรโหดก็มีลูกดี เป็นต้น

- **เพจหมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก:** ตอนที่ 443 “เราก็กูกตีมา คิดว่าไม่น่าเป็นอะไร แต่...”, ตอนที่ 449 “ยิ่งสอน ยิ่งดี!”, ตอนที่ 565 “รางวัล VS ของล่อ” เป็นต้น

อันดับที่สี่ ใช้ถ้อยคำบ่งถึงประสิทธิผลในการตั้งชื่อเรื่อง ได้แก่ “เคล็ดลับ” “ความลับ” “ผลลัพธ์” การตั้งชื่อเรื่องในลักษณะนี้ช่วยเน้นย้ำถึงประสิทธิผลของวิธีการที่ผู้เขียนให้คำแนะนำ เช่น

- **เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน:** #เคล็ดลับระงับดี, #ความลับสมองลูก, #เคล็ดลับระงับปรี๊ด, #ผลลัพธ์ของการเลี้ยงลูก เป็นต้น

เมื่อพิจารณาใจความของการตั้งชื่อเรื่องจะเห็นได้ว่าผู้เขียนเริ่มด้วยการลำดับ **วัจนกรรมการบอกกล่าว** เนื่องจากการตั้งชื่อเรื่องเป็นเหมือนการสรุปความของเรื่องทั้งหมดที่ผู้เขียน

ต้องการสื่อไปยังผู้อ่าน ซึ่งผู้เขียนอาจจะใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ให้แก่ผู้อ่าน เช่น ใช้คำที่สื่อถึงปัญหา ใช้คำที่สื่อถึงคุณลักษณะของพ่อแม่ที่พึงประสงค์ ใช้การนำเสนอแนวคิดใหม่ และใช้ถ้อยคำที่บ่งถึงประสิทธิผล แต่กลวิธีดังกล่าวล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายว่าผู้เขียนต้องการจะบอกถึงหัวข้อ หรือประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูก ซึ่งผู้อ่านจะได้อ่านในเนื้อหาต่อไป

2) เกริ่นนำ วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกจะใช้วิธีการเกริ่นนำอย่างตรงไปตรงมา เช่น ใช้รูปภาพที่สื่อเจตนา เช่น “อยากนำมาแบ่งปัน” “อยากเอามาแชร์ไว้ให้อ่าน” ฯลฯ หรือใช้คำถาม หรือเกริ่นนำโดยยกตัวอย่างข่าวในสังคม เรื่องเล่า แล้วเข้าสู่เนื้อหาของบทความ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 12

หมอได้เรียนรู้เทคนิคอันหนึ่งในการจัดการกับพฤติกรรมอันน่าเวียนหัวของลูก
ที่อยากจะนำมาแบ่งปันกันค่ะ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 มีนาคม 2558)

ตัวอย่างที่ 13

ตัวหมอเองมี "คาถา 3 ข้อ" ที่เอาไว้สงบตัวเอง เวลาที่ลูกมีพฤติกรรมที่ทำให้
หงุดหงิดใจ หรือไม่น่ารัก เลยอยากเอามาแชร์ไว้ให้อ่านกันค่ะ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 21 มกราคม 2559)

ตัวอย่างที่ 14

เรามาดูวิธีการเลี้ยงลูกที่จะทำให้ลูกมีความเห็นอกเห็นใจในชีวิตคนอื่น ที่
หลายอย่างมีงานวิจัยรับรองทางวิทยาศาสตร์กันนะค่ะ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 3 พฤษภาคม 2559)

ตัวอย่างที่ 15

“เจียบ! เจียบ หยุตร้องเดี๋ยวนี้ ยังอีก!” เสียงเราดู และน่ากลัว ลองนั่งคิดเล่น ๆ หากเรากำลังร้องไห้อยู่แล้วมีคนมาบังคับให้เราเจียบ เราจะทำได้ทันทีทันใดจริงหรือ? ที่เรากบังคับให้เขาหยุตร้อง เป็นเพราะอะไร? เสียงเขาดังรบกวน? เราไม่ชอบ? เรารำคาญ? ในความเป็นจริงแล้วนี่เป็นพฤติกรรมที่ตรงไปตรงมาที่สุดของเด็ก เมื่อเขาไม่ได้ตั้งใจหากเขาไม่แสดงออกแบบนี้ จะให้เขาแสดงออกอย่างไร?

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 28 กันยายน 2558)

ตัวอย่างที่ 16

เกือบทุกวันที่ผู้ปกครองพาลูกมาปรึกษาและถามว่า “จะสอนลูกยังไงเมื่อโดนเพื่อนแกล้ง” และในขณะเดียวกัน หมอก็พบครอบครัวที่พาลูกมาปรึกษาด้วยสีหน้าเคร่งเครียดไม่ต่างจากกลุ่มแรกว่า “จะสอนยังไงไม่ให้ลูกไปแกล้งเพื่อน”

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 20 เมษายน 2559)

ตัวอย่างที่ 17

มีหลังไมค์ถามเรื่องการเรียนหนังสือในระบบของประเทศไทยมากมาย เป็นที่รู้กันว่าระบบการศึกษาไทยมีปัญหาและดูเหมือนว่ามีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลง (มั้ง)

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 2 พฤษภาคม 2560)

ตัวอย่างที่ 18

ในซีรีส์ฮอว์ไทม์ตอนที่ผ่านมามาทำให้เราได้เห็นตัวตนของออยชัดเจนมากขึ้น พร้อมกับความสงสัยที่ขึ้นไปด้วยกัน...หลาย ๆ คนตั้งคำถามว่า ออยจะได้อะไรจากสิ่งที่ทำไป นอกจากบาดแผลสะบักสะบอมที่เกิดขึ้นกับตัวเอง แม้จะไม่ใช่ผลจริงๆ แต่แผลในใจถึงแม้จะมองไม่เห็นแต่ก็เจ็บปวดไม่ต่างกับแผลจริง ๆ หรืออาจจะมากกว่า ในเรื่องความรู้สึก

(เซ็นเด็กซ์นุภูเขา, 13 ธันวาคม 2558)

ตัวอย่างที่ 19

หมอได้มีโอกาสเห็นเนื้อหาเตรียมสอบเข้า ป.1 จากเฟซบุ๊กที่มีคนแชร์กัน อ่านแล้วทำให้ไม่แปลกใจว่าทำไมมีเด็ก ๆ หลายคนไม่ชอบเรียนหนังสือ ทำไมเด็กมากมายต้องมาหาจิตแพทย์เพราะเครียด ไม่มีความสุข เพราะขนาดข้อสอบเข้ายังยากขนาดนี้ เนื้อหาวิชาหลังเข้าประถมจะยากแค่ไหน

(เซ็นเด็กซ์นุภูเขา, 9 กุมภาพันธ์ 2559)

ตัวอย่างที่ 20

คุณแม่ของเด็กคนหนึ่งเล่าเรื่องไม่สบายใจให้ฟัง

(เซ็นเด็กซ์นุภูเขา, 4 กันยายน 2560)

เมื่อพิจารณาการสื่อเนื้อหาตามความหมายของรูปภาษาพบว่า ผู้เขียนใช้**วัจนกรรม**การบอกกล่าว เพื่อสื่อเจตนาบอกกล่าวให้ผู้อ่านทราบว่าตนเองกำลังจะแนะนำอะไร หรือเรื่องที่จะได้

อ่านต่อไปเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร วิจารณ์กรมบอกกล่าวที่ผู้เขียนใช้ในการเกริ่นนำนั้นสื่อให้เห็นถึงน้ำเสียงที่แสดงอำนาจในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ ที่สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และยังเป็นสิ่งที่ฟังให้แก่ผู้อ่านได้

3) **เนื้อหา** บทความวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกมีการจัดเรียงองค์ประกอบของเนื้อหาที่แสดงความสัมพันธ์แบบปัญหาและการแก้ไขปัญหา โดยผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นถึงการแก้ไขปัญหาในฐานะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ในส่วนของการนำเสนอเนื้อหานั้นผู้เขียนจะใช้วิจารณ์หลายประเภทร่วมกัน ได้แก่ วิจารณ์บอกกล่าว วิจารณ์แสดงความคิดเห็น วิจารณ์การสั่ง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 21

...ตอนนี้ลูกสาวเข้าใกล้สองขวบ ขณะเดินทางมาต่างประเทศ ก็เริ่มเกิดอาการงอแงทดสอบแม่เป็นระยะ ๆ ล่าสุดก็ไม่ยอมอาบน้ำ ทั้งลอกล้อ ให้ทางเลือก อะไรก็ไม่เอาทั้งนั้น ร้องไห้โวยวาย “หนูไม่อาบน้ำ ะ” หมอซึ่งกำลังรีบเพราะเกรงใจคนอื่น ๆ ที่รออยู่นาน จึงเริ่มมีอาการ และเริ่มหลุดคำพูดเชิงลบ

“ทำไมคุยกันไม่รู้เรื่องเลยลูก ไม่น่ารักเลย”

“ถ้าหนูไม่อาบน้ำก็ต้องไป แม่จะทิ้งไว้ที่โรงแรมละนะ”

“ถ้าเป็นอย่างนี้วันหลังแม่ไม่พามาเที่ยวด้วยแล้ว”

ผลก็คือลูกสาวยิ่งร้องไห้หนัก โวยวายกว่าเดิม

“ไม่เอา ะ ะ แม่ไม่ทิ้งหนู ะ ะ ะ”

จากเรื่องไม่ยอมอาบน้ำ ตอนนั้นก็รีบร้องไห้โวยวาย...กลายมาเป็นเรื่องใหม่ โชคดีที่หมอตั้งสติได้เร็ว เลยรู้ว่ากำลังทำสิ่งที่ทำให้สถานการณ์ยิ่งแย่ พอตั้งสติ “สงบอารมณ์” ตัวเองได้ จึงแปลงร่างจากนางมารกลายเป็นนางฟ้า 55 สิ่งที่ทำเป็นอันดับแรก...

“เข้าไปกอดลูก” หมอกอดลูกแน่น ๆ พร้อมบอกว่า “แม่ขอโทษนะที่แม่พูดกับหนูไม่ดีเลย แม่ขอโทษจริง ๆ จ๊ะ”

“แม่รู้ว่าหนูคงไม่ยอมอาบน้ำใช้มัยลูก กำลังเล่นสนุกอยู่เลย”

“หนูไม่อาบน้ำ !” เสียงพูดปนเสียงสะอื้นแต่โวยวายน้อยลง

“แต่เราต้องไปข้างนอกกันแล้วลูก แม่รู้ว่าหนูก็คงอยากไปด้วยกันใช้มัยจ๊ะ”

“แม่รู้ว่าหนูพูดรู้เรื่อง หนูเป็นผู้ใหญ่แล้ว เราอาบน้ำกันนะลูก ว่าแต่หนูจะถอดกางเกงเอง หรือให้แม่ถอดให้ดีน้ำ” ยังไม่มีคำตอบ มีแต่เสียงสะอื้นเบา ๆ

“เอ แต่หนูถอดกางเกงได้เก่งแล้วนี่ลูก ไหนถอดกางเกงให้แม่ดูหน่อยสิจ๊ะ” เท่านั้นเองคะ จากเด็กหญิงที่กำลังเหวี่ยงวินก็สงบเสียงสะอื้น ถอดกางเกงให้ดู และจูงมือหมอบเดินไปที่อาบน้ำ “หมามีอาบน้ำให้เบเน่หน่อย”

หมอบคิดว่ามันเป็นประสบการณ์ที่สอนอะไรหมอบพอสมควร...ลูกกำลังรู้สึกเศร้า สิ้นหวัง เสียใจ (ที่ต้องเลิกเล่นและไปอาบน้ำที่ไม่อยากอาบ) หมอใช้คำพูดที่ยิ่งตอกย้ำว่า คำช่างน่าสิ้นหวัง ทำไมทำตัวแ่อย่างนี้... ซึ่งนั่นยิ่งทำให้เค้ารู้สึกแ่กว่าเดิม เลยยิ่งฟูมฟาย เสียใจ แ่มคราวนี้เป็นเรื่องใหม่ ไม่ใช่เรื่องเดิม

โชคดีที่หมอบมีสติ มองหาว่าลูกรู้สึกอย่างไร เค้ากำลังเศร้า สิ้นหวัง...หมอบบอกเค้าว่า “แม่เข้าใจ” เค้ากำลังไม่ยอมทำ...หมอบบอกเค้าว่า “ต้องทำเพราะอะไร” เค้ากำลังรู้สึกไม่พร้อม...หมอบบอกเค้าว่า “เค้าทำได้” เค้าเก่งพอและมีความสามารถ ที่สำคัญ...

หมอบอดลูกเพื่อให้ลูกสงบลง

หมอบอดลูก ให้ลูกรับรู้ว่าหมอบทำด้วยความรัก

หมอบอดลูกเพราะการอดลูกทำให้ตัวหมอบเองก็ “สงบได้”

ที่สำคัญการอดลูกทำให้หมอบรู้ว่า “เรารักเค้าแค่นั้น”

รักมากพอ...ที่จะไม่ทำร้ายกัน ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ ทั้งสิ้น และนั่นทำให้หมอบเลือกวิธีการ “พูดกันดี ๆ” สิ่งมหัศจรรย์ที่หมอบได้พบนอกจากการให้ความร่วมมือที่ดีขึ้นของลูก ก็คือ

หลังเหตุการณ์ผ่านไปเกือบสัปดาห์ที่ อยู่ ๆ เด็กหญิงวัยขวบกว่าก็พูดขึ้นมาแบบไม่มีปี่ไม่มีขลุ่ยว่า “เบเน่ขอโทษมาจ้ะ”

“เบเน่ขอโทษมาจ้ะเรื่องอะไรลูก”

“ที่เบเน่แงแงไม่ยอมอาบน้ำ” ^ _____ ^

หมอบเชื่อว่าเมื่อเราแสดงความนับถือในตัวลูก ลูกก็จะนับถือในตัวเรา เมื่อเราเคารพในตัวตนของลูก ลูกก็จะเคารพในตัวตนของเรา และเค้าก็จะ “นับถือและเคารพตัวเอง”

หมอลอยกอดลูกอีกหลายครั้ง (คราวนี้ด้วยความปลื้มปริ่มใจ) และสอนลูกว่า “แม่เข้าใจจะ ว่าหนูคงกำลังอยากเล่นอยู่ แต่หนูเก่งมากเลยลูก ที่อดทนอาบน้ำจนเสร็จ เห็นมัย เราเลยได้ออกมาเที่ยวกันทันเวลา”

“ถ้าหนูเอาแต่แงร้องไห้ เราคงไม่ได้ออกมาดูน้ำพุต้นระบำสวย ๆ แบบนี้ แม่ ดีใจที่ลูกของแม่เก่งมากเลย” “เด็ก ๆ ก็ร้องไห้ได้...แต่ต้องไม่แง”

“เบเนไม่แงแล้วค่ะ” ประโยคที่ออกมาจากปากลูกสาววัยขวบเก้าเดือน

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 มีนาคม 2558)

จากตัวอย่าง (21) เมื่อพิจารณาในส่วนเนื้อหา พบว่า ผู้เขียนมีการลำดับวรรณกรรมดังนี้ เริ่มจากการใช้ **วจนกรรมการบอกกล่าว** ผู้เขียนใช้เรื่องเล่าที่เกิดขึ้นจริงกับตนเองมา เป็นตัวอย่างที่แสดงถึงการแก้ไขปัญหาสองแบบที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน และวิธีการของผู้เขียนเป็นวิธีการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ ส่วนเจตนาของผู้เขียนที่ใช้เรื่องเล่าคือ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้อ่านเห็นว่าวิธีการแก้ปัญหามือเขียน (ใช้วิธีการเลี้ยงลูกเชิงบวก) จะทำให้การเลี้ยงลูกมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดวจนผลคือ ผู้อ่านรู้สึกถึงความเป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้เขียนและกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ให้อ่านหาคำตอบว่าปัญหาจะจบลงอย่างไร

จากนั้นผู้เขียนใช้ **วจนกรรมแสดงความคิดเห็น** (ข้อความที่ขีดเส้นใต้) กริยาที่สื่อ วจนกรรมคือ “เชื่อว่า” เพื่อแสดงความมั่นใจในวิธีการเลี้ยงลูกที่ผู้เขียนนำเสนอ ทำให้เกิดวจนผลคือ ผู้อ่านรับรู้ถึงความจริงจิงในการนำเสนอความคิดเห็นดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อถือในสารที่ได้รับ

ในตอนสุดท้ายผู้เขียนใช้ **วจนกรรมการบอกกล่าว** อีกครั้ง เพื่อเน้นย้ำถึงประสิทธิผลของวิธีการเลี้ยงลูกแบบผู้เขียน

สรุปได้ว่าวจนกรรมหลักที่ผู้เขียนใช้คือ วจนกรรมการบอกกล่าว วจนกรรมแสดงความคิดเห็น เจตนาของการใช้วจนกรรมเหล่านี้ก็เพื่อนำเสนอแนวคิดวิธีการเลี้ยงลูกของผู้เขียนและโน้มน้าวให้ผู้อ่านคล้อยตามความคิดของผู้เขียน ซึ่งอาจทำให้เกิดวจนผลคือ ผู้อ่านเห็นคล้อยตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอและนำไปปฏิบัติตาม

ตัวอย่างที่ 22

...คนเป็นพ่อแม่ เมื่อลูกถูกระงาก็ยอมเป็นห่วง อยากให้ปกป้องตนเองเป็น และหากลูกเป็นผู้กระทำก็กังวลใจ ไม่อยากให้ลูกเป็นเด็กเกเร ก้าวร้าว หมอเชื่อว่า

ครอบครัวของเด็กที่ไปแกล้งคนอื่นเขา ก็พยายามหาทางแก้ไขอยู่เหมือนกัน แต่บางครั้งยิ่งแก้ไข ก็ยิ่งเหมือนมัดปมให้แน่นขึ้น

ปอนด์วัย 4 ปีกว่ามักผลัก ตี และกัดเมื่อเพื่อนเข้ามาหยิบของเล่นไป พ่อแม่เริ่มต้นด้วยการสอนก่อน...“ทำเพื่อนไม่ได้ เพื่อนเจ็บ ต้องแบ่งกันเล่นนะครับ”

เมื่อการสอนแบบนี้ไม่ได้ผล พ่อแม่จึงสอดแทรกการสอนทุกอย่างเข้าไปในชีวิตประจำวัน

“เห็นมัยยะ เจ็บเขาใจดี ปอนด์ก็ต้องแบ่งปันอย่างเจี๊ยบนะคะ”

“นี่คูชิ บ่อมเขาแกล้งเพื่อนแบบนี้ ปอนด์เห็นแล้วอย่าทำตามนะ”

“เวลาปอนด์เล่นของเล่นก็ต้องเก็บให้เป็นระเบียบ เวลาที่คนอื่นมาเล่นก็ต้องให้เขาเล่นด้วยนะ” และอีกมากมายคำสอนที่พ่อแม่พูดเพราะหวังดี...แต่มีให้ได้ยินเกือบตลอดเวลา!

เมื่อการสอนแบบแทรกซึมเข้าไปในทุกอณูของพ่อแม่ก็ยังไม่ได้ผล ปอนด์ยังคงกัดและตีเพื่อน ดูเหมือน “ยิ่งอธิบาย ยิ่งสอน ยิ่งแยะ” พ่อแม่เริ่มยกระดับความเข้มข้น

“ปอนด์ครับ ถ้าปอนด์ทำเพื่อน ปอนด์จะต้องไปอยู่ตรงนั้น 4 นาที” (หมอเข้าใจว่า พ่อแม่คงพยายามทำ time out อยู่) เมื่อครูแจ้งว่า ปอนด์ทำเพื่อนอีกแล้ว พ่อแม่กลับมาที่บ้าน บอกให้ปอนด์อยู่ตรงมุมของห้อง ปอนด์ยืนอยู่ที่มุมห้องได้ไม่ถึง 1 นาทีก็วิ่งหนีออกไปเล่นของเล่น พ่อแม่ตามจับอยู่ 4-5 รอบก็ถอดใจ เพราะรู้สึกไม่ได้ผล...วันนี้ คุณแม่ถามหมอว่า “หมอคะ เราจะกัดลูกเพื่อให้ลูกรู้สึกเจ็บตัวบ้างดีมัยยะ”

หลังจากที่หมอเล่นกับปอนด์เพื่อประเมินพัฒนาการและพฤติกรรม หมอตอบผู้ปกครองว่า...

1. ปอนด์มีพัฒนาการปกติ แต่ทักษะการสื่อสาร และความสามารถเชิงวิเคราะห์ คำพูดยังไม่สมวัย นั้นหมายความว่าเมื่อพ่อแม่พยายามอธิบาย ใช้เหตุผลเชิงลึก โดยเฉพาะความรู้สึกนึกคิดของคน ลูกอาจเข้าใจได้แค่ครึ่ง

เมื่อหม้อ่านนิทานวันไม่เก็บของเล่น หมออธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ปอนด์ฟัง และปอนด์ก็สนุกกับการตอบคำถามต่าง ๆ มากมาย แต่เมื่อเจอคำถามเชิงลึกในแง่ของความคิด เช่น

“เพราะอะไรแม่ถึงหงุดหงิดฉัน” หรือ “ทำไมพี่รินถึงช่วยฉันเก็บ” หรือ “ทำไมฉันถึงเก็บไขควงให้พ่อ” ปอนด์ตอบไม่ได้ และมีสีหน้าง อย่างเห็นได้ชัด และเมื่อหมอค่อย ๆ ไล่สอนความคิดของริน ของพ่อแม่และพี่รินอีกครั้ง ปอนด์ก็เริ่มเข้าใจ

หมोजึงบอกพ่อแม่ว่า.....การสั่งสอนลูกให้รับผิดชอบเก็บของเล่นหรืออาบน้ำ แปรงฟันนั้นง่ายกว่าการสอนให้อยู่กับเพื่อนอย่างปกติสุข เพราะเมื่ออยู่ในสังคม เด็กต้องไ้สมองในการคิดวิเคราะห์เหตุการณ์และสังเกตสีหน้าของคนมากมาย ซึ่งแตกต่างจากการรับผิดชอบเรื่องส่วนตัว.....

ก่อนที่พ่อแม่จะสอนอะไรที่ **ต้อง**คิดเชิงลึกโดยเฉพาะความรู้สึกของคนอื่น ให้ประเมินลูกของเราเองก่อนว่า ลูกมีความเข้าใจเรื่องเหล่านี้้อย่างลึกซึ้งมากแค่ไหน หรือแค่ **ท่อง...**

2. ปอนด์ไม่ได้มีพฤติกรรมเกรงเลยแม้นิดเดียว...ที่ปอนด์เป็นแบบนี้ตอนอยู่กับพ่อแม่และที่โรงเรียนก็เพราะพ่อแม่ไม่ได้แสดงอาการของความชื่นชมลูกออกมาให้ลูกเห็นมากพอ...

การมุ่งสอนลูกและแทรกซึมเข้าไปในชีวิตประจำวันนั้น ไม่ใช่เรื่องผิด แต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องอย่างเดียวน...แม้พ่อแม่มีหน้าที่สั่งสอนลูก แต่พ่อแม่ก็ **ต้อง**ทำหน้าที่ชื่นชมลูก เพื่อให้ลูกมองตนเองในแง่ดีด้วยเช่นกัน

พ่อแม่ที่สอนตลอดเวลา ทำให้ลูกรู้สึกถูกจับผิดมากกว่า...รู้สึกลอยๆทำตัวดี

พ่อแม่ที่สอนและเปรียบเทียบกับเด็กคนอื่น จะทำให้ลูกเกิดความคับข้องใจว่า **ตนเป็นที่รักและต้องการของพ่อแม่หรือคือเด็กคนนั้นที่พ่อแม่ต้องการ...**

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 20 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (22) เมื่อพิจารณาการในส่วนเนื้อหา พบว่า ผู้เขียนมีการลำดับ วจนกรรมดังนี้

ผู้เขียนเริ่มต้นใช้ **วจนกรรมแสดงความคิดเห็น** (ข้อความที่ขีดเส้นใต้หนึ่งเส้น) กริยาที่สื่อวจนกรรมคือ “เชื่อว่า” เพื่อแสดงความมั่นใจว่าผู้อ่านที่กำลังประสบปัญหาเรื่องการแก้งกันของเด็กกำลังหาทางแก้ไขปัญหานี้อยู่ เจตนาของการใช้วจนกรรมนี้คือ ผู้เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าตนเองมีความเห็นใจ เข้าใจพ่อแม่ที่กำลังประสบปัญหานี้อยู่ การใช้วจนกรรมนี้ทำให้เกิดวจนผลคือ ผู้อ่านรับรู้ถึงความเห็นใจความปรารถนาดีของผู้เขียนที่จะมาช่วยแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหา

ลำดับต่อมาผู้เขียนใช้**วจนกรรมาการบอกกล่าว** เพื่อใช้เรื่องเล่าเป็นตัวอย่างให้ผู้อ่านเห็นถึงวิธีการจัดการแก้ไขปัญหาที่ไม่เป็นผลสำเร็จ ทำให้ต้องมาปรึกษาผู้เขียน วจนผลที่เกิดคือ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าคุณเขียนเป็นผู้รู้ที่สามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาได้

จากนั้นผู้เขียนใช้**วจนกรรมสั่ง** (ข้อความที่ขีดเส้นใต้หนึ่งสองเส้น) คำกริยาที่สื่อคือ “ต้อง” เพื่อชี้แนะพ่อแม่ว่าควรทำอย่างไร วจนกรรมนี้ทำให้เกิดวจนผลคือ ผู้อ่านถูกโน้มน้าวให้เชื่อและอาจปฏิบัติตามการชี้แนะนั้น

สุดท้ายผู้เขียนใช้**วจนกรรมาการบอกกล่าว** (ข้อความที่ขีดเส้นใต้ทึบ) เพื่อเน้นย้ำให้ผู้อ่านเห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกของพ่อแม่มีผลทำให้เด็กมีความรู้สึก หรือมีพฤติกรรมอย่างไร การใช้วจนกรรมนี้ทำให้เกิดวจนผลคือ ผู้อ่านเชื่อว่าการปฏิบัติตนแบบนี้ส่งผลเสียต่อเด็ก

สรุปได้ว่าวจนกรรมหลักที่ผู้เขียนใช้คือ วจนกรรมาการบอกกล่าว วจนกรรมแสดงความคิดเห็น วจนกรรมาการสั่ง เจตนาของการใช้วจนกรรมเหล่านี้ก็เพื่อสื่อให้เห็นแนวคิดวิธีการเลี้ยงลูกแบบผู้เขียนและโน้มน้าวให้ผู้อ่านคล้อยตามความคิดเหล่านั้น ซึ่งอาจทำให้เกิดวจนผลคือ ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือและอาจปฏิบัติตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 23

...น้ำตาล เด็กชั้นประถมในโรงเรียนแห่งหนึ่ง เพราะว่าผิวของเธอค่อนข้างคล้ำ ครูคนหนึ่ง (ซึ่งเป็นครูที่ชอบตั้งสมญานามให้เด็กอยู่แล้ว) ชอบเรียกน้ำตาลว่า “ยายน้ำตาลไหม้” เพื่อนในห้องก็เอามาล้อเลียนกันสนุกสนาน ยายน้ำตาลไหม้ตัวดำปี๋ อะไรแบบนี้
จนวันหนึ่งเด็กกลับมาบอกแม่ว่า ทำไม่ต้องตั้งชื่อหนูว่าน้ำตาลด้วย หนูไม่อยากเป็นน้ำตาลไหม้ เรื่องที่เกิดกับน้ำตาลไม่ใช่ครั้งแรก ครูมักเรียกเด็กในห้องด้วยสมญานามที่ครูตั้งให้ สมมติว่า เด็กคนหนึ่งรูปร่างอ้วน ชื่อว่า สุกิจ ครูจะเรียกเขาว่า นายสุกร ฯลฯ

นอกจากครู พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่เองก็ชอบทักเด็ก (จะด้วยความเอ็นดูหรืออะไรก็ตาม) ด้วยการนำจุดด้อยของเด็กมาล้อเล่น คิดว่าเป็นเรื่องเล่น ๆ สนุก ๆ แต่หารู้ไม่ว่าเป็นการปลุกฝังค่านิยมการเหยียดในใจเด็ก แล้วเด็กก็ไปล้อเพื่อนต่อไปเรื่อย ๆ

การกลั่นแกล้ง เหยียดหยาม ดูถูก คนอื่นในสังคมไทย อาจเกิดจากการบ่มเพาะของผู้ใหญ่ คนในสังคมเห็นและได้ยินสิ่งเหล่านี้มาตั้งแต่จำความได้ ไม่รู้ว่ามันเป็นธรรมชาติ หรือมันเป็นเพราะการปลุกฝังที่ผ่าน ๆ กันมา ยกตัวอย่างเวลาดูรายการทีวี การ

กระทำหรือที่เขาเรียกว่ามุกตลก ที่เป็นการแสดงออกถึงการหยามเหยียดคนรอบข้าง เช่น 'อ้วน' 'ดำ' 'เตี้ย' 'โง่' หรือคำที่ใช้เรียกคนเพศที่สาม คำเรียกเชื้อชาติหรือชนกลุ่มน้อย ก็ สามารถสร้างเสียงหัวเราะให้กับคนส่วนใหญ่มาตั้งแต่ไหนแต่ไร กลายเป็นว่าเรื่องแบบนี้มัน เล็กน้อย คนที่ไม่พอใจกลายเป็นแปลกประหลาด บางคนที่ถูกกระทำแบบนี้อาจจะคิดไม่ พอใจแค่ชั่ววูบเดียวแล้วก็รู้สึกที่ 'เราไม่ควรจะคิดแบบนี้ คนอื่นเค้ายังรับกันได้' กลายเป็นแบบนี้ไป กลายเป็นมาตรฐานผิด ๆ ที่สร้างให้ตัวเองและคนรอบข้าง เกิดการ กระทำแบบนี้ต่อไปเป็นทอด ๆ คนไทยส่วนใหญ่ใจดีแต่ไม่ใช่คนละเอียดอ่อน ไม่ค่อยคิด อะไรมาก บางทีก็คิดถึงตัวเองเป็นที่ตั้ง คิดในมุมมองของคนอื่นน้อยไปหน่อย

หมอยากเรียกร้องให้ผู้ใหญ่ทำสิ่งที่จะนำไปสู่ค่านิยมที่ดีให้สังคม เริ่มต้นด้วย การ เลิกเรียกเด็กด้วยสมญานามที่เอาจุดด้อยเขามาล้อเล่น น่าจะทำให้สังคมเราน่าอยู่มาก ขึ้น โดยเฉพาะเรื่องความเห็นใจกันและกัน

ผู้ใหญ่ก็ต้องบอกเด็กว่าบางครั้งในสถานการณ์เดียวกัน ความคิดความรู้สึกของ เราอาจต่างกับคนอื่น เราต้องรู้จักเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน เห็นใจเขา และต้องทำตัวเป็น แบบอย่างที่ดี

(เห็นเด็กขึ้นภูเขา, 4 กันยายน 2560)

จากตัวอย่าง (23) เมื่อพิจารณาการในส่วนเนื้อหา พบว่า ผู้เขียนมีการลำดับวัจนกร มดังนี้

ผู้เขียนเริ่มต้นใช้ **วัจนกรรมการบอกกล่าว** เพื่อใช้เรื่องเล่าเป็นตัวอย่างให้ผู้อ่านเห็น ถึงปัญหาเรื่องการใช้คำพูดของผู้ใหญ่ที่ทำให้เด็กไม่สบายใจ วัจนผลที่เกิดคือ ทำให้ผู้อ่านรับรู้ว่าการ กระทำจากตัวอย่างในเรื่องเล่าเป็นการกระทำที่เกิดเสียต่อจิตใจของเด็ก

จากนั้นผู้เขียนใช้ **วัจนกรรมแสดงความคิดเห็น** (ข้อความที่ขีดเส้นใต้หนึ่งเส้น) เพื่อ แสดงความคิดเห็นว่าสาเหตุของปัญหาการกลั่นแกล้ง เหยียดหยาม ดูถูก อาจมาจากค่านิยมของคนใน สังคมที่มองว่าการพูดถึงจุดด้อยคนอื่นเป็นเรื่องตลก การใช้วัจนกรรมนี้ทำให้เกิดวัจนผลคือ ผู้อ่านรับรู้ ถึงความจริงจึ่งในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเรื่องการกลั่นแกล้ง เหยียดหยาม ดูถูก

สุดท้ายผู้เขียนใช้ **วัจนกรรมสั่ง** (ข้อความที่ขีดเส้นใต้หนึ่งสองเส้น) คำกริยาที่สื่อคือ “อยาก” “ต้อง” การใช้คำว่าอยากอาจดูเหมือนเป็นการขอร้องแต่เมื่อพิจารณาความโดยรวมจะพบว่า

ผู้เขียนต้องการสั่งให้ผู้อ่านกระทำบางอย่างตามแนวคิดของผู้เขียน วิจารณ์เรื่องนี้ทำให้เกิดวิจารณ์ผลคือ ผู้อ่านรับรู้ถึงน้ำเสียงที่จริงจังของผู้เขียนและอาจมีผลให้เกิดการปฏิบัติตามการชี้หน้านั้น

สรุปได้ว่าวิจารณ์หลักที่ผู้เขียนใช้คือ วิจารณ์การบอกกล่าว วิจารณ์แสดงความคิดเห็น และวิจารณ์สั่ง เจตนาของการใช้วิจารณ์เหล่านี้ก็เพื่อนำเสนอแนวคิดของผู้เขียนที่เกี่ยวกับปัญหาการกลั่นแกล้ง เหยียดหยาม ดูถูก และชี้หน้าให้ผู้อ่านคล้อยตามความคิดเหล่านั้น ซึ่งอาจทำให้เกิดวิจารณ์ผลคือ ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือและอาจปฏิบัติตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าผู้เขียนใช้วิจารณ์การบอกกล่าวเป็นวิจารณ์สำคัญในการนำเสนอปัญหา การที่ผู้เขียนใช้เรื่องเล่าที่เกิดขึ้นจริงเพื่อนำเสนอถึงปัญหาทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าสิ่งที่ผู้เขียนกำลังเสนอเป็นเรื่องจริง การใช้วิจารณ์แสดงความคิดเห็นในฐานะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทำให้ผู้อ่านเห็นว่าคุณค่าความคิดเห็นของผู้เขียนน่าเชื่อถือ มีน้ำหนักเพราะผู้เขียนเป็นแพทย์และพูดในสิ่งที่เป็ความจริง และการใช้วิจารณ์การสั่งก็สื่อให้เห็นว่าผู้เขียนใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจสั่งให้ผู้อ่านกระทำตามแนวคิดของตน ผู้อ่านเป็นเพียงผู้ที่ต้องรับคำแนะนำนั้นไปปฏิบัติ การใช้วิจารณ์หลายประเภทรวมกันในตัวบทหนึ่ง ๆ จึงทำให้เห็นเจตนาที่ชัดเจนของผู้เขียนว่าต้องการกล่าววิจารณ์เพื่อนำเสนอแนวคิดบางประการที่เกี่ยวกับการเลี้ยงลูก และต้องการให้ผู้อ่านปฏิบัติตามแนวคิดนั้น และผลของการกล่าววิจารณ์ดังกล่าวยังช่วยทำให้ผู้อ่านเชื่อถือในความรู้ที่นั้น และอาจนำไปปฏิบัติตาม

4) ส่วนสรุป ในส่วนสรุปผู้เขียนบทความความวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกมักเน้นย้ำให้ผู้อ่านเชื่อมั่นว่าวิธีการเลี้ยงลูกของผู้เขียนเป็นวิธีการที่ดี มีประสิทธิภาพ และแสดงถึงเจตนาของผู้เขียนที่ต้องการให้ผู้อ่านนำไปปฏิบัติ ผู้เขียนจึงใช้วิจารณ์สั่งเป็นวิจารณ์สำคัญในส่วนสรุป ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 24

รักลูก...กอดลูกก่อนจะสอนนะคะ แล้วคุณจะพบว่าทั้งความรัก ความเป็นห่วง และสิ่งที่คุณอยากจะทำจะสื่อออกไป...ลูกจะรับมันไปได้เต็ม ๆ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 28 มีนาคม 2558)

จากตัวอย่าง (24) เมื่อพิจารณาเนื้อความจะเห็นว่าผู้เขียนใช้วิจารณ์การสั่ง แม้จะไม่มีคำกริยาที่สื่อถึงการสั่งแต่มีเจตนาเพื่อชี้หน้าให้ผู้อ่านกระทำตามแนวคิดที่ตนเองนำเสนอ การใช้

วิจารณ์กรรมาดังกล่าวในตอนท้ายของบทความอาจทำให้เกิดวิจารณ์ผลคือ ผู้อ่านเกิดการคล้อยตามความคิด
ที่ผู้เขียนนำเสนอและอาจนำไปปฏิบัติ

ตัวอย่างที่ 25

สรุปคำตอบหมอบสำหรับพ่อแม่ปอนด์ในวันนี้คือ...สอนลูกให้เข้าใจความคิด
ความรู้สึกของคนอื่น ๆ ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง...เริ่มต้นจากภาพในหนังสือก็ได้ เพื่อให้ลูกเห็น
สีหน้าของคนแต่ละคน เพื่อที่จะเข้าใจได้ง่ายขึ้น รวมทั้งสามารถร่วมคิดกับพ่อแม่ด้วยว่า
สิ่งที่ตัวละครทำนั้น ลูกเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร?

ชื่นชมลูกให้มากขึ้น สอนเท่าที่เหมาะสม ไม่สอนตลอดเวลาจนเหมือนระแวงลูก
และไม่ไวใจเขา

สอนการแบ่งปัน...จับมือและพูดอย่างจริงจังเมื่อลูกทำคนอื่น นั่นคือคุณครูต้อง
ช่วยทำเพราะมักเกิดที่โรงเรียน การลงโทษด้วยการทำ Time out แบบนี้ไม่ได้ผลแน่นอน
ไม่ต้องใช้ และการกีดลูกเพื่อให้เขารู้สึกไปด้วยนั้นก็ไม่น่าแนะนำ เพราะคงไม่ต่างจากการตีลูก
เพื่อบอกลูกว่าอย่าไปตีคนอื่น

สุดท้าย ปรับวินัยเชิงบวกทั้งหมดที่บ้าน และทำ sticker chart กับเรื่องนี้
แทนโดยขอให้ครู่ร่วมมือด้วย

ปล. คำแนะนำนี้สำหรับบริบทบ้านของปอนด์ ไม่ใช่คำตอบของทุกบ้าน สอนลูก
ให้มองเห็นภาพเชิงลึกลงนะคะ

#หมอบเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวกทุกคนทำได้

(หมอบเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 20 เมษายน 2559)

จากตัวอย่าง (25) เมื่อพิจารณาเนื้อความจะเห็นว่าผู้เขียนใช้วิจารณ์กรรมาการสั่ง เพื่อย้ำและชี้้นำให้ผู้อ่านเห็นถึงเจตนาของผู้เขียนว่าต้องการให้ผู้อ่านทำอะไร การใช้วิจารณ์กรรมาการสั่งนี้ช่วยให้เกิดวิจารณ์ผลคือ ผู้อ่านถูกชี้้นำทางความคิดและอาจทำให้เกิดการปฏิบัติตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 26

เรื่องแบบนี้สอนและปลุกฝังกันได้ง่ายกว่าเมื่อตอนที่เป็เด็ก อย่าลืมนะว่าเรื่องเล็กน้อยของเราอาจเป็นเรื่องที่มีผลกระทบอย่างยิ่งกับจิตใจของคนหนึ่งก็ได้ อีกเรื่องที่สำคัญคือการปลุกฝังความเชื่อมั่นในคุณค่าและตัวตนของเรา/มีความภาคภูมิใจในตัวเองให้เด็ก ๆ เพราะ

บางที่เราก็หลีกเลี่ยงการเหยียดของคนอื่นไม่ได้ ว่าจะเขียนต่อไปให้อ่านกัน (เรื่องของน้ำตาล เป็นชื่อที่หมอดัดแปลงมาจากกรณีที่เกิดขึ้น เพื่อไม่ให้มีผลกระทบกับบุคคลที่สาม) #หมอมินบานเย็น

(เซ็นเด็กขึ้นภูเขา, 4 กันยายน 2560)

จากตัวอย่าง (26) เมื่อพิจารณาเนื้อความจะเห็นว่าผู้เขียนใช้วัจนกรรมการสั่ง เพื่อนำให้ผู้อ่านกระทำตามแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าในส่วนสรุปผู้เขียนใช้วัจนกรรมการสั่งเป็นวัจนกรรมหลักเพื่อสื่อเจตนาของผู้เขียนว่าต้องการให้ผู้อ่านนำแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอไปปฏิบัติ

สรุปได้ว่า การลำดับวัจนกรรมในบทความวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ผู้เขียนใช้การลำดับวัจนกรรม 3 ประเภท ได้แก่ วัจนกรรมบอกกล่าว วัจนกรรมแสดงความคิดเห็น วัจนกรรมการสั่ง วัจนกรรมในลักษณะนี้สื่อเจตนาของผู้เขียนว่าต้องการถ่ายทอดแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกแบบแพทย์และเพื่อต้องการให้ผู้อ่านนำแนวคิดนั้นไปปฏิบัติ

4.1.5 น้ำเสียง (Key)

น้ำเสียง หมายถึง น้ำเสียงและวิธีการสื่อสารที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ตีความหมายของเนื้อความในตัวบท เช่น จริงจัง ที่เล่นที่จริง เศร้า ฯลฯ

การพิจารณาน้ำเสียงในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ผู้วิจัยใช้การพิจารณาลักษณะของภาษาเนื่องจากบทความสื่อสารด้วยรูปเขียน น้ำเสียงที่ปรากฏในตัวบทมี 2 ลักษณะ คือ การใช้คำน้ำเสียงที่แสดงอำนาจ มีความจริงจังในเชิงสั่งสอนหรือออกคำสั่งเป็นหลัก และการใช้น้ำเสียงที่เป็นกันเองกับผู้อ่าน สังเกตได้จากการเลือกใช้วัจนลีลาภาษาแบบแพทย์ มีการใช้คำเรียกอาชีพ “หมอ” แทนผู้เขียน มีการใช้ถ้อยคำแสดงการสั่งและการแนะนำ ใช้ถ้อยคำแสดงอารมณ์ความรู้สึกและใช้ประโยคแสดงเหตุผลในการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา แต่ในขณะเดียวกันผู้เขียนก็เลือกใช้ภาษาระดับกึ่งทางการ ใช้การสื่อสารแบบสนทนาพูดคุยทำให้ผู้อ่านตีความได้ว่าสารที่ได้รับเป็นเรื่องที่จริงจัง แต่มาจากความปรารถนาดีที่ต้องการแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกให้แก่ผู้อ่าน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 27

“ตอนแรกหมอคิดว่าจะไม่เขียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพราะคุณหมอโอ้ เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน เขียนไปแล้ว แต่ในที่สุดก็คิดว่าเขียนดีกว่า อยากเป็นอีกแรงที่ส่งเสียงบอกสังคมถึงความเห็นที่คิดว่าจำเป็นและมีความสำคัญ

หมอหมายถึงข่าวเกี่ยวกับคลิปวิดีโอหนึ่งที่มีคนสนใจกันมาก มีคนคลิกเข้าไปดูหลายล้าน เป็นคลิปที่เด็กผู้ชายคนหนึ่งถ่ายวิดีโอตัวเอง โดยมีฉากหลังเป็นพ่อกับแม่ เด็กบอกแม่ว่า พ่อพาเขาไปเที่ยวงานวันเด็ก และแม่ใหม่ก็ใจดีมาก ทันใดนั้นแม่ที่อยู่ข้างหลังก็กั๊งฟูคิด (เตะ) ใส่พ่อกระเด็นไปเต็มแรง เด็กหันไปเห็นพร้อมกับหัวเราะว่าเป็นเรื่องสนุก

คนส่วนใหญ่ที่เห็นคลิปก็ชอบใจ คลิกเข้าไปดูกันหลายล้าน หมอไม่แปลกใจเลยว่าทำไมคนส่วนมากถึงชอบ ก็เพราะเราอยู่ในสังคมที่ความรุนแรงถูกมองเป็นเรื่องตลกจนชินชา

(เซ็นเด็กชั้นอนุฯ, 28 มกราคม 2560)

จากตัวอย่าง (27) ผู้เขียนใช้วัจนลีลาภาษาแบบแพทย์ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรุนแรงที่มีอยู่ในคลิปวิดีโอ โดยใช้คำเรียกอาชีพ “หมอ” แทนผู้เขียนเองและแทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง “คุณหมอโอ้” ซึ่งสื่อให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการแสดงความคิดเห็นในฐานะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีการใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึก “อยากเป็นอีกแรง” เพื่อแสดงถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนบทความซ้ำอีกครั้ง และมีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลเพื่อนำเสนอแนวคิดที่แตกต่างของตนให้ดูมีความน่าเชื่อถือ แต่ในขณะเดียวกันก็ใช้คำสแลง “กั๊งฟูคิด” ซึ่งเป็นภาษาสนทนา ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่สารที่ได้รับเป็นเรื่องจริงจัง แต่ก็เกิดความรู้สึกเป็นกันเองเหมือนกำลังอ่านเรื่องเล่าจากเพื่อนผู้หวังดี

ตัวอย่างที่ 28

“...หากอยากช่วยลูกจริง ต้องฝึกลูกให้แกร่ง....ด้วยการกระตุ้นให้ลูกใช้สมองคิด ไม่ต้องรีบร้อน พ่อแม่มีหน้าที่ให้กำลังใจ หรืออาจช่วยไ้ ช่วยพาลูกไปให้ถึงคำตอบด้วยตัวเขาเอง...หากสิ่งไหนปล่อยให้ลูกเรียนรู้ผลของการกระทำตนเองได้ ก็ต้องปล่อยให้...สิ่งนี้ต่างหากคือสิ่งที่คนเป็นพ่อแม่ควรทำเพื่อที่ลูกจะได้มีทักษะการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเอง รู้รับผิดชอบ รวมทั้งรับผิดชอบความรู้สึกตนเองเป็น

อย่าผลอเลี้ยงลูกด้วยความเคยชินจนเข้าข่าย “พ่อแม่รังแกฉัน”

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 3 ตุลาคม 2559)

จากตัวอย่าง (28) ผู้เขียนใช้วัจนลีลาภาษาแบบแพทย์ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูก สังเกตว่ามีการใช้คำแสดงการสั่ง “ต้อง อย่า มีหน้าที่” การใช้คำแสดงการแนะนำ “ควร” และมีการใช้ประโยคแสดงการแนะนำแบบบอกจุดมุ่งหมายของการสั่งว่าทำเพื่ออะไร การใช้ภาษาลักษณะดังกล่าวสื่อถึงน้ำเสียงที่แสดงอำนาจในฐานะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ต้องการให้ผู้อ่านเห็นว่าสารที่ได้รับจากตัวบทเป็นสิ่งที่จริงจัง และเห็นถึงความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านในฐานะของ “ผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาทในการสั่งหรือแนะนำวิธีการเลี้ยงลูก” ให้แก่ผู้อ่านที่มีบทบาทเป็นผู้รับคำสั่งหรือคำแนะนำเพื่อนำไปปฏิบัติตาม การใช้วัจนลีลาภาษาแบบแพทย์และน้ำเสียงที่จริงจังเหล่านี้ยังช่วยตอกย้ำสถานภาพของตัวบทว่าเป็นแหล่งของความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

ตัวอย่างที่ 29

“เมื่อวานหมอกับสามีนั่งกุมขมับคุยกันข้าๆ ว่า เฮ้ยย คนเรานี้มันมีนาฬิกาชีวิตด้วยหรอเนี่ย!!?”

วันเกิดครบสองขวบปีของลูกสาวหมอ อาการคือ ต่อต้าน วินเหยียงก็โผล่มาครบสูตร ประมาณว่าวันก่อนหน้านั้นยังแสนดีแสนดี วันเกิดปีบ องค์ลงทั้งวัน ขนาดพี่เลี้ยงแสนรักยังถึงกับออกปาก “ดีทั้งวันเลยคุณหมอเป็นอะไรก็ไม่รู้”

5555 terrible twos มาแว้ววคร่า ^^”

จากที่นางฟ้าตัวน้อยกลายเป็นนางมารตัวจิ๋ว ต้องแอบสารภาพว่าทำให้หมอก็อบปรี๊ดอยู่บ่อยๆ แกรมตามมาด้วยดราม่า ลูกเราเป็นอะไร...ทำไมไม่น่ารักเหมือนเดิม? 555 แต่...พอดคิดอีกที มันก็ทำให้หมอบพบความจริงว่า จริงๆ มันก็มีสิ่งล้ำค่าที่มากับ “ความดี”

1. หมอบพบว่าหมอควรตั้งใจ ที่เห็นลูก “ต่อต้านเป็น” เพราะการรู้จักความต้องการของตัวเองเป็นสิ่งที่จำเป็น และชีวิตข้างหน้า หมอก็อยากให้แค่กล้ายืนหยัดปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ...ไม่ใช่อะไร ๆ ก็ได้และง่ายไปหมด”

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 20 พฤษภาคม 2558)

จากตัวอย่าง (29) ผู้เขียนใช้วัจนลีลาภาษาแบบเป็นกันเองกับผู้อ่าน สังเกตจากการใช้ภาษาระดับกึ่งทางการ ได้แก่ “นั่งกุมขมับ, คุยกันข้า ๆ, เฮ้ยย, หรอเนี่ย!!?, มัน, วินเหยียง, โผล่มาครบสูตร, ประมาณว่า, แสนดีแสนดี, ปีบ, องค์ลง, 5555, มาแว้ววคร่า ^^”, นางฟ้า, นางมารตัวจิ๋ว,

แอบปริ๊ด, ดราม่า อายาก, เค้า” เพื่อเล่าปัญหาที่เกิดขึ้นจริงจากประสบการณ์การเป็นแม่ของผู้เขียน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนกับกำลังฟังเรื่องเล่าจากเพื่อนผู้หวังดี และรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้เขียนก็คือเป็นแม่เหมือนกัน การใช้ภาษาแบบเป็นกันเองนี้สื่อให้เห็นถึงน้ำเสียงที่เป็นกันเองกับผู้อ่าน จากนั้นผู้เขียนจึงใช้วัจนลีลาภาษาแบบแพทย์ โดยใช้คำแสดงถึงสถานภาพทางอาชีพของตนเองว่า “หมอ” เพื่อเริ่มให้คำแนะนำตามแนวคิดของผู้เขียน ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าสิ่งที่แนะนำเป็นเรื่องที่จริงจัง น่าเชื่อถือเพราะมาจากคำแนะนำของแพทย์

สรุปได้ว่า ผู้ผลิตใช้น้ำเสียงที่จริงจังในเชิงการสอน ให้คำแนะนำและออกคำสั่งเป็นหลัก ทำให้ตีความได้ว่า สารแนะนำเรื่องวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์มีความน่าเชื่อถือ เป็นแหล่งข้อมูลที่ต้องและเมื่อผสมผสานกับการใช้วัจนลีลาภาษาแบบกันเองทำให้ผู้รับสารตีความได้ว่าสารนั้นถูกถ่ายทอดมาจากความหวังดี ซึ่งส่งผลให้การถ่ายทอดอุดมการณ์ได้รับการยอมรับจากผู้รับสารมากขึ้น

4.1.6 เครื่องมือสื่อสาร (Instrumentalities)

เครื่องมือสื่อสาร หมายถึง ช่องทางการสื่อสาร และรูปแบบของถ้อยคำ และลีลาภาษาที่สื่อสาร เช่น สื่อแบบตัวต่อตัว สื่อผ่านอินเทอร์เน็ต สื่อสารทางเดียวหรือสองทาง ใช้เสียงพูดหรือรูปเขียน ใช้ภาษาแบบทางการหรือกันเอง ฯลฯ

ช่องทางการสื่อสารของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นการสื่อสารผ่านเว็บไซต์เฟซบุ๊กที่ให้บริการบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ต้องมาพบเจอกันแต่ก็สามารถสนทนาโต้ตอบสื่อสารกันได้ ผ่านช่องแสดงความคิดเห็น หรือส่งผ่านกล่องข้อความ ตามระบบปฏิบัติการของเฟซบุ๊ก จึงถือได้ว่าเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) รูปแบบถ้อยคำที่สื่อสารใช้รูปเขียนพร้อมมีภาพประกอบบทความ หรือสามารถแนบไฟล์อื่นเพื่อเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ยังมีระบบให้ผู้รับสารแสดงออกทางความรู้สึก โดยมีปุ่มกดถูกใจ แบ่งปัน ข้อมูลที่ชื่นชอบให้แสดงที่หน้าเพจของตนหรือกดแบ่งปันไปให้เพื่อนคนอื่น ๆ ได้ เฟซบุ๊กจึงเหมือนเป็นคลังความรู้ขนาดย่อมที่รวมกลุ่มคนที่สนใจในกลุ่มข้อมูลเดียวกัน ไว้แลกเปลี่ยนสนทนาโต้ตอบ ติดตามข่าวสารระหว่างกัน และสามารถเผยแพร่ข้อมูลไปยังวงกว้างช่วยเอื้อให้ชุดความคิดนี้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย

ส่วนรูปแบบของถ้อยคำ และลีลาภาษา ในการให้คำแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกในบทความนั้น ผู้เขียนใช้วัจนลีลาแบบเป็นกันเอง (casual style) (Joos 1961 อ้างถึงใน อมรา

ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548: 76) สังกะตได้จากตัวบทจะมีการใช้ภาษาพูดปนกับภาษาเขียน บางครั้งมีการใช้คำสแลง ใช้คำลงท้าย ใช้รูปประโยคที่เข้าใจง่าย สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ทำให้บทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีลักษณะเป็นวาทกรรมแห่งมิตร (discourse of friends) (Stibbe, 2004 อ้างถึงใน ศิริพร ภักดีผาสุข, 2553: 69) ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเป็นกันเองกับผู้เขียน ผู้เขียนมีความปรารถนาดีที่จะมาให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกแก่ผู้อ่าน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นคนกลุ่มเดียวกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 30

“เออ เก่งจริงแะฮะ ช่วงสรรหาวิธีใหม่ ๆ มาได้” (วิธีคิดของหมอตตอนเห็นลูกแก่งั่งทำตัวอ่อนไม่ยอมอาบน้ำ) พอหมอกำ... หมอก็ก้เข้าไปแห่ยก กอดหอม พุดดี ๆ ด้วยใจที่มีเมตตา ซึ่งก็เป็นที่มาของ “ความร่วมมือ” จะจัดการกับเจ้าตัวร้ายให้เริ่มที่ “ใจ” ของเราก่อน

รักลูก...ใช้ใจที่มีเมตตาเข้าหาลูกนะคะ ใจที่สงบ จะสยบทุกอย่างจริง ๆ คะ ^^ แล้วฉบับหน้าจะกลับมาเล่าให้ฟังคะว่าหลังทำใจเป็นนางฟ้าได้ จะจัดการกับ “พฤติกรรมว้ายร้าย” ยังไงต่อดี

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 30 มีนาคม 2558)

จากตัวอย่าง (30) ผู้เขียนใช้วัจนลีลาภาษาแบบเป็นกันเองกับผู้อ่าน โดยใช้ภาษาพูดปนกับภาษาเขียน เช่น “เออ” “แะฮะ” “กำ ๆ” “เจ้าตัวร้าย” “สยบ” “กลับมา” “นางฟ้า” “ว้ายร้าย” “ยังงี้” มีการใช้คำว่า “เรา” ซึ่งทำให้ผู้อ่านรู้สึกถึงความเป็นกลุ่มเดียวกัน และมีการใช้คำลงท้าย “นะคะ” หรือคำลงท้ายร่วมกับสัญลักษณ์ตายิ้ม “คะ ^^” เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นกันเอง เหมือนกับกำลังฟังเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของลูกจากเพื่อน การใช้วัจนลีลาแบบเป็นกันเองนี้จึงทำให้น้ำเสียงของผู้เขียนมีความเป็นมิตรกับผู้อ่านมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 31

“...เขียนมาถึงตรงนี้แล้ว ก็คิดถึงผู้ปกครองหลาย ๆ ท่านที่ต้องการควบคุมอารมณ์หลาย ๆ ท่านรู้สึกแย่กับตนเอง และรู้สึกเสียใจกับเด็กคนอื่นที่โดนลูกของตนเองทำ และหมอเชื่อว่าเขาทุกขใจหลายเท่า บางคนทำอะไรไม่ถูกก็ตีลูกตนเองซ้ำไปอีก และกำชับว่าอย่าไปทำคนอื่น แต่นั่นยังทำให้สถานการณ์บานปลาย!”

หากการควบคุมอารมณ์ตนเองเป็นเรื่องที่ทำไม่ค่อยสำเร็จ หมอคิดว่าเราต้องหาตัวช่วยอื่นแล้ว เช่น ออกกำลังกายทุกวันจริง ๆ (งานวิจัยมากมายที่ชี้บ่งว่า การออกกำลังกายช่วยเรื่องอารมณ์คนเราได้) คุยกับเพื่อน ออกไปเที่ยวเพื่อชาร์จแบตฯ เติมพลังชีวิต หรือหากไม่แน่ใจว่าจะเป็นซึมเศร้าหรือเปล่าแนะนำให้พาตนเองไปพบจิตแพทย์ให้ช่วยนะคะ”

(หมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก, 7 กรกฎาคม 2560)

จากตัวอย่าง (31) ผู้เขียนใช้วัจนลีลาภาษาแบบเป็นกันเองกับผู้อ่าน โดยใช้ภาษาพูดปนกับภาษาเขียน เช่น “แม่” “บานปลาย” “คนเรา” “ชาร์จแบตฯ” และใช้คำลงท้าย “นะคะ” การใช้วัจนลีลาแบบเป็นกันเองนี้จึงทำให้น้ำเสียงของผู้เขียนที่ดูจริงจังในการให้คำแนะนำในบทความมีความเป็นกันเองกับผู้อ่านมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 32

“คนอ่านส่วนใหญ่มักจะบอกว่าเวลาที่หมอเขียนอะไรยาว ๆ มักจะไม่อยากอ่าน หมอเลยพยายามคิดว่าจะเขียนแบบไหนให้อ่านง่าย ๆ เลยออกมาเป็นข้อ ๆ แบบนี้ น่าจะถูกใจ แต่แม้ว่าจะเขียนเป็นข้อ ๆ สั้น ๆ แต่ว่าแต่ละข้อ ใ้ว่าจะทำง่าย ๆ แต่ถ้าทำได้ คิดว่าลูก ๆ น่าจะมีความสุข พ่อแม่ก็มีความสุข ครอบครัวแฮปปี้...”

(หมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก, 7 กรกฎาคม 2560)

จากตัวอย่าง (32) ผู้เขียนใช้วัจนลีลาภาษาแบบเป็นกันเองกับผู้อ่าน โดยใช้ภาษาพูด เช่น “อยาก” “เลย” “ถูกใจ” มีการใช้คำทับศัพท์ที่เป็นภาษาพูด “แฮปปี้” ปนอยู่ในตัวบทความ การใช้วัจนลีลาแบบเป็นกันเองนี้ทำให้น้ำเสียงของผู้เขียนมีความเป็นกันเองกับผู้อ่านมากขึ้น

นอกจากนี้พบว่ามีการใช้ภาษาเชิงทางการโดยใช้คำเรียกอาชีพ “หมอ” นำหน้าชื่อเล่น เช่น “หมอไอ้” หรือการใช้นามแฝง “หมอมินบานเย็น” ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารรู้สึกใกล้ชิดกันมากขึ้น ส่วนการใช้ชื่อจริงตามหลังคำเรียกอาชีพว่า “หมอเสาวภา” อาจทำให้ผู้อ่านรู้สึกถึงความ เป็นทางการมากกว่าการใช้ชื่อเล่นแต่ก็ยังคงให้ความรู้สึกใกล้ชิดกับผู้เขียนมากกว่าการใช้คำเรียกอาชีพว่า “แพทย์” ซึ่งเป็นภาษาในระดับทางการ ดังนั้น การใช้วัจนลีลาภาษาแบบเป็นกันเองของผู้เขียนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงช่วยทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเป็นกันเองกับผู้เขียนมากขึ้น เพราะมีลักษณะเป็นวาจากรรมแห่งมิตร ที่แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเป็นเหมือนเพื่อนที่มีความปรารถนาดีมาให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกอย่างถูกต้องและเชื่อถือได้

4.1.7 บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norm of Interaction and Interpretation)

บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความ หมายถึง ความเชื่อและความรู้จากวัฒนธรรมนั้น ๆ ที่กำกับการสื่อสารและการตีความสาร

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมเหตุการณ์ในการส่งสารและรับสารด้วยบทความ จะเห็นว่าในการผลิตด้วยบทความผู้ผลิตใช้วัจนกรรมที่สำคัญ ได้แก่ วัจนกรรมบอกกล่าว วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น วัจนกรรมการสั่ง และวัจนกรรมการแนะนำ การใช้วัจนกรรมเหล่านี้สื่อให้เห็นว่าผู้ผลิตเข้ามามีบทบาทในฐานะแพทย์ที่ทำหน้าที่ให้ความรู้ สั่งสอน แนะนำวิธีการเลี้ยงลูกให้แก่ผู้อ่าน และเมื่อพิจารณาถึงน้ำเสียงที่ใช้สื่อความหมายพบว่า การใช้น้ำเสียงที่ปรากฏในบทความมีลักษณะของน้ำเสียงที่จริงจังในเชิงสั่งสอนหรือออกคำสั่งเป็นหลัก จึงทำให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน โดย ผู้ส่งสารเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในวิธีการเลี้ยงลูกมากกว่าผู้รับสาร ผู้รับสารจึงเป็นฝ่ายที่ต้องรับคำแนะนำนั้น และน่าจะนำคำแนะนำบางอย่างที่ได้รับไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ส่งสารมีการผสมผสานความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อ่านด้วยน้ำเสียงที่เป็นมิตรโดยใช้วัจนลีลาภาษาแบบเป็นกันเอง ทำให้คำแนะนำที่ดีมีหลักการทางวิชาการกลายเป็นหลักการที่สามารถนำไปปฏิบัติตามได้ง่ายเหมือนได้รับคำแนะนำจากเพื่อนผู้หวังดี

ส่วนบรรทัดฐานของการตีความในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนั้น ผู้รับสารตีความได้ว่าสารที่สื่อในบทความมีความน่าเชื่อถือสูง เนื่องจากผู้ผลิตด้วยบทเป็นแพทย์ มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเกี่ยวกับหลักจิตวิทยา พัฒนาการของเด็ก และวัยรุ่น ซึ่งการจะเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้ต้องผ่านการศึกษาเล่าเรียน มีสถาบันการศึกษา และสถาบันทางวิชาชีพแพทย์รับรองประกอบวิชาชีพ ทำให้กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนี้เป็นกลุ่มที่คนในสังคมให้ความยกย่อง เคารพนับถือ ประกอบกับคนในสังคมปัจจุบันนิยมเชื่อในความรู้ที่มาจากผู้เชี่ยวชาญ ด้วยเหตุนี้ผู้รับสารจึงตีความได้ว่าสารที่ผู้ส่งสารส่งผ่านมาในบทความเป็นแหล่งความรู้ที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ นอกจากนี้ผู้ส่งสารยังใช้วัจนกรรมที่หลากหลาย อาทิ วัจนกรรมบอกกล่าว วัจนกรรมการสั่ง วัจนกรรมการแนะนำ วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็นด้วยหลักเหตุผลร่วมกับน้ำเสียงที่แสดงอำนาจของผู้เขียนทำให้ผู้รับสารตีความได้ว่าสารที่ผู้อ่านได้รับเป็นเรื่องที่จริงจังและสำคัญ ส่วนการใช้น้ำเสียงที่เป็นกันเองของผู้เขียนทำให้ผู้รับสารตีความได้ว่าผู้ส่งสารมีความปรารถนา

ดี เข้าใจถึงสภาพปัญหาการเลี้ยงลูก และต้องการให้ความช่วยเหลือ ผู้รับสารจึงเกิดความรู้สึกเป็นกันเองและรู้สึกว่าเป็นคนกลุ่มเดียวกันกับผู้ส่งสาร การเกิดความรู้สึกเป็นกันเองและเป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้เขียนจึงน่าจะเป็นสิ่งที่โน้มน้าวใจให้ผู้รับสารพร้อมยอมรับและนำอุดมการณ์เหล่านั้นไปปฏิบัติตามเช่นกัน

4.1.8 ประเภทของตัวบท (Genres)

ประเภทของตัวบท หมายถึง ประเภทของตัวบท (textual categories) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การสื่อสาร เช่น รายงานข่าว การสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ การบรรยายในชั้นเรียนระดับมหาวิทยาลัย

บทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนี้เป็นปริจเฉทแนะนำวิธีการ หรือ Procedural discourse (Longacre, 1990 อ้างถึงใน ศิริพร ภัคดีมาสุข, 2553: 37) ซึ่งมีลักษณะเด่น ดังนี้

- 1) เน้นให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง
- 2) นำเสนอวิธีการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน โดยใช้กระบวนข้อความแบบปัญหา-ทางแก้ไข (problem solution discourse pattern) คือการกล่าวถึงสภาพปัญหาและแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และวิธีการดังกล่าวจะช่วยแก้ไขปัญหาการเลี้ยงลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เป็นกันเองกับผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าหลักและทฤษฎีของแพทย์ที่แนะนำดูเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยาก

นอกจากนี้บทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกเหล่านี้มีลักษณะเป็นวาทกรรมสาธารณะ (public discourse) เพราะมีการนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้เผยแพร่ไปสู่ผู้อ่านในวงกว้าง

ตัวอย่างที่ 33

เมื่อวานตรงจุดที่ลูกสาวหมอยืนอยู่ อยู่ ๆ ก็มีเสียงดังปัง!! เหมือนของกระทบพื้น ตัวหมอซึ่งตกใจก็ผล่ออุทานเสียงสูง "อะไรนะลู้กกกก" หันไป ก็เห็นลูกสาวหมอยืนนั่งอยู่หน้ากล่องอลูมิเนียมใส่ก๊ีบติดผม ซึ่งข้าวของจุกจิกข้างในตกกระจายมาเต็มพื้นที่ที่เห็นต่อมาหลังจากสิ้นเสียงสูงของหมอ ก็คือลูกสาววัยสองขวบเดินก้มหน้า

จุด ๆ ไปนั่งหันหลังอยู่ห่างออกไป หมอลองเรียกเท่าไรก็ไม่หัน ซึ่งเป็นอาการที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

ตอนแรกหมอก็งง ๆ เป็นอะไร แต่ก็จับทางได้ว่าลูกคง “กลัวความผิด”

สิ่งที่หมอคิดอกตอนนั้นว่าต้องทำ ก็คือการทำให้ลูกรู้ว่าความผิดพลาดนั้น

“มันช่างเป็นเรื่องธรรมดา”

หมอลองเดินไปโอบลูกและบอกกับลูกด้วยเสียงนางฟ้าเข้าสิงสุดๆ 555

หมอ: เบนเน่ทำกล่องตกหรือลูก

ลูกสาว: “.....” เงียบ

หมอ: อิม หนูคงตกใจมากเลยใช่มั้ยลูก

ลูกสาว: “เบนเน่ตกใจ” ตอบแต่ก็ยังก้มหน้า

หมอ: อิม แม่ก็ตกใจ กลัวกล่องตกใส่หนู กล่องโดนหนูมั๊ยลูก

ลูกสาว: ไม่โดนค่ะ

หมอ: อิม งั้นไม่ต้องตกใจแล้วนะ หนูหายตกใจแล้ว มาเก็บของคืนใส่กล่องกันนะ

ลูกสาวหมอก็มีสีหน้าดีขึ้น ลูกขึ้นเดินตุ๊ก ๆ มาเก็บของใส่กล่องอย่างดี ระหว่างนั้นหมอก็บอกลูกค่ะว่า “แม่ไม่ว่าอะไรหนูหรือลูก คนเราก็กทำของตกกันได้ แม่ก็ทำของตกเหมือนกัน แต่เราต้องรับผิดชอบเก็บขึ้นมานะลูก ไม่เดินหนีไป”

“แล้ววันหลังถ้าไม่อยากเหนื่อยเก็บขังที่ละเส้นใส่ถุงแบบนี้ก็ต้องระวังน้ำ”...

ถ้าเราทำเป็นเรื่องใหญ่...มันอาจจะกลายเป็นเรื่องที่ต้องหลบเร้น

ถ้าเราไปลงโทษให้หลานจำ...มันอาจจะทำให้เกิดการต่อต้านจนไม่เรียนรู้

แต่ถ้าเราแสดงความเข้าใจ และฝึกเค้าให้รับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น หมอว่าลูกก็จะเรียนรู้ได้ว่า “ไม่มีความผิดพลาดอะไรที่เป็นเรื่องใหญ่ในสายตาของพ่อแม่ ทุกปัญหาสามารถเรียนรู้และแก้ไขมันไปได้ด้วยกัน”

รักลูก...ให้พื้นที่ปลอดภัยเวลาลูกทำอะไรไม่ถูกนะคะ เพราะเด็กทุกคนเกิดมาเพื่อเรียนรู้ โดยมีพ่อแม่(ใจดี) คอยเป็นที่เลี้ยง

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 24 มิถุนายน 2558)

จากตัวอย่าง (33) จะเห็นว่าผู้เขียนใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเพื่อเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติในเรื่องการพูดกับลูก เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้น มีการยกตัวอย่างคำพูดตาม

วิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และใช้ข้อความแสดงเงื่อนไขปิดท้ายว่าถ้ารักลูกก็ต้องทำตามวิธีการที่ผู้เขียนนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 34

“...อยากให้พี่เล็กแกล้นนั่ง ต้องหาทาง “จับลูก” มากขึ้น อย่างน้อยก็ต้องมากกว่า “จับผิด” นั่นคือ ช่วงเวลาที่พี่กับน้องเล่นกันดี ๆ ต้องหมั่นชื่นชม เช่น “แม่ดีใจที่เห็นลูก 2 คนเล่นกันดี ๆ” หรือ “น่ารักมากทั้ง 2 คนที่เล่นกันไม่รุนแรง”

(หมอเสาวภาเลี้ยงลูกเชิงบวก, 9 เมษายน 2560)

จากตัวอย่างที่ (34) ผู้เขียนแนะนำวิธีการแก้ปัญหาพี่แกล้นนั่งด้วยการบอกผู้อ่านว่าต้องทำอะไร และยกตัวอย่างประโยคคำพูดที่ควรพูดกับลูก ทำให้ผู้อ่านเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้

ตัวอย่างที่ 35

“1. เป็นผู้ฟังที่ดี

ใคร ๆ ก็ชอบให้คนที่เราคุยด้วยรับฟัง แต่การฟัง ต้องเป็นการฟังแบบตั้งใจ ไม่ใช่ฟังแล้วก็ก้มหน้าเล่นมือถือ หรือ พุดแซงขึ้นมา พ่อแม่ส่วนใหญ่เวลาที่ลูกพูดเล่าอะไรให้ฟัง จะอดไม่ได้ที่จะสอนหรือแนะนำ ทำให้เด็ก ๆ รู้สึกว่า พ่อแม่ไม่ฟังเขาจริง ๆ ทีหลังก็อาจจะไม่เล่า หรือไปเล่าให้คนที่ฟังเขามากกว่า พ่อแม่ก็ไม่เข้าใจว่าทำไมลูกมีอะไรไม่มาบอก แต่ลืมนึกไปว่า ตอนที่ลูกเล่า ตัวเองไม่ได้ฟังจริง ๆ ต่างหาก

2. รักลูกอย่างมีสติ

พ่อแม่ทุกคนรักลูก แต่ความรักแบบมีสติเป็นเรื่องจำเป็น บางคนรักลูกมากตามใจทุกอย่าง อยากให้อะไรก็ให้ ลูกก็จะกลายเป็นเด็กเอาแต่ใจ ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง

(เซ็นเด็กขึ้นภูเขา, 28 มกราคม 2559)

จากตัวอย่าง (35) ผู้เขียนเน้นให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติตนของพ่อแม่ในการเลี้ยงลูก โดยอธิบายวิธีการปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ

จะเห็นได้ว่าชนิดของข้อความหรือประจักษ์ของบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อบอกให้ผู้รับสารกระทำการบางอย่าง โดยมีการนำเสนอตัวอย่างการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย นอกจากนี้บทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกเหล่านี้ยังเป็นวาทกรรมสาธารณะ เนื่องจากผู้เขียนเผยแพร่บทความผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กซึ่งมีผลทำให้ตัวบทเผยแพร่ไปในวงกว้าง เอื้อให้ชุดความคิดนี้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายและเป็นจำนวนมาก

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบในการสื่อสารของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูก โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง สามารถนำมาอธิบายวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discursive practice) ซึ่งจะพิจารณา 2 ประการ คือ กระบวนการผลิตและกระจายตัวบท และกระบวนการ บริโภคและตีความตัวบท ดังนี้

1. กระบวนการผลิตและกระจายตัวบท

เมื่อพิจารณาด้านกระบวนการผลิตตัวบทจะเห็นว่า บทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกเป็นตัวบทที่ผลิตโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านกุมารแพทย์ เวชศาสตร์วัยรุ่น จิตแพทย์เด็ก และวัยรุ่น และกุมารแพทย์พัฒนาการและพฤติกรรม ซึ่งกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางดังกล่าวนี้เป็นกลุ่มคนที่ได้รับการรับรองสถานภาพทางอาชีพโดยหน่วยงานของรัฐ ประกอบกับคนในสังคมให้ความเคารพ และยกย่องว่าแพทย์เป็นบุคคลที่มีความรู้สูง นำเชื่อถือจึงทำให้ตัวบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกกลายเป็นแหล่งความรู้ที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ต่างจากความรู้ที่ได้รับจากแหล่งความรู้อื่น ๆ

ด้านวัตถุประสงค์ของการผลิตบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกพบว่า ผู้ผลิตต้องการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกแบบแพทย์ และต้องการให้ผู้รับสารนำแนวคิดนั้นไปปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากการใช้น้ำเสียงที่จริงจังในเชิงสั่งสอนหรือออกคำสั่งเป็นหลัก แต่ก็ผสมกับการใช้วัจนลีลาแบบเป็นกันเองทำให้ตัวบทความมีลักษณะเป็นวาทกรรมแห่งมิตร (discourse of friends) ส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกว่าผู้ผลิตมีความปรารถนาดีที่จะแนะนำแนวคิดและวิธีการเลี้ยงลูกที่ถูกต้องมายังผู้รับสาร ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนั้นเป็น “เครื่องมือ” ที่ผู้ผลิตใช้ถ่ายทอดอุดมการณ์บางประการแก่พ่อแม่ เพื่อสร้างคุณลักษณะของพ่อแม่ที่ “พึงประสงค์” ให้แก่สังคมไทย

ด้านการกระจายตัวบทพบว่า บทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางใช้การสื่อสารบนพื้นที่เสมือน (virtual space) บนสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก ซึ่งระบบปฏิบัติการเฟซบุ๊กเป็นระบบที่เอื้อต่อการผลิตซ้ำของตัวบท กล่าวคือ ผู้รับสารที่สนใจเรื่องการเลี้ยงลูกก็จะกดติดตามอ่านบทความจากเพจ และหากเกิดความพึงพอใจก็สามารถกดถูกใจและกดแบ่งปันข้อมูลให้แก่เพื่อนในสังคมออนไลน์ได้ด้วย ตัวบทจึงถูกผลิตซ้ำได้อย่างไม่จำกัด นอกจากนี้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางยังรวบรวมบทความที่เผยแพร่ผ่านเพจเฟซบุ๊กนี้ไปตีพิมพ์เป็นเล่มหนังสือ และมีการนำเนื้อหาจากในหนังสือมาเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กด้วยเช่นกัน ทั้งยังมีการเผยแพร่ใน

ลักษณะของการเป็นวิทยากรอบรมในงานต่าง ๆ หรือได้รับเชิญจากสื่อมวลชนให้ไปเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกผ่านรายการโทรทัศน์ หรือสื่ออื่น ๆ อีกด้วย บทความเหล่านี้จึงมีลักษณะเป็นวาทกรรมสาธารณะที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้อ่านได้เป็นจำนวนมาก

2. การบริโภคนและการตีความตัวบท

เมื่อพิจารณาการบริโภคนและการตีความตัวบทจะเห็นว่า ตัวบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกผลิตโดยกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ได้รับการรับรองสถานภาพทางอาชีพจากหน่วยงานของรัฐ และได้รับการยกย่องจากคนในสังคม ประกอบกับการนำเสนอด้วยน้ำเสียงที่จริงจังจึงทำให้สารที่สื่อผ่านตัวบทได้รับการตีความว่าเป็นแหล่งความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือได้ นอกจากนี้การใช้วลีภาษาแบบเป็นกันเองยังทำให้ผู้รับสารตีความได้ว่าสารนั้นถูกถ่ายทอดมาจากความหวังดี ผู้รับสารจึงมีแนวโน้มที่จะเชื่อในอุดมการณ์เหล่านั้น และอาจจะนำไปสู่การปฏิบัติตามด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ตัวบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางยังมีลักษณะเป็นปริจเฉทแนะนำวิธีการ หรือ Procedural discourse โดยใช้วลีกรรมบอกกล่าว ใช้วลีกรรมการสั่ง เป็นหลักประกอบกับการใช้น้ำเสียงจริงจังในการสื่อสาร ทำให้ผู้รับสารตีความได้ว่าตนเองเป็นเพียงผู้ที่มีหน้าที่เรียนรู้ ทำความเข้าใจในแนวคิด และวิธีการปฏิบัติตนในการเลี้ยงลูกตามคำแนะนำที่ได้รับจากสาร ส่วนผู้ส่งสารเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญสามารถบอกได้ว่าแนวคิดและวิธีการเลี้ยงลูกแบบใดเหมาะสม ไม่เหมาะสม ตัวบทจึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน

การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนี้ทำให้เห็นว่า ตัวบทถูกผลิตและควบคุมโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีอำนาจเหนือกว่าจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์การเลี้ยงลูกที่ตนเองเห็นว่าถูกต้องเหมาะสมไปยังกลุ่มคนที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อมุ่งสร้างพ่อแม่ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามอุดมการณ์ของตน อุดมการณ์ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในตัวบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจึงมีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลในการชี้นำทางความคิดและกำกับแบบแผนความประพฤติของกลุ่มผู้รับสารในสังคมโดยผู้รับสารอาจไม่ได้คิดพิจารณาให้ถ่องแท้เสียก่อน

4.2 การวิเคราะห์ระเบียบวาทกรรม (order of discourse) และความสัมพันธ์เชิงสหบท (intertextuality)

คำว่า ระเบียบวาทกรรม (order of discourse) มีที่มาจากฟูโกต์ (Foucault) แฟร์คลัฟ (Fairclough อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 43-44) ได้อธิบายไว้สรุปได้ว่า ระเบียบวาทกรรม (order of discourse) คือ การรวมกันของประเภทตัวบทต่าง ๆ (genres) วาทกรรมต่าง ๆ (discourse) และลีลา (style) ในรูปแบบเฉพาะ แฟร์คลัฟจัดให้การวิเคราะห์ระเบียบวาทกรรมเป็นการวิเคราะห์สหบท (intertextuality analysis) พร้อมทั้งเน้นว่าต้องทำความเข้าใจกับการวิเคราะห์ตัวบท การวิเคราะห์สหบทอยู่ที่รอยต่อระหว่างตัวบทและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม การวิเคราะห์มุ่งตอบคำถามว่า ประเภทตัวบทและวาทกรรมใดบ้างที่นำมาผสมผสานกัน และระเบียบวาทกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับสังคมอย่างไร

นอกจากนี้ ศิริพร ภัคดีผาสุข (2556: 5) อธิบายเกี่ยวกับสหบทและสหวาทกรรมไว้สรุปได้ว่า แฟร์คลัฟ (1992) นำแนวคิดเกี่ยวกับสหบทมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์วาทกรรม โดยเสนอว่าสหบทมี 2 ชนิด คือ สหบท (intertextuality) และ สหวาทกรรม (interdiscursivity) เพื่อเน้นให้เห็นว่าสหบททั้งสองประเภทมีระดับที่ต่างกัน และสหวาทกรรมเกิดจากการนำลักษณะทางชนบของวาทกรรมต่างชนิดมาใช้เพื่อสร้างตัวบทใหม่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social change) กล่าวคือเป็นการผสมผสานระหว่างวาทกรรมต่างชนิด จึงช่วยบ่งชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงบางอย่างที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ก่อให้เกิดวิถีปฏิบัติทางสังคมของตัวบทนั้น ซึ่งมีลักษณะผสมผสานและทำให้เห็นลักษณะพัวเลือนของเส้นแบ่งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมนั้น

จากผลการวิเคราะห์พบว่า วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกแบบแพทย์มีการผลิตตัวบทที่มีลักษณะเป็นสหวาทกรรม (interdiscursivity) (แฟร์คลัฟ, 1992) คือ ตัวบทที่มีลักษณะมีการผสมผสานระหว่างวาทกรรมการอบรมสั่งสอนเรื่องการเลี้ยงลูกกับการให้ความรู้เชิงวิชาการแพทย์ในการพัฒนาสมองกับร่างกาย แสดงให้เห็นว่าแพทย์ก้าวล้ำเข้ามาในพื้นที่ของครอบครัว เกิดการเชื่อมโยงระหว่างวิถีปฏิบัติทางสังคมของวาทกรรมครอบครัวและวาทกรรมการแพทย์ ดังตารางต่อไป

ตารางที่ 22 สรุปรูปภาพรวมของการผสมผสานประเภทตัวบท วาทกรรม ลีลา และกิจกรรม
ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ระเบียบวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง			
วาทกรรม (discourse)	การผสมผสานประเภท ตัวบท (genres)	การใช้ลีลา (style)	กิจกรรม (activity)
วาทกรรมการอบรมสั่งสอน เรื่องการเลี้ยงลูก	- คำสอน คำแนะนำการ เลี้ยงลูก	- การพูดคุยสนทนา	กิจกรรมในครัวเรือนที่ ญาติผู้ใหญ่แนะนำพ่อแม่ผู้ปกครอง
วาทกรรมการแพทย์	- แนะนำ/ให้ความรู้เรื่อง ทางการแพทย์	- การใช้ลีลาของแพทย์ ใช้คำ แสดงสถานภาพ “หมอ” แทนผู้เขียน - การใช้คำศัพท์ทาง การแพทย์ ใช้ประโยคแสดง เหตุผล - การใช้วัจนกรรมสั่ง แนะนำ อธิบาย ให้เหตุผล ฯลฯ - น้ำเสียงจริงจังแสดงอำนาจ	การให้คำปรึกษา คำแนะนำด้านสุขภาพ ของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ในสถานพยาบาลหรือ ผ่านช่องทางการ สื่อสารอื่น

จากตาราง จะเห็นว่าวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีการจัดเรียงระเบียบวาทกรรมที่ซับซ้อน คือ มีการใช้ “วาทกรรมการอบรมสั่งสอนเรื่องการเลี้ยงลูก” ผสมผสานกับ “วาทกรรมการแพทย์” (หลักการเลี้ยงลูกเชิงบวกที่เน้นการพัฒนาสมองกับพัฒนาการ) ทำให้เกิดตัวบทใหม่ ซึ่งผสมผสานประเภทตัวบท (genres) คำสอน คำแนะนำการเลี้ยงลูกกับการแนะนำให้ความรู้ทางการแพทย์ ลีลา (style) การพูดคุยสนทนากับการใช้ลีลาของแพทย์ ๆ กิจกรรม (activity) กิจกรรมในครัวเรือนที่ญาติผู้ใหญ่แนะนำพ่อแม่ผู้ปกครองกับการให้คำปรึกษา คำแนะนำด้านสุขภาพของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสถานพยาบาลหรือผ่านช่องทางการสื่อสารอื่น ที่มุ่งนำเสนอเรื่องการเลี้ยงลูกแบบแพทย์ มีการอ้างอิงหลักวิชาการ เกิดเป็นตัวบทประเภทใหม่ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเข้ามามีบทบาทในครอบครัวแทนที่ญาติผู้ใหญ่

การผสมผสานระหว่างวาทกรรมต่างชนิดดังกล่าวข้างต้น ช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ แสดงให้เห็นว่าแพทย์ก้าวล้ำเข้ามาในพื้นที่ของครอบครัว เกิดการเชื่อมโยงระหว่างวิถีปฏิบัติทางสังคมของวาทกรรมครอบครัวเข้ากับวาทกรรมการแพทย์ การใช้ระเบียบวาทกรรมลักษณะนี้ทำให้วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีการจัดเรียงที่ซับซ้อน เกิดเป็นตัวบทและชนวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกแบบใหม่เพื่อนำมาใช้สะท้อนวิถีชีวิตในสังคมไทยปัจจุบัน

การศึกษาในบทนี้เป็นการศึกษาในระดับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practice) โดยศึกษาตามกรอบการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารของไฮม์ส์ (Hymes, 1974) ผลการศึกษาทำให้เห็นว่า สถานการณ์ทางสังคมเป็นแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดการสร้างตัวบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน ที่ให้คุณค่าและยอมรับนับถือความรู้ที่มาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทำให้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้เข้ามามีบทบาทในพื้นที่ของครอบครัวแทนพื้นที่ของญาติผู้ใหญ่ ซึ่งตัวบทแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางอาจเปลี่ยนมุมมอง หรือแนวคิดวิธีการเลี้ยงลูกเพราะอิทธิพลทางสังคมดังกล่าว และในขณะเดียวกันวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมก็ไปมีผลกำหนดให้ตัวบทแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกได้รับการเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวางและกลับมามีอิทธิพลต่อสังคมเช่นกัน

ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม โดยจะวิเคราะห์บริบทแวดล้อมหรือเหตุการณ์สื่อสารที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางทั้งในระดับสถาบันที่เกิดเหตุการณ์สื่อสารนั้น ๆ และกรอบสังคมวัฒนธรรม เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์แบบวิภาษระหว่างตัวบทกับสังคม และอภิปรายผลทางอุดมการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น

บทที่ 5

วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูก การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ผู้วิจัยจะวิเคราะห์สถานการณ์หรือปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการผลิตและบริโภคตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และอิทธิพลของตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม

ผู้วิจัยได้จำแนกการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ สถานการณ์หรือปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการผลิตและบริโภคตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ได้แก่ 1) การรับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จากสังคมตะวันตก 2) แนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทย 3) สภาพพื้นฐานของสังคมไทย 4) แนวคิดเรื่องปัจเจกนิยม และ 5) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทย และส่วนที่สอง คือ ผลทางอุดมการณ์การเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่อาจมีต่อผู้อ่านและสังคมไทย ได้แก่ 1) การนำเสนอแนวทางการเลี้ยงลูกที่ “พึงประสงค์” แบบใหม่สู่กลุ่มผู้อ่านในสังคมไทย 2) การกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและคนในสังคม 3) การประกอบสร้างภาพสมาชิกที่ “พึงประสงค์” ในสังคม และ 4) การนำเสนอภาพการใช้อำนาจและความรุนแรงที่มีผลกระทบต่อเด็กเพื่อนำเสนอการปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ในสังคมไทย ผลการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมในบทที่ 5 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สถานการณ์หรือปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการผลิตและบริโภคตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

จากการวิเคราะห์ทฤษฎีทางภาษาที่สื่ออุดมการณ์ในบทที่ 3 จะเห็นว่า ตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนั้น ถ่ายทอดอุดมการณ์ 3 อุดมการณ์ ได้แก่

- 1) อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ประกอบด้วยความคิดย่อย 4 ความคิด ดังนี้

1.1) การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้การสร้างสัมพันธภาพที่ดี รับฟัง ใช้ความเข้าใจ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ไม่ใช้อำนาจและความรุนแรง เน้นการพัฒนาตนเอง ส่วนการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้อำนาจและความรุนแรง พ่อแม่ไม่เคารพสิทธิของลูก ไม่ใช้ความรู้ทางวิชาการ ใช้วิธีการเลี้ยงแบบเน้นให้เชื่อฟัง

1.2) การเลี้ยงลูกโดยอาศัยหลักความรู้ทางวิชาการเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ส่วนการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” และการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงลบ”

1.3) พ่อแม่ที่พึงประสงค์ คือ พ่อแม่ที่รู้จักเลี้ยงลูก “เชิงบวก”

1.4) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่พึ่งที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่

2) **อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว** ประกอบด้วยความคิดย่อย 2 ความคิด ดังนี้

2.1) ลูกเป็นบุคคลทางกฎหมายที่มีสิทธิเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง

2.2) พ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

3) **อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย** ประกอบด้วยความคิดย่อย 3 ความคิด ดังนี้

3.1) สังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรงและทำให้เด็กไม่มีความสุข

3.2) โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง เป็นสถานที่ที่บั่นทอนความสุขของนักเรียน

3.3) ครู มักจะเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก

ผลการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมพบว่า สถานการณ์หรือปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการผลิตและบริโภคตัวบวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ประกอบด้วย 5 ประการ คือ 1) การรับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จากสังคมตะวันตก 2) แนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทย 3) สภาพพื้นฐานของสังคมไทย 4) แนวคิดเรื่องปัจเจกนิยม และ 5) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทย มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 การรับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จากสังคมตะวันตก

แนวคิดเรื่อง การเลี้ยงดู “เชิงบวก” ได้รับการพัฒนาต่อยอดมาจากหลักจิตวิทยา “เชิงบวก” เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าการเลี้ยงดูมีผลต่อการพัฒนาสมองของมนุษย์ วิธีการเลี้ยงดู “เชิงบวก” คือ การเลี้ยงดูที่ฝึกสมองส่วนคิด พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเกิดจากความสมดุลกันของสมองส่วนความคิด สมองส่วนอารมณ์ และจัดการอารมณ์ของตนเอง (จิราภรณ์ อรุณากร, 2560: 8: สุริยเดว ทรีปาตี, 2559) แนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จากตะวันตกสัมพันธ์กับชุดความคิดหรืออุดมการณ์ การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเพราะเป็นต้นเค้าของอุดมการณ์ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญนำมาเสนอในวาทกรรม

แนวคิดจิตวิทยา “เชิงบวก”⁷ (Positive Psychology) พัฒนามาจากแนวคิดจิตวิทยากระแสหลัก แนวคิดจิตวิทยา “เชิงบวก” เน้นการนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของมนุษย์ อันได้แก่ ปัจจัยแวดล้อม เช่น พ่อแม่ เพื่อน ครู ชุมชนหรือสังคม เพื่อนำมาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ให้เป็นคนดีและมีความสุข เนื่องจากแนวคิดนี้เชื่อว่าความสัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมเหล่านั้นจะส่งผลต่อความสุข การมองโลกในแง่บวก การปรับตัว ยืดหยุ่น ความฉลาดทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น (บุญชนก ธรรมวงศา, 2562; สุดารัตน์ ตันติวิวัฒน์, 2560: 281-282) ต่อมาแนวคิดจิตวิทยา “เชิงบวก” จึงได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้กับศาสตร์อื่น ๆ มากมาย อาทิ การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” การสื่อสาร “เชิงบวก” ทักษะคิด “เชิงบวก” กับงานบริการ วินัย “เชิงบวก” ในชั้นเรียน การใช้ชีวิตคิด “เชิงบวก”

สำหรับการรับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำมาเผยแพร่ในสังคมไทยนั้น แพทย์ผู้เชี่ยวชาญน่าจะได้รับการศึกษาวิชาชีพแพทย์ ดังที่ แพทย์หญิงจิราภรณ์ อรุณากร (2560: 190) เจ้าของเพจเลี้ยงลูกนอกบ้านได้ระบุไว้ในประวัติของตนเองว่าได้ศึกษาแพทย์เฉพาะทาง (สาขาเวชศาสตร์วัยรุ่น) จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา และในตัวเองพบว่ามีอาการอ้างถึงหลักการเลี้ยงลูกจากตะวันตก ดังตัวอย่าง

⁷ ผู้ริเริ่มหลักจิตวิทยา “เชิงบวก” คือ ศาสตราจารย์มาร์ติน เซลิกันแมน (Martin Seligman) ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการจิตวิทยา “เชิงบวก” (Positive Psychology Center) และเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา

“สมัยเรียนที่ต่างประเทศอาจารย์เคยสอนว่า การเลี้ยงเด็กคนหนึ่งให้เติบโตมีหลักการง่ายๆ คือหลัก 3L⁸ ซึ่งจากประสบการณ์ของตัวเอง หมอขอต่อ ยอดเป็น "4L" โดยขอนำมาขยายความดังนี้ค่ะ

(เลี้ยงลูกนอกบ้าน, 15 ตุลาคม 2558)

ส่วน ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (2561) ได้กล่าวถึงแนวทางการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ไว้ว่า แนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” นี้ น่าจะแพร่หลายอยู่ในกลุ่มของแพทย์รุ่นใหม่ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแนวคิดจิตวิทยา “เชิงบวก” ได้เริ่มมีการพัฒนาขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1998 (พ.ศ. 2541) จนถึงปัจจุบันจะมีระยะเวลา 23 ปี ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าในการนำเสนอและถ่ายทอดหลักการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญรับมาจากตะวันตก ผู้เขียนบางคนอาจมีการสอดแทรกวิถีคิดของตนเพิ่มเข้าไป เช่น หลักการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” แบบเดิม คือ หลัก 3L แต่แพทย์อาจจะนำมาต่อยอดเป็น 4L เป็นต้น

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า คู่มือเลี้ยงลูกและแพทย์สมัยใหม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความคิดของครอบครัวสมัยใหม่ เนื่องจากสังคมให้การยอมรับและเชื่อถือว่าแพทย์เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการรักษาโรคแขนงต่าง ๆ (สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี, 2552: 112) ดังนั้น กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจึงมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอความรู้และแนะนำแนวทางการเลี้ยงลูกให้แก่คนในสังคมปัจจุบัน เมื่อกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้รับความรู้เรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จากการเรียนวิชาการแพทย์แบบตะวันตก แพทย์กลุ่มนี้จึงถ่ายทอดชุดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ผ่านบทความที่เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก และได้รับความนิยมจากผู้อ่านโดยมีผู้ติดตามเพจเป็นจำนวนหลายแสนคน เมื่อมีคนติดตามอ่านบทความจากเพจเป็นจำนวนมากก็ส่งผลให้มีการผลิตด้วยบทเพิ่มขึ้น และมีการเผยแพร่อย่างต่อเนื่องเพราะตัวบทเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่

ภาคเอกชนนั้นก็มีส่วนในการสร้างและกระตุ้นให้เกิดการผลิตและบริโภคด้วยบทมากขึ้นเช่นกัน ดังจะเห็นได้ว่า เพจของแพทย์มีการรวบรวมบทความที่เผยแพร่ในเฟซบุ๊กไปตีพิมพ์เป็นหนังสือเกี่ยวกับการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” หรือเอาบทความในหนังสือมาเขียนแนะนำลงในเพจ และมีความเชิญชวนให้ผู้อ่านติดตามหาอ่านได้จากหนังสือที่วางจำหน่าย เช่น “เลี้ยงบวกลูกบวก”

⁸ หลัก 3L คือ หลักการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ได้แก่ 1. Love “การให้ความรัก และทำให้ลูกรู้สึกว่าเป็นที่รัก” 2. Limits “เลี้ยงด้วยความรักอย่างเดียว คือ การเลี้ยงที่ลืมหูลว” 3. Let them grow “การให้อิสระในการเติบโต” แพทย์เพิ่ม 4. Let it be “ปล่อยวาง”

“ปราบลูกคือรับมือลูกกินยาก” “เซ็นเด็กขึ้นภูเขา” หรือเขียนเป็นนิทานสำหรับเด็กโดยใช้หลักการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาของนิทาน เป็นต้น หรือมีการเปิดสอนการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ออนไลน์ด้วย

นอกจากนี้สื่อกระแสหลัก เช่น รายการโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ก็เข้ามามีบทบาทในการนำไปผลิตซ้ำ มีการเชิญแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ได้รับความนิยมมาพูดให้ความรู้เรื่องวิธีการเลี้ยงลูกในสังคมปัจจุบัน ทำให้พ่อแม่ยุคใหม่ให้ความสนใจแนวคิดนี้มาก ดังจะเห็นได้จากพาดหัวข่าว เช่น *เลี้ยงลูก “เชิงบวก” เทรนด์การเลี้ยงลูกของพ่อแม่ยุคใหม่* (คณะแพทยศาสตร์ รพ.รามาธิบดี, 2560) *เลี้ยงลูก “เชิงบวก” ด้วยหลัก 5L*⁹ (คณะแพทยศาสตร์ รพ.รามาธิบดี, 2560) ทำให้ชุดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” แพร่ไปในวงกว้างมากขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นว่า การรับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จากสังคมตะวันตกมีผลให้กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางกลายเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องแนวคิดการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ปู่ย่าตายายไม่รู้มาก่อน ทำให้กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญนี้สามารถเข้ามามีบทบาทในพื้นที่ของครอบครัวสมัยใหม่แทนบทบาทหน้าที่ของญาติผู้ใหญ่ที่เคยเป็นผู้รู้และเป็นที่ยึดให้แก่พ่อแม่ในเรื่องการเลี้ยงลูก การที่กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเข้ามามีบทบาทในพื้นที่ของครอบครัวไทยสมัยใหม่นี้จึงมีส่วนช่วยส่งเสริมให้กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางยังคงเป็นกลุ่มที่มีอำนาจ และมีสถานภาพสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญในสังคมต่อไปอีกด้วย

ประเด็นต่อมา การออกมาทำบทบาทหน้าที่ให้คำแนะนำเรื่องการเลี้ยงลูกของกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญนั้นอาจมาจากเจตนาที่ดี ที่ต้องการสร้างพลเมืองในสังคมอุดมคติโดยใช้แนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มานำเสนอ แต่ว่าทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกดังกล่าวใช้กลวิธีทางภาษาและน้ำเสียงที่ตัดสินว่าวิธีการเลี้ยงลูกของคนในสังคมไทยเป็น “เชิงลบ” และนำเสนอว่าวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นวิธีการที่ดีที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่าการนำเสนอดังกล่าวเป็นการสร้างภาพเหมารวมว่าวิธีการเลี้ยงลูกของไทยเป็น “เชิงลบ” ทั้งหมด ซึ่งอาจจะมีผลทำให้วิธีการเลี้ยงลูกของไทยดูด้อยค่าลงไป แต่ความจริงแล้ววิธีการเลี้ยงลูกแบบไทยมีหลากหลายวิธี อาทิ ในนิทานคำกลอนสอนใจเรื่อง “พ่อ

⁹ 5L คือ หลักการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่แพทย์ปรับจาก 3L, 4L (หลัก 5L พบในตัวบทสมัยหลัง ๆ) ได้แก่ 1. Love การให้ความรัก 2. Learn การเรียนรู้ 3. Limits การกำหนดกติกา 4. Let them grow ปล่อยให้ลูกเติบโต 5. Let it be การปล่อยวาง (จิราภรณ์ อรุณากูร, 2560: 22-26)

แม่ร้างแกฉัน” ก็เป็นคำสอนที่แนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของคนไทยว่าไม่ควรเลี้ยงลูกแบบตามใจ ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ก็สอดคล้องกับแนวคิดแบบแพทย์ที่เน้นการฝึกวินัยให้แก่เด็ก และไม่เลี้ยงลูกแบบตามใจเช่นกัน แต่แพทย์มิได้นำเสนอให้เห็นว่าวิธีการดังกล่าวของไทยเป็นวิธีการที่ดี มีประสิทธิภาพ กลับนำเสนอประเด็นปัญหาที่เกิดจากการเลี้ยงดูในแบบอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลให้ผู้รับสารตีความได้ว่าวิธีการเลี้ยงลูกของไทยเป็นเชิงลบทั้งหมด และไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เลี้ยงลูกในสังคมปัจจุบัน

5.1.2 แนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทย

วาทกรรมการแนะนำการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญสัมพันธ์กับแนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทยในแง่ที่ว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมักจะนำเสนอชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” โดยการเปรียบต่างกับแนวทางการเลี้ยงลูกที่มีอยู่เดิมในสังคมไทย และแนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทยมักจะถูกนำเสนอให้เป็นวิธีการ “เชิงลบ” กล่าวอีกอย่างคือวาทกรรมการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญนำเสนออุดมการณ์เพื่อแข่งขันกับอุดมการณ์หรือแนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทย

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย ผู้วิจัยพบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกในสังคมไทยมีความหลากหลาย และไม่ได้กำหนดรูปแบบที่แน่นอนว่าเป็นการเลี้ยงลูกตามแนวคิดใด แต่มีนักวิชาการได้ศึกษาสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยไว้ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

ทศนา แชมมณี และคณะ (2536: 1-20 อ้างถึงใน กุศล สุนทรธาดา, 2540: ช-ณ) กล่าวถึงการเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย สรุปได้ว่า ครอบครัวไทยในอดีตเป็นครอบครัวขยาย การอบรมเลี้ยงดูเด็กนอกจากจะเป็นหน้าที่ของพ่อแม่แล้ว ยังมีญาติ อาทิ ปู่ย่าตายาย พี่ป้า น้าอา ช่วยทำหน้าที่เลี้ยงดูด้วย ทำให้เด็กได้ใกล้ชิดผู้ใหญ่ และใกล้ชิดธรรมชาติ การเรียนรู้ของเด็กจึงเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีแบบแผน การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีความมุ่งหวังสามประการคือ ให้มีสุขภาพดี มีกิริยามารยาทดี (สำรวมกายวาจาใจ) มีคุณธรรม (ว่านอนสอนง่าย กตัญญู เด็บโตขึ้นเป็นเจ้าคนนายคน ใฝ่หาความรู้ กรณีลูกชายก็ให้กล้าหาญ อดทน ลูกสาวก็ให้เป็นกุลสตรี) แต่ปัจจุบันการเลี้ยงดูโดยญาติมีแนวโน้มลดลง ถ้าเด็กช่วยเหลือตัวเองได้ดีผู้ใหญ่จะให้อิสระแก่เด็กในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง โดยคอยดูอยู่ห่าง ๆ มีการบอกให้เด็กทำตาม ถ้าเด็กไม่ทำตามก็จะดูว่าเด็ก มีการชี้แจงเหตุผลน้อย แต่ถ้าเด็กทำได้ผู้ใหญ่จะเฉยไม่ค่อยให้คำชม

รุ่งรัตน์ สุขะเดชะ (2563: 1-7) ได้ศึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย ปี 2538-2558 พบว่า รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวไทยที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ มี 4 แบบ คือ 1) การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ คือผู้เลี้ยงดูจะสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะของเด็ก การกำหนดขอบเขตพฤติกรรมเป็นไปตามหลักเหตุผล เปิดโอกาสให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง รับฟัง และให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัว แม้ผู้เลี้ยงดูจะมีการเรียกร้องสูงแต่ก็ให้ความรักความอบอุ่นเอาใจใส่ 2) การเลี้ยงดูแบบควบคุม คือ ผู้เลี้ยงดูมีความเข้มงวด เรียกร้องสูง แต่ไม่ตอบสนองความต้องการของเด็ก วางกฎเกณฑ์การปฏิบัติอย่างเข้มงวด ใช้อำนาจควบคุม บังคับ และลงโทษเด็กเมื่อไม่ทำตามความคาดหวัง มีการอธิบายด้วยเหตุผลน้อย 3) การเลี้ยงดูแบบตามใจ คือ ผู้เลี้ยงดูจะปล่อยให้เด็กทำตามการตัดสินใจของเด็กโดยไม่มีการกำหนดขอบเขต ใช้การลงโทษน้อย ไม่มีการเรียกร้องหรือควบคุมพฤติกรรม เด็กสามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเปิดเผย ผู้เลี้ยงดูอาจให้คำปรึกษาหรือพยายามใช้เหตุผลกับเด็ก แต่ไม่มีอำนาจในการควบคุมพฤติกรรมของเด็ก ให้ความรัก ความอบอุ่นตอบสนองความต้องการของเด็ก และ 4) การเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง คือ ผู้เลี้ยงดูไม่ให้ความสนใจหรือสนองความต้องการของเด็ก ให้การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กน้อยมาก

ส่วน จรรยา สุวรรณทัต (2541: 226-239) ได้กล่าวถึงแบบฉบับของการอบรมเลี้ยงดูเด็กไว้ โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรกปี พ.ศ. 2506-2512 เก็บข้อมูลจากการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมชนบทไทยตามภาคต่าง ๆ พบว่า การเลี้ยงดูเด็กจะอยู่ในกรอบของคุณธรรม 5-6 ประการ ได้แก่ คุณธรรมแห่งความไม่ก้าวร้าวรุนแรง ความกตัญญูรู้คุณ ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเคารพผู้อาวุโสและมีผู้อำนาจ ความเหมาะสมด้านกิริยามารยาท และยังมีค่านิยมอีก 2 ประการ คือ ความเกรงใจ และความอ่อนน้อมถ่อมตน และให้ความสำคัญกับการอบรมเด็กให้มีพฤติกรรมเหมาะสมกับเพศ ต่อมาช่วงปี พ.ศ. 2513-2524 เก็บข้อมูลรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่อพยพมาทำงานในกรุงเทพมหานคร พบว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กยังมีลักษณะเดิม แต่การให้ความสำคัญเรื่องคุณธรรม และการอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพศเจือจางลง สื่อต่าง ๆ เริ่มเข้ามามีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กมากขึ้น และช่วงที่สาม ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา แนวทางการเลี้ยงดูเด็กเน้นให้ความสำคัญกับการดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กอย่างเท่าเทียมกัน ให้เด็กเรียนรู้ความต้องการของตนเอง พ่อแม่และครูมีการปรับบทบาทการอบรมเลี้ยงดูจากการเป็นผู้สั่งและให้เนื้อหาอย่างเดียวมาเป็นการแนะแนวทางให้เด็กเห็นปัญหาและทางเลือกในการแก้ปัญหาให้แก่เด็ก ดังนั้น พ่อแม่จากหลาย

ครอบครัวจะมองไม่เห็นแนวทางการปรับเปลี่ยนวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพราะตนเองไม่เคยผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มาก่อน พ่อแม่กลุ่มนี้จึงต้องได้รับการแนะแนวที่ถูกต้องจากผู้รู้ในการถ่ายทอดเนื้อหาและวิธีการสร้างครอบครัวแนวใหม่ นอกจากนี้พ่อแม่ยังมีความคาดหวังให้ลูกได้มีโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อการประกอบอาชีพอื่นแทนอาชีพเกษตรกรที่ต้องทำงานหนัก ความคาดหวังดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องต่อการพัฒนาเด็กตามความถนัดและความสนใจของเด็ก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวทางการเลี้ยงลูกที่มีในสังคมไทยมีความหลากหลาย และมีการปรับไปตามสภาพสังคมและยุคสมัย แต่ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ มักจะนำเสนอการเลี้ยงลูกในสังคมไทยในลักษณะที่ผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงว่ามีแนวทางการเลี้ยงลูกแบบเดียว เน้นการใช้อำนาจและการลงโทษที่รุนแรงและเป็นแนวทางการเลี้ยงลูกตามความเชื่อที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา

นอกจากนี้ แนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทยยังสัมพันธ์กับชุดความคิดหรืออุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญพยายามนำเสนอว่า 1) ลูกเป็นบุคคลทางกฎหมายที่มีสิทธิเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง 2) พ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ผู้วิจัยเห็นว่าการนำเสนออุดมการณ์นี้อาจจะเป็นการประกอบสร้างวาทกรรมที่แข่งขันกับชุดความคิดหรืออุดมการณ์ที่มีอยู่เดิมในสังคมไทย ได้แก่ อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ที่มองว่าเด็กมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ใหญ่ (วิสันต์ สุขวิสิทธิ์, 2554: 394) โดยพยายามเน้นให้เห็นว่าผู้ใหญ่และเด็กมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน และผู้ใหญ่ไม่ควรใช้อำนาจในการบังคับเพื่อฝักวินัยให้แก่เด็ก อีกประการหนึ่งคือ พยายามเน้นย้ำว่าการเลี้ยงลูกเป็นหน้าที่ไม่ใช่บุญคุณ การนำเสนอชุดความคิดหรืออุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวจึงอาจจะมีผลให้บทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวไทยเปลี่ยนไปโดยเน้นเรื่องสิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียมกันมากขึ้น

5.1.3 สภาพพื้นฐานของสังคมไทย

สภาพพื้นฐานของสังคมไทยเป็นสังคมที่ลักษณะความเป็นอยู่ แบบพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งสำคัญ ความเป็นสังคมแบบรวมหมู่ (collectivism) ดังที่ ฮอฟสเต็ด (Hofstede, 2003) ได้ศึกษา

ค่านิยมทางวัฒนธรรมจาก 40 ประเทศ พบว่า มิติทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 4 มิติ (cultural dimensions) ดังนี้

1) มิติปัจเจกนิยม-กลุ่มนิยม (individualism and collectivism) คือ ในสังคมปัจเจกนิยม จะเน้นว่าปัจเจกบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด การพัฒนาบุคคล ความเป็นอิสระในการดำรงชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ บุคคลจะให้ความสำคัญในสิทธิ และความคิดของตนเอง เน้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเริ่มต้น ความสำเร็จ และการให้คุณค่ากับการตัดสินใจ ผู้ที่มาจากวัฒนธรรมปัจเจกนิยมมักต่อสู้ดิ้นรนแข่งขันมากกว่าคนที่มาจากวัฒนธรรมแบบอิงกลุ่ม เช่น ในกลุ่มประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา เนเธอร์แลนด์

ส่วนกลุ่มนิยม (collectivism) เป็นสังคมที่ยอมรับระบบกลุ่ม บุคคลจะเน้นเป้าหมายความต้องการของกลุ่มมากกว่าความต้องการหรือเป้าหมายของตนเอง กลุ่มมักกำหนดบรรทัดฐานของสังคมมากกว่าปล่อยให้ความต้องการของปัจเจกเข้ามามีความสำคัญเหนือเป้าหมายของกลุ่ม สมาชิกเชื่อระบบกลุ่มและพร้อมจะให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ประเทศที่มีลักษณะสังคมแบบกลุ่มนิยม เช่น ไทย จีน ปากีสถาน โคลัมเบีย ฯลฯ

2) มิติการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนสูงหรือต่ำ (high/low uncertainty avoidance) การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนสูงหรือไม่ชอบความเสี่ยง (high-uncertainty avoidance) วัฒนธรรมประเภทนี้บุคคลจะมีทัศนคติที่กลัวความเสี่ยง พยายามหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน คนในสังคมจึงพยายามตั้งกฎเกณฑ์วางแผน กฎระเบียบพิธีกรรมที่ชัดเจน ประเทศที่มีการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนสูง เช่น โปรตุเกส ญี่ปุ่น ไทย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ฯลฯ ส่วนการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนต่ำหรือชอบเสี่ยง (low-uncertainty avoidance) คือ บุคคลในสังคมมักยอมรับว่าชีวิตคือการเปลี่ยนแปลง ชีวิตมีความไม่แน่นอน ชอบการเริ่มต้นใหม่ ชอบความคิดสร้างสรรค์ภายใต้กฎเกณฑ์ที่ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ชอบการทำงานที่ขึ้นกับตนเองมากกว่าผู้เชี่ยวชาญ ประเทศที่มีการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนต่ำ เช่น สวีเดน เดนมาร์ก นอร์เวย์ สหรัฐอเมริกา ฯลฯ

3) มิติระยะห่างของอำนาจสูงหรือต่ำ (high/low power distance) ระยะห่างของอำนาจสูง (high-power distance) เป็นวัฒนธรรมที่มีความต่างของอำนาจมาก มีระบบอาวุโสเป็นตัวกำหนดกลไกทางสังคม ผู้ที่มีอำนาจน้อยต้องเชื่อฟังผู้ที่มีอำนาจมาก เช่น เด็กต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ ลูกน้องต้องเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา สังคมมีชนชั้นลดหลั่นตามอำนาจ คนในสังคมยอมรับความไม่เท่าเทียมกันของคนในสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ประเทศที่มีระยะห่างของอำนาจสูง เช่น เกาหลีใต้

อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย ฯลฯ ส่วนระยะห่างของอำนาจต่ำ (low-power distance) เป็นวัฒนธรรมที่คนมีความเชื่อว่าบุคคลต่างเกิดมาเท่าเทียมกัน สังคมควรเน้นการลดความไม่เท่าเทียมกันให้มากที่สุด ส่วนในองค์กร การทำงานมักเน้นการตัดสินใจเรื่องท้าทายให้อำนาจปัจเจกในการบริหารจัดการตัวเอง ถ้าเกิดความขัดแย้งผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นที่ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับผู้บังคับบัญชา ประเทศที่มีระยะห่างของอำนาจต่ำ เช่น ออสเตรเลีย นอร์เวย์ ฟินแลนด์ เดนมาร์ก สหรัฐอเมริกา ฯลฯ

4) มิติการแสดงออกถึงความเป็นชายและความเป็นหญิง (masculinity/femininity)

มิตินี้เป็นการอธิบายถึงวัฒนธรรมที่ให้คุณค่าความเป็นชายหรือความเป็นหญิง สังคมที่ให้คุณค่าความเป็นชาย (masculinity) มักเน้นให้ผู้ชายเป็นผู้นำ ผู้ชายจะถูกสอนว่ามีความสำคัญ ทะเยอทะยาน และเชื่อมั่นบทบาททางเพศของผู้ชายจะเด่นชัด ส่วนผู้หญิงควรเป็นผู้ดูแลครอบครัวและผลิตสมาชิกของสังคม ประเทศที่ให้คุณค่าความเป็นชายเด่น เช่น ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เวเนซุเอลา อิตาลี ฯลฯ ส่วนสังคมที่ให้คุณค่าความเป็นหญิง (femininity) จะมองว่าบทบาททางเพศนั้นยืดหยุ่นได้ เพศชายและเพศหญิงมีบทบาทที่สลับสับเปลี่ยนกันได้หากจำเป็น เช่น ผู้หญิงสามารถไปทำงานนอกบ้านหรือผู้ชายช่วยเหลือเลี้ยงลูก ประเทศที่ให้คุณค่าความเป็นผู้หญิง เช่น สวีเดน นอร์เวย์ ฟินแลนด์ เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ ฯลฯ

จากแนวคิดเรื่องมิติทางวัฒนธรรมของ ฮอฟสเตด ทำให้เห็นว่า มิติที่สัมพันธ์กับลักษณะสภาพสังคมไทย คือ มิติที่ว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่มีระยะห่างของอำนาจสูง (high-power distance) และเป็นสังคมที่มีความเป็นปัจเจกนิยมต่ำและกลุ่มนิยมสูง คือ เป็นสังคมกลุ่มนิยม (collectivism) ทำให้คนในสังคมไทยถูกเลี้ยงดูมาในรูปแบบของครอบครัวมีความเป็นกลุ่ม เด็กจะถูกสอนให้นึกถึงคนอื่น ๆ นอกจากเรื่องของตัวเอง เด็กต้องเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่

ส่วน ฮอลล์ (Hall, 1959) ได้นำเสนอให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีบริบททางการสื่อสารแบบบริบทสูง (high context communication) กล่าวคือ เป็นลักษณะของสังคมที่นำบริบทมาตีความข้อมูลที่ได้รับจากการสื่อสาร เช่น ใครคือผู้พูด พูดในสถานที่ใด มีบทบาททางสังคมอย่างไร หรือมีมุมมองว่าข้อมูลส่วนใหญ่จะอยู่ในตัวบุคคลอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องสื่อสารกันมาก “ความหมาย” ในการสื่อสารจึงไม่จำเป็นต้องอยู่ในคำพูด แต่อาจสื่อออกมาทางท่าทาง สีหน้า แววตา ฯลฯ การกำหนดความห่างระหว่างบุคคล หรือแม้กระทั่งความเงิบ เน้นความสัมพันธ์ระยะยาว ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์มาก่อนหน้าที่ การแสดงออกทางความคิดเห็นจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของกลุ่ม ชีวิตความ

เป็นส่วนตัวจะมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่ม การสื่อสารการเจรจาจึงค่อนข้างอ้อมค้อม เพื่อรักษาสัมพันธ์ระยะยาว ประเทศที่มีการสื่อสารแบบบริบทสูง เช่น เกาหลี จีน ญี่ปุ่น ฯลฯ

จากมุมมองมิติทางวัฒนธรรมจะเห็นว่า สภาพพื้นฐานของสังคมไทยจะอยู่กันแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน คนในสังคมมักให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม และประเพณีติดนให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานที่กลุ่มกำหนดไว้ ดังนั้น ครอบครัวไทยจึงสอนให้เด็กต้องเชื่อฟัง ให้เคารพผู้สูงอายุเพราะผู้สูงอายุมีประสบการณ์ จึงมีสำนวนไทยใช้พูดกันทั่วไป เช่น “เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด” “อาบน้ำร้อนก่อน” “สองหัวดีกว่าหัวเดียว” “รวมกันเราอยู่แยกกันเราตาย” “น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า” สำนวนเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมและความสัมพันธ์ของผู้คนที่รวมกันอยู่เป็นกลุ่มแน่นแฟ้น เน้นระบบความสำคัญของความเป็นเครือญาติด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลและจุนเจือกัน วิธีการการสอนเหล่านี้ก็เป็นผลมาจากระบบของสังคม ครอบครัวชาวไทยพยายามสอนให้เด็กคิดถึงผู้อื่น ให้อภัยใจใจความรู้สึกของคนรอบข้าง มีความเกรงใจกันและกัน รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันทำให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าแง่มุมที่ดีและพึงประสงค์ของวิถีชีวิตและแนวทางการเลี้ยงลูกที่มีมาแต่เดิมในสังคมไทยมักไม่มีการกล่าวถึงในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ

5.1.3.1 การเปลี่ยนแปลงของครอบครัวไทย

ปัจจุบันลักษณะของครอบครัวในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย (มีคนมากกว่าสองรุ่นขึ้นไปอยู่ด้วยกัน) (จุฑาพรรณ (จามจุรี) ผดุงชีวิต, 2551: 2225-2226) รูปแบบการใช้ชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบการใช้ชีวิตแบบชาวเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณกรุงเทพฯ และแถบชานเมือง หรือตามเมืองใหญ่ ๆ ของแต่ละจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ (เอะมิโกะ อุชิอะอิ, และคะโยะโกะ อุเอะโนะ (บก.), 2554: 268-271) เมื่ออยู่เป็นครอบครัวเดี่ยวพ่อแม่จึงต้องเลี้ยงลูกกันเอง การขาดประสบการณ์การเลี้ยงลูกทำให้พ่อแม่ต้องพึ่งพาแหล่งข้อมูลในการเลี้ยงลูก

แหล่งข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นแหล่งข้อมูลที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน มีการให้ความรู้ ให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตหลาย ๆ เรื่องไม่ว่าจะเป็น เรื่องสุขภาพ การทำอาหาร การท่องเที่ยว การเลี้ยงลูกก็เป็นส่วนหนึ่งในนั้น พ่อแม่ยุคใหม่เลือกที่จะเชื่อถือคำแนะนำที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่า เนื่องจากญาติผู้ใหญ่อาจมีความรู้ในระดับเดียวกัน หรือมีความรู้ที่ต่อยกว่าทำให้พ่อแม่ไม่มั่นใจในข้อมูลที่ได้รับจากญาติผู้ใหญ่เหมือนคนสมัยก่อน ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

ทางจึงเป็นกลุ่มที่พ่อแม่สมัยใหม่ให้การยอมรับและเชื่อถือ สามารถเป็นผู้อธิบายและตัดสินใจ ความถูกต้องของข้อมูลนั้น ๆ ได้ (สุวรรณณี เครือฟุ้ง, 2552: 161)

สภาพการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวไทยมีส่วนสัมพันธ์กับการนำเสนออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และอุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว เพราะเมื่อครอบครัวกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น สังคมให้ความเชื่อถือความรู้ที่เป็นหลักวิทยาศาสตร์ และพ่อแม่ยุคใหม่ให้การยอมรับนับถือความรู้ที่มาจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมากกว่าญาติผู้ใหญ่ ทำให้แพทย์เข้ามาเป็น “ที่พึ่ง” ของครอบครัวแทนการทำหน้าที่ของญาติผู้ใหญ่ และการนำเสนอของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญยังทำให้เห็นว่าคำแนะนำของตนมีหลักวิชาการมารองรับ ไม่ใช่ความรู้ ความเชื่อที่มีต่อกันมา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการใช้คุณค่ากับผู้อาวุโสมีการเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมผู้สูงอายุจะทำหน้าที่อบรมสั่งสอน เป็นผู้แนะนำว่าอะไรควร อะไรไม่ควร ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวจะให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัว และให้อำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัว (กฤษณา บุรณพงศ์, 2540; บรรลุ ศิริพานิช, 2542) เปลี่ยนเป็นการให้คุณค่ากับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมากกว่า

5.1.3.2 ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารสัมพันธ์กับชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำเสนอ เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่พ่อแม่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลเรื่องการเลี้ยงลูก และเป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้เผยแพร่ว่าทกรรมให้แพร่ไปในวงกว้าง จุดเริ่มต้นของการผลิตวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเกิดจากกลุ่มจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นคิดโครงการที่มีประโยชน์ในเชิงสุขภาพจิตและจิตเวช จึงได้ทำเพจ “เข็นเด็กขึ้นภูเขา” ขึ้นในปี พ.ศ. 2555 เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจกับคนทั่วไปในเรื่องสุขภาพจิตของเด็กและวัยรุ่น โดยกลุ่มผู้อ่านช่วงแรกจะเป็นกลุ่มพ่อแม่เป็นส่วนใหญ่ ต่อมามีกลุ่มเด็กและวัยรุ่นเข้ามาอ่านมากขึ้น จนทำให้มีการรวบรวมบทความจากเพจทำเป็นหนังสือ “เข็นเด็กขึ้นภูเขา” (เบญจพร ตันตสุติ, 2559: คำนำ) จากนั้นก็มีเพจอื่น ๆ เกิดขึ้นอีกหลายเพจเรียงตาม ปี พ.ศ. ได้ดังนี้ พ.ศ. 2556 เพจหมอเสาวภา เลี้ยงลูก”เชิงบวก” พ.ศ. 2557 เพจเลี้ยงลูกให้เป็นคนปกติ พ.ศ. 2558 เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน, เพจ Dad and Mom Kids, และเพจนายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ พ.ศ. 2560 เพจเลี้ยงลูกตามใจหมอ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

ทางได้ใช้เพจเฟซบุ๊กมาเป็นสื่อกลางในการให้ความรู้ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกแก่กลุ่มผู้อ่านที่เป็นเป้าหมายหลัก คือ พ่อแม่ และรวมไปถึงคนทั่วไปที่สนใจด้วย เพจเฟซบุ๊กจึงทำหน้าที่เป็นพื้นที่เสมือนที่ทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับกลุ่มผู้อ่านที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ทางกายภาพเดียวกัน ผู้ผลิตตัวบทจึงสามารถส่งสารไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งมีผลให้เกิดการแพร่กระจายตัวบทมากขึ้น

สำหรับการบริโภคตัวบทระบบปฏิบัติการเฟซบุ๊กยังมีกลไกที่ช่วยวัดทัศนคติและแรงจูงใจของผู้บริโภคที่มีต่อตัวบทที่ถูกเผยแพร่มายังผู้อ่านได้อีกด้วย กล่าวคือ มีปุ่ม “ถูกใจ” หรือปุ่ม “Like” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ ที่มีไว้สำหรับให้ผู้บริโภคกดเพื่อแสดงถึงความถูกใจ และยังมีปุ่มที่สามารถกดแบ่งปันข้อความที่ได้อ่านไปยังผู้บริโภคคนอื่น ๆ ต่อไปได้อีกด้วย ทำให้ตัวบทเข้าถึงกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเป้าหมายหลักได้ง่าย และรวดเร็วมากขึ้น ผู้วิจัยพบว่าผู้ที่ติดตามอ่านเพจของแพทย์มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงหลักแสนคน

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารมีส่วนส่งผลให้อุดมการณ์ทุกชุดที่สื่อผ่านตัวบทได้รับการผลิตซ้ำให้วาทกรรมการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางกลายเป็นวาทกรรมสาธารณะที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย และกลายเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกที่ถูกต้องน่าเชื่อถือได้มากกว่าแหล่งความรู้อื่น ๆ ทำให้เกิดวิถีปฏิบัติทางสังคมในการบริโภคตัวบทผ่านสื่อออนไลน์ เกิดการรวมกลุ่มผู้ที่มีความสนใจในเรื่องการเลี้ยงลูกเหมือนกันโดยมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นผู้ที่ใช้อำนาจควบคุมการสื่อสาร ความคิด การกระทำของคนในกลุ่ม

5.1.4 แนวคิดเรื่องปัจเจกนิยม

แนวคิดเรื่องปัจเจกนิยม (Individualism) สัมพันธ์กับชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เนื่องจากแนวคิดปัจเจกนิยมเป็นแนวคิดพื้นฐานของแนวคิดจิตวิทยา “เชิงบวก” ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของจิตวิทยา “เชิงบวก”

แนวคิดเรื่องปัจเจกนิยมเป็นแนวคิดแบบมนุษยนิยมแบบหนึ่งที่มีมองว่า ตัวบุคคลหนึ่งคนสำคัญเท่า ๆ กัน อย่างเสมอภาค ไม่มีใครสูง ต่ำ ดีเลวไปกว่ากัน แนวคิดนี้เชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ที่อยู่เหนือชะตาชีวิตและยังเคารพเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง แนวคิดนี้เป็นรากฐานการปกครองแบบประชาธิปไตยเสรีนิยม (ทุนนิยม) และยังเป็นฐานคติแบบสิทธิมนุษยชนอีกด้วย ความเป็นปัจเจกจึงหมายถึง การยอมรับความมีอัตลักษณ์และความเป็นเอกเทศของบุคคลคนหนึ่ง เน้นความเป็นตัวของ

ตัวเอง ความมั่นใจตนเอง และการมีอิสระทางความคิดและการสร้างสรรค์ (โกวิทย์ วงศ์สุรวัฒน์, 2562: 1)

แนวคิดเรื่องปัจเจกนิยมเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการปกครองในยุโรปตะวันตกมานานนับพันปี (Jacob Burckhardt อ้างถึงใน โกวิทย์ วงศ์สุรวัฒน์, 2562: 2) โดยเฉพาะชาวอเมริกันที่ส่วนใหญ่จะอพยพมาจากยุโรป และไม่นำความเหลื่อมล้ำทางสังคมและสถาบันทางสังคมที่จัดระดับชนชั้นทางสังคมของยุโรปมาใช้ในการปกครอง แต่ชาวอเมริกันเหล่านั้นสร้างประชาธิปไตยในโลกใหม่โดยใช้แนวคิดของความเสมอภาคเท่าเทียมกันและปัจเจกนิยม เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในโลกใหม่ที่ต้องอาศัยความสามารถในการเลี้ยงชีพด้วยตนเอง ต่อสู้กับธรรมชาติและชนพื้นเมืองเพื่อการอยู่รอดแบบที่เรียกว่า “ตัวใคร ตัวมัน” (Alexis de Tocqueville อ้างถึงใน โกวิทย์ วงศ์สุรวัฒน์, 2562: 2)

แนวคิดปัจเจกนิยมจึงมีผลต่อการหล่อหลอม ชัดเกล้าสมาชิกของคนในสังคมอเมริกัน ครอบครัวชาวอเมริกันส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก เป็นแบบสามีเดียวยุทธยาเดียว (nuclear family) เมื่อสมรสแล้วจะแยกไปอยู่ต่างหากจากพ่อแม่ จะเป็นรัฐเดียวกันหรือต่างเมืองต่างรัฐกันไปเลย ครอบครัวชาวอเมริกันจะถือระบบค่านิยมในเรื่องปัจเจกชนนิยม (Individualism) ความเป็นอิสระส่วนตัว (Individualism freedom) และความเสมอภาค (equality) อย่างมาก ถึงขนาดว่ายอมหย่าร้างเพื่อรักษาสิ่งเหล่านี้ไว้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2544: 29-30) การเลี้ยงลูกของชาวอเมริกันที่สัมพันธ์กับแนวคิดปัจเจกชนนิยมนี้ คือ เด็กชาวอเมริกันจะได้รับการสนับสนุนให้ตัดสินใจด้วยตนเอง คิดหาเหตุผล และพัฒนาความคิดตนเอง รวมไปถึงการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Nomura, 1995 อ้างถึงใน จุฑาพรรธ (จามจุรี) ผดุงชีวิต, 2551: 233) พ่อแม่ชาวอเมริกันจึงมักเลี้ยงลูกด้วยการให้อิสระภาพ คำอธิบาย การสื่อสารสองทาง และการเปิดกว้างทางความคิด อันจะนำมาซึ่งความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว และเมื่อลูกอายุ 18 ปีขึ้นไปเป็นที่คาดหวังว่าเด็กพร้อมจะออกไปเผชิญโลกด้วยตัวของเขาเอง และพร้อมที่จะแยกออกจากบ้านไปดำเนินชีวิตตามที่ตนเองต้องการ (Althen, 1988 อ้างถึงใน จุฑาพรรธ (จามจุรี) ผดุงชีวิต, 2551: 233)

แนวคิดปัจเจกนิยมเป็นพื้นฐานการพัฒนาแนวคิดจิตวิทยา “เชิงบวก” (Maslow, 1965 อ้างถึงใน สุครัตน์ ต้นศิริวัฒน์, 2560: 279-280) โดยมีจุดเน้นที่การพัฒนาตัวบุคคล ให้คุณค่าในการแสดงออกทางอารมณ์และตัวตนที่แท้จริงของบุคคล รวมทั้งเชื่อมั่นในการใช้เหตุผลของปัจเจกบุคคลเพื่อให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดปัจเจกนิยมนี้จึงมีส่วนสัมพันธ์โดยตรง

กับอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และอุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว กล่าวคือ ทำให้เกิดการผลิตวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกแบบแพทย์เฉพาะทางที่มองว่าลูกเป็นบุคคลทางกฎหมายมีสิทธิเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง พ่อแม่และลูกมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้เป็นแนวคิดที่แตกต่างจากสังคมไทยในอดีต ตามทฤษฎีครอบครัวไทยเป็นแบบคู่ครองคนเดียว แต่ในทางปฏิบัติสมัยก่อน (หรือสมัยปัจจุบันบ้าง) เป็นแบบหลายคู่ครอง คือ สามมีภรรยาหลายคน โดยเฉพาะสามีที่ร่ำรวย มีอำนาจ ครอบครัวไทยยังมีลักษณะเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว (nuclear) ครอบครัวขยาย (extended) และครอบครัวผสม (joint) เมื่อสมรสแล้วมักจะพิจารณาฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละฝ่าย ถ้าฝ่ายใดสูงกว่า รวยกว่า อีกฝ่ายมักจะตามไปอยู่ด้วย อำนาจในครอบครัวมักเป็นตามสุภาษิตที่ว่า “ชายเป็นข้างเท้าหน้า หญิงเป็นข้างเท้าหลัง” แต่ในทางปฏิบัติก็มีการออมชอมให้หญิงเป็นใหญ่ในบ้านโดยเฉพาะเมียหลวง และชายเป็นใหญ่เรื่องนอกบ้าน เช่น ลูกควรเรียนโรงเรียนไหน สาขาอะไร ควรประกอบอาชีพอะไร การหาเลี้ยงครอบครัว การปกป้องดูแลครอบครัว ฯลฯ อย่างไรก็ตามในสังคมสมัยใหม่มีปัจจัยด้านอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การศึกษา ใครหาเงิน ใครมีรายได้มากกว่า ชาติตระกูลสูงกว่า ก็จะเป็นผู้มีอำนาจในครอบครัว (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2544: 71-78)

ส่วนการเลี้ยงดูลูกของครอบครัวไทยนั้น ครอบครัวไทยมักสอนให้ลูกเป็นคนดี มีสัมมาคารวะ ต่อผู้ใหญ่ มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ช่วยตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่นโดยเฉพาะคนชราหรือคนที่อายุน้อยกว่า สอนให้รู้จักญาติทั้งฝ่ายพ่อฝ่ายแม่ สอนการเป็นพลเมือง ระเบียบของสังคม ให้ชวนขวยหาความรู้เพื่อประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตในอนาคต รวมไปถึงการรู้จักเลือกคู่ครอง หาคู่ครองให้ และให้รู้จักการดำรงชีวิตครอบครัว การอบรมสั่งสอนนี้พ่อแม่มักเอาใจใส่ลูกมาก (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2544: 79-81) อย่างไรก็ตาม ในสังคมไทยปัจจุบันมีการรับเอาแนวคิดปัจเจกนิยมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นกลางในสังคมที่มีการศึกษา มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางขึ้นไป โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเมือง ที่ต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดี และอยู่ในสังคมเมืองที่มีการแข่งขันสูงได้ คนกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มผู้อ่านที่มีแนวโน้มจะรับเอาชุดความคิดหรืออุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก และญาติ ที่เน้นความเป็นปัจเจกนิยมทำให้เกิดเป็นวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับอุดมการณ์ดังกล่าวได้

5.1.5 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทย

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทยเป็นประเด็นที่ถูกนำเสนอในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าปัญหาและนำปัญหาเรื่องการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทยมาเชื่อมโยงกับประเด็นการเลี้ยงลูกเพื่ออธิบายว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากวิธีการเลี้ยงลูก และเกิดจากบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก คือ “ครู” การนำเสนอในลักษณะนี้ทำให้เห็นว่าปัญหาการใช้อำนาจและความรุนแรงเป็นสิ่งที่มิได้อยู่แล้ว ดังนั้นชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่แพทย์แนะนำจึงเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้

นันทกา สวัสดิพานิช (2555) กล่าวถึงปัญหาความรุนแรงต่อเด็กในสังคมไทยว่า เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดการสูญเสียและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคม และความรุนแรงต่อเด็กนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการใช้กำลังหรืออาวุธทำร้ายร่างกายให้เด็กได้รับบาดเจ็บเท่านั้น (Physical abuse) แต่ยังรวมถึงการกระทำรุนแรงทางจิตใจเด็กด้วย (Emotional abuse) เช่น การใช้อำนาจที่เหนือกว่าของพ่อแม่หรือผู้ที่มีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบังคับให้เด็กกระทำในสิ่งที่ไม่เต็มใจ การพูดจาดูถูก ตำหนิติเตียน เหยียดหยาม การกระทำรุนแรงทางเพศ (Sexual abuse) และการปล่อยปละละเลยเด็ก (Neglect) จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ ส่วนสาเหตุของการใช้ความรุนแรงกับเด็กอาจมาจาก พ่อแม่ขาดความรู้ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูลูก ขาดความตระหนักเรื่องความรุนแรงต่อเด็ก พ่อแม่มีทัศนคติว่าการลงโทษเด็กด้วยการตีเป็นวิธีที่ได้ผลดีในการควบคุมพฤติกรรมของเด็ก สภาวะทางอารมณ์ พฤติกรรม และประสบการณ์การถูกกระทำรุนแรงในวัยเด็กของพ่อแม่ รวมทั้งขาดทักษะในการสร้างสัมพันธ์กับลูก ตัวเด็กเองมีพัฒนาการช้า หรือเป็นเด็กเลี้ยงยาก ชน เป็นบุตรที่พ่อแม่ไม่ต้องการ รวมถึงสภาพครอบครัวที่แตกแยก หรือมีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่ดี

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทยมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย อุดมการณ์สองประการนี้สื่อให้เห็นว่า ปัญหาความรุนแรงในสังคมไทยเกิดจากการเลี้ยงดูเด็กผิดวิธี และผู้ที่ใกล้ชิดเด็กจะเป็นผู้ที่ใช้ความรุนแรงกับเด็ก เช่น การใช้อำนาจบังคับเพื่อฝึกวินัย การออกคำสั่ง การตี รวมไปถึงเกิดจากความคิด ความเชื่อของคนในสังคมที่มองว่า “การล้อ การแซว การแหย่” เป็นเรื่องปกติในสังคมไทย ดังเช่น มุกตลกต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการกระทำที่ส่งผลให้เด็กเกิดการสั่งสมความรุนแรง และผู้ที่ถูก “ล้อ แซว แหย่” ก็ได้รับผลกระทบทางจิตใจ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจ

และความรุนแรงในสังคมไทยจึงส่งผลให้วิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ถูกนำเสนอขึ้นมาเพื่อสร้างความคิดความเชื่อใหม่ให้แก่พ่อแม่ ครู และคนทั่วไปในสังคม ได้เห็นว่าการฝึกวินัยต้องใช้แนวทางการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ใช้การเคารพในตัวตน สิทธิของลูก เน้นรับฟัง ให้ความเข้าใจ รวมไปถึงการเลือกใช้คำพูด “เชิงบวก” เช่น “แม่ขอโทษที่พูดไม่ดีเลย” “แม่รู้ว่าหนูพูดรู้เรื่อง” “หนูเป็นผู้ใหญ่แล้ว” “หนูเก่งแล้ว” ฯลฯ ซึ่งวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นวิธีที่ช่วยแก้ปัญหาความรุนแรงได้มีประสิทธิภาพ เพราะถูกนำเสนอให้เห็นว่าเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ส่งผลดีต่อสมอง และจิตใจของเด็ก

นอกจากนี้อุดมการณ์ความรุนแรงยังนำเสนอให้เห็นว่ากลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้นำเสนอวาทกรรมที่ต่างไปจากอุดมการณ์เดิมที่มีอยู่ในสังคมไทย กล่าวคือ งานวิจัยของวิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554: 280-281) ได้นำเสนอไว้ว่า “ครูคือผู้อบรมสั่งสอนที่ดี” แต่ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้นำเสนอให้เห็นว่า “ครูมักเป็นผู้ที่ใช้ความรุนแรงกับเด็ก” ดังนั้น วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจึงทำให้เห็นว่าครูมีสถานภาพเป็นผู้ที่ต่อความรู้อันการจัดการแก้ไขปัญหาของเด็ก จึงควรทำความเข้าใจและนำวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ไปปฏิบัติด้วย ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทย จึงมีส่วนเสริมให้วิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นวิธีการที่ควรนำไปปฏิบัติเพื่อแสดงถึงการมีความรู้ในการดูแลเด็กได้อย่างถูกต้อง

5.2 ผลทางอุดมการณ์การเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่อาจมีต่อผู้รับสารและสังคมไทย

แฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995b) นำเสนอว่า การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (socio-cultural practice) จะทำให้เห็นความสัมพันธ์แบบวิภาษระหว่างตัวบทกับสังคม กล่าวคือ นอกจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมจะมีผลต่อการสื่ออุดมการณ์ต่าง ๆ ในวาทกรรมแล้ว อุดมการณ์ต่าง ๆ ยังไปมีผลกำกับความคิด ความเชื่อ พฤติกรรมของคนในสังคมด้วย จากการศึกษาวิเคราะห์อุดมการณ์ที่ถ่ายทอดผ่านวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางทั้ง 3 อุดมการณ์ ได้แก่ อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย อุดมการณ์ดังกล่าวอาจมีผลทางอุดมการณ์ 4 ประการ คือ 1) การนำเสนอแนวทางการเลี้ยงลูกที่ “พึงประสงค์” สู่กลุ่มผู้อ่านในสังคมไทย 2) การกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว 3) การประกอบสร้างภาพสมาชิกที่

“ฟังประสงค์” ของสังคมไทย 4) การนำเสนอภาพการใช้อำนาจและความรุนแรงที่มีผลกระทบต่อเด็ก เพื่อนำเสนอการปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ในสังคมไทย ดังนี้

5.2.1 การนำเสนอแนวทางการเลี้ยงลูกที่ “ฟังประสงค์” สู่กลุ่มผู้อ่านในสังคมไทย

อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นอุดมการณ์หลักที่พบในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง หากพิจารณาในแง่ดีอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อาจมีความเหมาะสมในแง่ของความเป็นสากลหรือธรรมชาติของเด็ก ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาเด็กได้ตามหลักวิชาการ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย อย่างไรก็ตามผู้ผลิตวาทกรรมนำเสนอและพยายามนำวิธีการเลี้ยงลูกทั้งสองแบบมาเปรียบเทียบ เพื่อนำเสนอให้เห็นว่าการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นสิ่งที่ฟังประสงค์เพราะมีประสิทธิภาพในการพัฒนาลูกได้ดีกว่า โดยนำเสนอให้ผู้อ่านเห็นว่าการเลี้ยงลูกแบบเดิมที่เน้น “การใช้อำนาจ” ในการฝึกวินัยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” และการเลี้ยงลูกแบบใหม่ที่เน้นการใช้ความเข้าใจ เคารพสิทธิของลูก รับฟัง ให้การชมเชย เป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” การนำเสนอในลักษณะนี้ทำให้ผู้รับสารถูกตีกรอบทางความคิดว่าการเลี้ยงลูกแบบใหม่ที่เรียกว่า “เชิงบวก” เป็นแนวทางที่ “ฟังประสงค์” มากกว่า

ความพยายามในการนำเสนอว่าการเลี้ยงลูกทั้งสองแบบเป็น “เชิงลบ” “เชิงบวก” นี้ อาจไปมีผลต่อความคิดของผู้รับสารใน 2 รูปแบบ คือ กลุ่มแรกอาจเคยถูกเลี้ยงดูมาแบบเดิม และรู้สึกว่าการดังกล่าวนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหา ก็มีแนวโน้มที่จะเชื่อและคล้อยตามอุดมการณ์นั้น กลุ่มที่สองอาจเกิดการตั้งคำถามว่าวิธีการเลี้ยงลูกที่ตนเองเคยรับรู้ และถูกเลี้ยงดูมาเป็นสิ่งที่ เป็น “ปัญหา” และเป็นวิธีการที่ “ไม่เหมาะสม” ที่จะใช้เลี้ยงลูกในปัจจุบันจริงหรือ แต่ผู้ผลิตก็ใช้กลวิธีทางภาษาที่ทำให้ผู้รับสารเชื่อตาม เช่น การยกตัวอย่างที่นำเสนอประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง พร้อมกับอ้างอิงงานวิจัยถึงผลลัพธ์ “เชิงลบ” แพทย์พยายามสร้างภาพเหมารวมโดยละเว้นที่จะกล่าวถึงวิธีการเลี้ยงลูกแบบอื่น ๆ ของไทย อาทิ การไม่ตามใจ การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ การเลี้ยงดูด้วยเหตุผล ฯลฯ ในประเด็นนี้จะเห็นได้ว่าผู้ผลิตได้พยายามนำเสนอภาพเหมารวมว่าวิธีการเลี้ยงลูกแบบเดิมของไทยเป็นวิธีการที่ไม่ดี ไม่มีประสิทธิภาพ และประเมินค่าว่าวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นวิธีการที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุดที่จะนำมาใช้เลี้ยงลูกในปัจจุบัน

ผลของการเผยแพร่ว่าทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดกระแสความนิยมเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เกิดขึ้นในสังคมไทยมากมาย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างนี้

หมอมแนะนำวิธีเหมาะสมเลี้ยงเด็ก เจนเนอเรชั่น Z เด็กในยุคปัจจุบัน หรือที่เรียกว่า เด็กเจนเนอเรชั่น Z เติบโตมาในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไปจากเดิม ทำให้มีลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ ดังนั้น วิธีการเลี้ยงดูบุตรหลานในยุคนี้ จึงจำเป็นต้องปรับให้เหมาะสม โดยใช้วิธี “การเลี้ยงดูเชิงบวก” (Positive Parenting) หมายถึงแนวคิดในการเลี้ยงดูที่ให้ความสำคัญกับเวลา คุณภาพ และการฝึกวินัย ที่ไม่ต้องใช้ “ความรุนแรง” เชื่อในความสัมพันธ์ที่เป็นลักษณะรัก เคารพ ผูกพัน มากกว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจซึ่งมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ยืนยันได้ว่า ส่งผลดีกับเด็ก ทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และการพัฒนาบุคลิกภาพเมื่อเป็นผู้ใหญ่ รวมไปถึงยังเป็นการเลี้ยงดูที่ทำให้พ่อแม่ลูกมีสัมพันธภาพที่ดีไปตลอดชีวิต...

(ไทยรัฐ, 31 สิงหาคม 2559)

...การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการใช้ Positive Parenting นั้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากสำหรับคุณพ่อคุณแม่สมัยใหม่ที่ยากส่งเสริมพัฒนาการของลูก และพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวให้ดียิ่งขึ้น

(disrupt, 21 ธันวาคม 2563)

จากกระแสความนิยมที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ทำให้เห็นว่าอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีผลเชิงอุดมการณ์ คือ การที่ผู้เขียนใช้กลวิธีทางภาษาหลายอย่างประกอบกันในการสื่อสารชุดความคิดหรืออุดมการณ์ ทำให้การนำเสนอความคิดน่าจะมีอิทธิพลต่อผู้อ่านมากขึ้น ประกอบกับสถานภาพของผู้เขียนที่เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้วยแล้วก็ยิ่งทำให้คำแนะนำเหล่านี้น่าจะมีผลทางอุดมการณ์ต่อผู้อ่านไม่น้อย

นอกจากนี้การนำเสนอแนวทางการเลี้ยงลูกทั้งสองแบบมานำเสนอในลักษณะคู่ตรงข้ามและประเมินค่าแบบเหมารวมว่าแบบหนึ่งดี แบบหนึ่งไม่ดี ประกอบกับการนำเสนอตนเองในฐานะ “ที่พึ่ง” ของพ่อแม่ผู้ปกครอง (แต่ส่วนหนึ่งก็เพื่อผลประโยชน์ของตน) ทำให้เห็นว่าผู้เขียนก้าวล้ำเข้ามาในพื้นที่

ครัวเรือน เข้ามามีบทบาทแทนญาติผู้ใหญ่ และพยายามตำหนิการเลี้ยงดูแบบเดิม โดยนำเสนอข้อมูลในแนวทางเดียวโดยใช้การนำเสนอแบบเหตุ-ผล เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเลี้ยง “เชิงบวก” ลูกเกิดการ พัฒนา แต่เลี้ยง “เชิงลบ” จะทำให้เกิดปัญหาการเลี้ยงลูกในแบบเดิม ๆ แบบที่แพทย์ใช้คำว่า “ปัญหาคลาสสิก” การนำเสนอดังกล่าว อาจส่งผลเสียต่อผู้รับสาร คือ ผู้รับสารอาจขาดการพิจารณาไตร่ตรอง ข้อมูลอย่างถี่ถ้วน รอบด้านก่อนจะนำไปใช้ทั้งที่ความจริงผลของการเลี้ยงลูกในแต่ละวิธีอาจจะมีทั้งด้านดี และด้านที่ไม่ดีเช่นกัน การอบรมเลี้ยงดูเด็กของแต่ละสังคมจึงควรมีความแตกต่างกันออกไปตามพื้นฐานสังคมและวัฒนธรรมของตน

5.2.2 การกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและคนในสังคม

อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวนำเสนอให้เห็นถึงคู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ในลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม คือ นำเสนอให้เห็นว่าลูกเป็นบุคคลทางกฎหมาย มีสิทธิเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง การเลี้ยงดูลูกเป็นหน้าที่หลักของพ่อแม่ ไม่ใช่การกระทำที่ก่อให้เกิดบุญคุณ และพ่อแม่ต้องเคารพสิทธิของลูก การกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวในลักษณะนี้น่าจะมีผลให้วิถีการปฏิบัติเลี้ยงดูลูกในสังคมไทยมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปเป็นแบบตะวันตกมากขึ้น คือ ถูกระบบค่านิยมในเรื่องปัจเจกชนนิยม ความเป็นอิสระส่วนตัว และความเสมอภาคในครอบครัว (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2544: 30) มากขึ้น ทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เด็กต้องเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ มาเป็นผู้ใหญ่และเด็กต้องเคารพซึ่งกันและกัน การสอนที่ใช้อำนาจ สั่ง ห้าม ตี ปรับเปลี่ยนเป็น รับฟัง ใช้ความเข้าใจ ใช้การสื่อสาร “เชิงบวก” เพื่อก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพ่อแม่ลูก เป็นต้น แบบแผนความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จึงน่าจะมีส่วนทำให้สถานภาพและโครงสร้างทางสังคมของไทยระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ส่วนคู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพ่อแม่-ญาติ ก็มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นให้เห็นว่าสิทธิ อำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูต้องเป็นของพ่อแม่ ส่วนญาติมีบทบาทเป็นผู้ช่วย และต้องเคารพการตัดสินใจของพ่อแม่ ไม่ควรก้าวท้าวหรือเข้าไปกีดกันถึงวิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ และหากมีปัญหาการเลี้ยงดูผู้ที่จะเป็นที่พึ่งหรือให้คำแนะนำที่น่าเชื่อถือคือกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวทำให้เห็นว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้เข้ามามีบทบาทในพื้นที่ของครอบครัวยุคปัจจุบัน โดยทำหน้าที่แทนปู่ย่าตายายในเรื่อง

ของการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกที่เป็นความรู้ใหม่ ทำให้ความรู้จากประสบการณ์ที่มาจากปู่ย่าตายายดูด้อยค่าลงไป และลดบทบาทความสำคัญของปู่ย่าตายายในฐานะที่พึ่งของครอบครัวไทย ให้เป็นผู้สนับสนุนหรือคอยช่วยเหลือ

นอกจากนี้วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางยังทำให้เห็นว่าครูที่เคยมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ซึ่งคนในสังคมไทยเปรียบเป็นเหมือนพ่อแม่คนที่สองได้กลายเป็นผู้ที่ขาดทักษะในการดูแลเด็ก และเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก ซึ่งในประเด็นนี้ก็มีส่วนจริงอยู่บ้าง เพียงแต่วาทกรรมนี้กล่าวถึงครูในภาพเหมารวม อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยจึงสื่อให้เห็นว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีอำนาจทางความรู้ในเรื่องของการดูแลเด็กมากกว่าครู เพราะครูยังเป็นผู้ที่ขาดความรู้ในเรื่องของหลักการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จึงส่งผลให้ผู้ที่เป็นครูต้องปรับเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ตามแบบที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

การจัดแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว และคนในสังคมนี้เป็นสิ่งที่ตอกย้ำให้เห็นว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้จัดวางสถานะ บทบาทของตนว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจในการเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กมากที่สุดในสังคม ส่วนคนกลุ่มอื่นเป็นผู้ที่ด้อยความรู้กว่า เมื่อไม่มีความรู้จึงต้องยอมรับคำแนะนำเหล่านั้นไปปฏิบัติเพื่อให้การเลี้ยงดูเด็กมีประสิทธิภาพ

5.2.3 การประกอบสร้างภาพสมาชิกที่ “พึงประสงค์” ของสังคมไทย

วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นเครื่องมือในการผลิตซ้ำภาพของสมาชิกที่พึงประสงค์ของสังคมไทย ตามความคิด ความเชื่อ ที่กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำเสนอไว้ กล่าวคือ อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ได้นำเสนอวิธีการเลี้ยงลูกที่เป็นหลักวิชาการให้แก่พ่อแม่ เมื่อพ่อแม่ได้เรียนรู้หลักการดังกล่าว และนำไปปฏิบัติก็จะทำให้เป็นพ่อแม่ที่ “พึงประสงค์” ซึ่งจะส่งผลให้พ่อแม่ ลูก มีความสัมพันธ์อันดี ทุกคนในครอบครัวมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เด็กได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาศักยภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวเป็นชุดความคิดที่นำเสนอให้เห็นภาพของความสัมพันธ์ที่ทุกคนในครอบครัวมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน มีการเคารพซึ่งกันและกัน ส่วนอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยนำเสนอให้เห็นภาพของสมาชิกในสังคมที่อยู่กันอย่างสันติ เคารพให้เกียรติกัน ไม่ใช่วาทะถ่วงละเมิด หรือกระทำความรุนแรงต่อกัน อำนาจของผู้ใหญ่ยังมีอยู่แต่เปลี่ยนมาเป็นการฝึกวินัยโดยใช้ความเข้าใจ ไม่ใช่อำนาจบังคับ หรือลงโทษด้วยความรุนแรง

ผลของวาทกรรมที่มีต่อสังคมคือ ทำให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้ร่วมกันว่า เมื่อทุกคนปฏิบัติตามชุดความคิดที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำเสนอแล้ว ก็จะช่วยให้ทุกคนกลายเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม อาทิ เป็นพ่อแม่ที่ดี เป็นปู่ย่าตายายที่ดี เป็นครูที่ดี รู้ว่าการกระทำแบบใดเหมาะสม ไม่เหมาะสม ส่วนคนที่ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำก็อาจทำให้ถูกแบ่งแยกกว่าเป็นพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ครู ที่ “ไม่ฟังประสงค์” และเป็นกลุ่มคนที่อาจจะทำให้เด็กเกิดปัญหา ด้วยเหตุนี้ วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็น “เครื่องมือ” ที่เอื้อประโยชน์ต่อการสร้างสังคมใหม่ โดยมีแพทย์อยู่ในฐานะเป็น “ผู้ควบคุม” และ “สร้างชุมชนการเรียนรู้” ให้แก่พ่อแม่

5.2.4 การนำเสนอภาพการใช้อำนาจและความรุนแรงที่มีผลกระทบต่อเด็กเพื่อนำเสนอการปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ในสังคมไทย

อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย เป็นชุดความคิดที่นำเสนอให้เห็นว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรง ซึ่งความรุนแรงนั้นเป็นผลมาจากความคิด ความเชื่อแบบเดิมที่มีรากฐานจากการมองเรื่องการ “แก้ง แหย่ แซว” เป็นเรื่องล้อเล่น เป็นเรื่องสนุกสนานในสังคมไทย

ผู้ผลิตวาทกรรมพยายามนำเสนอให้เห็นว่าอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยที่มาจากความเคยชินกับพฤติกรรมการ “ล้อ แก้ง แหย่ แซว” นั้น เป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลและเป็นการสังสมความรุนแรง ชุดความคิดนี้เป็นการสร้างวาทกรรมที่ให้คุณค่าเรื่องสิทธิบุคคลเป็นอย่างมาก อุดมการณ์ความรุนแรงนี้สอดคล้องกับทฤษฎี “สามเหลี่ยมความรุนแรง” ของโยฮัน กัลตุง (Johan Galtung) ที่กล่าวว่า

...ความรุนแรงประกอบด้วย ความรุนแรงทางตรง (direct violence) หมายถึง ความรุนแรงที่มีความร้ายแรงหรือโหดร้ายและมองเห็นได้อย่างชัดเจนที่กระทำต่อมนุษย์โดยตรง ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (structural violence) หมายถึง กระบวนการที่ปรากฏขึ้นเมื่อโครงสร้างทางสังคมได้บ่อนเซาะความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์หรือผู้คนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกปฏิบัติ อันเป็นผลจากความไม่เสมอภาคและความล้มเหลวเชิงสถาบันในการจัดการปัญหาอย่างเรื่องคอร์รัปชันหรือความยากจนและความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม (cultural violence) หมายถึง การใช้องค์ประกอบทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องศาสนา อุดมการณ์ ภาษา เพื่อสร้างความรุนแรงเชิงโครงสร้างและความรุนแรงทางตรง...

(Johan Galtung อ้างถึงใน บดินทร์ สายแสง, 2561: 472)

อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยที่ผู้ผลิตกล่าวถึงนั้นสอดคล้องกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม เช่น ในสังคมไทยมีสำนวนในเชิงสั่งสอนว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมทางสังคมที่ให้อำนาจแก่พ่อแม่ตัดสินได้ว่าอะไรถูกอะไรผิด จึงอนุญาตให้พ่อแม่ตีลูกได้ กรณีของ “การล้อ แก่ล้ง แห่ แซว” ก็เช่นกัน ผู้ผลิตวาทกรรมนำเสนอให้เห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมในการใช้อารมณ์ขันเพื่อข่มหรือเยาะเย้ยผู้อื่น การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการสั่งสมความรุนแรง และกลายเป็นเรื่องสนุกที่คนในสังคมเคยชิน

เมื่อพิจารณาข้อดีของการนำเสนออุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยทำให้เห็นว่าการกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้นำเสนออุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยเพื่อนำมาใช้เป็น “เครื่องมือ” ในการแข่งขันกับชุดความคิดเดิมของคนในสังคมบางส่วนที่มองว่าการใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องธรรมดา และพยายามเรียกร้องให้คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ในเรื่องการใช้ความรุนแรงในสังคมไทย และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

อย่างไรก็ดีมีประเด็นที่น่าสังเกตคือ การนำเสนอเรื่องการใช้ความรุนแรงนี้ ผู้ผลิตวาทกรรมนำเสนอในลักษณะของภาพเหมารวมว่าการ “ตี การล้อ แก่ล้ง แห่ แซว” ทั้งหมดเป็นการใช้ความรุนแรง โดยไม่ได้แบ่งระดับว่าการกระทำแบบใดเป็นการใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีการใช้ความรุนแรง และครูเป็นบุคคลที่มักจะใช้ความรุนแรงกับเด็ก มีการยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมเพื่อเชื่อมโยงกับชุดความคิดนี้ และเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารให้เห็นคล้อยตาม ความพยายามในการนิยามชุดความคิดการใช้ความรุนแรงในสังคมไทยนี้อาจทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกกังวล คิดตั้งคำถามกับการกระทำของครู และอาจนำไปสู่การไม่ไว้วางใจระบบการดูแล การฝึกวินัยให้แก่เด็กในโรงเรียน การยอมรับและปฏิบัติตามชุดความคิดดังกล่าว ทำให้เห็นว่าผู้รับสาร ได้แก่ พ่อแม่ ครู คนอื่น ๆ ในสังคมยังขาดความรู้ และมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องการใช้ความรุนแรง ดังนั้น ผู้รับสารกลุ่มนี้จึงต้องปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ รวมถึงการกระทำต่าง ๆ ให้เป็นไปตามอุดมการณ์ที่แพทย์นำเสนอไว้ อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยจึงช่วยตอกย้ำและชี้้นำให้ผู้รับสารเห็นว่าอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นอุดมการณ์ที่ดี เหมาะสมที่จะนำมาใช้ฝึกวินัยกับเด็ก และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กควรศึกษาเรียนรู้ และนำมาปรับใช้อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยจึงเป็นอุดมการณ์ที่ช่วยเอื้อประโยชน์ให้อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ผลิตได้รับการยอมรับนับถือมากขึ้นไปด้วย

กล่าวโดยสรุปในมุมมองเชิงวิพากษ์ ผู้วิจัยเห็นว่าอุดมการณ์ที่นำเสนอผ่านวาทกรรม แนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทั้ง 3 อุดมการณ์ คือ อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย อุดมการณ์ทั้งหมดนี้เป็นวาทกรรมที่กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสร้างขึ้นมาเพื่อต่อต้าน แข่งขันกับแนวคิดที่มีมาแต่เดิมในสังคมไทย ได้แก่ การเลี้ยงลูกในสังคมไทยที่มีมาตั้งแต่อดีต เป็นการเลี้ยงลูกตามความคิด ความเชื่อ ประสบการณ์ที่ไม่มีหลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์มารองรับ ผู้ใหญ่มีอำนาจมากกว่าเด็กและชอบใช้อำนาจในการบังคับฝืนวินัยเด็ก เป็นผลให้สังคมไทยมีการสั่งสม ความรุนแรง กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจึงใช้อำนาจกับความรู้ที่มีจากการเป็นกลุ่มคนที่มี สถาบันการแพทย์มารองรับ สร้างวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกแบบใหม่ให้แก่สังคมไทย ในแง่ดีคือ ต้องการสร้างสมาชิก “พ่อแม่” “ผู้ใหญ่” “ครู” ที่พึงประสงค์ให้แก่สังคมไทยเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยน สังคมให้เป็นสังคมในอุดมคติที่มีการเลี้ยงลูกอย่างถูกวิธี ลดการใช้อำนาจและความรุนแรง ซึ่งจะส่งผล ต่อการพัฒนาเด็กให้เติบโตได้อย่างมีความสุข

ในขณะที่วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางก็ เอื้อประโยชน์ให้กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางยังคงเป็นกลุ่มที่มีสถานภาพสูงกว่ากลุ่มคนที่ไม่ใช่ ผู้เชี่ยวชาญในสังคม กล่าวคือ วาทกรรมนี้ทำให้แพทย์ได้เป็นผู้รู้ในเรื่องแนวทางการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ และเข้ามามีบทบาทหน้าที่แทนญาติผู้ใหญ่ของครอบครัว ส่งผลให้คน กลุ่มอื่น (กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พ่อแม่ ญาติ ครู) ถูกมองว่าไม่มีความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกมากพอ เลี้ยงลูก ไม่เป็น ถ้าอยากเลี้ยงลูกเป็นต้องมาพึ่งพาคำแนะนำจากแพทย์และต้องนำคำแนะนำเหล่านั้นไปปฏิบัติ จึงจะประสบความสำเร็จในการเลี้ยงดูเด็ก สร้างภาพเหมารวมว่าการเลี้ยงลูกแบบไทยเป็น “เชิงลบ” ความรู้ที่เคยได้รับจากปู่ย่าตายายเป็นความรู้ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เลี้ยงลูกในปัจจุบัน ดังนั้น ปู่ย่าตา ยายจึงควรมียุทธศาสตร์เป็นผู้ช่วย ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระ บุชบกแก้ว (2562) ที่ พบว่าปัจจุบันภาพตัวแทนผู้สูงอายุที่สื่อผ่านสื่อสาธารณะไม่ได้ถูกสื่อให้เห็นบทบาทของการเป็น ผู้เชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำ หรือมีบทบาทในครอบครัว วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกแบบแพทย์นี้ เป็นวาทกรรมที่รับแนวคิดมาจากตะวันตก การผลิตซ้ำวาทกรรมดังกล่าวจึงน่าจะส่งผลให้เด็กมี ความคิดเป็นของตนเองมากขึ้น เด็กไม่กลัวผู้ใหญ่ กล้าแสดงออกทางความคิด ความสัมพันธ์ใน ครอบครัวพึ่งพากันน้อยลง เน้นการพัฒนาตนเองและเคารพในความเป็นปัจเจกทำให้สังคมไทยมี แนวโน้มปรับเปลี่ยนไปเป็นแบบสังคมตะวันตกมากขึ้น

วาทกรรมแนะนำการเลี้ยงลูกแบบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นวาทกรรมที่เรียกร้องให้พ่อแม่กลุ่มชนชั้นกลางเข้ามามีบทบาทในการศึกษาหาความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกให้มากขึ้น และปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกให้เป็นไปตามหลักการ วาทกรรมการแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนี้อาจทำให้เกิดการดูแคลนพ่อแม่กลุ่มชนชั้นกลางว่าเป็นกลุ่มคนที่เลี้ยงลูกไม่เป็น ทำให้เด็กกลายเป็นปัญหาของสังคม เนื่องจากอาจจะไม่มีเวลาการศึกษาหาความรู้เรื่องการเลี้ยงลูก หรือไม่มีกำลังทรัพย์ในการพัฒนาพ่อแม่เลี้ยงลูกอย่างดีที่สุดเหมือนพ่อแม่กลุ่มชนชั้นกลาง ด้วยเหตุนี้วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจึงเป็นวาทกรรมที่ทำให้เห็นว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีอำนาจมากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ การได้มาซึ่งอำนาจนั้นเป็นผลมาจากการมีสถาบันการแพทย์มารองรับในอำนาจทำให้สามารถเข้าถึงความรู้ และนำเสนอความรู้เหล่านั้นด้วยการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสร้างภาพเหมารวมว่าการเลี้ยงลูกแบบไทยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” ด้วยหวังจะเป็นเครื่องมือในการควบคุมความคิด ความเชื่อ การกระทำของคนในสังคมให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของกลุ่มตนปรารถนา

การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมในบทนี้ทำให้เห็นว่า วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีความสัมพันธ์กับสังคมแบบวิภาษ กล่าวคือ วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเกิดจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 5 ประการคือ 1) การรับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จากสังคมตะวันตก 2) แนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทย 3) สภาพพื้นฐานของสังคมไทย 4) แนวคิดเรื่องปัจเจกนิยม และ 5) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทย ในขณะที่เดียวกันวาทกรรมดังกล่าวก็มีผลทำให้เกิด 1) การนำเสนอแนวทางการเลี้ยงลูกที่ “พึงประสงค์” สู่กลุ่มผู้อ่านในสังคมไทย 2) การกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว 3) การประกอบสร้างภาพสมาชิกที่ “พึงประสงค์” ของสังคมไทย 4) การนำเสนอภาพการใช้อำนาจและความรุนแรงที่มีผลกระทบต่อเด็กเพื่อนำเสนอการปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ในสังคมไทย

ผลการศึกษานี้ช่วยเผยให้เห็นว่ากลุ่มผู้มีอำนาจในสังคมใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการประกอบสร้างและสื่ออุดมการณ์การเลี้ยงลูก และช่วยสร้างความ “ตระหนักรู้” และ “รู้เท่าทัน” วาทกรรมของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในการตัดสินประเมินค่าว่าสิ่งใดเป็น “เชิงบวก” หรือ “เชิงลบ” นั้นเป็นการมองแบบรวบยอดโดยไม่ได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนว่าที่จริงแล้วทุกแนวทางน่าจะมีส่วน “ด้านบวก” และ “ด้านลบ” จึงอาจเป็นการนิยามและประเมินค่าที่เผด็จคติ ในการเลือกแนวทางการเลี้ยงลูกพ่อแม่ควรจะรับสารอย่างมีวิจารณญาณ พิจารณาไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนรอบด้านก่อนที่จะเชื่อและเลือกนำแต่ส่วนที่มีประโยชน์ไปปรับใช้ ตั้งคำถามส่วนที่อาจจะนำเสนออย่างไม่เป็นธรรม บิดเบี้ยวไม่ครอบคลุมครบถ้วนเพื่อไม่ให้ถูกครอบงำด้วยการตัดสินเชิงประเมินค่า

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาวิเคราะห์วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เนื่องจากเป็นวาทกรรมที่ผลิตโดยกลุ่มที่มีอำนาจในสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และเพื่อศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากบทความที่แพทย์เขียนเผยแพร่ในเพจเฟซบุ๊ก ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2558 – 31 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เลือกเก็บข้อมูลจากเพจที่ได้รับความนิยมสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน เพจหมอเสาวภาเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และเพจเข็นเด็กขึ้นภูเขา ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ศึกษาคือ ใช้กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมของแฟร์คลอฟ (Fairclough, 1995) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (CDA) โดยมีสมมติฐานในการวิจัยคือ กลวิธีทางภาษาที่สื่ออุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูก และสถานภาพของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีส่วนช่วยสร้างและผลิตซ้ำอุดมการณ์การเลี้ยงลูกแบบใหม่ อาทิ อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย อุดมการณ์เหล่านี้น่าจะมีผลต่อความคิด ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมสมาชิกใหม่ของสังคมไทย

ผลการศึกษาพบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจะสรุปผลการศึกษาเป็น 4 ประการคือ อุดมการณ์ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษา กลวิธีทางภาษาที่สื่ออุดมการณ์ วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1.1 อุดมการณ์ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษา

จากข้อมูลวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง อุดมการณ์ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษา มี 3 อุดมการณ์ ได้แก่ อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และอุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย

อุดมการณ์ทั้ง 3 อุดมการณ์ปรากฏในตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะทาง และมีการนำเสนอความคิดที่สัมพันธ์สอดคล้องกัน ดังนี้

1) อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก”

อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี รับฟัง ใช้ความเข้าใจ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ไม่ใช้อำนาจและความรุนแรง เน้นการพัฒนาตนเอง ส่วนการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” คือ วิธีการเลี้ยงลูกที่ใช้อำนาจและความรุนแรง พ่อแม่ไม่เคารพสิทธิของลูก ไม่ใช้ความรู้ทางวิชาการ ใช้วิธีการเลี้ยงแบบเน้นให้เชื่อฟัง ซึ่งแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางพยายามนิยามและนำเสนอวิธีการเลี้ยงลูกเป็นสองแบบในลักษณะคู่ตรงข้ามแบบเหมารวม เพื่อสื่อความหมายว่าการเลี้ยงลูกโดยอาศัยหลักความรู้ทางวิชาการเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ส่วนการเลี้ยงลูกแบบเดิมในสังคมไทยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” และการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” มีประสิทธิภาพกว่าการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” อุดมการณ์นี้ทำให้เห็นว่า “แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งเป็น “คนนอก” เข้ามายุ่งเกี่ยวชี้นำกิจกรรมภายในบ้าน ครอบครัว ซึ่งเดิมเป็นบทบาทของปู่ย่าตายาย หรือผู้ใหญ่ในครอบครัว และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเป็น “ที่พึ่ง” ที่สามารถให้คำแนะนำในการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ได้ดีกว่าญาติผู้ใหญ่

2) อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว

อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวเป็นอุดมการณ์ที่นำเสนอให้เห็นว่าบุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันแบบปัจเจกนิยม (individualism) ที่เน้นความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และพึงเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน เน้นรักษาความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ ลูก มากกว่าความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของสภาพสังคมไทยที่จะพยายามรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไว้ จะเห็นได้ว่าอุดมการณ์นี้สอดคล้องกับอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่เน้นความเท่าเทียมระหว่างบุคคลและเน้นสิทธิของเด็ก

3) อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย

อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยเป็นชุดความคิดที่นำเสนอให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรง สถาบันสำคัญของสังคมคือ โรงเรียนยังเป็นที่ที่มีการใช้ความรุนแรง และ “ครู” มักเป็นผู้ที่ใช้ความรุนแรงกับเด็ก แพทย์มีการเชื่อมโยงประเด็นให้เห็นว่าปัญหาการใช้ความรุนแรงเป็นผลมาจากการเลี้ยงดู และการดูแลเด็ก อุดมการณ์นี้เป็นอุดมการณ์ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญพยายามนำเสนอและเน้นย้ำเฉพาะแ่งมุมที่เป็นปัญหาเพื่อสนับสนุนอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” กล่าวคือ แสดงให้เห็นเหตุผลความจำเป็นในการหันมาเลี้ยงลูกตามแนวทางใหม่เพราะ

แนวทางเดิมซึ่งเน้นการใช้อำนาจทำให้เกิดสภาพที่เป็นปัญหา อย่างไรก็ตาม อุดมการณ์นี้ละเลยที่จะกล่าวถึงส่วนดีของโรงเรียนในแง่มุมอื่น การนำเสนออุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยจึงอาจจะเป็นนำเสนอในแง่มุมที่คับแคบ ไม่ได้สะท้อนแง่มุมที่หลากหลายของเรื่องความรุนแรงทำให้เกิดภาพที่ “บิดเบี้ยว” และนำเสนออย่าง “ไม่เป็นธรรม”

6.1.2 กลวิธีทางภาษาที่สื่ออุดมการณ์

กลวิธีทางภาษาที่สื่ออุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางพบว่า มีการใช้กลวิธีทางภาษาที่สำคัญทั้งสิ้น 35 กลวิธี แบ่งตามหน้าที่ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1) **การแสดงความมีหลักวิชาการและเหตุผล** มี 14 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำศัพท์ทางวิชาการ การใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายว่าเป็นความรู้พิเศษ การใช้คำศัพท์ทางกฎหมาย การใช้บุพบทวลีร่วมกับคำกริยา การใช้คำ “เคารพ” “นับถือ” ร่วมกับ “พ่อแม่” การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล การใช้ข้อความแสดงเหตุผล การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข การใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล การใช้สหพท ได้แก่ (1) อ่างงานวิจัยฯ (2) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (3) การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริง การใช้มูลบท และการใช้อุปลักษณ์

2) **การใช้น้ำเสียงที่มีอำนาจ** มี 19 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำคู่ตรงข้ามที่แสดงการประเมินค่า การใช้คำที่มีผลในการประเมินคุณค่า การใช้คำแสดงผลลัพธ์ การใช้คำ “เชิงบวก” “เชิงลบ” ร่วมกับคำบรรยายลักษณะแนวทางการเลี้ยงลูก การใช้คำแสดงการสั่ง/แนะนำร่วมกับคำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูก การใช้คำ “หน้าที่” ร่วมกับ กริยา “เป็น คือ มี” การใช้คำบรรยายพฤติกรรมการเลี้ยงลูกร่วมกับคำแสดงการประเมินค่า การใช้คำแสดงการตัดสินคุณค่าที่มีน้ำหนักรุนแรงร่วมกับคำ “โรงเรียน” การใช้คำประเมินค่าเชิงลบร่วมกับคำนาม “ครู” การใช้คำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำนาม “ครู” การใช้คำเรียก “หมอ” ร่วมกับคำกริยา การใช้คำ “ผู้ช่วย” ร่วมกับคำเรียกญาติ การใช้ข้อความแสดงความขัดแย้ง การใช้ข้อความแสดงการสั่ง การใช้การอ้างสถานภาพความเป็นแพทย์ การใช้การกล่าวซ้ำ การใช้ทัศนภาวะ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้สหพท (การยกคำสอนมาตีความใหม่)

3) การใช้วาทกรรมแห่งมิตร มี 2 กลวิธี ได้แก่ การใช้สหบท (การใช้คำถามจากผู้อ่าน) และการใช้วจนลีลาเป็นกันเอง

กลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่ออุดมการณ์มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ รองลงมาได้แก่ การเชื่อมโยงความแบบต่าง ๆ และการใช้สหบท กลวิธีที่ปรากฏซ้ำทุกอุดมการณ์ ได้แก่ การใช้สหบท และกลวิธีที่ใช้ซ้ำ ได้แก่ การใช้สหบท ได้แก่ (1) การอ้างอิงวิจัยฯ (2) การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (3) การยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผล การใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข การใช้ข้อความแสดงการสั่ง การใช้มูลบท การใช้อุปลักษณ์ และการใช้วจนลีลาเป็นกันเอง กลวิธีบางกลวิธีก็สามารถทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ เช่น กลวิธีการใช้ข้อความแสดงการสั่งพร้อมด้วยการให้เหตุผล และกลวิธีการใช้ข้อความแสดงความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข สามารถแสดงถึงความมีหลักวิชาการและเหตุผลและในขณะเดียวกันก็แสดงถึงใช้เสียงที่มีอำนาจด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เขียนต้องการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูกตามแบบของตนเองให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

นอกจากนี้กลวิธีทางภาษาที่ใช้ทั้งหมดสะท้อนให้เห็นว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางต้องการนำเสนอว่าชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูกที่ดี ส่วนวิธีการเลี้ยงลูกที่มีอยู่ในสังคมไทยเป็นวิธีการที่ไม่ดี การนำเสนอแนวคิดเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของฟานไดก์ (van dijk, 2000) ที่กล่าวถึงกลวิธีการแบ่งขั้วเรา-เขา (us-them polarization) หรือการนำเสนอตนเองในด้านบวกและนำเสนอผู้อื่นในด้านลบ จึงอาจกล่าวได้ว่าวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้พยายามสร้างความ “ชอบธรรม” ในการนำเสนออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ว่าวิธีการเลี้ยงลูกดังกล่าวเป็นวิธีที่ดีและมีประสิทธิภาพตามความคิด ความเชื่อของตนเอง และลดความ “ชอบธรรม” ของวิธีการเลี้ยงลูกที่มีอยู่เดิมในสังคมไทยให้ด้อยค่าลงไปว่าเป็นวิธีการ “เชิงลบ” ไม่ดี ไม่เห็นด้วย และเป็นวิธีการเลี้ยงดูที่ทำให้เกิดปัญหาจึงควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

ผลการศึกษาทำให้เห็นว่าผู้เขียนใช้กลวิธีทางภาษาหลายอย่างประกอบกันในการสื่อชุดความคิดหรืออุดมการณ์ ทำให้การนำเสนอความคิดน่าจะมีอิทธิพลต่อผู้อ่านมากขึ้น ประกอบกับสถานภาพของผู้เขียนด้วยแล้วยิ่งทำให้คำแนะนำเหล่านี้น่าจะมีผลทางอุดมการณ์ต่อผู้อ่านไม่น้อย

6.1.3 วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง
งานวิจัยนี้ศึกษาวิธีปฏิบัติทางวาทกรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสาร (S-P-E-A-K-I-N-G) ตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร การวิเคราะห์แบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ วิเคราะห์กระบวนการผลิตและกระจายตัวบท การบริโภคนและการตีความตัวบท และวิเคราะห์ระเบียบวาทกรรม (order of discourse) และความสัมพันธ์เชิงสหบท (intertextuality) ระหว่างตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางกับตัวบทอื่น สามารถสรุปผลการวิเคราะห์วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม (discursive practice) ได้ดังนี้

1) กระบวนการผลิตและกระจายตัวบท

กระบวนการผลิตตัวบทแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกเป็นตัวบทที่ผลิตโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านกุมารแพทย์ เวชศาสตร์วัยรุ่น จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น และกุมารแพทย์พัฒนาการและพฤติกรรม ซึ่งกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางดังกล่าวนี้เป็นกลุ่มคนที่ได้รับการรับรองสถานภาพทางอาชีพโดยหน่วยงานของรัฐ ประกอบกับคนในสังคมให้ความเคารพ และยกย่องว่าแพทย์เป็นบุคคลที่มีความรู้สูง น่าเชื่อถือจึงทำให้ตัวบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกกลายเป็นแหล่งความรู้ที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ต่างจากความรู้ที่ได้รับจากแหล่งความรู้อื่น ๆ

ด้านวัตถุประสงค์ของการผลิตบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกพบว่า ผู้ผลิตต้องการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกแบบแพทย์ และต้องการให้ผู้รับสารนำแนวคิดนั้นไปปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากการใช้น้ำเสียงที่จริงจังในเชิงสั่งสอนหรือออกคำสั่งเป็นหลัก แต่ก็ผสมผสานกับการใช้จรรยาบรรณแบบเป็นกันเองทำให้ตัวบทความมีลักษณะเป็นวาทกรรมแห่งมิตร (discourse of friends) ส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกว่าผู้ผลิตมีความปรารถนาดีที่จะแนะนำแนวคิดและวิธีการเลี้ยงลูกที่ถูกต้องมายังผู้รับสาร ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนั้นเป็น “เครื่องมือ” ที่ผู้ผลิตใช้ถ่ายทอดอุดมการณ์บางประการแก่พ่อแม่ เพื่อสร้างคุณลักษณะของพ่อแม่ที่ “พึงประสงค์” ให้แก่สังคมไทย

ส่วนการกระจายตัวบทพบว่า บทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางใช้การสื่อสารบนพื้นที่เสมือน (virtual space) บนสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก ซึ่งระบบปฏิบัติการเฟซบุ๊กเป็นระบบที่เอื้อต่อการผลิตซ้ำของตัวบท กล่าวคือ ผู้รับสารที่สนใจเรื่องการเลี้ยงลูกก็จะกดติดตามอ่านบทความจากเพจ และหากเกิดความพึงพอใจก็สามารถกดถูกใจและกดแบ่งปันข้อมูลให้แก่

เพื่อนในสังคมออนไลน์ได้ด้วย ตัวบทจึงถูกผลิตซ้ำได้อย่างไม่จำกัด นอกจากนี้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางยังรวบรวมบทความที่เผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กนี้ไปตีพิมพ์เป็นเล่มหนังสือ และมีการนำเนื้อหาจากในหนังสือมาเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กด้วยเช่นกัน ทั้งยังมีการเผยแพร่ในลักษณะของการเป็นวิทยากรอบรมในงานต่าง ๆ หรือได้รับเชิญจากสื่อมวลชนให้ไปเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกผ่านรายการโทรทัศน์ หรือสื่ออื่น ๆ อีกด้วย บทความเหล่านี้จึงมีลักษณะเป็นวาทกรรมสาธารณะที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้อ่านได้เป็นจำนวนมาก เอื้อต่อการถ่ายทอดอุดมการณ์ได้ง่าย

2) การบริโภคและการตีความตัวบท

การบริโภคและการตีความตัวบท จะเห็นว่า ตัวบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกผลิตโดยกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ได้รับการรับรองสถานภาพทางอาชีพจากหน่วยงานของรัฐ และได้รับการยกย่องจากคนในสังคม ประกอบกับการนำเสนอด้วยน้ำเสียงที่จริงจัง จึงทำให้สารที่สื่อผ่านตัวบทได้รับการตีความว่าเป็นแหล่งความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือได้ นอกจากนี้การใช้วงเล็บภาษาแบบเป็นกันเองยังทำให้ผู้รับสารตีความได้ว่าสารนั้นถูกถ่ายทอดมาจากความหวังดี ผู้รับสารจึงมีแนวโน้มที่จะเชื่อในอุดมการณ์เหล่านั้น และอาจจะนำไปสู่การปฏิบัติตามด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ตัวบทความแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางยังมีลักษณะเป็นปริจเฉทแนะนำวิธีการ หรือ Procedural discourse โดยใช้วงเล็บบอกกล่าว วัจนกรรม การสั่งเป็นหลัก ประกอบกับการใช้น้ำเสียงจริงจังในการสื่อสาร ทำให้ผู้รับสารตีความได้ว่าตนเองเป็นเพียงผู้ที่มีหน้าที่เรียนรู้ ทำความเข้าใจในแนวคิด และวิธีการปฏิบัติตนในการเลี้ยงลูกตามคำแนะนำที่ได้รับจากสาร ส่วนผู้ส่งสารเป็นผู้เชี่ยวชาญที่สามารถบอกได้ว่าแนวคิดและวิธีการเลี้ยงลูกแบบใดเหมาะสม ไม่เหมาะสม ตัวบทจึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน

3) การวิเคราะห์ระเบียบวาทกรรม (order of discourse) และความสัมพันธ์เชิงสหบท (intertextuality)

วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีการผลิตตัวบทที่มีลักษณะสหวาทกรรม (interdiscursivity) (แฟร์คลัฟ, 1992) มีการผสมผสานระหว่างวาทกรรม การอบรมสั่งสอนเรื่องการเลี้ยงลูกกับวาทกรรมการให้ความรู้เชิงวิชาการแพทย์ แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงระหว่างวิถีปฏิบัติทางสังคมของวาทกรรมครอบครัวและวาทกรรมการแพทย์ ทำให้มีการจัดเรียงระเบียบวาทกรรมที่ซับซ้อน คือ มีการใช้ “วาทกรรมการอบรมสั่งสอนเรื่องการเลี้ยงลูก” ผสมผสาน

กับ “วาทกรรมการแพทย์” (หลักการเลี้ยงลูก”เชิงบวก”ที่เน้นการพัฒนาสมองกับพัฒนาการ) ทำให้เกิดตัวบทใหม่ ซึ่งผสมผสานประเภทตัวบท (genres) คำสอน คำแนะนำการเลี้ยงลูกกับการแนะนำให้ความรู้ทางการแพทย์ ลีลา (style) การพูดคุยสนทนากับการใช้ลีลาของแพทย์ ฯ กิจกรรม (activity) กิจกรรมในครัวเรือนที่ญาติผู้ใหญ่แนะนำพ่อแม่ผู้ปกครองกับการให้คำปรึกษา คำแนะนำด้านสุขภาพของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสถานพยาบาลหรือผ่านช่องทางการสื่อสารอื่น ที่มุ่งนำเสนอเรื่องการเลี้ยงลูกแบบแพทย์ มีการอ้างอิงหลักวิชาการ เกิดเป็นตัวบทประเภทใหม่ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเข้ามา มีบทบาทในครอบครัวแทนที่ญาติผู้ใหญ่

การผสมผสานระหว่างวาทกรรมต่างชนิดยังช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ แสดงให้เห็นว่าแพทย์ก้าวล้ำเข้ามาในพื้นที่ของครอบครัว เกิดการเชื่อมโยงระหว่างวิถีปฏิบัติทางสังคมของวาทกรรมครอบครัวเข้ากับวาทกรรมการแพทย์ การใช้ระเบียบวาทกรรมลักษณะนี้ทำให้วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีการจัดเรียงตัวบทที่ซับซ้อน เกิดเป็นตัวบทและขนบวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกแบบใหม่เพื่อนำมาใช้สะท้อนวิถีชีวิตในสังคมไทยปัจจุบัน

6.1.4 วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมของวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง จำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ สถานการณ์หรือปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการผลิตและบริโภคตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และผลทางอุดมการณ์การเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่อาจมีต่อผู้รับสารและสังคมไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

1) สถานการณ์หรือปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการผลิตและบริโภคตัวบทวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เกิดจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 5 ประการ ได้แก่

1.1) การรับแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จากสังคมตะวันตก

แนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” จากตะวันตกสัมพันธ์กับชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเพราะเป็นต้นเค้าของอุดมการณ์ที่แพทย์

ผู้เชี่ยวชาญนำมาถ่ายทอดผ่านวาทกรรม แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางน่าจะได้รับแนวคิดนี้ผ่าน การศึกษาวิชาชีพแพทย์ทำให้กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางกลายเป็นผู้รู้ในกิจกรรมใหม่ คือ เป็น ผู้เชี่ยวชาญเรื่องวิธีการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ซึ่งเป็นแนวคิดที่ปู้ย่าตายายไม่รู้มาก่อน ทำให้กลุ่มแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญนี้สามารถเข้ามามีบทบาทในพื้นที่ของครอบครัวสมัยใหม่แทนบทบาทหน้าที่ของญาติ ผู้ใหญ่ที่เคยเป็นผู้รู้และเป็น “ที่พึ่ง” ให้แก่พ่อแม่ในเรื่องการเลี้ยงลูก

1.2) แนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทย

วาทกรรมการแนะนำการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญสัมพันธ์กับแนวทางการ เลี้ยงลูกในสังคมไทยในแง่ที่ว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมักจะนำเสนอชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” โดยการเปรียบต่างกับแนวทางการเลี้ยงลูกที่มีอยู่เดิมในสังคมไทย และแนวทางการเลี้ยง ลูกในสังคมไทยมักจะถูกนำเสนอให้เป็นวิธีการ “เชิงลบ” กล่าวอีกอย่างคือวาทกรรมการเลี้ยงลูกโดย แพทย์ผู้เชี่ยวชาญนำเสนออุดมการณ์เพื่อแข่งขันกับอุดมการณ์หรือแนวทางการเลี้ยงลูกในสังคมไทย

1.3) สภาพพื้นฐานของสังคมไทย

1.3.1) การเปลี่ยนแปลงของครอบครัวไทยในปัจจุบัน

สภาพการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวไทยสัมพันธ์กับการนำเสนอ อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” และอุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวเนื่องจาก ลักษณะของครอบครัวในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัว ขยาย เมื่ออยู่เป็นครอบครัวเดี่ยวพ่อแม่จึงต้องเลี้ยงลูกกันเอง การขาดประสบการณ์การเลี้ยงลูกทำให้ พ่อแม่ต้องพึ่งพาแหล่งข้อมูลในการเลี้ยงลูก การขาดประสบการณ์การเลี้ยงลูก ประกอบกับค่านิยม ของครอบครัวสมัยใหม่ที่เน้นเรื่องการศึกษาเป็นหลัก จึงส่งผลให้พ่อแม่ยุคใหม่ในกลุ่มชนชั้นกลาง ต้องการความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกให้มีคุณภาพมากที่สุด อีกทั้งพ่อแม่ยุคใหม่ยังได้รับการศึกษามาก ขึ้นจึงเชื่อในหลักความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์ และนิยามหาความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกโดยเลือกที่จะเชื่อถือ คำแนะนำที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่า

1.3.2) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารสัมพันธ์กับชุดความคิดหรือ อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนำเสนอ เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่ พ่อแม่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลเรื่องการเลี้ยงลูก และเป็นแหล่งข้อมูลที่เผยแพร่และผลิตซ้ำวาทกรรม ให้แพร่ไปในวงกว้างกลายเป็นวาทกรรมสาธารณะที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย และกลายเป็นแหล่งที่

ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกที่ถูกต่อน่าเชื่อถือได้มากกว่าแหล่งความรู้อื่น ๆ ทำให้เกิดวิถีปฏิบัติทางสังคมในการบริโภคตัวบทผ่านสื่อออนไลน์ เกิดการรวมกลุ่มผู้ที่มีความสนใจในเรื่องการเลี้ยงลูกเหมือนกันโดยมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นผู้ที่ใช้อำนาจควบคุมการสื่อสาร ความคิด การกระทำของคนในกลุ่ม

1.4) แนวคิดเรื่องปัจเจกชนนิยม

แนวคิดเรื่องปัจเจกชนนิยม (Individualism) สัมพันธ์กับชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เนื่องจากแนวคิดปัจเจกชนนิยมเป็นแนวคิดพื้นฐานของแนวคิดจิตวิทยา “เชิงบวก” แนวคิดปัจเจกชนนิยมมีจุดเน้นที่การพัฒนาตัวบุคคล สังคมไทยปัจจุบันมีการรับเอาแนวคิดปัจเจกชนนิยมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นกลางที่อาศัยอยู่ในเมือง มีการศึกษา มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางขึ้นไปที่นิยมพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมเมืองที่มีการแข่งขันสูงได้ คนกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มผู้อ่านที่มีแนวโน้มจะรับเอาชุดความคิดหรืออุดมการณ์ที่สื่อผ่านวาทกรรมของแพทย์ไปปฏิบัติตามได้ง่าย

1.5) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทย

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทยเป็นประเด็นที่ถูกนำเสนอในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เป็นปัญหา และนำปัญหาเรื่องการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทยมาเชื่อมโยงกับประเด็นการเลี้ยงลูกเพื่ออธิบายว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากวิธีการเลี้ยงลูก และเกิดจากบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเด็กคือ “ครู” การนำเสนอในลักษณะนี้ทำให้เห็นว่าปัญหาการใช้อำนาจและความรุนแรงเป็นสิ่งที่มียุแล้ว ดังนั้นชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่แพทย์แนะนำจึงเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้

2) ผลทางอุดมการณ์การเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่อาจมีต่อผู้รับสารและสังคมไทย มี 4 ประการ ดังนี้

2.1) การนำเสนอแนวทางการเลี้ยงลูกที่ “พึงประสงค์” สู่กลุ่มผู้อ่านในสังคมไทย

อุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นอุดมการณ์หลักที่พบในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง หากพิจารณาในแง่ดีอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อาจมีความเหมาะสมในแง่ของความเป็นสากลหรือธรรมชาติของเด็ก ซึ่งสามารถช่วย

พัฒนาเด็กได้ตามหลักวิชาการ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม ผู้ผลิตวาทกรรมนำเสนอและพยายามนำการเลี้ยงลูกทั้งสองแบบมาเปรียบเทียบ เพื่อนำเสนอให้เห็นว่าการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เป็นสิ่งที่พึงประสงค์เพราะมีประสิทธิภาพในการพัฒนาลูกได้ดีกว่า โดยนำเสนอให้ผู้อ่านเห็นว่าการเลี้ยงลูกแบบเดิมที่เน้น “การใช้อำนาจ” ในการฝึกวินัยเป็นการเลี้ยงลูก “เชิงลบ” และการเลี้ยงลูกแบบใหม่ที่เน้นการใช้ความเข้าใจ เคารพสิทธิของลูก รั้งฟัง ให้การชมเชย เป็นการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” การนำเสนอในลักษณะนี้ทำให้ผู้รับสารลูกตีกรอบทางความคิดว่าการเลี้ยงลูกแบบใหม่ที่เรียกว่า “เชิงบวก” เป็นแนวทางที่ “พึงประสงค์” มากกว่า

2.2) การกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและคนในสังคม

วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทำให้เห็นว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ในลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม คือ นำเสนอให้เห็นว่าลูกเป็นบุคคลทางกฎหมาย มีสิทธิเสรีภาพในการควบคุมและกำหนดชีวิตตนเอง การเลี้ยงดูลูกเป็นหน้าที่หลักของพ่อแม่ ไม่ใช่การกระทำที่ก่อให้เกิดบุญคุณ และพ่อแม่ต้องเคารพสิทธิของลูก หากแนวทางการอบรมเลี้ยงดูลูกดังกล่าวได้รับการเผยแพร่และเป็นที่ยอมรับก็อาจจะส่งผลต่อวิธีการเลี้ยงดูลูกในสังคมไทย กล่าวคือ วิธีการปฏิบัติเลี้ยงดูลูกในสังคมไทยน่าจะมีแนวโน้มเปลี่ยนไปเป็นแบบตะวันตกมากขึ้น

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพ่อแม่-ญาติ มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นให้เห็นว่าสิทธิอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูต้องเป็นของพ่อแม่ ส่วนญาติมีบทบาทเป็นผู้ช่วย และต้องเคารพการตัดสินใจของพ่อแม่ ไม่ควรก้าวก่ายหรือเข้าไปกีดกันถึงวิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ และหากมีปัญหาการเลี้ยงดูผู้ที่จะเป็น “ที่พึ่ง” หรือให้คำแนะนำที่น่าเชื่อถือคือกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ การถ่ายทอดชุดความคิดที่อาจจะมีผลต่อการจัดแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและคนในสังคมนี้เป็นสิ่งที่ตอกย้ำให้เห็นว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้จัดวางสถานะ บทบาทของตนว่าเป็นกลุ่มที่มีอำนาจสูง เป็นผู้ชี้นำคนในสังคม

2.3) การประกอบสร้างภาพสมาชิกที่ “พึงประสงค์” ของสังคมไทย

วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางประกอบสร้างและนำเสนอภาพของสมาชิกที่ “พึงประสงค์” ของสังคมไทย ตามความคิดที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอ และนำเสนอว่าเมื่อพ่อแม่ได้เรียนรู้หลักการดังกล่าว และนำไปปฏิบัติก็จะทำให้เป็นพ่อแม่ที่ “พึงประสงค์” ส่งผลให้พ่อแม่ ลูก มีความสัมพันธ์อันดี เด็กได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนา อย่างไรก็ตาม ในการประกอบสร้างภาพดังกล่าวมีการนำเสนอภาพการเลี้ยงลูกในสังคมไทยในลักษณะที่ผิดเพี้ยนว่า

มีแนวทางการเลี้ยงลูกแบบเดียว เน้นการใช้อำนาจและการลงโทษที่รุนแรงและเป็นแนวทางการเลี้ยงลูกตามความเชื่อที่สืบทอด ๆ กันมา เป็นการสร้างภาพเหมารวมว่าวิธีการเลี้ยงลูกของไทยมีลักษณะ “ไม่ฟังประสงค์” ประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่ผู้อ่านพึงตระหนักและพิจารณาอย่างมีวิจารณญาณ

2.4) การนำเสนอภาพการใช้อำนาจและความรุนแรงที่มีผลกระทบต่อเด็กเพื่อนำเสนอการปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงลูกให้แก่พ่อแม่ในสังคมไทย

อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย เป็นชุดความคิดที่นำเสนอให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีปัญหาความรุนแรง ซึ่งความรุนแรงนั้นเป็นผลมาจากความคิด ความเชื่อแบบเดิมที่มีรากฐานจากการมองเรื่องการ “แก่งแย่ง แหย่ แซว” เป็นเรื่องล้อเล่น เป็นเรื่องสนุกสนานในสังคมไทย อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยเพื่อนำมาใช้เป็น “เครื่องมือ” ในการแข่งขันกับชุดความคิดเดิมของคนในสังคมบางส่วนที่มองว่าการใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องธรรมดา และพยายามเรียกร้องให้คนในสังคมเกิดการตระหนักรู้ในเรื่องการใช้ความรุนแรงในสังคมไทย และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ปัญหาการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทยเป็นประเด็นที่ถูกนำเสนอในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าปัญหาและนำปัญหาเรื่องการใช้อำนาจและความรุนแรงในสังคมไทยมาเชื่อมโยงกับประเด็นการเลี้ยงลูกเพื่ออธิบายว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากวิธีการเลี้ยงลูก และเกิดจากบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก คือ “ครู” การนำเสนอในลักษณะนี้ทำให้เห็นว่าปัญหาการใช้อำนาจและความรุนแรงเป็นสิ่งที่มียุติแล้ว ดังนั้นชุดความคิดหรืออุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ที่แพทย์แนะนำจึงเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ อย่างไรก็ตาม ภาพปัญหาการใช้อำนาจและความรุนแรงดังกล่าวก็พิจารณาได้ว่าเป็นการเลือกนำเสนอภาพของโรงเรียนและสังคมไทยในมุมมองเดียวเพื่อสนับสนุนการถ่ายทอดวาทกรรมของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ และละเลยแง่มุมอื่นที่เป็นส่วนดีของโรงเรียนและสังคมไทย

กล่าวโดยสรุป วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางทำให้เห็นว่าอุดมการณ์การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว อุดมการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย เป็นวาทกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อแข่งขันกับวาทกรรมในสังคมไทย อาทิ ชุดความคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกของสังคมไทย ชุดความคิดเกี่ยวกับผู้ใหญ่ที่มีอำนาจมากกว่าเด็ก ชุดความคิดเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง โดยมีเจตนาให้ผู้รับสารศึกษา เรียนรู้ และปรับเปลี่ยนการ

กระทำให้เป็นไปตามชุดความคิดที่แพทย์นำเสนอ การที่แพทย์มีบทบาทในการผลิตวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกแทนบทบาทหน้าที่ของญาติผู้ใหญ่ ช่วยเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้รับการยอมรับนับถือจากคนในสังคมมากขึ้น ส่วนคนกลุ่มอื่นอาจถูกมองว่า “ด้อยความรู้” เรื่องการเลี้ยงลูก และหากไม่ปฏิบัติตามอาจถูกมองว่าเป็นสมาชิกที่ “ไม่พึงประสงค์” ของสังคม อย่างไรก็ตาม วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนี้ก็เป็นวาทกรรมที่ช่วยสร้างการตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของการทำหน้าที่พ่อแม่ที่ต้องพัฒนาและเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตไปเป็นพลเมืองของสังคมไทยในอนาคต

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายเพิ่มเติม 8 ประเด็น ดังนี้

6.2.1 วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นวาทกรรมที่ผลิตโดยกลุ่มแพทย์ที่มีอำนาจในสังคม มีสถาบันการแพทย์ให้การรองรับในอำนาจ วาทกรรมการเลี้ยงลูกของแพทย์จึงมีความน่าเชื่อถือและน่าจะมีผลต่อการควบคุมความคิด การกระทำของคนในสังคมไทยในปัจจุบันมีสื่ออื่น ๆ นำไปผลิตซ้ำทำให้วาทกรรมการเลี้ยงลูกของแพทย์ได้รับการเผยแพร่ในสังคมมากยิ่งขึ้น วาทกรรมนี้จึงสอดคล้องกับแนวคิดของฟูโกต์ที่ว่าอำนาจและความรู้เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น ความรู้ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้มีอำนาจใช้ในการควบคุมจิตใจและการกระทำของผู้มีอำนาจและความรู้แน่นน้อยกว่าได้ (ฟูโกต์, 1980)

6.2.2 วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีการผลิตด้วยทที่มีลักษณะสหวาทกรรม (interdiscursivity) มีการผสมผสานระหว่างตัวบทการอบรมสั่งสอนเรื่องการเลี้ยงลูกกับการให้ความรู้เชิงวิชาการแพทย์ในการพัฒนาสมองกับร่างกาย แสดงให้เห็นว่าแพทย์ก้าวล้ำเข้ามาในพื้นที่ของครอบครัว เกิดการเชื่อมโยงระหว่างวิถีปฏิบัติทางสังคมของวาทกรรมครอบครัวและวาทกรรมการแพทย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ภักดีผาสุข (2556) ที่ศึกษา “นิทานในหนังสือนิทานแนว “edutainment” ภาษาไทย เพื่อศึกษาพลวัตของนิทานในปริบทสังคมไทยร่วมสมัย พบว่า นิทานแนว “edutainment” มีการจัดตัวบทเพื่อการนำเสนอเนื้อหาอ้างอิงหลักความรู้ทางวิชาการให้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองที่เป็นชนชั้นกลางเพื่อการเตรียมความพร้อมให้บุตรหลาน แสดงให้เห็นการก้าวล้ำโลกของวิชาการเข้ามาในปริมณฑลครัวเรือน

6.2.3 วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นวาทกรรมที่เป็นต้นแบบของการให้คำแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกตามหลักวิชาการ กลุ่มเป้าหมายหลักคือพ่อแม่ชนชั้นกลางซึ่งน่าจะอยู่ในช่วงวัย 30-40 ปี น่าจะเป็นกลุ่ม “Generation Y” หรือนิยามเป็นอีกชื่อหนึ่งว่า “Generation Me¹⁰” เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกทั้งด้านค่านิยมปัจเจกบุคคลและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2563) ดังนั้น จึงมีแนวโน้มว่าพ่อแม่กลุ่มนี้น่าจะพร้อมรับและเชื่อตามคำแนะนำที่อิงหลักวิชาการอยู่แล้ว ซึ่งทำให้วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญน่าจะมีผลทางอุดมการณ์ต่อผู้รับสารง่ายขึ้น ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของสไมท์ (Smythe, 2006) ที่ศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมเลี้ยงลูกแล้วพบว่า ครอบครัวชนชั้นกลางมักจะได้รับคำสั่งสอนในเรื่องแนวคิดการเป็นแม่ที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการรับรู้ของเด็กและการประสบความสำเร็จในเชิงวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชนก เกสรบัว และอุไรवास อารังอรธ (2561) ที่ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่เจนเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานคร แล้วพบว่า พ่อแม่กลุ่มนี้มีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ พ่อแม่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีความรู้แต่ยังขาดประสบการณ์การเลี้ยงลูก ครอบครัวอยู่อาศัยกันแบบครอบครัวเดี่ยว และนิยมหาความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกจากแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

6.2.4 การเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ได้ถูกนำเสนอและเผยแพร่ว่าเป็นแนวทางที่ “เหมาะสม” ที่จะใช้เลี้ยงลูกในยุคปัจจุบัน โดยการผลิตซ้ำวาทกรรมจากองค์กรต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ องค์กรยูนิเซฟไทยแลนด์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ สื่อมวลชน ฯลฯ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการผลิตซ้ำวาทกรรมชุดความคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” เพื่อให้แพร่หลายและให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กเกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิดและปฏิบัติตนใหม่ตามแนวคิดเรื่องการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” ดังนั้น ค่านิยม ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกของคนในสังคมไทยจึงมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบสังคมตะวันตกมากขึ้น กล่าวคือ เด็กจะได้รับการเลี้ยงดูให้เป็นตัวของตัวเอง มีอิสระ ให้ความสำคัญกับความรู้สึกของตนเอง การรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว หรือคนอื่นเป็นเรื่องของเหตุและผล แต่ในขณะเดียวกัน หากเด็กมีความเป็นปัจเจกนิยมมากเกินไปก็อาจส่งผลให้ปรับตัวอยู่ในสังคมไทยได้ยาก

¹⁰ คำว่า Me ในอีกนัยหนึ่ง หมายถึง “ตนเอง”

6.2.5 วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางพยายามนิยามลักษณะของการเป็นพ่อแม่ ผู้ปกครองที่พึงประสงค์ ด้วยการเลี้ยงลูกตามแนวคิด “เชิงบวก” ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาลอตต์, มาร์เตน, อานเลน (Charlotte, Maarten, and Anneleen, 2014) ที่ศึกษาว่าการเป็นผู้ปกครองไม่ได้เป็นมาตั้งแต่กำเนิด แต่เกิดจากการถูกสร้าง ทำให้เห็นว่าการใช้อำนาจในการพยายามประกอบสร้างการเป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง “ที่พึงประสงค์” นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษกร กาศมณี (2548) ที่ศึกษาการประกอบสร้างอุดมการณ์ความเป็นแม่ของผู้หญิงไทยสมัยจอมพล ป. เปรียบเทียบกับผู้หญิงในสมัยวิกตอเรียในประเทศอังกฤษแล้วพบว่าความเป็นแม่เกิดจากการประกอบสร้างทางสังคม แม่ที่ดีจะต้องมีความรู้ในการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องตามหลักการแพทย์ตะวันตก และเป็นผู้ผลิตและเลี้ยงดูประชากรที่มีคุณภาพ การประกอบสร้างดังกล่าวทำให้เกิดภาพแม่สมัยใหม่ในอุดมคติว่าต้องเป็นผู้หญิงที่เก่งทั้งนอกบ้านและในบ้าน ในขณะที่เดียวกันต้องดูแลตนเองให้ “ดูดี”

6.2.6 วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมีการนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ที่แตกต่างกับอุดมการณ์ที่สื่อในวาทกรรมอื่น ๆ เช่น งานวิจัยของ ณัฐพรพานโพธิ์ทอง (2559) ที่ศึกษาชุดความคิดเกี่ยวกับเด็กและสังคมไทยในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชั้นประถมศึกษาแล้วพบว่า แบบเรียนดังกล่าวนำเสนอภาพของเด็กที่ดีว่าต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบ ขยัน และภูมิใจในความเป็นไทย งานวิจัยของ วิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทย แล้วพบว่า อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก-ผู้ใหญ่ในแบบเรียนนำเสนอว่า เด็กคือผู้ด้อยประสบการณ์อ่อนแอ และเกียจคร้าน ส่วนผู้ใหญ่คือ ผู้มีประสบการณ์ เข้มแข็ง และมีเมตตา และเด็กมีอำนาจและสถานภาพต่ำกว่าผู้ใหญ่ และงานวิจัยของ อุมาวัลย์ ชีซ่าง (2555) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็กแล้วพบว่า อุดมการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก-ผู้ใหญ่ถูกนำเสนอว่า เด็กควรเคารพอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มีอำนาจและมีสถานภาพสูงกว่าเด็ก แต่ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ที่ปรากฏในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญถูกนำเสนอให้เห็นว่า ผู้ใหญ่และเด็กควรมีสติที่เท่าเทียมกัน ผู้ใหญ่ควรให้ความเคารพในสิทธิของเด็กไม่ควรใช้อำนาจที่มีมากกว่าบังคับให้เด็กกระทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ การนำเสนอความสัมพันธ์ในลักษณะนี้สื่อให้เห็นว่า วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางพยายามสร้างวาทกรรมบางอย่างที่ต่อต้านวาทกรรมการใช้อำนาจของผู้ใหญ่ที่มีอยู่ในสังคมไทย

6.2.7 วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนี้แม้จะเป็นวาทกรรมที่เรียกร้องให้พ่อแม่เป็นผู้ที่ควรมีบทบาทในการเลี้ยงลูกมากที่สุด แต่ในตัวบทก็ไม่ได้นำเสนอถึงบทบาทของพ่อในการทำหน้าที่เลี้ยงลูกมากนัก เรื่องเล่าต่าง ๆ ที่นำเสนอก็จะเล่าถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างแม่กับลูกเป็นหลัก แสดงให้เห็นว่าแม้วาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกแบบแพทย์จะเป็นวาทกรรมการเลี้ยงลูกแบบใหม่ แต่ก็ยังสื่อให้เห็นว่าแม่มีหน้าที่เป็นผู้เลี้ยงดูหลัก ในประเด็นนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธรรม นันทมงคลชัย, ถวัลย์ เนียมทรัพย์, และระวีวรรณ ชุ่มพุกษ์ (2547) ที่ศึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทยพบว่าในสังคมไทยแม่คือผู้เลี้ยงดูหลัก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอิเนนะงะ (Inenaga, 2012) ที่ศึกษาภาพแทนของพ่อในนิตยสารการเลี้ยงลูกของญี่ปุ่น และผลการศึกษาพบว่า “พ่อเป็นผู้เลี้ยงดูบางช่วงเวลา ส่วนแม่เป็นผู้เลี้ยงดูเป็นหลัก” และงานวิจัยของ Sunderland (2006) ที่ศึกษาเนื้อหาในนิตยสารของอเมริกาว่ามีการจัดสภาพแวดล้อมการเลี้ยงดูแบบ “แบ่งปัน (ต่างเพศ) ร่วมกัน” แต่ผลการศึกษาพบว่าการนำเสนอภาพแทนของพ่อเสียงของตัวละคร แบบแผนทางเพศที่แสดงให้เห็นว่าพ่อเป็นผู้เลี้ยงดูกลับไม่ได้รับการกล่าวถึงอย่างเต็มที่ จึงอาจกล่าวได้ว่าวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางยังคงมีมุมมองต่อบทบาทของพ่อและแม่ในการเลี้ยงดูเด็กตามขนบเดิมที่ยังมีอยู่ในสังคมไทยและสังคมของต่างประเทศที่พบว่ากิจกรรมการเลี้ยงดูส่วนใหญ่จะมีแม่เป็นผู้เลี้ยงดูหลัก ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านยอมรับมุมมองที่มีอคติในการแบ่งบทบาทการเลี้ยงดูของพ่อและแม่ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเพศในการทำกิจกรรมการเลี้ยงดู

6.2.8 ผลการวิจัยทำให้เห็นว่าแนวคิดเรื่องปัจเจกนิยม (individualism) ซึ่งเน้นเรื่อง “สิทธิ และปัจเจก” การพึ่งตนเองและการทำเพื่อตนเองมากกว่า “การพัฒนาและทำเพื่อผู้อื่น” เป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการสร้างวาทกรรมที่เผยแพร่อยู่ในสังคมไทย อาทิ วาทกรรมการเลี้ยงลูก “เชิงบวก” วาทกรรมในหนังสือแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิต (ศิริพร ภักดีผาสุข, 2559) อาจทำให้เห็นว่าสังคมไทยมีการรับเอาแนวคิดเรื่องปัจเจกบุคคลจากสังคมตะวันตกมาใช้มากขึ้น ซึ่งอาจมีผลทำให้คนในสังคมไทยปัจจุบันมีความคิด ความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบสังคมตะวันตกมากขึ้น

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางใช้ภาษาเป็น “เครื่องมือ” ในการประกอบสร้างและสื่ออุดมการณ์การเลี้ยงดูและเห็นบทบาทของวาทกรรมที่พยายามเข้ามากำหนดความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว และช่วยสร้างความ “ตระหนักรู้” และ “รู้เท่าทัน” วาทกรรมของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในการตัดสินประเมินค่าว่าสิ่งใดเป็น “เชิงบวก” หรือ

“เชิงลบ” นั้นเป็นการมองแบบรวบยอดโดยไม่ได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนว่าที่จริงแล้วทุกแนวทางน่าจะมี ทั้ง “ด้านบวก” และ “ด้านลบ” จึงอาจเป็นการนิยามและประเมินค่าที่แฝงอคติ ในการเลือกแนวทางการเลี้ยงดูลูกพ่อแม่ควรจะพิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบด้านเพื่อไม่ให้ถูกรอบงำด้วยการตัดสินเชิงประเมินค่า

6.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นในการพัฒนาต่อยอดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยนี้ ดังนี้

6.3.1 งานวิจัยนี้ศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง แต่พบว่ายังมีกลุ่มคนอื่น ๆ ที่ผลิตวาทกรรมเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วย ดังนั้นอาจศึกษาเปรียบเทียบว่าชุดความคิดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกับกลุ่มที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางว่ามีการนำเสนอวาทกรรมแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

6.3.2 ปัจจุบันมีการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กที่เป็นผลมาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ และถูกนำเสนอในด้านลบว่าเป็นกลุ่มที่เลี้ยงลูกไม่ถูกต้องเหมาะสม หรือกลุ่มวิชาชีพครูที่ถูกนำเสนอว่าเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับเด็ก กลุ่มคนเหล่านี้ถูกสื่อมวลชนนำเสนอในด้านลบ จึงน่าสนใจว่าการใช้ภาษาในการนำเสนอวาทกรรมข่าวมีผลต่อกลุ่มคนเหล่านั้นอย่างไร สร้างหรือตอกย้ำให้กลุ่มคนเหล่านั้นเป็นกลุ่มคนที่เป็นปัญหาของสังคมหรือไม่อย่างไร

6.3.3 วาทกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาเด็กในศตวรรษที่ 21 ก็เป็นวาทกรรมที่น่าสนใจ ศึกษาวิเคราะห์ว่ามีการประกอบสร้างความคิดในการพัฒนาเด็กให้แก่สังคมไทยอย่างไร สะท้อนความคิด ค่านิยมทางสังคมแบบใด

6.3.4 การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมการสอนลูกระหว่างพ่อกับแม่ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาว่าความแตกต่างทางเพศมีผลต่อความคิด ทักษะคติในการใช้ภาษาถ่ายทอดวัฒนธรรม คำสอนอย่างไร เนื่องจากในสังคมปัจจุบันพ่ออาจเข้ามามีบทบาทในการเลี้ยงลูกมากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. 2559. *ครอบครัวต้องมาก่อน* (Family comes first). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2563. *Gen Y/Gen Me กลุ่มผู้กุมชะตาโลก*. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=1251> กรกฎาคม

[6 กรกฎาคม 2564]

กฤษณา บุรณพงศ์. 2540. *ผู้สูงอายุกับการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัว ในการสืบทอดคุณธรรม แก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กุศล สุนทรธาดา. 2540. *รายงานการวิจัยการทบทวนองค์ความรู้ เรื่องการเลี้ยงดูเด็กใน สังคมไทย*.

กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

เกสร มัยจิน. 2559. การสร้างความสุขด้วยจิตวิทยาเชิงบวก. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 4* (24): 673-681.

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. 2562. ปัจเจกชนนิยม : โดย โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. *มติชน*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.matichon.co.th/columnists/news_1721548 [16 พฤษภาคม 2563]

ขวัญชนก เกษรบัว และอุไรवास อารังอรธ. (2018). การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่เจนเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสาร OJED 13*(3): 15-29.

ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์). 2541. *สำนวนไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (1989).

เขินเด็กขึ้นภูเขา. 2559. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/kendekthai/> [18 สิงหาคม 2560]

คชาธิป พาณิชยตระกูล. 2556. *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปี พ.ศ. 2555: การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- คณะแพทยศาสตร์ รพ.รามาธิบดี. 2560. “เลี้ยงลูกเชิงบวกด้วยหลัก 5L”. *ไทยรัฐ*. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/1011357> [16 พฤษภาคม 2563]
- คณะแพทยศาสตร์ รพ.รามาธิบดี. 2560. “เลี้ยงลูกเชิงบวก” เทรนด์การเลี้ยงลูกของพ่อแม่ยุคใหม่.
ไทยพีบีเอส. [ออนไลน์] แหล่งที่มา <https://news.thaipbs.or.th/content/265168>
[16 พฤษภาคม 2563]
- คมชัดลึก. 2557. ‘แม่ยุคใหม่’ เสพติดสังคมออนไลน์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.komchadluek.net/news/lifestyle/183166> [28 กุมภาพันธ์ 2561]
- _____. 2558. เผยแม่ยุคใหม่นิยมเสพสื่อออนไลน์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.komchadluek.net/news/lifestyle/211079> [28 กุมภาพันธ์ 2561]
- คำ ผกา. 2560. (ใคร) ควรมีลูกเพื่อชาติ?. *มติชนสุดสัปดาห์*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา
https://www.matichonweekly.com/column/article_38509 [6 สิงหาคม 2560]
- จรรยา สุวรรณทัต. 2541. ลักษณะของเด็กในครอบครัวไทย. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*
ไทย 43(3): 226-239.
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ. 2559. ไอคิวเด็กไม่สูง!!! เพราะการเลี้ยงลูกแบบเทวดา. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา https://www.ffc.or.th/home/news/2560/news_2560_11_26_1.php
[30 พฤษภาคม 2563]
- จันทิมา อังคพนิกิจ. 2557. *การวิเคราะห์ข้อความ (Discourse Analysis)*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิราภรณ์ อรุณากูร. 2560. *เลี้ยงบวก ลูกบวก*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- จิราภรณ์ สมธิ และพฤกษ์พรณ บรรเทาทุกข์. 2559. การศึกษาปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในบริบท
การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมระหว่างเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองและชาวต่างชาติ.
วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม 4(2)(8): 46-57.
- จิราภา วรเสียงสุข. 2558. *ทฤษฎีสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
เอ็ม แอนด์ เอ็ม เลเซอร์พริ้นต์.
- จุฑาพรรณ (จามจุรี) ผดุงชีวิต. 2551. *วัฒนธรรม การสื่อสารและอัตลักษณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชนกพร พัวพัฒนกุล. 2556. *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมการพยากรณ์ดวงชะตา: การวิเคราะห์วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิกา ตูจินดา. 2552. *คู่มือเลี้ยงลูก*. พิมพ์ครั้งที่ 26. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ (1987).
- ชมรมนักคิดนักเขียนเพื่อสันติภาพโลก. 2545. *เลี้ยงลูกอย่างไรให้เมืองไทยได้เยาวชนดี*. กรุงเทพฯ: นฤมิตรโซล (เพรส).
- ชัยวัฒน์ สถาอานนท์. 2533. *ทำทนายทางเลือก : ความรุนแรงและการไม่ใช้ความรุนแรง*. กรุงเทพฯ: โคมล คิมทอง.
- ชุติมา โลมรัตน์านนท์. 2555. *การปรับอัตลักษณ์ความเป็นแม่ในอุดมคติกับความเป็นจริง: ศึกษาเฉพาะกรณี สตรีวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, สาขาสังคมวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โชติชัย สุวรรณภรณ์. 2555. *พัฒนาประเทศไทยต้องเริ่มที่คน*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.komchadluek.net/news/economic> [30 กันยายน 2560]
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. 2543. *วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกสิทธิ์ และความเป็นอื่น*. กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- _____. (2557). *รัฐศาสตร์แนววิพากษ์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ซีเอ็ด. 2560. *หนังสือขายดีราย 7 วันล่าสุด*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.se-ed.com/product-bestseller/> [5 ตุลาคม 2560]
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. 2556. *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ตามแนวภาษาศาสตร์ แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลำดับที่ 184. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2555. *เอกสารคำสอนรายวิชา 2201783 การวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง)*. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

- _____. 2558. Thai Primary School History Textbooks: A textually-oriented Critical Discourse Analysis. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์* 34(1): 66-93.
- ทัตจันทร์ เกตุสิงห์ร้อย. 2554. *การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยาย “ลับแลแก่งคอย”*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทศนา เขมมณี, และคณะ. 2536. *หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยรัฐ. 2555. *ร้อนฉ่า 'รักวัวให้ผูก รักลูกให้ทอด' เปลี่ยนสุภาพสตรี-ครอบครัวอบอุ่น?*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.thairath.co.th/content/287430> [31 ตุลาคม 2559]
- _____. 2559. *หมอแนะวิธีเหมาะสมเลี้ยงเด็ก เจนเนอเรชั่น Z*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/706740> [31 มีนาคม 2564]
- ธนกฤต สังข์เฉย. 2554. *ความแตกต่างทางมิติวัฒนธรรมกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.etajournal.com/mobile/index.php/menu-read-tat/menu-2011/menu-2011-apr-jun/99-22554-cross-cultural-differences-tourist-behavior> [6 กรกฎาคม 2564]
- ธีระ บุชบกแก้ว. 2562. *ภาพตัวแทนผู้สูงอายุไทยที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมสื่อสาธารณะ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2553. *กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองโดยกลุ่ม “เกย์ออนไลน์”*. *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย* 27: 1-39.
- ธีระยุทธ สุริยะ. 2560. *ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับการสร้างภาพตัวแทนของชาวโรฮิงญาในสื่อออนไลน์ภาษาไทย: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงพงา ลิ้มสุวรรณ. 2547. *เลี้ยงลูกถูกวิธี ชีวิตเป็นสุข*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พรินต์ติ้งเพลส.
- นวรรณ พันธุมธธา. 2558. *ไวยากรณ์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นันทกา สวัสดิพานิช. 2555. ความรุนแรงต่อเด็ก: ความท้าทายใหม่สำหรับพยาบาล. *Journal of Public Health Nursing* 26: 101-105.
- เนาวรัตน์ จารุวัฒน์. 2560. *ความคิดเห็นในเพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/takekidswithus/> [30 มิถุนายน 2560]
- บดินทร์ สายแสง. 2561. บทความปริทัศน์. *วารสารสิทธิและสันติศึกษา* 4(1): 471-474. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/HRPS/issue/view/12028> [31 มีนาคม 2564]
- บรรลุ ศิริพานิช. 2542. *ผู้สูงอายุไทย: ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรของสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย.
- บุญชนก ธรรมวงศา. 2562. *6 หัวใจสำคัญของการใช้จิตวิทยาเชิงบวกปรับพฤติกรรมลูก*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://thepotential.org/family/positive-psychology-sixth/> [16 พฤษภาคม 2563]
- บุษกร กาศมณี. 2548. *สตรีศึกษาเชิงเปรียบเทียบ การประกอบสร้างอุดมการณ์ความเป็นแม่*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://midnightuniv.tumrai.com/midnight2545/document9699.html> [6 พฤษภาคม 2560]
- _____. 2552. *วาทกรรมแม่เลี้ยงเดี่ยวในสังคมไทย*. ใน *เป็นพ่อแม่หลังชีวิตคู่แยกทาง: มุมมองด้านกฎหมาย, มิติหญิงชายและวาทกรรม*. โครงการศึกษาการแบ่งปันภาระในการดูแลบุตร ภายใต้สถานการณ์หย่าร้าง/แยกกันอยู่. (77-79). เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- เบค เกอร์นเฮม. อลิซาเบธ. 2550. *ครอบครัวในความหมายใหม่: การค้นหาวีถีชีวิตแบบใหม่* (แปลจาก *Reinventing the Family: In Search of New Lifestyles (Was kommt nach der Familie?)*) โดย วารุณี ภูริสินสิทธิ์). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- เบญจพร ตันตสุติ. 2559. *เซ็นเด็กขึ้นภูเขา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กู๊ดเฮด พรินท์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุ๊ป.
- ปวีณา แปลงประวัตติ. 2551. *การวิเคราะห์วาทกรรมปัญหาการฟ้องร้องแพทย์ผ่านทางรายการสนทนาทางโทรทัศน์ : ศึกษากรณี รายการถึงลูกถึงคน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. 2560. *เลี้ยงลูกให้ได้ดี 1-100 ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: มูฟวีสแม็ทเทอร์.
- ปัญญานันท์ภิกขุ, พระพรหมมังคลาจารย์. 2553. *รักลูกให้ถูกทาง*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- ปัทมา ว่าพัฒนางศ์, และปราโมทย์ ประสาทกุล. ม.ป.ป. *ประชากรไทยในอนาคต*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/IPSR/AnnualConference/Conferencell/Article/Download/Article02.pdf> [3 สิงหาคม 2560]
- ปาลิตา ผลประดับเพชร. 2561. “ความเป็นแม่” ในหนังสือแนะนำการเตรียมความพร้อม. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์* 15(2): 45-57.
- ผู้จัดการออนไลน์. 2560. *ชาวเน็ตประณาม แสซแท็กแม่วัยใส “มีเซ็กซ์ได้ก็เลี้ยงได้สิ” หวังสร้างค่านิยมผิดๆ*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th/HotShare/ViewNews.aspx?NewsID=9600000062022> [5 ตุลาคม 2560]
- พรทิพย์ เนติภรณ์กุล. 2550. *การตัดมดลูก : อำนาจแพทย์ต่อร่างกายผู้หญิง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชรภา เอื้ออมรวณิช. 2560. การสื่อสารภายใต้มิติความหลากหลายทางวัฒนธรรมตามแนวคิด Geert Hofstede Communication through Multi-Cultural Dimensions of Geert Hofstede. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 25(47): 223-240.
- พิชญา เชี่ยวภาษา. 2559. “ความเป็นเด็ก” ในวาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการในนิตยสาร *ครอบครัว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล, สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิทยาลงกรณ์, พระราชวรพงศ์เธอ กรมหมื่น. 2514. *จดหมายจางวางหรั้ว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.
- เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์. 2530. *ระบบโครงสร้างและความรูประโยค*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.lib.ku.ac.th/KUCONF/KC3013001.pdf> [12 เมษายน 2560]
- เพี้ย Phatthranit Puttichaiwit. 2560. *ความคิดเห็นในเพจเลี้ยงลูกนอกบ้าน*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/takekidswithus/> [30 มิถุนายน 2560]

เพ็ญนภา คล้ายสิงโต. 2558. *ภาษากับอุดมการณ์: วาทกรรมนมแม่ในสังคมออนไลน์*. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา http://www.libarts.up.ac.th/data/psn_meeting/1438576516.pdf

[31 ตุลาคม 2559]

โพสต์ทูเดย์. 2560. “เมื่อพ่อแม่รังแกฉัน” จุดกำเนิด “อาชญากรวัยเยาว์”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา

<https://www.posttoday.com/analysis/report/516971>[5 ตุลาคม 2560]

ภัทธีมา โกมลบรรกุล. (ดำเนินรายการ). 2559. *คนลึกลับ ตอน เลี้ยงลูกเชิงบวก*. กรุงเทพฯ:

สถานีโทรทัศน์ช่องไทยพีบีเอส.

ภาคิน นิมมานนรงค์. 2559. ยิ่งโตยิ่งปล่อย: เด็กและวัยรุ่นในยุคศตวรรษที่ 21 ถึงการปฏิรูป

การปกครองสมัยรัชกาลที่ 5. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์* 16(2): 23-56.

มติชนออนไลน์. 2560. *เด็กไทยวันนี้!! นักวิชาการจุกจุก แฉสถานการณ์เด็กไทยมีปัจจัยเสี่ยง 10 ด้าน*

‘ความรุนแรง-แม่ไวใส-ยาเสพติด’. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา

<https://www.matichon.co.th/news/418603> [5 ตุลาคม 2560]

มาลี สิทธิเกรียงไกร. 2551. การแพทย์กับการผลิตซ้ำความทุกข์เชิงสังคม. *วารสารสังคมศาสตร์*

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 20(1): 42-80.

มิเชล ฟูโกต์. 2558. *ร่างกายใต้บังคับการ ปฐมบทแห่งอำนาจในวิถีสสมัยใหม่* (แปลจาก The chapter

“less corps dociles” from *Surveiller et punir* โดย ทองกร โภคธรรม). พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.

รัตนา โตสกุล. 2548. *มโนทัศน์เรื่องอำนาจ*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ

สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

รุ่งรัตน์ สุขเดชะ. 2563. การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย: การทบทวนวรรณกรรมแบบ

บูรณาการอย่างเป็นระบบ. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ* 43(1): 1-8.

ลัดดา ประสาร. 2544. *บทบาทของบิดากับการเลี้ยงดูบุตร: กรณีศึกษาจากรายการโทรทัศน์*

บ้านรักลูก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน), คณะวารสารศาสตร์และ

สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เลี้ยงลูกนอกบ้าน. 2558. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/takekidswithus>

[18 ธันวาคม 2558]

- เลี้ยงลูกให้เป็นคนปกติ. 2559. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/Growingupnormal/?ref=ts&fref=ts> [18 สิงหาคม 2559]
- วิภาดา รัตนติลก ณ ภูเก็ต. 2560. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างความเป็นผู้ใหญ่-ความเป็นเด็กในหนังสือชุด “เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก”. *วารสารอักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร* 39(2): 104-126.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์ และคณะ. 2552. *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 3: ชนิดของคำ วลี ประโยค และลัทธิสาร*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- วีไลวรรณ ขนิษฐานันท์. 2521. *ภาษาและภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. 2554. ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503-2544 การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรเกียรติ รุจิรกุล. 2531. การวิเคราะห์การอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับและพฤติกรรมของตัวละครเอกในวรรณคดีไทยสมัยรัชกาลที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์, และปราณี สุทธิสุนทร. 2550. การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา* 5(1): 105-115.
- ศิริพร ภัคดีผาสุข. 2553. *โครงการวาทกรรม “ความเป็นผู้หญิง” ในนิตยสารสุขภาพและความงามภาษาไทย*. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2561. ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์และแนวทางการนำมาศึกษาภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2556. นิทานในหนังสือนิทานแนว edutainment ภาษาไทย: การศึกษาพลวัตของนิทานในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย. *วารสารอักษรศาสตร์* 42(2): 259-303.

- _____. 2559. Do you Know How to Live a Desirable Life?: A Critical Discourse Analysis of the “Guidance for Life” self-help Books in Thai. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์* 34(2): 63-94.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. 2554. ส่วนที่ 2 ทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2555 – 2559. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.nicfd.cf.mahidol.ac.th/th/index.php/policy/2011-10-13-04-10-00/238-direction-of-evelopment-of-children-and-youth> [18 กรกฎาคม 2560]
- สมทรง บุรุษพัฒน์. 2537. *วจนะวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- สรณี วงศ์เบ็ญสัจจ์. 2547. *รายงานการวิจัยเรื่องหนังสือนิทานภาพสำหรับเด็กของไทยที่ได้รับรางวัล การวิเคราะห์เชิงวรรณกรรมและวาทกรรม*. ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2544. *สังคมวิทยาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายใจ ชูปวา. 2545. ครอบครัวอบอุ่นและเป็นสุข. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม* 21(2): 133-137.
- สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์. 2562. กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบรับการตกเดือนในภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 10(2): 234-252.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. 2560. *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป) ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุดาร์ตน์ ตันติวิวัฒน์. 2560. จิตวิทยาเชิงบวก: การพัฒนา การประยุกต์ และความท้าทาย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา* 9(1): 278-287.
- สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี. (2552). *การนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธรรม นันทมงคลชัย, ถวัลย์ เนียมทรัพย์, ระวีวรรณ ชุ่มพุกษ์. 2547. การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย: การศึกษาเชิงคุณภาพ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์* 30(2): 96-107.

สุนทรี โชติติติก. 2554. บุญ : ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมที่ผลิตโดยวัด
พระธรรมกาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพัตรา สุภาพ. 2542. สังคมและวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุวรรณา สถาอานันท์, และเนื่องน้อย บุญเนตร. 2535. ความคิดและภูมิปัญญาไทย คำ :
ร่องรอย ความคิด ความเชื่อไทย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัยฝ่ายวิจัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณี เครือพึ้ง. 2552. วาทกรรมการถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเด็กในนิตยสารรักลูก.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สุริยเดว ทรีปาตี. 2561. กุมารแพทย์เฉพาะทางเวชศาสตร์วัยรุ่น. สัมภาษณ์. มติชน. [ออนไลน์]
แหล่งที่มา <https://mgronline.com/onlinesection/detail/9610000085980>
_____. 2559. จิตวิทยาเชิงบวก หรือ Positive Psychology ในการเลี้ยงดูเด็ก. สะพานสายรุ้ง
มูลนิธิเด็ก.

สุวิชัย โกศัลยยะวัฒน์. 2551. วันเด็กแห่งชาติ : พัฒนาการและความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม 4(2).

เสนาะ เจริญพร. 2552. วาทกรรมว่าด้วยความเป็นพ่อแม่ในสังคมไทย. ใน เป็นพ่อแม่หลังชีวิตคู่แยกทาง:
มุมมองด้านกฎหมาย, มิติหญิงชายและวาทกรรม. โครงการศึกษาการแบ่งปันภาระในการ
ดูแลบุตร ภายใต้สถานการณ์หย่าร้าง/แยกกันอยู่. (107-147). เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
หมอต้ม & หมอก้อย. 2559. เลี้ยงลูกให้เป็นคนปกติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: แพรวเพื่อนเด็ก
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

หมอเสาวภา เลี้ยงลูกเชิงบวก. 2559. [ออนไลน์] แหล่งที่มา
<https://www.facebook.com/PositiveparentingDr.saowapa> [5 มีนาคม 2559]

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2541. ภาษาศาสตร์สังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- _____. 2548. *ภาษาในสังคมไทย ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2556. *ภาษาศาสตร์สังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรวรรณ ปิรันธน์โอวาท. 2549. *รายงานการวิจัย กรอบวาทกรรมวิเคราะห์กับกรณีศึกษาไทย: มุมมองหนึ่งจากนิเทศศาสตร์*. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. 2555. *คิดอย่างมิเชล ฟูโกต์ คิดอย่างวิพากษ์ : จากวาทกรรมของอัตบุคคลถึงจุดเปลี่ยนของอัตตา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อารี พลดี. 2556. *สื่อสังคม*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.royin.go.th/> [30 พฤษภาคม 2563]
- อภิรักษ์ณ เกษมผลกุล. 2556. *“วรรณกรรมตำรา” ในภาคกลางของไทย : บทบาทของภาษาไทยกับการบันทึกภูมิความรู้บรรพบุรุษ*. เอกสารอัดสำเนา.
- อุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ), พระยา, 2422-2484. 2542. *กลอนสุภาพ พ่อแม่รังแกฉัน*. กรุงเทพฯ: ธารปัญญา.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2560. *เลี้ยงลูกแบบไหน...เสริมพัฒนาการดีที่สุด*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา <https://www.prachachat.net/spinoff/health/news-19732> [25 กุมภาพันธ์ 2561]
- อุมาวัลย์ ชีช้าง. 2555. *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็กในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2523 – 2553*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรพันธ์ แสงทอง. 2549. *ศึกษาเรื่องความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอะมิโกะ อุซุอะอิ, และคะโยะโกะ อุเอะโนะ (บก.). 2554. *วิถีครอบครัวชาวเอเชียในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- disrupt. 2563. *4 เทรนด์การเลี้ยงลูกในศตวรรษที่ 21: โลกแห่งเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงที่ผู้ปกครองห้ามพลาด!*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา <https://www.disruptignite.com/blog/4-trends-of-new-age-parenting> [28 มีนาคม 2564]
- Wittawin.A. 2562. *Infographic: สรุปสถิติผู้ใช้ Facebook ในไทย โดย Customer*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา [Insighthttps://www.thumbsup.in.th/facebook-thailand-insight](https://www.thumbsup.in.th/facebook-thailand-insight) [30 พฤษภาคม 2563]

ภาษาอังกฤษ

- Blommaert, J. 2005. *Discourse: A Critical Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Charlotte S., Maarten S., and Anneleen V. 2014. Parents are not born, they are made: a critical discourse analysis of an educational magazine in Flanders (Belgium). *Journal of Education Policy* 29(6): 785–803.
- Ermann, K., Ponsford, M., Spence, H., and Wright, S. 2014. The discourse of benevolent Paternalism in the introduction to The Baby Book. *Feminism & Psychology* 24(4): 542–549.
- Fairclough, N. 1992b. Intertextuality in Critical Discourse Analysis. *Linguistics and Education* 4: 269-293.
- _____. 1995a. *Critical Discourse Analysis: The critical study of language*. London: Longman.
- _____. 1995b. *Media Discourse*. London: Arnold.
- _____. 2000. *New Labour, New Language?*. London: Routledge.
- Fairclough, N. and Wodak, R. 1997. Critical Discourse Analysis. In T. A. van dijk (ed.), *Discourse as Social Interaction*. London: Sage: 258-285.
- Foucault, Michel. 1980. *Knowledge/Power: Selected interviews and Other Writings 1972-1977*. New York: Pantheon Book.
- Fraser, V., and Llewellyn, G. 2015. Good, Bad or Absent: Discourses of Parents with Disabilities in Australian News Media. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities* 28: 319-329.
- Hofstede, G. 2003. *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations Across Nations*. 2nd Revised edition. New York: Sage.
- Hall, Edward T. 1959. *The Silent Language*. New York: Doubleday & Company.

- Hymes, D. 1962. The Ethnography of speaking. In *Anthropology and Human Behavior*, eds. Thomas Gladwin and William C. Sturtevant, 13-53. Washington: Anthropological Society of Washington.
- _____. 1974. Towards Ethnographies of Communication. In *Foundations in Sociolinguistics*, ed. Dell Hymes, pp. 3-27. Philadelphia: University of Pennsylvania.
- Inenaga, T. 2012. A Critical Discourse Analysis of the Representations of Part-time Fathers and Full-time Mothers in a Japanese Parenting Magazine. *Opera Osaga Prefecture University Education and Research Archives*, 7, 79-118.
- Joos, M. 1961. *The Five Clocks. A Linguistic Excursion into the Five Styles of English Usage*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Lakoff, G. and Johnson, M. 1980. *Metaphors We Live By*. Chicago: Chicago University Press.
- Machin, D., Mayr, A. 2012. *How to do Critical Discourse Analysis*. London: Sage.
- Maslow, H.A. 1965. A Philosophy of psychology: The need for a mature science of human nature, In Severin, R. (Ed.). *Humanistic viewpoints in Psychology*. New York, NY: McGraw Hill.
- Prins, E., Toso, B. Willson. 2008. Defining and Measuring Parenting for Educational Success: A Critical Discourse Analysis of the Parent Education Profile. *American Educational Research Journal* 45(3): 555-596.
- Phakdeephassook, S. 2016. Do you know How to Live a Desirable Life?: A Critical Discourse Analysis of the “Guidance for Life” self-help Books in Thai. *Journal Of Language And Linguistics* 34(2): 63-94.
- Saussure, Ferdinand de. 1959. *Course in General Linguistics*. New York: McGraw-Hill.
- Saeed, J. 1997. *Semantics*. Cambridge. MA: Blackwell.
- Seligman, M. 2000. Positive psychology: An introduction. *American Psychologist* 55(1): 5-14.

- Smythe, S. 2006. *The Good Mother: A Critical Discourse Analysis Of Literacy Advice To Mothers In The 20th Century*. Doctoral dissertation, The Faculty Of Graduate Studies (Language and Literacy Education). University of British Columbia.
- Stibbe, A. 2004. Health and the social construction of masculinity of Men,s Health Magazine. *Men and Masculinties* 7(1): 31-51.
- Sunderland, J. 2006. 'Parenting' or 'mothering'? The case of modern childcare magazines. *Discourse & Society*, 17(4): 503-527.
- _____. 2004. Fatherhood Discourse in Parenting Magazines. *Gendered Discourse* [e-book]. Springer. 101-121.
- van Dijk, T. A. 1995. Discourse Analysis as Ideology Analysis. In C. Schaffner and A" Wenden (eds.), *Language and Peace*. Aldershot: Dartmouth: 17-33.
- _____. 1998. *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: Sage.
- _____. 2006. Discourse and Manipulation. *Discourse and Society* (17)2: 359-383.
- _____. 2008. *Discourse and Power*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- _____. 2009. Critical Discourse Studies: A Sociocognitive Approach. In R. Wodak and M. Meyer (eds.) *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage: 62-86.
- Veenhoven, R., 1996, Happy life-expectancy: A comprehensive measure of quality-of-life in nations, *Soc. Indicat. Res* (39): 1-58.
- Wodak, R. and Meyer, M. (eds.). 2009. *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage.
- Yläne, V. 2015. Too old to parent? Discursive representations of late parenting in the British press. *Discourse & Communication* 10: 176-197.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นิธิชญา ใจเย็น
วัน เดือน ปี เกิด	3 พฤษภาคม 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดลพบุรี
วุฒิการศึกษา	- สำเร็จการศึกษา การศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อปีการศึกษา 2544 - สำเร็จการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2551 - ศึกษาต่อระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2558